

د افغانستان تاریخی پینلیک

لومړی ټوک

له تاریخ د منځه بیا د ۱۳۴۱ ش تر پایه

د کلو نویه ترتیب

د جبریل صاحب د تاریخ (له مخی)

مؤلف

د تصحیح مسو

پوهاند عبدالحی حبیبی

خپروونکی

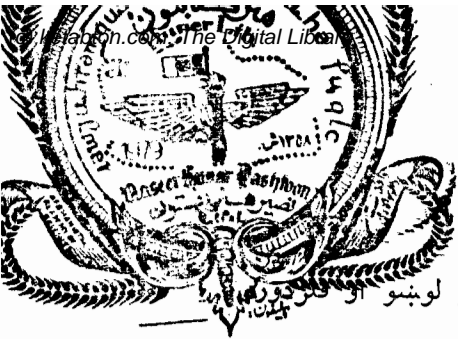
د خپرونې لارښوونکي

د بیهمتی کتاب خپرونې لومړی مؤسس

Ketabton.com

کابل - د افغانستان ج. ب. پ.

۱۳۵۳ ش

د افغانستان تاريخي پيښليک

CHRONOLOGY

(۱)

تر تاريخ دمخه

پنځوس زره کاله تر ميلاد دمخه
(قبل الميلاډ = ق، م) تر ۴۰ زرو پوري

په دره دادل هره چخماخ -
هزار سمدره کور کې د بکري لرغوني
دوره (ماو ستيرين) .

د لس زره پنځه سوه اتيايم ق، م
شاوخوا :

په قره کمر (خلم) کې د ډبري
دمنځني دورې آثار .

د اته زره شپږ سوم ق، م کال
شاوخوا :

په آق کپروک کې د اډد هزارو آس
د آثارو سره د ډبري نوې دوره چې
خاورين لوښو لانسته .

د اووه زره دوه سوم ق، م کال شا و
خوا :

په آق کپروک کې د ډبري نوې
دوره د خاورينو لوښو سره .

د اووه زرم ق ، م کال شا وخوا :

په آق کپروک - ديمراسي -
منډي گک - سيستان کې د صيفلي

پنځه زره تر دري زره کاله ق - م :

(دمفرغ دوره په آق کپروک - ديمراسي
منډي گک - سيستان کې
د انځور سوو کودرو دوره په منډي گک
اوناد علي کې . د بلوچستان په سيدکاز
او قلعه گل محمد او د قندهار د منډي
گک په لاندې برخه کې د لرغونيو
کرونکو ځای .

د دري نيم زره کاله ق - م شا و
خوا :

په دره کور کې د ډبري نوي
دوره او دوزې پرستۍ دوره .

دوه نيم زره کاله ق - م :

په آريايي خلک په آريانا ويجه کې

د آريايي ژبې دوره .

د دوو زرو کالو ق - م شاوخوا :

د آريايي لېږد (هجرت) لومړۍ
څپه د آس د سپر لو دوره -

تاريخي دوره

د بخدي واره او يا اولو پيرغو نه -
د بيو راسپ سهاک يرغل .

د زرم کال ق - م شاوخوا :

په آق کپروک - ديمراسي - منډي گک
- نادعلي اونور سيستان کې د مفرغ

او داوسيني استعمال لرغوني
دوره - د آريايي لېږد دوه څپه له

شمالي افغانستان د آمو له سيمو
تر هند و کشه او جنوبي خنډوته .

پيل

د لوی خښتن په نامه

د افغانستان د اوسني جمهوريت
تاسيس او د افغان اولس د مترقي
ژوندانه په پيل ۱۳۵۲ لمرني کال
د چورنگان په شپږويشتمه دسه شنبې
په ورځ (۱۷ جولای ۱۹۷۳م) ټينگه
سوه چي راتلونکي وختونه به يې
د افغانستان په نيکه غي او لوپتيا
ډير روښانه او د وياړ وړ وي .

مگر د لوی ملت او د هيواد خويو
رون تاريخ هم لري، چې په دې کتاب
کې يې ما د سياسي او اجتماعي تاريخ
پيښليک يانېته ليک ، له تاريخه
دمخه بيا ۱۳۴۱ ش کال تر پايه
پوري د کلونو په ترتيب سره راټول
اولنې کړي دي .

دا يوازي سياسي او د جگړو
پيښ ليک ندي، بلکه د لوی افغان
عبدالحی حبيبي

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

د ۶۰۰ ق-م شاوخوا :

دزر دشت پاڅېدنه - د ښې مننې اوښي کړنې او ښي وه يني دوره - شپاړس آريايي سيمي - په بخدي او آريا ناکي دکاوی (کيان) شاهي کهول - او ستائي پهلوا نان - د اوستا لر غونې کتاب گيتو نه - داهوره مزده مننه - داهريمن غندنه.

۶۵۰ ق-م شاوخوا :

له ۶۵۵ تر ۶۳۳ ق،م پوري فره اوتس دديوکس زوی دوهم مادي پادشاه تر باختر اوآمو پوري سيمي ونيولي .

۵۶۶-۴۸۶ ق، م :

دگوتمه بوده ژوندون .

۵۵۹-۳۳۰ ق،م

دهخامنشي امپراتوري اقتدار .

۵۳۹-۵۳۰ ق - م :

کو روش (سیر وس) دکمبوجيه زوی دهخامنشي کهول اوم پا چيا (۵۵۰-۵۲۹ ق،م) ټول افغانستان ونيوی .

۵۲۲-۴۲۱ ق،م :

په اراکوزي (ارغنداو) او مرگيان (مرو) کی پرهخامنشيانو باندي ښورښت. دلومړي داريوش هخامنشي شهنشا هي (۴۲۱-۴۸۶ ق،م)

۵۲۰-۵۱۸ ق،م

د لومړي داريوش ډبرليک په بيستون کی چي په هغه کی دافغانستان دسيمو نومونه ياد سوی دی .

۵۱۷-۵۱۲ ق،م :

دسند ترغاړ وپوري دهخامنشيانو رسيدنگ .

۴۶۵-۴۲۴ ق،م :

دلومړي اردشير دخشيارشا دزوی

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

سيمو ته ورسېد ۳۲۶ ق، م کال په فروري تراټک واوښت .

۳۰۰ ق،م :

دچنډره گوپته مرگ اودده دزوی بيندوساره دوستانهروابط دگندهاره اوپاروپاميزاد لهخوا لهسيليو کوس سره .

۲۹۲ ق،م :

انتوهيد دلومړي سيليوک زوی د مشرق حکمران سو .

۲۷۳ ق،م :

بيندوساره مړ سو اودده زوی اشوکا پاچا سو .

۲۶۰ ق،م :

اشوکا دبودا دين ومانه اوخيرولو ته ئي ملاوتړله، اوپه افغانستان کی ترقندهار خپورکی .

۲۵۶ ق،م شاوخوا :

ديو دوتوس پهباخترکی ديونانيانو مستقل سلطنت جوړ کی ، دگريکو باختری مدنيت خپر يدنه .

۲۵۰ ق،م :

په قندهار کی داشوکا ډبرليک په يوناني اوآرامي ژبو . داشوکادکهول (موريا) سياسي نفوذ پری سو، خود بودا دين په افغا نستان کی ترلسو پيړيو پوري پاته سو، ديوناني مدنيت اوخط نفوذ په اراکوزيه کی .

۲۵۰-۲۳۰ ق،م :

په باخترکی ددوهم ديودوتوس د لومړي ديود وتوس دزوی پاچهي .

۲۲۰ ق،م شاوخوا :

ايوتيد يموس دسغد حکمران د باختر مستقل پاچا سوتر ۱۹۰ ق،م پوري .

اسکندر د تکسيلا ښارونيو اود جيلم خنپو ته ورسېدی (هئي) د جولائي په مياشت پورو س(فور) دهند پاچا ورته ايل سو اسکندر د اباسين پرشرقی سيمو باندي سی سی کوتوس والي کی ء اوشر قسی سيمي ئي نيکا تور ته ورکړی .

۳۲۶ ق،م :

به جولائي کی اسکندر د پيل (اوسنی کراچی ته نژدی) ورسيد اود گدروزيا (اوسنی بلوچستان) لهخوا پارس ته ولاړ .

۳۲۵ ق،م :

تر نيکا تور وروسته فيلپس د اباسين دغربي سيمو حکمران سوی و خو په دغه کال يوناني سپايانو وواژه .

۳۲۴ ق،م :

ايودا موس يوناني حکمران دهند پاچا پوروس وواژه. د اباسين پر خنپو يوناني حکمراني ختمه سو .

۳۱۷ ق،م :

سيليو کوس نيکاتور (د اسکندر يونانی جنرال) اود بابل حکمران (۳۲۱-۳۲۶ ق،م) آريانا ونيوله .

۳۱۱ ق،م :

سيليو کوس دکابل له خوا داباسين سيمي ته ولاړ، اودهندي پاچاندره گوپته سره ئي صلح وکړه .

۳۰۵ ق،م :

گندهاره - اراکو زيه - گدرو زيه - پاروپا ميزاد ئي چنډره گوپته ته پريښوول ، اوديو دوتوس ئي پر باختر حکمران کی اودهنديانو نفوذ

شاهنشهی .

۴۸۶-۴۰۴ ق،م :

خشيارشا اودوهم داريوش هخامنشي پاچهانو مستقيما پرگندهارا حکومت لاره چی شرقی پایتخت ئی کسپا تورس (پېښور) اوپرو کيلاوتس (چارسده) وه .

۳۳۴ ق،م :

د مقدونی اسکندر دیرغلونو پيل پرآريانا باندي .

۳۳۰ ق،م :

اسکندر په آرياناکی آريه (هرات) درنگيانه (سيستان) اراکوز يه (ارغنداو) ونيول (اکتوبر) .

۳۲۹ ق،م :

د اراکوزيه اسکندريه (قندهار) ودا نول (جولائي) ممئن د ارغنداود سيمي والي سو .

اسکندر کابل هم نيوی (نومبر- ۳۲۹ ق،م) اود پسرلي په ای کی ئی په هوييان کی (دققاز اسکندريه) ښار ودان کی ء .

ساتي بارزانس دهرات ملی سردار اسکندر ته پورته سو ، مگر ژرمړ کړ سو اواسکندر دققاز له اسکندر يی څخه رهی سو تر هندو کش و او ښت باختر ئی ونيوی ء اوترآموهم واښت سغديانه ئی ونيوله (۳۲۸ ق،م) .

۳۲۷ ق،م :

دباختريانو مقاومت داسکندر په مقابل کی ختم سو اواسکندر روښانه دهو خيار اور باختری ملکه واده کړه (د ۳۲۷ ق،م مارچ)

اسکندر تر هندو کش او کابل تېر سو، دکتي اوبا جوړ له لاری داباسين

د ۲۰۸ ق، م شاوخوا :

دریم انښو کوس پرپارت حمله وکړه او په هر یو د کی ټی دایو تیدیموس سره هم جنگ وکړ او د ی ټی مات کړی د درنگیانه او اراکوزیه ټی ونيول .

۲۰۷-۲۰۶ ق، م :

انښی او هید باختر کلا بند کړی .

۱۹۰ ق، م :

دیمتر یوس دایوتیدیموس زوی دباختر پاچاسو، دده سپه سالار مناندر تکسیلا او هند دگجرات ترخندو پوری ونيول، او تر ۱۰۰ ق، م پوری دده کهول په هند کی حکمرانان وو، دیمتریوس تر اراکوزیا پوری ونيول .

۱۸۱ ق، م :

ایو کراتیدیس د (بازیلو ز میکا لیوس) په لقب دباختر پاچا سواود باختر دیونانی پاچهانو دریم کهول ټی جوړ کړی تر ۱۵۵ ق، م پوری .

د ۱۷۵ ق، م شاوخوا :

دیمتر یوس له هند وستانه باختر ته راستون سواو دده زوی دوهم دیمتر یوس دباختر پاچا و مگر ددوی کهول ایو کراتیدیس وړک کړی .

د ۱۳۵ ق، م شاوخوا :

لومی مهرباد پارتی پاچا دباختر سلطنت وځایه، او مرکز ټی له باختره کاپیسا د کابل شمال ته رانقل سو .

۱۳۰ ق، م :

یویه چی قبیلې دآمو په شمال کی وی، چانگ-چی-ین دچین له خوا دهورن دامپراتور دربار ته استاخی راغی .

۱۲۴ ق، م :

پراشکانی دوهم ارتبان باندي د

تخاریانو بری- سکاقبیلو پرهند یرغل وکړی او دانهوسیتپین حکومت ټی هلته جوړ کړی . دوهم مهر داد ارتبان زوی اشکانی لوی په چایرسکایانو باندي بری وموند، باختر اوسیستان اوشمالی هند ټی ونيول .

د ۱۲۰ ق، م شاوخوا :

په سیستان او اراکوزیه کی د پهلواله قبیلې څخه د ونونیس سلطنت :

۷۸-۷۵ ق، م

مایوس سکایی داراکوزیه (ارغنداو) اوسند سیمی ونيولی، او سکه ټی ووهرله، او تر تکسیلا پوری لاس وغلخوه .

د ۷۰ ق، م شاوخوا :

یویه- چی یعنی کوشانیان ترآمورا واوښتل او د تخاریانو په کومک ټی باختر ونيو .

د ۵۰ ق، م شاوخوا :

دباختری یونانیانو مستقل سلطنت تردوی نیمې پېړۍ وروسته دسکا- سیتی- تخاری قبیلو په یرغلونو ختم سو. دسکایی پاچهانو از یسیس دوره -

۳۰-۲۰ ق، م :

دسکا او تخاریانو جگړی دپارفیان له اشکانیانو سره .

۲۹-۲۸ ق، م :

د پارفیان پاچا دوهم فرهاد دسکایانو په جنگ کی وواژه سو او دوی درنگیانه ونيوله، چی هم ددوی په نامه سکستان سو .

(۳)

ترمیل دوروسته

(م)

۴۰-۷۸ م

لوی کوشا نشاه کوچو له کره کد فیزیس دکوشانیانو شهنشاهی په آریانا کی جوړه کړه .

۱۹-۴۸ م :

دپهلوا قبیلې گند و فاریس له سیستانه ترسند او پنجابه ونيول، اوده دربار ته دحضرت مسیح شاگرد سنت توماس راغی اوده مسیحی دین ومانه او په افغانستان کی لومړی- پلاد مسیحی دین اغیزه ښکاره سوه .

۵۰ م :

دگندو فاریس لوی سلطنت دده د زامنو ترمنځ وویشل سو .

۷۸-۱۱۰ م :

ویمه کد فیزیس دلومړی کد فیزیس زوی دکوشانی کهول دوهم لوی پادشاه خپل سلطنت دگنگا ترخندو پوری ورساوه .

۱۲۵ یا ۱۴۴ م :

کنیشکه لوی کوشا نشاه ددنيا خلورمه لویه امپراتوری جوړه کړه، ددوی مرکز ټی دکاپیسا بگرام او دژمی دایمینیورؤ. دگریکو بودیک گله هنر خپریدنه .

۱۵۰ م شاوخوا :

دبودایی دین اوم وا سو میشره گندهاری په مشری د بودایی ۵۰۰ پوهانو لو جرگه دکنیشکه په فرمان په کشمیر کی جوړه سوه، دهینه یانه

کوچنی مذهب پرځای مهیا نه لوی مذهب غوره سو. اود کنیشکه په روزنه بودایی دین دارغنداو ترخندو او شمالا ترسیر دریا پوری خپور سو. د بغلان مهاد ژاومندر د کنیشکه په فرمان جوړ سو، دپینبور دبودا د کچکول مندر په شا چی ډیری کی جوړ سو. دگرام دشرک پرغو نډی. دشا- لو-کیا معبد جوړ سو .

د ۱۵۱ م شاوخوا :

د دنیا لویه خلورمه کوشانی امپراتوری دگنگا له خندو د خراسان ترپایه اوله بحیره عرب څخه ترسیر دریا او خنده دکنیشکه تر فرمان لاندی جوړه سوه او په همدغه وخت کی کنشکه مړ سو .

۱۵۴-۱۶۰ م :

دواسیشکه دکنیشکه زوی اودوهم کنیشکه دوره- دبغلان دمهادژد مندر په یونانی خط دتخاری ژبی ډبرلیک.

د ۱۶۹ م شاوخوا :

مهاراجه دیوه پتره هو ویشکه د کنیشکه زوی .

۱۸۰ م :

دخوات په خروشتهی لرغون لیک کی دهو ویشکه لوی پاچا یادونه. د افغانی کوشانی مد نیت او کلتور جوړ یدنه .

۱۸۲-۲۲۶ م

دهو ویشکه مړینه اودواسو شکه (واسو د یوه) پاچهی .

پایتخت کاپیسا اوبیا پېښور و .

۴۶۰ م

د هفتلیا نو بشپړ ا قنطار پر
ټول افغانستان اوشمالی هند.

۴۸۴ م

دافغانستان د هفتلی دو لت مقابله
له ساسانی شا هانو سره - خشو
نور هفتالی لوی پاچا ساسانی پیروز
مات کیء اوپه جنگ کی وواژه سو . د
پیروز لورخشو نور وکره شیر ی
با میکان په پامیان او خودویه که
کابلشاه په کابل کی .

۴۸۸ م:

ساسانی کواذ دا یران پر تخت
کښینو ست او هفتلیانو ته یی ججه
ورکوله .

۴۹۹ م

کواذ چی هفتلیانو ته یی پناه راوړی
وه ددوی په مرسته بیا دپارس تخت
ونیو یء .

۵۰۰ م

توره من هفتالی زاو لی پاچا ټول
افغانستان او شمالی هند و نیول
هندي پایتخت یی سکه (د پنجاب
اوسنی سیا لکو ټ) و. سپاله پتی
کابلشاه .

۵۴۰ م:

مهیره کوله د توره من زوی پر
ټول افغانستان اوشمالی هند پاچهی
کوله په هندکی دده سخت جنگو نه
او په ۵۴۲ م کی دده مړینه .

۵۵۰ م شاوخوا :

په هندي کتاب بهر یتنه سم یتنه
(۶۱۱) او (۳۸۱۶) دوه ره هه
میپیره تالیف کی او هگه نه (افغان)
یا دسوی دی . پد مه کابلشاه .۲۲۶-۲۵۱ م
دساسا نیانو شهنشهی

۲۴۱ م

دلومړی شاپور ساسانی پاچا
یرغلو نه تراباسینه، له ۲۴۱ م تر ۳۶۵ م
پوری دساسانی اقتدار اوږد دیدنه
په پامیان کی په ساسانی ټول
دیوالی انځور . دهوی دستو پو هنر
دمانی دین جوړ ښت .

۲۶۰-۲۷۳ م

دلومړی ساسانی شاپور د نقش
رستم په ډبرلیک کی دابگان (افغان)
او پسکی باوره (پېښور) یا دونه.
دکوشا نیانو دا مپرا توری سقوط.
۳۵۰ م شاوخوا :کیداره (قیدار) کوشانی شهزادگان
له کابل تر کشمیر - دهفتلیانو ظهور
او راوتل .

۳۸۵ م:

شاپور ساسانی د گرو مباتس
هفتلی پاچا سره روغه وکره. هفتلیان
دجنوب خوانه راو خو ځیدل .

۳۶۷ م

کیداره په گندهاره کی سکه وو هله.
۳۷۵ م شاوخوا :

پیرو شاه د کیداره زوی .

۳۸۰ م شاوخوا :

ورهران کیداری پاچا .

۴۲۵ م

پرباختر دهفتلیانو بری . شیر مه
په پامیان کی .

۴۵۹-۴۸۴ م

پیرو ز د بهرام ساسانی زوی د
کیدار یانو سره په شخړو بوخت و
او کنگخاس کیداری ته یی خپله خور
ورکوله خو هغه ونه منله. دکیداریانوبو دایی او زر د شتی عقاید و گپون.
به غور اوکسی غره کی دپښتو څرک .

۵۶۸ م

د هفتلیانو دلوی دولت سقوط.
د نيز کانو او پیغوانو اور تبیلانو او
کابلشاهانو اقتدار . و که د یوه
کابلشاه .

۵۸۸-۵۸۹ م:

د بهرام چوبین جنگ له ترکانو
سره .

۶۰۰ م

په افغانستان کی ملوک طوایف: د
روزگان، جغتو، گومل، کوشانی او
هفتلی شاهزادگان. دغزنی لویکان -
کابلشاهان - دزابل رتبهیلان - نیزکان -
پیغوان - سوریان - دبامیان شیران -
دغرستان شاران - تگینان - په شمالیافغانستان کی دری ژبه - په غربی
افغانستان کی پهلوی ژبه - په شرقی
افغانستان کی دد ری شر قی لهجه
(تخازی) - د پهلوی - یونانی - سره
داناگری لیک دودو نو روا ج - د

۶۳۰ م:

هیون - تسنگ چیني گر زندوی
له سمر قنده په (۲۰) مارچ خلم او
په (۲۰) اپریل بلخ او په (۳۰) اپریل
با میان ته راغی او تر د سمبر پوری
له اباسین خخه تیر سو . دی د هندله
خوا بیرته پر افغانستان راغی او په
۲۰ جون ۶۴۴ م داو - پو - کین (افغان)
سیمه د بنو او غزنی ترمنځ یادوی
او دا د نقش رستم تر ډبرلیک او
بهریته سمه یتنه وروسته د (افغان)
دریم ذکر دی .هیون - تسنگ په هم د غه کال
(۸ ستمبر ۶۴۴ م) بد خشان ته ورسید
او په ۱۲ ستمبر ترپا میر تیر او
یارکند او ختن ته ولاړ .

اسلامی دوره

خلافت

۶۳۹ - ۶۴۲ م ۱۸ - ۲۲ ق

احنف د قيس زوی په خټه تميمي ديز گرد په تعاقب دطيسين له لاری خراسان ته راغی او هرات ئی ونيو. د رتبيلانو کهول په زابلستان کې تر ۲۵۸ ق پوری . دلو يکانو کهول به غزنی او گردیز کې تر ۴۰۰ ق .

۶۴۲ م ۲۲ ق :

عبد الله بن عامر دکرمان له خوا د حضرت عمر فاروق په امر پر سيستان راغی او دده اسلامي لښکر تر قندهار او سنده ورسيد .

۶۴۴ م ۲۴ ق :

د اسلامي لښکرو او رتبيلانو مقابله په سيستان او هلمند اوزابل کې .

۶۴۵ م ۲۵ ق شاو خوا :

د عبد الله بن عامر عربي لښکرو کابل کلا بند کي دلتنه کابلشا هانو اقتدار لاره .

۶۴۸ م ۲۸ ق :

عمير بن عثمان د خراسان حکمران .

۶۴۹ م ۲۹ ق :

عربي سپه سالار مجاشع بن مسعود جنوبي افغانستان اوگرسير ونيوی او ربیع بن زیاد سيستان لاس ته راوړ .

۶۵۰ م ۳۰ ق :

عبد الله بن قيس دخراسان حکمران سو ، عبدالرحمن بن سمره د هلمند سيمي ونيوی او په زمينداور

کې د زون (زور) معبد ونيو او وه .
۶۵۱ م ۳۱ ق :

يزد گرد په مرو کې ماهوی سوری ته پناه راوړه او ديوه ژرنده گری په لاس مې سو . له دسره دساساني کهول پا چپي سوه . او اسلامي حکمران احنف بن قيس پر مرو باندي بری وموند .

۶۵۲ م ۳۲ ق

باذان دهرات او فو شنج او بادغيس پاچا د عربي حکمران عبدالله بن عامر سره دروغی معاهده وکړه او يو مليون درهمه ئی ورکړه .
احنف بن قيس بلخ او طخارستان او سمنگان او گوزگانان او تالقان ونيول - دغسی هم خالد بن عبدالله هرات او بادغيس اوغور او سرخس او ټول خراسان ونيو ، که څه هم هراتي قارن ولاړ سو خو عبدالله بن خازم دی وځابه .

۶۵۳ م ۳۳ ق :

اپرو يز دسيستان د زرنج پاچا عربوته تسليم سو او دوی دا سلام خپر ولو ته دلتنه ملاوتې له .

عبد الرحمن بن سمره د حضرت عثمان په فرمان دسيستان والی سو ، او داسلام دتبليغ له پاره ئی حسن بصری او نور فقيهان له ځانه سره راوستل ، د زرنج دمسجد آد يڼه محراب ده جوړ کي .

د ۶۵۵م ۳۵ ق شا وخوا

په غور او مرو کې دماهوی سوری پاچهي .
۶۵۶م ۳۶ ق :

ثاغر بن دعور عربي سالار تر قيقان (دبلو څو قلات) پوری ولاړ . او عبدالرحمن بن سمره کابل ونيو ، او کابلشاه ايل سو .

په غور کې دشنسپ ابن خرنک امارت .

خليد بن کاس دحضرت علي له خوا دخراسان حکمران سو .

د ۶۶۰م ۴۰ ق شا وخوا :

سرود کر کوی د دري ژبې پخوانی شعر .

۶۶۱-۷۴۹ م ۴۱ - ۱۳۲ ق :

دعربي اموي خلافت دوره - قيس بن هيشم سلمی دبادغيس له لاری بلخ ته ورسيد او دنوبهار معبد ئی وړان کي . عطاء خشک دبلخ پررود دري پلان جوړ کړه .

۶۶۴ م ۴۴ ق :

عبدالرحمن بن سمره بيا کا بل ونيو ابو رفاعه تميم بن اسيد (صحا بى) په کابل کې شهيد سو (؟)

مهلب بن ابی صفره د کا بل او پيښور له خوا تر بنه او لا هور (دایا سين تر غاړی) پوری ولاړ ، او دملتان له خوا ئی دبلو څو قندا بيل او قيقان (قلات) ونيول .

له ۶۶۷ څخه تر ۷۲۷ م ۴۷ تر ۱۵۶ ق پوری :

په سيستان اوزابلستان او جنوبي افغانستان کې دعر بو اور تبيلانو آخري جنگونه او دټول افغانستان پرسمو سيمو تر ابا سين پوری د

اسلام خپريدنگ .
۶۶۷ م ۴۷ ق :

خليد بن قره ير بو عی د حضرت علي له خوا او بيا خليل بن عبدالله حنفی دخراسان حکمران سو .

۶۷۱ م ۵۱ ق :

ربيع بن زياد حارثی دخراسان حکمران سو .

۶۷۳ م ۵۳ ق :

دعبيد الله بن زياد او دعبياد بن زياد ير غلونه پر هلمند او قندهار - دقندهار دجگو تيش خو ليو تقليد او هغه (عباديه) بلل .

۶۷۴ م ۵۴ ق :

عرب لومړی پلاتر در يای آ موتير سول .

۶۷۶ م ۵۶ ق :

سعید بن عثمان بن عفان دخراسان حکمران .

۶۷۷ م ۵۸ ق :

عبدالرحمن بن زياد بن ابی سفیان دخراسان حکمران .

۶۸۰م ۶۸ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او دکابل خلکو سر واخيست او يزيدي بن زياد ئی مړ کي نو طلحة الطلحات ورته را و ليږل سو .

۶۸۱ - ۶۸۳ م ۶۲ - ۶۴ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او عر بو پرما وراء النهر لومړی حمله وکړه .

۶۸۳ - ۶۸۸م ۶۴ - شصت نو ق :

عبدالله بن خازم پر خراسان او عبدالعزيز بن عبدالله پر سيستان

وگمارل سوو - رستم بن مهرهر مزد
مجوسی متکلم په سیستان کې و .
۶۹۰-۶۹۱ م ۷۱-۷۲ ق :
بگیر بن وشاح پر خراسان
حکمران سوو .

۶۸۹-۷۰۴ م ۷۰-۸۵ ق :
موسی بن عبدالله بن خازم په
ترمذ کې حکمران و .
عبید الله بن ابی بکره د سیستان
والی سوو او هلته در تبیل او
سیستانیانو سره دده لښکر تباہ سول
چه (جیش الفنا) ئی وبلل .

۶۹۱ م ۷۲ ق :
وکیع بن عمیره د عبدالملک اموی
خلیفه له خوا پر خراسان و گمارل
سو ، دن عبدالله بن خازم پخوانی
حکمران وواژه ، او دامویانو اقتدار
په خراسان کې ټینګ سوو .

۶۹۷ م ۷۸ ق :
مہلب بن ابی صفره د حجاج له
خوا بلخ ته راغی .
۶۹۹ م ۸۰ ق :

جیش الطوا ویس (آراسته لښکر)
د عبدالرحمن بن محمد سره پر
سیستان راغلل او ټول زابل او کابل
ئو ونيول - شاديغو په تخار کې .
دامام ابو حنیفه نعمان بن ثابت توالد
۷۰۱ م ۸۳ ق :

دمہلب بن ابی صفره وفات دمرو
په زاغول کې .
۷۰۳ م ۸۵ ق :

مفضل بن ابی صفره د خراسان
امیر بادغیس ونيوی . رتبیل د زابل
پاچا عبدالرحمن عربي یاغی حکمران
و نیو او حجاج ته ئی وسپاره .

۷۰۴ م ۷۱-۷۲ ق :
قتیبہ بن مسلم د خراسان والی
سو او ټول خراسان او ماوراء النهر
ئو فتح کړه . په ۸۶ ق کال کې
صالح بن عبدالرحمن سیستانی کاتب
دیوان او دفتر له پهلوی څخه عربی
ته را وواوه .

۷۰۸ م ۹۰ ق :
قتیبہ عربي حکمران داشکمشت په
در شیان کلی کې لومړی مسجد
جوړ کړی .
۷۰۹ م ۹۱ ق :
قتیبہ پر تخارستان حمله وکړه
او دنیزک لښکر ئی په تالقان کې
مات کړه .

۷۱۱ م ۹۳ ق :
محمد بن قاسم سند فتح کړی .
۷۱۲ م ۹۴ ق :
عربو خوارزم او چغانیان و نیول
او شرقی تر کانسمر قندواخیست .

۷۱۳ م ۹۵ ق :
دقتیبہ لښکر بيو نګ شاش او
فرغای ته . په بخارا کې لومړی
مسجد جوړ سو . محمد بن قاسم
ملتان و نیو .

۷۱۵ م ۹۶ ق :
په خراسان او ماوراء النهر کې
دقتیبہ بن مسلم با هلی تر قیادت
لاندي ۵۴ زره تنه عربي لښکر وو
چی د (۷) زرو عجمی موا ليو
قوماندان ئی حیان خراسانی و او
ده خلك پر عربو پارول .

قتیبہ له اموی خلافته یاغی سو
او په فرغانه کې دوکیح په وسیله
وواژه سوو .

۷۱۵ م ۹۶ ق :
په خراسان او ماوراء النهر کې
دقتیبہ بن مسلم با هلی تر قیادت
لاندي ۵۴ زره تنه عربي لښکر وو
چی د (۷) زرو عجمی موا ليو
قوماندان ئی حیان خراسانی و او
ده خلك پر عربو پارول .

قتیبہ له اموی خلافته یاغی سو
او په فرغانه کې دوکیح په وسیله
وواژه سوو .

د افغانستان تاريخي پيښليک

۵۱۰۰

عبدالله په غندنه لى د بلخیا نو یو
دری شعر .

۷۲۷-۷۲۹ م ۱۰۹-۱۱۱ ق :
اشرس بن عبدالله سلیمی د خراسان
حکمران ؤ، اورباطو نه جوړ سول -
بو حریر بن عبدالله لوی محدث او
عابد د زرنج قاضی سوو .

۷۲۹ م ۱۱۱ ق :
عبدالله بن ابی برده د زرنج لویه
مصلا په در پارس کې جوړه کړه .

۷۳۳ م ۱۱۵ ق :
په خراسان کې کاختی .

۷۳۵-۷۳۸ م ۱۱۷-۱۲۱ ق :
پر خراسان داسد بن عبدالله
حکمرانی ، دی په بلخ کې مړ سوو .

۷۳۵ م ۱۱۷ ق :
دا ابو عبدالله نافع کابلی محدث
او فقیه وفات .

۷۳۶-۷۳۷ م ۱۱۸-۱۲۱ ق :
دلوی محدث او عالم عبدالله بن
مبارک مروی د ژوند دوره .

۷۳۶ م ۱۱۸ ق :
دمر جئه فرقی دمشر حارث بن
سریح قیام .

په بلخ کې داسد آباد جوړ و نه
دمکحول بن سهراب کابلی فقیه او
محدث وفات .

۷۳۸-۸۴۸ م ۱۲۱-۱۳۱ ق :
پر خراسان دنصر بن سیار
حکمرانی .

۷۴۱ م ۱۲۴ ق :
ابو مسلم کوفی ته ولاړ او په مکه
کې دامام ابراهیم عباسی مرید سوو ،
او دال عباس دعوت شروع سوو .

۷۴۳ م ۱۲۵ ق :
په بلخ کې دلوی مسجد جوړول

۷۱۷-۷۲۰ م ۹۹-۱۰۲ ق :
په خراسان کې د آل علی (رضی)
دشیعیانو غور ځنگونه او دحضرت
یحیی بن زید راتک . جراح بن
عبدالله حکمی د خراسان حکمران
سوو .

۷۱۸ م ۱۰۰ ق :
ابو مسلم عبدالرحمن دمرو دماخان
دبنداد هر مز زوی و زینید دعلی
بن مجاهد کابلی لوی محدث او فقیه
ژوند - و جوړلویک په غزنه کې -
هو په بامیان کې .
دآل عباس لومړنی دعوت خراسان
ته را ورسیدی .

۷۲۰-۷۲۱ م ۱۰۲-۱۰۳ ق :
پر خراسان دسعید بن عبدالله
حکمرانی او ددهقا نا نو غورځنگ .

۷۳۴ م ۱۰۶ ق :
دبلخ په بروقان کې داعرا بو
خانہ جنگی - دخالد بن عبدالله
قسری حکمرانی له ۱۰۵ تر ۱۲۰ ق
پوری . دضحاک بن مزاحم بلخی مفسر
او محدث وفات . دشیخ سعید مقبری
وفات او بنخیدل په بلخ کې .

۷۲۵ م ۱۰۷ ق :
اسد بن عبدالله د خراسان حکمران
په غور او غر جستان کې دهغه ځای
پاچا نمرون مسلمان کړی . له بروقانه
بیرته مرکز بلخ ته رانقل سوو ، او
دا بنار بیا ودان سوو . یزید بن عریف
دا بنار بیا ودان سوو . یزید بن عریف
پر سیستان حکمران او معمر بن
عبدالله دسیستان قاضی سوو .

۷۲۶ م ۱۰۸ ق :
دبلخ دعر بی حکمران اسد بن

دبلخ دعر بی حکمران اسد بن

امام يحيى دزید زوی دجو زجان د ار غوی په کلي کی دشعبان په میاشت په جنگ کی دنصر بن سیار لښکر وواژه .

۷۴۵ - ۷۴۶ م ۱۲۸ - ۱۲۹ ق : په مرو کی د حارث بن سر یچ بل بغاوت او دده مرگ . جهم بن صفوان خراسانی دجهیمیه مذهبی ډلی مشر چی په دغه غور ځنگ کی شریک ووواژه سو .

۷۴۶ م ۱۲۹ ق : عبدالله بن معاویه دابو طالب له کهوله چی په مد این او اصفهان کی را ولاړ سوی ؤ ، ترما تسی وروسته خراسان ته راغی ، او په هرات کی ووژل سو همدلی ښخ دی . ۷۴۷ - ۷۵۰ م ۱۳۰ - ۱۳۷ ق : پر خراسان دابو مسلم د اقتدار دوره .

دبلخ دهند وان کلا جوړول د ابو مسلم له خوا . دمرو په ما جان کی دارا لاماره جوړول . دنشا پور دلوی مسجد بنا - په غورکی دامیر پو لاد بن شنسب امارت .

۷۴۸ م ۱۳۷ ق : ابو اسحاق ابراهیم بن میمون مروزی خراسانی محدث وواژه سو . ۷۴۹ م ۰۶۸ م م ۱۳۲ - ۲۰۵ ق : دعبا سیانو دخلافت دوره او پر افغانستان باندی ددوی نیخ حکم - ابو مسلم په کوفه کی دعباسی کهول خلافت اعلان کی ؤ ۱۳۲ ق . دابو مسلم سره دغور دامیر پولاد ملگری ۱۳۰ ق .

۷۵۰ م ۱۳۳ ق :

عبد الرحمن بن مسلم (په نامه سکه ابو مسلم په مرو کی د) ابو مسلم وواژه . سید الرحمن بن مسلم په نامه سکه وواژه . دعطا بن ابی مسلم خراسانی محدث او مفسر وفات په بیت المقدس کی (ولادت ۵۰ ق) .

۷۵۱ م ۱۳۴ ق :

مسلمانانو چینی اسیران راوستل او له دوی څخه ئی د کاغذ جوړول زده کړه . تگین شاه خراسان شاه .

۷۵۲ م ۱۳۵ ق :

مقاتل بن حیان بلخی محدث او مفسر په گردیز کی وفات او ښخ سو . دعطا بن میسره بلخی محدث وفات په بیت المقدس کی .

۷۵۲ م ۱۳۶ ق :

ابو مسلم دحج په سفر ولاړ .

۷۵۵ م ۱۳۷ ق :

خلیفه منصور دوانیقی ابو مسلم وواژه او په خراسان کی فیروز سنباد زرد شتی دده په کسات کی دهرات له اهروانه کلی څخه را ولاړ سو ، خو جهور بن مرار عجلی د بغداد دخلافت له خوا دده شپيته زره اتباع او دی ووژل .

۷۵۶ - ۷۷۰ م ۱۳۹ تر ۱۵۴ ق :

جهان په لوان امیر کروړ دامیر پولاد غوری زوی دشنسب سوری له کهوله خپله پښتو حماسه (قدیم ترین شعر) ووايه .

۷۵۷ م ۱۴۰ ق :

په مرو کی دسپین کا ليو خلکو

بلوا دسعید جولاه په مشری او دابو داؤد خالد مرینه .

۷۵۸ م ۱۴۱ ق :

په خراسان کی دراوند یا نو بلوا دابو مسلم دوژلنگ په کسات کی .

۷۵۹ - ۷۵۸ م ۱۴۱ - ۱۴۲ ق :

براز بنده دسپین بیرغ سره د عباسی کهول څخه سر واخیست ، خو دجنگ پرډگر په ۶ ربیع الاول - ۱۴۱ ق وواژه سو .

په سیستان کی دحضین بن رقاد ولاړیدنګ .

دبلخ دقاضی متوکل بن حمران شهادت په بلخ کی .

۷۶۰ - ۱۴۳ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت . ۷۶۱ م ۱۴۴ ق :

له منصور خلیفه څخه دبست او قندهار خلک یاغی سول او دزهیر بن محمد ازدی سره ئی سخت جنگونه وکړه .

ابو عثمان عمر و بن عبید کا بلی محدث او مفتی او شیخ معتزله او مفسر وفات سو .

۷۶۷ م ۱۵۰ ذ :

مقاتل بن سلیمان مروزی چه د قرآن تفسیر ئی په بلخ کی لیکلی ؤ تر دنیای تیر سو -

ابو حاتم بلخی او کنکه له هندی څخه کتاب السموم په پهلو ی را وړاوه .

استاد سیس هروی له باد غیسه

دحریش سیستانی په ملگری راولاړ سو ، عربی لښکرو او یازده تنه د سیس ملگری ووژل ، دی په بغداد کی ووژل سو ، مرجیله ښکلی لور ئی هارون خلیفه و کړه چه دمامون موروه .

۶۹۹ - ۷۶۷ م

۸۰ - ۱۵۰ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

عباسی والیانو په نشا پور کی په خپل نامه سکه ووهله .

روسی سودا گرانو دبیز نتین او بغداد او پارس او کرمان او جنوبی افغانستان له لاری دسند او هند او چین تجارت کاوه .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

ابوالجارو دزیاد بن منذر خراسانی شیعی فقیه او دحضرت امام محمد باقر دتفسیر راوی وفات سو .

په سیستان کی دمحمد بن شداد لغیری او آذرویه بن مرزبان زردشتی ولاړیدنګ -

دمعن بن زایده راتګ او تر رخج (ارغنداو) پوری پر مختګ

سیستانیانو په ۱۵۱ ق دده نس ور خیری کی ؤ .

۷۶۹ م ۱۵۲ ق :

په ویهند کی دده دمعبد پر ځای مسجد جوړ سو .

۷۷۴ م ۱۵۸ ق :

دمقاتل بن سلیمان بلخی محدث وفات په آبادان کی .

يوه څڼه ونړوله او پرځای ئې د بلخ مسجد جوړ کړی .
۷۹۶ م ۱۸۰ ق :
 علي بن عیسی ماهان د خراسان والی ؤ -
 د ابو عاصم محمد بن فضل فقیه او محدث وفات .

۷۹۷ م ۱۸۱ ق :
 د عبدالله بن مبارک مروزی امام او محدث وفات .
۷۹۸-۸۲۸ م ۱۸۲-۲۱۳ ق :
 امیر حمزه بن عبدالله سیستانی په خراسان کې د خار جیا نو په مرسته پور ته سو . هارون الرشید دده مقابلې ته خراسان ته راغی حمزه له نشاپوره تر سند پورې سیمې ونيولې او په ۲۱۳ ق ووژل سو .

۷۹۸ م ۱۸۲ ق :
 دو سیم بن جمیل بلخی شیخ او محدث وفات او بنخیدل په بلخ کې .
۸۰۲ م ۱۸۷ ق :
 د فضیل بن عیاض مروی د خراسان د لوی صوفی په کونه کې وفات .
 د جعفر بن یحیی بر مکې لوی وزیر وژل په بغداد کې (تولدنی ۱۵۰ ق) .
۸۵۰ م ۱۹۰ ق :

عاید بن حبيب هروی محدث او د امام احمد شيخ وفات سو .
 د یحیی بن خالد بر مکې بلخی د بغداد د وزیر و فات (ولادت ۱۲۰ ق)
۸۰۶ م ۱۹۱ ق :
 هر ټمه بن اعین د خراسان والی سو . فضل بن موسی مروی محدث وفات سو .

۷۸۷ م ۱۷۱ ق :
 جعفر بن محمد پر خرا سان حکمران سو او دده زوی عباس کابل و نیو او د شاه بهار معبد ئې وړان کړی .
 د بلخ د قاضی عمر بن میمون رماح وفات په بلخ کې .

۷۸۹ م ۱۷۳ ق :
 عباس بن جعفر د خراسان حکمران سو ، او د سیستان او هلمند خلک د حنین په مشرې و بنوریدل .
 د ابو عصمه نوح بن یزید مروی قاضی د حنی فقه د جامع وفات .
۷۹۰ م ۱۷۴ ق :
 خالد غطریف د خراسان حکمران د (غطریفی) در هم سکه ووهله .
 د شقیق بن ابراهیم بلخی زا هد شهادت په واشگر دکې .

۷۹۲ م ۱۷۶ ق :
 داؤد بن بشر سیستانی د سیستان والی سو . ده د حنین سیستانی بنورنست په سیستان کې آرام کړی .
 حسن شیر بامیان -
۷۹۳-۷۹۵ م ۱۷۷-۱۷۹ ق :
 برمکی فضل د بلخی یحیی زوی د خراسان حکمران سو او نیم ملیون د (خراسان لښکر) ئې ودراره .
 د بخارانوی مسجد ئې جوړ کړی .
 بامیان ئې و نیوی او د سرخ بت او شابهار معبدونه ئې وړان کړل .
 حسن ئې دخپلو نیکو نو په لقب (شیر بامیان) هلته مقرر کړی .

۷۹۴ م ۱۷۸ ق :
 فضل د یحیی برمکی زوی د نوبهار

۷۷۵ م ۱۵۹ ق :
 په سیستان کې دخارجی نوح ولاړیدنه او د حمزه بن مالک په لاس محو کیدل .
 امام حسین بن واقد د مرو قاضی او ابو غانم یونس مروزی قاضی مړه سول .

۷۷۶ م ۱۶۰ ق :
 یوسف البرم خارجي په میمنه مرغاب او پو شنج کې را ولاړ سو عربی حکمران یزید بن مزید دی و نیوی ، او په بغداد کې وواژه سو .
 خاقان لویک په گردیز کې -
 امیر ناصر بن امیر کرور سوری په غور کې .

۷۷۷ م ۱۶۱ ق :
 د هاشم بن حکیم (مقنع) ولاړیدنه (د مرو د کازه له کلی څخه) په هرات او بادغیس او مرو کې دده د سپین کالیو انقلابیانو بنورنستونه ، چی دیرش زره تنه ئې په ماوراء النهر کې ووژل سو (۱۶۳ ق ۷۷۹ م) .
۷۷۸ م ۱۶۲ ق :

ابراهیم بن ادهم بلخی مشهور صوفی او زاهد دروم په سو فتن کې مړ سو .
۷۷۹ م ۱۶۳ ق :
 دامام ابراهیم بن تهمان با شانی لوی هروی محدث په مکه کې وفات .
 د ابو معاذ بکیر نشاپوری قاضی او مفسر وفات .
 د شیخ ابوبکر یعقوب قاری وفات او بنخیدل په بلخ کې .

۷۸۰ م ۱۶۴ ق :
 د غزنی په درب با میان کې دلویکانو د بت خانی پر ځای مسجد افلح جوړ سو .
۷۸۰-۷۸۳ م ۱۶۶-۱۶۷ ق :
 د مسیب بن زهیر حکمرانی او د مسیبی سکی رواج -
 بشار بن برد تخاری مشهور شعری شاعر (تولد ئې ۹۵ ق) د المهدی خلیفه په حکم تر و هلو لاندی مړ سو ۱۶۷ ق .

د آمو په بیابان کې د فضل آباد جوړول ۱۶۷ ق .
 المهدی خلیفه خپل استا ئی کابل شاه خنجل (خنجل) ته واستاوه (۱۶۴ ق) .

۷۸۲ م ۱۶۶ ق :
 د فضل بن سلیمان په حکم د هرات مخکی مساحت سوی .
 د هرات د حله فروشانو بازار یزید بن جریر بجلی جوړ کړی .
۷۸۳ م ۱۶۷ ق :
 د محمد بن میمون مروزی محدث او عالم وفات .

۷۸۵ م ۱۶۹ ق :
 تمیم بن سعید د سیستان حکمران بر بست او رخچ تر او غنداوه حمله وکړه او د رتبیل ورور ئې و نیو .
 د نصر صیقل بن عبدالکریم بلخی لوی فقیه وفات .
۷۸۶ م ۱۷۰ ق شا وخوا :
 امیر بنجی نها ران قسیم امیر المؤمنین په غور کې امیر او شیش بن بهرام د غور سپه سالار سو .

۸۱۸م ۱۹۳ق :

دامام بخاری محمد بن اسما عیال
زیریدنه .
د عمر بن هارون بلخی محدث او
مفتی وفات او ښخیدل په بلخ کی .
سو .

عباس بن جعفر د خراسان ولسی
سو ، هارون الرشید در بیع الاول
په میاشت په طوس کی مړ او ښخ
سو .

۸۱۲م ۱۹۷ق :

سامان خدای بلخی چه زر دشتی
و ، دمامون الرشید پر لاس مسلمان
سو . اسد دده زوی دمامون په دربار
کی و .

په همدغه کال دمامون په ستاينه
کی عباس مروزی دری قصیده وویلله (؟)
او ابوسهل نصیر مروزی عالم وفات
سو .

۸۱۴م ۱۹۹ق :

په بست کی دخاش حرب بن
عبیده ولاړ سو .

علی بن عیسی بن ماهان د بلخ
علیا باد جوړکی .
فضل بن یحیی بر مکی په حبس
کی مړ سو .

۸۰۹-۸۱۸م ۱۹۴-۲۰۳ق :

د خراسان دلوی قاضی ابو مطیع
حکم بن عبدالله بلخی د فقه الاکبر
دراوی او د حفص بن عبدالرحمن بلخی
دنشاپور د قاضی وفات .

مامون خلیفه په خراسان کی و -
د ابو حفص عمر بن هارون بلخی
عالم او شقیق بن ابراهیم بلخی
زاهد او فقیه د وفات کال ۱۹۴ق .

۸۱۱م ۱۹۶ق :

کابلشاه دخپل دربار یو عالم او
منجم ذوبان حکیم دمامون الرشید
د دربار خراسان ته واستاوه .
د ابو معاذ خالد بن سلیمان امام
وفات او ښخیدل په بلخ کی .

د مامون او امین په جنگ کی د
ظاهر پو شنکی لښکر کشی او د
بغداد نیول .

(۵)

خپلواک خراسان

۲۰۰ ق

سیستان خارجی قائد دگردیز کلا
جوړه کړه -

د کرا میانو د مذهبی فرقې پیدا
کېدنه -

د خراسانی او عربی فرهنگ سره
گډه یډنه او د یوه (خراسانی اسلامي)
کلتور پیدا کېدنه -

د حنظله باد غیسی ددري شاعری
دوره - د ابوسلیمان موسی جوزجانی
عالم وفات .

۸۱۶ م ۲ - ۲۰۱ ق :

په خراسان کی وچ کالی او کاختی .
د قاسم بن زریق بلخی فقیه وفات
او ښخیدل په بلخ کی .

په ټول افغانستان کی د برید
(پست) لاری او پړاوونه جوړیدل

په خراسان کی دعیا رانو د ډلو
جوړښت چی جوانمردان او فتنپان شی
هم بلل .

۸۱۷ م ۲۰۲ ق :

فضل بن سهل خراسانی وزیر
دمرو په یوه حمام کی وواژه سو

(ولادت ئې په سرخس کی ۱۵۴ق)
خواجه قطب الدین محمد رجبند د
هرات په ښار کی وفات او ښخ سو .

۸۱۸ م ۲۰۳ ق :

د نضر بن شمیل مروی د نحو امام
او محدث وفات .

دامام علی رضا (رض) وفات او
ښخېدنه په طوس کی (دوشنبه د

۷۱۸ - ۸۱۵ م ۱۰۰م ۲۰۰ ق

پورې :

په خراسان کی د عربی اشرافیت
پر خلاف د شعوبیه وو پیدا کېدل .

د عربی ټیپي رواج .
په سیستان او خراسان کی داموی
او عباسی خلافت پر خلاف د خوارجو
خپریدنه -

په دری ژبه د عربی لغاتو ننوتل .
د خراسان په ښارو کی د معتز له
وو خپریدنه .

دلته ابو مسلمیه فرقه پیدا سوه ،
چی ابو مسلم ئې دالو هیت درجې ته
رساوه .

۸۱۵ - ۹۰۰ م ۲۰۰ - ۲۸۷ ق :

د حدیث د صحاحو تألیف د خراسان
د ډیو هانو له خوا او ددی علم تشکیل
او په خراسان کی د علم حدیث او
حنفی فقه رواج .

چغان خدات د آمو پر شمالی غاړو
حکمران و .

دموسی بن سلیمان جوزجانی
حنفی فقیه د السیر الصغیر د مؤلف
وفات .

محمد بن خاقان دگر دیز کوشانی
شهنزاده .

لکتور مان کابلشاه .
امیر بنجی نهاران په غور کی .

حمزه شاری امیر المومنین د

شوال ۷) ولادت شى په مدينه کي
۱۵۳ ق :
امام علي رضا په هرات کي سکه
ووهله (دمشهد موزيم) .
۸۱۹ - ۸۲۱ م ۲۰۴ - ۲۰۶ ق :
دغسان بن عباس حکمراني دآمو
پر سيمو او دنوح بن اسد ساماني
روزنه په سمرقند کي اوپه خراسان
کي دايله جاري لښکرو بلوا په
۲۰۶ ق .
۸۲۰ م ۲۰۵ ق :
دخلف بن ايوب عامري بلخي
محدث اوفقيه وفات اوبنخېدل نه
په بلخ کي .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داؤد بن بانيجور تخاري دبصري
عامل و .
۸۲۱ - ۸۲۲ م ۲۰۵ - ۲۰۷ ق :
ظاهر د حسين يو شنگي زوی په
خراسان کي مستقل دولت جوړ کي
او په جمعه ۲۴ دجما دی الاخری
۲۰۷ ق ئي خپل استقلال اعلان کي
او مړ سو .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داسحاق بن بشر بن محمد بلخي
بخاري مورخ دکتاب الفتوح دمؤلف
وفات په بخارا کي . ولادت ئي په
بلخ کي .
۸۲۲ - ۸۲۸ م ۲۰۷ - ۲۱۳ ق :
طلحه د ظاهر زوی په خراسان
کي پاچا و .
۸۲۶ م ۲۱۱ ق :
د ابو بکر ابراهيم بن رستم
مروزي حنفي فقيه وفات .
د ابو معاذ فضل بن خالد مروزي
نحوی وفات .

۸۲۷ م ۲۱۲ ق

د محمد بن يوسف فريابي محدث
او عالم وفات .
(تولد ئي ۷۲۷ م ۱۲۰ ق) :
۸۲۸ - ۸۴۴ م ۲۱۳ - ۲۳۰ ق :
له طا هريانو شخه د دريم پاچا
عبد الله بن طاهر پاچهي .
ده په ۲۱۳ ق زرد شتي کتا بونه
وسوخل .
۸۲۹ م ۲۱۴ ق :
دشداد بن حکيم بلخي قاضي او
حنفي فقيه وفات اوبنخېدل په بلخ
کي .
۸۳۰ م ۲۱۵ ق :
د مکي بن ابراهيم بلخي محدث
او عصام بن يوسف بلخي فقيه او
محدث ، او يحيى بن نصر مروی
محدث وفات .
۸۳۵ م ۲۲۱ ق حدود :
داحمد بن عبد الله حبش مروزي
لوی منجم د ژوندانه عصر او پر زيچ
شهر يار باندی دده خپرنی .
د محمود وراق د دري قديم شاعر
او سعيد اخفش اوسط بلخي دسيبويه
د شاگرد وفات .
۸۳۷ م ۲۲۲ ق :
د ابو عبد الله حسين بن محمد بن
خسرو بلخي فقيه د مسند ابو حنيفه
دراوی وفات .
۸۳۷ م ۲۲۳ ق :
د ابو عبید قاسم بن سلام هروی
لوی محدث او فقيه او مؤلف وفات
په مکه کي (ولادت ئي په هرات کي
۱۵۷ ق) .
۸۳۹ م ۲۲۵ ق :
دفر غانې سخته رين دله (زلزله) .

د افغانستان تاريخي پيښليک

ق ۲۲۶

۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :

۸۴۷ - ۸۷۲ م ۲۳۳ - ۲۵۹ ق :
داؤد بن الياس دآل با نيجور
شخه د بلخ او تخار او هندو کش د
سيمو پاچا .
۸۴۹ م ۲۳۵ ق :
دسريچ بن يونس مروزي محدث
او مفسر او فقيه وفات .
۸۵۱ م ۲۳۷ ق :
دحاتم اصم بن عنوان بلخي مشهور
صوفي وفات په واشگرد کي .
۸۵۲ م ۲۳۸ ق :
داسحاق بن ابراهيم (ابن راهويه)
لوی مروی محدث او فقيه وفات .
۸۵۵ م ۲۴۰ ق :
د محمد بن عمر وراق تر مذی
بلخي صوفي د ژوند وخت .
د امام قتيبه بن سعيد بغلاني لوی
محدث وفات او بنخېدل په بغلان
کي (ولادت ۱۴۸ ق په بلخ کي) .
د ابو حامد احمد بن خسرو په
بلخي صوفي وفات په بلخ کي .
۸۵۵ م ۲۴۱ ق :
دلوی مروی عالم او دمد هب
خاوند امام احمد بن حنبل وفات .
(تولد ۷۸۰ م ۱۶۴ ق)
د ابو قدامه عبید الله بن سعيد
سر خسي محدث وفات .
۸۵۶ م ۲۴۲ ق :
الياس د ساماني اسد زوی په
هرات کي مړ سو .
دمحمد بن اسلم طوسي مفسر او
محدث دالايمان والاعمال دمؤلف
وفات .
۸۵۷ م ۲۴۳ ق :
د هاشم بن بانيجور تخاري د
وخش د حکمران وفات .
۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :
عمران بن موسی بن يحيى بر مکي
دسند امير و ، دده پلار موسی هم
دسند امير و چي په ۲۲۱ ق مړ سو
او دی ئي پر خای کښينو ست .
دليث بن مساور د بلخ دقاضي او
فقيه وفات او په بلخ کي بنخيدنگ
۸۴۱ م ۲۲۷ ق :
د سعيد بن منصور جوزجاني بلخي
محدث او مفسر وفات په مکه کي
(رمضان)
د بشر حافي بن حارث مروی
صوفي او محدث وفات په بغداد کي .
افشين د شمالي شرقي خراسان
يو مشر ، دعباسي د ربار سپه
سالار ووژل سو .
۸۴۴ م ۲۳۰ ق :
د ابو الينبغی عباس بن طر خان
دري بيتونه دسمر قند په مرثيه کي .
دزکريا بن يحيى بلخي دالايمان
دمؤلف او محدث وفات .
۸۴۴ - ۸۶۲ م ۲۳۰ - ۲۴۸ ق :
دو هم طاهر د عبد الله زوی
طاهري خلرم پاچا و .
۸۴۶ م ۲۳۲ ق :
داؤد بن الياس دبا نيجور کهول
د شمالي هندو کش پاچا سکه ووهله .
ابوالو ليد احمد بن ابي رجا عبدالله
هروی لوی محدث په هرات کي وفات
او بنخ سو .
۸۴۷ م ۲۳۳ ق :
ديحیی بن معين سرخسي مشهور
محدث او رجالي پوهاند وفات (دده
تولد ۷۷۴ م ۱۵۸ ق) .
د ابو علي حسين بن وليد نشاپوری
(کمیل) لوی محدث وفات ۲۳۳ ق .

۷۷۷ - ۸۵۹ م ۱۶۰ - ۲۴۴ ق: په چغا نيان کي حکمران و .
 داحمد بن منيع بن عبد الرحمن بغوی مرو رو دی محدث د ژوند دوره .
 د محمد بن ابان بلخي محدث وفات په بلخ کي ۲۴۴ ق .
 د قاضي ابو مطيع بلخي وفات په بلخ کي .
 د محمد بن مالک بلخي فقيه وفات او ښخېدل په بلخ کي .
 ۸۶۱ - ۸۷۸ م ۲۴۷ - ۲۶۵ ق: د يعقوب ليث صفاري پاچهي پر افغانستان او ايران باندی .
 د احمد بن يعقوب بلخي عالم وفات او ښخېدل په بلخ کي ۲۴۷ ق .
 ۸۶۱ م ۲۴۷ ق: په ۲۵ محرم يعقوب ليث صفاري په زرنج کي پاچا سو .
 ۸۶۲ - ۸۷۲ م ۲۴۸ - ۲۵۹ ق: محمد ددوهم طاهر زوی دخراسان پادشاه و .
 هوی - چا وکور يائي راهب باميان ته راغي ۸۷۲ م .
 ۸۶۴ - ۹۹۰ م ۲۵۰ - ۳۸۰ ق: په چغا نيان او تخار او د آمو په سيمو کي دآل محتاج د اقتدار دوره .
 ۸۶۴ - ۱۰۱۹ م ۲۵۰ - ۴۱۰ ق: په جوزجان کي دفریغون کهول پاچهي ، د دوی اقتدار تر غور او هلمند پوري و .
 ۸۶۴ م ۲۵۰ ق حدود: دبسام کورد خارجي او د محمد بن مخلد قديم دوی شعرو نه په سيستان کي .
 احمد دچغان خدات له کهو له

په چغا نيان کي حکمران و .
 دبيت نيکه (شيخ بيتهی) دپښتو مناجات دوره (يو قديم شعر) .
 دکلر کا بلشاه ژوند .
 له خرا سانه تر اباسين پوري له آمو څخه بيا تر بحيره عرب پوري دبغداد د خلافت ټول مالي عايدات ۴۵ مليو نه درهمه وو ، چي ټول نژدې و ۲۲۵ مليونو افغانيو ته کيږي .
 دابو حاتم سهل بن محمد سيستاني دعربي ژبي دعالم وفات (۲۴۸ ق) .
 دآل شاکر خرا ساني منجمانو او مهند سانو د ژوند دوره .
 د آل اما جور مشهور وهراتسي منجمانو او دزيچ د مصنغانو د ژوند دوره .
 دخالد مروزي دکبول دمهند سانو او منجمانو اورصدیانو دژوند دوره .
 ۸۶۵ م ۲۵۱ ق: يعقوب ليث صفاري په سيستان کي عمار خارجي وځا به .
 ايوب بن حسن نشاپوري فقيه وفات سو .
 د محمد بن ازهر خراساني فقيه دالا اختيارات دمolf وفات .
 محمد بن طاهر پوشنگي د کابل پيلان او خوشبو په شيان دمستعين خليفه دربار بغداد ته واستول .
 ۸۶۴ - ۹۱۲ م ۲۵۰ - ۳۰۰ ق: حدود
 په کوه سليمان (کسي غره) کي د کيس عبدالرشيد دري زمان (غرغبت - بيتهی - سپه بن)
 ۸۶۵ م ۲۵۱ حدود
 کوشان گومل بغور شاه بوسر

دخاقان له کهوله) په پختيا کي .
 ۸۶۶ م ۲۵۲ ق: يعقوب ليث صفاري پاچا ته صالح بن حجر درتبيل تر بور دار غندا و په کوهر (کوهک) کي ياغي سو ، يعقوب دی په ۲۵۳ ق وواژه .
 د زياد بن ايوب طوسي محدث او گرزند وی وفات (ولادت ۱۶۶ ق) ۹۶۷ م ۲۵۳ ق حدود: امير سوري په غور کي .
 يعقوب ليث صفاري رخج - والشستان - بست - هرات ونيول .
 ۸۶۹ م ۲۵۵ ق: د شمر بن حمدويه هروي دعربي ژبي عالم او د کتاب الجيم دخواند وفات .
 د محمد بن کرام سيستاني د کراميانو د مذهب مؤسس په بيت المقدس کي او دمحمد بن علي حکيم تر مذی په ترمذ کي وفات .
 دابو حاتم سهل بن محمد سجستاني عالم وفات (ولادت ئی ۱۷۲ ق)
 ۳۱ اگست - ۸۷۰ م ۳۰ رمضان- ۲۵۶ ق: امام محمد بن اسما عيل بخاري دصحيح بخاري خاوند دسمر قند په خرتنگ کي وفات او هم ئی هوري ښخ کي .
 ۸۶۹ م ۲۵۶ ق: يعقوب ليث پر فيروز بن کنک کابلشاه باندی بری وموند .
 ۸۷۰ م ۲۵۷ ق: يعقوب ليث صفاري کا بل ونيو او دکابل بتان ئی دبغداد د المعتمد خليفه در بار ته واستول .

د ابو داؤد سليمان بن اسحاق سجستاني صاحب السنن وفات په بصره کي .
 ۸۷۱ م ۲۵۸ ق: ابو منصور افلح دمحمد بن خاقان لويکی زوی په گرديز کي يعقوب ليث ته غاړه کښيښو ، لس زره درهمه ججه ئی دکاله ومنله .
 يعقوب ليث له داؤد بن اليا س بانيجوري څخه بلخ ونيو .
 ۸۷۲ - ۸۹۵ م ۲۵۹ - ۲۸۲ ق: دريم طاهر دمحمد زوی دطاهريانو آخرنی پاچا په نشا پور کي .
 ۸۷۳ م ۲۵۹ ق: يعقوب ليث صفاري پر محمد بن طاهر پوشنگي بری وموند او هغه ئی زندانی کي .
 د ابراهيم بن يعقوب جوز جاني لوی محدث وفات .
 ۸۷۳ - ۸۷۸ م ۲۶۰ - ۲۶۵ ق: ابو داؤد محمد بن احمد بن بانيجور د بلخ او تخار او جوز جان او ترمذ پاچا و ، په ۲۶۰ ق ئی سکه وهلي ده .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شا وخوا: يعقوب ليث صفاري په پنجشير کي سکه ووهله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شاوخوا: محمد بن وصيف سگزی د يعقوب ليث د دربار سر منشی په دری ژبه يوه قصيده د پاچا په ستاينه کي وويله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق: دابو محمد فضل بن شا دان نشا پوري شيعی عالم کلام او دامام رضا دشاکرد اولوی مؤلف وفات .

۷۸۴ - ۸۹۲ م ۲۶۱ - ۲۷۹ ق:

نصر داحمد ساماني بلخي زوی د شمالي افغانستان او ماوراءالنهر ساماني اول پاچا و .

۸۷۵ م ۲۶۱ ق:

دامام مسلم بن حجاج قشيري نشاپوري دصحيح مسلم خاوند وفات دنشا پور په نصر آباد کي (۲۵ رجب)

دبايزيد طيفور بن عيسي بسطامي مشهور خراساني صوفي وفات په بسطام کي .

په نشا پور کي د احمد بسن عبدالله خجستاني زولاوله پدل.

د محمد بن فضيل بلخي عابد وفات او تدفين په بلخ کي (ولادت ۱۷۱ ق)

۸۷۸ - ۹۰۰ م ۲۶۵ - ۲۸۷ ق:

د عمر وليث صفاري دپاچهي دوره ۸۷۸ م ۲۶۵ ق:

يعقوب ليث صفاري په دو شنبه ۱۴ شوال په جنديسا پور کي په قولنج مړ سو .

خواجه علي بن موفق لوی شيخ او صوفي په هرات کي وفات او ښخ سو .

۸۷۹ م ۲۶۶ ق:

احمد بن عبد الله خجستاني په خراسان کي ښورښت وکي خو عمرو ليث دي په ۲۶۷ ق مات کي.

احمد بن عبد الله خجستاني د خراسان امير ، ديبهقي دسبزوار مسجد او منبر جوړ کي .

۸۸۰ م ۲۶۷ ق:

د ابو بکر نصر بن يحيي شاذان بلخي محدث او فقيه وفات .

۸۸۱ م ۲۶۸ ق:

د امام ابو الحسن احمد بن سيار مروزي محدث او شافعي فقيه وفات. د احمد بن عبد الله خجستاني وژل .

دنصير بن يحيي بلخي فقيه او عالم زاهد وفات او ښخېدل د بلخ په نو بهار کي .

۸۸۲ م ۲۶۹ ق:

په نشاپور کي د رافع دهر ثمه دزوي اقتدار .

۸۸۳ - ۲۷۰ ق حدود:

محتاج د احمد زوي دچغان له پښته په چغا نيان کي دآل محتاج موسس سو .

د محمد بن فروخ بلخي زا هد وفات او ښخېدل په بلخ کي .

۸۸۴ م ۲۷۱ ق:

د حمدون قصار نشا پوري دملا متيانو دشيخ وفات په نشاپور کي .

۸۸۵ - ۹۰۵ م ۲۷۲ - ۲۹۳ ق: بيگ بن عباس بن بانيجور تخاري دختل حکمران و .

حارث بانيجوري تخاري په ختل کي سکه ووهله .

۸۸۶ م ۲۷۲ ق:

د ابو معشر جعفر بن محمد بلخي منجم وفات په واسط کي.

د بغداد د خليفه فرمان د عمر وليث پر خلاف .

۲۲ فروري ۸۸۹ م ۱۶ شوال

۲۷۵ ق:

دامام ابو داؤد سليمان بن جارود سجستاني د صحيح سنن دځاوند وفات په بصره کي .

۸۹۰ م ۲۷۸ ق:

د سيد ابو عبد الله محمد مختار بن احمد هروي وفات او ښخېدل په هرات کي .

۸۹۲ - ۹۴۸ م ۲۷۹ - ۳۳۷ ق:

د امير احمد بن فريغون امارت په جوزجان او بلخ کي .

۸۹۲ - ۹۰۷ م ۲۷۹ - ۲۹۵ ق:

اسماعيل بن احمد ساماني دوهم پادشاه .

۸۹۲ م ۲۷۹ ق:

د عمرو ليث سلطنت پر خراسان ومنل سو .

د محمد بن سلمه بلخي عابدوفات

۸۹۲ - ۹۰۰ م ۲۷۹ - ۲۸۸ ق:

د ابو جعفر احمد بن محمد بن احمد بن بانيجور دحکمراني دوره ، ده په ۲۸۸ ق په اندراب کي سکه ووهله .

۸۹۳ م ۲۷۹ - ۲۸۰ ق:

د ابوبکر احمد نسايي خراساني محدث دالتا ريخ الکبير خاوند وفات.

د احمد بن ظاهر ابن طيفور خراساني مرو رودي مورخ دتاريخ بغداد دمؤلف وفات . (تولد ئي - ۲۰۴ ق)

۱ نومبر ۸۹۲ م دوشنبه ۱۲ رجب ۲۷۹ ق

د امام ابو عيسي محمد بن عيسي ترمذي دجامع صحيح خاوند وفات په ترمذ کي .

۸۹۳ م ۲۸۰ ق:

دافلح بن محمد دگريز دلو يک او سامند کابلشاه د ژوند وخت .

دعلي بن عبد الله بن هيصم هروي عالم او اديب وفات .

دعثمان بن سعيد د ارمي سيستاني او هروي لوی محدث وفات په هرات

کي (ولادت ئي ۲۰۰ ق)

دمحمد بن اسماعيل سلمی ترمذي محدث وفات.

د محمد بن عمر بلخي شافعي د العالم والمتعلم دمؤلف وفات (مشهور په وراق) .

اسماعيل ساماني د خلافت له درباره دماوراءالنهر او بلخ په امارت ومنل سو .

۸۹۵ م ۲۸۲ ق:

دظاهر يانو سلطنت چي له ۲۰۵ ق څخه شروع سوې و ، پر دريم ظاهر باندې په نشا پور کي ختم سو .

۸۹۶ م ۲۸۳ ق:

عمرو ليث دبست - داورد سيمي يوبت دبغداد خليفه المعتضد ته واستاوه .

۸۹۸ م ۲۸۵ ق:

د محمد بن اسحاق بن سعيد سعدي هروي شافعي محدث او فقيه دكتاب الضياع دمؤلف وفات .

۸۹۹ م ۲۸۶ ق:

ابو العباس احمد بن محمد سرخسي لوی خراساني فيلسوف او رياضي پوهاند ديعقوب کندي شاگرد وواژه سو .

(په ابن الطيب مشهور و)

دعلي بن عبد العزيز بن مرزبان بغوي محدث دالمسند الکبير دمؤلف وفات .

۹۰۰ م ۲۸۷ ق:

عمر وليث صفاري د۷۰ زرو سپرو سره په بلخ کي داسماعيل ساماني سره وجنگيدې خو ونيول سو او بغداد وچنگيدې ته واستول سو ، چي هلته ئي مړ کي .

د ابو سعيد يحيى بن منصور زاهد
د هرات د جامع امام وفات (شعبان) .
ابو عمران سيمجور دواتي (دسا
مانيانو سر منشي) دخرا سانسى
سيمجور يانو دکهول موسس او د
رى حکمران و په ۳۱۴ ق .
ابو الفضل بلعمى دامير اسماعيل
سامانى وزير سو .
۹۰۱ م ۲۸۹ ق :
عمر وليث صفارى پاچا په بغداد
کى وواژه سو .
اسماعيل سامانى پاچا دخراسان
په امارت هم ومانه سو .
د حسين بن محمد بن زياد نشاپورى
محدث وفات .
۹۰۱ - ۲۸۹ م ۲۹۶ ق :
طاهر بن محمد بن عمر وليث د
سيستان پاچا و .
۹۰۱ - ۱۱۱۱ م ۲۸۹ - ۵۵۰ ق :
دغرجستان (غرجستان) دشا رانو
کهول د حکمرانى دوره .
۹۰۲ م ۲۹۰ ق :
د هرات دامام زاهد او محدث
ابو سعيد مهين وفات او بنخيدل په
هرات کى .
مسعودى مروزي د درى لرغونى
شاعر د شاهنامې نظم کوونکى د
ژوند وخت .
دمنصور بن اسحاق سجستاني
فقيه او اصولى وفات .
۹۰۳ م ۲۹۱ ق :
کملو کابلشاه و .
د محمد بن ابراهيم پوشنگى فقيه
او محدث وفات په نشا پور کى
(ولادت ۲۰۴ ق) :

۹۰۵ م ۲۹۲ ق

د احمد بن على بن سعيد مروزي
دمشقق دقاضى وفات (ولادت
۲۰۲ ق) دمحمد بن احمد هروى فقيه
اومحدث وفات .

۹۰۶ م - ۲۹۴ ق

دمحمد بن نصر مروزي فقيه او
محدث وفات په سمر قندکى .

(ولادت ۲۰۲ ق)

د عبدالله بن محمد بن على ... بن
زبير بلخى محدث اومؤرخ و ژل په
بغداد کى .

۹۰۶ م ۲۹۳ ق

د عبدالله بن محمد عيسى مروزي
محدث اودشافعى مذهب خپروونکى
اولوى مفتى وفات په مروکى ،
(ولادت ۲۲۰ ق) .

۹۰۷ - ۹۱۳ م ۲۹۵ - ۳۰۱ ق :

د احمد د اسمعيل زوى سامانى
دريم پاچا سلطنت -

دامام ابو بکر محمد بن اسماعيل
مهران نشا پورى لوى محدث وفات .

۹۰۸ - ۹۱۰ م ۲۹۶ - ۲۹۸ ق :

ليث بن على بن عمر وليث (شير
لياده) د سيستان پاد شاه و .

۹۰۹ م ۲۹۷ ق :

ابو محمد هاشم سروانى د پښتو
قديم شاعر په بست کى مې سو
(ولادت ۲۲۳ ق) .
ليث بن على د سيستان امير د
سامانى قائد حسين بن على مرورودى
په امر ووژل سو او پر خاى ئى معدل
بن على کښيښوست خو دى هم په
۲۹۸ ق هرات ته نفى سو .

۹۱۳ - ۹۴۲ م ۳۰۱ - ۳۳۱ ق :

دوهم نصر د احمد زوى سامانى
خلرم پاچا په خراسان او ماوراءالنهر
کى .

د جعفر بن محمد فريابى مشهور
قاضى او محدث وفات (ولادت ۲۰۷
ق) .

۹۱۰ - ۹۹۸ م ۲۹۸ - ۳۸۸ ق :

په خراسان کى د دواتى
سيمجورى کهول اقتدار .

د احمد بن مسروق طوسى صوفى
وفات په بغداد کى (ولادت ۲۱۴ ق)

د زکريا بن يحيى نشا پورى
(بزاز) فقيه او محدث وفات .

دمحمد بن محمد بن سلام حنفى بلخى
فقيه وفات .

۹۱۹ م ۳۰۷ ق

په خراسان کى د احمد بن سهل
دبغاوت کښيښول .

د عبد الرحمن بن حسين نشا پورى
محدث او دمسنده دخاوند وفات .

۹۲۲ م ۳۱۰ ق :

جعفر بن احمد بن محمد بانيجورى
په ۳۱۰ ق په ختل کى حکمران و ده
په ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۳ ق سکه وهلي
ده .

۹۱۲ م ۳۰۰ ق :

د ابو على حسين بن احمد سلامى
بيهيقي دکتاب ولاه خراسان اونورو
کتابو دمؤلف وفات .

د ابو العباس حنوذ مروزي ددرى
قديم شاعر د ژوند عصر .

ابو سعد مظفر د محتاج زوى او
ابوبکر محمد بن مظفر په سامانى
در بار کى چغانى اميران وو .

ابو حفص حکيم بن احوص سفدى
ددرى قديم شاعر شهرودموسيقى
آله اختراع کړه .

د ابو حفص عمر و بن يعقوب بن محمد
بن عمرو ليث د سيستان صفارى
شپږم پاچا په سيستان کى .

۹۲۳ - ۹۶۳ م ۳۱۱ - ۳۵۲ ق :

د عبدالله بن غروه هر وى محدث
وفات او بنخيدل په هرات کى .

د امير ابو جعفر احمد بن محمد

بن خلف بن لیث صفاری اوم پاچا په ۳۲۹ ق وفات سو . سلطنت .

۹۲۴ م ۳۱۲ ق :

د ابراهیم بن سری هر وی محدث د جزاء الا اعمال د مؤلف وفات .

د حسن بن علی طوسی محدث وفات په طوس کی (ولادت ۲۲۲ ق)

۹۲۵ م ۳۱۳ ق :

د محمد بن اسحاق خراسانی نشا پوری محدث او مؤرخ وفات (ولادت ۲۱۶ ق) .

۹۲۸ م ۳۱۶ ق :

د محمد بن عقیل بن ازهر بلخی دتاریخ بلخ د مؤلف وفات .

دامام عبد الله بن داؤد سجستانی حنبلی پوهاند وفات .

د عبد الله بن سلیمان سجستانی محدث اومفسر وفات په بغداد کی (ولادت ۲۳۰ ق)

۹۳۰ م ۳۱۸ ق :

د نصر سامانی دورونو یاغی توب .

۹۳۱ م ۳۱۹ ق :

د ابو القاسم عبد الله بن احمد کعبی بلخی لوی معتزلی عالم او د کعبیه ډلی پیشوا وفات .

دمحمد بن فضل بلخی لوی صوفی وفات په سمرقند کی .

۹۳۲ م ۳۲۰ ق حدود :

بهمید دیو کابلشاه په گندهار اګسی د ابراهیم بن محمد بیهقی دالمحاسن والمساوی دمؤلف د ژوند وخت .

۹۳۳ م ۳۲۱ ق :

د ابوبکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د ټول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

بلعمی مروی د سامانیا نو دوزیر

د افغانستان تاریخي پېښلیک

وفات (د دری تاریخ طبری مترجم)

۹۴۱ م ۳۳۰ ق حدود .

د ابوشعیب صالح بن محمد هروی دری لرغونی شاعر وفات .

د ابو علی جیهانی وزیر مړینه .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق :

په ماوراء النهر کی دشیعیه ووبلوا او دنصر سامانی عزل .

د ابو یعقوب اسحق بن احمد سګزی اسما عیلي داعی دکشف المحجوب لیکوال په بخا راکي ووژل سو .

۹۴۲ - ۹۵۴ م ۳۳۱ - ۳۴۳ ق :

دلومړی نوح دنصر زوی سامانی پنځم پاچا دامارت دوره .

۹۴۴ - ۹۴۶ م ۳۳۳ - ۳۳۵ ق :

د ابو علی ابرا هیم بن سیمجور د هرات او نشاپور والی و (متوفی - ۳۳۶ ق) .

۹۴۴ - ۹۴۷ م ۳۳۳ - ۳۳۶ ق :

د ابو العباس فضل بن محمد بن مظفر چغانی د سامانی لښکر سپه سالارو چی په ۳۳۶ ق په بخا را کی بندی سو .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق :

د بو شکور بلخی لوی دری شاعر د ژوند وخت . د عبد الله بن محمد ترخان بلخی محدث او رجالی عالم وفات .

د محمد بن احمد اسکاف بلخی عالم وفات او بنسخیدنګ په بلخ کی .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف وفات .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف وفات .

محدث او مورخ او (دتاریخ هرات) دمؤلف وفات .

د وزیر الحاکم الشهید ابوالفضل محمد بن حکم سر خسی بلخی وژنه .

دی دمختصر کافی مؤلف دی .

۹۴۸ - ۹۹۸ م ۳۳۷ - ۳۸۹ ق :

د ابو حارث محمد بن احمد امارت په جوزجان کی . دی دفریغو نیانو دو هم پا چا دی چه دحدود العالم کتاب دده په نامه لیکل سوی دی .

۹۴۸ م ۳۳۸ ق :

د ابراهیم بن سیمجور مړ سو او پر خای ئی منصور دقرا تګین زوی د خراسان سپه سالار سو (د سامانی پاچا له خوا) .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق :

د خراسان حکمران منصور بن قرا تګین مړ سو ، او پر خای ئی ابو علی چغانی له سامانی درباره مقرر سو .

د ابو مظفر عبد الله بن احمد بن محمد بن ولوید او مړ سو .

د ابو منصور بن احمد بن محمد بن مظفر د چغانیان امیر و .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق حدود :

د ابو عبد الله محمد بن حسن معروفی بلخی شاعر د ژوند حدود .

۹۵۲ م ۳۴۱ ق :

د ابو الحسن حکیم کسایي مروزی ددري قدیم شاعر دژوند وخت .

د شرح المزنی د مؤلف شافعی فقیه ابراهیم بن احمد مروزی وفات .

۹۵۳ م ۳۴۲ ق :

د ابوبکر محمد بن داؤد نشاپوری صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف وفات .

دمحمد بن داؤد صوفي نشاپوری
د کتاب الشيوخ د مولف وفات .
۹۵۴ - ۹۶۱ م ۳۴۳ - ۳۵۰ ق :
دلومړی عبد الملك دنوح زوی ،
سامانی شپږم پاچا د امارت دوره .
۹۵۴ م ۳۴۳ ق :
له سامانی درباره څخه بکر بن
مالك فرغانی دخرا سان حکمران او
ابو منصور محمد بن عزیر وزیر و .
۹۵۵ م ۳۴۴ ق :
ابو احمد خلف بن احمد (ابن بانو)
د سیستان صفاری اتم پاچا سلطنت
(وفات ئی ۳۹۹ ق)
دابو علی چغانی او ستوق
بغرا خان مړینه .
د محمد بن محمد بن یوسف طوسی
شافعی فقیه او محدث او دخراسان
دمفتی وفات (ولادت ۲۵۰ ق)
۹۵۶ م ۳۴۵ ق :
دخرا سان حکمران بکر بن مالك
فرغانی وواژه سو .
۹۵۷ م ۳۴۶ ق :
ابو الحسن سیمجوری په خراسان
کی دنوح سامانی په فرمان سپه سالار
او حکمران سو .
د ابو العباس احمد بن محمد
سرخسی لوی منجم او طبیب او
د کتاب المدخل د مؤلف دوفات کال .
د ابو منصور محمد بن عبد الرزاق
خرا سانی سپه سالار په نامه د
منثوری ابو منصور شاهنا مسی
تالیف ، چی د محمد بن عبد الله
معمری به ښوونه ولیکله سوه .
۹۵۹ م ۳۴۸ ق :
د ابو منصور یوسف بن اسحاق
وزارت په سامانی دربار کی .

ژوند چی داخوان الصفا له مؤلفینو
څخه دی .
منصور بن افلح لویکی په غزنه او
گردیز کی حکمران و .
جیه پاله کابلشاه په گندهاراکی .
۹۶۲ م ۳۵۱ ق :
الپ تگین غزنی ونيو .
ابو منصور عبد الرزاق په خراسان
کی یاغی سو .
ابو الحسن سیمجوری دخراسان
حکمران سو .
دعلج بن احمد سجزی محدث او
فقیه دمسنند الکبیر مؤلف وفات سو
(ولادت ۲۶۰ ق .
۹۶۳ - ۹۶۹ م ۳۵۲ - ۳۵۹ ق :
امیر طاهر بن محمد بن طا هر
(دمور له خوا صفاری) د سیستان
امیر و .
۹۶۳ م ۳۵۲ ق :
دالپ تگین دغزنی دحکمران وفات
چی اسحاق زوی ئی پر خا ی
کښینوست .
۹۶۴ م ۳۵۳ ق :
اسحاق دالپ تگین زوی له غز نی
څخه بخارااته وتښتید او لویکی دی مات
کی ء .
۹۶۴ - ۳۵۳ ق
خلف بن احمد دسیستان پادشاه
حج ته ولاړ .
۹۶۵ م ۲۲ شوال ۳۵۴ ق :
د ابو حاتم محمد بن حبان بستی
دسمر قند د قاضی او لوی عالم او
مؤلف وفات په بست کی (ولادت په
بست کی ۲۷۰ ق) قبر ئی هم په
بست کی و .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق :

اسحاق دالپ تگین زوی د غز نی
حکمران مړ سو ، او بلکاتگین ئی
پر خای کښینوست او په ۳۵۸ ق
ئی په غزنی کی سکه ووهله او په
۳۶۵ ق مړ سو .

دخواجه ابو احمد ابدال چشتی
وفات (دده تولد ۲۶۰ ق ۸۷۲ م دی)
او په چشت کی ښخ دی .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق حدود :

دابو جعفر خازن خرا سانی لوی
منجم او ریاضی پوهاند د ژوندوخت
۹۶۶ م ۳۵۶ ق :

د امام فقیه ابو علی حامد بن
محمد رقاع هروی وفات او ښخیدل
په هرات کی .

۹۶۸ م ۳۵۸ ق :

دشیخ ابو حامد بن احمد شار کی
هروی محدث او مفسر وفات او
ښخیدل په هرات کی .

۹۶۹ م ۳۵۹ ق :

مکتوم بن حرب په اندراب کی
سکه ووهله .

۹۶۹ - ۹۸۳ م ۳۵۹ - ۳۷۳ ق :

امیر حسین دطاهرزوی دسیستان
امیر و .

۹۷۰ م ۳۶۰ ق حدود :

ابو علی محمد بن عبد الله بلعمی
وزیر (متوفی ۳۶۳ ق) تاریخ طبری
په دری ژبه ترجمه او لنه کی ء .

دهمدغه کال په شا وخوا کی د
منصور بن نوح سامانی په امر یوی
ډلی پوهانو تفسیر طبری په دری
ترجمه کی ء .

۹۷۱ م ۱۰ محرم ۳۶۱ ق :

دسلطان محمود زیرید نه .

۹۷۲ م ۳۶۲ ق :

دشيخ خر اسان اسماعيل بن عبدالله بن محمد بن ميکال سرمنشي او دنشاپور دمیکالی خاندان دمشر وفات په نشاپور کي (تولد ئي ۲۷۰ ق).

داحمد بن عامر بن بشر مرورودي شافعي فقيه او دبصري دقاضي وفات .

دابو جعفر محمد بن عبدالله هند واني بلخي فقيه وفات او په بلخ کي بنخيدنک .

۹۷۴ م ۳۶۴ ق :

دابو علي بلعي وزير او ديوسف بن اسحاق وزير مړينه .

دبلکاتگين اقتدار په غزني کي .

۹۷۵ م ۳۶۵ ق :

پيري تکين په غزني کي .

۹۷۵-۹۸۴ م ۳۶۵-۳۷۴ ق :

په اندراب کي دسهلان بن مکتوم دمارت دوره چي سکه ئي هم وهلي ده .

ابو منصور محمد بن احمد دقيقی بلخي لوی شاعر مقتول سو ۳۶۵ ق (؟) .

ابو علي يا ابوبکر لويک په غزنه او گرديز کي .

۹۷۳ - ۹۷۶ م ۳۶۵ - ۳۶۶ ق :

دامير پيري تکين حکمراني پر غزني باندی . (غزنويانوخلرم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

په غزني کي دامير سبکتگين ناصر الدوله حکمراني (دغزنو يانو پنځم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دو هم نوح دمنصور زوی سا ماني

اتم پادشاه .

۹۷۶ م ۳۶۶ ق حدود :

دلوگر په چرخ کي دغزني داخري لويک او کابلشاه په گڼه دسبکتگين سره جنگ او ددوي ماته .

۹۷۶ م ۲۷ شعبان ۳۶۶ ق :

دناصر الدين امير سبکتگين بن جوق قرا بچکم بن قرا ارسلان جلوس په غزني کي او دآل ناصر دسلطنت پيل .

۹۷۷ م ۳۶۷ ق :

دابو لجنش مظفر بن محمد خراساني بلخي متکلم مو لف وفات .

۹۸۰ م ۳۶۹ ق :

دمحمد بن سليمان بن محمد صعلو کي نشا پوري شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشا پور کي . (ولا دت ئي ۲۹۶ ق) .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق :

قرا تگين په غزني کي .
دعبيدالله ابو بکر بن ابوسعيد بلخي عالم وفات .

دابو منصور محمد بن احمد ازهری هروي دكتاب التهديب خاوند اولوی لغوی وفات .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق حدود :

شيخ حميد لودی پښتون پاچا په ملتان کي او دده روغه له سبکتگين سره (۳۸۲ ق) .

اسحاق بن محمد بن اسماعيل مشهور په حکيم سمرقندی عربی السواد الاعظم په ۲۹۰ ق وليکي او د ۳۷۰ ق په شا وخواکي په دري ژبه ترجمه سو . (دنهران طبع ۱۳۴۸)

دعبدالحي حبيبي په اهتمام .

۹۸۱ م ۳۷۱ ق :

فردوسی د شاهنامی نظم شروع کي .

شيخ ابوزيد محمد بن احمد مرغزی په هرات کي وفات او بنخ سو (۱۳ رجب) .

۹۸۲ م ۳۷۲ ق :

دابو الحسن سيمجوری پر خای تاش دخراسان سپه سالار سو .

عبدالله بن احمد عتبي دنوح بن منصور ساماني وزير قتل سو .

احمد بن جعفر بن احمد د آل بانيجور حکمران او ابو علي احمد بن محتاج مرستيال ئي په چغانيان کي .

يوه جوزجاني عالم دحدود العالم جغرافي کتاب په دري دجوز جان دامير محمد بن احمد فریغوني په نامه وکيښي او لومړی پلانی په اسلامي دوره کي د(افغان) ذکر وکي .

۹۸۳ م ۳۷۳ ق :

دفقيه ابو الليث نصر بن محمد سمرقندی وفات او بنخيدل په بلخ کي .

۹۸۴ م ۳۷۴ ق :

دابو عمر و احمد بن محمد زوزني (دهرات او نشاپور ترمخ) دعر بي ژبي لوی عالم وفات . دعبدالله بن موسی سلامی مورخ او اديب وفات په مرو کي .

۹۸۵ م ۳۷۵ ق :

دسلجوقيانو ظهور د بخارا په شا وخواکي .

۹۸۶ م ۳۷۶ ق :

عبدالله بن محمد بن عزيز وزارت په ساماني دربار کي .

دمعجم الشيوخ دمؤلف ابراهيم

بن احمد مستملی بلخي وفات .

۹۸۷ م ۳۷۷ ق :

په خراسان کي ابو الحسن سيمجوری اوفايق پرتاش باندی بري وموند .

ابو الظفر طاهر بن فضل بن محمد بن مظفر د چغانيان امير دمنجيك شاعر ممدوح م سو .

۹۸۸ م ۳۷۸ ق :

دناصر الدوله ابو الحسن محمد بن ابراهيم بن سيمجور دواتي مړينه . دده په نامه سکه هم وهلي سوي ده .

دابونصر سراج طوسي عبدالله بن علي دكتاب اللمع دخواوند اولوی صوفي وفات په طوس کي (رجب) .

دمحمد بن محمد کرايبي نشاپوری محدث او قاضي وفات په بصره کي (ولادت ئي ۲۸۵ ق) دخليل بن احمد سجزي دسمر قند دقاضي وفات .

دخواجه قر بنج وفات په هرات کي او په گازرگاه کي بنخيدنه .

۹۸۹ م ۳۷۹ ق :

دابو الحسن سيمجوری مړينه .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق :

ابو بکر بن محمد بن ابراهيم بخاری کلا باذی دخراسان صوفي او دالتعرف المذهب التصوف دمؤلف وفات ، او ابو علي سيمجوری دخراسان حکمران سو .

ابو بکر ربیع بن احمد بخاری په طب کي دهدياۃ المتعلمين کتاب په دري تالیف کي .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق حدود :

دفخر الدوله ابو مظفر احمد بن محمد دچغانيان امير دفرخی دممدوح دژوند دوره .

شيخ رضی لودی د شیخ حمید وراړه د پښتو قدیم شاعر په کسی غره کی د اسلام تبلیغ کاوه .

دمحمد بن علی خسروی سرخسی او ابومحمد بدیع بن محمد بلخی او د ابوالحسن علی بن محمد منجیک ترمذی ددري قدیمو شاعرانو د ژوند دوره .

د ابو سلیمان محمد بن طاهر منطقی سیستانی و فات .

د ابوالفضل احمد هروی ریاضی دان او منجم وفات .

۹۹۱ م ۳۸۱ ق:

په لغمان کی دکابل رود پرغاړه د جیپاله کابلشاه ماته د سبکتگین له خوا . په دی سیمه کی د اسلام خپرونه - افغانان او خلیجان (غلجیان) د سبکتگین په لښکروکی داخل سوه د احمد بن حسین بن مهران نشاپوری محدث وفات . دمحمد بن عبدالله هروی فقیه او مفسر وفات .

د طاهر بن فضل بن محمد بن محتاج چغانی امیر او ددري ژبی شاعر د ژوند وخت .

د ابو الحسن محمد بن یوسف عامری نشاپوری (ابن ابی ذر) دکتاب السعادة والاسعاد د مؤلف وفات .

۹۹۲ م ۳۸۲ ق:

دمحمد بن احمد بن سلیمان نوقانی سیستانی ادیب او مؤلف وفات .

۹۹۴ م ۳۸۴ ق:

دهرات په جنگ کی د سبکتگین او محمود بری پریاغی ابوعلی سیمجوری باندی چی دوهم نوح سامانی امیر، پلارته «ناصر الدین» او محمود ته د سیف الدوله لقب

په جنگ کی سلطان محمود پر غالب سو .

د سهل بن محمد صعلوکی نشاپوری مفتی نشاپور وفات .

۹۹۷ - ۱۰۳۰ م ۳۸۷ - ۴۲۱ ق:

د غزنو یانو داوم پاچا یمین الدوله سلطان محمود بن سبکتگین د پاچهي دوره .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق:

د وزیر ابو نصر مړینه .

د وزیر ابو المظفر محمد بن ابراهیم بر غشی مقرری .

د خوارزمشاه مامون مړینه او د علی بن مامون جلوس .

۹۹۷ - ۹۹۸ م ۳۸۷ - ۳۸۹ ق:

د دوهم منصور د دوهم نوح زوی د سامانی نهم پادشاه امارت .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق:

د ابو الوفا محمد بن یحیی بوزجانی نشاپوری لوی خراسانی ریاضی پوهاند وفات (تولد ئی ۳۲۸ ق) .

۹۹۸ م ۳۸۸ ق:

د ابو سلیمان احمد بن محمد خطابی بستنی د معالم السنن د مؤلف وفات په بست کی (ولادت ۳۱۹ ق) .

د عماد الدوله ابوعلی محمد مظفر بن محمد بن ابراهیم دواتی د خراسان د لوی حکمران مړینه . دی سکه هم لری .

د ابو الوفاء محمد بن محمد بوزجانی مشهور ریاضی پوهاند وفات په بغداد کی . (ولادت ئی ۳۲۸ ق) .

سلطان محمود ټول شمالي افغانستان ونيو او سامانی دربار هم دده پاچهي ومنله .

۹۹۸ م ذیقعدہ ۳۸۹ ق:

د القادر بالله خلیفه له خوا د بغداد داسما خوارزمشاه او سلطان محمود دته دریمین الدوله او امین الملک ولی امیر المؤمنین لقبو نه ورکول .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق:

په ابو القاسم سیمجوری باندی په خراسان کی د بکتو زون بری - د برغشی وزیر تینبسته .

د ارسلان خان علی مړینه .

سلطان محمود د سامانی منصور او عبدالملک پر سالا رانو بکتو زون او فائق خاصه باندی بری وموند .

دوهم عبدالملک د دوهم نوح زوی سامانی لسم پاچا پرتخت کبښینوست .

شار رشید د غرستان پاچا سلطان محمود ته غاړه کبښینووه او خطبه یی دده په نامه وویله .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق جلود:

امام ابو الحسن محمد بن شعیب بیهقی شافعی فقیه د نشاپور دسیار په کوڅه کی «مدرسه بیهقیه» جوړه کړه .

د مدرسه صاعديه په نشاپور کی (یا سعديه) د شهزاده نصر بن سبکتگین په همت جوړه سوه .

۹۹۹ - ۱۰۰۱ م ۳۹۰ - ۳۹۲ ق:

په لغمان او پینور او وپند کی د سلطان محمود بری پر جیپاله کابلشاه باندی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق:

په خشباجی (اوسنی دمقر زرکشان) کی د طلاکان ښکاره سو .

۹۹۹ - ۱۰۱۹ م ۳۹۰ - ۴۱۰ ق:

او گره بوت منجم دکابلشاه انند

پاله په دربار کې د «شکېت پرت» کتاب تاليف کړی.

ابو نصر احمد بن محمد د فریغونی کهول پنځم پاچا په جوزجان کې.

۹۹۹ م ۳۹۰ ق حدود:

ابو یعقوب اسحاق بن احمد سگزی خپل کتاب کشف المحجوب په دري ژبه د اسماعيلي فرقي پر عقايدو وکينښ.

۱۰۰۰ م ۳۹۱ ق:

ابو القاسم علي بن محمد بن ابراهيم سيمجوري دو اتی دهرات والی د نصر بن سبکتگين سره په سرخس کې و جنګيد او ونيول سو.

د ظاهر بن خلف صفاري د سيستان دامير وفات.

د ابو سليمان محمد بن طاهر سجستاني منطقي لوی فيلسوف وفات.

۱۰۰۱ م ۳۹۲ ق:

سلطان محمود خپل سفير داوزگند ايلک خان ته واستاوه.

۱۰۰۲ م ۳۹۳ ق:

سلطان محمود په حصار طاق کې د سيستان پاچا خلف ابن بانو کلا بند کړی او هغه يې جوزجان ته واستاوه. په سيستان کې قبيجی حاجب حکمران کړی.

ابو القاسم منصور بن محمد هروي د سلطان محمود وزير يو قرآن په کوفي نسخی خط دمشهد رضوی کتابخانی ته وقف کړی چې تر اوسه هلته سته.

۱۰۰۳ م ۳۹۴ ق:

د فریغو نيانو دکهول خلرم پاچا

فریغون دمحمد زوی په جوزجان کې.

۱۰۰۴ - ۱۰۱۰ م ۳۹۵ - ۴۰۱ ق:

په ملتان کې د ابو الفتوح داؤد بن نصر لودی خلرم پاچا سلطنت.

۱۰۰۴ م ۳۹۵ ق حدود:

د ابو منصور عماره بن محمد مروزی دري قديم شاعر د ژوند وخت.

۹۹۹ - ۱۰۰۴ م ۳۹۰ - ۳۹۵ ق:

ابو ابراهيم منتصر دو هم نوح زوی سامانی آخر نی پاد شاه وچی په ۳۹۵ ق سامانی پاچهي ختمه سوه.

۱۰۰۵ م ۳۹۶ ق:

سلطان محمود په ملتان کې پر ابو الفتوح داؤد بن نصر بن حميد لودی دو هم پاچا باندی حمله وکړه هغه ججه ومنله.

دمحمد بن احمد بن محمد نساپوری محدث وفات (ولادت ۳۳۳ ق).

د ابو العباس احمد بن محمد زاهد نسوی او خراسانی صوفی د طبقات الصوئیه د مؤلف وفات.

۱۰۰۶ م ۳۹۷ ق:

د ترکستان ايلک خان چي بلخ او هرات نيولی و، سلطان محمود بيrote ځنی ونيول، او په شرخيان کې ماته وکړه.

۱۰۰۷ م ۳۹۸ ق:

د اسماعيل بن حماد جوهری فارابی دالصحاح فی اللغه دخواند وفات.

۱۰۰۸ م ۳۹۹ ق:

سلطان محمود کابلشاه اننده پاله په ويهند کې د اباسين پر غاړه مات کړی.

خلف بن احمد د سيستان صفاری پادشاه په جلا وطنی کې وفات سو (رجب)

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق:

د ابو الفتوح علي بن محمد بستی لوی منشی او شاعر وفات په اوزگند کې.

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق حدود:

عنصری د سلطان محمود د ملتان دفتو حا تو په شرح کې «تاج الفتوح» نظم کړی.

فرخي د سلطان محمود د دربار شاعر «دولت نامه» د سلطان دفتو حا تو په بيان کې زر بيته نظم کړه.

په دري ادب کې د دستان سرا یی رواج او د قصيده ویلو عروج.

شار ابو محمد بن محمد د غرستان شاه د سلطان محمود سره و جنګيد او مړ سو.

د مرسل بن منصور لویکی د ژوند وخت.

ابو العباس فضل بن احمد اسفرايني د سلطان محمود وزير په بلخ کې يوه مدرسه جوړه کړه.

د حسين ابن سينا او د ابو عبید عبدالواحد بن محمد جوزجانی د ابن سينا د شاگرد د ژوند وخت.

ابو الحسن محمد بن سليمان بيهقي مزید التاريخ د غز نو يانو پر احوال تاليف کړی.

د سلجوق د درو زا منو ميکا ئیل - اسرئیل موسی پر غلونه او اقتدار د آمو پرسيمو او د خراسان پر شمال باندی.

دمحمد بن حسين خراسانی مشهور په ابو جعفر خازن درياضی او فلکیاتو پوهاند د ژوند وخت.

دمحمد بن احمد بن محمد نوقانی

سجستاني دالعلم والعماء دمؤلف او محدث وفات.

۱۰۱۰ م ۴۰۱ ق:

سلطان محمود ملتان ونيو او ابو الفتوح داؤد پښتون لودی پاچائی په غورک کې بندی کړی.

شمس الکفاة احمد بن حسن ميمندی د غزنوی سلطنت په وزارت وټاکل سو.

ابو العباس فضل بن احمد اسفرايني د سلطان محمود له وزارت معزول سو.

دامام ابو عبید احمد بن محمد هروی د غريب القرآن دمؤلف وفات.

ابو العباس احمد اسفرايني د سلطان محمود وزير په شکنجه کې. په خراسان کې وچ کالی او کاختی.

۱۰۱۰ - ۱۰۲۵ م ۴۰۱ - ۴۱۶ ق:

شمس الکفاة احمد بن حسن ميوندی د سلطان محمود وزير و چی په ۴۱۶ ق معزول او په هند کې بندی سو. (متوفی ۴۲۴ ق).

۱۰۱۱ و ۱۰۲۲ م ۴۰۲ ق:

د ايلک خان نصر او تغان خان استاخی سلطان محمود ته راغی.

تا هر تي دمصر ايلچی دالحاکم با مرالله اسماعيلي له خوا غز نی ته را وليږل سو، خو په لار کې مړ کړ سو.

د جوزجان د پاچا ابو نصر ابو الحارث فریغونی وفات.

د يحيی بن عمار سيستاني لوی عالم او د خواجه عبدالله انصاری د مرشد وفات او دهرات په خیابان کې دده ښخونه.

فردوسی د شاهنامی نظم تمام کی.
 دحنفی لوی فقیه او زاهد اسماعیل بن حسین بیهقی وفات.
 ١٠١١-١٠١٢ م ٤٠٢م-٤٠٣ق
 سلطان محمود پنجاب او کشمیر و نیول.

١٠١٢ م ٤٠٣ ق:

سلطان محمود غرjestان و نیوی
 او دشا رانو مستقله شاهی ئی ختمه کړه.
 ١٣ و ١٠١٢ م ٤٠٣ ق:
 دایلك خان نصر مړینه او دایلك احمد بن علی جلوس په ما وراء النهر کی.

١٠١٣ م ٤٠٤ ق:

دوزیر ابو العباس فضل اسفراینی مړینه.
 په یار کند کی د قدر خان یوسف دغزنی سره دو ستانه روابط.
 دامام سهل محمد صعلو کی لوی مفتی او عالم وفات په نشاپور کی.
 ١٠١٤ م ٤٠٥ ق:

وزیر احمد میوندی خوارزم شاه ته وویل چی خطبه دسلطان محمود په نامه وویای.
 سلطان محمود دبست له لاری پر غور یو غل وکی. او دهغه خای امیر محمد سوری ئی د آهنگران په کلاکی محصور او بندی کی. امیر محمد سوری په زهر و خان وواژه.
 امیر یو علی دمحمود سوری زوی دغور په مندیش کی دسلطان محمود تابع امیرسو. او مسجدونه، مدرسې

دجوزجان مقامی امیران فریغونیان ختم سول او ددوی سیمی دغز نوی سلطنت ضمیمه سوی.
 دایلك خان لور دغزنی والیعهد مسعود ته واده سوه.
 شهزاده مسعود رسماً دسلطان محمود ولیعهد سو.
 نظام الملك حسن بن علی طوسی وزیر وژ یږد.

د ابو الخیر خمار حسین بن سوار مشهور خراسانی فیلسوف او عالم وفات. (تولد ئی ٣٣١ ق).

١٠١٨ م ٤٠٩ ق:

سلطان محمود په غزنی کی یو مسجد جامع او په هغه پوری نښتی یوه لویه مدرسه جوړه کړه.
 دامام ابو منصور از هری هروی لغوی عالم و فات.

امام هیصم بن محمد بن عبدالعزیز ناوی هروی دقصص نابی مؤلف وفات سو.

١٠١٨-١٩ م ٤٠٩-٤١٠ ق:

سلطان محمود دهند قنوج تر گنگا پوری و نیول، او دری ملیو نه در همه غنیمت یی واخیست.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

له هندوستانه دراستون کیدو پر وخت سلطان محمود له افغانانو سره ونښت.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

حسن دابو نصر احمد زوی د فریغو نی کورنی آخر شهزاده.

١٠١٩ م ٤١٠ ق حدود:

دترو جنپاله کابلشاه د ژوندوخت. دغرجستان دپاچا شازارد شیر ژوند.

دامام ابو الطیب سهل بن سلیمان صعلو کی مشهور محدث او فقیه او دسلطان محمود د دربار ملا دژوند وخت.

امام قفال صغیر عبدالله بن احمد مروی شافعی (متوفا ٤١٧ ق) د«مآثر محمودی» کتاب و کینی.

حاکم امام ابو سلیمان فندق بن ایوب بن حسن له والشتانه دسلطان محمود په حکم دنشاپور قاضی سو.
 ابو بکر عبدالله بن یوسف سیستانی حصیری دسلطان محمود ندیم و.

دابو القاسم منصور بن حسن فردوسی طوسی وفات. دی د شاهنامی شاعر او دنیا له لویو شاعرانو څخه دی. (تولد ئی ٣٣٠ ق)

ابو سهل احمد بن حسن حمدوی دسلطان محمود او مسعود وزیر او دری حکمران و تر ٤٣٠ ق پوری.

١٠٢٠ م ٤١١ ق:

دخر نښون بن سره بن بن کیس وفات دکسی غره په جنوبی لمن کی. داسپری دپښتنو مشرو او پښتو شعر یی سته.

سلطان محمود غور فتح کی.
 دشپخ الاسلام یو نس بن طاهر نصیری بلخی عالم دکتاب بهجه د مؤلف وفات او بنخیدل په بلخ کی.

١٠٢١ م ٤١٢ ق:

دابو عبدالرحمن محمد بن حسین سلمی نشاپوری مشهور صوفی او دطبقات الصوفیه دمؤلف وفات په نشاپور کی. (ولادت یی ٣٢٥ ق).
 دحافظ احمد بن محمد مالینی

(هروى) محدث وفات په مصر يا په هرات كې .

د امير نصر بن امير سبكتگين د سلطان محمود كشر ورور وفات .
سلطان محمود د كشمير لوهر كوت كلا بند او فتح كړى .

١٠٢٢م ٤١٣ق

سلطان محمود دهند گواليار او كالنجر ونيول .
د قاضى محمد بن فضل رواس (ميرك بلخي) مفسر او عالم وفات او بنخيدل په بلخ كې .
د محمد بن احمد جاردى هروى لوى محدث وفات .

١٠٢٣م ٤١٣ق

دامام ابو محمد اسماعيل بن ابراهيم سرخسي لوى عالم وفات او دهرات دعيدگاه غر بې خواته يې بنخيدل .
دى د مناقب الشافعي مؤلف دى . (ولادت يې تر ٣٣٠ ق وروسته) .

د ابو سعيد احمد بن محمد سجزي لوى منجم او رياضى پوهان وفات .
محمد بن عثمان وراق او غزنوى مذهب پوه خو شخړه قرآن و كينې چې په ٤١٤ ق كې وقف كړى .

(دمشهد رضوى كتابخانه)
د محمد بن آدم هروى متكلم اولغوى د ديوان متنبي دشارح وفات .

سلطان محمود تر كسى غره (كوه سليمان) پورې دافغانانوسيمى ټولې ونيولې .

١٠٢٤م ٤١٥-١٦ق

سلطان محمود ماوراءالنهر ونيو او دكاشغر دقدر خان سره يې معاهده وكړه .

١٠٢٤م ٤١٥ق

اسماعيل ديبتهنى زوى په كوه سليمان - وازه خواكې د پښتونومشر وده پښتو شعر سته .
سلطان محمود خپل وزير احمد بن حسن ميوندى عزل او مصادره او په هند كې بندى كړى .

ملا محمدغزنوى چې دسلطان محمود سره هندته تللى ويو تارىخ يې و كينې چې تر ١٠٣٢ ق پورې لا په هند كې ؤ .

دعلی بن محمد هروى اديب او نحوى دوفات وخت .

امام ابو اسحق ابراهيم بن محمد اسفراينى په نشاپور كې يوه مدرسسه جوړه كړه .

١٠٢٥م ٤١٦ق

سلطان محمود څلور زره كهوله سلجوقيان خراسان ته راوستل .
په دغه كال ده دجنو بې هند پر كاتيا وار حمله وكړه اودسو منات مندريې وړان كړى ؤ گجرات يې هم ونيو .

سلطان محمود په ماوراءالنهر كې دقدر خان سره وليدل .

دخواجه ابو عبدالله محمد طاقى سجزي وفات او بنخيدل په هرات كې .

دلوى محدث امام ابو عبدالله محمد بن يمان وفات او بنخيدل په هرات كې .

دفردوسى طوسى وفات په طوس كې .

سلطان محمود دسلجوق اسرائيل

د ابو العباس فضل بن عباس صاغانى محدث دژوند وخت په بغداد كې .

د محمد بن عبدالله مسعودى مروزي شافعي فقيه دشرح مختصرالمزنى دهؤلف وفات په مرو كې .

١٠٢٩-١١٠٦م ٤٢٠-٥٠٠ق

دصاعد دكهول دمشهور پوهانو او قاضيانو دژوند وخت په نشاپور او هرات كې .

١٠٣٠م پنجشنبه ٢٣ ربیع الاخر

٤٢١ق

دسلطان محمود وفات او دغزنى په باغ فيروزي كې بنخول . دده عمر (٦١) او پاچهې ٣٣ كاله وه .

مملكت يې دهند له گنگا څخه تر دجلې پورې او دشمالى خواله سیر دريا څخه جنوبا د عربو تر بحیرې پورې پروت ؤ .

امير محمد دسلطان محمود زوى په غزنى كې سكه ووهله (دغزنو يانو اتم پاچا) .

١٠٣٠-١٠٤٠م ٤٢١-٤٣٢ق

دناصر الدين الله سلطان مسعود بن محمود دسلطنت دوره په غزنى كې .

(دغزنويانو نهم پاچا)

١٠٣٠م رمضان ٤٢١ق

القادر بالله خليفه له بغداده خپل عهد اولوا دمرسل بن منصور گردیزی په لاس سلطان مسعود بن محمودته په نشاپور كې راووليږل او ده ته يې ناصر الدين الله لقب ورکړى ؤ .

١٠٣٠م ٤٢١ق شوال .

امير محمد دسلطان محمود زوى

چې دسلجوقيانو مشرؤ دهندو ستان په كالنجر كې بندى كړى ؤ .

١٠٢٦م ٤١٧ق

دعبدالله بن احمد قفال صغير مروزي مشهور شافعي فقيه دمائر محمودى دمؤلف وفات په سيستان كې (تولد يې ٣٢٧ق) .

دخليفه القادر بالله سفیر له بغداده سلطان محمود ته راغى .
بېيم پاله آخرنى كابلشاه دگندهارا په شرق كې .

١٠٢٧م ٤١٨ق

دوه تنه سفيران قلتنكا او قاشى دقتاخان او يغر خان له خوا له خطا او ختن څخه دسلطان محمود دربارته راغله .

دامام ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن ابراهيم اسفراينى مشهور عالم وفات په نشاپور كې .

دسلطان محمود آخره حمله پرهند اود ملتان دجتا نو ايلو ل .

عيسى بن عبدالله بلخي كاتب يوه نسخه خوشخطه قرآن و كينې (دميلان كتابخانه) .

١٠٢٨م ٤١٩ق

ابوعلى حسن بن محمد نشاپورى (-سنك) دسلطان محمود وزير سو .

١٠٢٩م ٤٢٠ق

سلطان محمود ټول ايران ونيو او شهزاده مسعود يې په اصفهان كې خپل نائب وټاكه .

بوريجان بيرونى خپل كتاب التفهيم لاويل صناعةالتنجم دريحانه بنت الحسن په نامه تاليف كړى .

په تگين آباد کې ونيوال سو اوږوند کړ سو .

سلطان مسعود خواجه احمد بن حسن ميوندي دهند له زندانه راوغوښت او وزير يې کې .

حسن ميکالی (امير حسنک) دسلطان محمود وزير په بلخ کې دسلطان مسعود په حکم په دارسو .

د ابو بکر محمد بن اسحاق بن ممشاد واعظ دکراميانو درئيس وفات په نساپور کې .

دعلی بن احمد نسوی خراساني رياضي پوهاند او مهندس او منطقي دژوند وخت .

١٠٣١م ٤٢٢ ق

سلطان مسعود کرمان او مکران ونيول . او استاخي يې کاشغر ته واستول .

امام يحيى بن عمار سجستاني هروي وفات او دهرات په خيابان کې ښخ سو .

١٠٣١م ٤٢٣ ق

سلطان مسعود هرات ته ولاړ او سپه سالار عبدوس يې دسلجوقيانو ترکمانانو مقابلې ته وټاکه .

امير ابويعقوب يوسف بن سبکتگين دسلطان مسعود په حکم دسکاوند دکلا په حبس کې مړ سو .

١٠٣٢م ٤٢٤ ق

دقدر خان مړينه - دارسلان خان سلیمان مړينه .

التو نتاش خوارزم شاه بخاراته لښکر بوت او مړ سو .

١٠٣٢-١٠٣٥م ٤٢٤-٤٢٧ ق

هارون دالتو نتاش زوی په خوارزم کې دغزني ترحمایت لاندې

پراخت کښيښوست .

١٠٣٣م ٤٢٤ ق

دخواجه احمد بن حسن ميوندي دغزني دلوی وزير په هرات کې وفات (٢٠ محرم) احمد بن علي بن عبدالصمد وزير سو .

١٠٣٣م ٤٢٥ ق

دمسعود لښکر کشي پر آمل - ساري - طبرستان .

عباس بن شيش دبو علي وراره دغور امير دمنديش دو لايت په سنگه کلاکي يور صد گاه جوړ کې ء .

دشيخ ابو الحسن علي بن جعفر خرقاني لوی صوفي وفات (سه شنبه ١٠ محرم په عمر ٧٣ کاله) .

شيخ اسعد بن محمد سوري د پښتو شاعر دزمينداورپه بغني کې مړ سو .

ابو القاسم علي بن حاتم بيهقي چی دسلطان محمود په وخت کې مشرف و ، دسلطان مسعود په فرمان « صاحب برید » سو .

١٠٣٤م ٤٢٦ ق

احمد ینالتگين په هندوستان کې ياغي سو ، سلطان مسعود دده مقابلې ته هندو سپه سالار تلک بن جهلن واستاوه .

هارون سلطان مسعود ته ياغي سو - دسلطان مسعود استاخي له کاشغره راغلل - دبغرا خان استاخي سلطان مسعود ته را ورسيدل .

دشافعي فقه دامام ابوعلی حسين بن شعیب مروزی سنجي وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

احمد ینالتگين مات او په دریای

سندکي ډوب سو .

سلجوقيان په خراسان کې - دعلی تگين زامنو استاخي مسعود ته راغي .

د ابو نصر محمد بن عبدالجبار عتبي دتاريخ يمینی دليکوال وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

سلطان مسعود په هند کې پرهانسی حمله وکړه او خپل زوی امير محدود يې د لاهور حکمران وټاکه .

١٠٣٥-١٠٤١م ٤٢٧-٤٣٣ ق

اسماعيل خندان دالتو نتا شمس زوی په خوارزم کې اقتدار و مو نده .

دمحمد بن علي هروي لغوی او د مصر د مؤذن وفات (ولادت يې ٣٧٢ ق) .

١٠٣٧م ٤٢٨ ق

دشيخ الرئيس بوعلی حسين بن عبدالله ابن سينا بلخي لوی فيلسوف طبيب او ددری او عربي مؤلف وفات په همدان کې . (تولد يې صفر ٣٧٠ ق په بخارا کې) .

دامام اسحاق بن ابراهيم بن محمد هروي عالم وفات او دهرات په نماز گاه کې ښخيدل .

دسلطان مسعود استاخي ترکستان ته ولاړل او دهغه ځای استاخي مسعود ته راغلل .

سلطان مسعود په جوزجان کې علی قدوزی مات کې .

١٠٣٧م ٤٢٩ ق

سلطان مسعود دسلجوقيانو سره رسالت سو .

په شمالي ولاياتو کې په شخړو بوخت و، دوی ته يې اورشوگانی ور کړی او دغور له خوا غزني ته راغي .

سلطان طغرل سلجوقی په نساپور کې پاچا سو او خپل ورور ييغوی دسيستان او پوشنگ او هرات حکمران کې .

د ابو منصور عبدالملك بن محمد ثعالبی نساپوری دتيممة الدهر دليکوال وفات . (تولد يې ٣٥٠ ق) .

د ابو الحسن بن جولوغ فرخی سيستاني ددری لوی ستايوال بولنه ويونکی شاعر وفات .

داسحاق بن ابراهيم بن محمد قراب سرخسی هروي مورخ او محدث وفات (ولادت ٣٥٢ ق) .

١٠٣٩م ٤٣٠ ق

پر صفانيان دمسعود ژمنی لښکر کشي .

ابوعلی بيهقي حنفي دديوان انشا مشر خپل کتاب السيرة المسعوديه دسلطان مسعود غزنوی لپاره تالیف کې .

د ابوعلی حسين بن شعیب سنجي مروزی شافعي فقيه او دفرو عو دمؤلف وفات .

دمقامات بونصر مشکان تالیف .

١٠٣٩م ٤٣١ ق

د ابو نصر مشکان دسلطان محمود او مسعود ددربار لوی منشي وفات .

ابو سهل زوزنی صا حیديوان - رسالت سو .

د ابو القاسم حسن بن احمد عنصری بلخي دسلطان محمود ددربار لوی شاعر وفات .

١٠٤٠م ٤٣٢ق

سلجوقيانو شمالي ولايات او خراسان ونيول او په دنداندانان کي سلطان مسعود مات کي .

١٠٤٠-١١٧٥م ٤٣٢-٥٥٢ق

دسلجوقيانو دسلطنت دوره پر افغانستان باندي .

دحسن بن محمد بن شعيب مروزي شافعي فقيه وفات په ربیع الاول ٤٣٢ ق .

١٠٤٠ م ربیع الاخر ٤٣٢ ق

سلطان مسعود خپل زوی مو دود په غزني کي پريښو ، پخپله دخزانو سره هندوستان ته رهي سو .

١٠٤٠ م ١١ جمادى الاولى ٤٣٢ ق

لبنکرو په ماريگله کي سلطان مسعود ونيو او دده پر ځای يي دده پوند ورور محمد بيا پاچا کي .

وروسته سلطان مسعود دخپل ورازه طاهر بن محمد په لاس مړ کړ سو .

١٠٤٠ م جمادى الاخرى ٤٣٢ ق

سلطان مو دود له غزني څخه راووت او دخپل پانده اکا محمد سره يي په دنيورکي جنگ وکي .

محمد او دده زوی طاهريي ووژل او ددي ږي په نسبت يي فتح آباد هلته جوړ کي .

١٠٤٠ م ٤٣٢ ق

امير محمد دسلطان محمود زوی دو همه بلا پاچا سو .

١٠٤٣ م ٤٣٥ ق حدود

عبدلرزاق د احمد بن حسن ميوندي زوی د سلطان مودودوزيرو .
د احمد بن حسين باخرزي د دميه القصر د مولف وژل .

١٠٤٤ م ٤٣٦ ق

په ماورا النهر کي شيعي غور ځنگونه، دابوالفضل عبیدالله بن احمد ميکالي خراساني منشي او مولف اميروفات (نوم يي عبدالرحمن هم راغلي دي) دغزني دوزير احمد بن علي بن عبدالصمد وفات . او د طاهر مستوفي وزير کول .

١٠٤٥ م ٤٣٧ ق

امام عبدالکريم بن هوازن قشيري الرسالة القشيري په تصوف کي په عربي وکښله . چي ابوالفتوح عبدالرحمن بن محمد نشاپوري په کرمان کي په ٥٥٠ ق په دري ترجمه کړه .

امام ابوالقاسم قشيري په نيشاپورکي يسه مه رسه جوړه کړه . ناصر خسرو بلخي خپل سفرله جوزجانه دحجاز خواته شروع کي کي د ٤٤٤ ق بيرته بلخ ته راغي .

١٠٤٦ م ٤٣٨ ق

دامام ابو محمد عبدالله بن يوسف جريزي شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشاپور کي .
دعبیدالله بن عبدالله هروي محدث او مورخ دژوند وخت .

١٠٤٨ م ٤٣٩ ق

د عبدالرحمن بن محمد سرخسي حنفي فقيه د بصري د قاضي

وفات د تکمله التجريد خاوند .
دملك ابدال (اودل) بن ترين د ابدالي افغانانو ديوه نيکه دژوند وخت په کسی غره کي .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق

د ابو ريحان محمد بن احمد بيروني لوی عالم او منجم د کتاب الهند او نورو ډيرو تاليفاتو د مولف وفات، او په غزني کي بنخيدل . ده تر ٤٧٤ ق پوري ٦٥ کتابونه تاليف کړي وو. تولد يي ٣٦٢ ق .
د ابو سعيد فضل الله بن ابی الخیر ميهني خراساني مشهور صوفي وفات .

د مشهور اديب علي بن حسن عميد قمستاني وفات .

١٠٤٨ م ١٠٥٢-٤٤٠-٤٤٤ ق

پر غزني باندي د طغريل تغلب او د سلطان عبدالرشيد وژنه .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق حدود

ابو منصور موفق بن علي الهروي په درمل پيژندنه کي کتاب الابنيه عن حقايق الادويه په دري ژبه تاليف کي چي يوه خطي نسخه يي په ٤٤٧ ق کال اسدي طوسي وکښله (دويانا کتابخانه) د منصور بن محمد هروي فقيه او شاعر او دهرات د قاضي او د منية الراضي د مولف وفات .

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د غزنو يانو د وولسم پاچا دوهم مسعود د مودود زوی په غزني کي سکه ووهله .

علي بن مسعود بن محمود په همدغه کال پاچا شو .

١٠٤٩ - ١٠٥٢ م ٤٤١-٤٤٤ ق

د غزنويانو د خورلسم پاچا
عبدالرشيد دسلطان محمود د زوی
سلطنت په غزني کې.

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د شيخ عمو مشهور صوفي احمد
بن محمد بن حمزه وفات په هرات کې
او په گازر گاه کې ښخيدل .

ابو معين ناصر بن خسرو قبادياني
بلخي (حجت خراسان) له خپله سفره
راستون سواود اسما عیلي مذ هب
تبليغ يې په بنخ او بدخشان کې
شروع کې د ده ډله (ناصریه) بلله
کيده .

١٠٥٠ م ٤٤٢ ق

د سلجوقيانو او طغريل دغزنوی
لښکر د مشر جنگونه او په دره خمار
اوبست کې د سلجو قيانو ماتې .
د عبدالسلام بن محمد بن هيصم
کرامی وفات په هرات کې .
د حسن بن مظفر نشاپوری ادیب
اوشاعر وفات.

١٠٥٠ م ٤٤٢-٤٤٣ ق

ابو سعيد عبدالحی بن ضحاک بن
محمود گردیزی زین الاخبار په دري
ژبه په غزني کې د سلطان عبدالرشيد
په نامه وکيښي (د عبدالحی حبيبي
طبع ، تهران ١٣٤٧)

١٠٥٢ م ٤٤٤ ق

عبدالرزاق بن احمد بن حسن
ميوندي د سلطان فرخزاد له وزارت
معزول او پر ځای يې خواجه حسن
مهران وزير سو .

د خرخيز حاجب د غزني سپه سالار
په خراسان کې د سلجو قيانو سره

جنگونه .

دعبید الله بن سعید بن حاتم
سجزي محدث وفات په مکه کې .

طغريل د سلطان محمود مریي د
غزني تر نیولو وروسته ډیر غزنوی
شهرزاد گان مړه کړل او خلکو دی
وواژه .

١٠٥٢ - ١٠٦٠ م ٤٤٤-٤٥١ ق

د غزنويانو شپاړسم پاچا فرخزاد
د لومړي مسعود د زوی سلطنت .

١٠٥٣ م ٤٤٥ حدود

یوه نامعلوم مولف تاریخ سیستان
ولیکلی .

١٠٥٤ م ٤٤٦ ق

د ابوبکر احمد بن اسحاق صبغی
نشاپوری شافعی عالم او فقیه وفات.

١٠٥٥ م ٤٤٧ ق

حکیم علی بن احمد اسدی طوسی
دگرشاسپ نامی شاعر د کتاب الابنیه
عن حقایق الادویه خطی نسخه وکښله
(دویانا کتابخانه) مولف یې موفق
الدین ابومنصور علی المهروی په دغه
کال ژوندی و .

١٠٥٦ م ٤٤٨ ق

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن
محمد غزالی طوسی زیږیدنه .

١٠٥٧ م ربيع الاول ٤٤٩ ق

د ابو النجم ایاز او یماق وفات او
ښخیدل په لاهور کې (٩)

د اسماعیل بن عبدالرحمن بن احمد
صابونی نشاپوری فقیه او مفسر او
واعظ وفات په نشاپور کې (ولادت یې
٣٧٣ ق)

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق :

په خراسان کې د عربي نسخي او

١٠٥٩ ار ١٠٩٨ م ٤٥١ ر ٤٩٢ ق
د غزنويانو د اولسم سلطان
ابراهيم د لومړي مسعود د زوی
سلطنت .

١٠٦٠ م ٤٥٢ ق

د علي بن حسين مروزي حنفي
فقيه وفات .

١٠٦٢ م ٤٥٤ ق

د زهير بن حسن بن علي سرخسي
فقيه اومورخ او مفتي خرسان وفات.
د عبد الرحيم بن عبدا لله صيرفي
بلخي قاضي القضاة او شيخ الاسلام
وفات او ښخيدل په بلخ کې .

١٠٦٣ ار ١٠٧٢ م ٤٥٥ ر ٤٦٥ ق

الپ ارسلان د چغري بيگ داود
زوی د ميکائيل لمسی سلجوقي دوهم
پاچا .

١٠٦٤ م ٤٥٧ ق

پرختل دالپ ارسلان ير غل .

١٠٦٥ م ٤٥٨ ق

د ابوبکر احمد بن حسين بيهقي
شافعي فقيه او محدث او مولف
وفات .

د قاضي ابو عاصم محمد بن
احمد عبادي هروي عالم د طبقات
الفقها او مبسوط مولف وفات .

حکيم ابونصر علي بن احمد اسدی
طوسی گرشا سپ نامه نظم کړه .

١٠٦٦ م ٤٥٩ ق

شرف الملك ابو سعد مستوفي
په بغداد کې دامام ابو حنيفه پرمزار
گنبد جوړه کړه .

د ابراهيم بن محمد تونبي هروي
محدث وفات په هرات کې .

د شيخ يوسف بن محمد سمعان

کوفي خطبه هنري ډول سره گه پری
زوامق عذراي عنصری د پروفیسور
محمد شفیع کتابخانه - لاهور)

محمود وراق یو تاریخ د ٤٠٩ ق
تر واقعو پوری په غزني کې وکيښي .
امير محمد د عباس زوی په غورکي
حکمران وو .

د شار ابراهيم بن ارد شیر د
ژوند وخت .

د سهل بن مرسل لویکی د ژوند
عصر .

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق حدود

اسحاق بن ابراهيم بن منصور -
نیشاپوری خپل قصص الانبياء په دري
ژبه وکيښي .

محمد بن عمر رادوياني ترجمان
البلاغه وکيښي .

د ابوحنيفه اسکافي مروزي دري
شاعر د ژوند وخت .

د شيخ امام ابوبکر محمد بن امام
احمد بن محمد حدادی شالنگی
غزنوی وفات ٤٥٠ ق .

(قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

د محمود بن عمر جوهری صایغ
هروی دري شاعر د ژوند وخت .

١٠٥٩ م ٤٥١ ق

د غزنويانو او سلجو قيانو ترمنځ
معاهده .

سلطان ابراهيم د مسعود زوی
غزنوی پاچا د سلجوقي داود او
الپ ارسلان سره روغه وکړه او
فقط شرقي افغان نستان تر لاهوره
غزنوی سلطنت ته پاته شو .

لومړی پلاد سلطان لقب د سلطان
ابراهيم غزنوی پرسکه ضرب سو .

وفات او ښخيدل په چشت کې .

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق

دشيخ الطايفه ابو جعفر محمد بن حسن طوسي د شيعه مشهور عالم او مولف وفات په بغداد کې .
(تولدئ په طوس کې ٣٨٥ ق)

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق حدود

منصور بن سعيد بن حسن ميوندي دسلطان ابراهيم دسپاه عارض سو. د ابوبکر عتيق بن محمد هروي سور آبادي د دري تفسير ليکوال د ژوند وخت .

قطب الدين حسن بن محمد د غور امير و .

نظام الملك حسن بن علي طوسي د سلجوقيانو لوی وزير په نساپور بلخ، هرات، مروکي (نظاميه مدرسي) جوړي کړي .

د قاروت بن جفري بيگ داود سلجوقي د ژوند وخت چې د کرمان سلجوقيان د ده له پښته دي .

١٠٦٩ م ٤٦١ ق

د ابوالقاسم بن ابراهيم مروزي فوراني فقيه وفات .

١٠٦٩ م ٤٦٢ ق

دشافعي فقيه حسين بن محمد مرورودي وفات په مرو رود کې (٢٣ محرم)

ناصر خسرو بلخي خپل کتاب جامع الحكمتين د يد خشان د امير علي بن اسد بن حارث په خواهش تاليف كړي .

١٠٧٠ م ٤٦٣ ق

د ابو علي حسان بن سعيد منيعي نساپوري فقيه او بهاي د مسجدواو

رباطو جوړوونكي وفات په مرو رود كې .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ق

د الپ ارسلان پر ماورا النهر باندې يرغلونه اودده مړينه ، شمس الملك بنخ او ترمذ ونيول .

د شيخ ابو القاسم عبدالكريم بن هوازن قشيري دخراسان د مشهور صوفي وفات په نساپور كې .

د ابوبكر زين الدين اسماعيل وراق ازرقبي هروي د دري مشهور شاعر وفات .

طاهر بن نصر بن احمد د سيستان پادشاه سو .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ق ٤٨٥ ق

دملكشاه د الپ ارسلان زوی سلجوقي دريم پاچا سلطنت .

١٠٧٣ م ٤٦٦ ق

د عثمان بن حسين وراق غزنوي په خط يو ډير ښكلي منقش قرآن وکښن سوچي د مشهد رضوي په کتابخانه کې سته .

مويد الملك د نظام الملك زوی د هرات والي سو .

١٠٧٤ م ٤٦٧ ق

د عبدالرحمن بن محمد داودي پوشنگي فقيه او محدث وفات په پوشنگ کې . (ولادت يې ربیع الاول ٣٧٤ ق) ملکشاه ترمذ ونيو او دشمس الملك سره ئې روغه وکړه .

د ابوالقاسم علي بن حس باخريزي عربي شاعر او دمية القصر د مولف وژل .

١٠٧٥ م ٤٦٨ ق

د ابوبکر محمد بن القاسم جويني

(سفارنشاپوري) شافعي فقيه وفات .

١٠٧٦ م ٤٦٩ ق

سيف اللو له د سلطان ابراهيم غزنوي له خوا د هندو ستان حکمران او له بغداده د صنيع امير المومنين لقب ورکړ سو .

ابو بکر محمد بن احمد بن هيثم رود باري بلخي دقراآت عالم خپل کتاب (جامع القراآت) په ٤٦٩ ق د سلطان ابراهيم بن مسعود په نامه په غزني کې تاليف کړي . (١٧ محرم) د عبدالله بن سعيد بن حاتم سجزي محدث او دالا بانه د مولف وفات .

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق

د ابوالفضل محمد بن حسين بيهقي دغزني ددربار منشي او دتار ريخ بيهقي دمو لف وفات په غزني کې . (تولد يې ديهق په حارث آباد کې ٣٨٥ ق) ، انوشنگين چې د بلکا تگين مربي وپه خوارزم کې د غر شاه په لقب د خوارز مشاهي دوهم کمول جوړ کي چې تر ٦١٧ ق پوري دغه کورني حکمرانه وه .

د احمد بن عبدالملك نساپوري دخراسان دمحدث وفات .

د الشيخ العميد الجليل سيد ابوالفضل محمد بن علي طوسي وفات پنجشنبه ٩ رمضان ٤٧٠ ق (قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق حدود

د هيصم بن محمد ناوي (هروي) د دري قصص الانبياء د مولف دژوند وخت .

١٠٧٨ م ٤٧١ ق

د حسن بن علي بن محمد بلخي وختي محدث اوقاضي وفات (ولادت يې ٣٨٥ ق)

١٠٨٠ م ٤٧٣ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی طوسي مشهور عارف وفات .

١٠٨٢ م ٤٧٤ ق

دقاضی القضاة ابوبکر محمد بن عبدالملك اسکا فی بلخي وفات او ښخيد ننگ په بلخ کې .

١٠٨٤ م ٤٧٧ ق

ابو علي فضل بن محمد فارمدی د خراسان مرشد وفات سو .

تکش په بلخ کې ولاړ سو ملکشاه دی په ترمذ کې ونيوی او پوند يې کي .

د احمد بن محمد بن عبدالجليل سجزي رياضي پوهاند او منجم وفات .

بيبي د عبدالصمد هروي لور محد ثه وفات سوه (ولادت يې ٣٨٧ ق) عبدا لاول هروي له دی څخه روايت کوي .

١٠٨٥ م ٤٧٨ ق

د امام الحرمین ابوالمعالی عبدالملك بن عبدا لله جويني وفات چې د نساپور نظاميه مدرسي مشر استاد و .

ولادت يې په جوين کې ٤١٩ ق

۱۰۸۷ م ۴۸۰ ق حدود :

۱۰۸۹ م ۴۸۲ ق

د سلطان ابراهيم غزنوي د سلطنت اوږده دارامي دوره اودخبر آباد ، ايمن آباد دکلا وجوړول ، مسجدونه اومدرسي او قصرونه آباد ول .

دابو حاتم مظفر بن اسماعيل اسفزاری مهندس اومنجم وفات . فاطمه دابوعلی دقاق اور د خراسان زاهده وفات سوه .

قتلمش دارسلان پيغوز وی د اسرائیل لمسی چی داناطول سلجوقیان دده له پښته دی .

تتش دالپ ارسلان زوی چی دشام سلجوقیان ځنی پیدا سول .

د عبدالله بن سعید خوافي شاعر اومنشی او حاسب دخلق الانسان دموالف وفات په بغداد کی .

۱۰۸۸ م ۴۸۱ ق

دناصر خسرو بلخي شاعر او اسماعیلی مولف وفات دبدخشان په یمکان کی (تولد ۳۹۴ ق قبادیان)

دقاضی القضاة خلیل بن احمد شجری بلخي وفات .

داحمد بن عبدالصمد هروی محدث وفات .

دشیخ الاسلام ابو اسماعیل عبدالله بن محمد انصاری هروی وفات او بنخیدل دهرات په گازرگاه کی .

(تولد ۲ شعبان ۳۹۶ ق) د طبقات الصوفیه او منازل السائرین از نورو ډیرو عربی اودری تالیفا تو خاوند .

په سیستان کی کاختی .

فقیه ابو جعفر محمد بن عبدالجبار بن محمد جوزجا نی په وپهندکی یوڅا جوړ کی (ډبر لیک ئی دپینبور په موزیم کی)

د فخر الاسلام علی بن محمد بزوی حنفی مشهور فقیه دا صول الفقه دموالف وفات .

۱۰۹۰ م ۴۸۳ ق

محمد بن ابو جعفر محدث او صوفی ادبستان العارفين مؤلف وفات سو .

دشمس الاثمه محمد بن احمد سرخسی مشهور فقیه او دمبسوط دموالف وفات .

تاج الدین ابو الفتح صفاری دسیستان پاجاسو .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك طوسی وزیر خپل کتاب سیاست نامه یاسیرالملوک په فصیحه دری ۵۰ فصله تالیف کی .

۱۰۹۲ - ۱۰۹۴ م ۴۸۵-۴۸۷ ق
دسلطان محمود دملکشاه زوی سلجوقی څلرم پاجاسلطنت .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك ابو علی حسن ابن ابو الحسن علی بن اسحاق طوسی د سلجوقیانو مشهور وزیر اولیکوال (تولد ۴۸۰ یا ۴۱۰ په طوس کښی وزارت له ۴۵۱ ق تر ۴۸۵ ق پوری) په ۱۰ رمضان ۴۸۵ ق دبغداد پر لار دیوطاهر ارانی په لاس ووژل سو .

۱۰۹۳ م ۴۸۶ ق

د ابو عبدالله حسین بن احمد زوزنی خراسانی قاضی او لغوی د کتاب المصادر د مؤلف وفات .

۱۰۹۴-۱۱۰۴ م ۴۸۷-۴۹۸ ق

برکیارق دملکشاه زوی دسلجوقی پيغم پاجا سلطنت .

۱۰۹۶ م ۴۹۰ ق حدود

دابو الحسن علی بن عثمان مجویری غزنوی لوی صوفی د کشف المحجوب دموالف وفات دپلاهور کی .

محمد بن منصور مستوفی رمتوفا ۴۹۴ ق) په مرو کی یوه مدرسه جوړه کړه .

دعبدالرحمن بن علی بن ابی اسحاق نساپوری طبیب (بقره لفظ ثانی) وفات .

دعبيدالله بن عبدالله حداد نساپوری حنفی فقیه او محدث او قاضی وفات تر ۴۹۰ ق وروسته .

دمحمد بن احمد بن ابی سهل سرخسی حنفی فقیه اومتکلم اودالمبسوط دموالف وفات (۴۸۱ ق ؟)

۱۰۹۷-۱۱۲۷ م ۴۹۱-۵۲۱ ق

دقطب الدین محمد خوارزم شاه سلطنت .

۱۰۹۷ م ۴۹۱ ق

دعلی بن سهل بن عباس نساپوری مفسر وفات .

دعطاء بن یعقوب تغزنوی دربار کتاب او د عربی اودری د شاعر وفات .

دابو الفتح عبدالرزاق منیعی بن حسان دخراسان د محدث او فقیه

وفات .

سلطان سنجر سلجوقی دملکشاه زوی دهرات ته راغی .

۱۰۹۸-۱۱۱۵ م ۴۹۲-۵۰۹ ق

دغزنو یانو داتسلیم پاجاعلاء الدین دریم مسعود سلطنت .

۱۰۹۹ م ۴۹۳ ق حدود

دقطب الدین حسن بن محمد دغور د شاهنشاهانویکه دوجیرستان په جنگ کی وواژه سو .

دشیخ عبدالهادی دخواجه عبدالله انصاری زوی په هرات کی مقتول اریه گازرگاه کی بنخ سو .

۱۱۰۰ م ۴۹۴ ق

دامام ابو لفرج عبدالرحمن احمد سرخسی شافعی فقیه وفات (زیریدنه ۴۳۲ ق)

۱۱۰۱ م ۴۹۵ حدود .

امام غزالی په دری کیمیای سعادت وکښ .

سر هنگ عمید محمد خطیبی هروی دغزنی سپه سالار او وروسته دقزدار حکمران و .

۱۱۰۲ م ۴۹۶ ق

دابو الفضل محمد بن محمد سهیلکی بسطامی فخر الاسلام وفات .

۱۱۰۴ م ۴۹۸ ق

درهم دملکشاه دبرکیارق زوی دسلجوقی شپږم پاجاسلطنت .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق

دابونصر محمد بن احمد بن ابو جعفر هروی پیر ا یروه وفات او دهرات په خمچه آباد کی بنخیدل .

په غزني کې د سلطان علاء الدين مسعود دمايني مهدي عراق د سلطان سنجر دخور په توجه آرامي او د سلجوقيانو سره دوستي.

د طغتاگين غزنوي سالار فتوحات دهند تر گنگاپوري .

ابو حاتم مظفر بن اسما هيل اسفزاری اسمان اورياخي پوهان د (اثبات الجو) کتاب وکيښي .

د شيوخ علي قسوره بن محمد گردیزی د ژوند وخت .

امام ابو علي حسن بن علي قطان مروزي مشهور طبيب او عالم خپل کتاب (کيهان شناخت) وکيښي .

(تولد ئي مرو ۴۶۵ ق)

د ملک کرت د ژوند وخت په غور او هرات کې ، د کرت د پاچاهانو لوی نيکه .

محمد بن حسين بن عمر هروي تاريخ برامکه په دري ترجمه کي .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق حدود

عمده الملك رشيد بن محتاج د سلطان ابراهيم غزنوي سپهبد او د مسعود سعدهمدوح و .

خواجگه محمد بن بهروز احمد وريرو .

خواجگه طاهر بن علي ثقت الملك دبو نصر مشکان ورازه د غزنوي وزير خاص و .

قوام الملك نظام الدين ابو نصر فارسي د شهزاده شيرزاد سره دهند سپهسالار سو .

عميد الملك عماد الدوله ابو القاسم خاص د سلطان ابراهيم غزنوي د دربار مشرو .

منصور بن سعيد بن احمد بن حسن ميوندي د سلطان ابراهيم غزنوي صاحب ديوان عرض و عبد الحميد بن احمد بن عبد الصمد د سلطان ابراهيم غزنوي وزير سو .

د قاضي امين الملکه عبدالمودود د عبد الصمد غزنوي زوی د ژوند وخت .

ابونصر محمد بن عبد الحميد مستوفي د بهرا مشاه غزنوي وزير و .

ابو محمد بن حسن قبايښي د بهرامشاه غزنوي وزير و .

خواجگه اسماعيل شنيزي د حکيم سنایي مرشد او استاد د ژوند وخت . (قبر ئي تراوسه په شنيز لي سته)

علاء الدين ابو يعقوب يوسف اونجم الدين ابو المعالي احمد د قاضي القضاة يوسف بن احمد حداد شالنگي غزنوي زامن په غزني کې علما و .

د شيوخ الاسلام جمال الدين ابو نصر احمد بن محمد بن سليمان صفغاني د ژوند وخت . (قبر ئي په غزني کې سته)

د ابو سعد احمد بن ابويوسف هروي د کتاب (الاشراف علي غوا مض الحکومات) د مؤلف ژوند .

د ملک الجبال عز الدين حسين بن قطب الدين حسن غوري پاچا سلطنت په غور کې .

د عبد الرب بن منصور غزنوي فقيه او د ملتتمس الاخوان د مؤلف د ژوند وخت .

د ابو العباس فضل محمد لوی مروزي مشهور فيلسوف د ژوند وخت . د ډيرو ترکي لغاتو گميدنه په دري او پښتو ژبو کې .

۱۱۰۸ م ۵۰۲ ق حدود

ثقة الملك طاهر بن علي د سلطان مسعود بن ابراهيم وزير و .

۱۱۰۹ م ۵۰۳ ق حدود

جمال المعاشرين د غزني د قوال ژوند .

د زاهد بن محمد بن احمد سرخسي شافعي محدث وفات .

۱۱۱۰ م ۵۰۴ ق حدود

د ابو الفرج بن مسعود روني د دري مشهور شاعر اود غزنويانو د ستاينونکي وفات ، (تولد ئي د ۴۳۵ ق حدود)

۱۱۱۱ م ۵۰۵ ق حدود

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن محمد غزالي طوسي و فات (تولد ئي ۴۱۵ ق) دى د «حياة علوم الدين» او نورو ډيرو تاليفاتو خاوند دى .

عثمان مختاري غزنوي شاعر خپله «شهر يار نامه» په دري ژبه نظم کړه .

د جمال الحکماء ابو الحسن علي بن محمد د غزني د طبيب د ژوند وخت .

۱۱۱۲ م ۵۰۶ ق

دامام زاهد سليمان بن احمد صفغاني فاضلي وفات (قبر ئي په غزني کې سته)

نظامي عروضي سمرقندي د بلخ د پرده فروشانو په کوڅه دامير ابو

سعيد جره په کور کې د عمر خيام سره ليدنه وکړه .

قاضي حسن محمودي او قاضي حسين محمودي د احمد زامن د بلخ فاضليان سره او په بلخ کې ښخ سول .

۱۰۹۸-۱۱۱۴ م ۴۹۲-۵۰۸ ق

د غزني ديوه منار بناد (السلطان الاعظم ملک الاسلام علاء الدوله والدين ابو سعد مسعود بن ظهير الدوله امير المؤمنین ابراهيم خلد الله ملکه) په نامه

۱۱۱۵-۱۱۱۷ م ۵۰۹-۵۱۰ ق

د غزنويانو د شلم پاچا ارسلان شاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

د عبد الرحمن بن احمد خزاعي شيعي شاپوري عالم وفات .

د محمد بن منصور سمعاني مروزي محدث او فقيه وفات په مراکي (ولادت ۴۶۶ ق)

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۰-۵۵۲ ق

د غزنويانو د يوويشتم پاچا بهرا مشاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ يا ۵۱۷ ق

د حکيم ابو الفتح عمر بن ابراهيم خيام نساپوري لوی منجم اورياخي پوهاند او شاعر وفات په نساپور کې .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ ق

د غزنويانو د نونسم پاچا شيرزاد د دريم مسعود زوی جلوس په غزني کې .

د اسماعيل بن عبد السلام بن

عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی
فقيه ژوند په بغداد کې .
علاءالدين مسعود غزنوی خپل ورور
شميرزاد مړ کې، او بل ورور بهرا
مشاه نسی سلطان سنجر ته پناه
وړوپه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

سلطان ارسلان شاه غزنوی یوه
دانی په غزني کې جوړه کړه .
ملك الجبال عزالدین حسین د قطب
الدين حسن زوی د غور امير و چې دده
اوه زامن پر غوري دولت قابض
سوه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق حدود

د ابو عبدالله احمد بن عمر خراسانی
د لایضاح فی القراءات العشر د مؤلف
د ژوند وخت .

خواجه صدر شمس الوزراء قطب
الدين يوسف بن يعقوب د غزني سيمه
سالار او وزير و .

قاضی القضاة یو سف بن احمد
حدادی شاملنگی غزنوی د سلطان
مسعود د عهد د غزني قاضی القضاة
ار وزير و .

موفق الدوله ابو طاهر خاتونی د
سلجوقیانو وزیر خپل « مناقب الشعراء »
وکيښ .

د نصرین ابراهيم هروی حنفی
محدث دالمسند د مؤلف وفات .

عثمان بن عمر مختاری غزنوی د دري
دمشهور شاعر د ژوند وخت .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

سلطان سنجر د ملکشاه زوی د

سلجوقی اتم لوی پاچا سلطنت .
بهر! مشاه غزنوی پر خپله سکه
باندی د سلطان سنجر سلجوقی نوم
هم وکيښ .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

د غزني دیوه منار بنادر السلطان
الاعظم ملك الاسلام یمین الدولت
وامین المله ابو المظفر بهرامشاه
خدا لله تعالی ملکه) په نامه .

۱۱۱۷-۱۱۰۴ م ۴۹۸-۵۱۱ ق

د سلطان محمد دملکشاه زوی
سلجوقی ارم پاچا سلطنت چي د
عراق سلجوقیان دده له پښته دی .

دمحمد بن عمر ضریر بلخي مفسر
او واعظ ، د دعوة الهند د مؤلف وفات
اوبښخیدل په بلخ کې ۵۱۱ ق .

د قاضی القضاة شیخ الاسلام بلخ
محمد ابو القصیر بلخي و فوات

۱۱۱۸ م ۵۱۲ ق

د بهرامشاه غزنوی لښکرو په مابتن
کي محمد باهلیم دده د زمانو سره
مات کې او په سوال کې د ناکور کلا
جوړه کړه .

د سلمان بن ناصر نساپوری شافعی
متکلم ، صوفی فقیه وفات .

د شمس الاثمه ابو القاسم اسماعیل
بن حسن بیهقی د مرود مدرسي د استاد
وفات .

۱۱۱۹-۱۰۴۲ م ۴۲۳-۵۱۳ ق

د شیخ الافاضل علی بن احمد
بنجرودی نساپوری ادیب د ژوند دوره
(وفات په نساپور کې رمضان)

بلخي وفات اوبښخیدنګ په بلخ کې
۱۱۲۴ م ۵۱۸ ق
داحمد بن محمد میدانی نساپوری
ادیب اولغوی د کتاب (السامی فی ال-
سامی) د مؤلف وفات .
حکیم سنایی له سفره غزني ته
راستون سو .

محمد بن نصر هروی بشکانی د
بغداد قاضی اوفقیه په همدان کې
وراژه سو (ولادت یی ۴۵۸ ق) .

شرف الدوله رضی الملك احمد
د غزني سپه سالار و .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق

ابو الفتح اسعد بن محمد میهنی
د بغداد د نظامیه مدرسي د استاد
وفات .

دمجدالدين احمد بن محمد غزالی
طوسي وفات. دی دامام غزالی ورور
دی .

رشیدالدين ابو الفضل احمد بن
محمد میهنی د خواجه عبدالله انصاری
تفسیر کشف الاسرار ولیکلی .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق حدود

ابو نصر محمد بن عبد الحمید مستوفی
د بهرامشاه غزنوی وزیر و .

دامیر الشعراء محمد بن عبد الملك
معزی نساپوری د سلجوقیانو د دربار
دري شاعر وفات .

۱۱۲۷-۱۱۵۶ م ۵۲۱-۵۵۱ ق

د اتسن بن محمد خوارزمشاه
سلطنت .

د علاء الدين حسین غوری او بهرامشاه
غزنوی جنګ پر تګین آباد باندی چي
غزوري پاچا هغه ونيوی .

۱۱۲۰ م ۵۱۴ ق حدود

طیب شرف الزمان طاهر مروزی
(طبایع الحيوان) تالیف کی .
د عبد الرحیم بن عبد الکریم بن هوازن
قشیری نساپوری صوفی او واعظ
وفات په نساپور کې .

د ناصر بن محمد عیاضی سرخسی
نقیه او محدث وفات په سرخس کې
(ولادت ۴۲۹ ق)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق

د غزنوی نازری دمشهور شاعر
مسعود سعد سلمان وفات په غزني
کې (تولدنی لاهورد ۴۴۰ ق حدود)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق حدود

د ابو حاتم مظفر بن اسماعیل
اسفزاری ریاضی پوهانه او هیئت دان
وفات .

د ابو المفاخر محمد بن منصور
فاضی سرخس په نامه حکیم سنایی
(سیرالعباد الی المعاد) نظم کی .

۱۱۲۲ م ۵۱۶ ق

د علی بن احمد غزال نساپوری
نحوی اوقاری وفات .

د ابو محمد حسین بن مسعود فراء
بغوی شافعی فقیه اود (مصایح السنه)
د مؤلف وفات په مرورود کې (شوال)
برهان الدين ابو الحسن علی بن ناصر
پریانګر غزنوی واعظ بغداد ته
ولاړ .

۱۱۲۳ م ۵۱۷ ق

د حکیم عمر خیام نساپوری وفات
په نساپور کې .
د شیخ الاسلام محمد بن محمد زالی

۱۱۲۸ م ۵۲۲ ق

د حسن بن محمد بن خسرو بلخي
حنفي عالم وفات

۱۱۲۹-۳۰ م ۵۲۴-۵۲۵ ق

حكيم سنابى غزنوى (حقيقه الحقيقه)
په درى ژبه نظم كړه او محمد بن على
الرفاسمره راټوله كړه لس زره بيته
د بهرامشاه غزنوى په نامه

۱۱۳۰ يا ۱۱۴۰ م ۵۲۵ يا ۵۳۵ ق

د حكيم ابوالمجد مجدود بن آدم
سنابى دغزنى دمشهور عارف اودرى
شاعر وفات . (يكشنبه ۱۱ شعبان
۵۲۵ ق) .

۱۱۳۰ م ۵۲۵ ق حدود

امام برهان الدين ابوالحسن على
بن ناصر بريانگر غزنوى عالم په بغداد
نسى .
خواجه عميد احمد بن مسعود تيشه
كس د سلطان بهرامشاه غزنوى د
دربار مشرو .

۱۱۳۱ م ۵۲۶ ق

د خراسان د قاضى القضات احمد بن
بن محمد بن صاعد وفات .

۱۰۶۹-۱۱۳۳ م ۴۶۱-۵۲۷ ق

د مجدالدين اسعد بن ابي نصر
ميمهنى طوسى شافعى فقيه دژوند
دوره .

د خواجه قطب الدين مودود بن
يوسف چشتى زاهد اوصوفى وفات
په چشت كى .

۱۱۳۳ م ۵۲۸ ق

حكيم سنابى غزنوى (طريق التحقيق)
تاليف كى (۲) .

بن عبدالرحمن بن ابراهيم بن بشير
بن منكولغمانى حنفى فقيه او په بغداد
كى دامام ابوحنيفه دمدرسى داستاد
وفات او هلته ئى بنخیده .

۱۱۴۱ م ۵۳۶ ق

ابو المعالى نصرالله بن محمد د
بهرامشاه غزنوى منشى او وزير
(كاتبه اود منه) كتاب په درى وكيښ
دام بن اسمد هروى د بلخ د نظاميه
مدرسى دستاد وفات .

د عثمان بن عمر غزنوى مقرى عالم
وفات او په بلخ كښى بنخيدنگ .

د شيخ ابونصر احمد بن ابوالحسن
نامقى جامى مشهور په ژنده پيل
وفات (ولادت ئى ۴۴۱ ق) .

د ابو سعد آدم بن احمد هروى
نحوى عالم وفات .

د ابو الفتح مختار بن عبدالحميد
پوشنجى مؤرخ وفات .

دامام ابو سعد اسماعيل بن
عبدالواحد فوشنجى هروى وفات .

قاضى بهاء الدين عمر بن احمد
محمودى د بلخ قاضى وو .

۱۱۴۲ م ۵۳۷ ق

اتسز خواز زمشاه نشاپور ونيو
د سلطان سنجر سلطنت بيا پر خراسان
باندى .

د شيخ ابو حامد فريدالدين محمد
بن ابراهيم عطار نشاپورى اوى صوفى
تولد .

د نجم الدين ابو حفص عمر بن محمد
نسفى حنفى عالم وفات په سمر قند

كى (تولدى ۴۶۱ ق) ده د اعتقا داهل
سنت رساله په ۵۳۵ ق وكنبه .

د عبدالمجيد بن اسماعيل قيسى

هروى حنفى فقيه اودروم قاضى وفات
په قيسار په كى .

د رئيس بلخ سيد محمد بن حسين
حسينى وفات په بلخ كى .

۱۱۴۳ م ۵۳۸ ق

خواجه فريدالدين محمد بن
ابراهيم عطار خپل منطق الطير نظم
كى .

۱۱۴۵ م ۵۴۰ ق حدود

د ابو الفضل محمد بن سليمان بن
احمد صفغانى دغزنى د قاضى وفات
(قبرلى په غزنى كى سته) .

د عبدالرشيد بن ابي حنيفه ولوالجى
پدخسى دفتاوى ولوالجيه د مؤلف
وفات . په ولوالج كى (ولادت ت پى
۴۶۷ ق) .

ملك فخرالدين بن عزالدين غورى
نوتسم پاچا سكه ووهله اوشغنان،
تخار، درواز، وخش، بدخشان ئى هم
ونيول .

د عميد محمد بن عثمان يمىنى
غزنوى كاتب د بهرامشاه غزنوى د
دربار شاعر دژوند وخت .

د شرف الدين محمد بن ناصر علوى
غزنوى د بهرامشاه غزنوى د دربار
شاعرو .

عبدالله محمد بن طيفور سجاوندى
غزنوى تفسير سجاوندى مؤلف وفات
سو .

د اديب صابر اسماعيل ترمذى
درى شاعر وفات .

د حوز ملك دشارشاه بن ابراهيم
غزستاني لور سلطان حسين جهاننوز .
غورى وكړه .

۱۱۴۶ م ۱۴۱ هـ ق

قطب الدين محمد بن عز الدين دغور امير په غزني کي بهرامشاه وواژه، او د غوريانو او غزنويانو د عداوت سبب سو.

۱۱۴۷ م ۱۴۲ هـ ق

ظهير الدين محمد بن مسعود غزنوي رياضي پوهاند «کفاية التعلیم» په دري ژبه تاليف کي.

۱۱۴۸-۱۱۴۹ م ۱۴۳-۱۴۴ هـ ق

د سلطان سيف الدين بن عز الدين غوري اتلسم پاچا د اقتدار وخت.

د اسعد بن محمد بن موسی فوشنجي د وخت وفات په فوشنج کي ديقعه ۱۴۳ هـ ق

۱۱۴۹ م ۱۴۴ هـ ق

بهاء الدين سام بن محمد چسي د هنديش په سمنگه کي اميرو، د فيروز کوه پر تخت کښينو ست.

۱۱۴۹-۱۱۵۹ م ۱۴۴-۱۵۴ هـ ق

د غوري خوارکسم پاچا بهاء الدين سام بن عز الدين حسين سلطنت.

۱۱۴۹-۱۱۵۶ م ۱۴۴-۱۵۱ هـ ق

د سلطان علاء الدين حسين جهانسوز بن عز الدين دغوريانو د اولسم پاچا سلطنت.

۱۱۴۹ م ۱۴۴ هـ ق

د سلطان سيف الدين سوري غوري په غزني کي دخپل وزير سيد مجد الدين موسوي سره د بهرامشاه په حکم د بل طاق پور سر وځړول سو.

د احمد بن علي بوجعفرک مقری بيهقي لغوي عالم و وفات (تولد ۴۷۰ هـ ق).

پوشنگي محدث وفات.

۱۱۵۰ م ۵۰۰ هـ ق حدود.

د سلطان سنجر سلجوقي او سلطان علاء الدين حسين جهانسوز جنگ د بوبي په سه گوشه ناپ کي، چي جهانسوز ونيول سو او معاف سو.

دغوري ملك شهاب الدين محمد

حزک بن عز الدين حسين د اقتدار

وخت.

ملك شجاع الدين علي بن عز الدين

هم پادغه وخت کي دغور په جرماس کي حکمران و.

امير فخر الدين خالد بن ربیع مکي

د علاء الدين جهانسوز غوري د ديار

شاعر او عالم د ژوند وخت.

شيخ تيمن په غور کي د پښتو

شاعرو.

دمحمود بن ابي الحسن بن حسين

نشاپوري غزنوي مفسر او لغوي

وفات.

د عبدالرحمن خازن مروزي حکيم او

مهندس د زيچ سنجر او ميزان الحکمه

دمؤلف وفات.

۱۱۵۶ م ۵۰۱ هـ ق :

مړه خطايان او غزان را غل او دولت

سنجر ئي ونيوه او سلطان سنجر ئي

و نيوي.

د اتسم لښکر کښي پر خراسان

اود سلطان سنجر ايله کيدل.

د برهان الدين علي بن ناصر

په ياکر غزنوي عالم وفات په بغداد کي.

۱۱۵۶-۱۱۷۲ م ۵۰۱-۵۶۸ هـ ق :

د ايل ارسلان بن اتسم خوارزمشاه

سلطنت.

منك سيف الدين بن علاء الدين جهانسوز غوري شلم پاچا سکه وو هله.

نظام الدين احمد بن عمر بن علي مشهور په نظامي عروضي سمر قندي دغور يانو د دربار ليکوال چهار مقاله يا مجمع النوادر تاليف کړه.

۱۱۵۷ م ۵۵۲ هـ ق

د ابو تمام محمد بن عبدالملك بن عبدالسلام بن حسين لغماني فقيه وفات (۱۱ رمضان) او د بغداد په باب الطاق کي بشخيدل.

د ناصر بن سلمان انصاري نشاپوري

شافعي فقيه او محدث وفات په مرو کي.

د سلطان سنجر سلجوقي وفات.

د قاضي برهان الدين منصور بن

ابو سعد محمد بن ابو نصر صاعدي

د نشاپور د قاضي او حنفي امام وفات.

۱۱۵۷-۱۱۶۱ م ۵۵۲-۵۵۷ هـ ق

په غزني کي دمحمودي کهول

دوه ويشتم پاچا خسرو شاه بن

بهرامشاه سلطنت.

۱۱۵۸ م ۵۵۳ هـ ق

د عبدالاول بن عيسى بن شعيب

صوفي سنجري هروي محدث وفات.

د احمد بن علي ظهير بلخي حنفي

فقيه او اصولي وفات.

د عبدالجبار بن عبدالجبار خرقی

شافعي فقيه او محدث او مورخ

وفات په مرو کي (ولادت يي دمر و

په خرق کي ۴۷۷ هـ ق)

۱۱۵۹ م ۹ شعبان ۵۵۴ هـ ق

د ابو عبدالله الضرير محمد بن

عبدالرحمن بن حسن لغماني حنفي

فقيه و فوات او ښځيدل د بغداد دا بی
حنيفه په محله کې .
۱۱۶۰ م ۵۵۵ ق
د عبدالو اسع بن عبد لجا مع
غريستاني جيلی شاعر وفات .
۱۱۶۱ م ۵۵۶ ق
داشرف الدين ابو محمد حسن بن
محمد حسيني غزنوی (اشرف) د غزني
دمشهور شاعر وفات .
د امام سيدناصر الدين سمرقندی
د تاريخ بلخ د مؤلف وفات او ښځيدل په
سمرقند کې .
۱۱۶۱ - ۱۱۸۷ م ۵۵۷ - ۵۸۳ ق
د غزنيانو دکهول داخونی پا چا
خسرو ملك بن خسرو شاه پا چې .
۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق
محمد بن سام غوری د سلطان
غياث الدين ورور د غور داستيه او
كجوران حكمران سو .
۱۱۶۲ - ۱۱۷۴ م ۵۵۸ - ۵۷۰ ق
وزيد الدين آي ا به په خراسان کې .
۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق
د سلطان شمس الدين محمد بن
فخرالدين مسعود غوری د اقتدار وخت .
۱۱۶۲ - ۱۲۰۲ م ۵۵۸ - ۵۹۹ ق
د غور د يوويشتم لوی سلطان
غياث الدين محمد بن بهاء الدين سام
د سلطنت دوره .
۱۱۶۳ م ۵۵۹ ق
د مولانا شهاب الدين عبدالله فامی
هروی د تاريخ هراة د ليکوال د ژوند
وخت .
د قاضي حميد الدين محمود بن
عمر بن احمد بلخي دمقامات حميد ي
د مولف وفات .

امام يوسف بن عبيد الله اندخودی
نفسير يناييع العلوم به فارسي شرو
کي (د کابل خطي نسخه)
۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق
د ابو الحسن علي بن زیدبیهقي
(ابن فندق) مورخ او حکيم اورياضي
پوهاند وفات چې د (تاريخ بيهقي)
مؤلف دی .
۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق حدود
مجد الملك ديو شاري د سلطان
غياث الدين محمد سام غوری وزيرو .
۱۱۷۱ م ۵۶۶ ق
ابو بکر بن احمد بن عبيد الله
غزنوی خطاط په ښکلي خط يو قرآن
وکيښ (دمصر موزيم)
دمحمد بن محمد بن محمد هروی
مفسر او متکلم او واعظ وفات .
۱۰۹۴ - ۱۱۷۲ م ۴۸۷ - ۵۶۸ ق
د ابو الفضل عبدالله بن احمد
طوسي شافعي عالم (خطيب موصل)
د ژوند دوره .
۱۱۷۳ - ۱۲۰۷ م ۵۶۹ - ۶۰۲ ق
د غور د دوه ويستم لوی سلطان
معز الدين (شهاب الدين) محمد بن
بهاو الدين سام د هندد فاتح د سلطنت
دوره .
۱۱۷۳ م ۵۶۹ ق
ملك معز الدين محمد غوری د خپل
ورور سلطان غياث الدين په حکم ټول
سيستان او زاول او کابل ونيول او
غزان يي له غزني څخه وايستل .
۱۱۷۳ م ۵۷۰ ق
غوريانو غزني ونيوی . عبدالله
بن محمد بلخي مورخ په اندلس کې و .

د عمر بن محمد ابو شجاع
بسطامی بلخي محدث او شاعر
وفات .
سلطان معز الدين محمد غوری
گرديز او ملتان فتح کړل .
قاضی القضاة معز الدين هروی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
د عصر لوی قاضي و .
عين الملك سورياني د سلطان
غياث الدين محمد سام غوری وزيرو .
شمس الملك عبدالجبار گيلاني د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
وزير و .
۱۱۷۴ - ۱۲۰۳ م ۵۷۰ - ۶۰۰ ق
قاضی صدر شهيد نظام الدين
ابو بکر په غزني کې د سلطان معز الدين
له خوا قاضي ممالک و .
او تر ده وروسته د ده زوی :
سيد شرف الدين ابو بکر .
سلطان ناصر الدين قباچه په ملتان
اچه کې د سلطان معز الدين محمد
غوری له خوا حکمران و .
۱۱۷۵ م ۵۷۱ ق
ملك معز الدين محمد غوری له
بهاء الدين طغرل څخه هرات ونيواو
د غور په سلطنت پوری ونيولاوه .
او يو سنگ يي په ۵۷۳ ق ونيو .
ملك يار غرشين د هند په فتوحاتو
کې خپل حماسي پښتو شعر ووايه .
دی په ډهلي کې وفات او ښخ دی .
د محمد بن محمد سرخسي حنفي
فقيه او د المحيط الكبيرد مؤلف وفات .
۱۱۷۶ م ۵۷۲ ق
د محمد بن معتصم مرجاني بلخي
زاهد وفات په بلخ کې .

۱۱۸۹ م ۵۸۵ ق حدود

جلال الدين د يو شاری دسلطان
غياث الدين محمد سلام غوری وزيرو .
د قاضي وحيد الدين مرو رودی د
شافعی مذهب مقتدا او د سلطان
غياث الدين محمد سلام غوری داستاد
د ژوند وخت .
د کاکړي نيکه شهادت او بنخيدل په
هرات کی .

۱۱۹۰ م ۵۸۶ ق حدود

امام صدرالدين علي هيصم نشاپوری
کرامی دغورستان دافشين دبنار د
مدرسی لوی مدرس و .

۱۱۹۱ - ۱۲۰۵ م ۵۸۷ - ۶۰۲ ق

د غور نه ويشتم پاچا سلطان
سپاه الدين سام بن شمس الدين
محمد په باميان کی .

۱۱۹۱ م ۵۸۷ ق

سلطان خسرو ملک د غزني آخونی
پاچا په ۵۸۳ ق د سلطان معزالدين
محمد سلام غوری په لاس د بلروان
په کلاکی بندی سوی وپه ۵۸۷ ق
ووژل سو او د غزني د سبکتگين کهول
ورسره ختم سو، دده زوی بهرامشاه
هم وواژه سو .

۱۱۹۲ م ۵۸۸ ق

د مرغاب په جنگ کی د غوريانو
بری پر جلال الدين محمود بسن
ایل ارسلان خوارزمشاه باندی . او د
غوريانو له خوا مرو او نساپور او
سرخس نیول .

سلطان معز الدين محمد غوری په
هند کی رای پتهورات کی او اجمير
او ټول سوالکی یی ونيول، قطب الدين
ایبک یی د کهرام حکمران کی .

زوی ملکشاه ته یی وسپاره .

سلطان خسرو ملک آخونی غزونی
پاچا غزانو مات کی او دوی غز نیو .

مولانا سراج الدين منهاج دسلطان
معز الدين محمد غوری په فرمان د
هندوستان قاضي لشکر سو .

سپه سالار حسام الدين علي کرماج
د سلطان معزالدين محمد غوری له

حواد ملتان والی دلاهور حکمران سو
دعالی بن ابراهيم بن اسما عیل
غزونی حنفی فقیه او مفسر د
مشارع الشرايع د مولف وفات .

۱۱۸۷ م ۵۸۳ ق حدود

دا وحد الدين محمد بن محمد
انوری ایبوری دی خراسانی مشهور
دری شاعر وفات .

۱۱۸۸ م ۵۸۴ ق

د شیخ فرید الدين گنج شکر بن
جمال الدين تولد (د کابل د پنجشیر
د فرخ شاه له پښته ، دده وفات په
اجودهن کی د ۶۸۷ ق حدود)

د شیخ الاسلام خطیب امام الحرمین
محمد بن احمد بلخی زاهد او امام
وفات او بنخیدل په بلخ کی .

محمد بن عیسی بن علی نشاپوری
یو قرآن په بنکلی نسخی خط د
سلطان غياث الدين محمد بن سام
غوری لپاره وکښی (د ایران باستان
موزیم)

شريف محمد بن منصور مبارکشاه
فخر مدبر غزونی خپل رحیق التحقيق
نظم کی (محرم) محمد د عبدالرحمن
زوی خراسانی صوفی دمقاماتوشارح
وفات سو .

شمس الدين بنخي د سلطان وسپاره .

د سلطان غياث الدين محمد سام
غوری استاخی خوارزم ته ولاړل .
دخواجۀ احمد بن مو دود چشتی
زاهد وفات او بنخیدل په چشت کی .
د امام شمس الدين محمود بسن
مسعود اندخو دی عالم او شاعر
وفات .

۱۱۸۲ م ۵۷۸ ق

تکش په خراسان کی سر خس
کلا بندکی .

۱۱۸۳ م ۵۷۹ ق

د خوارزم سلطان شاه پرسطان
غياث الدين غوری بری وموند .
تایمزی دغور پښتو شاعر د سلطان
غياث الدين د باغ ارم په ستاينه
کی پښتو شعر ووايه .

۱۱۸۴ م ۵۸۰ ق حدود

فرید الدين عمر بن غیلان بلخی د
ابو العباس لوکری شاگرد او د فلسفی
دکتابو د مولف د ژوند وخت .

۱۱۸۵ - ۱۱۸۷ م ۵۸۰ - ۵۸۳ ق

د خوارزم سنجر شاه په نیشاپور
کی پاچا و .

۱۱۸۵ م ۵۸۰ ق حدود

ملك قطب الدين يوسف تمرانی
دغوری دربار لوی امیر و .
سلطان غياث الدين عوض خاچی
د هند په لکنهو تسی کی دسلطان
معزالدين له خوا حکمران و .

ظهیر الملك عبدالله سجزی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
وزیر و .

۱۱۸۶ م ۵۸۲ ق

سلطان تکش نشاپور ونيو او خپل

معز الدين قاضي لشکر او ملکشاه
وخشی دغوری دربار لوی امیر و .
۱۱۷۷ م ۵۷۳ ق
د رشید الدين محمد بن محمد بن
عبدالجليل (رشید وطواط) بلخی
مشهور منشی او شاعر او مولف د
«حدايق السحر» د لیکوال وفات .

۱۱۷۸ م ۵۷۴ ق

امام فخرالدين محمد بن عمر رازی
(متوفا ۶۰۶ ق) خپل دری کتاب
(جامع العلوم) دعلاء لیدین تکش
خوارزمشاه په نامه تالیف کی .

سلطان معز الدين محمد غوری په
نهر و اله کی د بهیم د یوله جنگه
راستون سو .

۱۱۷۹ م ۵۷۵ ق

سلطان معز الدين غوری پښور
ونيو .

قاضي شهاب الدين خرما بادی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
دعصر لوی قاضي و .

۱۱۸۰ م ۵۷۶ ق

د محمد بن حسین بن حسن بیهقی عالم د
انوار العقول د مولف د ژوند وخت .

د شیخ سیف الدين سعید بسن
مطهر باخرزی مشهور صوفی وفات .
بنکار ندوی بن احمد چی پلارنی

د فیروز کوه کو ټوال و خپله پښتو
قصیده یی د سلطان معزالدين محمد
غوری د هند د فتوحاتو په ستاينه
کی وویله (د ۵۷۶ ق حدود)

۱۱۸۱ م ۵۷۷ ق

سلطان معزالدين محمد غوری لاهور
ونيو او ملک قطب الدين ایبک ته یی

له هندوستان ترعراق او د جيحون
 څخه تر بحيره عرب پوري خپور و.
۱۲۰۲ - ۱۲۱۰ م ۵۹۹ - ۶۰۷ ق
 د غور د درو يشمتم سلطان
 غياث الدين محمود بن غياث الدين
 محمد سلطنت په غور کې .
۱۲۰۲ - ۱۲۱۵ م ۵۹۹ - ۶۱۲ ق
 دغوري پاچا علاء الدين درغو رد
 اقتدار وخت په خر اسان کې .
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق حدود
 مولانا افصح العجم اعجو به الزمان
 سراج الدين منهاج جوزجاني د
 سلطان بهاء الدين سام غوري به
 دربار په باميان کې و .
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
 د وحيد الدين محمد بن محمود
 مرو رودی شافعی فقيه په هرات
 کې وفات .
 د ظهير الدين محمد بن محمود
 مرو رودی نساپوری شافعی فقيه او
 مفسر د تفسير البصائر د مولف
 وفات .
 شمس الدين ابوالفتح احمد بن نصر بن
 طاهر د سيستان صفاری شهزاده
 اقتدار و موند .
۶۰۰ ق
۱۲۰۳ م ۶۰۰ ق
 د با ميان سلطنت د سلطان
 بهاء الدين سام غوري تر پاچهي
 لاندې له کشمير او کاشغره تر
 ترمذ او غرجستانه ورسیدی .
 د هرات د قاضي عمده الدين
 فضل بن محمود بن صاعد سياري وفات
 (رمضان) چې زوی يی صاعد پرځای
 د ده مملکت کښينو ست .

محمد سام غوري سلطان دربار ته
 راواستول ، او د غور له خوا
 سراج الدين محمد جوزجاني په
 سفارت بغداد ته ولاړ .
 احمد بن محمد مستوفي هروي
 د فنوح اعثم کوفي کتاب له عربي څخه
 په دري را وپراوه .
۱۲۰۰ م رمضان ۵۹۷ ق
 عماد الدين محمود بن احمد
 فاريابي عالم (متوفا ۶۰۷ ق) خالصة
 الحايق تاليف کې .
 سلطان غياث الدين محمد بن
 سام غوري د هرات جامع مسجد
 جوړ کې (کتيبه ئی تر اوسه سته)
 درکن الدين محمود شاه سنجان
 وفات او بنخيدل په چشت کې .
 د شيخ محمد سرززی وفات او
 بنخيدل ئی په غزني کې .
۱۲۰۱ م ۵۹۸ ق
 مولانا سراج منهاج جوزجاني د
 با ميان قاضي الامالك اود دوو مدرسو
 مشر و .
 د حکيم شهاب الدين شاه عبي
 ابورجا غزنوی شاعر وفات .
 د ابو الفضل طاهر بن محمود
 (ظهير فاريابي) مشهور دري شاعر
 وفات په تبريز کې .
 د محمد بن عمر بن عبدالله سنجي
 نساپوری فقيه د فتاوی رشيد يه
 مولف وفات .
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
 سلطان غياث الدين بن محمد
 سام د غور لوی شهنشاه ۶۳ کلن
 په هرات کې وفات او بنخ سو
 (۲۷ جمادی الاولى) د ده مملکت کښينو ست .

منصور شيخ الاسلام مشهور پـ
 قاضي خان د فتاوی د خاوند وفات
۱۱۹۷ م ۵۹۳ ق
 د احمد بن محمد بن سعيد غزنوی
 فقيه وفات په حنب کې داخلاف
 العلماء او روضة المتکلمين مولف .
 د عبدالله بن حمويه سرخسې
 کرزندوی د ژوند وخت ، دی سفر
 نامه هم لری په دمشق کې مړی دی .
۱۱۹۷ م ۵۹۴ ق
 ملک شاه د تکش زوی مړ سو .
۱۱۹۷ م ۱۵ رمضان ۵۹۴ ق
 سلطان معز الدنيا والدين محمد
 بن سام غوري په غزني کې يومسجد
 جوړ کې چې پير ليک ئی تراوسه
 سته .
۱۱۹۸ م ۵۹۵ ق
 ملك تاج الدين يلدوزيه غز نسی
 او کړه مان او کورم کې د سلطان
 معز الدين غوري له خوا حکمران و .
 محمد بن منور د ابو الخیر ميهنی له
 پښته خپل کتاب (اسرار التوحیدي
 مقامات الشيخ ابي سعيد) په دري
 ژبه د سلطان غياث الدين بن محمد
 سام غوري په نامه تاليف کې .
 اقصی القضاة ابوالفقير محمد بن
 ابوالمعالي بن محمد الحسن دبست
 قاضي وفات او په نسبت کې بنخ سو
 (جمعه اربع الاول)
۱۱۹۹ م ۵۹۶ ق
 د بغداد خليفه الناصر الدين الله
 خپل سفيران ابن ربيع اوقاضي
 مجد الدين قدوه د سلطان غياث الدين

منکشاہ مړينه . قطب الدين محمد په
 نساپور کې مړ سو .
 سلطان معز الدين محمد غوري
 دهلي او کولونيول .
۱۱۹۳ م ۵۹۰ ق حدود
 دبهاء الدين سام غوري دباميان
 په دربار کې امام فخر الدين رازی
 او شيخ الاسلام جلال الدين ورسل
 او مولانا سراج الدين جوزجاني
 غوندي پوهان سره راټول و .
 د ابو شعاع محمد بن مسعود
 کرمانی محدث وفات او بنخيدل
 په هرات کې .
 سلطان معز الدين محمد غوري
 له غزني څخه هند ته ولاړ ، بنارس
 قنوج يی ونيول ، رای چې چند يی
 په چندوال کې مات کې .
 منک ناصر الدين سوري ماديني
 دغوري دربار لوی اميرو .
 شيخ الاسلام ملك العلماء
 جلال الدين ورسل د بلخ شيخ
 الاسلام و ، د سلطان بهاء الدين
 سام غوري له خوا .
 منک الکلام تاج الدين زوز نسی
 قاضي د سلطان بهاء الدين سام
 غوري پاچا په دربار کې .
۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق
 د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .
 ملك تاج الدين مکران د غوري
 دربار لوی اميرو .
۱۱۹۵ م ۵۹۲ ق
 فخر الدين حسين بن بدر الدين

دقاضي حميد بن قاضي ابو سعد
 عمر محمودی د بلخ د قاضي وفات او
 بنخيدل په بلخ کې.
 ملك تاج الدين عثمان مرغني او
 عز الدين عمر مرغني د سلطان
 غياث الدين محمد سام غوري تر
 برونه د غوري دربار اميران او د
 امير محمد غرستاني له كېډو لسه
 څخه وو .
 مغولي امپراتوري د تموچن بن
 يسمو كاي بهادر په مشري د منكوليا
 په قرا قرورم كې جوړه سوه. تموچن
 دقيات له قبيلې څخه په چنگيز خان
 مشهور دى ولادت يې ٥٤٩ ق ١١٥٤م
 كال دى .
١٢٠٣ م ٦٠٠ ق حدود
 سيد ظهير الدين تاج الكناب
 سرخسى دسلطان معزالدين غوري د
 دربار منشى و .
 دمحمدمحمد بن محمد بن عبدلر شيد
 سبحاوندی حنفی فقيه او مفسر او
 حاسب وفات .
 د ده مولفات : سراجيه ، رساله
 فى الجبر والمقابلہ ، عين المعاني .
 امام فخر الدين رازى (رساله
 بهائيه دسلطان بهاء الدين سما
 غوري په نامه تاليف كړه .
 د عبدالرافع بن ابو الفتح هروى
 شاعر د ژوند وخت .
١٢٠٤ م ٦٠١ ق
 غوريانو خوارزم ونيو شمېاب الدين
 محمد غوري داند خود سره ماتسه
 وكړه .
 د هرات دخانقاه سلطان د شمس
 صدر الدين سجزي وفات .

ملك شجاع الدين على بن حسين
 غوري گناباد له ملاح حد ووځخه
 ونيو .
١٢٠٥ م ٦٠٢ ق
سلطان معزالدين غوري دجيلم د
دهميك په كلې كې يوه كېكر فدائي
وواژه او جنازه يې د غزني په دهك
كې بنځه سوه .
بلخ ، غور ، هرات د خوارزم شاه
په لاس ورغلل .
 د فخر الدين مباركشاه حسين
 مرو رودى دغور د سلاطينو دنسب
 نامى د ناظم وفات .
 دعلى بن ابوبكر هروى وفات چى
 د التذكرة المبرويه فى حيل الحربيه
 مولف دى .
١٢٠٥ - ١٢١٥ م ٦٠٢ - ٦١٢ ق
 دغورد دير شم پاچا سلطان
 جلال الدين ابوعلی بن بهاء الدين سام
 سلطنت .
 علاء الدين مسعود بن بهاء الدين
 سام دده ورور هم اقتدار درلود .
١٢٠٥ - ١٢١٠ م ٦٠٢ - ٦٠٧ ق
 د قطب الدين ايبك سلطنت په
 دهلي كې دى دسلطان معزالدين
 غوري سبه سالاروو .
 حسن نظامى نشاپورى خپل كتاب
 (تاج الماثر) د سلطان قطب الدين
 ايبك په نامه شروع كى ، او تر
 ٦١٢ ق پورې پيښى يې وليكلې .
 شريف محمد بن منصور بن
 ابو الفرج سعيد غزنوى (مباركشاه
 فخر مدبر) خپل كتاب بحر الانساب
 سلطان قطب الدين ايبك ته وړاندې
 كى .

د ده نور تاليفات :
 آداب الحرب والشجاعه .
١٢٠٦ م ٦٠٣ ق
 د چنگيز خان تر حكم لاندې د
 مغولو اتحاد .
 د امام عصام الدين ابى حفص
 عمر بن احمد صفار نشاپورى شافعي
 فقيه وفات .
١٢٠٧ م ٦٠٤ ق
 مولانا جلال الدين بلخي (رومى)
 دشرق مشهور شاعر او صوفى او
 مفكر په بلخ كې وز و كيد
 (٨ ربيع الاول)
١٢٠٨ م ٦٠٥ ق
 به خراسان بيا د خوارزم شاهيانو
 حكومت .
 په نشاپور كې سخته زلزله او
 د سلطان محمد خوارزم شاه په
 امري بيا ودانوله .
 د سلطان غياث الدين محمود
 غوري پاچا له حضوره دهندوستان
 دسلطنت فرمان د قطب الدين ايبك
 په نامه صادر سو .
١٢٠٨ م ١ رجب ٦٠٥ ق
 د ابو محمد عبدالسلام بن اسماعيل
 بن عبدالسلام بن عبدالرحمن بن
 حسن لغماني فقيه او د بغداد دقاضي
 وفات . دى د بغداد دسوق العميد
 مدرسې مدرس هم وو (تولدي بغداد
 ٥٢٠ق) په خيز رانيه كې د امام
 ابوحنيفه سره ښخ دى .
١٢٠٨ م ٦٠٥ ق حدود
 قاضي امام حميد الدين على بن
 عمر محمودى (بلخي) د سلطان قطب

الدين ايبك دهندى دربار شاعر
 اوسنشى و .
١٢٠٩ م ١٠ محرم ٦٠٦ ق
 د شيخ كمال الدين محمود بن
 محمد سرخسى (خواجه سرمه) وفات
 او د هرات د هندوان په كلي كې
 بنخيدل .
 د شرف الدين مظفر بن محمد بن
 مظفر طوسى رياضى پوهاند دالجبر
 والمقابلہ ، لهندسه دمو لف دژوند
 وخت .
١٢١٠ م ٦٠٦ ق
 دامام فخر الدين محمد بن عمر بن
 حسن رازى شافعي مشهور عالم او
 مفسر وفات او په هرات كې بنخيدنه
 (اشوال دوشنبه) دده ولادت په رى
 كې ٢٥ رمضان ٥٤٤ ق و .
 شيخ كمال الدين محمود بن محمد
 سرمقى زاهد او جوانمرد د هرات
 په خواجه سرمه كې وفات او ښخ
 سو .
١٢١٠ م جمعه ١٩ جمادى الاولى ٦٠٦ ق
 د ابو يعقوب يوسف بن اسماعيل
 بن عبدالسلام لغماني حنفى فقيه
 وفات او د بغداد په خيز رانيه كې
 بنخيدل . (تولدي ٥١٨ق)
١٢١٠ م ٦٠٧ ق
 دغور سلطان بهاء الدين سام بن
 محمود سكه ووهله .
 دمحمود بن احمد بن ابى الحسن
 فاريابى صوفى او واعظ دسلك الجواهر
 مصباح الجنان، خالصه الحقايق دمولف
 وفات .
١٢١٠ - ١٢٢٨ م ٦٠٧ - ٦٢٥ ق
 د سلطان ناصر الدين قباچه

د افغانستان تاريخي پيښليک

دخپل پلار پرځای پاچا سو او شهباب الدين سرخسی يی وزيرو.

چنگيز ماوراء النهر ونيو او پر خراسان يی يرغلونه شرو سول.

۱۲۲۰ د بيع الاول ۶۱۷ ق

جبه، سبتهای، تغاجار د چنگيز خان دلنېکر و مشران تر آمو راتير سول بلخ، هرات، طوس يی ونيول او ويران يی کړل.

د چنگيز خان، دلنېکرو مقابل مشران په تر مذکي امير زنگی ابو حفص د سيستان لښکر مشر،

د تخارستان دولخ په کلاکي امير سرهنگ سام، په باميان کې امير عمر کر باوردي، په غزني کې ملک اختيار الدين خرپوست، دغور په

سنگه کې ملک حسام الدين سرزراذ او په غور کې ملک قطب الدين حسن او دهرات په کاليون کې اختيارالملك دولت يار، او په هرات کې شمس الدين جوزجاني، د تالقان په نصرت کوه کې

ملک شمس الدين اتسز په گرزويان کې الخ خان، په غرستان کې پهلوان شروان، په فيروزکوه کې مبارز الدين سبزوازی، او په تولک کې امير حبشي نيزه وروو.

د شيخ الشيوخ محمد بن عمر بن علي جويني شافعي فقيه او د مصر مفتي دسلوت الطالبين دمو ل ف وفات.

۱۲۲۰ م ۶۱۷ ق

د عبد الرحيم بن عبد الکریم سمعاني مروزي شافعي فقيه او محدث وفات په هرو کې، دی د معجم الشيوخ مولف دی. (ولادت ۵۳۷ ق)

سليمان ماکود بارک خان ساين ي دقندهار دارغسان او سيد و نکی خپل کتاب پښتو تذکرة اوليا وکيښي تر اوسه د پښتو منثور مکشوف قد يم کتاب دغه دی .

۱۲۱۵ م ۶۱۳ ق

د خوارزم شاه سلطان محمد استاخي چنگيز خان ته ولاړ ل

۱۲۱۷ م ۶۱۴ ق

داسما عيل بن حسين بن محمد حسيني مرور دی جامع عالم او د حظيرة لقدس د مولف وفات (و ولادت ۵۷۲ ق)

۱۲۱۸ م ۶۱۴ ق

د چنگيز خان استاخي د خوارزم دربار ته راغله او شرقی ترکستان چنگيز ونيو .

۱۲۱۹ م ۶۱۶ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه د تاتار تجارتي قافله تاراج کړه او د چنگيز خان استاخي يی وواژه د چنگيز خان تاتاری لښکر پر ماوراءالنهر را توی سول .

د عبدالمطلب بن فضل بلخي حنفي د جامع الکبير د شارح وفات په حلب کې جمادى الاخرى (ولادت ۵۳۹ ق)

۱۲۲۱-۶۱۶ م ۶۱۸ ق

چنگيز خان په افغانستان کې (مغولي لو مړی پاچا)

۱۲۲۰ م شوال ۶۱۷ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه له مغولو شخه و تښتيد او د آيسکو نه په جزيره کې لځ لغړ مړ سو.

سلطان جلال الدين مينکبر تي

تاج الدين يلدوز د سلطان ايلتتمش په لاس گرفتار او په بدون کې وواژه سو .

اما م عزالدين ابي شعبه مسعود بن امير جلال الدين اسماعيل بن محمد په بست کې مړ او بنخ سو (۲۷ شعبان) ۱۲۱۴-۱۲۹۸ م ۶۱۱-۶۹۸ ق .

عبدالله بن محمد سليمان بن حسن بن حسين بلخي قدسی حنفي مفسر ژوند و وفات په قدس کې .

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د ابو الحسن علي بن ابي بکر بن علي هروي گرزندوی وفات په حلب کې. د الاشارات الی معرفة الزيارات او خطب الهروي، و التذکرة الهروي، و في الحيل الحربيه مولف .

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

دغور يانو سلطنت ختم سواو خوارزمشا هيان بر يمن سول .

ددوی له خوا ملک کر بر په غزني کې او امين ملک په هرات کې او اختيار الدين محمد خر پوست په پيښور کې حکمرا نان وو .

علاء الدين محمد بن نکش خوارزم شاه با میان او غزني ونيول او جلال الدين مينکبر تي يی د افغانستان حکمران وگوماره .

حسام الدين علي عمر مرغنی د غرستان او تاج الدين عثمان مرغنی د خيسار حکمرانان وو دوی د ملک ابو بکر کرت لمسيا نوو .

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان صفاری پاچا مړ شو .

شمس الدين يمين الدو له بهرام شاه بن عثمان د سيستان پادشاسو .

معز ي د سلطان معز الدين غوری د مملوک سلطنت پر شرقی افغانستان او سند باندي .

عين الملك ملك الوزرا فخرالدين حسين بن شرف الملك رضی الدين ابو بکر اشعری د سلطان ناصر الدين قباچه د دربار لوی وزير و .

۱۲۱۰-۱۲۱۴ م ۶۰۷-۶۱۱ ق

دغور د پښخه ويشتم پاچا علاء الدين اتسر بن علاء الدين جهان سوز سلطنت

۱۲۱۲ م ۶۰۹ ق

د شرف الدين مظفر بن محمد المظفر طوسي منجم او رياضي پوهاند د کتاب المسطح د مولف وفات

۱۲۱۳ م ۶۱۰ ق

سلطان العلماء بهاء الدين محمد بن حسين خطيبي بلخي (سلطان ولد) د مولانا جلال الدين بلخي پلار له بلخه هجرت وکړ او په قونيه کې ساکن سو .

شيخ الاسلام صفی الدين ابو بکر عبدالله بن عمر واعظ بلخي خپل کتاب « فضائل بلخ » په عربی و کيښي (غره رمضان)

۱۲۱۳ م ۶۱۱ ق

علاء الدين مسعود بن شمس الدين محمد په غور کې .

د فرید الدين محمد بن ابو بکر ابراهيم عطار نشا پوری د تذکرة الاوليا د تالیف وخت

۱۲۱۴ م ۶۱۱ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه غور او فيروز کوه او هرات تر غزني پوری و نيول .

ابو نصر فراهي جامع الصغیر منظوم کي.

١٢٢٠ - ١٢٢٧ م ٦١٧-٦٢٥ ق

نورالدين محمد بن محمد عوفی بخاری جوامع الحکایات و لوا مع الروایات تالیف کي.

١٢٢١ م صفر ٦١٨ ق

چنگیز خان اور گنج، تر مذ، بلخ پوپنا کرل اوزوی یی تولی خان مرو نساء، هرات، فیروز کوه استیه، تولک وران کرل، په مرو کی دو ملیونه تنه ووژل.

په هرات کی خو لکه تنه مړی او یولک نجونی اسیری سوی. په بامیان کی چی دچنگیز لمسی موتوجن دچغتای زوی ووژل سو، هغه بنا ر چنگیز له بیخه وکینن.

١٢٢١ م اشوال ٦١٨ ق

سلطان جلال الدین مینکبر تی آخرین خوارزم شاه په پروان کی د افغانی ملکانو امین ملک، سیف الدین اغرق، اعظم ملک، مظفر ملک به ملگری د چنگیز لښکر دقوتو قویه قیادت مات کی، خوچنگیز د بامیان له لاری غزنی ته راغی، او په مینکبرتی پسی گردیز اوداباسین غاړو ته ولاړ، کله چه مینکبر تی ترا باسین و اوښت نو چنگیز تر چتراله چور کره او د کابل او بامیان له لاری د آموغاړو ته ولاړ.

١٢٢١ م ٦١٨ ق

او گدای د چنگیز زوی په

چوچی دچنگیز زوی هم دقبچاق په دښت کی مړ سو.

١٢٢٧ م ٦٢٥ ق

سدید الدین محمد عوفی خپل کتاب جوامع الحکایات و لوا مع الروایات (خور مجلده هر مجلد ٢٥ بابنه) تمام کي.

١٢٢٨ م ٦٢٦ ق

قراچه او یغان سنقور د مغولو په مقابل کی بیا ولاړ سول، د اوکتای له خوا طایر بهادر د دوی سرکوټلوته راغی او د غور او خراسان پاته ښارونه او کلا وی یی وړانی کړی.

ملك شمس الدین علی بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طاهر د سیستان صفاری پاچا و.

١٢٢٩ م ١٠ جمادی الاخری ٦٢٧ ق

دفزید الدین ابو حامد محمد بن ابوبکر بن ابراهیم عطار نشاپوری مشهور شاعر اوصوفی د تذکرة الاولیا د مولف وفات په نشاپور کی.

١٢٣٠ م ٦٢٨ ق

جلال الدین مینکبرتی په ایران کی گرجستان، ارمنستان ترقلیس پوری و نیول، او په میا فارقین کی کردانو مړ کی او د خوارزمشا هیانو کهول ختم سو.

١٢٣٠ م ربیع الاخر ٦٢٨ ق

دسلطان العلماء بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی بلخی (بهاء ولد) د مولانا جلال الدین بلخی د پلار وفات په قونیه کی. دی دالمعارف مولف دی.

تاج الفصلا محمد کاتب بلخی د سلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر.

ضیا لدین فخر الشعر، سجزی د قباچه د دربار شاعر په شرقی افغانستان او سند کی.

١٢٢٣ - ١٢٥٢ م ٦٢٠ - ٦٥٠ ق

د افغانستان په اسلامی ثقافت کی علاوه پر افغانی، عربی عناصرو یو بل عنصر مغولی هم گڼ سو. او مغولی اصطلاحات په دری او پښتو گڼ سول.

١٢٢٤ م ٦٢١ ق

چنگیز له افغانستانه ماوراء النهر ته اوږه هغه خایه خپل اصلی اردو کا ه دتنگت صحرا ته ولاړ.

جلال الدین مینگری تی له هند ه کرمان ته ولاړ.

١٢٢٥ - ١٢٣٥ م ٦٢٢ - ٦٣٣ ق

پرغزنی، بامیان، غور بانس دی د سیمه فالدین حسن قرلغ حکمرانی د چنگیز خان له خوا.

ه په ٦٢٢ ق د الظاهر خیفه په نامه سکه وهلی ده.

١٢٢٥ م ٦٢٢ ق حدود

شمس الدین محمد بلخی دسلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر او خطاط په شرقی افغانستان اوسندکی. ملك علی بن عثمان په سیستان کی.

١٢٢٦ م ٦٢٤ ق

چنگیز خان دتنگت په صحرا کی (٧٢) کلن مړ سو. «رمضان»

افغانستان کی. (مغولی دوهم پاچا ١٢٢١ - ١٢٤١ م ٦١٨ - ٦٣٩ ق دریم مغولی پاچا چغتای دچنگیز زوی په افغانستان کی.)

١٢٢١ م ٦١٨ حدود

ملك ناصر الدین بن شهاب الدین خرنک دغور په گزیو کی. (په ٦٢٠ ق په هند کی مړ سو.)

ملك تاج الدین نصر بن بهرامشاه په سیستان کی پاچا سو په دغه کال رکن الدین ابو منصور بن بهرامشاه هم سکه وهله.

نور الدین محمد عوفی خپله تذکره شعرا لباب الالباب دوه ټوکه تالیف کړه.

١٢٢١ م ٦١٨ ق

احمد بن عمر بن محمد خیو قی (شیخ نجم لدین کبری) لوی صوفی او محدث او مفسر په ربیع الاول کی مغولو شهید کی.

(ولادت یی ٥٤٠ ق)

ملك شمس الدین بهرا مشاه د سیستان پاچا ملحدانو مړ کی.

١٢٢٢ م جمادی الاولی ٦١٩ ق

ایکچیلدای نویان دچنگیزی لښکر مشر هرات وران او قتل عام کی. او گدای غزنی وران او قتل عام کی. فیروز کوه هم گرده وران کړ سو.

شهاب الدین محمود په سیستان کی امیرو.

١٢٢٣ م ٦٢٠ ق حدود

تولی خان د چنگیز زوی مغولی خلرم پاچا په افغانستان.

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق حدود

فخر مديرو مبار کشاه شيريف محمد بن منصور غزنوي خپل کتاب آداب الحرب والشجاعه په هند کې سلطان شمس الدين ايلتتمش ته اهدا کي .

۱۲۳۲ م ۶۳۰ ق

د مغولو د پاچا له خوا جنتمورد خراسان په حکمداړي وکومارل سو اوده دخراسان اميري ملک بهاء الدين ته ور کړه .

۱۲۳۴ م ۶۳۲ ق

خواجه معين الدين حسن بن غياث الدين حسيني سجزي چې په سيستان کې زيږيدلی او په اجمير کې د چشتي طريقي مرشد و وفات سو اوپه اجمير کې بنځ دی (دوشنبه ۶ رجب) د نور الدين شيخ الاسلام دهی سيد مبارک غزنوي وفات او بنځيدل په دهلي کې .

۱۲۳۵ م ۶۳۳ ق

ملک شمس الدين علي بن مسعود د سيستان پاچا سو (رمضان)

۱۲۳۷ م ۶۳۵ ق

نوسال نوين مغولي حکمران په خراسان کې .

۱۲۳۹ م ۶۳۷ ق

د عتيق بن علي بن محمد هروي محدث وفات .

دهرات بيا وداني او دانجيل او النجان ولي بيا جوړ ول .

۱۲۴۰ م ۶۳۸ ق

گرگوز مغولي حکمران په خراسان کې .
يوسف بن احمد سجستاني حنفي

فقيه دمنية المفتي او غنية الفقهاء مولف په سيولاس کې مړ سو .
دسيد برهان الدين محقق ترمذي وفات . دی دمو لانا جلال الدين بلخي مرشد و .

۱۲۴۱-۱۲۵۱ م ۶۳۹-۶۴۹ ق

مغولي پنځم پاچا قرا هولا کوبن تولى بن چنگيز په افغانستان کې .

۱۲۴۲ م جمعه ۱۳ رجب ۶۴۰ ق

دعبدالرحمن بن عبد السلام بن اسماعيل لغماني اقضى القضاة اود بغداد د مستنصريه مدرسې دمدرس وفات او دابو حنيفه په هديره کې بنځيدل . (تولد يې ۵۶۴ هـ)

۱۲۴۲ م ۶۴۰ ق

د ابو نصر مسعود بن ابى بکر بن حسين بن جعفر فراهي حنفي فقيه دنصاب الصبيان او اللغه فى نظم مسايل الجامع الصغير او ذات العقدين دمولف وفات .

امير مجدالدين كاليو نى فرا ه ونيوي اود اسپهبدکلایي وراڼه کړه، اوپه سيستان کې سيل راغی .

۱۲۴۳ - ۱۲۵۶ م ۶۴۱ - ۶۵۴ ق

امير ارغون بن ابا قابن هولاگو بن تولى بن چنگيزمغولي شپږم پاچا په افغانستان کې .

۱۲۴۴ م ۶۴۲ ق

محمد بن اسما عيل خطيب شفور قاني (شبرغاني) حنفي فقيه په دهلي کې صنوان القضاة الفتاوى تاليف کي .

۱۲۴۵ - ۱۲۷۷ م ۶۴۳ - ۶۷۶ ق

ملک شمس الدين محمد مهيز دابوبکر کرتزوي دمور له خوا د تاج الدين

۱۲۵۰ م ذیحجه ۶۴۸ ق

دعبدالمملک بن عبدا لسلام بن حسين لغمانى حنفي فقيه دبغداد دمشهد ابى حنيفه مدرس و فات او دامام ابو حنيفه په هديره کې بنځيدل .

۱۲۵۰ م ۶۴۸ حدود

فخر الدوله والدين ملک شاهنشاه افغان حکمران چې مستنگ يسى پایتخت و .

دده زوم میرا نشاه اوزوى ملک بهرا مشاه هم ددی وخت افغانسى اميران وو .

۱۲۵۱ م ۶۴۹ ق حدود

ملک تاج الدين هر موز په تيرى کې دقند هار شمالي خواته افغانى حکمران و .

۱۲۵۲ رمضان ۶۵۰ ق

دامام رضی الدين حسن بن محمد بن حسن صغاني غز نوى مشهور لغوى او عالم و فات په بغداد کې .
(ولادت : لاهور ۵۷۷ ق پرورنيت غزنى) د مشارق الا نوار او العباب ليکوال .

۱۲۵۲ م ۶۵۰ ق

محمد بن علي بستى (تاريخ سوري) وکيښ چې حنفي قديم بښتو اشعاري بکښي و ليکل .

۱۲۵۳ م ۶۵۱ ق

ملک شمس الدين مهين کرت پاچا مستنگ او خاسک ونيول او ملک شهنشاه اربهرامشاه افغانى اميرانى روزل او ميرانشاه سيستان ته ولاړ .

عثمان مرغنى لمسى دهرات پاچا .
۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق
ملک رکن الدين دعا يشى زوى دعزا لدين عمر مرغنى لمسى دکرت دکمړول حکمران په خيسار کې .

۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق

هولا گو دچنگيز لمسى خراسان ته راغی او ملک شمس الدين کرت دهرات پاچا دامير ارغون سره دده هر کلی وکي .

۱۲۴۶ م ۶۴۴ ق

شمس الدين محمد مهين دابوبکر کرت زوى د هرات پاچا دسا لين نوين مغول سره ملتان او لاهور ونيول او دی دلا هور حکمران سو مگر په ۶۴۵ ق دمنکو خان در بارته وغوښت سو .

۱۲۴۷ م ۶۴۵ ق

منکو خان دهرات شمس الدين محمد مهين کرت تر ابا سين پورى دټول افغانستان مستقل پاچاومانه .

۱۲۴۸ م ۶۴۶ حدود

شيخ عماد الدين شفور قاني دهند قاضى القضاة معزول اوپه بدايون کې عماد الدين ريحان دی مړکي .

۱۲۴۹ م ۶۴۷ ق

شمس الدين محمد مهين کرت دهرات لوى پاچا، ټول افغانستان دخراسان له آخره تر ابا سين پورى دهرات په مرکزى حکومت پورى وښلول .

دامیر خسرو بن امیر سیف الدین بلخی دهلوی مشهور شاعر دژو ند دوره .

۱۲۵۳ م ۶۵۲ ق

دنجم الدین حسن بن علاء سجزی دهلوی دری شاعر اوصوفی ولادت ده خپل فوائد الفواد په ۷۲۰ ق تالیف کړی دی .

۱۲۵۴ م ۶۵۲ ق حدود

ملک حسام الدین جاړل په زابل کې افغانی حکمران و .
ملک نصرالدین ابرافنج بن مسعود صفاری په نیمروز کې سکه وو هله .

۱۲۵۵ م صفر ۶۵۳ ق

الماز افغان دقندهار دشمالی خوا تیری حکمران دملک شمس الدین مهین کورت سره په جنگ کې وواژه سو او تیری ئی ملک حسام الدین حاول ته وسپاره .

۱۲۵۵ م شعبان ۶۵۳ ق

په تگین آباد کې دشعیب سورانی لفظان سره دملک شمس الدین مهین کورت جنگ او دشعیب وژل دکهیرا په کلا کې .

۱۲۵۶ م رجب ۶۵۴ ق

ددوکې په کلا کې د ملک سندان افغان سو رانی (دشعیب ترپور) اودملک شمس الدین مهین کورت جنگ اودسندان وژل .

۱۲۵۷ م ۶۵۵ ق

دملک شمس الدین مهین کورت لشکر ترکوه سلیمان پوری پر منځ ولاړل او دافغانی امیرانو بله کلا (ساجی) ئی هم ونیوله .

۱۲۵۷ م ۶۵۵ ق حدود

دقندهار په جنوب اودپښین او آاکرستان په سیمو کې ملک پهلوان حلم - احمد توری - مهتر کیورا - مهتر سیور - رانا کنجر - جمال الدین هرروز کهیرایی افغانی امیران وو .

۱۲۵۸ م ۶۵۶ ق

دملک شمس الدین مهین کورت غلبه پر سیستان باندی . دملک علی بن مسعود وژل او دملک نصیرالدین او علاؤ الدین شمول مستنگ ته .
دشیخ ابو المعالی سیف الدین سعید بن مظفر با خرزی صوفی وفات په بخارا کې .

۱۲۵۹ م ۶۵۷ ق

ملک شمس الدین مهین کورت تر دره بولان ور تیر سو او په سند کې بهر کلابند کې ء .

۱۲۵۹ م ۶۵۸ ق

قاضی القضاة صدر جهان ابو عمر منہاج الدین عثمان بن سراج - الدین محمد بن منہاج الدین عثمان جوز جانی خپل کتاب طبقات ناصری دسلطان ناصر الدین محمود بن ایلتمش په نامه وکینس . (دده ولادت ۵۸۹ ق دغور په فیروز کوه کې) .

ملک میر انشاء افغانی امیر دشمس الدین مهین کورت لښکرو په جنگ کې وواژه

په دهلی کې دشیخ بدر الدین غزنوی وفات او هلته یی بنخیدل .

علاء الدین عطا ملک جوینی (جهانکشای جوینی) دمغولو پراحوال پلاندی وکینس د لیدن طبع ۱۹۰۶) ۱۲۶۰م ۶۵۹ ق

علاء الدین عطا ملک جوینی ته . خسرو نیمروز نصیر الدین محمد بن مبارز الدین دنیمروز ارگ بیا جوړ کی .

۱۲۷۰ م ۶۶۹ ق

دشیخ ابو نصریحیی بن تاج الدین محمود بوزجانی جامی وفات (۴ صفر) .

۱۲۷۳-۱۲۰۷ م ۶۷۲-۶۰۴ ق

دمحمد بن محمد بن حسین بن احمد (مولانا جلال الدین) بلخی رومی دمشهور مثنوی دشاعر او لوی صوفی دژوند دوره .

۱۲۶۶ م ۶۶۳ ق

ولادت یی په بلخ او مرگ یی په قونیه (ترکیه) کې و ، دموالو یسه صوفیانو ډله ده ته منسوبه ده .

۱۲۶۷ م ۶۶۴ ق

دخواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن حسن طوسی معروف فیلسوف او ریاضی پوه هاند دمراغی در صد خانی بنا کوونکی د ژوند دوره (وفات یی په بغداد کې ذیحجه ، ولادت یی په طوس کې ۱۱ جمادی الاولی) .

۱۲۷۵ م ۶۷۴ ق

له خیساره دملک شمس الدین مهین بیرته راتگ هرات ته .

۱۲۷۶ م ۶۷۵ ق

دسیستان په لاش کې دسفید دژکلاچوړول اوله هلمنده خشکرو دته او په رسول .

۱۲۷۸ م ۶۷۶ ق

ملک شمس الدین مهین کورت دمغولو دربار اصفهان ته وغوښت او په تبریز کې یی په زهر ومړ کې ء .

دملک تاج الدین کرد او امیر هوبو - امیر هرروز افغانی امیرانو جنگ په مستنگ کې د کورت پاچا د جنگی امیرانو سره .

۱۲۶۲ - ۱۳۳۹ م ۶۶۱ - ۷۴۰ ق
باباهوتک دتولرزی دزابل دترنگ پښتو شاعر او ددهو تکو دلوی پلار دژوند دوره دمغولو په جنگ کې دده پښتو حماسی شعر سته .

دسیستان په بر زر کې ولی کښل او کښت ډیروول .

۱۲۶۷ م ۶۶۶ ق
ملک شمس الدین مهین کورت تیراه پوری ټولی افغانی سیمی ونیولی .

مولانا جلال الدین غزنوی مفتی چی دیوه چا ما ینه یی بل ته ورکړی وه په هرات کې وواژه سو .

په سختی زلزلی سره دنشا پور بیا ورائی چی په ۶۶۹ ق داباقا په امر بیا ودان سو .

۱۲۶۹ م ۶۶۷ ق

دمحمد بن ابوبکر عثمان امامی هروی شاعر وفات .

ملک نصیرالدین محمد دسیستان پایتخت ودان کی .

۱۲۶۹ م ۶۶۸ ق حدود

په هرات کې دمغولی شهزادگانو براق او اباقا چنگونه او دملک شمس الدین مهین کورت تگ خیسار

دمحمد شمس الدين كهين دمش
الدين مهين زوى په هرات كى دكرت
كهول دپاچا سلطنت .

۱۲۸۱ م ۶۸۰ ق

دقند هار بنار ملك ركن الدين
كرت (شمس الدين كهين) ونیوی .

۱۲۸۲ م ۶۸۱ ق

دعلاء الدين عطا ملك جوینی وزیر
او لوی مؤرخ دتاریخ جهانكشاد مؤلف
وفات (ولادت یی ۶۲۳ ق)

۱۲۸۳ م ۶۸۲ ق

ابو جعفر محمد مرو رودی محدث
خپل كتاب مختصر جامع الاصول
وكینیس .

۱۲۸۴ م ۶۸۳ ق

دسلطان احمد نكو دربن هلاكوله
خو! پر سيستان او فراه ، بست ،
تگین آباد باندى د نيمروز د ملك
نصير الدين د پاچهي مننه .

۱۲۸۵ م ۶۸۴ ق

په زرنج كى د حصار طاق ودانول .

۱۲۸۷ م ۶۸۶ ق

احمد بن سعيد لودى خپل كتاب
اعلام اللو ذعى فى اخبار اللودى د
لدود يانو پر تاريخ باندى وكينیس .

په بلخ كى دحضرت على بن ابي
طالب پر مزار باندى دخواجه خيران
په كلې كى ودانسې جوړه سوه .
درضى الدين عبدالله بن محمد امامي
هروى شاعر و فات په اصفهان كى
(۱۷ محرم)

دمحمد بن محمد ابو الفضل بر هان
الدين نسفى حنفى مفسر او اصولي
او كلامى مؤلف وفات په بغداد كى
(ولادت ئى ۶۰۰ ق) دى دابن سينا د
اشارا تو شارح اود مطلع السعاده
مؤلف دى .

د مولانا برهان الدين محمود بن
ابوالخير سعد بلخي مشهور عالم په
دهلى كى وفات .

۱۲۲۶ - ۱۲۸۹ م ۶۲۳ - ۶۸۸ ق

دشيخ متى دعباس زوى په قوم خليل
غوريان خيل دژوند وخت. ده په پښتو
خپل اشعار په يوه كتاب (دخدای مينه)
كى سره راټول كړه اود (نېكلاشاعر)
بلل كيرى .

۱۲۹۰ م ۶۸۹ ق

سلطان فيروز شاه جلال الدين
خلجى (افغان) د هند پاچا سو،
(۳ جمادى الاخرى) قتل ۶۹۴ ق .

۱۲۹۳ م ۶۹۳ ق

دملك شمس الدين كرت استاخى
مولانا شمس الدين دغور قاضى او
مولانا زين الدين داسفزار قاضى د
نيمروز دملك نصير الدين دربار ته
راغلل اوروغه ئى وكړه .

۱۲۹۴ م ۶۹۴ ق

شاه شمس الدين على دقهبستان
اوقاين حكمران دنيمروز د ملك
نصير الدين اطاعت و مازنه او ملك
ينا لتگين په فراه كى اود كرمان
حكمرانانو هم دنيمروز پاچا ته غاړه
كښيښوه، سلطان ركن الدين ابراهيم
شاه خلجى په هند كى سكه ووهله

۱۲۹۶ م ۶۹۵ ق

دمحمد بن ابراهيم بن محمدبستى
مالكى فقيه دشرح الايضاح دمؤلف
وفات. په سيستان كى د (ديورك)
سيمه بياودانه كړه سوه .

علاء الدين محمدشاه خلجى په
هند كى پاچا سو (وفات ۶ شوال
۷۱۵ ق) .

۱۲۹۷ م ۶۹۷ ق

ملك فخرالدين كرت دمشس الدين
كهين زوى په هرات كى پر تخت
كښيښوست اوغازان خان دده حكمرانى
لههراته تردرياي سند او آمپورى
ومنله .

۱۳۰۰ م ۶۹۹ ق

د محمد بن محمود زوزنى حنفى
فقيه دنصاب الذرايع او ملتقى البحار
دمؤلف وفات . دپور بهاء جامى
خراسانى شاعر دوفاات حدود .
۷۰۰ ق

۱۳۰۰ م ۷۰۰ ق حدود

ربيعى فوشنجى شاعر خپله كرت
نامه دملك فخرالدين كرت په نامه په
هرات كى نظم كړه .
په خراسان كى دنستعليق هنرى
خط آغاز .

۱۳۰۱ م ۷۰۱ ق

د ظهير الدين اسحاق بن ابي
بكر ولوا لجى حنفى فقيه او مفتى
وفات .

۱۳۰۲ م ۷۰۲ ق

د قاضى محمد بن حميد الدين
محمود بن عمر محمودى دبلخ دقاضى
وفات .

اود الملل والنحل دمؤلف وفات
بنخيدل په بلخ كى .

صدرالدين ربيعى فوشنجى خطيب
اودملك فخر الدين كرت نديم دكرت
نامى ناظم په هرات كى ووژل سو .

۱۳۰۳ م ۷۰۳ ق

شاه على د سيستان شهزاده په
قائن كى وواژه سو .

۱۳۰۵ م ۷۰۵ ق

د مولانا حكيم الدين غورى عالم
وفات .

۱۳۰۵ - ۱۳۰۶ م ۷۰۵ - ۷۰۶ ق

ملك فخرالدين دمشس الدين كهين
زوى په هرات كى دكرت كهول
پاچاو .

۱۳۰۶ م ۷۰۶ ق

دعبدالعزيز بن محمد على طوسى
شافعى فقيه او عالم وفات په دمشق
كى ۹ جمادى الاولى .
دشيخ صلاح الدين طوسى وفات
چى د شيخ ابو نصر سراج له
پښتهؤ (رجب) .

۱۳۰۷ م ۷۰۶ ق

ملك فخر الدين امانكوه ته ولاړ
اميريساول اوبو جاى دمغولى لښكر
مشرانو په هرات كى جمال الدين سالم
محاصره او مړ كى ء .

۱۳۰۷ - ۱۳۲۸ م ۷۰۶ - ۷۲۹ ق

ملك غياث الدين محمد دمشس الدين
كهين كرت زوى دهرات پاچاو .

۱۳۰۹ م ۷۰۹ ق

دسيد نظام الدين مرتضى عربشاه
بن سيد محمودشاه سبز وارى عالم
وفات .

۱۳۲۸-۱۳۲۹ م ۷۲۹-۷۳۰ ق
 ملك شمس الدين دملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .
 ضيامحمد مسعود غز نوى طيب
 په هند كى مجموعه ضيايى دطب
 تاليف كړه .

۱۳۲۹-۱۳۳۱ م ۷۳۰-۷۳۲ ق
 ملك حافظ د ملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .

۱۳۳۰ م ۷۳۱ ق
 ملك قطب الدين محمد بن ركن الدين
 محمود بن بهرام شاه د سيستان صفارى
 پاچا په نيمروز كى سكه ووهله، اوشاه
 نصرت الدين مې سو .
 د جلال الدين شاه بن قاضى
 فخر الدين د هرات د قاضى وفات
 (۱۷ رمضان) .

۱۳۳۱-۱۳۶۹ م ۷۳۲-۷۷۱ ق
 ملك معز الدين دغياث الدين
 كرت زوى د هرات لوى پاچاؤ .

۱۳۳۲ م ۷۳۳ ق
 ملك عز الدين بن ركن الدين محمود
 په نيمروز كى سكه ووهله .
 دمولانا ظهير الدين محمد بن احمد
 غورى شيخ الاسلام وفات او بنخيدل
 په هرات كى .

مجد الدين محمد خوافى (مجد
 خوافى) خپل كتاب (روضه خلد) د
 سعدى د گلستان په تقليد وكيښى
 (شوال) .

۱۳۳۳ م محرم ۷۳۴ ق
 ابو عبدالله محمد بن موسى بن
 محمد طنجنى (ا ين بطوطه)
 دالمغرب مشهور گرزندوى دنشاپور
 څخه هرات، سرخس، قرمذ، بلخ ته

۱۳۲۲ م ۷۲۲ ق
 دمولانا ضياالدين محمد بن سراج الدين
 هاشم ابيوردى وفات او په ميهنه كى
 بنخيده .
 دابراهيم بن محمد بن ابى بكر بن
 محمد حمويه جوينى شافعى فقيه او
 محدث وفات (ولادت ئى ۶۴۴ ق) .

۱۳۲۴ م ۷۲۵ ق
 دامير خسرو بلخى دهلوى مشهور
 شاعر وفات او بنخيدنگ په دهلى
 كى .

۱۳۲۶ م ۷۲۷ ق
 غياث الدين محمد كرت امير چوپان
 وواژه او پخيله د سلطان ابو سعيد
 دربار ته ولاړ (۷۲۸ ق) .
 دامير نجم الدين حسن بن عباس جزی
 دهلوى شاعر او صوفى وفات او
 بنخيدنگ په دهلى كى .

۱۳۲۷ م ۷۲۸ ق
 امير چوپان نويان په هرات كى
 دسلطان ابو سعيد بهادر ايلخان په
 امر ووژل سو .

ملك نصير الدين په سيستان كى
 مې سو .
 شاه نصرت بن نصير الدين بن
 مسعود د سيستان صفارى پاچا په
 نيمروز كى كښينوست .
 اخى محمود خياط (عيار) په نشا
 پور كى مې سو .

۱۳۲۸ م ۷۲۹ ق
 نارى طغاي دخراسان حكمران د
 سلطان ابو سعيد څخه ياغى سومگر
 په همدغه كال ووژل سواوپه ۷۳۰
 ق امير شيخ على دخراسان حكمران
 سو .

مؤلف .
 ۱۳۱۸-۱۳۴۱ م ۷۱۸-۷۴۲ ق
 شمس الدين احمد افلا كى خپل
 مناقب العارفين دمولانا جلال الدين
 بلخى دكورنى او دوستانو پراحوال
 وكيښى .

۱۳۱۹ م ۷۲۰ ق
 عبدالله صيرفى هروى خطا ط يو
 قرآن په ثلث خط و كيښى (گنجينه
 مشهد رضوى) .

ملك غياث الدين محمد كرت اسفزار
 له ملك قطب الدين اسفزارى څخه
 ونيو . دغسى هم ده باخر ز، خوا ف،
 نياز آباد ونيول .

د هرات لوى مسجد د ملك
 غياث الدين محمد كرت په امر ترميم
 سو. ددغه ملك په حكم دشيخ الاسلام
 احمد جام ژنده پيل دهديرى بنا جوړه
 سو.

سلطان خسرو شاه ناصر الدين
 خلجى دهند پاچا سو .

۱۳۲۰ م ۷۲۰ ق حلود
 دمولانا عماد الدين غورى وژل په
 هند كى .

۱۳۲۱ م ۷۲۱ ق
 غياث الدين محمد كرت حج ته په
 سفر ولاړ او خپل زوى شمس الدين
 محمديى په هرات كى جانشين پريښود.
 دهرات ددر بار منشى خواجه شهاب
 عزيز او مولانا نظام الدين قاضى
 القضاة او مولانا بدرالدين ازابى د
 هرات قاضى و .

۱۳۰۹ م ۱۰ محرم ۷۱۰ ق
 دمولانا افضى القضاء علاء الدين
 ابى بكر ابيوردى وفات په ابيورد
 كى .

۱۳۱۱ م ۷۱۱ ق
 مير حسيني غورى نز هة الا روا ح
 تاليف كى .

۱۳۱۳ م ۷۱۳ ق
 ملك علاء الدين دشمس الدين كهين
 زوى دهرات امير سو .

۱۳۱۳-۱۳۱۶ م ۷۱۳-۷۱۶ ق
 د ابوسعيد بن اولجايتو حكمرانى
 په خراسان كى .

۱۳۱۵ م ۷۱۵ ق
 دحسن بن نصير الدين محمد بن
 محمد بن حسن طوسى عالم وفات په
 بغداد كى .

۱۳۱۶-۱۳۳۵ م ۷۱۶-۷۳۶ ق
 دسلطان ابو سعيد بهادر خان بن
 اولجايتو دسلطنت دوره پر خراسان
 او ايران باندى .

۱۳۱۶ م ۷۱۶ ق
 دشيخ عبدالرحمن خراسانى زاهد
 وفات په بغداد كى .

سلطان مبارك شاه قطب الدين
 خلجى په هند كى پاچاسو (تر ۷۲۰ ق
 پورى) .

ملك غياث الدين كرت پر اكثر
 افغانستان قبضه وكړه .

۱۳۱۸ م ۱۶ شوال ۷۱۸ ق
 د امير حسيني حسين بن عالم
 غورى هروى دروزگان دگزيو د
 اوسيدو نكى درى شاعر او عارف
 وفات او بنخيدل دهرات په مصرخ كى
 دنزهة الارواح او كنز الرمز

راغی اود هندوکش له لاری کابل،
غزنی ته ولاړ، د کرماش (کورم) پرخوا
دریای سند او هندوستان ته تیر
سو .

۱۳۳۴ م ۷۳۵ ق

شیخ معین الدین آوه یی جوینی
خپل نگارستان د سعدي د گلستان په
تقلید وکینس .

شمس الدین طاهر شاه میرسواتی
په کشمیر کی سکه ووهله .

۱۳۳۵ م ۷۳۶ ق

په هرات کی د سید عبدا لله بن
معاویه علوی د مزار عمارت او گنبد
په مصرخ کی داؤد تاج الدین احمد
جوړه کړه .

۱۱ اپریل ۱۳۳۶ م ۲۷ شعبان

۷۳۶ ق
تیمور بن تراغای برلاس د ماوراء
النهر دکش په ښار کی وزیریده .

۱۳۳۷ م ۷۳۷ ق

مولانا نظام الدین عبدالرحیم بن
فصیح الدین محمد مایز نابدی خوافی
په هرات کی شهید او په خیابان کی
ښخ سو (ذیقعه) .

مولانا جمال الدین محمد بن حسام
د هرات عالم او شاعر وفات سو .
په خراسان کی د خواجه عبدالرزاق

بن خواجه شهاب الدین با شیقینی د
سر بنداری پاچهانو د نیکه خروج
(قتل ئی په ۷۳۹ ق) پایتخت ئی
سبز وارو

۱۳۳۸ م ۷۳۸ ق

د جمشید بن طاهر شاه میر سواتی
حکومت پر کشمیر .

۱۳۳۹ م ۷۴۰ ق

د بابا هوتک د تولر زوی د پښتونوقاند
اوشاعر وفات .

د ابو الفضل خواجه قطب الدین
یحیی جامی صوفی او عالم وفات په
هرات کی اود فیروز آباد په دروازه
کی ښخیده (یکشنبه ۲۱ جمادی
الآخری) .

د علاء الدین علی شیر بن طاهر
سواتی پاچهی پر کشمیر تر ۷۵۳ ق
پوری .

۱۳۴۰ م ۷۴۱ ق

د شیخ الاسلام ابو نصر یحیی بن
ابو الفضل محمود یوزجانی جامی
وفات په هرات کی او په دروازه فیروز
آباد کی ښخیده (پنجشنبه ۲۱ جمادی
الآخره) ملک معز الدین کرت دده
پر هدره یوه ودانی جوړه کړه .

۱۳۴۱ م ۷۴۲ ق حدود

د علی بن محمد بن ایدمر جلد کی
کیمیائی عالم مؤلف د ژوند وخت .
جلدک دخراسان یو کلی و دوه فرسخه
له مشهده لیری

۱۳۴۱ م ۱۳ صفر ۷۴۳ ق

سلطان معز الدین حسین کرت په
زاوه کی امیر مسعود سر پداری مات
کی .

۱۳۴۱ م ۷۴۳ ق

د شیخ قوام الدین محمد بسطامی
وفات اود هرات په خیابان کی دامام
فخر رازی په هدیره کی ښخ سو
(رجب) .

د محمد بن عثمان خراسانی مفسر
او محدث د لطایف التفسیر د مؤلف

وفات .

۱۳۴۳ م ۷۴۴ ق

د خراسان د عیار خواجه قوام الدین
حسن وفات (جمعه ۷ جمادی الثانیه) .

۱۳۴۶ م ۷۴۷ ق

ملک تاج الدین بن محمد بن رکن
الدین محمود د سیستان مقامی پاچا
په نیمروز کی کښیښوست او ملک
قطب الدین مرسو .

۱۳۴۷ م ۷۴۸ ق

مولانا سعد الدین تفتا زانی هروی
خپل کتاب (مطول) د سلطان معز الدین
حسین کرت په نامه په هرات کی
وکیښ .

۱۳۴۸ م ۷۴۹ ق حدود

د شیخ ملکیار د بابا هوتک زوی
پښتو شاعر خپله د ترنک عشقی
سندرده وویله (ولادت ئی ۷۱۵ ق) .

۱۳۴۹ م ۷۵۰ ق حدود

د شیخ گټه بن شیخ یوسف بن
شیخ متی خپل کتاب (لرغونی پښتانه)
وکیښ، چی ځینی پښتو قدیم اشعار
ئی پکښی ولیکل .

ملک سلیمان څیرک بن عیسی
ابدالی قبایل د کسې غره څخه د
دندهار سیموته راوستل .

د رکن الدین صاین هروی شاعر
د ژوند وخت .

د فخر الا سلام قطب الدین نسایه
د رغندی خراسانی مختصر شافی په
نظ کی تالیف کی ء .

مولانا عصامی د هند د افغانی
شاهانو تاریخ فتوح السلاطین
نظم کی ء (طبع بنگلور ۱۹۴۸ م)
۱۳۵۰ م ۷۵۱ ق

په هرات کی دمک معز الدین کرت
له خوا د پرامان د مدرسه سبز جوړول
تمام سو .

سلطان محمود بن شاه علی د
سیستان د صفاری کپول څخه په
نیمروز کی اقتدار وموند .

۱۳۵۲ م ۷۵۳ ق

ملک باقر د غیاث الدین محمد کرت
زوی د هرات حکمدارو .
د شهاب الدین بن علی شیر سواتی
پاچهی پر کشمیر .

امیر قزاغن له هراته ماورا النهر
ته ولاړ .

په سیستان کی ملک شهاب الدین
پرتخت کښیښوست .

۱۳۵۸ م ۷۶۰ ق

د مولانا امام فصیح الدین محمد بن
محمد بن علاء مروی حنفی زین یدنه
په مرو کی (یکشنبه ۱۷ محرم) .

د شیخ ابو سعید بن محمد طوسی
دامام محمد غزالی له پښتو د هرات په
مصرخ کی دامیر حسینی له قبره سره
ښخ سو .

ملک باریک د څیرک زوی د قندهار
د ابدالی قبیلو مشرو .

۱۳۵۹ م ۷۶۱ ق

امیر تیمور په ماوراء النهر کی
حکمران وپیژاند سو .

۱۳۶۳ م ۷۶۵ ق

امیر حسین گورکان د هندوان

د کلاشمالي خوا جوړه کړه .
په هرات کې زلزله وسوه اود
مسجد جامع پيش طاق ونړيدی .
۱۳۶۵ م ۷۶۷ ق
د کروخ دغار دمسجد ودانسی د
ابو الحسين محمد بن محمد بن محمد
بن محمد ابی بکر کورت له خوا .
۱۳۶۸ م ۷۶۹ ق
دامير محمود بن امير يمین الدين
ظفرانی (ابن يمین) دخراسان داخلاقی
شاعر وفات . (۸ جمادی الاخری
۳۰ جنوری) .

۱۳۶۹ م ۷۷۱ ق
امير تیمور لنگ په ماوراء النهر
کې امير حسين مات کړ او په
(صا حبقران) مشهور سو ، دده
سلطنت تر ۸۰۷ ق پوری و .
امير تیمور بلخ ونيوی او ددغه ځای
امير حسين گورگان ئی وواژه اود
بلخ زړه کلائی ونړوله . او خلک ئی
قلعه هندوان ته راوستل .
ملك بهرام په سيستان کې مړ
سو .

۱۳۶۹ - ۱۳۸۱ م ۷۷۱ - ۷۸۳ ق
دملك غياث الدين پير علي کورت
دمعزالدين دزوی سلطنت په هرات
کې .
۱۳۸۲ م ۷۷۲ ق
د قطب الدين بن طاهر شاه مير
سواتی سلطنت پرکشمير تر ۷۸۸ ق
پوری .

۱۳۱۴ - ۱۳۷۲ م ۷۱۴ - ۷۷۳ ق
دعمر بن اسحاق بن احمد غزنوی
فقيه او حکيم او مؤلف اود مصر د

قاضی دژوند دوره .
۱۳۱۶ - ۱۳۷۴ م ۷۰۶ - ۷۷۶ ق
دعبدالله بن محمد بن احمد حسینی
نشا پوری حنفی فقیه او اصولی
(جمال الدين نقره کار) دشرح المنار
دمؤلف دژوند دوره .

۱۳۷۵ م ۷۷۷ ق
سلطان شاه خطاط په رقاغ تعلیق
خط دسلطان غياث الدين محمد کورت
په امر دهرات دمسجد جامع پر هفت
جوش لوبسی باندي تاریخ وليکه .
فصیح احمد بن جلال الدين محمد
خوافی هروید (مجمعل فصیح) ليکوال
په هرات کې وزيريد .

۱۳۷۶ م ۷۷۸ ق
دمولانا جلال الدين محمود مرغابی زاهد
وفات اود هرات دمرغاب په کلی کې
بنخيدل .

۱۳۷۷ م ۷۷۹ ق
شاهرخ ميرزا دامير تیمور زوی
وزيريد (پنجشنبه ۱۴ ربیع الثاني) .
په هرات کې دخواجه نظام الدين
داؤد تاج الدين احمد په سعی دخواجه
ابوالوليد احمد مزار جوړ کړ سو .
۱۳۷۸ م ۷۸۰ ق
ملك غياث الدين پير علي کورت د
هرات کلابيا جوړه کړه .

۱۳۸۰ م ۷۸۲ ق
امير تیمور لنگ دماوراء النهر تر
نیولو وروسته تر دریای آمو راتیر
سو، اندخود، سرخس، فوشنج ئی
ونیول .
امير تیمور خپل زوی میرا نشاه

دخراسان په حکمرانی او فتح کولو
وگوماره
په اندخود کې دباباسنکو درویش
دژوند وخت چی قبرئی هم هوری
دی .

دملك القضاء قاضی جلال الدين
محمود امامی دهرات دقاضی وفات
اوپه گازرگاه کې بنخيدل .

۱۳۸۱ م ۷۸۳ ق
امير تیمور هرات ونيوی او دهغه
بنار کلاوی ئی ونړولی، دکورت دکمپول
پاچهي پر پير علي ختمه سو .
ملك پيرل دخيرک زوی دقندهار
دابديانو مشرو .

۱۳۸۲ م ۷۸۴ ق
دمحمد بن محمد بن علي نشاپوری خطیب
اود مصر دمفتی وفات په مصر کې .
دی د شرح التمجيز فی الفقه مؤلف
دی .

ملك قطب الدين بن عزالدين بن
رکن الدين محمود دنيمروز امير و .
امير تیمور نشاپور ونيوی .

۱۳۸۳ م ۷۸۵ ق
امير تیمور اسفزار، فراه، سيستان
ونیول، بست او قندهار ئی وران کړل
اود شمالی او غربی افغانستان پاچا
سو .

امير تیمور دقندهار حکمرانی امير
سميفل برلاس ته وسپارله .
دشيخ سيف الدين خلوتی هروی
زاهد وفات اود گازرگاه دپله سره
ئې په هرات کې بنخيدل .

۱۳۸۴ م ۷۸۶ ق
ملك غياث الدين پير علي اخرنی

کورت پاچا اودده ورور ملك محمد
سرخس او امير غوری بن ملك پير
علي په سمرقند کې دامير تیمور په
حکم ووژل سو . (دپنجشنبی ماښام
۱۰ ربیع الثاني)

۱۳۸۵ م ۷۸۷ ق
بابا سنگوی ولی په اندخوی کې
وفات او ښخ سو .

۱۳۸۶ م ۷۸۸ ق
شاه شاهان تاج الدين بن قطب
الدين دسيستان پادشاه و .
سکندر شاه بن هندال بن طاهر
سواتی دکشمير پاچا و تر ۸۱۳ ق
پوری .

۱۳۸۸ م ۷۹۰ ق
امير تیمور د فارس له فتو حاتو
څخه راستون سو .
احمد هروی خطاط د عجایب
المخلوقات یوه خطی نسخه په
نستعلیق خط دربیع الاول په لومړی
ورځ وليکله . (دپاریس ملی کتابخانه)

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق
ملك پير محمد بن ملك غياث الدين
پير علي دميرزا میرانشاه بن امير
تیمور په حکم په هرات کې وواژه
سو .

۱۳۲۷ - ۱۳۸۸ م ۷۲۸ - ۷۹۱ ق
دبهاء الدين محمد بن احمد نقشبند
فاروقی لوی صوفی اود نقشبندی
طریقی دمؤسس دژوند دوره .

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق
دشيخ زين الدين ابوبکر تاييادی
وفات چی په تايياد کې ښخ دی
(پنجشنبه ۳۰ محرم) .

دمولانا علی بدر دهرات د شاعر
دژوند وخت .

۱۳۸۹ م ۷۹۲ ق

دمحمد بن عثمان بن محمدزوزنی
دشرح تلخیص المتاح دمؤلفوفات
۱۳۹۰ م ۷۹۳ ق

د سعد الدین مسعود بن عمر
تفتازانی هروی لوی عالم او مولف
وفات په سمرقند کې اوپه سرخس
کې ښخیدنې. (ولادت ۷۱۲ ق) .

۱۳۹۳ م ۷۹۶ ق

د مولانا جلال الدین محمد بن
نصیر الدین بیحی وفات اوښخیدنګ
دهرات په څمچه آبادکې (پنجشنبه
۲۵ ذیحجه) دی دفصیحی خوافی پلار
دی .

شمزاده ابراهیم سلطان دساهرخ
زوی وزیزیدی دی لوی خطاط هم
دی .

۱۳۹۶ م ۷۹۹ ق

شاهزاده با یسنقر دساهرخ زوی
وزیزیدی (جمعه ۱۱ ذیحجه) دی یو
هنر مند خطاط او علم پالونکی
شمزاده و .

د امیر تیمور په فرمان دخراسان
حکمرانی دده زوی میرزا شاهرخ
بهادرخان ته وسپارله سره

۸۰۰ ق

اپریل ۱۳۹۸ م رجب ۸۰۰ ق

امیر تیموردترمذ، حلم، سمنگان،
بغلانلهخوا اندراب ته راغی اوله دغه
ځایه ئی پرکتور (کافرانو) باندی د
خاواک لهخوا حملی وکړی (رمضان)

۱۳۹۸ م ۸۰۰ ق

امیر تیمور دخواواک او پنجشیرله

خوا کابل ته راورسیدی .
په سیاه پو شو کا فرو کی بی یوه ک
جوړه کړه اولښکرتی پکښی کښینو
(ذی قعدة) .

امیر تیمور دپنجشیرلهخوا پرو
ته راغی اوپه لویهواله (جوی ماه
گیر) پنځه فرسخه یی دغور بن
لهروده وکښله (ذی قعدة)

ملك محمد دلشکر شاه او غازی
وزور امیر تیمور ته پناه ور وړه او
ایریوب دکلا ودانول شرو سوه
(ذی قعدة) .

چهار شنبه ذیحجی لومړی ورځ
امیر تیمور له کابله دکورم دایر یاب
(ایریوب) خواته رهی سو. په ۱۸
ذیحجه دشنبی په ورځ د شنوزان
دری ته ورسیدی او په ۲۱ ذیحجه
سه شنبه دغور کلا ته ورسیدی او
هغه ئی ودانه کړه .

امیر تیمور خراسان تر غوره
پوری خپل زوی شاهرخ ته وسپاره .
امیر تیمور خپل لمسی پیر محمد
دکابل او غزنی اوقندهار حکمران کی
اوهغه تراباسین پوری دکوه سلیمان
افغانان سره وکوټل، اوچه او ملتان
ئی دلور سند په وادی کی ونیول .

په کورم کی دلشکر شاه او غازی او
موسی او غازی دښمنو دمشر ترمنځ
دایر یوب پرکلا باندی جنگ اود
لشکر شاه او غازی وژل او دایریوب
کلا وراول. دقندهار په سیمو کی
دملك حبیب بن پوپل مشری په
ابدالی قبیلو باندی. د شیخ الاسلام
ظہیرالدین خلوتی هروی وفات اوپه
هرات کی ښخیدل، خواجه تاج سلمانی

هروی دتعلیق خط په خر ۱ سان
کی رواج کړی .

۱۳۹۷، ۱۴۹۴ م ۸۰۰، ۹۰۰ ق

په خراسان کی شپږ دوله خط
(اقلام سننه) رواجیدل. نسخ، ثلث
مناشیر، محقق، رقا، ریحان.
علاوه پردی دنسخ او تعلیق اوڅخه
نستعلیق هم وزیږید. دکتر دسلطانانو
داقتدار وخت له ننگرهاره تر کشمیره
پوری چی مرکز یی دکنړ دیچ دره وه.
ذ ۸۰۰ ق، په حدودکی له دوی څخه
سلطان پکپل بن کهجامن ین هندو
حکمران و .

۱۳۹۸ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور داورکزو- ترکانو او
برمل او غانانو ترایلولو وروسته په
جمعه لومړی محرم ۸۰۱ ق کال دغور
له کلا څخه دبنو خواته رهی سو، اوپه
۱۲ محرم سه شنبی تر دریای سنه
واوښت .

(۲۴ سپتمبر ۱۳۹۸ م)

امیر تیمور دهند په فتح کی ۱۲زره
سپاره افغانان دملك بهاءالدین جلوانی
اوملك یوسف سروانی اوملك حبیب
نیازی په مشری بیولی وو .

۱۳۹۹ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور دهند تر نیولو وروسته
په ۲ رجب سه شنبی دریای سنده ته
راورسیدی اود کښتیو پرپله راوونښت
په چهار شنبی ۳ رجب بنو ته راغی
اوپه سه شنبی ۹ رجب د کرماج
(کورم) له خوا پروان ته ولاړ، اوپه
شنبی ۱۳ رجب تر کوتل شیبیر تیر
سو، په ۱۹ رجب سمنگان ته ولاړ،
اوپه یکشنبی ۲۱ رجب ترمذ ته

واوښت .

دامیر تیمور په حکم دشاهرخ
لپاره په هرات کی دباغ شهر قصر
جوړ سو .

دقاسم بن حسین غزنوی فقیه د
فتاوی النصف الحسان د مؤلف
وفات .

دابو القاسم محمد بن محمد زوزنی
فقیه دالنصاب فی الفقه د مؤلف
وفات .

۱۴۰۰ م ۸۰۲ ق

خواجه علاءالدین محمد عطار نقشبندی
په دره چغیان کی درستاق شرق ته
وفات اوښخ سو (چهار شنبه ۲۰
رجب) .

دامیر تیمور په حکم مولانا محمد
کاخکی او قطب الدین نایب اوحیب
عودی اوعبدالمومن گوینده دموسیقی
استادان په دار کړل سوه .

۱۴۰۱- ۱۴۰۵ م ۸۰۴- ۸۰۸ ق

ددلاور خان حسین غزری سلطنت
دهند په مالوه کی .

۱۴۰۲ م ۸۰۵ ق

ملك قطب الدین بن تاج الدین بن
قطب الدین په نیمروز کی سکه
وووله .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

امیر تیمور خواجه فخرالدین احمد
طوسی از احمد بن شیخ حسن د
هرات دمالیاتو پردیوان مقرر کړل،
اوعلی شاه گربه پخوانی دیوان بیگی
ئی په دارکی او دوولس تده مشران
ئی له هراته وایستل .

مولانا سید حسام الدین هروی په
(جمعه غره رجب) او مولانا محمود

حلاج هروي وا عظ په (۱۷ ذيقعدة) په هرات کې وفات سو ل .
امير تيمور لنگ د لوتی امپراتوری نرجو پولو وروسته ۷۱ کلن په اترار کې مړ سو (۱۷ شعبان) او په سمرقند کې ښخ سو .
ده گرده افغانستان نيولی و اوددی خوا حکمران پير محمد بن جهانگير بن تيمورو .

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی په هرات کې پرنخت کښيښوست ، دی د شرق لوی هنر پالونکی پاچا دی .

په دغه کال د سلطان علي سبزواری ښورښت هم آرام کې سو .

۱۴۰۴-۱۴۴۶ م ۸۰۷-۸۵۰ ق

د سلطان شاهرخ بهادر بن امير تيمور د سلطنت دوره (پایتخت نسی هرات) .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

د شاهرخ په حکم امير جلال الدين فيروز شاه د هرات کلا او امير سيد خواجه د طوس کلا بيا جوړه کړه .
په سبزواری کې د سلطان علي بن مسعود سبزواری او پيرک بغاوت اود طوس د حاکم امير سيد خواجه له خوا ددوی ماتول

د محمد بن احمد بن محمد بسطامي شافعی صوفی د تذکرة المرید د مؤلف وفات .

۱۴۰۵ م ۸۰۸ ق

شاهرخ خپل مخالفان له بيخه وکښل اودده زوی ميرزا الخ بيگ اندخود او شبرغان ونيول اود خراسان حکمران سو .

په بلخ کې پير علی تاز دميرزا پير محمد بن جهانگير بن امير تيمور پيشکار راولاړ سو او ميرزا پير محمد ئی مړکی ء .

شيخ محمد طغرايي هروي خطاط په اعلى لکت خط يوقرآن وکښي .

د جام (بردويه کلي) په جنگ کې شاهرخ پرميرزا عمر بهادر بن ميرانشاه کورگان بریمن سو (دوشنبه ۹ ذيقعدة ۸۰۹ ق)

ميرزا عمر چې په بادغيس کې نيول سوې و مړ سو، او په هرات کې دامام فخر رازی په هديره کې ښخ سو (لا ۲۵ ذيقعدة) .

د هرات عيد گاه د خواجه غياث الدين سالار په اهتمام جوړه سو. د فتح آباد واله دادوان او تيزان پر بلوک په هرات کې جاری سو. په هرات کې کاختي او گرانتي وه .

۱۴۰۷ م ۸۱۰ ق

پير علی تا زبه بلخ کې ياغي سوخوچي شا هرڅ ورغی نو پير علی به هندو کش ننوت او شاهرخ ټول شمالي افغانستان تر تخار ستانه و نیو او ميرزا قیدو د پير محمد زوی یی هلته حکمران کې ء . يوسف اميری د هرات خطاط او شاعر او مذهب په هرات کې د ۱۹ مینا تورو سره يوه کلیله دمنه وکښله (استا نيول) د شا هرڅ په فر مان حصار هندوان بيا جوړه شوه .
اند خو داو شیرغان اميرزاده سیدی احمد بن عمر شيخ ته وسپارل سو.

شاهرخ له هراته دماز نادران په دوهم سفر ره ی سو او دهغه خای تر سمو لو وروسته په ۹ ذيقعدة هرات ته راستون سو .

په همدغه وخت پير علی تاز چې د بد خشانه یی پر بلخ چېله کړی وه ووژل سو او سړیې هرات ته راوايستول سو .
دمرو ښار بيا ودا نول .

د سلطان بهرام بن کهجامن کنړی حکمرانی پر ننگرهار تر کشميره .

۱۴۰۸ م ۸۱۱ ق

خواجه شمس الدين محمد سمنانی له ديوان اعلى خخه معزول او پر خای ئی خواجه محمد طاهر مقرر سو .

سيد فخر الدين محمد او امر علی شغانی په گډه په وزارت مقرر سو .

خواجه غياث الدين سالار سمنانی د سيد فخر الدين په لمسون وولاړه سو .

د هرات په باغ شمېر کې د شهبازگانو دختنه کولو لوی جشن و سو .
(دربيع الثاني او اخر)

شاهرخ په جمادی الاولی کې پر سيستان حمله وکړه او د هلمند دري بندونه یی وړان کړه اود زره ولايت وچ او وړان سو، شاهرخ شاه اسکندر د شاه علی زوی په فراه او پهلوان جمال په اوک کې مقرر کړل او پخپله هرات ته ولاړ (د شعبان سلخ) .

شاهرخ په فراه کې ینسا لنگين

مطیع کی اوداوک اوجوین کلاوی بی تر سیستانه و نیولی .
دخطای دپاچا ایلچیان هرات ته راغله اود شاهرخ دربار ته بی دامیر تیمور دمرگ تعزیت او تحفی وپاندي کړی (رمضان) .

شاهرخ دشوال په میاشت د بادغیس له لاری ماوراء النهر ته ولاړ، اود حصار تر سیمی پوری بی ټول هغه مملکت و نیوپه (۲۷) ذیحجه سمرقند ته ولاړ .

حسن بن محمد تشاپوری (نظام اعرج) دریا ضیاطو او هیئت پوهاند شرح التذکره للطوسی په علم هیئت کی تالیف کړه .

۱۴۰۹ م ۸۱۲ ق

شاهرخ ټول ماوراء النهر تر مغلستان پوری خپل زوی الخ بیگ ته وسپاره، او پخپله هرات ته ولاړ. په همدغه کال مقرر سول :
حصار شادمان ته میرزا محمد جهانگیر بن میرزا محمد سلطان . کابل او قندهار ته تر دریای سند پوری: میرزا قیدو د شاهرخ زوی. بلخ او تخارستان تر بدخشانه : میرزا ابراهیم د شاهرخ زوی . سیستان ته: شیخ زین الدین خوافی .

د شاهرخ په حکم د مرو ښاریا ودان سو، اود اوبو بندنی له مرغایه و تاپه سو، او شاهرخ پخپله مروت ته ولاړ، او تر لوی اختر وروسته هرات ته راستون سو .

امیر نیک بی شاه بدخشانی هرات

ته پناه راوړه او شیخ زین الدین خوافی سیستان ته دروغی اوسمون لپاره ولیکل سو، اوشاه نصرت سیستانی چی په طوس کی بندی و بیرته خپل پلار شاه محمود ته سیستان ته واستول سو .

د مولانا شهاب الدین عبدالحق طوسی وفات (شوال) .

۱۴۱۰ م ۸۱۳ ق

په قندهار کی دامیر تومان پیر- محمد بن امیر کتلو (پیرک) او مو دود گرمسیری ترمنځ ونښت او دواړه هرات ته راوغوښتل سوه، اود قندهار مشری د شاهرخ له خوا پیر کته وسپارله سوه مودود په دربار کی مقرر سو .

شاهرخ خپل زوی میرزا بایسنقر په هرات کی قائم مقام پریښو او په ۱۴ محرم ماوراء النهر ته رهی سو، او امیر شیخ نورالدین بی دسمرقند په سیمه کی مات کی او په ۱۱ ربیع الاول بی سمرقند و نیو ، اود ربیع الاخر په اولو کی هرات ته راغی .

په هرات کی د شاهرخ په حکم د یوی مدرسې او خانقاه ودانی پای ته ورسیده . اود ښار سرپوښ بازارونه او چارسو جوړ سول. د مدرسې مدرسان مقرر سول :

مولانا جلال الدین یوسف حلاج، مولانا نظام الدین عبدالرحیم بار احمد مولانا خواجه ناصر لطف الله.

شمیخ الاسلام خواجه علا الدین علی چشتی د شاهرخ په فرمان د هرات دخانقاه

شاهرخیه مشر سو .
په هرات کی د شرقی شمال خواته دباغ سفید سره د شاهرخ په فرمان یونوی کوشک او باغ جوړ سو . (جمعه ۲۴ ذیقعه) .

مولانا شهاب الدین فضل الله د هرات د دار القضا کاتب وفات سو .

۱۴۱۰ - ۱۴۱۷ - م ۸۱۳ - ۸۲۰ ق

علی شاه امیرخان دسکندر زوی د هندال لمسی دشاه میر سواتی کړوسی دکشمیر پاچا و .
دمولانا حافظ جلال الدین محمد بن ناصر الدین لطف الله وفات او د هرات په خیابان کی دامام رازی په هدیره کی ښخیدل (۴ محرم)

۱۴۱۱ م ۸۱۴ ق

دهند دپاچا خضر خان له خوا د مئتان قاضی د شاهرخ دربار ته د سفیر په توگه راغی او په بادغیس کی شاهرخ ولیدی .

امیر شیخ نورالدین دوهمه پلا په ماوراء النهر کی وښورید او شاهرخ په ۲۱ جمادی الاولی ترآمو واوښت اوسمرقند ته ورسید، خوامیرشاهمک دهرقداق په و سیله امیر نورالدین مرکی، اوشاهرخ بیرته هرات ته راغی اوبی، مشهد ته ولاړ . (۹ ذیقعه)

دمولانا شمس الدین محمد ظهیر وفات او د هرات په خیابان کی ښخیدل

دمولانا شیخ اسماعیل خوار زمی وفات په هرات کی (رمضان) .

۱۴۱۲ م ۸۱۵ ق

شاه بهاء الدین بدخشان حکمران راغی سو، خود شاهرخ لښکرو دی دپامیر خواته وتښتاوه اودده ورور شاه محمود بی پرځای کینبناوه .
وروسته میرزا سیو غتمش د بدخشان حکمران وټاکل سو .

شاهرخ په ذیقعه کی مشهد ته ولاړ اومودودگر مسیری چی له هراته تښتیدلی وپلوځانو وواژه. دخلا دپاچا دای منک خان ایلچیان او مکتوب د شاهرخ دربار ته راغله اوله هراته شیخ محمد بخشی دسفیر په ډول د شاهرخ له فرمانه سره خطا ته واستول سو .

دروم ایلچی محمدقرامان دسوغاتو سره هرات ته راغی، دغسی هم له بدخشانه دشاه بهاء الدین بدخشانی ایلچی راغی .

خوارزم هم د شاهرخ په سلطنت کی شامل سو. پیرک قندهاری مشر د شاهرخ حضورته راغی .

د مولانا عبدالله بن قاضی جلال الدین محمود د هرات د قاضی وفات او په گازرگاه کی ښخیدل (محرم)

شیخ صدرحیدری د هرات دخانقاه ملک مشر وفات او د فیروز آباد په دروازه کی ښخ سو .

ملک قطب الدین علی بن ملک محمود له سیستانه هرات ته راغی اوشاهرخ ته ایل سو .

دسلطان تومنا کنړی اقتدار له نگرهاره ترکشمیره .

۱۴۱۳ م ۸۱۶ ق

دهرات حصار اختیارالدین چی

ملك فخرالدين كرت جوړ كړی و اود بایسنقر ته ورکړل سوه .
 تیمور په حملو کی وران سوی و د دهرات داخترالدين كلادشاهرخ
 شاهرخ په حكم بیرته ودان سو .
 شاهرخ دمازندران په سفر ولاړ .
 خواجه عبدالقادر گو ینده دهرات
 لوی موسیقی نواز خپل کتاب مقاصد
 الالحان دشا هرخ په نامه وکینښ .
 عبدالرزاق بن اسحق سمرقندی عا لم
 او مورخ دمطلع سعدین مؤلف په
 هرات کی وزیږیدی . (۱۱ شعبان) .

۱۴۱۴ م ۸۱۷ ق

شاهرخ ټول ایران تر شیراز ه او
 اصفها نه او تبریز پوری ونیوی او
 داصفهان په حکمرانی میزرا ر ستم
 بن عمر شیخ، دهمدان اولرستان په
 حکمرانی میرزا بایقرا، دشیراز په
 امارت میرزا ابراهیم سلطان مقرر
 سول .

ملك قطب الدين د شاه علی زوی
 له سیستانه هرات ته ولاړ (رجب) .
 خواجه قوام الدين شیخ محمد بن
 مجدالدين خوافی دسید فخر الدين
 وزیر په لمسون ووژل سو .
 شاهرخ دعراق له سفره هرات ته
 راغی (۱۲ رجب) هشهد اود خراسان
 ښارونه تراستر آباوه با یسنقر
 میرزا ته وسپارل سوه .

مولانا عبدالرحمن جامی دجام په
 خرگرد کی دشعبان په ۲۳ شپه
 وزیږیدی .

۱۴۱۵ م ۸۱۸ ق

دشاهرخ په فرمان ابیورد سمنقان
 ترمازند ران او جرجان پوری میرزا

۱۴۱۷ م ۸۲۰ ق

اودغه کلی ئی ده ته وقف کی .
 په قندهار کی دسیفل دزوی او
 ملك محمد تر منځ شخړه پینښه سوه
 او ټو لو افغانانوله قندهاره تر دریای
 سنده ښو رښت وکی شاهرخ دصدر
 عالی ابراهیم په مشرۍ دبدخشان او
 سیستان او هرات دلښکرو سره پر
 قندهار ورغی او خلک ئی مطیع
 کړه .

امیر قوام الدين محمد بن عماد الدين
 سنجانی په خواف کی مړ سو . (۱ محرم)
 شاهرخ قندهار ته ولاړ او بایسنقر
 میرزائی د هزاره وو ایلولو ته واستاوه
 او ددوی مشران محمد فیروز ، خواجه
 آرام، قدم دشاهرخ دربار ته راغلل .
 امیر حسام دقندهار کوټوال او امیر
 عبدالصمد د گرمسیر حکمران
 سو .

میرزا الخ بیگ، له ماو راء النهره
 هرات ته راغی (۱۹ ربيع الاول) .
 سید مرتضی امیر علی مروی دهرات
 په دیوانی مقرر سو . سید فخرالدين
 محمد دمخنی وزیر په هرات کی مړ
 سو . (۲۵ جمادی الاولی) .
 امیر کبیر علاء الدين علی تر خان
 او امیر غیاث الدين ترخان په هرات
 کی مړه سول (۲۶ - رجب) .

خواجه غیاث الدين پیر احمد بن
 جلال الدين اسحاق دهرات دیوان ته
 مقرر سو .

د برهان الدين حیدر بن محمد
 خوافی هروی مفسر او متکلم او
 ادیب دوفا ت حدود .

دشیخ ابو سعید خلوتی هروی
 زاهد وفات او په هرات کی ښخیدل
 (اذی حجه) .

۱۴۱۷ - ۱۴۳۰ م ۸۲۰ - ۸۷۲ ق
 شاه خان زین العابدین بن سکندر
 بن هندال بن شاه میر سواتی د
 کشمیر پا چا و .

۱۴۱۸ م ۸۲۱ ق

میرزا قیدو بغاوت وکی او داوی بی به
 ناب کی ونیول سو ، نو شاهرخ کابل
 او غزنی او قندهار تر سند پوری
 خپل زوی میرزا سیور غتمش ته
 ورکړه .

شاهرخ له گرمسیره هرات ته ولاړ
 او میرزا قیدو چی یاغی سوی و د
 پلار له حضوره معاف سو .

امیر شیخ لقمان او نور امیران
 بدخشان ته دمیرزا الخ بیگ سره
 واستول سوه ، خود شیخ الاسلام
 علاء الدين عطار په شفاعت دبدخشان
 خلك معاف او مطیع سوه .

گوهر شاد ملكی دامام علی بن موسی
 رضا په مشهد کی یولوی مسجد جوړ
 کړی چی کتیبه ئی دمیرزا یایسنقر په
 خط ده (اوائل رجب) معمار ئی استاد
 قوام الدين شیرازی و، اودا تمام په
 مراسمو کی پخپله شاهرخ شرکت
 وکی ، او په شعبان ۸۲۱ ق له هراته
 مشهد ته ولاړ . ددی مسجد ودانئ
 په (۱۲) کاله ختمه سوه چی دنیاله
 ۱۲ بهترینو ودانیو شخه شمیرل کیری .

شاهرخ دامام علی رضا دمر قد په
 گنبده کی ددروزرو مثقالو طلائی

(چين) ته په (۸۲۲ق) تللی وو بيرته راغلل (۱۱ رمضان) اوخواجه غياث-الدين نقاش ددی سفر روز نا مچه وکښله چی عبد الرزاق پخپل مطلع سعدین کی رانقل کړیده .

میرزا ابراهیم سلطان د فارس حکمران خو ز ستان هم ونيوی ء . شاه سلطان محمود او شاه ارغون شاه د بدخشان پا جهان هرات ته د شاهرخ دربار ته راغلل (۳ صفر) . حافظ مولانا شمس الدين محمد رازی په هرات کی وفات او په یزدکی ښخ سو (۱۲ جمادی الثانيه) .

میرزا ابوالقا سم بابر د میرزا بایسنقر زوی په هرات کی وزیریدی (۱۷ رجب) .

د سید محمد گیسو دراز بن یوسف حسینی هروی عارفوفات د جنو بی هند په گلبرگه کی (۱۶ ذی قعدة) .

۱۴۲۴ م ۸۲۷ ق

دیحیی بن علی داؤد سجستانی د منازل السائرین د شارح د ژوند وخت .

دمولانا شهاب الدين عبدالله بن معين الدين باخريزي وفات په مالين کی (سه شنبه ۱۴ ذی حجه) .

شهزاده ابراهیم سلطان د شاهرخ زوی په هرات کی یو قرآن په ښکلی جلی ریحان او رقاع خط وکښی . (کنجینه قرآن ، مشهد رضوی) .

د سلطان ابو سعید مصورالیم چی اوس په استانبول کی دی نمبر ۲۱۵۲ په هرات کی ترتیب سو .

یوه مدرسه او خانقاه دارک سره او یوه رصدخانه د ښار په شمالي خوا کی جوړه کړه اود یوی ډلی پوهانو (غياث الدين جمشید، معین الدین، صلاح الدين موسی قاضی زاده رومی علاء لدین قوشچی) په مرسته ئی «زیچ الخ بیگی» هم ترتیب او تالیف کړی . چه ز یچ کور گانی هم بلل کیدی ء .

مولانا جمال الدين غوری او مولانا ناصرالدين لطف الله (۲۶ شعبان) او مولانا شمس الدين محمد پارسا بخاری په مدینه او مولانا یو سف حلاج بن قاسم (۲۲ جمادی الاولی) او مولانا صفی الله بن شهاب الدين خیابانی (۱۹ ربیع الثاني) وفات سول .

خواجه جلال الدين یوسف سمعانی یقات اود هرات په گازرگاه کی ښخ سو

۱۴۲۱ م ۸۲۴ ق

امیر ابدال مجذوب (سید غياث دیوانه) په باد غیس کی وفات سو . (دمحرم آخر) .

دهرات ایلچی مولانا امیر خواجه چی دهند د خضرخان دربار ته تللی و، بیرته هرات ته راغی او یو کرگدن ئی هم راوی ء . محمد طیب چی مصر ته ایلچی تللی و دشوال په آخر کی هرات ته راغی ء ، دغسی هم سلطان قوشچی چی د قباچق د پاچا محمدخان دربار ته تللی و بیرته هرات ته راوړیدلی ء (ذیقعدة) .

۱۴۲۱ م ۸۲۵ ق

هغه ایلچیان چی له هراته خطا

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق
د ملک قطب الدین علی وفات په نیروز کی (۱۵ محرم) .

۱۴۲۰ م ۸۲۳ ق
یوه ډله ایلچیان له هراته خطا (غریبی چين) ته واستول سو ء .

د شاهرخ له خوا شادی خواجه . دمیرزا با یسنقر له خوا سلطان احمد او غياث الدين نقاشی دمیرزا ابراهیم له خوا امیر حسن او پهلوان جمال .

د میرزا سیور غتمش له خوا ارقداق .

دامیر شاه ملک له خوا اردوان . دشاه بدخشان له خوا خواجه ناج الدين .

له دوی سره ډیر سوداگران هم ولاړل .

ملکه گوهر شاده له هراته دخپل زوی الخ بیگ دلیدنی لپاره سمرقند ته و لاړه (ربیع الاول) .

مولانا جلال الدین افتخار چی خپله کتابخانه ته وقف کړی وه وفات او د هرات په خیابان کی ښخ سو .

امیر سید احمد ترخان د خراسان په حکومت مقرر سو او پخپله شاهرخ په ۱۵ شعبان د ایران په سفر رهی سو او تر تبریز او د عراق عرب تر سرحداتو پوری یی ټولی سیمی و نیولی او په ۱۹ شوال هرات ته راغی . د مطلع سعدین په قول د شاهرخ سلطنت له خطا (چين) څخه تر روم (عثمانی ترک) او د ترکستان له آخره تر هندوستان پوری و .

میرزا الخ بیگ په سمرقند کی

قتلیدل و خپل اووه . په مشهد کی یو باغ د شاهرخ په امر جوړ سو . شمس الدين محمد طاهر اعلی دیوان ته مقرر او بیانی پر خای خواجه شمس الدين محمد سمناي وگومارل سو .

د بدخشان د شاه بهاءالدين زامن وښوریدل او بیادشیرخ الاسلام خواجه تاج الدين حسن عطار په شفاعت وبخښل سو او بدخشان دوی ته و سپارل سو .

۱۴۱۸-۱۴۸۹-۸۲۱ م ۸۹۴ ق

دمحمد بن محمد بن عبدالله بن خيضر دمشقی خيضری محدث اوفقیه او مؤرخ د ژوند وخت . دی د مولانا جامی استاد و او په ۸۷۷ ق چی مولانا جامی د حج په سفر تللی و په دمشق کی د احادیثو اجازت نامه له ده څخه واخیسته (عین اجازت نامه د خيضری په خط د مرحوم گویا په کتابخانه کی وه) .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق

د خطا دا یمنک خان پاچا ایلچیان دریمه پلا د هرات دربار ته راغله او د خپل پاچا مکتوبونه ئی په فارسی او اویغوری خط د تحفو سره شاهرخ ته راوړل .

شهزاده محمد جوکی د شاهرخ زوی دمهر نگار آغا ستره واده وکړی چی د مغولستان د پاچا محمدخان لور وه په دې ښادی کی د هرات په باغ زاغان کی لوی جشن و سو (شوال) .

شاه شاهان شمس الدين بن قطب الدين بن تاج الدين په نیروز کی سکه ووهله .

۱۴۲۴ م ۸۲۸ ق

شيخ قوام الدين تبريزي هر وی په هرات کې وفات اود انجيل دولی پر غاړه ښخ سو (صفر) .
دمولانا نظام الدين عبدالرحيم بن يار احمد وفات په هرات کې . (۳۰ صفر) .

مولانا ناصر الدين کوموښي وفات اوپه خيابان کې ښخ سو .
مولانا صدر الدين دارود قاضي اود حضور املم په هرات کې وفات سو .

مولانا شرف الدين علي يزدي چې دظفر نامې تاليفي په ۸۲۴ ق کې شروع کړي و اوس ئې تمام کې . (دوه ټوکه) .

ميرزا الخ بيگ له سمرقنده مغولستان ته ولاړ، او تر هغه ځايه ټولې سيمې ئې تصفيه کړې . او په ۱۵ ذیحجه هرات ته راوړ سيدی .
خواجه غياث الدين پير احمد خوافي هرات له ديوان اعلي څخه معزول سو .

شيخ جمال الدين ابو اسحاق محدث کازرو نې په هرات کې وفات اوپه گازرگاه کې ښخ سو (چهارشنبه ۱۳ ذيقعدة) .

۱۴۲۵ م ۸۲۹ ق

دشاهرخ په حکم په گازرگاه کې دخواجه عبدالله انصاري د مزار عمارتونه جوړ او ډيرې مخکې او اسباب دهغه ځای لپاره و قف سو .

امير شاه ملک غياث الدين د خوارزم حکمران اود شاهرخ د دربار لوی امير

وفات اوپه مشهد کې ښخ سو . (دوشنبه ۱۱ ربيع الاول) .

يوری ډلی عالما نو د شهزاده بایسنقر په امر د فردوسی دشاهنا مې يو جامعه نسخه ترتيب کړه او يو . مقدمه يې پر وکښله چې بایسنقری مقدمه ئې بولي .

حافظ قاری عثمان غزنوي هرات په زیارتگاه کې وفات سو ، (۱۹ شوال) .

سيد نظام الدين عبدالحی دمشهد دساداتو نقيب وفات سو .

۱۳۶۵-۱۴۲۶ م ۷۶۷-۸۲۹ ق
دمحمد بن عطاء الله بن محمد هروی د مصر د قاضي او شافعي فقيه او مؤلف د ژوند دوره چې په قدس کې وفات سو . دی د مشارق الانوار شارح دی .

۱۴۲۶ م ۸۳۰ ق

ميرزا سيور غتمش دشاهرخ زوی دافغانستان حکمران په کابل کې مړ سو (محرم) اودهغه ځای حکمراني دده زوی ميرزا سلطان مسعود ته ورکړه سو .

دشيخ الاسلام محي الدين محمد غزالي طوسي عالم او زاهد وفات (۱۵ رمضان) .

احمد لړچي دفضل الله استر ابادي دحروفی ډلی مريدو هرات په جامع کې شاهرخ په نس کې په چاره ووايه (جمعه ۲۳ ربيع الثاني) خوتپ ئې کاری نه وجور سو .

احمدلر او مولانا معروف بغدادی هروی خطاط ووژل سو او سيد قاسم انوار له هراته تبعيد سو .

شاهرخ د شعبان په اوله، له هراته سمرقند ته رهسې سو او په (۲۱)

د مضان دهرات باغ زاغان ته راغی .

دهرات د مشهورو طبيبانو مولانا شمس الدين آدم او مولانا نظام الدين دژوند وخت .
دهرات د گازرگاه بیاودانی .

دحافظ ابرو هر وی مؤرخ د زبدة التواريخ تاليف تمام سو . (۴ ټوکه) .

محمود بن حسين خوافي (متوفا ۸۷۵ ق) خپل کتاب خاويان، نامه (خاور نامه) وکښی .

دمحمد بن عثمان بن عمر بلخي حنفي عالم د عين العلم د مؤلف وفات .

۱۴۲۷ م ۸۳۱ ق

دمولانا قطب الدين دارود د قاضي وفات په تون کې (چهارشنبه ۳ ربيع الثاني) .

شاهرخ له سمرقنده هرات ته راغی (۱۱ محرم) .

۱۴۲۸ م ۸۳۲ ق

ځکه چې امير سکندر د قرايوسف زوی په آذر بايجان کې ياغي سو ، نو شاهرخ دخپلو لښکرو سره له هراته ور رهسې سو (یکشنبې ۵ رجب) اود سلماس تر بری وروسته هرات ته راوړ سيدی . (۸ ذیحجه ۸۳۳ ق)

دمولانا سيف الدين هندوی هروی واعظ وفات په هرات کې (۱۷ شوال) .

شاهرخ دهرات پاچا په گازرگاه کې دخواجه عبدالله انصاري پر مزار لوتی ودانی جوړی کړی .

په بلخ کې دملکت آغا دمه رسی ودانی تمامه سو .

۱۴۲۹ م ۸۳۳ ق

ددنيا بهترين او گرانبها ترين کتاب شهنما مه بايسنقری په هرات

کې د جعفر خطاط په خط او د شمس بايسنقر ميرزا په امر مصوره او طلاکاری وکښله سو . (موزه گلستان د تهران) .

دشيخ عبدالله خلو تي وفات په هرات کې .

مولانا شهاب الدين عبدالله خوافي هروی (حافظ ابرو) دجامع التواريخ سلطاني (زبدة التواريخ) مؤلف وفات اوپه زنجان کې ښخ سو، (یکشنبې ۳ شوال) .

دشيخ الاسلام خواجه خليل الله بن خواجه محمود وفات (د احمد جام زنده پيل له اولادی څخه) .

شمس بايسنقری هروی خطاط کليله دمنه وکښله چې ۲۶ مينا توره لری (استانبول نمبر ۱۰۲۷) .

دمولانا جلال الدين يوسف بن ناصر الدين او بهي هر وی وفات (شنبه ۵ شعبان) په هرات کې .

دملك محمد بن خواجه جلال الدين يوسف سمعانی وفات (چهارشنبه ۳۰ ربيع الثاني) په هرات کې .

دشيخ الاسلام معز الدين خليل الله جامي بن جلال الدين محمود جامي وفات (شوال) .

دشيخ الاسلام محمد جزري محدث وفات په هرات کې (۵ ربيع الاول) .

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق حلو

شهزاده بايسنقر بن شاهرخ په هرات کې په ښکلی او پاڅه لث خط يو قرآن وکښی (چې څو پاڼې ئې د ايران په ملی کتاب خانه کې سته) .

دمرقات بايسنقری مصور البم په هرات کې وکښل سو، چې ۶۵۰

تصويرونه او د شهزاده بايسنقر او ابراهيم امضاي لري (د استانبول کتابخانه).
جعفر بايسنقري په هرات کې د بايسنقر لپاره کليله دمنه وکښله چې ۱۹ تصويره لري (استا نبول ۳۶۲).

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

دمولانا رکن الدين محمد خوافي وفات او دهرات په گازر گاه کې ښخيدل. (يکشنبه ۲۷ شوال).

۱۴۳۱ م ۸۳۵ ق

دخواجه صاين الدين علي ترکه اصفهاني هروي وفات او ښخيدل په هرات کې (۴ ذیحجه) چې دفصوص الحکم شارح اود کتاب مفاحص مؤلف دی.

د مولانا جمال الدين عبدالغفار بن مولانا جلال الدين اسحق قاضي وفات په هرات کې (۱۹ ذیحجه).

دعروضی چهار مقاله په هرات کې دبايسنقر دکتابخانی لپاره مزينه وکښله سوه (داستا نبول هنري موزيم ۱۹۵۴).

دامير اعظم ناصر الدين محراب ترخان وفات (۱۳ محرم) په هرات کې.

۱۴۳۲ م ۸۳۶ ق

دانجيل دپله پر سر په هرات کې دمهد عليا گوهر شاد آغا مدرسې او لوړ عمارت جوړ سو. ددغه خای خطيب مولانا اعظم شمس الدين محمد بن اوحد مقرر سو.

دخواجه نظام الدين عبدالقا در د شاهرخ ددرباري او امير محمد درویش

داروغه وفات په هرات کې.

د مولانا قاري هبة الله وفات په هرات کې (پنجشنبې ۳ ربيع الثاني).
دمولانا نظام الدين يحيى بن خواجه کمال الدين خوافي وفات په هرات کې.

په هرات کې استاد فرج ريخته گر «کمان رعد» جوړه کړه چې ۴۰۰ منه ډبره ئي غور خواله داآله دکوه باو لي په شمال کې دشاهرخ په مخکي تجربه سو.

۱۴۳۳ م ۸۳۷ ق

مولانا شمس الدين هروي دمولانا معروف بغدادی خطاط شاگرد په هرات کې ميرزا بايسنقر و روزلي دغسی هم مولانا جعفر تيريزي او مولانا ظهير الدين اظهر او مولانا شهاب الدين عبدا لله او مولانا جلال الدين شيخ محمود دمولانا جعفر شاگردان ټول په هرات کې هنرمند خطاطان وو.

شهزاده ميرزا بايسنقر بهادر د شاهرخ زوی چې تکړه خطاط اود هنرمندانو پالونکی هم دهرات په باغ سفيد کې وفات اودگوهر شاد آغا په مدرسه کې ښخ سو (شنبې ۷ جمادى الاولى).

دمولانا اعظم فصيح الدين محمد علاغوري مشهور فقيه او عالم وفات او په گازر گاه کې ښخيدل (۱۵ جمادى الاخری).

قاسم انوار د خراسان صوفی شاعر دجام به خرگورد کې وفات سو.

۱۴۳۴ م ۸۳۸ ق

شيخ الاسلام محمد بن احمد د هرات په گازر گاه کې ښخ سو چې شنخته ئي په اعلى لث خط کښلي سوي ده.

د هرات د لوی سلطنت وزارت خواجه غياث الدين سيدی احمد بن خواجه نظام الدين احمد اندخودی ته دشا هر خ په فرمان وسپارل سو. شاهرخ دريمه پلاله هراته دآذربايجان په سفرههې سو (۲ ربيع الاول) او په هرات کې امير نظام الدين په حکومت پرېښو.

خواجه عبدالقادر گوینده دهرات لوی موسیقي نواز او حافظ اوخطاط اوشاعر په هرات کې وفات اوښخ سو. دمقاصدالاحان اوجامع الا لحيان ۸۱۶ق او فوائد عشره اوکنزالاحان اوزبده الا دوار مؤلف.

ميرزا سلطان ابراهيم د شاهرخ زوی دفارس فرمانفرما په شيراز کې وفات سو (۴ شوال).
د بدخشان له شاهانو څخه ارغونشاه مړ سو.

په هرات کې وبا اوطاعون پيدا سو (جمادى الاخری ترذيقعدی پوری) په هرات کې وفيات:

شيخ زين الدين خوافي په (۲ شوال) اقصی القضاة قاضي صدرالدین محمد امامي په (۶ شوال) مولانا اعظم ضياء الدين نورالله خوارزمي د هرات دجامع امام په (شوال) مولانا شمس الدين محمد بن سعد الدين تفتنا زانی (په ۸ ذيقعه) مولانا نظام الدين احمد بن برهان الدين خوارزمي

په (۵ ذيقعه) مولانا اصیل الدين حاج الاثمه (په ذيقعه) شيخ ابو سعید محمد کازرونی هروی او مولانا جلال الدين قاينی محتسب او مولانا شمس الدين او حدد مد رسه سبز مدرس او قاضي زاده شيخ ابوسعید امامي اوخواجه مجد الدين اوشیخ الاسلام رکن الدين محمد خيابانی او مولانا کمال الدين حسين بن اسد اوخواجه عبدالقادر گوینده او مولانا نور الدين محمد خطيب غزنوی او مولانا شمس الدين شيخ محمد گرنگی او حافظ علاءالدين محمد هروی اوصدر حافظ عبدالرحيم فوشنجی ..

۱۴۳۵ م ۸۳۸ ق

دکاتبی تر شيزی شاعر وفات، دی دبهرام وگلندام، حسن وعشوق د مثنوی ناظم دی.

ابراهيم سلطان د شاهرخ زوی په بلخ کې حکمران و. دمحمد غزنین خان بن هوشنگ غوری سلطنت د هند په مالوه کې. يحيى بن احمد بن عبدالله سپهرندی خپل تا ريخ مبارکشاهی دهند دافغانی شاهانوپر احوال وکيښ.

۱۴۳۵ م ۸۳۹ ق

مولانا محمد دشتی د شاهرخ له خواگر جستان ته په سفارت ولاړ اود گرجستان حکمران اطاعت وکي ججه ئي ومنله.

خواجه غياث الدين سيدی احمد اندخودی لوی وزير وفات اود هرات دخواجه احمد ابو الو ليدپه مزار کې ښخ سو.

۱۴۳۶ م ۸۴۰ ق

شاهرخ د آذربايجان له دريم سفر څخه هرات ته راغی (۲ ربيع الثاني). شاه سيف الدين د کڅ دهر موز حکمران هرات ته راغی (۲۶ شوال). سلطان محمود شاه خلجي پښتون دهند په مالو کې سکه ووهله. د مولانا معروف خطاط دشاهرخ د کتابخانې د خوش نويس د ژوند وخت په هرات کې.

۱۴۳۷ م ۸۴۱ ق

د هرات په مصلکي گوهر شاد منکي ودانې وکړه، چي تاريخ ئې پر ډبره په جلي لث خط جلال جعفر خطاط کښلي دي (دهرات موزيم). عبدالرزاق سمرقندي د هرات مؤرخ رساله عضديه د شاهرخ په نامه تاليف او هغه ته ئې وړاندي کړه او لکه خپل پلار په دربار کې مقرر سو.

د شاهرخ له درباره دهر موزد والي شاه سيف الدين او توران شاه ترمنځ روغه وسوه اود طرژک کلا شاه سيف الدين ته ورکړه سوه.

د شېخ الاسلام ابوبکر بن شېخ محمد خوافي وفات (۹ صفر). د مولانا اخي توني (شېخ محمد) وفات (۱۶ صفر).

شهزاده سلطان مسعود د کابل والي دغه ښار ته ولاړ.

دمولانا سراج الدين ملتاني هروي عالم او زاهد وفات په هرات کې (صفر).

امير مبارز الدين شېخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

ددیوان په امارت مقرر سو (۱۸ صفر).

امير الامرا شېخ لقمان برلاس وفات او دده ځای ئې زوی امير پير لقمان ته ورکړ سو (۲۲ ربيع الاول).

امير ملک حسين با شليخ يساولان مرسو او پر ځای يې زوی امير فرخ حسين مقرر سو.

امير بابا مسعود دهرات داخترالدين د کلا کوټوال مرسو (جمادى الاولى).

۱۴۳۸ م ۸۴۲ ق

عارفي هروي خپل مشنوی گوی وچوگان نظم کړه. دی په ۸۵۳ ق مړ سو.

سلطان حسين بايقرا دهرات دپل تولگی سره وزير يدي (محرم جون ۱۴۳۸).

د صدر مولانا جلال الدين لطف الله او مولانا شمس الدين محمد بن مولانا شېخ علي وفات په هرات کې (جمعه ۲۱ ربيع الاول).

داستاد قوام الدين معمار وفات (غره شعبان) ده په هرات کې د گوهر شاد اغامدرسه او په مشهد کې د گوهر شاد مسجد جوړ کړی و.

ملک نظام الدين يحيى بن شمس الدين بن قطب الدين په نيمروز کې پاچا سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۳ ق

ميرزا مسعود دميرزا سيور غتمش زوی دشاهرخ لمسی چي د شرقي افغانستان تر سنده پوري حکمران و هرات ته راوغوښت سو.

امير مبارز الدين شېخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

حکمران و.

مولانا قطب الدين عبدالله امامي دهرات فاضل وفات سو. (دوشنبه ۱ ذی قعدة).

مولانا مفتي عماد الدين عبدالعزيز ابهری په هرات کې وفات سو (۱۸ رجب).

امير کبير فرمان شېخ دهرات د خيابان د مدرسي مؤسس په هرات کې وفات سو. (۸ صفر).

سيد شهاب الدين امير اسمعيل په بلوک گذاره کې وفات سو. (غره ذیحجه).

دمصر دمک الظاهر چقماق بيگ ايلچی جيچکبو قاد شاهرخ دربار هرات ته راغی (۷ جمادى الاخرى) اود شاه ملک په باغ کې کښته سو.

ملک الظاهر دخپل ايلچی په واسطه د شاهرخ له کتابخانې څخه پنځه کتابونه غوښتي وو. ادابو منصور ماتريدي تاو يلات اهل سنت.

۲-د فخر زای تفسير کبير.

۳-شرح تلخيص.

۴-جامع.

۵-شرح کشاف.

شاهرخ خپل ايلچی مولانا حسام الدين مبارک شاه پروانچي د سوغاتو او پنځو کتابو سره دمصر ملک الظاهر ته و استاوه.

دمولانا اعظم حاجي محمد فراهي په مشرۍ يوه د علماو جرگه دشاهرخ په حکم د عبدالرزاق سمرقندي د امتحان لپاره دشاهزادگانو او اميرانو په گډون جوړه سوه اودغه مؤرخ په امتحان کې

کامياب سو.

گوهر شاده ملکه پرفصيح خوا فی دمجمل فصیحی پر مؤلف په قهر سوه اودی ئې بندی کړه.

۱۴۴۰ م ۸۴۴ ق

دهرات دنظاميه مدرسي د فلك الدين مناره دعراق په بازار کې ونړيده او ۱۲ تنه ترلاندی سوه. (آخر ذیحجه) دا فلك الدين د سلطان سنجر سلجوقي يو امير و.

استاد کمال الدين بهزاد مشهور نقاش په هرات کې وزير يدي.

ملکت آغاميرزا سيور غتمش مورد شاهرخ ماینه وفات او په هغه مدرسه کې بنسخته سوه چي دی په بلخ کې جوړه کړی وه.

دهرات د کلا او خندق په ودانولو شروو سوه. (۱۶ صفر).

امير نظام الدين علی شیر نوایي دهرات اوی وزیر او شاعر او مؤلف په هرات کې وزير يدي.

(۱۷ رمضان ۸۴۴ ق ۹ فبر وری ۱۴۴۱ م).

امير کبير علاء الدين عليکه گوکلشاش دشاهرخ د دربار لوی امير مړ او په خيابان کې پخپله جوړه کړی مدرسه کې ښخ سو (۱۷ جمادى الاولى).

شېخ الاسلام بهاء الدين عمر جفاره يې هروي له هراته د حج په سفر رهي سو.

سلطان شاهرخ له شراب چښلو څخه توبه وکړه اود محتسب مولانا عبدالجليل قايني په وينائی د ټولو شاهزادگانو خم خانې تر در وازة خوش دباندي په سه پلک کې ماتې کړی.

عبدالله طباح هروي د هرات مشهور خطاط يوقران په نسخ، ثلث، رقاع و کيښي. (دمشهد رضوي خزانه).

امير محمد مبارزالدين په نيمروز کې حکمران و.

مهدي عليا ملکه گوهر شاده سمرقند ته ولاړه او خپل لمسی ميرزا عبدالطيف ئی هرات ته راوست (۱۴ شوال). ملك علي د سيستان داوګ حکمران په ۲۰ شعبان او خواجه نصرالله ترميزي (په رمضان کې) او خواجه ناصر الدين نصرالله خوافي د شاهرخ د مملکت مشاهير مړه سول.

دمولانا جلال الدين يوسف عتيقي د هرات د دارالقضا د کاتب وفات (۱۳ محرم).

د شمس الدين مولانا محمد آدم زاهد او طبيب وفات (۱۱ صفر). دمولانا محمد بن نجيب الدين علي خوافي وفات، (۱۶ رجب) د سيد فضل الله طوسي کمانگر وفات په هرات کې. د شاه محمود علي سيستاني اوقی وفات.

د خواجه علي بن فخرالدين وفات او بنخيدل په گازرگاه کې (۱۱ رمضان). دمطلع سعدين مؤلف عبدا لمر زاق سمرقندي د شاهرخ له خوا د هرموز اود لوی درياب دغاړو له لاری هندوستان ته ولاړ په ۸۴۶ ق د کاليکوت بندر ته ورسيدی او په ذیحجه کې په بيجانګر کې و، ۸۴۸ ق کال د روزی د مياشتې په نيمايي کې

هرات ته دهند دايلچيانو خواجه محمد او خواجه جمال الدين سره يوځای راو رسيدی.

د شاهرخ په فرمان خواجه شمس الدين سمنانی وزير سو. (چهار شنبه سلخ صفر).

امير سیدی د فارس حکمران مې اود مشهد په هغه مدرسه کې بنځ سوچی ده جوړه کړی وه. پرځای ئی د فارس په حکمرانی خواجه معزالدين سمنانی له هراته مقرر سو.

د فصیح احمد بن جلال الدين محمد فصیحی هروي مؤرخ د مجمل فصیحی دليکوال وفات.

۱۴۴۲ م ۸۴۶ ق

له هراته يوه نسخه چی ۴ تصویره لری، د سلطان محمد بن مراد د کتابخانی لپاره و کښله سوه، (استانبول نمبر ۸۶۲).

عبدالرحيم او عبدالکریم او جعفر بايسنقري د هرات هنر منانو د سعدي کلیات وکيښي چی د شاهرخ تصویرونه اود خطا طي شپکارونه لری. (د استانبول پوهنتون ۱۴۱۲).

۱۴۴۳ م ۸۴۷ ق

سید شمس الدين زمزمی د شاهرخ له درباره دمصر په سفارت ولاړ د مصر پاچا داومنه چی دبیت الله لپاره دی د شاهرخ له خوا له هراته یو پوښی ورو لیرل سی.

خواجه معزالدين سمنانی د فارس حکمران په شیراز کې مړ سو او ځای ئی شیخ محبالدين ابو الخیر ته وسپارل سو.

۱۴۴۴ م ۸۴۸ ق

شیخ نورالدين محمد مرشدی او مولانا شمس الدين محمد امپری د شاهرخ له درباره مصر ته استاخی واستول سوه اود بیت الله پوښی هم له هراته ورسره یوی اود مصر دايلچی سره يوځای د حج تروخته کې ته ورسيدل اوتر حج وروسته بیرته هرات ته راغلل.

ابو بکر بن اسما عیل الفاروقی د ۳۴ میناتورو مجموعه په هرات کې و کښله (استانبول نمبر ۸۷۰).

امير جلال الدين فيروز شاه د هرات لوی وزير چی دده کارونه تر تقییس لاندی ووله غمه مړ او د هرات په هغه مدرسه کې بنځ سو چی ده دخیابان پر لار دپل انجیل سره نزدی جوړه کړی وه دده پرځای یی زوی امیر نظام الدين ددیوان اعلی امیر سوچی دامیر مظفر الدين سلطان برلاس تر لاس لاندی کارو کی. غیاث الدين پیر احمد خوافی د هرات وزیر د شاهرخ په نامه دمولانا زین الدین تایبا دی مقبره جوړه کړه، (متوفا ۷۹۱ ق) معمار ئی غیاث الدين او خط لیکونکی ئی جلال الدين بن محمد جعفر و.

مولانا اعظم نصر الله گنا بادی د شاهرخ له درباره د هندوستان بيجانګر ته په سفارت ولاړ او دده سره دوه ننه د بيجا نګر د پاچا ایلچیان هم د سوغاتو سره ولیرل سوه.

دمولانا شیخ الاسلام محمد بن ابو بکر سنو گر دی هروي

وفات .

شهبزاده میرزا محمد جوکی د شاهرخ کشر زوی په بادغیس کې مړ او په هرات کې دمیرزا بايسنقرد څنگه بنځ سو.

۱۴۴۵ م ۸۴۹ ق

د نظامی خمسه دخایر بنت امیر عثمان د کتابخانی لپاره په هرات کې دخواجه علی تبریزی په تصویر او تذهیب اود یوسف جامی په خط وکښله سوه. (استانبول نمبر ۷۸۱).

۱۴۴۶ م ۸۵۰ ق

څکه چی په فارس کې میرزا سلطان محمد یاغی سوی و، تر شاهرخ هرات میرزا علاء الدوله او امیر شمس الدين محمد صوفی تر خان ته وسپاره او پخپله شیراز ته ولاړ، اود هغه ځای فتح نامه ئی دمصر ملك الظاهر چقماق بیګ ته واستوله. مولانا شمس بايسنقري هروي وفات سو.

شاهرخ د هرات لوی او هنر پرور پادشاه تر ۵۰ کاله سلطنت وروسته ۷۱ کلن په ری کې وفات سو. (۲۵ ذیحجه). د سید محمد بن اشرف هروي وفات ملک بامی د حبيب پوپلزی زوی د قندهار د ابدالیانو مشرو.

۱۴۴۶-۱۴۴۹ م ۸۵۰-۸۵۳ ق دمیرزا الخ بیګ بن شاهرخ امارت پر شمالي افغانستان اوماوراء النهر.

۱۴۴۷ م ۸۵۱ ق

میرزا علاءالدو له په هرات کې پاچا سو او په نیشا پور کې ئی میرزا عبداللطيف

ونیوی، او مهد علیاگو هر شاده ئی له بنده خلا صه کړه. (شنبه ۱۳ صفر) میرزا سلطان محمد فارس ته ولاړ. اود هغه ځای پاچا سو (ربیع الاول) میرزا ابوبکر د محمد جوکی زوی ختلان او تخار او بدخشان و نیول. میرزا الخ بیگ له سمر قنده او میرزا ابوالقاسم بابر له جرجانه پر هرات راغلل.

شاهرخ د ۸۵۰ ق کال د ذیحجی تر آخره په ری کی و، خود معدی دردورته پېښ و ترڅو چی په یکشنبی ۲۵ ذیحجه ۸۵۰ (۱۳ فروردین ۱۳ ما رچ) په ری کی وفات او په هرات کی د گوهر شاد په مدرسه کی دمیرزا بایسنقر له قبره سره ښخ سو. (۱۵ صفر ۸۵۱ ق).

دشاهرخ تر مرگ وروسته دمیرزا عبداللطیف ملکه گوهر شاده دخوار اوری ترمنځ بندی کړله (سلخ ذیحجه ۸۵۰ ق).

میرزا علاء الدوله دهرات له محبس څخه میرزا عبداللطیف خپل پلار الخ بیگ ته واستاوه الخ بیگ د بلخ ولایت خپل زوی عبداللطیف ته پرېښود او سمرقند ته ولاړ.

میرزا علاء الدوله له هراته مشهد ته ولاړ او د میرزا ابوالقاسم بابر سره ئی پر خپو شان باندي روغهو کړه. دبابا حسن بن محمد ترکستاني هروی وفات او ښخیدل په هرات کی (۱۲ صفر).

میرزا علاء الدوله د بایسنقر زوی د شاهرخ لمسی له هراته پر بلخ او شبرغان راغی مگر ناکام هرات ته ستون سو.

مولانا یعقوب چرخي د عثمان زوی مشهور نقشبندي مرشد او عالم او مفسر او مؤلف صوفی وفات او په حصار شادمان کی (دو شنبه ته نزدی) ښخ سو.

۱۴۴۷-۱۴۵۶ م ۸۵۱-۸۶۱ ق
دمیرزا ابوالقاسم بابر دبایسنقر زوی دشاهرخ دلمسی امارت په هرات او ټول خراسان کی.

۱۴۴۸ م ۸۵۲ ق
میرزا الخ بیگ دماوراءالنهر او له بدخشانه تر میمنی پوری لښکرو سره پر هرات راغی او تر ناب په جنگ کی میرزا علاء الدوله مات کړه. الخ بیگ سید عمادالدین دهرات په وزارت او مولانا قطب الدین احمد نامی ئی لوی قاضی مقرر کړه، او خپل زوی میرزا عبداللطیف ئی هم په هرات کی پرېښو پخپله تر آمو واوښت.

میرزا الخ بیگ له هراته تر بسطام پوری و نیول، خو کله چی امیرزاده یارعلی په هرات کی یاغی سو، نو الخ بیگ بیرته هرات ته راغی او هرات ئی چور کړه، دهرات باغونه او چینی خانه ئی وران کړل (درمضان او اخر) پسله دی ئی هرات میرزا عبداللطیف ته پرېښو او د شاهرخ جنازه ئی سمرقند ته یووړه چه دامیر تیمور سره ښخ سو.

میرزا ابو القاسم بابر دفوشنج له خوا راغی او هرات ئی و نیوی او میرزا عبداللطیف بلخ ته وتښتید، او امیرزاده یارعلی چی یاغی سو و دهرات په چارسو کی ووژل سو.

(د ذیحجی او اخر) بابر سیستان هم له هراته سره و ښلاوه. مولانا شیخ مفسرین احمد کاریزی په هرات کی وفات او ښخ سو.

۱۴۴۹ م ۸۵۳ ق
میرزا الخ بیگ له سمر قنده او میرزا عبد اللطیف له بلخه لښکر کشی وکړه او د سمرقند د دمشق په کلی کی الخ بیگ مات سو، او میرزا عبداللطیف خپل پلار او ورور عبدالعزیز ووژل، خو میرزا ابو سعید بن میرزا سلطان محمد بن میرانشاه بن تیمور له دی شخړی څخه بخارا ته ولاړ. په هرات کی میرزا ابو القاسم بابر دبایسنقر زوی سرکه وو هله او د خراسان پاچا سو. او میرزا علاء الدوله او میرزا سلطان ابراهیم ئی بند یان کړه.

میرزا بابر له هراته سیستان ته ولاړ، او شاه حسین ئی هلته مطیع کړه. امیر هندو چی په بادغیس کی یاغی سو و په خوبشان کی ئی مړ کړه.

میرزا سلطان محمد چی د عراق او فارس حکمدار و پر هرات راغی او میرزا بابر ئی د جام په جنگ کی مات کړه او د هرات پاچا سو.

۱۴۵۰-۱۵۲۶ م ۸۵۴-۹۳۲ ق
دافغانی لودیانو سلطنت په هند کی. ددوی پایتخت ډهلی و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق
میرزا ابو القاسم له هراته بلخ ته ولاړ، اوله بدخشانه تر مرغابه پوری ئی امیر ناصرالدین او امیر مبارزالدین

هزار سپی ته و سپارل. شاه نجم الدین محمود په سیستان کی مړ سو. په خراسان کی دمیرزا بابر او سلطان محمد او علاء الدوله تیموری شاهزادگانو خانه جنگی.

په سمر قنده کی خلکو میرزا عبدالطیف مړ کړه (۲۶ ربیع الاول) او پر ځای ئی په بخارا کی میرزا سلطان ابوسعید د سلطنت مدعی سو. خو سمرقند میرزا سلطان عبداللہ و نیواو میرزا علاء الدوله بلخ واخیست هرات د میرزا ابو القاسم بابر سره و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق حدود
په خراسان کی د تعلیق او نستعلیق خط له گویدلو څخه شکسته خط پیدا سو.

سید عبدالجلیل د سلطان خلیل زوی او د سلطان محمد سبزواری لمسی (شاه مقصود) د قند هار په خاکریز کی وفات او ښخ سو.

۱۴۵۱ م ۸۵۵ ق
میرزا سلطان ابو سعید خپل رقیب میرزا سلطان عبداللہ د سمرقند دشیراز سره مات کړه (شنبه ۲۲ جمادی الاولی) او سمرقند ئی و نیوی.

دخپو شان او اسفر این ترمنځ په چناران کی دمیرزا سلطان محمد بن بایسنقر او میرزا ابوالقاسم جنگ او د سلطان محمد وژل او د میرزا علاء الدوله پندول.

سلطان بهلول لودی د ملک کالازی او پښتو شاعر په هند کی د لودی سلطانانو سلطنت جوړ کړه.

(وفات ئى ۸۹۴ ق)

۱۴۵۲ م ۸۵۶ ق

میرزا ابو القاسم بابر شیرازى تر
اصفهان و نیول خوکله چى پو ند
میرزا علاء الدوله به فار یاب او مر غاب
کى یاغى سو نو بابر بیر ته هرات
ته راغى، او علاء الدوله سیستان ته
وتنبتید .

۱۴۵۳ م ۸۵۷ ق

دمولانا شهاب الدین احمد بن
محمد بیر جندی وفات او بنخیدل به
هرات کى .
عبد الرحمن خوارزمی دهرات خطاط
دنظامی خمس و کنبله چى دسلطان
ابو سعید تصویر هم لری (استانبول
۷۷۹) .
دمولانا شهاب ترشیزی سبز واری
شاعر وفات .

امیر شاهی د جمال الدین زوی
سبز واری خطاط وفات سو .

دشیخ الاسلام بهاء الدین جفاره
بى هروری وفات او بنخیدل دهرات به
عیدگاه کى (سلخ ربیع الاول).
عراق او فارس دهرات له سلطنته
بیل سول، او میرزا سلطان سنجر
دهغه شای حکمران هرات ته راغى
نومیرزا ابوالقاسم بابر له هراته د
عراق خواته به جنگ رهى سو .
(دوشنبه ۲۳ رجب) او به ۱۵ ذیقعد
مازندران ته ورسید خو خکله چى
سلطان ابو سعید تر آمورا او بنبتى
او بلخ ئى نیولی و، نو بابر بیر ته له
عراقه دبادغیس له لاری بلخ ته ولاړ .
او ابوسعید هم تر آمو او بنبت بلخ
بابرونیو (۸۵۸ ق) .

۱۴۵۳ م ۸۵۸ ق

میرزا بابر تر آمو تیرسو اودوخش
سیمى ئى و نیوی، بیائی نو سمرقند
کلابند کى عخوبه پای کى ئى دابو سعید
سره روغه وکړه اود لوی اختر د
میاشتی به لومړیو ورخو کى دکرکى
پر بندر تر آمورا او بنبت او هرات
ته راغى .

۱۴۵۴ م ۸۵۹ ق

به هرات کى پریوه قبر دنستعلیق
خط خورا اعلى نمو نه کنبلی
سوی ده .

۱۴۵۵ م ۸۶۰ ق

مولانا سعد الدین کاشغری دهرات
لوی صوفی او مرشد وفات او دهرات
دعیدگاه دصحرا په جنوب کى بنخ
سو . (چهارشنبه ۶ جمادى الاخرى) .
میرزا سلطان ابوسعید له سمرقنده
یو کتاب زیچ جدید سلطانی (الغبیگی)
اود لب الالباب رساله دهرات میرزا
ابوالقاسم بابر ته تحفه را واستوله،
چى د خواجه ابو الوفا خوارزمی
تالیف و .

دحاجی محمد فراهی وفات به
هرات کى .

۱۴۵۶ م ۸۶۱ ق

میرزا ابو القاسم بابر دهرات
حکمدار مشهد ته ولاړ، او هلته په
چارباغ کى مرسو (سه شنبه ۲۵
ربیع الثانی) دى ئى دمشهد دشاهرخ
به مدرسه کى دحضرت امام به جوار
کى بنخ کى .

دده پرخای یوولس کلن شهزاده
میرزا جلال الدین شاه محمود دمیرزا
ابوالقاسم بابر زوی په پاچى ومنل
سو . او په ۲۶ جمادى الاولى دهرات

باغ مختارته راغى .

به هرات کى فساد او خانه جنگى
وسوه، او میرزا سلطان ابراهیم راغى
هرات ئى و نیو، خو میرزا شاه محمود
له مشهد راغى او به کوسو په کى
جنگ وسو، او میرزا شاه محمود
بیرته مشهد ته ولاړ .

ورو سته سلطان ابو سعید له
سمرقنده راغى او میرزا ابراهیم ئى
دگریوان غروته وتنبتاوه او هرات
ئى و نیو ، ددی بنار پاچاسو .
(۲۵ شعبان) او ملکه گوهر شاده ئى
په هرات کى مړه کړه (۹ رمضان)
بیانو دبلخ خواته ولاړ (۱۵ شوال).
سلطان ابو سعید کورکان
دسلطان محمد زوی دمیرانشاه لمسى
ټول خراسان، زا بلستان ، تو وان
و نیول . اوله هراته ئى پاچى
کوله .

۱۴۵۶ - ۱۴۶۸ م ۸۶۱ - ۸۷۳ ق

د سلطان ابوسعید کورکان بن
سلطان محمد میرانشاه بن تیمور د
سلطنت دوره له هراته .

۱۴۵۷ م ۸۶۲ ق

میرزا سلطان ابراهیم چى مازندران
ته تللى و دترکمانانو له لاسه مات سو .
(سه شنبه ۲۵ محرم) او بیرته راغى
هرات ئى و نیو (یکشنبه ۷ صفر) او
شیخ الاسلام نورالدین محمد او خواجه
شمس الدین کوسو یی ئى بلخ ته
واستول چى دسلطان ابو سعید سره
روغه وکى .

دشیخ الاسلام مولانا جلال الدین
ابو یزید پورانی وفات او بنخیدل
هرات دپو ران په کلی کى .

په تیموری هیواد کى ملوک

طواریفی :

۱- میرزا جهان شاه ترکمان په
السفراین کى له استراباده تر
سبز واره .

۲- میرزا سلطان ابو سعید په بلخ
کى پر ټول ماوراء النهر باندی .

۳- میرزا علاء الدوله په ایبوردکى
له اوز بکه تردشت قبچاق پوری .

۴- میرزا سلطان ابراهیم په
هرات کى .

۵- میرزا سلطان سنجر په مرو
کى .

۶- میرزا شاه محمود دبابر زوی
په طوس کى (متوفى ۸۶۳ ق) .

۷- ملک قاسم ترکمان په
سیستان کى تر اسفزاره .

میرزا علاء الدوله دخپل زوی ابراهیم
په مرسته دهرات په باغ زاغان کى
بیا پرتخت کنبینو ست (۷ جمادى
الاخرى) خودترکمانانو پاچاهان شاه
راغى او هرات ئى و نیو (۱۵ شعبان)
اود خراسان پاچا سو .

۱۴۵۸ م ۸۶۳ ق

میرزا سلطان ابو سعید له بلخه
راغى او په هرات و د کى ئى دجهان نشا
لنبرک مات کړه اود دوى ترمنځ روغه
وسوه، جهان شاه آذربایجان ته ولاړ
او سلطان ابوسعید په هرات کى پاچا
سو . اوسکه ئى ووهله (جمعه ۱۵ -
صفر) .

دعرو اوسرخس تر منځ تیموری
شاهزادگان دابو سعید په جنگ کى
مات سول او میرزا سنجر وواژه سو .
(۱۵ جمادى الاولى) .

شیخ الاسلام شمس الدین محمد
کوسوی جامی وفات اود هرات د

جامع مسجد سره ښخ سو.
۱۴۵۹ م ۸۶۳ ق
 مولانا جامی هروی خپل نقدالنصوص د شیخ صدرالدین قونوی د فصوص به شرح کی وکینن .
 د هرات دنما ز گاه عمارت د سلطان ابو سعید په حکم د کمال الدین میرک حسین په اهتمام جوړ سو .
خواجه شمس الدین محمد د هرات وزیر او صاحب دیوان و . ده د نیر تو کلاونیوله اود هغه خای یاغی امیر پیر که ئی مړ کی .
 میرزا سلطان ابراهیم وفات اود هرات د گوهر شاد د مدرسې په هدیره کی ښخ سو . (چهارشنبه ۱۰ رمضان).
میرزا شاه محمود د ابوالقاسم باپ زوی په کابل کی دامیر بابا سره په جنک کی وواژه سو .
 د مولانا محمود امامی شیخ الاسلام وفات په هرات کی .

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق
 مولانا شمس الدین محمد اسد د هرات لوی روحانی مرشد و وفات او په گازرگاه کی ښخ سو (۲۵ شعبان).
 سلطان ابو سعید کابل او غزنی اود افغان سیمې تر هندوستانه پوری خپل زوی الغ بیگ ته و سپارلی چی ددغو سیمو مشران امیر بابا اودده وروڼه دریاخان او آفاق خان وو، اوددوی په ملگری دالغ بیگ لښکر تر ملتانه ورسیدل .

له هراته د سلطان ابو سعید مملکت تر ماوراءالنهر او ترکستان او کاشغر او قبیجاق او کابل او زاول پوری ورسیدی او غربا تر مازندران او عراق

پوری .
 په دغه کال چی ابو سعید له هراته مازندران ته ولاړ، امیر خلیل له سیستانه راغی او هرات ئی کلابند کی ء مگر د هرات خلکو د یوشا په (۱۵ رمضان) .
 امیر خلیل و نیول سو اوسیستان نظام الدین شاه یحیی ته و سپارل سو، چی دسیستانی شاهانو له کپوله و .
 په هرات کی بابا کوکی مجنوب او مولانا شمس الدین محمد جاجرمی او مولانا زاهد طفلکانی وفات او ښخ سول .

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق حدود
 امیر سید عبدالله بن عبد الرحمن حسینی (اصیل الدین واعظ) هروی په هرات کی دمزارات هرات رساله مقصد الاقبال د سلطان ابو سعید کورکان په نامه وکتبله .
 داکتاب وروسته مولانا عبیدالله بن ابو سعید هروی تکمیل کی ء .

۱۴۶۰ م ۸۶۵ ق
 میرزا علاء الدو له په رستم دار کی وفات اود هرات د گوهر شاد د مدرسې په هدیره کی ښخ سو (۲۱ صفر) .
 شیخ الاسلام خواجه ناصر الدین عبیدالله نقشبندی له بخارا څخه هرات ته راغی (۲۳ صفر). او په ۱۱ ربیع الاول بیرته ماوراالنهر ته ولاړ .
 خواجه مظفر مختار سبزواری او مولانا نعمت الله قهستانی او خواجه امیر سمرقندی د هرات په دیوان کی مقرر سول .

د حافظ الدین ابونصر پارسا بن خواجه محمد پارسا وفات او ښخیل

په بلخ کی .
 د سلطان ابو سعید په حکم د مملکت مالیه په دری قسطه سوه .
 لومړی قسط په سرطان اودوهم قسط په سنبله میزان اودریم قسط په قوس کی .
 کله چی ابو سعید ماوراءالنهر ته دمیرزا محمد جوکی مقابلی ته ولاړ، میرزا سلطان حسین له مازندرانه راغی او هرات ئی کلابند کی ء . (دوشنبه ۲۴ ذیقعد) خو بیرته له هراته مازندران ته ولاړ (۵ محرم ۸۶۶ ق) .

۱۴۶۰ - ۱۴۷۹ م ۸۶۵ - ۸۸۴ ق
 میرزا سلطان ابوبکر د سلطان ابوسعید زوی د بدخشان او تخارستان حکمران و .

۱۴۶۱ م ۸۶۶ ق
 د سلطان ابو سعید په حکم امیر خلیل وواژه سو، او مازندران ئی هم له سلطان حسین څخه و نیو، چی بیرته هرات ته راغی ء شیخ احمد صراف ئی پوست کی ء او خواجه معزالدین ئی په کراپی کی و ایشاوه، چی بیا څو کله خلکو څخه پیسی وانخلی قطب الدین طاووس سمنانی او خواجه شهاب الدین خوجانی په دیوان کی مقرر سول، او پخپله سلطان ابو سعید بیرته ماوراءالنهر ته ولاړ . (۲۲ جمادی الاولی) .

د روژی له میاشتی څخه بیا د کال تر آخره په هرات کی طاعون گډ سو او په زرو خلک مړه سوه او ښار خالی او خراب سو .

ملا معین مسکین هروی د معارج النبوه تالیف شرو کی ء، چی په ۸۹۱ ق ئی ختم کی ء .

د فیض آباد پر رود یو پل د شاه سلطان محمد له خوا جوړ سو چی ډبرلیک ئی سته .
۱۴۶۲ م ۸۶۷ ق
 سلطان ابو سعید سمرقند او شاهرخیه او تاشکند و نیول (محرم) مولانا شهاب الدین فتح الله صدر اعظم مړ اود هرات په گازرگاه کی ښخ سو .
 په هرات کی سخت یخ او واوره لوبدل .

دمیر مزید ارغون په اهتمام د خواجه ابونصر پارسا پر قبر په بلخ کی ودانی جوړه سوه .

۱۴۶۳ م ۸۶۸ ق
 سلطان ابو سعید ماوراءالنهر آرام کی ء او میرزا محمد جوکی و نیول سو او پخپله سلطان بیرته هرات ته راغی (۲۲ ربیع الثانی) د هرات دیوان تفتیش سو اود یونانیان د خواجه شمس الدین محمد سره معزول سول .

په ماوراءالنهر او سمرقند طاعون گډ سو . او میرزا محمد جوکی د هرات د حصار اختیار الدین په محبس کی وواژه سو، اود گوهر شاد په هدیره کی ښخ سو .
 د هرات خطاط محمد بن محمد بقال مصور الیم په هرات کی وکینن . (استانبول نمبر ۱۲۹۶) .

۱۴۶۴ م ۸۶۹ ق
 د ارس دیاد شاه دریم ایوان (۱۴۱۲ - ۱۵۰۵ م) ایلیچی د هرات د سلطان ابو سعید دربار ته راغی ء .
 مولانا شریف الدین عبد القهار دمغول او منقول جامع عالم په هرات کی

وفات سو. (۲۰ رجب)

۱۶۶۵ م ۸۷۰ ق

دهزاره اقا اولس چه ياغي سوي وو، سلطان ابوسعيد پر دوي ورغيء خوبيا دشيوخ الاسلام نورالدين محمد يه شفاعت وبخبنل سو، اودخو کالو ماليات خني واخيستل سو، اومولانا شمس الدين علي د نصيحت لپاره وروليلرل سو، او امير نظام الدين احمد دماليتو اخيستنې لپاره . په همدغه کال سلطان ابو سعيد ناروغه سو، اود دربار طبيبانومولانا قطب الدين محمد نفيسي او مولانا اصيل الدين حسين توني ئي علاج وکيء.

۱۶۶۵ م ۸۷۰ ق (حدود)

ديوسفزو اونوروپنمتنو قومويون لهقندهاره دکابل او ننگرهار لهخوا دپيښور او سوات سيموته ، ددوي مشران مداد، مندو ، شيوخ عثمان ، سلطان شاهو چي په کابل کي ميرزا الخبيگ مړه کړه.

سلطان ابوسعيد خپل زوي ميرزا الخبيگ دکابل او غزني اود افغان د سيمو تر اباسين پوري حکمران مقرر کيء، اوامير ويس اتکه دالخبيگ وزير دکابل دويسل آباد والهوکښله.

۱۶۶۶ م ۸۷۱ ق

شيخ صدر الدين محمد رواسي په هرات کي وفات سو. (۱۰ رمضان) او جنازه ئي جوړنه ته واستوله سو. د غسي هم مولانا جلال الدين لطف الله دبخارا قاضي په هرات کي مړسو (۲۰ ذیحجه) او جنازه ئي بخارا

ته يوپړه سو.

۱۶۶۷ م ۸۷۲ ق

خکه چي ميرزا جهان شاه دآذربايجان پاچا دامير حسن بيگ په جنگ کي مړسو اوهلته فساد وسو، نوسلطان ابوسعيد په مروکي دخواجه ناصرالدين عبيدالله سره مشورم وکړه اود طوس له لاري پر آذربايجان اوعراق ورغيء، اوميرزا سلطان خليل خپل زوي ئي په هرات کي اوبل زوي سلطان مرادئي په گرمسير اوقندهار کي مقرر کړل .

۱۶۶۷-۱۶۶۹ م ۸۷۲-۸۷۴ ق
حيدر شاه حاجي خان بن زين العابدين سواتي دکشمير پاچاو .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق

سلطان ابو سعيد دهرات لوي پاچا داران دقرباغ په جنگ کي د اوزون حسن په لاس کي گرفتار سو (۱۶ رجب) او وروسته په (۲۲) رجب دارديبل په شاوخواکي وواژه سو . کهخه هم په هرات کي ميرزا سلطان محمود دابو سعيد زوي په ۳ شعبان پاچاسو، خو ميرزا ابوالغازي سلطان حسين بايقرا هرات ونيو، او په جمعه ۱۰ رمضان ۲۵ مارچ په باغ زاغان کي پرتخت کښينو ست، او مولانا قطب الدين طاووس سمناني ئي په صدارت مقرر کي ء .

سلطان حسين په هرات کي باغ جهان آراي جوړکيء.

سلطان حسين بايقرا دخرا سان او سيستان ښارونه ونيول، او پر خپله سکه تنگه باندي ئي عدل اوبهبود وکښل (ذیحجه) .

امير علي شير نوایي د هرات دسلطان حسين دربار ته راغيء. (رمضان- اپريل ۱۶۶۹) .

د ميرزا الخبيگ لښکرو ټولي افغاني سيمي ونيولي ، اوتر ملتانه پرمخ ولاړل.

۱۶۶۸-۱۵۰۵ م ۸۷۳-۹۱۱ ق
دسلطان حسين بن غياث الدين منصور بن بايقرا بن عمر شيخ بن تيمور سلطنت له هراته .

۱۶۶۸-۱۵۰۰ م ۸۷۳-۹۰۶ ق
سلطان غياث شاه د محمود شاه خنجي زوي دهند په مالوه کي پاچاو .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق

دستور اعظم خواجه قطب الدين طاووس سمناني په هرات کي « جوي سلطاني» وکښله او اوبه ئي له خلو رو فرسخو څخه کوه مختارته راوستي، اودهرات شمالي دښت ئي ترگاږگاه پوري زرغون کي ء .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق حدود

د مهندو او يوسفزو جنگ په ننگرهار کي اود يوسفز ولي پر داسنغر سيموته اود دلازا کواو سلمانو شړل اوتر باجوړه مخکي نيول، دملک احمد بن سلطان شاه او شيخ ملي آدم بن يوسف په مشري .

۱۶۶۹ م ۸۷۴ ق

په ۱۴ محرم دسلطان حسين مور فيروزه بيگم دامير تيمور دلورله خوا لمسي په هرات کي مړه سو ، او مولانا قطب الدين خوافي صدراعظم ۱۵۰ زره ديناره جريمه او بير ته صدر پاته سو .

سلطان حسين ميرزا خراسان ته دميرزا يادگار مقابلي ته ولاړ، او په چنا ران کي ئي مات کي ء او پير ته هرات ته راغي ء . (۳ جمادي الاخرى) .

دهرات دخانقاه شاهر خيه مشر عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندي و. (دمطلع سعدين ليکوال) .
دمولانا درويش احمد هروي وفات او ښخيدل دگاږگاه سره .

۱۶۶۹-۱۴۸۱ م ۸۷۴-۸۸۶ ق
حسن شاه د حيدر شاه سواتي زوي دکشمير پاچاو .

۱۶۷۰ م ۸۷۵ ق

د شمس الدين محمد تباد کاني خراساني محدث دژوند وخت .
دهرات خلکو دډيرو مالياتو پر خلاف قيام وکيء خوا مير علي شير نوائي دغه ماليات لغو کړل او خلک ئي آرام کړل .

خکه چي سلطان حسين ميرزا په مرغاب کي بوخت و، نو ميرزا يادگار محمد بن سلطان محمد هرات ونيو او په باغ زاغان کي پادشاه سو ، (دوشنبه ۹ محرم) مگر سلطان حسين له فاريابه راغي او يادگار ميرزائي په باغ زاغان کي ونيو، او مړئ کي ء . (چهار شنبه ۱۷ صفر) .

وروسته خواجه قوام الله يـن نظام الملك بن اسماعيل خوا في په وزارت مقرر سو.

مولانا حسين واعظ کاشفي هروي دمولانا جلال الدين بلخي دمشوي «لب لباب» وکښل .

عبد الرزاق سمرقندي د مطلع سعد ين دوهم ټوک تمام کي ء . (پنجشنبه ۱۷ محرم) .

دعلی بن محمد بن مسعود بسطامی
هروی (مصنفک) دهرات د مشهور
مؤلف او فقیه او عالم وفات په هرات
کې. دی دامام فخر رازی له پښتنه و
(ولادت ۸۰۳ ق).

علی شیر نوایی دهرات د اعلی
دیوان امیر سو .

دشیخ نور الدین محمد جفاره ئی
وفات اود هرات په خیابان کې
بښخیدل. (جمعه ۲۳ رمضان).
نوایی له وزارت استعفا وکړه خوونه
منل سو .

دهرات قاضی قطب الدین احمد
امامی وفات سو. (۱ شوال).

دمولانا اظهر مشهور هروی خطاط
وفات په هرات کې .

نوایی په هرات کې مدرسه او
خانقاه اخلاصیه دجوی انجیل پرغاړه
جوړ کړل .

دشیخ مولی آدم بن یوسف دپښتنو
دخربښبون سره بنی څخه ، خپل
کتاب دشیخ مولی د فتر په پښتو
وکیښ او د پښتو په سیمو کې ئی تر
سواته دمخکو دویش او اجتماعی گډ
ژوند لاری چاری پکښی وښووی .
دغه دژوندانه گډ اصول د ۱۸۶۹ م
تربند وبست پوری په پښتنو کې
جاری وو، خو انگریزانو هغه په شخصی
ملکیت واړول .

دسلطان ابوسعید له خوا په قندهار
او گرمسیر کې دده زوی سلطان
مراد حکمران و .

مولانا عبدالله طباح هروی خطاط
په هرات کې مړ سو .

دامیر عیث الدین منصور پرقبر
په هرات کې د سلطان علی مشهدی
په نستعلیق خط یو ډبر لیک و کښل
سو .

په هرات کې دخمسی یوه مصوره
نسخه وکښله سوه چی دهرات او
سمرقند د حکمرانانو تصاویر لری
(استانبول ۱۹۵) محمد بن محمد بقال
هروی نقاش او خطاط د عجائب
المخلوقات ۱۸۹ تصویرونه په هرات
کې وکښل (استانبول ۴۱۰) .

مولانا جامی هروی نفحات الانس
وکیښ .

امیر سید اصیل الدین عبدالله
حسینی هروی مفسر او محدث او
مؤلف دمزارات هرات لیکوال په
هرات کې وفات سو. (۱۷ جمادی
الآخری) .

سیف الدین جامی خپل کتاب
آثارالوزراء تالیف کې ء چی
دوزیرانو تاریخ دی .

دمولانا جامی هر وی لو مړی دیوان
فاتحه الشباب مرتب سو.

میرزا ابوبکر دسلطان ابو سعید
زوی په بد خشان کې اقتدار

مولانا جامی شواهد لنبوه
تالیف کې ء اوه رکنه او یوه
خاتمه .

درویش علی په بلخ کې یاغی سو
او امیر علی شیر ئی ایلولو ته
ولاړ .

ملك شمس الدین محمد بن یحیی
په نیمروز کې حکمران او ملک نظام الدین
یحیی مړ سو .

دشمس الدین محمد امین زیارتگاهی
هروی وفات .

دمولانا جامی تحفة الاحرار منظوم
سو .

دسلطان حسین بایقرا لخوا د
سلطان بایزید کتابخانې ته دسلطان
ساوچی مصوردیوان چی ۱۱ تصویره
لری دنعیم الدین کاتب په خط په
هرات کې ترتیب او اهداء سو—
(استانبول نمبر ۳۵۶۳) .

مولانا عبدالرحمن جامی هروی
اشعة اللمعات وکیښ چی دفخر الدین
ابراهیم عراقی دلمعات شرح ده .

محمد شاه بن حسن شاه سواتی
دکشمیر پادشاه و .

میر علی شیر نوایی دهرات لوی
وزیر خپل دیوان «خزاین المعانی»
دسلطان حسین بایقرا په خواهش په
ازبکی ژبه تکمیل او ترتیب کې ء .

د مطلع سعدین مؤلف عبدالرزاق
سمر قندی چی مؤرخ ، عالم، سیاسی،

دیوانی سپری و وفات سو. (جمادی
الآخری) .

مولانا جامی دیو سف او زلیخا
قصه نظم کړه .

خواجہ عبدالقادر گوینده د هرات
دموسیقی استاد په طاعون کې وفات
سو .

عطاءالله جمال الدین دهرات مشهور
واعظ دحضرت محمد (صلعم) پر
ژوندانه باندی روضه الاحباب وکیښ،
چی په ۹۰۰ ق تمام سوی دی .

دشیخ کمال الدین حسن وفات او
بښخیدل په هرات کې .

امیر علی شیر نوایی خپل
حیرة الابرار مثنوی په ازبکی ژبه
منظوم کې ء .

دپا پر شاه بن عمر شیخ ولادت په
فرغانه کې دقتلنگ نگار خانم له نسه
(۶ محرم مساوی ۱۴ فروری) .

دخواجہ رزق الله دهلوی مشتاقی
دلودبانو د تاریخ دلیکوال د ژوند
وخت .

امیر علی شیر نوایی خپل لیلی
ومجنون په ازبکی ژبه منظوم
کې ء .

دغسی هم دده فرهاد او شیرین
او سبعة سیاره په دغه کال منظوم
سول .

دمولانا جامی سلسله الذهب
دسلطان حسین بایقرا په نامه په
هرات کې منظوم سو .

امیر علی شیر نوائی په ازبکی ژبه خپل «سداسکندری» منظوم کی .
 زین الدین محمود واصفی هروی شاعر اولیکوال دبدایع الوقایع مؤلف په هرات کی وزینیدی .
 پښتو شاعر خلیل خان نیازی د ژوند وخت په هند کی .

اسماعیل بن عیسی بن دولت افغانی اختیار اعتماد المسانید فی اختصار اسماء الرجال الاسانید به حجاز کی تألیف کی (جمادی الاخری) دده وفات په مکه کی ۸۹۲ ق .
 عجا ئب المخوا قات په فارسی ترجمه سو . دا کتاب په عربی دزکریا بن محمد قز وینی تألیف دی .

۱۴۸۶ م ۸۹۱ ق
 مولانا حسین کاشفی هروی د حاتم طایی قصه وکښله .
 امیر علی شیر نوائی په نساپور کی دشینخ فریدالدین عطار پرهدیږه گنیده جوړه کړه .
 دقاضی نورالدین محمد اما می هروی وفات (۲۰ جمادی الاخری) .
 دمولانا شمس الدین محمد بن محمد تباد کانی دمنازل السائرین دشارج وفات او بنخیدل دهرات په خیابان کی .

۱۴۸۷ م ۸۹۲ ق
 دولت شاه بن بختی شاه سمرقندی خپله تذکرة الشعراء دامیر علی شیر نوائی په نامه تألیف کړه .
 امیر علی شیر نوائی داستر آباد حکمران سو .
 دمولانا علاء الدین محمد بن مو من چی ۲۱ میناتوره لری .

اییزی هروی وفات او بنخیدل په هرات کی .
 مولانا عبدالرحمن جامی دخپل تفسیر لومړی تترک وکښن (دا کتاب ورك دی) .

دشرف الدین اسماعیل بن عیسی بن دولت او غانی فقیه او محدث اود اختیار اعتماد المسانید دمؤلف وفات په مکه کی .

مولانا جامی هروی خپل بهارستان وکښن

۱۴۸۷ م ۸۹۳ ق
 جمال الدین محمد بن حسام هروی دخاور ناهی ناظم په خوسف کی وفات سو .
 مولانا محمد معین طیب دهرات د دارالشفاه اود دربار سرطیب وفات سو .

۱۴۸۹ م ۸۹۴ ق
 دمولانا عبدالرحمن جامی دوهم دیوان واسطه العقد مرتب سو .
 دشاه طیب خوافی شیخ وفات او بنخیدل په هرات کی .

۱۴۸۸ - ۱۵۰۹ م ۸۹۴ - ۹۱۵ ق
 دسلطان سکندر بن سلطان بهلول لودی پښتون سلطنت په هند کی .

۱۴۹۱ م ۸۹۶ ق
 امیر علی شیر نوائی دهرات مشهور وزیر دمجالس النفایس تذکرة شعرا تألیف کړه اته دفتره

خواجه ناصر الدین عبیدالله حراو مشهور نقشبندی شیخ په سمرقندی کی وفات او بنخ سو .

محمد حسینی په هرات کی د استانبول نمبر (۸۵۷) نسخه وکښه

د مولانا محمد جامی (دعبدالرحمن جامی دورور) وفات او بنخیدل په هرات کی .
 دحافظ غیاث محدث وفات .
 دحافظ معین الدین خلیفه دهرات دصدر وفات

میر محمود خوشمردان سپزوا ری خطاط دخوشنو پسی رساله وکښله .
 مولانا عبدالرحمن جامی دابن حاجب پورکافیه خپله مشهوره شرحه (الفوائد الضیائیة) وکښله چی د عربی نحو

مشهور درسی کتاب دی (شرح ملا) .
 ۱۴۹۱ - ۱۴۹۳ م ۸۹۷ - ۸۹۹ ق
 معین الدین محمد زمچی اسفزاری مؤرخ خپل تاریخی کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات» د سلطان حسین بایقرا په نامه په هرات کی تألیف کی .

سلطان علی مشهدی د سلطان حسین بایقرا دیوان په ۴ میناتورو مزین وکښن (استانبول ۱۶۳۶) .

۱۴۱۴ - ۱۴۹۲ م ۸۱۷ - ۸۹۸ ق
 دمولانا عبدالرحمن بن احمد بن محمد جامی هروی مشهور عالم او شاعر او مؤلف دژوند د وړه په هرات کی بنخ دی (ولادت : ۲۳ شعبان ۸۱۷ ق ۷ نومبر ۱۴۱۴ م په جام کی .

وفات: جمعه ۱۸ محرم ۸۹۸ ق ۹ نومبر ۱۴۹۲ م په هرات کی .
 سید شمس الدین اندجانی دهرات صدر او شاعر وفات سو (۸۹۸ ق)
 محمود در فیقی هروی خطاط د ذخیره الملوك

نسخه په هرات کی په نستعلیق وکښله
 ۸۹۸ ق (دهرات موزیم) .
 ۱۴۹۳ م ۸۹۹ ق
 ظهیر الدین محمد بابر د عمر شیخ میرزا زوی دابو سعید کورگان لمسی دفرغانی په اند جان کی ۱۲ کلن پر تخت کښینو ست (۵ رمضان ۱۰ جون) .
 خواجه کمال الدین حسین ابیوردی دهرات لوی امیر وفات سو . (رمضان) .

دهرات خطاط احمد شیرازی په هرات کی یوه مجموعه خمستین او هفت او رنگ جامی وکښله ، چی میناتور او نقاشی ئی دبهزاد دمکتب یاد سلطان محمدده (دکابل خطی کتابخانه) .

۹۰۰ ق
 ۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق
 سلطان محمود میرزا دسلطان ابو سعید زوی په ماوراءالنهر کی و، چی دده زوی خان میرزا دبابر لهخوا د بدخشان حکمران و، اوبیائی زوی سلیمان میرزا او لمسی ابراهیم میرزا پر بدخشان حکمرانی کوله .

سلطان علی مشهدی په هرات کی یوه نسخه وکښله چی ۳۴ میناتوره لری (استانبول ۷۶۷) .
 یوه خسته نظامی دعلی شیر نوائی لپاره دغه خطاط وکښله چی دخطاطی اوتزئین شهکارده .
 دبلخ دننه مسجد دسلطان حسین بایقرا په حکم په ۸۰ زره دیناره جوړ سو .

قاضی نظام الدین محمد گازرگاهی
د حاجی محمد فراهی زوی د هرات
لوی قاضی او عالم په گازر گاه کی
ښخ سو (محرم).
دهرات دسلطانی مدرسې د مدرس
مولانا شمس الدین محمد اسفزاری
وفات (جمادی الاخری).
د ابو الحسن علی بن زکریا
نشا پوری مؤرخ د تاریخ الرجال
دمؤلف دژوند وخت.
خواجه قطب الدین طاوس سمناوی
دهرات لوی امیر ۷۰ کلن وفات سو.
ملاحسین واعظ کاشفی په هرات
کی اخلاق محسنی دسلطان حسین
بایقرا په نامه وکینیس .
بابو خان کاکړ په زوب کی
د کره غر غښت په پښتو تالیف
کړه .

۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق حدود

د بایزید پورانې هروی عالم او
شاعر او خطاط دژوند وخت په
هرات او بخارا او سند کی .
دمولانا حاجی محمد هروی
نقاش او کتا بدار دژوند وخت .
د قاسم علی چهره کشای هروی
نقاش او دبهبزاد د شاگرد د ژوند
وخت .
استاد محمدی دسلطان محمد
هروی زوی د هرات مشهور نقاش او
دبهبزاد شاگرد په هرات کی و .
مولانا محمود هروی مذهب او
نقاش دامیر علی شیر نوایی سره و .
مولانا نظام الدین احمد جیلانی
مشهور منجم او رمال له گیلانه هرات

ته راغی او دلی مقیم سو .
خواجه عبدالله مروارید د هرات
لوی منشی او خطاط یو قرآن په
اعلی ثلث خط په هرات کی وکینیس -
(مشهد رضوی).
د قاسم علی هروی په خط او
نقاشی یوه «خمس نظامی» (لندن)
موزیم نمبر ۶۸۱۰ په هرات کی دامیر
علی شیر لپاره وکینله سو، چی
تر بایسنقری شاهنامی وروسته
بهرینه نسخه ده .
د بلخ د شیخ الاسلام نظام الدین
عبدلهادی بن خواجه ابو نصر ثانی
دژوند وخت . دی دخواجه محمد
پارسا له پښته و، او په بلخ کی
د خپل نیکه سره ښخ سو .
د ابو حفص عمر بن محمد غزنوی عالم د
ژوند وخت.

کجو خان رانی زی دیو سفزو
حکمران په شیخ تپور کی غوریاخیل
او په لنکر کوټ کی دلا زاک مات
کړل او د شیخ ملی دفتر یی تکمیل
او ترمیم کړه .

۱۴۹۵ م ۹۰۱ ق

میرک جلال الدین قاسم د هرات
صدر ۵۹ کلن وفات او په بلخ کی
ښخ سو .
خان جهان خان لودی دهندامیر
دمرآة الافغانه دتاریخ مؤلف
په هند کی وفات سو .
خان علی کاتب په هرات کی دگیلان د
حکمران لپاره مصورالیم ترتیب کړه
(استانبول ۱۴۹۱).
مولانا شمس الدین محمد د
شرف الدین عثمان زوی د هرات د

مدرسه اخلاصیه مدرس او عالم
وفات سو (ربیع الاول).

۱۴۹۶ م ۹۰۲ ق

د فیض الله بن زین العابدین
بنیانی ملک القضاة او صدر جهان
لوی مؤلف دژوند وخت په هند کی .
د شاهرخ د مدرسې لوی مدرس
مولانا برهان الدین عطاء الله رازی
په هرات کی مړ سو (رمضان).

۱۴۹۷ م ۹۰۳ ق

بابر سمرقند و نیوی . (دربیع
الاول اواخر = نو مبر) او دده په
غیاب کی ئی ورور جهانگیر میرزا
اند جان و نیو .
صدر جهان ملک القضاة فیض
الله بنیانی مجمع النوادر په هند کی
وکینیس .

میر خواند محمد هروی مؤرخ د
روضه الصفا مؤلف په هرات کی
۶۶ کلن وفات سو (۲ ذیقعد ۱۰ و
د شیخ بهاء الدین جفاره یی په هدیره
کی ښخ دی .

زرغونی دملا دین محمد
کاکړ لور دقندهار په پنجوا ئی کی
دسعدی بوستان په پښتو منظوم
کړه، دا خطاطه هم وه .

۱۴۹۷-۱۴۹۹ م ۹۰۳ تر ۹۰۵ ق

امیر علی شیر نوا یی د هرات
لوجا مع ترمیم کړه .

۱۴۹۸ م ۹۰۴ ق

بابر له خپله وروره جهانگیر میرزا
څخه بیاند جان و نیو (ذی قعد
= جون).

خواجه شمس الدین محمد مروارید
دسلطان ابو سعید وزیر او دخواجه
عبدالله انصاری د موفاتو متولی
په هرات کی وفات او ښخ سو .
مولانا محمد نقاش هروی دامیر علی
شیر کتا بدار ددیع الزمان میرزا
کتا بدار سو .

خواجه کلان محمد اکبر دمولانا
سعد الدین کاشغری زوی په هرات
کی وفات سو (پنجشنبه ۱۲ جمادی
الآخری).

مولانا قطب الدین محمد آدم د
هرات طبیب وفات سو (محرم).
مولانا شمس الدین محمد زوجی
دهرات زاهد او عالم وفات سو
(شنبه ۱۶ رمضان).

مولانا میر حسین معانی وفات
او د هرات په اخلاصیه مدرسه کی
ښخ سو .

۱۴۹۹ م ۹۰۵ ق

خواند میر هروی مؤرخ خلاصه
الخبار وکینیس .

امیر جلال الدین ویسل اتکه د
امیر محمد مغول زوی په کابل کی مړ سو
(جمعه ۵ شعبان) دبالاحصار غر بی
خواته ښخ دی .

۱۴۹۹-۱۵۱۰ م ۹۰۵-۹۱۶ ق

دشیمیا نی خان دایرا هیم زوی
(دجوجی بن چنگیز خان له پښته)
سلطنت پر ماوراءالنهر او شمالی
او غربی افغانستان تر قندهاره .

۱۵۰۰ م ۹۰۵ ق

بابر عایشه بیگم دسلطان احمد
میرزا لور وکړه .

سلطان ویس سواتی او سلطان
غلاء الدین سواتی د سوات مشران د
بابر معاصر حکمرانان وو .

طاوس خان یوسفزی د سمنی دیوسفزو
مشرو، چی له بابر سره ئی دروغی
روابط درلودل .

شاه منصور دملک سلیمان نشاه
زوی د سمنی دیوسفزو مشرو، چی
خپله لور بی بی مبارکه ئی بابر ته
ورکړه .

مولانا حسین واعظ کاشفی دهرات
مشهور مؤلف او عالم او مفسر وفات
اود هرات په خیابان کی بنسج سو،
دی دموهبل علیه او تفسیر جواهر او
انوار سهیلی او نورو ډیرو کتا بو
مؤلف دی .

دقاضی اختیار الدین حسن هروی
تعلیق نویس او قاضی القضاة دژوند
وخت .

دساغر هروی شاعر دژوند وخت .
قاضی برهان الدین محمد هروی
دهرات صدر وفات سو .

امیر صدر الدین سلطان ابراهیم
امینی دمیرک جلال الدین قاسم زوی
دهرات صدر مقرر سو .

خواجه امین الدین محمود دهرات
وزیر وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۱ ق

بابر غزنی و نیوی، او خپل ورور
جهانگیر میرزایی هلته حاکم کی .

وروسته بی گردیز، کوهات، بنو، تهل
-گومل ترکلانه او شرقی خواتر خبیبره
ونیوله .

نه په فندوز کی راغیء اوانه زره د
خسرو شاه لښکر بی ولمسول او
خسرو شاه میمنی نه وتښتید .

علی دحسین کاشفی زوی رشحت
عین الحیات په هرات کی وکینس .

دمولانا معین الدین فراهی دهرات
قاضی او عالم د معارج النبوه دمؤلف
وفات اود هرات په گازرگاه کی
ښخیدل .

دمولانا عبدالرحمن کارد گر هروی
عالم و فات او په زیارتگاه کی
ښخیدل .

مجنون رفیقی دهرات خطاط خپله
دخط رساله تالیف کړه .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر د هندوکش شمالی خواوی
ونیولی (محرم، جون) او دلو مړی .
خور په منځ کی دوشی ته راغی .
دوستی بدخشی د فارسی دیوان
خاوند شاعر په بدخشان کی
وزیریدی .

بابر تر هندوکش رانیس سو اود
هوپیان له لاری ئی محمد مقیم په
کابل کی کلابند کیء (در بیع الاول
اواخر) او د ربیع الاخر

په پای کی محمد مقیم قند هار
نه ولاړ، او بابر کابل و نیویء، د کابل
اولغمان مالیات اته لکه شا هر خی
وی .

۱۵۰۴ - ۱۵۳۰ م ۹۱۰ - ۹۳۷ ق

بر افغانستان بانندی دظہیر الدین
محمد بابر د اقتدار دوره .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر پاچاپه کابل کی (خط بابری)
اختراع کیء .

(د کابل خطی نسخه دده په خط).
فیض الله بن زین العابدین ملک
القضاة صدر جهان قاضی حسام
صدر بنیانی دتاریخ محمود شاه
او مجمع النوا ادر او تفسیر معظم او
دستور الحفاظ او خلاصه الحکایات
مؤلف خپل کتاب تاریخ محمود
شاه کی وکینس .

مولانا معین الدین واعظ د معارج
النبوة مؤلف او شاعر د حاجی محمد
فراهی زوی په هرات کی وفات او په
گازرگاه کی بنسج سو .

دمولانا سلطان محمود هروی خطاط
دژوند وخت ۱۵۰۲ م ۹۰۸ ق

مجالس العشاق د سلطان حسین
بایقرا په نامه تالیف سو (؟)

بابر وایی چی ددی کتاب مؤلف
کمال الدین حسین گازر گاهی دی .
شیخ صوفی علی هروی زاهد
او متقی دهرات په سرخیا بان
کی بنسج سو .

۱۵۰۳ م ۹۰۸ ق

بابر په ماوراء النهر کی مات سو
اوشیبانی خان د شاه بندق سلطان
زوی تاشکند و نیو (جون) .

محمد مقیم دامیر ذوالنون ارغون
زوی د قندهار حکمران کابل له میرزا
عبدالرزاق خخه و نیو اود میرزا الخ
بیگ لورئی وکړه .

۱۵۰۴ م ۹۰۹ ق

د بابر آواره گی د ماوراء النهر په
دښتو او کوچیانو کی .

بابر پر ترمنډ تر آمو راواوښت اود
بدخشان او تخارستان خسرو شاه

میرزا حیدر کورگان د تاریخ
زشیدی مؤلف وزیریدی .

مولانا شمس الدین محمد پای
گنبد دهرات عالم وفات سو .

مولانا کمال الدین مسعود شروانی
دهرات دگوهر شاد دمد رسی لوی
مدرس او عالم وفات سو .

دهرات طبیب مولانا مسیح الدین
حبیب الله او مولانا حسن شاه شاعر
مړه سول .

۱۵۰۰ م ۹۰۶ ق

امیر شیر محمد گوکلتاش دامیر
ویسل اتکه زوی په کابل کی مړ او
بنسج سو (بنسج نسخه ذی قعدة) .
سمرقند شیبانی خان و نیو او بابر له
اند جا نه پرده حمله وکړه او بخاراته
ئی وتښتا وه .

خواجه خورد محمد اصغر د سعد
الدین کاشغری زوی په زمیند اوور
کی وفات او په هرات کی بنسج سو .
حکیم یوسفی هروی په هرات کی
دماکول او مشروب رساله وکښله .

۱۵۰۱ م ۹۰۶ ق

امیر علی شیر نوایی دهرات لوی
او علم پرور او شاعر وزیر وفات او په
هرات کی بنسج سو ۱۲ جمادی الاخری
۳ جنوری .

۱۵۰۱ م ۹۰۷ ق

میرزا الخ بیگ د سلطان ابوسعید
زوی چی له ۸۶۵ ق خخه د کابل او
غزنی حکمران و په غزنی کی مړ او
بنسج سو اودده کوچنی زوی میرزا
عبدالرزاق ئی پر خای کښینوست .
مولانا حسین واعظ کاشفی په
هرات کی مخزن الانشاء تالیف کیء

شيباني خان پر بلخ راغي او سلطان حسين بايقرا د هرات پاچا سید افضل باير ته راواستاوه او کومک ئی ځيني وغوښت .

په کابل او اطرافو کې ئی سختی زلزلې وسوی او ډير ځايونه ئی وړان کړل .

سلطان حسين بايقرا له هراته د شيباني خان مقابلي ته ووت، خود بابا الهی په منزل کې ۷۰ کلن تر ۳۹ کاله سلطنت وروسته وفات او په هرات کې ښخ سو . (۱۱ ذی حجه ۴ می) .
مولانا عبدالجمیل د هرات عالم وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۲ ق

باير د هزاره جات له لاری له کابله هرات ته ولاړ، اود مرو چاق په گل باغان کې د هرات د تیموری شاهزادگانو سره يوځای سو (دوشنبه ۶ جمادی الاخری) .

په کابل کې چې باير نهو، نودده داکا زوی خان ميرزا د پاچهي دعوه وکړه اود کابل بالا حصار ئی کلابند کړ .

صفوی لښکرو په هرات کې د مولانا جامی قبرو شانه وئې سوا ځه .

باير د هزاره جات له لاری په ډير زحمت په ژمي له هراته کابل ته راغي او دا ښار ئی بيرته له خان ميرزا څخه ونيوی (شوال) .

د علي بن حسين بن علي بيهقي طبيب د ترویج الارواح د مؤلف د ژوند

وخت .

مولانا عبدالغفور لاری د مولانا جامی شاگرد په هرات کې وفات او د مولانا جامی په هديره کې ښخ سو . (یکشنبې ۵ شعبان) .

۱۵۰۷ م ۹۱۳ ق

شيباني خان اوزبک هرات ونيوی او د تیموريانو پاچهي ختمه سوه . بدیع الزمان ميرزا اودده ورور مظفر حسين له هراته ولاړ (۲۱ می) او خپل کتابونه ئی هم استانبول ته يوړل .

باير قندهار ونيو او هغه ئی خپل ورور ناصر ميرزا ته وسپاره . مگر شيباني راغي او قندهار ئی ونيو او بيرته هرات ته ولاړ، او قندهار ئی محمد مقیم ارغون ته وسپاره .

باير له کابله ولاړ او ننگرهار ئی تر کنړه ونيو، او هلته ئی ميرزا عبدالرزاق حکمران کړ .

باير پر غلجو او مېمندو افغانانو باندی حمله وکړه او سل زره پسونه ئی او لجه کړل، په کتهواز کې ډير بنديان ووژل او کله منار ئی ځنی جوړ کړ .

مولانا نورالدين محمد زیارتگاهی هروی عالم په قندهار کې وفات سو .

حکیم يوسفی هروی په طب کې فواید الاخييار منظوم کړ .

۱۵۰۸ م ۹۱۴ ق

باير مړمند چور کړل خو دده په غياب کې د کابل خلک ياغي سول او ميرزا عبدالرزاق ئی پاچا کړ .

۱۵۱۰ م ۹۱۶ ق

شيباني خان اوزبک په مرو کې د پارس د صفويانو سره جنگ وکړ او چې لس زره اوزبک ووژل سول او شيباني خان هم په دغه جنگ کې وواژه سو . (جمعه ۲۶ شعبان ۲ دسمبر) مولانا شمس الدين بردعي چې د شاهرخ په عصر کې هرات ته راغلی او په گزيرگاه کې په تدريس بخت و، له هراته آذربايجان ته ولاړ . له دده سره مولانا اسمعيل تبریزی هم له هراته ولاړ .

شاه اسما عیيل صفوی هرات ونيوی .

امير غياث الدين محمد بن امير يوسف د هرات د سلطانيه مدرسې مدرس او لوی قاضي دامير خان په حکم ووژل سو او په هرات کې ښخ سو .

۱۵۱۱ م ۹۱۶ ق

باير د قندوز له خوا تر آمو واوښت او د حصار ښار ئی محاصره کړ .

۱۵۱۱ م ۹۱۷ ق

ډير دخپلو (۶۰) لښکرو په قوت د سمرقند ښار ونيو او ناصر ميرزا خپل ورور ئی د کابل په حکم را ئی وټاکه . (رجب، اکتوبر) .

۱۵۱۲ م ۹۱۸ ق

عبيدالله خان اوزبک په سمرقند کې باير مات کړ او د ئی له ماوراء النهره راويوست (۳ رمضان ۱۲ نو مبر) او د هندو کش شمالي خواوو ته ورغی .

خواجه عبد اللطيف صوفي هروی د هرات په قریه فراشان کې وفات او ښخ سو .

باير خپل تخت د کابل دشير دروازی غره په لمن کې جوړ کړ او چې په ۱۰۱۶ ق جهانگیر پسی بشپړ کړ .

د عماد الدين فضل الله بن علاء الدين بن علی طوسی د شرح لوايح جامی د ليکوال وفات .

مولانا سلطان علي قايني دامير علی شير د کتابخانی خطاط اود سلطان بايقرا د زوی معلم په هرات کې وفات سو .

حکیم يرسفي هروی په هرات کې جامع الفوائد د علاج الامراض شرح تاليف کړه .

۱۵۰۹ م ۹۱۵ ق

باير له ننگرهاره راغي او په کابل کې ميرزا عبدالرزاق ونيوی او مړ ئی کړ او چې په غزني کې دخپل پلار الخ بيگ د خنګه ښخ سو او کابل ، غزني، ننگرهار د باير لاس ته ورغلل زبير راغي په بدخشان کې دخلکو په کومک را ولاړ سو او باير خپل داکا زوی خان ميرزا هلته واستاوه چه زبير راغي ئی مړ کړ . سید روح الله ميرک نقاش او خطاط او مذهب چې د هرات دودانيو نوشتی دده په خط وی په هرات کې وفات سو .

خواجه عبد الرحمن دخواجه کلان زوی د هرات قاضي اود گوهر شاد په مدرسه کې مدرس سو .

۱۵۰۹ - ۱۵۲۵ م ۹۱۵ - ۹۲۲ ق

د سلطان ابراهيم بن سلطان سکندر لودی سلطنت په هند کې .

دهرات مشهور امير سيد غياث الدين مشهدي وفات سو .
 مولانا بنايي هر وي نستعليق كنبونكي دنجم ثاني دماوراءالنهر په كشتار كي ووژل سو .
 د مولانا جمشيد كتابدار هروي خطاط وفات .

۱۵۱۳ م ۹۱۹ ق

مولانا سلطان علي مشهدي مشهور نستعليق ليكونكي په مشهد كي وفات سو .
 مولانا فصيح الدين محمد نظامي دهرات د بديعيه مدرسي مدرس او مؤلف وفات سو .
 امير برهان الدين عطاءالله دهرات عالم په مشهد كي مړ سو (شوال) .
 مولانا عياث الدين جمشيد قايني دهرات صدر په قاين كي وفات سو .

۱۵۱۴ م ۹۲۰ ق

بابر تر هندو كښ راتير سو او كابل ته راغي .
 قاضي حسن اختيار الدين دقاضي غياث الدين تربتي زوي دهرات مشهور قاضي مړ او په تربت كي ښخ سو .

قاضي بديع دقاضي اختيار الدين هروي زوي په هرات او بخارا كي ژوندي ؤ، دي دمغول او منقول عالم او شاعر او طبيب اود مختار الابرار مؤلف و

خواجه جلال الدين ابو القاسم جامي دهرات معتبر سړي او خواجه ناصر الدين عبدالعزيز جامي دهرات ولاړ .

عالم اومتفي وفات سول .
 مولانا مير كمال الدين حسين ابيوردي دهرات ددربار امير او عالم وفات سو .

مولانا نظام الدين عبدالقادر طبسي دهرات قاضي و .
 ددرويش عبدالله سلطاني بلخي خطاط وفات .

مير فاضل گوكلتاش دقندهار د باباولي (سيد حسن ابدال) پر قبر يوه سنخته وكنبله (ربيع الثاني) ۱۵۱۵ م ۹۲۱ ق

شيخ جلال الدين ابو سعيد پوراني هروي په قندهار كي له بامه ولويد او مړ سو

سيد نظام الدين سلطان علي موسوي هروي او خواجه نعمت الله آصفي هروي امير او شاعر وفات سول .

قاسم بن يوسف ابونصري هروي ارشاد الزراعة تاليف كي ء .

۱۵۱۶ م ۹۲۲ ق

محمد بدخشي دمنطق عالم اود شرح الياس رومي دحاشيي دمؤلف وفات .

مولانا شهاب الدين عبدالله بياني بن خواجه محمد مرواريد دهرات خطاط او شاعر او صدر اود موسيقي پوهاند په هرات كي وفات سو . (رجب) .

۱۵۱۶ م ۹۲۳ ق

بابر له كابله ولاړ او قندهار ئي له شاه بيگ اورغوني څخه ونيوي او شاه بيگ د شمال اوسند خوا ته ولاړ .

دافغانستان تاريخي پيښليک

يار محمد هروي خطاط په هرات كي دمخزن اسرار نسخه وكنبله . (استانبول ۱۳۰۹) .

شيخ فصيح الدين محمد بن زين العابدين خوافي صوفي اوزاهد وفات سو .

بديع الزمان ميرزا دسلطان حسين بايقرا زوي مړ سو .

۱۵۱۸ م ۹۲۴ ق

محمد بن يوسف هروي طبيب او لغوي جواهر اللغة تاليف كي ء .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق

بابر دجندول او باجوړ له خوا لاپر هند خپله لو مړي لښکر کښي وکړه په ۵ محرم ۸ جنوري ئي دباجوړ کلا ونيوله او خواجه کلان ئي هلته مقرر كي ء .

ديو سفزو مشران شاه منصور د ملك سليمان شاه زوي او سلطان علاءالدين سواتي اوطا ووس خان بابر ته ايل سول .

بابر دشاه منصور يوسفزي لور

بي بي مبارکه وکړه . (جمعه ۲۶ محرم) اود نيلاب له خوا پر پنجاب ورغي او بهيره ئي ونيوله . (۵ ربيع الاول ۷ دارچ) او بيرته كابل ته راغي . (دربيع الاخر غره ، ۱ - اپر يل) .

ديو سفزو شپږ تنه مشران كابل ته راغلل او بابر ته ئي دهغي خوا ماليات ومنل (۱ جمادي الاخرى - ۲۰ می) .

بابر دتيره کوتل له خوا د گردیز

او کرماش (کورم) پر افغانانو باندي حمله وکړه (۲۹ رجب - ۲۷ جولای) اود شعبان په دريمه (۳۱ جولای) بيرته كابل ته راغي .

بابر دخيبر له خوا پر پيښور او اشنغر حمله وکړه . (۱۳ رمضان ۸ سپتمبر) لښکر ئي تر پنجابه دوهمه پلا پرمخ ولاړل اود ي بيرته كابل ته راغي (دشوال او اخر - ۲۰ اکتوبر) سيد امير نظام الدين عبدالقادر د هرات سلطانيه مدرسي مدرس او دخراسان قاضي وفات سو .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق حدود

دهرات د نستعليق ليكو نكي او عمایي مير علي هروي دژوند وخت .

۱۵۲۰ م ۹۲۶ ق

بابر قندهار كلابند كي ء خوپه لښکر كي ناچوړي ولويده او بيرته كابل ته راغي (رجب - جون) اوددغه كال په پای كي يي پر هند په خپل دريم يرغل لاس پوري كي ء اود پنجاب تر سيند پوره ئي ونيول او سيا لكوټ ئي هم فتح كي ء .

سلطان الخطاطين سلطان علي مشهدي په هرات كي وفات او په مشهد كي ښخ سو . (۱۰ ربيع الاول) .

۱۵۲۰ م ۹۲۷ ق

خان ميرزا دبابر داکا زوي دبدخشان حکمران مړ سواو پر ځای ئي دبابر له خوا شهزاده همايون دبدخشان حکمران سو .

مولانا هاتفي دمولانا جامي خوري
دهرات شاعر اود ظفر نامه تيموري
ناظم په هرات كس وفات سو .
(محرم) .
امير رضي الله عبدا لاول-
دهرات دغيائيه اوبد يعيه مدرسولوي
مدرس او عالم وفات سو (ربيع الاخر)
دهرات قاضي ضياء الدين نورا لله
دقاضي درويش محمد زوي وفات
اوپه گا زرگاه كس بنسج سو .

دهرات دواعظ مولانا حسامی واعظ
دژوند وخت .
خواجه جمال الدين عطاء الله دهرات
وزير او عالم وفات سو (يكشنبه ۲
ربيع الاول) .
مولانا شمس الدين محمد الحنفي
دهرات دسلطانيه مدرسى مدرس و .
۱۵۲۲ م ۹۲۸ ق

بابر قندهار دشاه بيگك از غون
شخه ونيواو خپل زوي شهزاده كامران
ئى هلته وگوماره (۱۳ شوال سپتمبر)
استاد كمال الدين بهزاد دشا .
اسماعيل صفوى په فرمان دكتابخانى
مشر مقرر سو (۲۷ جمادى الاولى) .
شيخ زين الدين على هرات ته راغى
اوددى خاى شيخ الاسلام او قاضى
القضات مقرر سو .

شيخ نورالدين محمد دشيخ
زين الدين خوا فى له پښته
دهرات مشهور مدرس چى په
۹۲۶ ق كال له هر اتـــه
كابل ته تللى اودبابر پادشاه په حضور
كس و ، په كابل كس وفات
سو (جمادى الاخرى) .

دملك علاء الدين على بن ملك نظام
الدين يحيى نيمروزي وفات .
۱۵۲۲ م ۹۲۹ ق

خواند مير هروى مؤرخ خپل مشهور
كتاب حبيب السير وكيښ .
دوست محمد كاكرد بابر خان زوى
خپله غرغښت نامه په پښتو منظومه كړه .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق
بابر خپل خلم يرغل پرهندشروع
كس تر اباسين ورتيرسو او تر سر
هنده پورى ورسيدى .

عسكرى ميرزا دبابر زوى دقندهارد
چهل زينى په جوړولو شروع كړه او تر
(۹۵۳ق) پورى يى كار ختم سو .
امير نظام الدين عبدالحى منشى د
هرات تعليق نويس اودامير على شير
دهرسى مدرس له هراته ولاړ او په
استر اباد كس مدرس سو .

شيخ الحرم مولانا جلال الدين ابوسعيد
مكى هروى په هرات كس وفات او په
خيابان كس بنسج سو .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق حدود
دمولانا محمود د ابراهيم كالوانى
زوى دتاريخ ابراهيم شاهى دمؤلف
دژوند وخت .
رابعه دقندهار پښتوشا عره په دغه
وخت كس ژوندى وه .
دسلطان على او بهى هروى خطاط
دژوند وخت .

دقاضى نظام بدخشى اودده دزوى
ميرحسام الدين قاضى خان د ژوند
وخت . دوى دبابر دوخت قاضيان
وو .

۱۵۲۵ م ۹۳۱ ق
بابر قبول پنجاب ونيوى او مير

عبدالعزيز ئى دلاهور حكمران مقرر
كس او دولت خان لودى ئى هم مات
كس .

۱۵۲۵ م ۹۳۲ ق
بابر پرهند خپل پنځم يرغل لاس
پورى كس او كامران ميرزائى دكابل
اوقندهار پر حكمرانئ پريښو خپله
د (۱۲) زرو لښكرو سره پرهندپورغى
(۱ صفر ۱۷ نومبر) .

۱۵۲۶ م ۹۳۲ ق
بابر دپانى پت په جنگ كس سلطان
ابراهيم لودى وواژه او دهند سلطنت
يى ونيو (جمعه ۸ رجب ۲۱ اپريل) .
بايزيد روښان دشيخ عبداللہ زوى
چى په (روښان پير) مشهور سو ، د
پنجاب په جالندهر كس ديبين بنت
محمد امين له نسه وزيريدى .
ملك شاه محمود دملك نظام الدين
يحيى زوى دنيمروز حكمران مقرر
سو .

سلطان محمد خندان هروى خطاط
وفات سو ، ده دحافظ دديوان يوه
نسخه په نستعليق كښلى ده ربيع الاول
۹۲۶ ق (د كابل دخپلى نسخو
كتابخانه) .

شيخ زين الدين اسفر غابادى هروى
صوفى دهرات په گازرگاه كس بنسج
سو .

على حسيني هروى خطاط دسعدى
دبوستان نسخه په هرات كس وگڼله
(استانبول ۱۶۱۰) .

دمولانا آگهى هروى شاعر وفات .
۱۵۲۶ م ۹۳۳ ق
دسيد شير (سيد محمد) بن سيد
حسين زنجير پا وفات او بنخيدل د

قندهار د سپيروان په سكيلچه كس .
(۱۰ محرم) .

۱۵۲۸ م ۹۳۵ ق
مولانا زين الدين محمود دامام
هروى خطاط د سلطان على مشهدى
شاگرد مرسو .

مولانا سلطان محمد بن مولانا
نور الله (سلطان محمد نور) هروى
خطاط په بخارا كس وفات سو .

۱۵۲۹ م ۹۳۶ ق
دمولانا بدر الدين هلالى هروى
شاعر وفات او بنخيدل په هرات كس
(صفر) د شاه او درو و يشس ،
صفات العاشقين ، ليلى مجنون ناظم .
ظهيرالدين محمد بابر شاه خپله
بابر نامه (توزك بابرى) تاليف
كړه .

على كاشفى هروى لطايف الطوايف
وكيښ .

همايون دبلخ امير كمال الدين
ونيو اود همايون اوگستن قراسلطان
ترمنځ جنگ وسو .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق
ظهير الدين محمد بابر په اگړه كس
وفات اود جمنا پر غاړه په چهار باغ
كس بنسج سو (۶ جمادى الاولى ۲۶
دسمبر) .

دده زوى نصير الدين همايون دهند
پادشاه سو (۹ جمادى الاولى ۲۹
دسمبر) .

حكيم يوسفى هروى خپله قصيده
حفظ الصحه دبابر پادشاه په نامه
وكښله .

ذوالکمالین زوی دمدار الخطوط مولف
به بخارا کی مرسو .
۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق
شاه نظام الدین ابو اسحق بن
شاه نظام الدین یحیی دنیروز ملک
وفات سو .
دبلخ دحما م سلطانی بناد کستن
قرا سلطان په امر تمامه سوه اود
مسجد جامع لپاره وقف سو .
۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق
شاه حسین کامی او بهی شاعر
په اوبه کن ۷۷ کلن وفات سو .
۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق حدود .
فیروزه کابلی حنفی تخلص شاعر
اود موسیقی پوهاند په کابل کی
ژوندی و .
عبسی مشوانی دپښتو شاعر دهند
په دامله کی اوسیدی .
شیخ زین الدین خوا فی (وقایی)
دبابر سرمنشی اود بابر نامی فارسی
مترجم په اکره کی مرسو .
دصادقی قندهاری شاعر ژوند په
هند کی .
۱۵۳۴ م ۹۴۱ ق
ابراهیم بن قاسم بن محمد امین
هروی دسلطان حسین بایقرا وزیر د
تاریخ فتوحات شاهیه مؤلف وفات
سو .
خواند میر هراتی مؤرخ او دجیب
السیر او خلاصه الاخبار مؤلف په هند
کی وفات سو .
امیر شمس الدین محمد بن شیر
محمد بن امیر ویسل په کابل کی مرسو
اوبنخ سو .

میر علی هروی خطاط دمیر باقر
ذوالکمالین زوی دمدار الخطوط مولف
په بخارا کی مرسو .
۱۵۳۵ م ۹۴۲ ق
په قندهار کی چی دشهزاده کامران
له خوا خواجه کلان بیک حکمران و
دصفوی لښکرو کلابندکیء خو میرزا
کامران له لاهوره راغی او صفویان
ئی له قندهاره وشرل . (شعبان) .
استاد کمال الدین بهزاد دهرات
لوی نقاش په هرات کی وفات او هوری
بنخ سو .
مولانا رستم علی هروی نقاش او
مذهب او خطاط دبهبازا خوری په
هرات کی وفات سو .
حکیم یوسفی هروی دلایل النبوی
اودلائل البول په هند کی تالیف
کړه .
۱۵۳۶ م ۹۴۳ ق
شاه طهما سب صفوی قندهار
ونیوی او میرزا بداغ خان ته ئی وسپاره
خومیرزا کامران له لاهوره بیا راغی
اوقندهار ئی ونیوی .
دنوایی داشعارو منتخبات میرعلی
بخاری دعبداالعزیز خان لپاره ولیکل
چی د هراتی مذهب محمود په قلم
۸ میناتور لری . (دترك دهنرموزیم
۱۹۴۶) .
۱۵۳۷ م ۹۴۴ ق
میر معصوم نامی قند هاری ئم بکهری
به بکهر کی وزیریدی (دوشنبه لرمضان)
دی دسید صفایی قندهاری زوی اود
باباولی لمسی دی .
۱۵۳۹ م ۹۴۶ ق
کستن قرا سلطان دبلخ حکمران

دهندوان نوی کلاجوره کړه ، دغه
وخت دبلخ ودانی شرقا و غربا
له خواجه پلاس پوشن څخه ترچهار
باغ گلشن پوری یوفر سنگ، اوشمالا
جنوبا له خواجه سنگ لیس څخه دستي
ترکلی پوری هم یوفر سنگتوه .
مولانا سید په بلخ کی ژوندی و .
محمد زمان میرزا د بدیع الزمان
میرزا زوی مرسو .
حکیم یوسفی هروی دمحمد زوی
مشهور طبیب اودایب او مؤلف ریاض
الانشاء په هند کی وکښ .
دده نور تالیفونه :جامع الفوائد،
بنایع الانشاء ،طب یوسفی ،سته
ضروریه وغیره .
برهان هروی کاتب اوخطاط دلواایح
جامی یوه نسخه وکښله (دکابل د
خطی نسخو کتابخانه) .
جهانگیر هاشمی هراتی شاعر د
مظهر الآثار او تحفة الحبيب مؤلف
دحجاز په لار کی مرسو .
۱۵۳۹-۱۵۵۰ م ۹۴۶-۹۶۳ ق
دسوری پښتنو پاچهی په هند
کی .
۱۵۴۰ م ۹۴۷ ق
همایون پاچا په هند کی دشیرشاه
سوری لښکرو مات کی اود سندله
لاری ایران ته وتښتیدی (ارجب) .
په دی وخت کی دکابل او قندهار
پادشاه میرزا کامران دبابر زوی و .
دبابر پاچا تابوت بی بی مبار کی
یوسفزی دده ماینی له اگری څخه
کابل ته راوی اودلته ئی دبابر په باغ
کی بنخ کیء .
حسین بن علی بن حسین کاشفی

هروی اخلاق محسنی په تر کی
دانیس العارفین په نامه ترجمه کیء .
محمود مذهب د نظام هروی زوی
دهاتفی تیمور نامه په بخارا کی
وکښله (ذی قعدة) (استانبول ۱۵۴۶) .
۱۵۴۱ م ۹۴۸ ق
په اندراب کی دمیرزا کامران او
سلیمان میرزا جنگ وسو اود کامران
میرزا لښکرو د بدخشان مرکز قلعه
ظفرونیو (۱۷ جمادی الاخری) .
محمد حیدر گورکان د تار یخ
رشیدی مؤلف کشمیر و نیوی
(۸ رجب) .
۱۵۴۲ م ۹۴۹ ق
شهبزاده جلال الدین محمد اکبر د
همایون روی دسند په امر کویت کی
دحمیده بانو بیگم له نسه وزیریدی .
(یکشنب ۵ رجب) .
بایزید پیر روښان مشهور او
غښتلی سو .
۱۵۴۲-۱۵۸۰ م ۹۴۹-۹۸۸ ق
دبایزید پیر روښان ولد عبدالله د
ملی نهضت دوره په افغانستان
کی .
۱۵۴۳ م ۹۵۰ ق
همایون پاچا له سنده دگرمسیر
پرلار سیستان ته وتښتیدی (شوال)
اود هرات له لاری ایران ته ولاړ
(ذی قعدة) .
دبلخ حکمران گستن قرا سلطان
لیونی سو، اود بلخ علماء مولانا
حسین اومولانا عبدالرحمن ئی پوست
کړه .
دخواجه زاده رحیمی کابلی شاعر
وفات .

دببخودی بلخی شاعر دژوند وخت. (۱۰ رمضان) او کامران سند ته قدری سبزواری شاعر په هرات، کی و لاپړی ژوندی و.

۱۵۴۴ م ۹۵۱ ق

همایون دبایر زوی دهرات او مشهد له لاری په قزوین کی د شاه طهماسب صفوی درېز ته ورسیدی. (جمادی الاولی).

محمد قاسم بن شاد یشاه هروی خطاط دعارفی هروی گوی وچوگان په بنکلی نستعلیق وکینس (دکابل خطی کتابخانه).

میر علی هروی خطاط په فتح آباد کی وفات سو.

۱۵۴۵ م ۹۵۲ ق

دهند لوی پښتون شهنشاه شیر شاه سوری دکالنجر په کلابندی کی وسوخیدی او وفات سو. (۱۰ ربیع الاول).

میرزا حیدر کورگان تاریخ رشیدی په کشمیر کی بشپړکی (ذوالحجه). همایون له ایرانه دهرات پرخوا (۳۰) زرو صفوی امدادی لښکرو سره راغی او قندهارنی له خپل ورور میرزا عسکری څخه تر ۶ میاشتو کلا بندی وروسته و نیوی (پنجشنبه ۲۵ جمادی الاخری).

دبلوڅو مشر لونگ اود پښتنو مشر میرعلی کابل ته راغلل، اود همایون له خوا لونگ شال او مستونگ او علی دوکی ته مقرر سول.

۱۵۴۶ م ۹۵۳ ق

همایون له قندهاره راغی کابل نی له خپل ورور میرزا کامران څخه و نیوی

مجنون رفیعی هروی خطاط وفات سو.

۱۵۵۲ م ۹۵۹ ق

دهمایون له خوا شهزاده جلال الدین محمد اکبر د غزنی حکمران سو.

دهمایون په امر خواجه سلطان علی وزیر په کابل کی یومسجد جوړ کی. (دپرلیک یی دکابل په موزیم کی).

۱۵۵۲ م ۹۶۰ ق

همایون دغزنی او کابل اوننگرهار پاچاسو اودخپل ورور کامران د ماتولو لپاره تراننگ تیرسو، کامران سلطان آدم کهگر ته پنا وروپه خو هغه همایون ته په لاس ورکی اود همایون په امر پوند سو.

۱۵۵۳ م ۹۶۱ ق

همایون کابل علی قلی خان اندرابی ته پرینسو او پخپله قندهار ته ولاړ بهادر خان سیستانی یی دزمینداور او قندهار حکمران کی او پخپله د بیرم خان سره کابل ته راغی او میرزا سلیمان نی دبدخشان حکمران کی (ذی حجه).

میرزا محمد حکیم دهمایون زوی په کابل کی دماه چوچک بیگم له نسه وزیریدی (چهار شنبه ۱۵ جمادی الاولی).

شاه زین العابدین د شاه ابواسحق زوی دنیمروز حکمدار م سو.

۱۵۵۵ م ۹۶۲ ق

همایون خپل زوی محمد حکیم او منعم خان په کابل کی پرینسول اود صفری په میاشت کی د (۱۵) زرو لښکرو سره پینسور ته ولاړ اولاهور

جنگ وکی مگر ناکام کا بل ته راغی.

په قند وز کی دمیرزا کامران او هندال جنگ و سو چی میرزا کامران بامیان ته ځینی وتښتیدی.

شیخ قاسم منی زی دتذکره اولیا افغان لیکر ال دپینسور دبدنی رودپر غاړه وزیر یدی.

۱۵۴۹ م ۹۵۷ ق

میرزا کامران په بامیان کی یاغی سو او همایون له کبله دده مقابلی ته ولاړ، دغوربند په جنگ کی همایون مات سو او بدخشان ته ولاړ، او میرزا کامران راغی کابل نی و نیوی. خوتر درو میاشتو وروسته همایون بیرته له بدخشانه راغی او کابل نی و نیوی او میرزا کامران پینسور ته وتښتیدی.

میرزا عسکری چی په دی جنگ کی و نیول سو، عربستان ته وا ستول سو.

شاه نصرت د شاه محمود زوی دنیمروز پاچا م سو.

مولانا کمال الدین عاشق دبلخ شاعر او عالم هلته وفات سو.

۱۵۵۱ م ۹۵۸ ق

همایون او کامران د ننگرهار په سرخاب کی جنگ سره وکی چی په دی جنگ کی میرزا هندال ووژل سو (یکشنبه ۲۱ ذی قعدة) او کامران هند ته وتښتیدی.

(دهندال ولادت ۹۲۴ ق وچی دکابل دبایر په هدیره کی ښخ دی).

میرزا حیدر کورگان دتاریخ رشیدی مؤلف ووژل سو.

په مدينه کې وروسته ئې ډهلی بيا فتح کړی او بيا د هند پاچاسو (غره رمضان) شاه محمد کلاتي توخي دهمايون له خوا د قندهار حکمران و. سيدعلي د قنبرعلي زوی (پير بابا) چی دامير تيمور دخور له نسله و له هنده تراټک راوښت او دافغانانويه سيمه کې ميشته سو. دشمس الدين محمد خراساني فقيه او د پخارا دمفتي دجامع الرموز مؤلف دوفات حدود.

۱۵۵۵ م ۹۶۳ ق

همايون په ډهلی کې د کتابخاږ له بامه راولويد او ۴۹ کلن تر ۲۵ کلو ناچې وروسته وفات او په ډهلی کې ښخ سو. عبدالطيف بن عبدالمؤمن احمدی داسهار الاسرار مؤلف مې سو. شهنزاده جلال الدين محمد اکبر ۱۳ کلن د لاهور په کلانور کې دهمايون تر مرگ وروسته دهند پر تخت کښيښوست. (جمعه ۲ ربیع الثاني). ميرزا سلیمان له بدخشانه راغي اوشهنزاده محمد حکيم ئې خلورمياشتی په کابل کې کلابند کړی خو نا کام بيرته ولاړ.

۱۵۵۵-۱۶۰۵ م ۹۶۳-۱۰۱۴ ق

د جلال الدين محمد اکبر پادشاهد پاچاهي دوره. ۱۵۵۶ م ۹۶۴ ق بهادرخان سيستاني له زميند اوږه پر قندهار حمله وکړه خوشاه محمد کلاتي قندهار وساتي او وروسته بيا سلطان ميرزا صفوی قندهار ونيو. شهنزاده کامران دبابر پوند زوی

په مدينه کې وفات او په معلی هدير کې ښخ سو (۱۱ ذی حجه).

درونقی بدخشانی شاعر وفات. ۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق

ملک سدود معروف زوی وزيريدی (۱۷ ذی حجه) دی د سدوز پلار دی.

ميرزا عسکری دبا بر زوی چي همايون شپړلی و په حجاز کې مړ او ښخ سو.

نظام الدين حيدر د نيمروز ملک وفات سو.

شاه محمد کلاتي د قندهار حکمران په هند کې د اکبر پاچا دربار ته ولاړ در کن الدين بن بایسنقر ميرزا د ژوند وخت، چی سلطان ابرا هيم ئې زوی و.

۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق

ميرعلي هروی خطاط او شاعر د سلطان علي شاگرد په هرات کې وفات سو.

۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق

ميرزا سلیمان دخان ميرزا زوی بدخشان حکمران د پير محمد خان اوزبک سره د بلخ په چشمه گا زراد کې وجنگيدی او مات سو. دده زوی ميرزا ابراهيم د پير محمد خان پسر امر وواژه سو.

اکبر شاه له کابله منع خانوغو ښت او پخپل وکالت يې دخان خانان په لقب مقرر کړی او د منع خان زوی غنی خان د کابل حکمران سو (دوشنبه ۱۸ ذی حجه).

آخوند قاسم پا پن خیل شينو او رخیل شهنزاده کامران دبابر پوند زوی پښتو کتاب فوائد الشر يعه وکښی.

۱۵۶۰ م ۹۶۸ ق

د کابل حکمرانی د شهنزاده محمد حکيم مور او شاه ولی اتکه کوله او غنی خان هندته وتښتيدی. دو اصلی کابلی شاعر وفات.

۱۵۶۱ م ۹۶۹ ق

شمس الدين اتکه دمير يار محمد غزنوی زوی د اکبر پاچا د دربار اوی وزير په هند کې دا د هم خان په لاس وواژه سو. (رمضان).

نيکبخته دشيوخ الله داد موزی لور داشنغر او سيدونکی وه چی خپل کتاب ارشاد الفقراء ئې په پښتو نظم کړی.

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق

د اکبر پاچا له در باره منع خان د کابل د نيو لو لپاره راغي او د جلال آباد د چارباغ سره ئې د کابل داميرانو سره جنگ وکړی، خومات سو او هند ته ولاړ. (ذی حجه). بايزيد پير روښان په پښتنو قبيلو کې قوت وموند او داشنغر په کله ډير کې مرکز ونيو. خو محسن خان د کابل حکمران دی ونيو او بندي ئې کړی.

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق حدود

سلطان محمد بن درويش محمد مفتی خپل کتاب مجمع الغرائب د بلخ د پاچا پير محمد خان په نامه وکښی.

۱۵۶۳ م ۹۷۱ ق

شاه ابرو المعالی د همايون دلور فخر نساء بيگم ميره دميرزا محمد حکيم مور مړه کړه او د کابل اختيار دار سو. ده د غور بند د پله سره د بدخشان د ميرزا سلیمان سره

جنگ وکړی او ووژل سو (۱۷ رمضان) او ميرزا سلیمان کابل ميرزا محمد حکيم ته پرېښو.

خواجه باقی بالله د قاضی عبدالسلام کا بلی زوی مشهور نقشبندی صوفی په کابل کې وزيريدی. (دده وفات په ډهلی کې ۲۵ جمادی الاخری ۱۰۱۲ ق) دسلسله الا حرار مؤلف دی.

شيخ احمد سر هندي دمو لانا عبدالاحد فاروقی کابلی زوی په سر هند کې وزيريدی (۱۴ شوال).

۱۵۶۴ م ۹۷۲ ق

ميرزا سلیمان له بدخشانه راغي او کابل ئې کلابند کړی، ميرزا محمد حکيم د اکبر پاچا په مرسته له پېښوره راغي او سلیمان ئې بيرته بدخشان ته وشاړه او د کابل مستقل حکمران سو.

۱۵۶۵ م ۹۷۳ ق

سلیمان ميرزا خلر مه پلاير کابل حمله وکړه او دميرزا محمد حکيم گومارلی حکمران معصوم خان ئې کلابند کړی، خو بير ته بدخشان ته ولاړ.

مولانا محب علی هروی خطاط او نقاشی او موسیقي پوهاند درستم علی هروی زوی په هرات کې وفات سو.

بيکسی غزنوی شاعر په پېښور کې وفات سو.

مولانا ماتمی هروی شاعر په هرات کې وفات سو.

صبوحي بدخشانی شاعر په هند کې مړ سو.

دهند په اکبر آباد کی وفات سو.

۱۵۷۶ م ۹۸۴ ق

د شاه طهما سب صفوی
دهرات بدیع الزمان میرزا می کی.
(محرم)، شاه طهما سب صفوی
د هرات د تصاویر والیم سلطان
مراد ته اهداء کی، چی د عبداللہ
هروی خط او دشاه غریب میرزا او
بہزاد تصاویر ہم لری (داستانبول
پو ہنتون ۱۴۲۲).

عبدالخالق بن حبیب
اللہ هروی خطاط یو قرآن شریف
په ټینکلی نسخ و کینس (د ایران
باستان موزیم).

۱۵۷۷ م ۹۸۵ ق

دنیروز دملکانو شخړه د افشار
او قزلباش سره .
دخان محمد خانی کابلی شاعر
دژوند وخت .

۱۵۷۸ م ۹۸۶ ق

دنیروز ملک اسحاق بن ملک
محمد وفات سو .
استاد محمدی هروی نقاش د
سلطان محمد نقاش زوی ژوندی و .
دملا محمد حسین تبریزی خطاط
وفات چی دمیرعماد قزوینی استادو .
حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی خپل کتاب (مقطع) وکینس
چی دهند تاریخ ئی د سلطان محمود
له وخته تراکبر پاچا پوری راوړی ء
دی ء . دده بل کتاب مطلع یاتاریخ
اکبری دی ء .

حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی داکبر پاچا په حکم دپنجاب
په دیوانی مقرر سو .

ئی ووژل سو .

۱۵۷۳ م ۹۸۱ ق

دسید امانی کابلی شاعر وفات
دهند په جونپورکی .

۱۵۷۴ م ۹۸۲ ق

محمدبن علاء الدین زره هروی
دامیر خسروخمسه په خفی نستعلیق
په خاف کی وکښله چی تصاویر ئی
دمحمدی مصور په قلم دی (رجب)
(دکابل دخطی نسخو کتا بخا نه).
خواجه امین الدین محمود هراتی
خطاط په هند کی وفات سو.
معزی هروی شاعر په هند کی
وفات سو .

۱۵۷۵ م ۹۸۳ ق

په بدخشان کی دمیرزا سلیمان
اودده دلمسی شاهرخ تر منځ
جنگونه وسوه ، خو چی شاهرخ قندوز
ونیوی ء میرزا سلیمان هم
بدخشان او تالقان ورپرېښودل او
پخپله هند اوبیا حجازته ولاړ .
مجنون هروی خطاط دکمال الدین
محمود رفیقی زوی د«توامان» خط
دخترع اود آداب المشق مؤلف په
هرات کی وفات سو .

ویسی هروی شاعر او خطاط په
مکه کی اوسیدئ او دمذکر احباب
یوه نسخه ئی وکښله (دبرلین موزیم).
خلقی قلندر بلخی شاعر دبلخ
په مزار شریف کی وفات سو .

سید میرک وصالی بلخی شاعر او
خطاط دبلخ په سمانه کی او سیدی ء .
میرزاقلی میلی هروی شاعر دهند
په مالوه کی مسموم اومر سو .
میر کلان هروی عالم سل کلان

(چهار شنبه ۱۷ ربیع الاول).

دمولانا والهی بلخی شاعر وفات
په بلخ کی .

۱۵۷۰ م ۹۷۸ ق

پیر رو ښان بایزید چپل کتاپ
صراط التوحید په فارسی ژبه
تالیف کی ء .
دنیروز ملک شاه حسین غیاث -
الدین محمد وزیریدی ء .

۱۵۷۱ م ۹۷۹ ق

د خواجه حسن هروی شاعر
وفات په کابل کی .

قاسم خان موجی بدخشی شاعر
دلایلمجنون اویوسف زلیخا ناظم
په آگره کی وفات سو.

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق

بایزید پیر روښان له بنده ایله
سو اوبیائی په تیراه کی دآزادخواهی
تبلیغ شرو کی ء .
دمولانا عیسی هروی خطاط
دژوند وخت .

دمولانا یاری هروی نقاش او
مذهب اونستعلیق لیکونکی اوشاعر
وفات .

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق حدود

بایزید پیر روښان خپل خیرالبیان
په څلور ژبی : پښتو ، فارسی ،
عربی ، پنجابی وکینس .
دعلی محمد مخلص پښتو شاعر
دژوند وخت . دی دپیر روښان
مخلص و .

د پښتو شاعر ارزانی خویشکی
روښانی دژوند وخت .

محمد یوسف کابلی شاعر دشاه
بیگ کابلی زوی دهند په سورت

آتشى قند هاری شاعر په لاهور
کی مړ سو .

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

میرزا محمد حکیم دکابل حکمران
دخپل ماما فریدون په لمسون له
پېښوره ولاړ اولاهورئى کلا بندکی ء ،
خواکبر پاچا پخپله لاهور ځنځی
ونیوی او محمد حکیم پېښور ته
راو تښتیدئ (جمادی الا ولی) او
وروسته کابل ته راغئ .

مولانا ویسی هروی خطاط دمولانا
جامی دنفحات الانس یوه نسخه په
ښکلی نستعلیق وکښله . (د هرات
موزیم).

حافظ کمال الدین حسین هروی
خطاط په مشهد کی وفات سو .

سیدحسین خواجه نقیب الله
شریف نثاری بخاری خپله تذکره
شعراء مذکرا حباب وکښله
(متوفا ۱۰۰۵ ق) چه د افغانستان
بوالعجب دکابل ظریف شاعر په
دډیرو شاعرانو احوال لری .

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

کابل کی وفات سو .

خردبیکى کابلی شاعر وفات سو.
۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

قاسم کاهى کابلی شاعر او عالم
خپل کتاب په ادبی علومو کی دهند
په تونک کی تالیف کی ء .

مولانا مسیحی بلخی شاعر ۸۰ کلن
په بلخ کی وفات سو .

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

شهبزاده سلیم (جهانگیر) دجلال
الدین اکبر زوی داگری په فتح پور
کی دجوده بائی له نسه وزیریدی ء .

۱۵۷۹ م ۹۸۷ ق
میرزا سلیمان دایران او هرات او قندهار له خوا کابل ته راغی او دمیرزا محمد حکیم په مرسته ئی بیا په تالقان کی دخپل لمسی شاهرح سره جنگ وکی ء. اوله تالقانته تر هندو کشه مخکی ئی و نیولی ء او بدخشان شاهرح ته پاته سو . عباس خان سروانی (تاریخ شیر شاهي) په هند کی تالیف کی ء .

۱۵۸۱ م ۹۸۸ ق
میرزا محمد حکیم له کابله ولاړ او لاهور ئی کلابند کی ء، خود اکبر پاچا حکمران سعید خان دغه ښار په کلابندی کی وساتی او تسلیم نسو (ذیحجه) . پیر روښان دشنوارو په تور راغه کی د کابل د حکمران محسن خان سره جنگ وکی ء او په دغه جنگ کی (۵۶) کلن ووژل سو . ابوالقاسم نجم الدین قاسم گاهی کابلی شاعر او مؤلف په اکره کی وفات سو (۲ ربیع الثانی) . حاجی عارف قندهاری مورخ دهند په حصار تانده کی د مظفر خان سره وواژه سو .

۱۵۸۰ - ۱۶۰۰ م ۹۸۸-۱۰۰۹ ق
جلال الدین دبایزید پیر روښان زوی د پښتنو د آزاد یخواهی حرکت رهنما و .

۱۵۸۱ م ۹۸۹ ق
پخپله اکبر پاچا د میرزا محمد حکیم مقابلی به پر لاهور راغی ء او میرزا محمد حکیم ئی بیرته کابل ته راوشاړه . خو اکبر کابل ته پسې

راغی ء ، او میرزا محمد حکیم ئی وباخښه ، ادکابل او زابل حکمرانی ئی ورکړه (۱۴ صفر) . جلال الدین دبایزید پیر روښان ۱۴ کلن زوی په تیراه کی دخپل پلار پر خسای کښینو ست او د افغانانو آزاد یخواهان پر راتول سول .

د نیمروز ملک حیدر بن ملک محمود وفات سو (۲ رمضان) . د نیمروز ملک غیاث الدین محمد مر سو (۹ ذی حجه) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق
جلال الدین روښانی شل زره پلې او پنځه زره سپاره لښکر له تیراهه راوستل او د پېښور حکمران سید حامد بخاری ئی په جنگ کی وواژه . قاضی محمد سالم لغمانی د درویش محمد خان غازی جنگنامه تالیف کړه چی نوم ئی (صفت نامه) دی او دکافرستان د درو دخلکو سره جنگونه بیانوی (دروما طبع ۱۹۶۵) . محمد صالح فارغی کابلی شاعر به هند کی ژوندی و .

عشقی کابلی شاعر دشینخ اسماعیل له پښته په هند کی وفات سو . شیخ قاسم دشینخ قدم زوی «ذکره الاولیاء افغان» و کښلله (دا کتاب وړک دی ء) .

ملا محمد هروی عالم په هند کی وفات سو . ۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق جلود دمیر کلان غزنوی شاعر او

حکمران د ژوند وخت . دغیوری کابلی شاعر دو فوات وخت په هند کی . دفاضل منشی کابلی د ژوند وخت په کابل او هند کی . امیر دپښتو تجوید نظم کی ء . میرزا محمد حکیم د همایون زوی په کابل کی سکه ووهرله .

۱۵۸۳ م ۹۹۱ ق
سید صفایی دقندهار دبابا ولی لمسی دیکبر شیخ الاسلام هلته وفات سو (ذیقعدة) محمد هاشم کشمی بدخشی د محمد قاسم زوی دحضرت مجدد مکتو باتو ددریم جلد جامع او مولف صوفی وزیریدی ء «ارجب» پیر بابا سید علی قندوزی په باجوړ کی وفات اوښخ سو .

۱۵۸۴ م ۹۹۲ ق
پربدخشان او تالقان باندي عبدالله خان اوزبک حمله وکړه او میرزا سلیمان اوشا هرخ کابل ته راغلل او شمالي ولایات عبدالله خان و نیول .

قاضی نظام غازی خان بدخشی عالم او دشرح عقاید محشی ۷۰ کلن دهند په او د هکی وفات سو . ملا عالم گلپهاری د فواتح الولاية او صلصلة الجرس مؤلف په هند کی وفات سو .

۱۵۸۵ م ۹۹۳ ق
شهرزاده محمد حکیم دهمایون زوی چی له کوچینوا ئی شخه د کابل حکمران و، وفات سو او په کابل کی دبابر په هدیره کی ښخ سو. (جمعه ۱۲ شعبان) او کابل مستقیما

دکنورمان سنگه تر اداری لاندی سو ، چی اکبر له هنده رالیږلی وو. (دمحمد حکیم ولادت ۱۵ جمادی الاولی ۹۶۰ ق) د خواجه محمود بن اسحاق شهبای هروی خطاط ژوند وخت .

په جاورو نک کی دنیمروز د لښکر مقابله له صفوی مظفر حسین میرزا سره .

۱۵۸۶ م ۹۹۴ ق
میرزا پاینده حسن غزنوی دبابر نامی دشپږ وکاو برخه په فارسی ترجمه کړه او وروسته بیا محمد قلی حصاری هغه د ۹۳۵ ق کال تر ترواقعو پوری ترجمه کړه .

د اکبر پاچا له خوا کنور مان سنگه دکابل سرلښکر او میسر شریف ئی صدرو .

د اکبر پادشاه او دجلال الدین روښانی جنگونه په خیبر ، تیراه، ننگرهار کی .

میر شمس الدین داعی کشمی شاعر دمیر جلال الدین زوی په کابل کی مړ سو .

خواجو ملیزی مؤرخ ، تواریخ افغانه یا تواریخ خان کجور په یو سفزوکی تالیف کی ء . دا کتاب پیر معظم شاه په هند کی دتواریخ رحمت خانی په نامه لنډ کړی دی ء (دپېښور چاپ ۱۹۷۰)

۱۵۸۶ م ۹۹۵ ق
میرزا سلیمان له لغمانه پر تالقان ورغی ، خو عبدال مؤ من خان د بلخ حکمران دی مات کی ء او هندوستان ته ئی وشاړه .

دکتور مان سنگه پر ځای د اکبر پاچا له خوا زين خان کوکه د کابل حکمران مقرر سو او هغه له کابله ترانکه خپل حاکمان دلارو دساتنی لپاره مقرر کړل .
عبدالله خان دتوران پاچا پر خراسان حمله وکړه (۲۸ جمادی الاخری).

۱۵۸۶ م ۹۹۶ ق

عبدالله خان اوزبک سيستان ونيوی ء .
سلطان حسين ميرزا دبدیع الزمان ميرزا زوی سيستان ته راغی ء .
په سوات ، باجوړ ، وزيرستان ، تيراه کی داکبر پادشاه دلنیکرو جنگونه دجلال الدين زونبانی سره .

۱۵۸۸ م ۹۹۷ ق

داکبر پاچا لښکر په باجوړ او سوات کې پر پښتنو ور غللی ، او پخپله اکبر دوهمه پلا کابل ته راغی ء ، او قاسم علی خان کابلی ئی ددی ځای حکمران مقرر کړی ء .

ميرزا سليمان دخان ميرزا زوی دبدخشان پخوانی حکمران (۷۷) کلن په لاهور کې مړ سو ، دی کاختی راغله .

دفارسی او اوزبکی ژبی شاعرهم و .
شیخ بوستان بربخ «بستان الاولیاء» وکینی (پښتو) .
دنیمروزملک محمد بن غیاث الدین محمد مرسو . اوس سيستان او یو یووی ء .

۱۵۹۰ م ۹۹۸ ق

عبدالرحیم خان د بیرم خان زوی داکبر پاچا په امر بابر نامه له ترکی څخه په فارسی ترجمه کړه .

ملك جلال الدين محمود د نيمروز پاچا سو . (ذی قعدة) رستم ميرزا صفوی پر نيمروز راغی ء او ملك نصرالدين نيمروزی ئی له خپلو زامنو سره وواژه (رجب) .

سيد معصوم قندهاری د تاريخ سند مؤلف داکبر پاچا په عسکری ماموریت کې داخل سو .

دشیخ ابن یمین کو سوی هر وی وفات او په سینان کلی کې بنخیدل .
د اکبر پاچا په امر د شهباز کلا د هندوکش په لمنو کی جوړه سوه .

۱۵۹۰ م ۹۹۹ ق

په سيستان کې وچ کالی او کاختی راغله .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق

دجلال الدين روبنا ئی نوری جنگو نه داکبر پاد شاه له لښکرو سره په سر کاوی ، مینی ، تروره بیله کی چی د جلال الدين ورره شمیخ عمر ، خیر الدین ، نور الدین پکښی و وژل سول .

سلطان محمود گدون د مهابن په لمنو کی د آزادی غور څنگ وکی ء .
اخوند پنجو مولانا عبد الو هاب اکبر پوری د ده ملگری و . دوی د غرو د کاپرانو سره غزاري کولی ، او اخوند خالاک ختک ئی تاریخ د (سلوک الغزات) په نامه په پښتو وکینی .

د شهباز خان ختک د خوشحال خان دپلار ولادت د ختکو په اکوړه کی .
ملك علی د ملك اسحق زوی د نيمروز امير وفات سو (رمضان) .
عبدالله نیازی عارف او صوفی ۹۰ کلن په سر هند کی وفات سو .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق حدود

الله یار د شیخ صالح الکوزی قند هاری زوی خپل کتاب (تحفة صالح) وکینی .

سلطان قند هاری شاعر په هند کی ژوندی و .
د ابتری بد خشی د ژرند وخت .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق

جلال الدين رو بنانی له تيراهه تر سواته پښتا نه سره را غونډ کړل او د اکبر پاچا ۵۰ زره لښکرئ

تيراه کړل . د هند وزیر راجه بیربل ئی مړ کی ء اوزین خان کو که بل لوی امیر اټک ته ځنی وتښتیدی ء .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق حدود

ملا عمر خو یشکی رو بنانی عالم او مؤلف په اکوزو کی هستیدی ء او پر تصوف ئی رسالی کښلی دی .
مولانا سلیمان هروی انصاری په هند کی مقامات العارفین و مرآة السالكین و کښی .
عبدلر حمن مانکر وی د هزاره ضلع عالم او قائد او مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۳ م ۱۰۰۲ ق

د اکبر پاد شاه له خوا شاه بیگ خان کابلی د قند هار نیو لوتته را واستول سو ، او هغه بنار ئی له مظفر حسین صفوی څخه ونيوی ء .
(۱۰۰۳ ق) او د اکبر پاد شاه په مملکت کی داخل سو .
راجه تو در مل او قاسم خان کابلی د خیبر او کابل دلاری په ساتنه مقرر وو .

شیخ بستان بربخ پښتون شاعر او زاهد د گجرات په احمد آباد کی وفات سو (۱۱ ربیع الثاني) دی د اولیای افغان مؤلف دی ء .

مقصود هروی خطاط او هنر من او د اسطراب او کرو پوهاند په هند کی ژوندی و .

عبد الرحیم مانگر او عالم در دالمیدع مولف ژوندی و .

۱۵۹۴ م ۱۰۰۳ ق

د اکبر پاچا لښکرو قند هار

نیویء .
میر معصوم نامی دسید صفا ئی
قند هاری زوی د قند هار کومکسی
مقرر سو .
خواجه نظام الدین احمد هرزی
د محمد مقیم زوی د طبقات اکبری
لیکوال مؤرخ په هندکی وفات سو .
ملک جلال الدین محمود دنیمروز
ملک قلعه سبز ته نقل مکان وکړه .
عیسی د اخوند پنجو شا گرد او
عالم د اهل بیت پر فضیلت یو کتاب
و کینیس .

۱۵۹۵م ۱۰۰۴ق

جلال الدین رو بنانی د اکبر پاچا
عسکری مشر قلیچ خان کابل ته
وتبستا وه ، او له تیراوه تر کابل
او غزنی پوری ئی د پښتو نخوا
سیمې و نیو لی .
شاه بیگ خان کابلی چی داکبر
پادشاه له خوا دقندهار حکمران و ،
د کاکرانو ښو رښته ئی کښیناوه ،
او قند هار د اکبر په پاچا هی
پوری اړه در لوده .

ملک جلال الدین محمود د نیمروز
ملک د ملک شاه حسین سره د
قند هار نیو لوته ولاړل .

شاه محترم شاه کتور چی خان
ئی د هرات د سلطان حسین له
پښته باله په چترال کی د حکمرانی
کوری تاسیس کړه .

مولانا آگه ابن یمین شبر غانی
شاعر او عالم په شبر غان کی
وفات سو ، د شعر د یوان لری .
سید معصوم نامی د قندهار په

سپیر وان کی د خپل نیکه سید
شیر قلندر سبز واری بن سید میر
انصاری تر مزی پر مزار یو
ډبر لیک و کینس (۱۹ شوال) .

عماد هرزی خطاط د محیی هرزی
خطاط زوی په بلخ کی د عبدالمؤمن
خان لپاره د مولانا بلخی د مثنوی
یوه مزینه نسخه وکښله . (د کابل
دخطی نسخو کتابخانه) .

صادق محمد خان د محمد باقر
هر وی زوی د هند عسکری مشر
په دهو لپور کی وفات سو .

عیانی کابلی شاعر د هند په
یوه جنگ کی و وژل سو .

شیخ هاشم کشمی د خواجه
قاسم زوی مشهور نقشبندی صوفی
دزبلة المقامات مؤلف په هند کی
ژوندی و .

۱۵۹۷م ۱۰۰۶ق

ملک شاه حسین د نیمروز له
تر قون خخه قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۸م ۱۰۰۷ق

جلال الدین رو بنانی غزنی و نیویء
او د پښتنو منلیء مشر سو .

د سیستان ملکان او خلک له
هراته قلعه فتح ته راغلل ، او ملک
حسین د شاه عیس لید و ته
قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۹م ۱۰۰۸ق

د نیمروز ملک شاه حسین په
هرات کی د شاه عباس لیدو ته
ولاړ

عبد الله د ملا رکن الدین زوی
دپښتو شاعر ژوندی و

۱۶۰۰م ۱۰۰۹ق

د اکبر پاچا لښکر و په غزنی کی
پر جلال الدین رو بنانی حمله وکړه ،
او د جنگ پر میدان د شاد مان
نومی په لاس ټپی سو او شریف
خان اتکه د اکبر پاچا سپه سالار ،
مراد بیگ دقرر کیء چی جلال الدین
مړکی ، او سرئی د ډهلی دربار ته
واستوی .

تر جلال الدین رو بنانی وروسته
د ده ورا ره احداد د عمر شیخ زوی
د بایزید لمسی ئی پر خای
کښینو ست .

۱۶۰۰-۱۶۲۵م ۱۰۰۹-۱۰۳۵ق

احداد د عمر شیخ زوی دپښتنو
دآزادخوا هی دنهضت مشر و .

میر معصوم نامی قند هاری شاعر
او عالم او ددیرو آثارو مؤلف ، تا ریخ
سنه یا تاریخ معصومی
و کینس (۱۰۰۹ ق)

دو لت خان لودی د هند پښتون
قائد په احمد نگر کی مړسو .

۱۶۰۱م ۱۰۱۰ق

شیخ متی کاسی افغانی زاهد
او صوفی په هند کی وفات سو .

مولانا نیازی شاعر د مولانا
وصالی بد خشی زوی له دکنه حجاز
ته ولاړ از هوری مړسو .

سیدو خان د معروف زوی د
قندهار په مشر توب دشاه عباس
صفوی له خوا پیژندل سوی و او
مرکزی ارغسان و .

زین خان کوکه د خواجه مقصود
هرزی زوی د لاهور صوبدار او

شاعر مو سیقی دان وفات سو .
د نیمروز ملک شاه حسین په
مروکی دشاه عباس ملگری و .
میر درست کابلی خطاط او عیار
شناس په هند کی ژوندی و .

۱۶۰۲م ۱۰۱۱ق

میرزا حسن د شاهرخ بدخشانی
زوی پر قند هار حمله وکړه ، خو
شاه بیگ کابلی د قند هار حکمران
دی مات کیء او چخچران ته
وتبستیدئ (ذی حجه) .

محمد صالح ندایی چی په کابل
کی دخسرو شیرین مثنوی دخواجه
حسن خالدار په نامه او صرف بهائی
هم نظم کړی و ، په دغه کال هند او
حجاز ته ولاړ .

۱۶۰۳م ۱۰۱۲ق

میر معصوم نامی قند هاری د
تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا له
خوا د ایران صفوی دربار ته سفیر
واستول سو او د ده زوی میر
بزرگ چی ور سره و ، د فراه او
قند هار ترمنځ ئی د ښور او پرغره
یو ډبر لیک و کینس .

خواجه محمد باقی کابلی نقشبندی
صوفی او عالم په هند کی وفات
سو .

۱۶۰۴م ۱۰۱۳ق

د احمد بن ابی القاسم بن محمد
بن سالم بن عبد العزیز بن شعیب
هرزی صوفی د ژوند وخت
(ولادت ۹۲۰ ق) .

۱۶۰۵م ۱۰۱۴ق

جلال الدین محمد اکبر د همایون
زوی ۶۴ کلن پسله (۵۲) کالو

حبیب الله هروی نور زی خپل د پښتنو تاریخ (مخزن افغانی) د هند په برهان پور کی تمام کی (جمعہ ۱۰ ذی حجه - ۲۲ جنوری) په فارسی ژبه .

اخوند درو یزه ننگر هاری خپل فارسی کتاب تذکرة الا برار والا شرار و کینس .

خوشحال خان خټک د شهباز خان زوی د خټکو دا کورې په سرای کی وزیریدی. دی د پښتو لوی شاعر او قومی زعيم و (ربیع الثانی - مئی).

احمدیادگار په هند کی تاریخ شاهي ، یاتاریخ سلاطین افغانه (وکینس (دکلکتی چاپ ۱۹۳۹م).

۱۶۱۴م ۱۰۲۳ق
ملك شاه حسین له نیمروز څخه کیچ او مکران ته ولاړ (۱۷ شعبان) .

۱۶۱۵م ۱۰۲۴ق
احداد رو بنانی په چرخ کی د جها نگیر پاچاله لښکرو سره جنگ وکی چی دري زره تنه ملگری یی مړه سول . او احداد د قند هار خواته ولاړ .

عبدالطیف د عبید الله عباس زوی د بنیر او سیدونکی په تیراه کی د مولوی معنوی د مثنوی اتیا خطی نسخی سره مقابله کړی ، او یوه صحیحه نسخه یی ځنی جوړه کړه (د کابل او پیښور خطی کتابخانه).

میر عماد حسنی مشهور خطاط اونسعلیق لیکونکی چی ډیر وخت په هرات کی و، دشاه عباس په

۱۶۱۱م ۱۰۲۰ق
احداد د عمر شیخ رو بنانی زوی دپښتنو قائد ، پر کابل حمله وکړه او په بالا حصار کی یی د معزالملك سره جنگ وکی ، چی داحداد ملگری بارکی په دی جنگ کی مړ سو ، نو احداد بیرته لوگرته ولاړ (دوشنبه ۲ صفر .

د جها نگیر له د رباره د پنجاب حکمران قلیچ خان کابل ته داحداد مقابلی ته مقرر سو .

احمدخان کنبودبېگ خان زوی معدن اخبار احمدی (مجمع التواریخ) په هندکی دپښتنو پاچها نو پر احوال و کینس .

امام الدین متی زی د شیخ کبیر زوی دتاریخ افغانی مؤلف په پیښور کی ژرپریسی.ع.

۱۶۱۳م ۱۰۲۱ق
خواجه نعمت الله بن خواجه

۱۶۱۱م ۱۰۲۰ق
میر معصوم نامی قند هاری په بهکر کی امین الملك و ، اوپه دغه ښار کی وفات او ښخ سو (جمعہ ۶ ذی حجه) .

د نیمروز شاه ابو القاسم او شاه حبیب الله او امیر سید علی ارامیر حسن مړه سول . او ملک شاه حسین له فراه څخه اصفهان ته ولاړ .

قند هاری ملا الف هوتک خپل پښتو بحر الایمان منظوم کی.ع.

حسن بن محمد الخاکی شیرا زی احسن التواریخ و کینس ، چی د افغانی شا هانو احوال هم پکښی سته .

دخورا ډیرو کتابو مؤلف دی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۵ق
جهانگیر پاچا د پیښور له خوا کابل ته راغی (۱۸ صفر) دشیر خان افغان دپیښور او عرب خان جلال آباد حکمرانان او عارف دملاصاف حلوی زوی ئی د کابل په قضاة صدارت مقرر کړل او د کابل حکمران کفالت ئی تاش بیگ خان نه وسپاره .

د جها نگیر په امر د کابل په بالا حصار کی ودانۍ جوړی سوی د نیمروز ملک غیاث الدین محمود وفات سو .

۱۶۰۷م ۱۰۱۶ق
خان دوران شاه بیگ خان کابلی د جها نگیر له خوا د کابل او تیرا او بنگنښ او بنیر صو بدار مقرر سو (جمادی الاولی) دی تر ۱۰۲۶ق پوری د کابل صو بدار و .

د جها نگیر په امر د بابر پاچا د قبر شنخته د ده پر قبر په کابل کی و درول سوه .

محمد صدیق هدایت کشمی د «مبداء و معاد» رساله دشیش احمد مجدد سر هندی له افاد اتو څخه و لیکله د شیخ قاسم متی زی د تذکرة اولیای افغان د مؤلف وفات د هند په چنار گڼ کی .

۱۶۰۸م ۱۰۱۷ق
د نیمروز ملک شاه حسین دهرات له لاری حجاز او حج ته ولاړ .

۱۶۰۹م ۱۰۱۸ق
د نیمروز ملک شاه حسین له مکرانه را ستون سو (۱۵ شعبان) .

پاچهي دهند په اکبر آباد کی وفات سو (۱۳ جمادی الاخری) او د ده زوی شاهزاده سلیم د نور الدین محمد جها نگیر په لقب په آگره کی ۳۸ کلن پر تخت کښینو ست (۱۸ جمادی الاخری) .

۱۶۰۵ - ۱۶۲۷م ۱۰۱۴ - ۱۰۳۷ق
د نور الدین محمد جها نگیر بن اکبر پادشاه د پاچهي دوره .

د صفویانو لښکر له هراته راغلل او قندهار یی کلابند کی خود د جهانگیر له در پاره میرزا غا زی ترخان راغی او قند هاری و ساتی ، صفوی لښکر ئی و شړل (۱۲ شوال ۱۴ ق) ورو سته د قند هار حکمران میرزا غازی و .

شیش محمد صالح الکو زی په قندهار کی ژوندی و دی د پښتو شاعر او عالم او زاهد سپری و چی ملا الله یار د ده پر احوال باندي تحفة صالح و کینس .

ملا یحیی (محبی) با غد شتی هروی خطاط او شاعر د محمد حسین زوی د هرات په گاز رگاه کی یوه نو شته په عالی ثلث و کښله چی (د عمل امام قلبی خاتم بر) لیک هم لری . یحیی د فتوح الحرمین ناظم او د دیوان خاوند دی .

عبدالکریم د اخوند در ویزه زوی د خپل پلار پښتو مخزن اسلام تکمیل کی.ع .

۱۶۰۶م ۱۰۱۴ق
د علی بن محمد سلطان هروی مشهور په ملاعلی قاری مشهور فقیه او مؤلف وفات په مکه کی. دی

امر د مسعود بك مسگر په لاس وواژه سو، مولانا ابوالبقا نو سوی خرا سانی خطاط د ده معاصر و.

۱۶۱۶ م ۱۰۲۵ ق

میرزا ارشد برنا بادی هروی شاعر او مولف او خطاط په برنا باد کی وزیریدی.

د نیمروز ملک غیاث محمودی او میر محمد وفات سول.

۱۶۱۷ م ۱۰۲۶ ق

مهابت خان دبنگین د صو بسی حکمران مقرر سو او رشید خان یی کډمکی و. (ربیع الاول).
خان دو ران شاه بیگ خان کابلی دتمپتی صو بدار سو، او په عوض کی قلیچ خان د کابل صو بدار سو.

۱۶۱۷ م ۱۰۲۷ ق

د لاور خان کاکړ د کشمیر صوبدار مقرر سو.
شاه حسین بن ملک غیاث الدین محمد دسیستان دملکانو تاریخ احیاء المارک تالیف کی.

۱۶۱۸ م ۱۰۲۸ ق

د احمداد روښانی او امان الله د مهابت خان زوی دجهانگیری لښکر مشر جنګ او د احمداد ماته.

د نیمروز ملک جلال الدین محمود اصفهان ته ولاړ.

ملایحی محیی دهرات خطاط او شاعر وفات سو.

۱۶۱۹ م ۱۰۲۹ ق

د جهانگیر له خوا خواجه عبد العزیز نقشبندی د بهادر خان اوزبک پر خای د قندهار صوبدار

اوبا پا خواجه ئی کومکی مقرر سو.

۱۶۲۰ م ۱۰۳۰ ق حدود

پیر محمد حنیف پلوسی پران مجموعه تاریخ افغانان وکینس. له مخزن اشغالی او اسرار الافغان او تذکره ابرارو اشرار شخه اقتباس (دپینبور موزیم خطی نسخه).

ابراهیم بیتنی دنعمت الله هروی پرمخزن افغانی باندی الحاقات زیات کړل.

۱۶۲۱ م ۱۰۳۱ ق

د شاه عباس صفوی لښکر وقندهار ونيوی او خواجه عبد العزیز دجهانگیر حکمران تسلیم سو (جمادی الاولی).

شیر خان ترین د پښین ملکی مشر و.

۱۶۲۲ م ۱۰۳۲ ق

د شاه عباس صفوی له خوا گنج علی خان دقندهار حکمران سو.

حسین خان په پښتو او فارسی تواریخ اشغان وکینس.

۱۶۲۳ م ۱۰۳۳ ق

مدار المپام خواجه ابوالحسن د کابل حکمران اودده زوی احسن الله ظفر خان یی په وکالت دجهانگیر له خوا مقرر سول.

د پیر سباک د کلمی پیر معظم شاه په هند کی تواریخ حافظ رحمت خانی د خواجه ملیزی د تواریخ افغانه شخه اقتباس او لنه کی.

۱۶۲۴ م ۱۰۳۴ ق

شیخ احمد مجد د الف ثانی د مولانا عبدالاحد کابلی نقشبندی زوی ۶۳ کلن په سر هند کی وفات

او بنخ سو (سه شنبه ۲۸ صفر).
میر محمد صلاح او بهی خطاط د شرازی عرفی کلیات په هرات کی وکینس (د هرات د ملا محمد علی خطاط نسخه)

مولانا شین علی هروی خطاط ژوندی و ۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق

جهانگیر د پینبور له خوا کابل ته راغی (یکشنبه ۲۱ شعبان) دی له کابله ددی کال په آخر کښی هند ته ولاړ.

د احمداد روښانی په مشری د تیراه د پښتنو او د جهانگیر دکابل دحکمران ظفر خان ترمنځ جنګ اود احمداد وژل او دده پری کړی سر پهلی ته استول.

تر ده وروسته ئی زوی عبدالقادر روښانی پر خای کښینوست.

۱۶۲۵ - ۱۶۳۴ م ۱۰۳۵ - ۱۰۴۴ ق
عبدالقادر د احمداد روښانی زوی

د پښتنو مشر و.
۱۶۲۶ م ۱۰۳۵ ق

د بهاکو خان یوسف زی او د کی

شهباز خان ختک جنګ په جهانگیره کی امیر خلیل قلندر هراتی خطاط په حیدر آباد د کن کی وفات سو.

د کابل په جلگه کی دراجپوتانو او کابلیانو جنګ او د ۹۰۰ راجپوتو وژل او ۵۰۰ را جپوت نیول او خرخول.

یحیا سبز واری هروی منشی او شاعر په مکه کی وفات سو.

۱۶۲۷ م ۱۰۳۶ ق

د نظام الدین بن عبدالشکور بلخی حنفی مفسر دریاض القدس

او شرح لمعات عراقی د مولف وفات.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

جهانگیر د جلال الدین اکبر زوی په لاهور کی ۶۰ کلن پسله ۲۲ کاله پاچھی وفات سو او د ده زوی شاهزاده خرم د شهاب الدین محمد شاه جهان په نامه په آگره کی پاچا سو (دوشنبه ۷ جمادی الثانیه ۱۶۲۸ - ۱۶۶۵ م ۱۰۳۷ - ۱۰۷۶ ق
د شاه جهان یین جهانگیر یاد شاه د پاچھی دوره.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

ندر محمد خان د ماوراالنهر پاچا او د ده زوی عبدالعزیز بامیان ونيوی او په قلعه ضحاک کی خنجر خان محاصره کی (۱۵ رمضان) وروسته ئی دری میاشتی کابل هم کلاندکی خوجی شاه جهان خواجه ابوالحسن مهمند او مهابت خان د ۳۵ روز لښکرو سره کابل ته راواستول (۱۵ ذیقعده)

۱۶۲۹ م ۱۰۳۸ ق

د شاه جهان لښکر راورسید ل او کابل ئی د ندر محمد خان له محاصری شخه خلاص کی (جمعه ۱۶ محرم) ندر محمد خان دغوری له لاری بلخ ته ولاړ.

د مهابت خان له خوا عوض بیگ د ضحاک د کلا په قلعه داری مقرر سو.

شیر خان ترین د حسن خان زوی د قندهار او هند تر منځ دپښین لار ونيواله او د قندهار د صفوی حکمران علی مردان خان سره ونښت.

کامران خان سد وزی په قندهار کی خپل کتاب (کلید کامرانی)

و کينيس .
پير عني هروي خطاط د عبدالرحيم
عنبرين قلم زوی د سعدي گلستان
په ښکلي نښتعلیق د شاه جهان د
کتابخانې لپاره وکينيس (۲۴ صفر
غره آبان دکابل د خطي نسخو
کتابخانه) مخلص الدوله افتخارخان
کابلي د احمد بيگ انکه زوی د جمون
فوجدار شو .

۱۶۲۹ م ۱۰۳۹ ق

د کمال الدين پښتون غور څنگ
او په يولم گذر کې د عبدالقادر او
کریمداد او محمد زمان روښانیا نو
په ملگري د دهلي له لښکرو سره
جنگ او د پيښور کلابند کول او د
سعید خان صوبدار مقاومت .

۱۶۳۰ م ۱۰۴۰ ق

پیرا خان د دولت خان زوی چی
په (خان جهان لودی) مشهور او د
هند لوی امیرو دشاه جهان دلښکرو
سره په جنگ کې و واژه سو
(دوشنبه غره رجب)
میرزا خان د نورالدين روښاني
زوی د پښتو شاعر په دکن کې
واژه سو .

احمد بيگ انکه کابلي دشاه جهان
له خوا د ملتان فوجدار شو .
دريا خان رو هيله دا و دزی په
هند کې ووژل سو .

محمد عالم بن شيخ محمد صالح
ندایي سمر قندی د غزني خان لپاره
دغزني دمشايخو تاريخ (مرآه الاوليا)
وکينيس . (د تاشکند خطي نسخه
۱۰۹۶ ق)

سيد عبدالوهاب د سيد غازي
زوی مشهور مجاهد او عالم اومولف

(اخوند پنجو) د پيښور په اکبر پوره
کې ۹۶ کلن وفات او ښخ سو
(دوشنبه ۲۷ رمضان) دی په ۹۹۰
ق اکبر پوری ته راغلی و او دپښتو
کنزالد قايق ئي منظوم کېء.

۱۶۳۱ م ۱۰۴۱ ق

خواجه خضر خان د سدو خان
زوی د قند هار مشر شو د ده نور
ورويه مغدود خان - زعفران خان
کامران خان - بهادر خان ورسره
ملگري وو .

شير خان ترين له پښينه پرسیوی
لشکر کښي وکړه او د صفوی لښکرو
مشر عني مردان خان له قند هاره
پرپښين حمله وکړه او شير خان د
ملتان له لاری د شاه جهان در بار
ته پناه وروپه (رمضان)

۱۶۳۲ م ۱۰۴۲ ق

رحمان بابا د پښتو صوفي شاعر
د پيښور په بهادر کلي کې وزپړیدی
دی د عبدالستار مومند زوی و (وفات
ئی ۱۱۱۸ ق)

اسد خان د معصوم کابلي زوی
د غزني تهانه دار شو .

۱۶۳۴ م ۱۰۴۴ ق

سعید خان دکابل حکمران
عبدالقادر روښاني او الله داد د
جلال الدين روښاني زوی ونيول او
په هند کې بند يان شول .

۱۶۳۶ م ۱۰۴۶ ق

عبدالقادر د روښاني احدات زوی
په پيښور کې محبوس وفات سو .

۱۶۳۷ م ۱۰۴۷ ق

کریمداد د جلال الدين روښاني
زوی په پيښور کې د شاه جهان
په حکم وواژه سو . (رمضان)

شاه جهان د کابل حکمران سعید
خان وگو ماره چی د قندهار دنيولو
هڅه وکي ، د قندهار حکمران علی
مردان خان د ملک مغدود او ملک
کامران د سدو خان د زامنو په
ملگري د صفو يانو اقتدار په قندهار
کې ختم کېء اودشاه جهان لښکرو
قندهار ونيو (۲۳ شوال) او سعید
خان دشاه جهان له خوا دلته حکمران
سو (۱۷ ذيقعدة)

سياوش د صفوی لښکرو مشر
پرقندهار راغی او د سعید خان
سره ئي په سنزری کې جنگ وکي .
خو مات سو نو اولاپ او د قندهار
د غربي خوا کلا وی د شاه جهان
لښکرو ونيولی (دوشنبه ۲۶ ذيقعدة)

۱۶۳۸ م ۱۰۴۸ ق

سعید خان د شاه جهان لښکر
مشر د قند هار مشران ملک مغدود
سدوزی او ملک علاول ترين اوحیات
ترين د ځان ملگري کړه او ساروان
کلائی ونيوله وروسته ئي د زمين
داور ښار کلابند کې ء او په ۱۶
صفر ئي له رو ښن سلطان څخه
ونيوی .

سعید خان په ۲۳ دربيع الثاني
کلابست له محراب خانه څخه ونيو
اود ربیع الثاني په ۲۱ ورځ ئي
له صفی قلبي څخه گريش هم ونيو
او په دی ډول دقندهار ټوله سيمه د
شاه جهان لښکرو لاس ته کړه
(۸ جمادی الاولى)

اخوند درويزه ننگرهاری د گدای
زوی په پيښور کې مړ او ښخ سو
(د پښتو مخزن اسلام او فارسی

تذکره الابرار و الاشرار او ارشاد
الطالبين مولف)

۱۶۳۹ م ۱۰۴۹ ق

شاه جهان له پيښوره کابل ته
راغی (۲۵ محرم) داراشکوه ئي
غزني ته واستاوه اوسعيد خان ئي
دههزاره جات دپلنگتوش د غورڅنگ
مقابلي ته واستاوه اوغه دهزاره
مشر میراسماعيل د ۲۷ تنو مشرانو
سره کابل ته راوستل (۲۱ صفر)
دقندهار مشران ملک مغدوداود
کامران سدوزی په کابل کې شاه
جهان ته راغلل او پخپله پاچا له
کابله لاهور ته ولاړ (۲۵ ربیع الثاني)
قليچ خان د قند هار اوسعيد خان
د کابل حکمران سول .

ملک او دل د قندهار قومی مشر
او ملک حمزه د سيستان د ملک
جلال الدين زوی سره ملگري سول
اردهلمند په خانشين کې په ملی
غور څنگ لاس پوری کې خوملک
او دل په جنگ کې ووژل سو او
حمزه د سيستان قلعه فتح ته ولاړ
(شعبان)

اشرف خان هجري د خوشحال
خان زوی د پښتو ديوان خاوند
شاعر په اکوپه کې وزپړیدی .
قاضی تولک د بلخ قاضي القضاة
په بلخ کې وفات شو .

د بنير عبداللطيف عباسی د
مولينا بلخي د مثنوی او حدیقه
سنایي د نسخو مرتب او د لطايف
اللغات مولف وفات شو .

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق

محمود ابن ولي خپل دائرة المعارف
د بحر الا سارفي متاقيب الاخيار

په نامه د ندر محمد خان لپاره په بلخ کې په فارسي وکيښې دا کتاب په ۱۰۴۴ ق شرو سوي و (خطي د شوروي کتابخاني) علي مردان خان د کشمير حکمران د کابل او صفدر خان د قند هار او سردار خان د بنګېښ په صوبداري مقرر شول (شوال)

ملک مغدود خان او کا مران د سدو خان زامن د قندهار مشران دهلي ته ولاړل .
دمولانا نورالدين هروي خطاط وفات .
خواجه محمد صديق هدايت بدخشاني نقش بندي صوفي اوشاعر په دهلي کښي وفات شو (شوال)
حسين شهابي هروي خطاط په هرات کې ژوندي و .

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق حدود

داخوند قاسم شنواري پاپين خپل د پښتو فوايد الشريعه د مولف د ژوند وخت .

په همدغه وخت کې با بوخان د پښتو بل مولف ژوندي و .

خدا داد سلطان (خود کسي) سدوزي دخضر خان زوي دقندهار مشر وده د خپلي سيمي ټک له غلجو سره د جلنک پل سنگي وټاکه ، بروب او بوري ئي هم ونيول .

۱۶۴۱ م ۱۰۵۱ ق

دخوشالخان خټک حکمراني په خټکو کې

۱۶۴۲ م ۱۰۵۲ ق

دشاه صفي صفوي سپه سالار رستم خان گرجي دقند هار نيولوته وگو مارل سو، خوشاه جهان شهزاده دارا شکوه اومرادبخش دپيروالبنکرو سره قندهار ته را واستول .

خکه چي شاه صفي په ۱۲ صفر مړ سو، نو پر قند هار لښکر کشي هم وځنډيده او دواړه شهزادگان پير ته هند ته لاړل (۱۵ جمادي الاخری)
حسن خان شاملو دهرات حا کم او تکړه نستعلیق ليکول په هرات کې وفات او ښخ سو .

دسعادت خان د خوشحالخان دزوي ولادت (۶ محرم - ۱۷ اپريل)

۱۶۴۳ م ۱۰۵۳ ق

ملک مغدود سدوزي د قند هار مشر د کابل ديوان مير يحيي سره په جنگ کې وواژه سو .
نودي معزول سو او پر خای ئي مير صمصام الدو له کابل ته مقرر سو .

خليل بيگ دغوربند او قلعه ضحاک تپانه دار سو .

بهرام خان دخوشحال خان زوي وزير پدي (ربيع الاول - جون) .

۱۶۴۴ م ۱۰۵۴ ق

صفدر خان دقند هار صو بدارمې سو او پر خای ئي سعيد خان ظفر جنگ مقرر سو .

را جه جگت دکلات قلعه دار کابل ته مقرر او پر خای ئي خانه زادخان د سعيد خان زوي مقرر سو .

پر دل خان بړيخ دبست او گريش قلعه دار سو ورو سته نو خان زاد خان دزميندور قلعه دار سو او دده ورور عبدالله کلات ته مقرر سو .

ندر محمد خان خپل زوي سبحان قلی دپلنگتو ش پسر خای بلخ او بدخشان ته را واستاوه او پر قندهار هم دصفو يانو دحمله خطرو، نوراجه

جگت او قليچ خان قندهار ته واستول سو (ربيع الاول)

۱۶۴۵ م ۱۰۵۵ ق

محمد طا هر بن قاسم (ابولقا سم) خپل کتاب عجائب الطببات په بلخ کې دندر محمد خان لپاره تاليف کي (دکابل خطي کتا بخانه اودازبکستان اکاديمي علوم) .

اصالت خان او علي مردان خان دندر محمد خان مقابلي ته له کابل څخه غوربنده لاړل (۲۶ جمادي الاولی)
او په هندو کش او اندراب کې جنگونه وکړه . نو شا هزاره مراد بخش د ۶۰ زرو لښکرو سره د شمالي افغانستان دنيو لو لپاره له لاهوره کابل ته را وهي سو .

خوشحال خان خټک دشاه جهان په لښکرو کې تر اندراب او بدخشانه ولاړ .

۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ ق

شاهزاده مراد بخش له پيښور څخه کابل ته راوړسيدي (۹ ربيع الثاني)
اوپه ۲۱ چاريکارته ولاړ او دربيع الثاني بغه ۲۲ پخپله شاه جهان هم دوهمه بلا کابل ته راغي .

شاهزاده مراد بخش مراد بخش شمالي افغانستان تر بلخه پوري ونيوي (۳ جمادي الثانيه) ندر محمد خان دشير غان په جنگ کې مات او مرو ته و تښتيدی .

شهزاده مراد بخش دبلخ تر نيولو ورو سته کابل راغي او دشاه جهان له خوا مددالمهام سعد الله خان دشمالی و لياتو حکمران او نور حاکمان

هم داسي مقرر سول:

دبلخ صو بدار بسها در خان داوود زی .

دبدخشان حا کم قليچ خان اونظر سهادر خو يشکي .

داندخوځ حا کم رستم خان او راجه پهار .

دغوري حا کم شاه بيگ خان .

دميمنی حا کم شاد خان .

اندخود قلعه دار دو لت خان .

دخان آباد حا کم حيات ترين .

درستاق حا کم خنجر خان .

د شير غان حا کم جبار قلی .

دسر پل او سان چار يک حا کم خوشحال بيگ .

دآقچي حا کم شاد مان پکلی وال .

دخلم حا کم خوا جه عبدالعزيز .

ددره گز حا کم پهار لوا ئي .

دبابا شا هو حا کم محمد شاه قديم .

دنارين حا کم شاه محمد .

دمو من آباد حا کم شيخ فتح الله .

دايبک حا کم افلا طون بيگ .

درباط ريز گان حا کم سلطان بايزيد .

دخنجان حا کم ميرک بيگ .

ددو شاخ حا کم عبد الغفور بيگ .

دفتح آباد حا کم فرخ حسين .

دقر يشک حا کم محمد زمان .

داندراب حا کم قاسم بيگ .

دکولاب حا کم جلال الدين دروازي .

دشپيرو زرو الما نانو پر قندوز حمله وکړه ، خو را جروپ دقند و زالښکري مشر دوي و شړل او ښار ئي وسا ته

(رجب) دوی اندخوږ چور کي او تر
آمو و او بننل .
د شاه جهان په امر دبا بر شاه
دمر مرو سپین مسجد په څلو یښت
زړه روپی جوړ کړه سو .
د شاه جهان په امر دنملی باغ ودان
سو .

محمد صالح کمبود (محرابۀ بلخ)
کتاب ددی ښار دکلا بندی په شرحه
کې و کینس (دبر تا نیا دمو زیم خطی
نسخه)

محمد یوسف دشیش رحمت الله
انکی زوی منتخب التواریخ و کینس
(دکیمبرج خطی کتابخانه) دشاه جهان
له خوا خواص خان دقند هار په
صوبداری او خواجه عبدالرحمن
دبد خشان بخشی او سعادت خان
دتر مذ په قلعه داری او سید اسدالله
دزمیند اور په حکمرانی او ذوا لقدرخان
خان دکابل په قلعه داری مقرر سول
او پخپله پېښور ته لاړ (۲۶ شعبان)
۱۶۶۶ م ۱۰۵۶ ق حدود
الهام داد الله داد رو بننا نی زوی
دهند په ناندیر کې و فات سو .

۱۶۶۸ م ۱۰۵۸ ق
شاه عباس صفوی د (۵۰) زرو
لښکرو سره قند هار تر دوو نیمو
میا شتو کلابندی وروسته و نیو
(۹ صفر) او محراب خان نی دکلابست
او زمیند اور په نیولو و گو ماره او
پخپله بیر ته دهرات له لاری ایران
ته ولاړ .

څکه چی دا فغانستان پر شما لی
ولایاتو حملی کیدی او عبدالعزیز

وخت کی شاه جهان څلر مه پلاکابل
ته راغی، خو قند هار نی صفویانو ته
پر پېښور اود روژی په میا شت بیر ته
لاهور ته ولاړ، او رنگز یب هم
دقندهار محاصره پسر پېښو او
لاهور ته ولاړ (ذیقعه).

مولانا نور محمد (محمد یو نس)
داباسین د کوهستان مجاهد او
مدرس وفات سو .

۱۶۵۰ م ۱۰۶۰ ق

شاهزاده شیر خان دخضر خان
سدوزی زوی دقندهار مرز بان ووده
خپل رقیب حسین معضود خان زوی
ملتان ته و شاپه او توالو ابدالیو
تر فراه پوری دی په مشری و مانه،
بدال خان با میزی او میر الکوزی
هم دده تا بعان وو .

حاجی عبدالعلی تالقانی منشی او
دانشاء دکتاب مؤلف په هند کی مړ
سو .

شیخ امام الدین محمد عنایت الله
دشیش کبیر بالا پیر متی زی زوی
دتاریخ انساب افغانی مؤلف په پېښور
کی مړ او ښخ سو (ولادت ۱ محرم
۱۰۲۰ ق).

۱۶۶۳ م ۱۰۶۱ ق

شاه جهان خپل زوی او رنگز یب
د ۶۰ زرو لښکرو ۴۰ توپو او لسو
جنگی فیلانو سره دملتان له لاری
پر قند هار را واستول (۱ جمادی -
الاولی) او شاه جهان هم پنځمه پلا
کابل ته راغی (۱۶ ربیع الاول)
قند هار دوی میا شتی کلابند سو،
خو او رنگز یب نا کامه کابل ته
ولاړ، او شاه جهان هم له کابل په
ناکامی هند ته ستون سو (رمضان).

اودارا شکوه نی دکابل په حکمرانی
پر پېښو .
میر من نازو توخی دسلطان ملخی
لور دمیرویس خان مسور دپښتو
شاعره دقلات په توخو کی و زیږیده .
قاضی محمد اسلم هروی مشهور
عالم اود کابل قاضی و فات او په
لاهور کی ښخ سو .

میرک بلخی شاعر (فکری) په
اصفهان کی و فات سو .

۱۶۵۱ م ۱۰۶۲ ق

شاه جهان خپل زوی دارا شکوه
دیو لکو لښکرو او ۵۴ توپو او ۱۷۰
جنگی فیلانو سره دکابل له خوا پر
قندهار را واستاوه او ودریمه پلائی
محراب خان صفوی په قند هار کی
کلابند کي خو تر (۵) میا شتو
کلابندی وروسته نا کامه هند ته
ستون سو (ذیقعه) او قند هار
صنویانو ته پا ته سو .

خواجه فاضل بیگ دکابل ا میر
وفات سو، قبر او شنځنه نی دکابل
په عاشقان او عارفان کی ده .

۱۶۵۲ م ۱۰۶۳ ق

دشیش رحمارکستیر کاکا صاحب
بنابک صاحب مشهور صوفی او
مر شدوفات ۸۰ کلن جمعه ۲۴ رجب
مسأوی ۲۱ جون دی دپېښور د نو
ښاره سره ښخ اوردکاکا خیلو نیکه
دی. (ولادت جمعه ۱ رمضان
۹۸۳ ق).

رشید خان بدیع تو نی لطایف
الاخبار یا تاریخ قند هار و کینس،
دتیر کال دکلابندی حال .
(دبر تانیا دعوزیم او اند یا آفیس
خطی نسخه).

۱۶۵۳ م ۱۰۶۳ ق
 عبدالقادر خان خوشحال خان زوی
 د پښتو شاعر او مؤلف و زیږیدلی (۲۵ دی حجه = نومبر).
 موبد شاه په دبستان مذاهب کې
 دروښانیاو نښه معلومات وکښل.
 توکل بیګ بن لو یک (تولک)
 بیګ حسینی واقع نو یس په غزنی
 کې د شاهنا می منتخب او منشور
 کتاب (تاریخ دلکشای شمشیر خانی)
 د غزنی د حکمران شمشیر خان
 لپاره وکښل.
 (د کابل خطي کتابخانه اود بر تش
 موزیم خطي نسخه).
 ۱۹۵۴ م ۱۰۶۴ ق
 بنگښو سره د خوشحال خان او
 خټکو جنگ.
 مبارک خان نیازی دمحمد خان زوی
 د ننگین د صوبې ته نه دارسو.
 ۱۶۵۵ م ۱۰۶۶ ق
 هادیداد د جلال الدین رو بنا تی
 زوی دهند په ناندیر کې وفات سو.
 ۱۶۵۶ م ۱۰۶۷ ق
 بها در خان افغان د کابل مستقل
 صوبدار معزول او پر خای تی
 د شاه جهان له درباره رستم خان مقرر
 سو. ددغه کال دلوی اختر د میاشتی
 په اومه شاه جهان نا روغه سو او
 او رنگ زیب پر و لیعهد داراشکوه
 غالب سو او دهلی تی و نیوی.
 دصالح محمد زایر بد خشی شاعر
 وفات.
 ۱۶۵۷ م ۱۰۶۸ ق
 شاهزاده او رنگ زیب عالمگیر
 محی الدین خیل پلار شاه جهان
 و نیوی اود هند پاد شاه سو (غره

دوی جنگونه، چی د هزاره په جنگ کې
 دوه زره تنه مړه سو (شوال)
 خوشحال خان دهلی په بازار کې
 له آسه ولویدی او پښه تی ما ته سو
 (غره رجب = دسمبر).
 توماس هیکس دجان هیکس زوی
 انگریزی گرزندوی په کابل
 کې مړ او بنخ سو. (۱۱ اکتوبر)
 ۱۶۶۷ م ۱۰۷۸ ق
 دهلی له خوا حکمران شمشیر
 خان اودیوسفزو جنگ په شاه منصور
 کې، او د شمشیر ما ته (دمحرم
 منخ = د جولائی اوایل)
 مهابت خان د سید امیر خان پر خای
 د کابل صوبدار مقرر سو او هغه
 دیوسفزو دابلولو لپاره خوشحال
 خان هم له دهلی څخه ورسره
 راوست.
 ۱۶۶۹ م ۱۰۷۹ ق
 مهابت خان دمغولیه دربار له خوا
 د کابل او پېښور صوبدار دیوسفزو
 په سیمه کې دلنگر کوت جنگی کلا
 جوړه کړه.
 علی مکی بن طیفور بسطامی
 د شاهنامی دلغاتو شرح و کښله
 ۱۶۶۸ م ۱۰۷۹ ق حدود
 ایمل خان مهمند په خیبر کې
 د ایمل شاه په نامه سکه ووهله او
 د محمد امین د کابل صوبدار تی مات
 کړ او خوشحال خان خټک په گڼه
 او رنگزیب ته ولاړ مو.
 ۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق
 داور نگریب دلنکر مشر اغر خان
 د کابل دصوبدار فدایی خان په
 مرسته په علی مسجد کې د پښتنو
 سره و جنگیدی، خو تر خیبر راتیر

ذیقعه) دی د شاه جهان دریم زوی
 چی په ۱۵ ذیقعه ۱۰۲۷ ق زوکړی و
 ۴۰ کلن پر تخت کښینو ست او خپل
 ورور دارا شکوه تی وواژه.
 حیات ترین دعلی خان ترین زوی
 د کابل حکمران سو.
 ۱۶۵۸ م ۱۰۶۹ ق
 شاه حسین دمغود خان سدوزی
 زوی دهند په رنگپور کې مړ سو.
 دی دملتان سدوزو ناظمانو شجاع
 خان او شریف خان اومظفر خان رکن
 الدو له نیکه کپری.
 داو رنگ زیب له خوا په افغانستان
 کې دغه ما مورین وو.
 مهابت خان د کابل صوبدار.
 مغول خاڼ او سعادت خان د کابل
 کومکیان
 رعایت خان او اسحاق خان د کابل
 بخشیان.
 میر یعقوب د کابل دیوان.
 شمشیر خان د غزنی حاکم.
 سعید خان د پتیر او نو بنا ر
 فوجدار.
 ۱۶۵۹ م ۱۰۷۰ ق حدود
 بنالم خان د کرم خان هوتک زوی
 دکلات د سیمی مشر و، چی نا زو
 دسلطان ملخی توخی لور تی وکړه.
 ملا شاه بد خشی عالم او صوفی
 وفات سو.
 ۱۶۶۰ م ۱۰۷۱ ق
 میرک هروی عالم د داراشکوه معلم
 او دیوان حرم په هند کې مړ سو.
 ۱۶۶۱ م ۱۰۷۲ ق
 عبدالکریم (کریمداد) داخوند
 در ویره زوی د پښتو مؤلف و فات
 سو.

۱۶۶۲ م ۱۰۷۳ ق
 محمد حسین بن حسین سبز واری
 محدث او اخباری زبده الاخبار تألیف
 کړه ۱۷ ربیع الاول.
 ۱۶۶۴ م ۱۰۷۴ ق
 سید امیر خان د پېښور صوبدار
 خوشحال خان بندی کړه (جمادی -
 الثانیه = جنوری) او دهلی ته تی
 بندی واستاوه (رمضان = اپریل)
 ضیاء الله ین حسین اسلام خان
 (والا) تخلص قطفنی خوستی شاعر
 اود کشمیر صوبدار په اکبر آباد کې
 مړ سو.
 ۱۶۶۵ م ۱۰۷۵ ق
 خوشحال خاڼ له دهلی څخه
 رنښو رته بندی واستول سو.
 خرمی بد خشی شاعر اولیکوال
 روضه العشاق د سعدي د گلستان
 په تقلید و کښل (خطی).
 ۱۶۶۵ م ۱۰۷۶ ق
 خوشحال خان دستار نامه په
 پښتو نشر و کښله. (۱۷ ربیع الاول
 = ستمبر) دا کتاب دده دجهانداری
 سیاسی نظریه څرگندوی.
 شاه جهان چی ۳۱ کاله دهند او
 افغانستان پاچا و، تر اته کاله حبس
 ورو ستته ۷۶ کلن په آگره کې مړ
 سو (دو شنبه ۲۴ رجب).
 ۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق
 امیر خان د کابل صوبدار معزول
 سو او پر خای تی محمد امین بخشی
 مقرر سو (ذیقعه)
 په پکهلی او مهابن کې دباکواوملا
 خالاک او سلطان محمود گهرون په
 مشری د پښتنو یوسفزو غور څنگ
 اوداڼک د فوجدار کامل خان سره

نسو .

خوشحال خان کابل ته راغی .
 میا محمد معصوم مجددی
 نقشبندی د حضرت شیخ احمد
 مجدد زوی په سر هند کې وفات
 سو .

محمد صالح هروی خطاط دهرات
 دسعدیه مسجد نو شته و کښله .

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق حدود

سر مست خان دشیر خان سدوزی
 زوی دقندهار مشرؤ .

عبدالحلیم دعبدهالله زوی دا خوند
 درویزه لمسی دپښتو مولف
 ژوندی ؤ .

حاجی یاد گار بلخی استاد نستعلیق
 لیکونکی ژوندی ؤ .

۱۶۷۰ م ۱۰۸۱ ق

مها بت خان دکابل صوبدار
 پېښور ته ولاړ (۱۰ ربیع الآخر =
 اگست) .

شهزاده محمد اعظم له کابل
 لاهور ته ولاړ او امیر خان دخلیل
 خان زوی دکابل صوبدار او افر خان
 ئی کومکې سو .

او رنگ زب دري کاله په حسن
 ابدال کې پښتنو په مقابله کې تیر
 کړه او پهلې ته ولاړ .

میر محمد شفیع هروی (شفیعا)
 مشهور خطاط ، ادیب ، نقاش او مذهب
 وفات سو .

۱۶۷۲ م ۱۰۸۳ ق

دایمل خان او خوشحال خان په
 مشرې دپښتنو غور ځنگک دهند
 دغولې حکومت پر خلاف .

دخیبر په لنډې خانه او تا تره کې

دمحمد امین خان صوبدار د ۴۰ زرو
 لښکرو سره دشنوارو او مومند و
 او اړیدو جنگک دایمل خان په
 مشرې اود مغولو دلښکر تبا هی
 (۳محررم = امنی)

امیر خان دکابل صوبدار او افر
 خان فوجی کومکې دایمل خان سره
 په لغمان کې سخت جنگک و کړه .
 دایمی خان داورنگزیب نوی
 صوبدار پېښور ته راغی او
 مستحباب مومندنی مړ کړه . تردی
 وروسته دده پر ځای بیامها بت خان
 مقرر سو .

۱۶۷۳ م ۱۰۸۴ ق

دخوشحال خان جنگونه له خپل
 زوی بهرام خان سره چې دمها بت
 خان صوبدار په لمسون جنگیدی .
 خوشحال خان له دریا خان
 اړیدو اوتا تارخان او شاه بیگ

کوهاتی اوملک خواص خان اونورو
 پښتنو مشرانو سره دتیراه په راجگل
 کې لویه جرگه وکړه او پر نوښار
 باندې دحملې کولو فیصله ئی وکړه .

ددی کال په منځ کې خوشحال
 اوتاتار اړیدو او ختکو
 په کومک پر نوښار حمله وکړه .
 او عالمگیر دپښتنو مقابله کې ته
 شجاعت خان اومها راجه جسونت
 سنگه را ولیږل (۱۷ شعبان) .

ایمل خان مومند او پښتنو
 کړه په کې د عالمگیر صوبدار شجاعت
 خان اودده په زرو لښکرو ووژل
 (۱۸ ذی قعدة = فبروری) .

ددغه کال په آخره میاشت ذی حجه
 کې دریا خان او اړیدو دکوهات

پر کلا حمله وکړه ، خوشیر محمد خان
 دکلا ساتندوی دوی و شړل اوتاتار
 خان ددریا خان اړیدو ورور په دی
 جنگ کې ووژل سو .

۱۶۷۴ م ۱۰۸۵ ق

اورنگ زیب عالمگیر دهند پاچا
 دپښتنو د مقابلې اود خوشحال خان
 د ماتولو لپاره حسن ابدال ته راغی .
 (۱۱محررم = اپریل) او خوشحال
 خان تیراه ته ولاړ (غره ربیع الاول =
 جون) وروسته نو دیوسفزو سیمو
 ته راغی او عالمگیر پیر محمد افر
 خان دپښتنو مقابلې ته مقرر کړه .

شهزاده محمد اکبر اوفدای خان
 صوبدار عالمگیر له خوا کابل ته
 واستول سو (رجب = اکتوبر) دوی
 دپښتنو سره ډیر جنگونه وکړل
 اوددی کال په آخر کې فدای خان
 له کابل پېښور ته راغی .

۱۶۷۵ م ۱۰۸۶ ق

دپښتنو قبایلو دایمل خان او دریا
 خان په مشرې دعا لمگیر لښکر چې
 مکرم خان او شمشیر خان ئی مشران ؤ
 په خایخ کې ټوله تپاه کړل ، شمشیر
 خان ددریا خان په لاس ووژل سو
 اومکرم خان زخمی وتبښیدی .

دخایخ دپښتنو فتح په ربیع الاول =
 جون کې وه .

دخایخ ترمانی وروسته عالمگیر
 بخشی الملک سر بلند خان دنوزرو
 سپرو سره دپښتنو مقابلې ته
 مقرر کړه افر خان ئی دجلال آباد
 تمپانه دار او هر بزخان ئی جگدنک
 او انله داد خان ئی لنډی کوتل او
 خنجر خان ئی بنگښوته ولیږل

(۳۰ ربیع الاول) ددغه کال په
 جمادی الاخر کې (ستمبر) پښتنو
 هزبرخان په جگدک او عبدهالله
 خان د عالمگیر منصب دار ئی په
 باجوړ کې وواژه .

په دغه کال کې خوشحال خان
 داورنگزیب مقابلې ته دپښتنو
 قبایلو په تیاره ولو بخت و ، خو
 اورنگزیب ناکام له حسن ابدال
 لاهور ته رهی سو (۱۵ شوال ،
 دسمبر) تردی وروسته دگڼبت په
 جنگ کښی شیر محمد خان بنگښ
 پر خوشحال خان غالب سو او دی
 په جنگ کې زخمی سو (۹ ذی حجه)
 نظام خان دخوشحال خان زوی وفات
 سو دجمادی الاولی = اگست) دده
 ولادت ۴ محرم ۱۰۶۰ ق

۱۶۷۶ م ۱۰۸۷ ق

عالمگیر پاچا خپل زوی محمد
 معظم د شاه عالم بهادر په لقب
 دپښتنو د مقابلې لپاره کابل ته
 راواستاوه او امیر خان ئی دده په
 ملگری مقرر کړه . دوی په ۲۵
 جمادی الاخری (۲۵ اگست) کابل
 ته ورسیدل .

۱۶۷۷ م ۱۰۸۸ ق

اعظم خان کوه (فدای خان
 مظفر حسین) دکابل صوبدار مقرر
 سو .

په دغه کال سخته وچ کالی وه .

۱۶۷۹ م ۱۰۸۹ ق

خوشحال خان خپله فضل نامه
 په پښتو مثنوی منظومه کړه .

۱۶۷۹ م ۱۰۹۰ ق

سلطان ملخي توخي د زابل
حکمران او ددهلي نه خوا په رسميت
پيژندل سوی و .

قاسم خان د پښتو ديوان خاوند
شاعر ژوندي و .

سيد حسين د پير بابا لمسي
د پښتو ديوان خاوند او د جنگنامه
حسين او خلاصة الاسلام ليکونکی
ژوندي و .

۱۶۸۰ م ۱۰۹۱ ق

د کوهات په ډوډه کې د خوشحال
او بنگښو جنگ اود بنگښو ماته
(رجب = اگست) دا جنگ د
عالمگير دامورينو په لمسون د
پښتنو په منځ کې اچول سوی و
خوشحال وايي :

چه په نام پښتون غو

خيږي پري خونپيري
اور نگ زيب هسي

با چا دي د اسلام
اخوند ملاسيد ابلخي شاعر، خپل
نارسي ديوان په بخارا کې تکميل کې .

۱۶۸۱ م ۱۰۹۲ ق

مير محمد عيسي همت خان امير
الامراء اود اجمير صوبدا ر قطعني
شاعر په اجمير کې وفات سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۳ ق

اشرف خان هجري د خوشحال خان
زوی دهند په بيجاپور کې بندي
سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۴ ق

جلال خان (دلير خان روهيله) داؤد

زی دهند لوی پښتون صو بدار
مسموم او مړې سو .
ملاشر ف الدين سمر قندي تاريخ
راقم يا تاريخ كشيره وكينس ، چي د
افغانستان دشمالی خواو احوال هم
تری .

عبدالرحمن چشمتي دمرآة مسعودی
مؤلف په هند کې وفات سو. دا
کتاب دسالار مسعود غزنوی دژوند
احوال دی .

۱۶۸۳ م ۱۰۹۵ ق

ددی کال په محرمه میاشت کې
د خوشحال ماتې شروسوی (دسمبر)
او امير خان د عالمگير صوبدار په
پښتنو کې نفاق وچاوه. اود ریاخان
چي په جنگ کې زخمی سوی و خپلو
ملگرو خوست ته یووی او هلته مړ
سو .

فقير الله سيف خان خوستي
(بخاري) دکشمير صوبدار چي یو
کشف الايات اوبل کتاب ئي دهند پر
راگ او موسيقي باندي کښلی وو
وفات سو (۲۵ رمضان).

۱۶۸۴ م ۱۰۹۵ ق

د خوشحال خان د پښتو اشعارو
ديوان ۴۰ زرو بيتو ته ورسيدی چي
په آخرکی ۴۵ زره بيته سوه .

۱۶۸۵ م ۱۰۹۷ ق

په دغه کال د پيښور په سيموکی
وچ کالی او کاختی او وباوه .

۱۶۸۶ م ۱۰۹۸ ق

شيخ محمد امين بدخشي عالم او
زاهد دقطرات در- اورساله ضروريه
مؤلف په کشمير کې ۷۰ کلن وفات

سو (۱۱ رمضان) .

سکندر خان د خوشحال خان خټک
زوی چي د پښتو شعر ديوان هم لری
دمهر او مشترى قصه په پښتو نظم
کړه (۹۸ ق حدود) .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق

خوشحال خان د پريدو په ډنبره
کښی ۷۸ کلن وفات او په اکوړه کې
بنځ سو (جمعه ۲۸ ربيع الثاني ۲۰
فروری - حوت) دی جنگی مشر او
د پښتنو لوی شاعر او ليکوال دی.
حاجی عادل د سلطان ملخي توخي
زوی دکلات د شاوخوا حکمران و.
تاش محمد قندوزی حجة الاورنگ
شاهيه تالیف کې (دکابل ارگ
کتابخانه) حافظ نظام مومند دلیلی
مجنون قصه په پښتو نظم کړه .
د محمو د بن علی میمندي
خراسانی امامی عالم د اشرف
العقائد -

حدایق الاحباب - حياة القلوب
دمؤلف وفات .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق حدود

الله یار بن حاجی محمد یار
بلخي ، خپل دوه کتابونه او صاف
نامه عالمگیری او اعظم نامه په هند
کښی وکښل .

قاضی عبدا لکر یم راجن غزنوی
دملتان په امیر پور کښی انیس
الشعراء دملتان دوالی احمد خان
بن پیر خان په نامه دشعر اوو
پراصللاحاتو باندي تالیف کې .
اخوند میاداد محمد زی داشنغر
او سیدونکی دشینخ رحیمکار مرید
او د پښتو شاعر دژوند وخت .

نازو د سلطان ملخي توخي لور

د حاجی میرویس خان مور د پښتو
شاعره ژوندی وه .

۱۶۹۰ م ۱۱۰۲ ق

آغر خان د کابل فوجدار له کابل
پيښور ته تیء په لار دی پښتنو
مړکیء او خپل انتقام ئی ځنی
واخيست .

امير الا مرا شیر علی خان لودی
دمرآة الخيال تذکره په هند کې
وکښله .

۱۶۹۳ م ۱۱۰۵ ق

شیر خان سدوزی په کورنک کې
دصفویانو لښکر پوپنا کړل ، دی
دقندهار د پښتنو مشرو .

۱۶۹۴ م ۱۱۰۶ ق

أشر ف خان خټک (هجری)
د پښتو شاعر د خوشحال خان خټک
زوی په بیجا پور کې تر ۱۴ کالو
قید وروسته پردیس وفات سو .

۱۶۹۵ م ۱۱۰۷ ق

مصطفی خان خښی د محمد سعید
زوی افغانی عالم او لښکری مشر
دامارات الکلم په نامه یو کشف
الایات په هند کې تالیف کې .

۱۶۹۷ م ۱۱۰۷ ق

شيخ محمد ضیا او شيخ نیاز خرقه
شريفه له بخارا او بلخه د جوزجان
فیض آباد ته راوړه (یکشنبہ ۲۴
محرم) چي اوس په قندهار کې ده .

۱۶۹۸ م ۱۱۱۰ ق

خواجه محمد بنگښ د پښتو ديوان
خاوند شاعر ژوندي و .
محمد بدیع بن میرزا بد خشي
دروضة الانساب تاريخ وکينس .

امير خان هجري چي د پښتو شعر دوه ديوانه لري د پښتور په سيمو كې ژوندي و (دانه يا آفس خطي نسخي)

۱۶۹۹ م ۱۱۱۱ ق

قاضي مير محمد زاهد هروي دقاضي محمد اسلم زوي مشهور عالم او مولف دزوايد ثلاثه مؤلف اوعسكري محتسب اود كابل وقايع نگار وفات اوپه كابل كې ښخ سو.

۱۷۰۰ م ۱۱۱۲ ق

مصطفى محمد د نور محمد زوي دكريمداد لمسي داخوند درويزه پرمخزن اسلام باندي په پښتو الحاقات زيات كړل .

عبدالقادر خان خټك پښتو يوسف وزليخا نظم كړه (څلور زره بيته)

۱۷۰۲ م ۱۱۱۴ ق

دپښتنو مشر پردل خان له خوسته پر كابل راغي ،خودشهزاده محمد معظم لښكرو دي مړ كې .

ميرزا محمد ارشد د خواجه علي اكبر ير نابادي هروي زوي ،شاعر او منشي او خطاط او مورخ په برناباد كې وفات سو (ولادت ئي ۱۰۲۵ ق)

شاه حسين هوتك دميرويس خان زوي دكلات په سوري كې وزيريدي .

۱۷۰۳ م ۱۱۱۵ ق

دولت خان سدوزي دسر مست خان زوي دقندهار مرزبان او دده زوي نظر محمد خان په ښار صفا كې دقندهار بيگلر بيگي گرگين

شاعر په پښتور كې ژوندي و . صدر خان خټك د خوشحال خان زوي ددلي اوشمي قصه په پښتو مشري نظم كړه .

په همدغه كال ده دآدم خان اودر خاني قصه پښتو كړه .

عبدالرحمن مومند د پښتو صوفي شاعر وفات او دپښتور جنوبي خوانه په هزار خاني كې ښخ سو . خير الله عارف لاهوري مسعود

نامه د سلطان مسعود غزنوي پر احوال باندي په فارسي نظم كړه .

عبدالرسول د سيد علي زوي دملك فتح خان په غوښت خپل كتاب مجمع اللغات والاسماء وكيښ (دكابل ارگ كتا بخانه)

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار دمانجي په دوهمه لوجرگه كې داستقلال اعلان وكړ ، اودصفويانو بيگلر بيگي گرگين خان ئي وواژه (۲۹ ذى قعدة) په قندهار كې ملي حكومت جوړ سو .

۱۷۰۷ - ۱۷۱۵ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۷ ق

د حاجي ميرويس خان د ښالم خان زوي ملي رياست په قندهار كې

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

شهزاده معظم بهادر شاه چي دپلاز د مرگ پروخت په كابل كې و ، له دي ښاره ولاړ ، اوپه لاهور كې پاچا سو (دمحرم سلخ) ده خپل ورور محمد اعظم ددهولپور په جنگ كې مړ كې .

۱۷۰۷ - ۱۷۱۲ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۴ ق

دمعظم شاه بن عالمگير د پاچهي دوره .

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق

گوهر خان د خوشحال خان زوي خپل كتاب قلب السير په پښتو دافضل خان بن اشرف خان بن خوشحال خان په نامه تا ليف كړ داد سير نبوي يوه مجموعۀ ده (دپښتور هوزيم خطي نسخه)

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق حدود

ملا نور محمد غلجي دملايارمحمد كندهاري زوي په پنجوايي كې خپل پښتو كتاب نافع المسلمين داخوند درويزه په ډول وكيښ (د پښتو ټولني خطي نسخه)

مهري هروي شاعره په هند كې ژوندي وه .

ملا محمد علي هروي خطاط د سلطان حسين صفوي لپاره دمير خواند دروضه الصفا يو ټوك وكيښ (دكابل خطي كتابخانه)

۱۷۰۹ م ۱۱۲۱ ق

محمد خان بلوخ د هرات صفوي حكمران دقندهار ميرويس خان ته په سفارت راغي ،

۱۷۱۰ م ۱۱۲۲ ق

دهرات له خوا صفوي لښكرو پرقندهار حمله وكړه او ميرويس خان مات كړل اووئي شړل .

۱۷۱۱ م ۱۱۲۳ ق

(۲۵) زره تنو صفوي لښكرو دخسرو خان گرچي په مشري

قندهار محاصره كده، مگردميرويس
 خان ۱۶ زرو لښكرو دوى ټول
 ووژل او خپله ازادى ئى وساتله .
 (۲۸ رمضان)
 حيات سلطان د حداد د سلطان
 سدوزى زوى د هرات مشر و .
 معزالدين جهاندار شاه د بهادر
 شاه زوى په دهلى كى پاچا سو .
۱۷۱۲ م ۱۱۲۴ ق
 معظم بهادر شاه تر (۵) كالو
 ناچپي وروسته په دهلى كى مړ
 سو (محرم) عبدالقادر خان خټك
 د سعدى گلستان په پښتو ترجمه
 كې ء او نوم ئى گلدسته پر كښيښو
 (۲۴) رمضان
۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق
 حاجى ميرويس خان خپل ورور
 حاجى امكو ددهلى در بار ته
 واستاوه او ددهلى تيمورى دولت
 دقندهار ملي حكومت د حاجى
 ميرويس خان په مشرۍ په
 رسميت وپيژانده .
۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق حدود
 ميرمن مسرى د قاضى احمدگل
 خټك لور ژوندى وه چى دپښتو
 فالنامه ئى نظم كړه .
۱۷۱۴ م ۱۱۲۶ ق
 رستم خان صفوى حكمران ډير
 لښكر پر قندهار راوستل ، خو
 ميرويس خان دوى بيا وشړل .
 محمد مظفر د ملا اسماعيل زوى
 دافضل خان خټك په غوښتنه داعثم
 كوفى تاريخ له فارسى څخه په
 پښتو ترجمه كې ء (دپيښور دفتح
 محمد خټك قلمى نسخه)

د دلا رام په جنگ كى اسدا لله
 خان سدوزى دشاه محمود هوتك په
 مقابل كى ووژل سو . او دهرات
 حكومت زمان خان ددولت خان
 سدوزى زوى ته وسپارل سو .
۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق حدود
 محمد فاضل بربخ دقندهار په
 ښور اوک كى دروضه ربا ئى كتاب
 وكښ .
۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق
 زمان خان سدوزى دهرات ملي مشر،
 صفوى حكمران صفى قلى خان په
 كافر كلا كى مات كى ء او جعفر
 خان صفوى بيگلر بيگى ئى وواژه .
 مير زاعبد القادر بيدل (متولد
 ۱۰۵۴ق) په شاه جهان آباد كى
 وفات او ښخ سو .
۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق حدود
 محمد حافظ د محمد اكبر باركزى
 زوى په قندهار كى د تحفه و اعظ
 پښتو كتاب وكښ .
۱۷۲۱ م ۱۱۳۴ ق
 شاه محمود هوتك له قندهاره
 پركرمان ورغى او دهغه ځاى دحاکم
 لطف على خان سره ئى روغه وكړه .
 وروسته بيا پراصفهان ورغى او
 دصفو يانو پا يتخت ئى محاصره كى ء .
 شاه حسين هوتك د ميرويس خان
 زوى په قندهار كى پاچا و .
۱۷۲۲ م ۱۱۳۵ ق
 دگناباد په جنگ كى د شاه محمود
 هوتك لښكرو صفويان مات كړل .
 (۸مارچ) .
 شاه محمود هوتك اصفهان تر ۸
 مياشتى كلابندى وروسته ونيوى او

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق
 حاجى ميرويس خان دقندهارملى
 مشر تر ۸ كالو مشر تا به وروسته
 وفات او په كوكران كى ښخ سو .
 (۲۸ ذى حجه) دده ورور عبدالعزيز
 ئى پر ځاى كښيښو ست .
۱۷۱۵-۱۷۱۶ م
۱۱۲۷-۱۱۲۹ ق
 د عبدالعزيز د ښالم خان زوى
 اقتدار په قندهار كى .
۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق
 مهين دپښتو شاعر خپل كتاب
 تذکره الابرار دعظمت داود زى په
 غو ښت منظوم كى ء . دپښتو غزل
 هم آرى .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۸ ق
 صدر دوران امير الامرا بهادرخان
 دقندهار دشاه حسين هوتك ددربار
 سپه سالار او دپښتو شاعر دژوند
 وخت .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق
عبدالعزیز خان د ميرويس خان
 ورور دقندهار دنارنج له ماڼۍ څخه
 راووليده او مړ سو ، يا خلكو وواژه
 (مارچ) او پر ځاى ئى شاه محمود د
 دميرويس ۱۸ كلن زوى پاچا كى ء .
۱۷۱۶-۱۷۲۴ م ۱۱۲۹-۱۱۳۷ ق
شاه محمود دميرويس خان زوى
 له قندهاره تر اصفهان نه پاچا و .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق
 په هرات كى دسدوزواو ابداليو ملي
 حكومت جوړ سو .
 عبدالله خان بن حيات سلطان
 سدوزى او دده زوى اسدالله خان په
 هرات كى پرعبا سقلى شاملو صفوى

حكمران باندې ورغلل ، اوهرات ئى
 له جعفر خان څخه ونيوى ء (۲۶
 رمضان)
 بابو جان بابى دانه غر اوسيدونكى
 دكرم خان زوى دشها او گلان قصه
 په قندهار كى په پښتو نظم كړه .
 دمحمد حسن بن محمد خراسا ئى
 كيمياوى پوهاند دشرح المفتاح فى
 الصناعه او شرح شذ و ر الذهب
 مؤلف وفات .
۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق
 ټول هرات او غوريان او كوسان
 او مرغاب او بادغيس او غور دهرات
 دسدوزو ترملى حكومت لاندې
 راغلل .
 په قندهار كى ددهو تكوشا هې وه .
 محمد شاه دخجسته اختر زوى
 په دهلى كى پاچا سو (ذيقعد)
 محمدحسن دملايحيى زوى هروى
 خطاط وفات سو .
 دمحمد يونس خيبرى د پښتو
 ديوان خاوند شاعر دژوند وخت .
۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق حدود
 ملا پير محمد هوتك دملا سرور
 اخوند كند هارى زوى (پير افغان)
 خپل كتاب افضل الطرايق په پښتو
 مثنوى نظم كى او بل كتاب القرايض
 فى ردالروافض ئى وكښ .
۱۷۱۸ م ۱۱۳۱ ق
 فرخ سیردعظیم الشان زوى ددهلى
 پاچا ووژل سو او رفيع الدرجات
 درفيع الشان زوى مړ سو او رفيع
 الدوله ورورئى پرځاى ودریډ ء .
۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق

دايران پاچا سو، دصفويانو سلطنت
ئي ختم كړې (۱۵ محرم) شاه حسين
صفوي دايران تاج، شاه محمود ته
وړاندې كړې (اكتو بر) زمان خان
سدوزي دهرات ملي مشر وفات سو
او پرځاي ئې محمد خان د عبدالله خان
زوي كښينو ست. احمد خان ابدالي
د زمان خان سدوزي زوي دزر غونې له
نسه په هرات يا ملتان كې وزېږيدى .
۱۷۲۲-۱۷۳۷ م ۱۱۳۵-۱۱۵۰ ق
شاه حسين دمير ويس خان زوي
دکندهار پاچا و .

۱۷۲۳ م ۱۱۳۶ ق

محمد خان سدوزي له هراته ولاړ:
او مشهد ئې خلور مياشتي كلا بند
كړې مگر ذوالفقار خان د زمان خان
مشر زوي له ښو راوکه راغى اود
هرات ملي مشر سو (تر ۱۱۴۴ ق
پورې).

داؤد خان هوتك دقادرخان زوي
د پښتو شاعر دکندهار په كوكران
كې وفات سو .

ريدي خان مومند دغيث خان زوي
له كندهاره د شاه محمود هوتك سره
اصفهان ته ولاړ، چې بيرته راغى په
پښتو ئې محمود نامه نظم كړه . د
پښتو شعر ديوان ئې هم در لود .

استا دالعلماء يار محمد هوتك
د شاه حسين هوتك ددر بار ملا د
مسائل ارکان خمسة كتاب وكيښ .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

شاه محمود هوتك په اصفهان
كې ۲۷ كلن تر اتو كلو پاچهي
وروسته ووژل سو. (۱۲ شعبان)

او دده پرځاي شاه اشرف د عبدالعزيز
زوي دمير ويس وراره په اصفهان

كې پاچاسو .

۱۷۲۵-۱۷۲۹ م ۱۱۳۷-۱۱۴۲ ق
شاه اشرف د عبدالعزيز هوتك
زوي دايران شهنشاہ و .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

عبد الحميد ماشو خيل د شاه گدای
قصه په پښتو مثنوي منظوم كړه
(۱۲۰۰) بيته .

مير من زينه د حاجي مير ويس
خان لور په كندهار كې ژوندې وه،
او په پښتو ئې دخيل ورور شاه
محمود وير نه وويله .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق حدود

دهو تكو د سلطنت په وخت كې د
ايران اداري تشكيلات او ماليات
يوه نامعلوم مولف د تذكرة الملوك
په كتاب كې د شاه اشرف هوتك په
نامه سره را ټول كړل (دمينار سكي
طبع لندن ۱۹۴۳ م)

۱۷۲۵ م ۱۱۳۸ ق

دهرات ملي جرگې باخو ز او
بذغيس ذوالفقار خان او فراه ئې
رحمان خان د عبدالله خان زوي او
هرات ئې الله يار خان د عبدالله خان
زوي ته وسپارل (تر ۱۱۴۴ ق پورې)

۱۷۲۶ م ۱۱۳۹ ق

احمد پاشا د بغداد والي پرايران
لښکر راوستل، خو شاه اشرف
هوتك دوى مات كړل .

شاه اشرف هوتك په اصفهان كې
جامع مسجد جوړ كړ چې د ملا زعفران
اويغوب خان افغان نو شته دمحمد
على مولوى په خط لرى .

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق

شاه اشرف هوتك عثمانى لښکر
وشرل ، اوله عثمانى دولت سره ئې

روغه وكړه .

شاه اشرف هوتك افغان په
اصفهان كې سكه ووهله. (د اصفهان
موزيم) شاه حسين هوتك د كند هار
پاچا له هرات او فراه څخه تر غزني
او گومل او ډيره اسماعيل خان او
ملتان او دره بولان پورې پاچهي كوله.
ناصر خان د كابل او پيښور او
باقرخان د غزني حكرانان و .

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق حدود

ميا عبد الحكيم كاكړي نقشبندي
عارف په كند هار كې خپله (مقا له)
وكښله ، چې په هند كې چاپ سوې
هم ده .

نصر الدين خان اندې د غزني
اوسيدونكي په كند هار كې د نصر
به تخلص خپل پښتو ديوان د شاه
حسين هوتك په دربار كې تر تيب
كړې .

۱۷۲۸ م ۱۱۴۱ ق

الله يار خان سدوزي په تور بت
جام او كافر كلا كې د نادر شاه افشار
سره جنگونه وكړل اود نادر پښه
زخمى سوه او بيرته مشهد ته ولاړ .
محمد هوتك د داود خان زوي د
شاه حسين هوتك د دربار منشي
په كندهار كې (پته خزانه) تاليف
كړه . دده بل تاليف خلاصة الفصاحة
دى .

محمد عادل پريخ دمحمد فاضل
زوي د كند هار په ښور او ك كې
محاسن الصلوة په پښتو نظم كړې

۱۷۲۸ م ۱۱۴۲ ق

دهرات د مليونو مشر توب
ذوالفقار خان ته وسپارل سو . (۳
شوال)

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

د خليفه سلطان احمد خان ثالث
له خوا راشد پاشا اصفهان ته د شاه
اشرف هوتك در بار ته د سفير په
نوگه راغى اود شاه اشرف له خوا
هم محمد على خان بلوخ استا ښول
ته سفير وليږل سو، اود افغان او
ترك روابط قائم سول .

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

شاه اشرف هوتك تر ۵ كالو
۷ مياشتو سلطنت وروسته د نادر
افشار له خوا مات سو اود ښور او ك
په ږير غره كې د ابراهيم بلوخ په
لاس ووژل سو. (ذى حجه ۲۹ نومبر)
پر ايران د پښتو سلطنت هم ختم
سو .

۱۷۳۰ م ۱۱۴۳ ق

ذوالفقار خان دهرات ملي مشر
داتو زرو لښكرو سره مشهد كلا بند

۱۷۳۱ م ۱۱۴۴ ق

الله يار خان له مرو چا ق څخه
راغى او دهرات د دفاع كار ئې په
لاس كې ونيو (۱۸ صفر) ذوالفقار
خان دخپل كشر ورور احمد خان
سره كندهار ته ولاړل .

هرات تر يوه كال محاصري
وروسته نادر افشار ونيو (ارمضان)
اود هرات د ابد ليانو دمشري وخت
ختم سو .

۱۷۳۲ م ۱۱۴۵ ق

محمد فېم د كاكړي صاحب لمسي
پښتو نور نامه په لنډ بحر منظومه
كړه .

۱۷۳۳ م ۱۱۴۶ ق

ميا عبد الحكيم كاكړي عارف د شاه

د هرات ورور
په ۱۱۴۰ ق

شاه عالم د علي خان زوی د سلطان ملخي توخي وراره د زابل او کلات حکمران و .

تاج خان افغان (ممنون شاعر) په هند کې مړ سو .

دمسري خان مزداني پښتو شاعر د ژوند وخت . دی داشعارو ديوان لري .

عبدالحميد ماشو خيل د پښتولوي شاعر د پيښور په ماشو خيلو کې وفات اوښخ سو (ولادت ئي د ۱۱۰۰ (حدود) د پښتو ديوان خاوند او دنيرنگ عشق پښتو مترجم .

سعادت خان د پښتو مثنوي کيمياي سعادت منظوم کې .

عبدالرحيم هوتک قندهاري شاعر له قندهاره فرار سو او د خراسان په ورامين او بخارا کې اوسيدی . د پښتو ديوان لري .

قلند راپريدي د پښتو ديوان خاوند په خيبر کې اوسيدی .

۱۷۳۸ م ۱۱۵۱ ق

د نادر افشار له خوا عبدالغني

خان الکوزي د هرات مشر سو ، پير محمد خان هروي د بلوچ حاکم او حاجي اسماعيل الکوزي د اسفزار او اشرف خان غلجي د کلات حاکمان سول . نور محمد خان علي زی (مير افغان) د ۴۰ زرو پښتنو لښکرو مشر سو ، او ذوالفقار خان او احمد خان ته په ما زند را ن کې جا گير ورکړه سو .

شاه حسين هوتک مازندران ته نفی سو او هلته په زهرو ووژل سو (۱۰ شعبان) دده پاچهي په

حسين هوتک په حکم له کند هاره ويوست سو .

۱۷۳۴م ۱۱۴۷ ق حدود

ملا زعفران تره کې د کند هار د شاه حسين د در بار طبيب اورياضي دان او شاعر د گلدسته زعفراني کتاب په طب کې وکيښ .

۱۷۳۵م ۱۱۴۸ ق

نادر شاه د امام قلي افشار زوی د ايران پاچا سو . ملايونس توخي د قندهار د شاه حسين د دربار مدرس د جامع فرايض کتاب وکيښ .

عبدالحميد ماشو خيل د کرکن الدين محمد بخاري شرعة الاسلام په ۱۵۰۰۰ بيته په پښتو مثنوي نظم کې (۲۶ شوال) .

۱۷۳۶ م ۱۱۴۹ ق

نادر افشار د سيستان او هلمند له خوا راغي او شاه حسين هوتک ئي په قندهار کې کلا بند کې د ددی قتلې اوښل) .

۱۷۳۷ م ۱۱۵۰ ق

نادر افشار قندهار تر يوه کال کلابندی وروسته له شاه حسين هوتک څخه ونيوی (ددی حجی اوائل) او هوتکو پاچهي تر (۳۰) کالو وروسته په قندهار کې ختمه سوه . نادر شاه افشار د قندهار نادر آباد بناکې او دلته ئي سکه وهله . سيدال خان د ابدال خان ناصر زوی افغاني لوی سپه سالار او د ايران د جگړو فاتح او د پښتو شاعر په کلات کې د نادر شاه افشار په لاس کښيووت او پروند کې سو .

د قندهار کې ۱۵ کاله وه . نادر شاه د قندهار ښار وران کې .

نادر افشار غز ني و نیو او د کابل د ناصر خان او شر زه خان سره ئي جنگ ونيولاوه ، رحيم داد خان د کابل کوټوال ئي کلابند کې ، خوچي دا ښار ئي ونيو بير ته ئي ناصر خان ته وسپاره او تر هندوکش او باميانه سيمي ئي فتح کړی .

۱۷۳۹ م ۱۱۵۲ ق

نادر افشار د پيښور له لاری پر لاهور او ډهلي حمله و کړه او هندوستان ئي ونيوی ، او د ۷۵ ۸ ميليونو پونډو ثروته سره بيرته کابل ته راغي ، او تربنگښ او ډيرو پوري ئي ونيول او حجره بولان له خوا قندهار او هرات ته ولاړ .

سيد جعفر روهی تدقيق التحفيق وکيښ .

مجهربن عيسى داود (اشرف العنوان في معرفة انساب افغان) وکيښ د بمبئي د ملا فيروز کتابخانه)

۱۷۴۰ م ۱۱۵۳ ق

نادر شاه افشار د خيلو فتوحاتو جشن په مشهد کې جوړ کې ، دده مملکت له سنده تر فراته اوله سيحونه تر بلوچو پوري رسيدی .

ميان عبدالحکيم بن سکندر شاه سنهيا کاکړ د قندهار د سيمي نقشبندي مشهور پير او د حسن الايمان مولف وفات او په تهل چو نيالی کې ښخ سو (ولادت ئي ۱۰۷۰ ق)

۱۷۴۱ م ۱۱۵۴ ق

نادر شاه افشار احمد خان

ابدالی له مازندرانه را وغوښتل او د خيلو همراگيو ابدالیانو په مشر تو ب ئي وگو ماره .

۱۷۴۲ م ۱۱۵۵ ق

خوشحال خان توخي د علي خان زوی د کلات حکمران و .

حافظ عبدالکبير در در مجالس او مناجات او معجزاتو ناظم خيل در مجالس په پښتو نظم کې .

۱۷۴۵ م ۱۱۵۸ ق

محمد اکرم هروي خطاط د هرات د سعديه مدرسي نوشته وکښله .

۱۷۴۷ م ۱۱۶۰ ق

نادر شاه افشار د خبو شان په فتح آباد کې د خيلو در باريانو له خوا ووژل سو (ديکشنبي شپه ۱۱ جمادی الاخری) احمد خان

ابدالی او نور پښتانه د هرات له لاری له مشهده قندهار ته راغلل

(رجب) د قندهار په شير سرخ کې د پښتنو لو جرگه جوړه سوه او په نهمه ورځ ئي احمد خان سدوزی

د زمان خان زوی ۲۵ کلن ځوان په افغاني سلطنت د احمد شاه دراني په نامه انتخاب کې او دغښو وړی ئي

دده په پگړۍ کې وټوبه (شو ۱۱۶۰ ق اکتوبر) .

تيمور شاه په مشهد کښی وزيريدی .

۱۷۴۷-۱۷۷۲م ۱۱۶۰-۱۱۸۶ ق

د احمد شاه بابا ابدالی د زمان خان سدوزی د سلطنت دوره چې پایتخت ئي قندهار و .

تقی خان اخته بیگی ۲۶ کروره
رویی د پینبور او کابل ما لیا ت
نادر شاه افشار ته وړی ، چی
قندهار ته راغلل نواحد شاه دغه
خزانه واخیستله .

احمد شاه غزنی او کابل او
پینبور له ناصر خان خچه و نیول .
اشرف خان او الله یار خان
دخوشحال خان توخی زامن د کلات
او توخو سرداران وو ، او احمد شاه
ابدالی منلی وو .

اخوند گنبد پښتو نافع المسلمین
ناظم اوردیوان خاوند شاعر ژوندی وو .
معزالدین خټک خپل پښتو کتاب
ربقه الاسلام په پښتو لنډه مثنوی
منظوم کی ، دی دشعردیوان هم لری .
محمد نظام معجز کابلی شاعر په
دهلی کی وفات سو .

۱۷۴۸ م ۱۱۶۱ ق

احمد شاه ددیرش زرو لښکرو
سره د کابل او پینبور له لاری
تراټک او جیلیم پوری و نیول . اود
لاهور خچه تر ۱۳ ربیع الاول ۱۱۶۱ ق
سره هند ته ورسیدئ ، په سند ه کی
ئی میان نور محمد کلپور پاچا کی
دده په امر محمد قاسم دغندلیب په
نامه یو توپ په پینبور کی جوړ کی .
احمد شاه د محمد شاه گورکانی
زوی په دهلی کی پاچا سو .

شاه حسام الله پرهند د احمد شاه
دلو مری ير غل «فتح نامه» په
فازسی منظومه کړه (دپاریس ملی
کتابخانه) .

علم خان اپریدی خپل پښتو دیوان

ترتیب کی (دهند دتونک کتابخانه)
سردار زاهد خان سدوزی له ۱۱۳۲ ق
تر ۱۱۶۱ ق پوری دملتان حکمران وو .

۱۷۴۸ م ۱۱۶۲ ق

لاهور ته د احمد شاه جنگی سفر
او د پنجاب د مالیاتو ټولونه و میرمنو
معین الملك ته سپارل .
دنور محمد خان علی زی میرافغان
او گد و خان او محبت خان دسیسه
او ددوی وژل په قندهار کی .

۱۷۴۹ م ۱۱۶۲ ق

میافقیر الله جلال آبادی بنکا
پوری مرشد له بنکا پوره دحجاز په
سفر ولاړ او په ۱۲ دجمادی الاولی
په مده ینه کی وو .

قاضی نصر الله بار کزی خوانچه
زی دارغسان او سیدونکی د احمد
شاه له خوا دقندهار قاضی سو ،
دخان علوم کورنی دده له پښته دی .
دده زوی محمد اسماعیل زلی بیکه
او دهغه زوی قاضی محمد سعیدو .

ملا محمدی (املا) د علاءالدین زوی
دسنگ چارک شاعر او صوفی په
بخارا کی وفات سو ، دوشنبه ۱۸
ربیع الاول (ولادت ۱۱۰۰ ق) .

لقمان خان د ذوالفقار خان
سدوزی زوی د قندهار نائب
الحکومه وفات سو .

۱۷۴۹ م ۱۱۶۳ ق

احمد شاه هرات و نیو او میر زا
شاهرخ د نادر شاه لمسی ته ئی
مشهد و سپاره او په هرات کی
درویش علی خان هزاره مقرر کی .
عابد خان سدوزی مغدود خیل

د افغانستان تاریخی پيښتيا
د شاه حسین کپوسی د ملتان
د پښتنو مشر مې سو .

میا محمد عمر بن ابراهیم د پینبور
دخوکنو اوسیدونکی خپل شمایل
نبوی په پښتو منظوم کړه .

۱۷۵۰ م ۱۱۶۴ ق

احمد شاه قلات و نیو او میسر
نصیر خان بلوڅ ته ئی و سپاره .
دهراته پر نشا پور حمله او نیول او
عباسقلی خان ته سپارل .

وزیر شاه ولی خان مرو - میمنه
اندخود - تر بد خشانه و نیول .
شاهرخ د نادر شاه افشار لمسی
په مشهد کی د احمد شاه په نامه
سکه ووهله :

یافت از الطاف احمد پاد شاه
شاهرخ بر تخت شاهی تکیه گاه
احمد شاه له زور آبا ده ملا میرزا دملا
محمد سلجوقی زوی راوست او د
هرات د پای حصار په مدرسه کی
مدرس کی .

دوزیر شاه ولیخان بامیزی په امر
شاه نظیر توپ ساز «توپ زمزمه»
په لاهور کی د احمد شاه بابا په
نامه جوړ کی .

۱۷۵۱ م ۱۱۶۵ ق

احمد شاه د لاهور جنگی سفر
و کی او بنا غا سی عبدالله خان
کشمیر و نیوی .

قلندر خان دهلی ته د احمد شاه
له خوا په سفارت ولاړ او پنجاب -
سند - کشمیر په احمد شاه کی
سلطنت کی داخل سو .

حاجی ملاولی ساکزی قندهاری
ملاباشی و .

محمد علی حزین ایرانی شاعر
«متولد ۱۱۰۳ ق متوفی ۱۱۸۰ ق»
په تذکرة الاحوال کی د پښتنو
په لاس د ایران او اصفهان د نیولو
احوال په هند کی و کښئ .
کامگار خټک د پښتو شاعر وفات
سو .

۱۷۵۲ م ۱۱۶۶ ق

سر دار خان جهان پو پلزی د
احمد شاه په امر د کابل کلا ترمیم
کړه اولس در وازی ئی ورکړی .
سید فتح علی حسینی گردیزی
دسید عوض خان زوی مورخ او شاعر
او مولف په هند کی تذکره ریخته
گویان و کښله (دده وفات ۱۲۲۴ ق)

۱۷۵۳ م ۱۱۶۷ ق

احمد شاه سند ته ولاړ او بیا ئی
مشهد محاصره کی او نور محمد خان
افغان ئی د شاهرخ میرزا نایب و ټاکه
او ټول خراسان ئی په هرات پوری
و نښلاوه .

میرمنو د لاهور حاکم مې سو او
احمد شاه دده زوی میر مومن ته لاهور
و سپاره .

په ۴ د محرم ۱۱۶۷ ق احمد شاه
سند ته ورسیدی او د ښکار پور
ولایت ئی په قندهار پوری و ټاړه او
محمد مراد یاب خان دنور محمد زوی
بی دسر بلند خان په لقب دسند
پرتخت کښیناوه .

ملا محمد غوث دا خوند تر کمان
بن تاج خان زوی چی له کندهاره
پینبور ته تللی و د احمد شاه له خوا
د پینبور لوی قاضی سو ده دمنطقو
پر میرزا باندی حاشیه کښلی اود
احمد شاه بابا عرفانی خبری ئی د

شرح الشرح په کتاب کې بيان کړی. ميرزا هادي عشرت د احمد شاهي دربار منشي په پيښور کې يو قصر جوړ کړی چې تاريخي «مسکن عشرت» هادي آباد دی.

د کندهار په دربار کې د سندسفير گډومل هند وو، اود احمد شاهسفير په سند کې اسماعيل خان پنی و. دوهم عالمگير د جهاندارشاهزوی د دهلي پاچا سو.

۱۱۶۸م ۱۷۵۴ ق

په کندهار کې لو مړی موزيم (بيت الاشراف) جوړ سو (ربيع الثاني)

۱۷۵۵ م ۱۱۶۹ ق

آزاد خان افغان په اصفهان کې سکه ووهله (داصفهان موزيم).

غلام محي الدين خان افغان په هند کې د احمد شاه ابدالي (ظفر نامه) د ميرمنو قمر الدين خان په نامه وکښله (دلاهور پو هنتون خطي نسخه) ملا عبدالرشيد د حسين زوی په لنگر کون کې پښتو مثنوی اودرسی کتاب رشيد البيان وکښ (د فقه احکام)

۱۷۵۶ م ۱۱۷۰ ق

د شاهزاده تيمور په امر خصم افکن توپ په لاهور کې جوړ سو او په پنجاب کې ۲۰۰ کښتې جوړې سوې. احمد شاه دهلي په ۷ د جمادی الاولی ۱۱۷۰ ق ونيوی دوهم عالمگير ئی دهغه ځای پر تخت کښي ناو او دهغه وريره ئی شهزاده تيمور ته وغوښته، نظام الدوله ئی ددهلي وزير او نجيب الدوله ئی سپهسالار مقرر کړی.

په مکه کې دافغاني حاجيانو لپاره

سليمانی کاروانسرای دا حمد شاه په امر حاجی عبدالکریم بارکزی او حاجی محراب خان نورزی جوړ کړی (ربيع الاول غره ۱۱۷۰ ق) په هرات کې نوی کلاوی او پل مالان جوړ سول.

بی بی صا حبه بنت کامران دشاه محمود هوتک ماینه په کابل کې مړه اوښخه سو. (سه شنبه ۹ رجب شنبه ئی په کابل کې ده).

واقف بتالوی مشهور شاعر په لاهور کې د شهزاده تيمور حضورته راغی.

شاکر خان سدوزی له ۱۱۶۳ تر ۱۱۷۰ ق دملتان حکمران و.

۱۷۵۷ م ۱۱۷۱ ق

محمود المنشی د ابراهيم حسینی زوی د احمد شاه د دربار منشي (تاريخ احمد شاهي) له ۱۱۶۰ تر ۱۱۷۱ ق پوری وکښی. (د برتیش موزيم اولین گراد خطي نسخه).

۱۷۵۸ م ۱۱۷۲ ق

یوه خراسانی شاعر چې د قاسمی نسی و د حسین خان فراهی د خراسان د حاکم په خوا هېمت نادر نامه په ۱۷ زره بیته کې د احمد شاه بابا په نامه منظومه کړه (ربيع الاول) (د کراچی موزيم خطي نسخه) په کندهار کې د شاه واله (اشرف الانهار) جوړه سو. اختیار خان بامیزی دا حمد شاهي دربار مهر بر دار و.

۱۷۵۹ م ۱۱۷۳ ق

احمد شاه دهند و دتا (۸۰) زره لښکر په شمالي هند کې مات کړل (جمادی الاخری).

۱۷۶۰ م ۱۱۷۳ ق

شاه عالم د دوهم عالمگير زوی د دهلي پاچا سو.

محسن الملك معتمدالد و له يعقوب علي خان بامیزی په دهلي کې د احمد شاه له خوا مقرر سو چې د انبار له مرهتانو څخه وساتی.

ياقوت خان خواجه سرا د ملتان صو بدار سو.

سر دار علی محمد خان سدوزی په ملتان کې د پښتنو مشر و.

۱۷۶۰ م ۱۱۷۴ ق

احمد شاه د (۶۰) زرو لښکرو سره دپانی پت پر ډگر دلسو لکو مرهتانو او هندوانو سره جنگ کړی او په ۶ جمادی الاخری ۱۱۷۴ ق ئی بری وموند دوه لکه تنه ووژل سو ۵۰۰ زره آسان او ۲ لکه غوايي او ۵۰۰ فيلان او ۲۲ زره بنديان ئی ونيول وروسته ئی شاه عالم دهلي پر پاچهی بریښو.

په همدغه کال کې احمد شاه د کندهار اوسني ښار بنا کړ او شهزاده تيمور ئی د هرات حکمران کړی.

سر دار شجاع خان سدوزی لومړی پلا تر ۱۱۹۷ ق پوری د ملتان حکمران و.

۱۷۶۱ م ۱۱۷۵ ق

په پنجاب کې د جيسا سنگه شورش او په ۱۱ رجب ۱۱۷۵ ق له دوی سره د احمد شاه جنگ او ماتول او پر دوی بری او تر ۱۱۷۷ ق پوری په پنجاب کې پانیدل.

احمد شاه بابا يو سفارت چین ته واستاوه.

د تاشقرغان (خلم) د ښار بنا چې په ۱۱۶۵ ق نوی شروع سوې وه، په ۱۱۷۵ ق د شهزاده سليمان او

عبدالله خان په امر بهرام خان دهغه ځای حاکم تمامه کړه.

ملا شیر محمد هوتک کندهاری د اسرار العارفين پښتون نظم اود تجويد افغاني ليکوال په کندهار کې وفات سو (ولادت ئی ۱۰۹۲ ق)

۱۷۶۱ م ۱۱۷۵ ق حدود

شاه عزت الله مجد دی له کابله یارکند ته تللی و چې اولاده ئی هوری وه.

۱۷۶۲ م ۱۱۷۶ ق

حافظ مر غزی د مردان پښتو شاعر احمد شاهي شاهنامه په پښتو مثنوی نظم کړه.

۱۷۶۳ م ۱۱۷۷ ق

احمد شاه سلطان مصطفی خان خلیفه عثمانی ته ولیکل چه دی په مدینه کې یو مسجد جوړول غواړی مگر خلیفه جواب ورکړی او وئې نه منل. دالیک په دفتر همایون نمبر ۳ کې ساتلی دی (استانبول).

د احمد شاه په امر زمان خان دلش کلا په فراه کې جوړه کړه.

په هرات کې د حسین شاملو باغ جوړ سو. معراج الدین خټک خپل طبی مثنوی دلیل العلیل منظوم کړی.

۱۷۶۴ م ۱۱۷۸ ق

شاه غلام محمد مجد دی نقشبندی صوفی په پيښور کې وفات او ښځ سو، دده اولاده په کندهار کې وه.

۱۷۶۵ م ۱۱۷۹ ق

واقف بتالوی مشهور شاعر کندهار ته راغی.

۱۷۶۶ م ۱۱۸۰ ق حدود

محمدي صا حیزاده دمیا عمر شوکني زوی د پښتو ديوان خاوند

شاعر خپل ديوان تر تيب کي ء .
 استاد احمد علي خان دتوره باس
 باروت ساز زوی له ملتانه کند هار
 ته راغي او دده زوی پاينده خان په
 کابل کي دآهنگرۍ اوباروتوکارخاني
 جوړي کړي .
 قاضي دل محمد افغان په طب کي
 بحرالفوائد تاليف کي ء ۵۵۸ مخه .
 سر دار محمد شجاع خان سدوزي
 دوهمه پلا تر ۱۱۸۶ پوري دملتان
 حکمران و .
 ۱۱۸۱ م ۱۷۶۷ ق
 شاه ولي خان وزير له کند هاره
 د(۶) زرو سپرو سره بلخ ته ولاړ
 او وروسته پخپله احمد شاه هم د
 هرات له لاري ميمني ته ورسيدی او
 دپخارا دپاد شاه مراد بي سره ئي
 دريای آمو سر حد وټاکه .
 پير معظم شاه دپير محمد فاضل
 دپښور دپير سباک او سيدو نکي
 دپښتنو تاريخ(تواريخ رحمت خاني)
 په پښتو وکيښ(يوهمقدمه په فارسي
 اوه مقامات) دا کتاب په هند
 کي دحافظ رحمت خان بريخ لپاره
 کښل سوی دی ،چي دمور ل ف ماخذ
 يوبل پښتو کتاب (تواريخ افغانه) و،
 چي په ۱۰۳۱ ق کښل سوی و، او
 مورف ئي خواجو مليزي و . کاظم خان
 شيدا دافضل خان خټک زوی چي هند
 ته شپلي سوی و، خپل دپښتو
 ديوان ئي تر تيب کي ء .
 علي خان دپښور دشاوخوا
 اوسيدونکي خپل پښتو ديوان بشپړ
 کي ء .
 مير غياث الدين غياثي دميرک
 بدخشي زوی چي دفارسي شعرديوان بيگ مفتي و .

دافضل خان خټک داشر فخان
 زوی د خو شحال خان لمسي و فات
 دی دپښتو تاريخ مر صغ او پښتو
 کليله د منه مور ل ف دی .
 محمد مسعود پښتو ري لوی
 نښبندي صوفي وفات سو(ذيججه)
 ۱۷۷۰ م ۱۱۸۴ ق
 حافظ رحمت خان بريخ په بريلي
 کي دپښتنو خلاصه الانساب وکيښي
 (رجب)
 حافظ محمد صادق په هند کي په
 فارسي تواريخ رحمت خاني وکيښي
 (اوه مجلسه دلندن موزيم) .
 ۱۷۷۱ م ۱۱۸۵ ق
 دشهزاده تيمور په امر په هرات
 کي يولوی توپ جوړ سو .
 قاضي عبدالر سول دراني پوپلزي
 ته چي دعسکر قاضي و دخان با لا
 استقلال مر تبه ور کړه سوه .
 اروشيخ الاسلام سو .
 محمد اعظم د خيرالزمان حسيني
 دومي زوی چي مورخ او مفسر ووفات
 سو . ده دقران تفسير او معيار
 العلوم ليکلي دی .
 اخوندي ملا گندم علي د هرات
 دخلچان کلي د مشهور عارف ۸۵
 کلن وفات سو . (ولادت ئي ۱۱۰۰)
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
 احمد شاه پسله ۲۶ کاله سلطنته
 په جمعه ۲۰ رجب ۱۱۸۸ ق دقندهار
 دتوبی په غره کي مړ او په قندهار
 کي ښخ سو په قندهار کي دده زوی
 شهزاده سليمان د شاه ولي خان وزير
 په سعي پادشاه سو ، خو شهزاده
 تيمور له هراته راغي ، او شاه ولي

خان ئي په بکوا کي مړ کي ء او په
 قندهار کي پادشاه سو .
 د شاه ولي خان وزير سره اعتماد
 الدوله دوست محمد خان او شکرالله
 خان دده زامن هم ووژل سو .
 سردار محمد شريف خان سدوزي
 تر ۱۱۸۷ ق پوري دملتان حکمران و .
 ۱۷۷۲-۱۹۷۲ م ۱۱۸۶ - ۱۲۰۷ ق
 تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
 دلوی افغانستان پاد شاه و .
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
 شجاع خان سدوزي د ملتان
 حکمران په بهاولپور کي مړ سو .
 تيمور شاه شيخ عبد الطيف د
 وکالت په منصب او التفات خان خواجه
 سراي خزانه دار او نور محمد خان
 بابئي امين الملك او فتح الله خان
 سدوزي ئي خپل نديم او مير هزار
 خان الکوزي ئي د خپل قوم په
 سرداري او قاضي فيض الله ئي
 مدار المهام او ملا عبدا لغفار جديد
 الاسلام ئي دديوان په مستو في گري
 وټاکل . شاهزاده همايون دقندهار
 او شاهزاده سلطان محمود د هرات
 حکمرانان سول .
 نظام الدين عشرت سيا لکو تي
 «شهنامه احمدی» په فارسي نظم
 کړه دا احمد شاه بابا په نامه .
 پير محمد کاکړ خپل کوچنی کتاب
 «معرفه الافغاني» دشهزاده سليمان
 بن احمد شاه ابدالي په نامه وکيښي .
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق حدود

حسن علي يو سفزاده داحمدشاه بابا «کرامت نامه» و کښله «دکابل خطي کتابخانه». محبت خان د حافظ رحمت خان بړيڅ زوی (اخبار محبت) په هندکي وکښين.

۱۷۷۳ م ۱۱۸۶ ق

تيمور شاه پايتخت له قندهار څخه کابل ته تبديل کړ او په کابل کي د سردار جهانخان او ديوانبېگي عبدالله خان او قاضي فيض الله خان او مراد خان پو پلزانې از علي رضا خان موسوي مستوفي او اخکزو په نامه کوڅي جوړي سو ي.

۱۷۷۴ م ۱۱۸۸ ق

په قندهار کي عبدالخالق خان سدوزي يانغي سو ، خو تيمور شاه دى زونيو ي او پوند ئي کي ء اوسردار پاينده خان يار کزي ته ئي د سر فرازخان لقب ورکړ ء .

حافظ رحمت خان د شاه عالم خان بړيڅ زوى دى دهند پښتو ن جنگي سردار او مورخ او شاعر د خلاصه الانساب مؤلف په جنگ کي ووژل سواو دهند په بړيلي کي ښخ سو . کوديزي شاعر د جلات او محبوبا قصه په پښتو مثنوي نظم کړه .

۱۷۷۵ م ۱۱۸۹ ق

وکيل اللوله ديوان بېگي عبدالله خان پو پلزي په کابل کي يوه ما ئي دبالا حصار سره جوړه کړه . رکيل الدوله پو پراه رودپل جوړ کړ ء .

سردار فتح الله خان سدوزي له ملتانه د تيمور شاه دربار کا بل ته راغى او دشاهي دربار خاص نديم سو .

۱۷۷۶ م ۱۱۹۰ ق

تيمور شاه داحمد شاه بابا دقبر گنبده اوباغ په قندهار کي جوړ کړه .

ميا عمر خوکني د پښتنو مشهور پيشوا او مؤلف وفات او د پښتو په څوکنو کي ښخ سو .

استاد محمد ياسين معمار له قندهاره د تيمور شاه په امر کابل ته راغى ، دکابل دمعمارانو کور ني دده او لاده ده .

۱۷۷۶ م ۱۱۹۰ ق حدود

محمد نور بن محمد حسن بن عبدالجبيب توخي نور خيلي جامع السلوک عربي په قندهار کي وکښين دى دميا فقير الله شاگرد دى .

مسعود گل پاشي په پښتو پو ناريسي مثنوي نظم کړ ء (د لندن موزيم خطي نسخه) .

اخوند ملا خدا بخش د قندهار او سنه ملا باشي و ، دى د ملا لي ساکزي زوى دى ء چي تر ۱۲۱۶ ق پوري لاژوند ي و .

فيض الله دملا بابو موسي خيل کاکړ زوى په قندهار کي دتحقيق التوبه رساله په عربي و کښله . دده بله رساله د منطق مبادي دى .

۱۷۷۷ م ۱۱۹۱ ق

سر دار جهان خان پو پلزي سپه سالار دقندهار په دله آرام کي مسموم

ملا عبداللطيف صدرالعلماء وفات سو . شاه فقير الله بن عبدالرحمن حصار کي جلال آبادي نقشبندي مشهور عالم او روحاني مرشد په ښکار پور کي وفات او ښخ سو (۳ صفر) دى داحمدشاه ابدالي مرشدو .

دقطب الارشاد او مکتوباتو او فتوح الجميل او ديرو نورو پښتو اوفارسي او عربي تاليفاتو خاوند . په هند کي د عروج و خروج احمد شاه ابدالي کتاب تاليف سو (دما نجستر خطي نسخه) دتيمور شاه په فرمان دکروخ دموقفا تو متولي تو بخواجه محمد سعيدته وسپارل سو چي د سلطان بابا لاش له اولادي څخه يو عارف او شاعر متخلص په (سيدا) و ، او د شعر ديوان لري .

۱۷۷۹ م ۱۱۹۳ ق

په پيښور کي د فيض الله خان خليل او ارسلا خان مؤند بغاوت اودهغو وژل اود څمکنو کلي چورول او د ياقوت خان خواجه سرى وژل . دپښتو شاعر بيدل دژوند وخت داشنغر په اتمانزو کي . دکابل با لاحصار نوي کلا جوړه سو .

کاشي پراوپه هندکي داحمدشاه او مرهتانو د جنگ تاريخ وکښين (دبر تانیا موزيم خطي نسخه) کريم د خان پاميزي داحمدشاهي دربار عرض بېگي دکشمير حکمران و . مظفر خان دشجاع خان سدوزي زوى تر ۱۲۳۲ ق پوري دملتان حکمران و . نواز خان خټک د خوشحال خان کړوسى د پښتو شاعر او خطاط په کابل کي و . دده ژوند تر ۱۱۹۷ ق پوري يقيني دى .

۱۷۸۱ م ۱۱۹۶ ق

تيمور شاه ملتان له سکهانو څخه بيا ونيو او هغه ئي شجاع خان سدوزي ته وسپاره . محمد علي انصاري دهدايت الله خان زوى په هندکي تاريخ احمدشاهي وکښين . (دبر يتانیا موزيم) پير محمد کاکړ خپل دپښتو ديوان ترتيب کړ ء .

۱۷۸۲ م ۱۱۹۷ ق

نائب امين الله خان دمير زابى خان لوگرى زوى دلوگر په برکي راجان کي وزيريدى ، مور ئي دکمال خان وردگ لور وه .

مير عبدالله دپښتو سواتي شاعر دننگرهار او سيدونکي دپښتو ديوان (جلم محبت) خاوند او صوفي وفات سو (۲۵ رجب) ولادت ئي ۱۱۳۰ ق

او په قندهار کي ښخ سو .

په پيښور کي د فيض الله خان خليل او ارسلا خان مؤند بغاوت اودهغو وژل اود څمکنو کلي چورول او د ياقوت خان خواجه سرى وژل . دپښتو شاعر بيدل دژوند وخت داشنغر په اتمانزو کي . دکابل با لاحصار نوي کلا جوړه سو .

کاشي پراوپه هندکي داحمدشاه او مرهتانو د جنگ تاريخ وکښين (دبر تانیا موزيم خطي نسخه) کريم د خان پاميزي داحمدشاهي دربار عرض بېگي دکشمير حکمران و . مظفر خان دشجاع خان سدوزي زوى تر ۱۲۳۲ ق پوري دملتان حکمران و . نواز خان خټک د خوشحال خان کړوسى د پښتو شاعر او خطاط په کابل کي و . دده ژوند تر ۱۱۹۷ ق پوري يقيني دى .

۱۷۸۰ م ۱۱۹۴ ق

خواجه عبد الکریم کشميرى له نادر افشاره تر تيمور شاه پوري واقع په «بيان واقع» کتاب کي و کښل (د لندن موزيم خطي نسخه)

۱۷۸۰ م ۱۱۹۵ ق

ميرزا محمد رفيع سودا ميرزا محمد شفيح کابلي زوى داردو ژبي مشهور شاعر ار ملك الشعراء په هندکي وفات سو «ولادت ئي ۱۱۲۵ ق به ډهلي کي»

۱۷۹۱ م ۱۲۰۶ ق

دشاهزاده محمود دھرات
دحکمران په امر خان علوم ا قضی
القضاة احمد خان دھرات جامع بیا
ودانه کړه .

سمید ابو الحسن عنوان د جر م
بسد خشان شاعر ووژل سو
(ولادت ئی ۱۱۲۳ق)

۱۷۹۲ م ۱۲۰۶ ق

اسدالله خان نورزی په دهلی
کئی د تیمور شاه سفیر او غلام احمد
خان ئی و قایح نکارو . دهند له خوا
وجیه الدین سفیر کابل ته راغی
چی تیمور شاه وجیه الدو له لقب
ور کی ء .

۱۷۹۲ م ۱۲۰۷ ق

تیمورشاه تر (۲۲) کلو سلطنت
ورو سته (۴۶) کلن په کابل کی په
یکشنبہ ۷ شوال و فات او بنخ سو
ولادت ئی ۱۱۶۰ق پر خای بی دده
زوی شاه زمان پادشاه سواود کابل
پر تخت کینینو ست .

۱۷۹۲ - ۱۸۰۰ م ۱۲۰۷-۱۲۱۵ ق

زمانشاه تیمور شاه زوی دلوی
افغانستان پاچا و .

۱۷۹۲ م ۱۲۰۷ ق

رکن الدوله نواب مظفر خان
سدوزی او امین الدو له سردار
محمد خان دیار محمد خان سدوزی
زوی کابل ته راغلل ، او دواړه بیرته
دملتان او کچری حکمرانان سول .
نواب مستجاب خان پریخ په هند
کی گلستان رحمت و کینس .

سمید انور شاه دتیراه په کلایه کی
دپښتو دیوان تر تیب کی ء .

قنبرعلی خان اور کزی د پښتو

دکابل په بالا حصار کی دو کیل
الدو له عبدالله خان پو پلزی په امر
پوه خا نقاه جوړه سوه (پنجشنبہ
(۱) جمادی الاخری) .

وکیل الدو له عبدالله خان پو پلزی
دعلی خان قند هاری زوی چی شاعر ،
اداره چی ، او لښکری لوی وزیرو ،
په غزنی کی وفات او بنخ سو
(دو شنبہ ۲۲ ذی قعدہ) .

۱۷۸۸ م ۱۲۰۲ ق

دعلیم الله بن عتیق الله بن فضل الله
باخی حنفی صوفی او فقیه
او دزبده الروایات دمؤلف وفات .
(ولادت ئی ۱۱۰۹ق)

۱۷۸۸ م ۱۲۰۳ ق

په کشمیر کی دآزاد خان ښورښت
اودهغه آرامو لدغه وقایح په جنگ
نامه آزاد خان کی په فارسی منظوم
سری دی .

د تیمور شاه په فرمان شهید اد
خان پو پلزی دنگرهار مستأجر
او حاکم دجلال آباد کلا جوړه کړه .
میر هوتک خان افغان پو پلزی
دخیلو فارسی اشعارو کلیات
پر تیب کی ء (۱۴) زره بیته .

۱۷۸۹ م ۱۲۰۴ ق

دبخارا شاه مراد معصوم
مرو و نیو له ، او تیمور شاه دریای
آمو دده سره سرحد و ټاکه .
تیمور شاه په کابل کی یولوی قصر
جوړ کی ء .

۱۷۹۰ م ۱۲۰۵ ق

مولوی محمد عمر ساکزی دپښتو
انجويد مؤلف په قندهار کی وفات
سو .

۱۷۸۵ م ۱۲۰۰ ق حدود

بابه خان ریکا باشی او دده زوی
سر فراز خان دکابل د ریکا نسی
مشران اود لښکر منصیداران وو ،
دریکا قبیلہ احمد شاه له کردستانه
راوستلی وو .

سر دار رحیمدادخان دحاجی جمال
خان بارکزی زوی دافغانی دربار د
سلطنتی اسنادومحافظ اومربرداروو .
دجلال آباد دپهسود اود ښکار پور د
گری یاسین محمد زی دده له پښته
دی .

میرزامحمد هاشم بهشتی داحمد شاه
بابا اوتیمورشاه دحضور منشی
(نگارستان سلطانی) وکینس چی
سیاسی او ادبی معلومات لری .

یوه نامعلوم مولف پښتو
تذکره الملوک د
سدوزو په تاریخ کی وکینس
(درا ورتی خطی نسخه)

محمد جعفر شاملو خراسانی چی
داحمد شاه سره دپانی پت په جنگ
کی ملگری و ، په هندکی منازل الفتوح
ددی جنگ پراحوال وکینس (دبرتانیایا
موزیم خطی نسخه)

۱۷۸۶ م ۱۲۰۱ ق

مدد خان دتیمور شاه له خواڅخه
په سندکی دتالپورانو سرور کو ټلی
اوبیائی میر فتح خان دسندحکمران
کی ء . ملاحسن ساکزی دکندهار دتلکان
پښتو اوفارسی شاعر او عارف خپل
فارسی دیوان تکمیل کی (تحفة المدایح)

کال دی .
۱۷۸۴ م ۱۱۹۹ ق

دفارس میرزا محمد کلانتر چی
دنادر افشار معاصر او ملگری و ،
تر ۱۱۹۹ ق پوری ئی خپلی لید ئی
وکښلی چی دهو تکو آخرنی حالهم
لری (دتهران چاپ ۱۳۲۵ش)

قاضی محمد اکبر شاه دقاضی
محمدغوث زوی دپښور لوی قاضی و .
محمد شاه خان هزاره دھرات
بیگلر بیگی (حکمران) و .

محمد خان هزاره دمحمد شاه خان
زوی دتیمور شاه په فرمان دباخرز
حاکم بالاستقلال مقرر سو (۸ ذی حجه)
۱۷۸۵ م ۱۲۰۰ ق

امو خان داشرف خان توخی زوی
دکلات دسیمی مشر و .

میان محمد عمر دمحمد ابراهیم
زوی دباجوړ دمیا کلی او سیدونکی
(دخوکنو میا) مشهور عالم اومرشد
او مولف وفات اودپښور دخوکنو کلی
کی بنخ سو (یکشنبہ ۱۶ شعبان)
ولادت ئی ۱۱۰۰ق . تالیفو نه ئی: (۱)
معالی شرح امالی (۲) تو ضیح المعانی
پښتو منظوم (۳) دافغانانو شجره
نسب (۴) شمایل نامه په ۱۱۶۳ ق
پښتو (۵) مخمس درود شریف په
پښتو .

حافظ البوری خپل پښتو دیوان
ترتیب کی ء .

مسعود بن عبدالله دآدم خان او
درخانۍ قصه تالیف کړه .

محمد نور بن محمد حسن بن
عبدالحیب توخی کندهاری خپل
کتاب جامع السلوک وکینس (عربی) .

شمیر محمد خان با میزی نا درمیرزا افشار بوت اود افغان نستان په حمایت ئی د مشهد پر تخت کښیناوه. هارون خان د حاجی جمال خان محمدزی زوی دفارسی ژبی خورانه شاعر په گریش او قندهار او کابل اوهندکی ژوندی و، دده دشعر دیوان هم سته .

۱۷۹۷م ۱۲۱۲ق

شاه زمان سدوزی د جنوری په اوله لاهور ته ولاړ، او په ۱۶ ما رچ بیرته کابل ته راغی .

دهند درامپور نواب غلام محمد خان د فیض الله خان رو هیله زوی کابل ته راغی او شاه زمان شخه ئی کوټک و غوښت، چی دده و لایت بیر ته ور و نیسی . (رجب)

په دی کال شاهزاده سلطان منصور دکابل حاکم، او جان نثار

خان امیر الامراء قولر ا قاسمی ئی مختار کار و. حسن خان تو پساز په کابل کی دشاه زمان په امر دزیر زنگ توپ جوړ کړی .

د کابل په بالا حصار کی بنگله طلا جوړه سوه.

۱۷۹۸م ۱۲۱۲ق

په هرات کی شهزاده محمودیاغی سو، او شاه زمان ور غی،

هرات ئی و نیوی، او شهزاده قیصر ئی دهرات حکمران کړی (۱۴ اکتوبر) محمود، کامران او فیروز الدین سد و زی شاهزادگانو تهران ته فتح علی شاه ته پناه یوړه (۲۸ رمضان).

شاه زمان گدو خان سفیر تهران ته واستاوه، چی قاجاری پاچا،

پښوری دمیرزاهدمنطق پر حاشیه بله حاشیه و لیکله.

کل محمد دهلمند دما لگیرو او سیدو نکي پښتو شاه عر خپل پښتو دیون بشپړ کړی .

حاجی در ویش بها در خان صوفی او شاه عر د حاجی جمال خان بارکزی زوی په قندهار کی ژوندی و (دمحمد رحیم خان امین الملك او محمد اکرم خان امین الملك پلار) .

شیخ الاسلام میر خیر الدین دشاه زمان د دربار ملا و قاضی - القضاة و .

۱۷۹۶م ۱۲۱۱ ق

دپهلی سفیر سید محمود خان کابل ته راغی او شاه زمان دپهلی دمیرزا محمد اکبر د ولیعهدی تصدیق وکړی .

شاه زمان دجیلیم اوسند دوابی ته احمد خان بارکزی او دراوی او جناب ناوی ته حسن خان قزلباش خا کمان مقرر کړل. محمد خان توخی او بوستان خان اونورالله خان خټک دلازرو سپرو او سلو زنجور کو او خاورو تو پوسره ددغو دووولایاتو دسرحداتو ساتنی ته وگو ما رل سوه.

شهزاده قیصر دهرات نائب - الحکومه او سردار احمد خان نورزی اوسردار زمان خان بامیزی دهرات دایمکر مشران او مشکلی خان خواجه سراد ضربا خانی او بازوت سازی مشر او قلیچ خان تیموری دهرات قلعه بیگی سو.

دشاه زمان به امر سر دار

دیوان په هند کی تر تیب کی ۲۰ ربیع الاول ۱۶ اکتوبر

۱۷۹۵ م ۱۲۰۹ ق

محمد علی خان انصاری په هند کی (بحر مواج) ددرنو د عصر پراحوال باندی تالیف کړی (دلنن موزیم) .

ملا سعد الله خردی قندهاری چی پر جلالین او مولوی عبدالغفور ئی حاشیه لیکلی دی و فات سو.

دزبان شاه له خوا خخه شاه غفران الله مجددی بخارا او خوقنده ته په سفارت ولاړ.

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ ق

دکابل دچپل ستون قصر په هند کی دشاه زمان لپاره جوړ سو.

په حسن ابدال کی شاه زمان دسکها نو سره و جنگید، او لاهور ئی بیا و نیو .

رحمت داوی قندهاری شاه عر، دلیلی جون قصه په پښتو سردار عبدالله اکو زی دکشمیر دوالی اود شاه زمان سدوزی په نامه نظم کړه، دی پښتو دیوان هم لری.

آقا محمد خان قاجار پر مشهد تعرض و کړی او شاه عر خ ئی بندی کړی دده زوی نادر میرزا دهرات له لاری شاه زمان ته پناه را وړه. قاجاری پاچا محمد حسین قراقرز لو کابل ته سفیر را واستاوه او شاه زمان هم خپل سفیر گدو خان درانی ایران ته و لیر ئی .

پوند شهزاده هما یو زی کابل کی بندی و .

۱۷۹۵ م ۱۲۱۰ ق

قاضی محمد حسین خان ملا

دیوان خاوند شاه عر په پښورکی م سو (پنجشنبه ۱۱ رجب).

میرزا محمد خلیل مرعشی په مجمع التواریخ کی دهو تکوفتوحات په ایران کی بیان کړه (د تهران چاپ ۱۳۲۸ ش)

شاه زمان حافظ شمیر محمد خان

دشاه ولیخان وزیر زوی ته دمختار الدوله اشرف الوزراء لقب ورکړی او قاضی القضاة مدارالمهام فیض الله دولت شاه ئی بندی کړی (شوال)

۱۷۹۳م ۱۲۰۷ ق

دشوال په اوومه تیمور شاه پسله ۲۲ کاله سلطنته په کابل کی پراوښخ سو او شهزاده زمان په کابل کی پرتخت کښینوست .

شهزاده همایون چی دقلات، نصیر خان بلوخی پناه وروپی وه، دغه خان ئی شفاعت نامه دشاه زمان حضور ته را و لیر له .

۱۷۹۴ م ۱۲۰۸ ق

دکابل شاهي باغ اود لکشا قصر له بالا حصار سره جوړ سو .

شاه زمان دسکها نو ددفع لپاره پښور ته و لاړ، خو بیرته قندهار ته را وگرزید او خپل ورور همایون ئی په لویه کی و نیو او دحسن قزلباش په لاس ئی پوند کړی، بلخ یی هم بیا و نیو. دانگریزانو دوه تنه استاخی کابل ته راغله، چه یو ئی سید غلام محمد خان نومیدی .

۱۷۹۵ م ۱۲۱۰ ق

قاسم علی افریدی خپل پښتو

سدوزی شا هزادگان د شاه زمان پر خلاف ونه لمسوی.
 شاه زمان له هراته کابل ته را ستون سو او لاهور ته زهی سو (دسمبر).
 زمان شاه له خرا سانه ۱۲ زره کوره ناقلین دکا بل سیمو ته را وکو چول.
 مظفر خان رکن لدو له د شجاع خان سدوزی زوی د تیمور شاه له خواد ملتان ناظم سو .
 رنجیت سنگه د شاه زمان په فرمان د پنجاب حکمران سو، او د مها را جه لقب ور کي سو .
 شاه زمان خپل ۱۵ کلن زوی شجاع الملک د پېښور حکمران کي ع.
 شاه صفی الله صفی مجددي شاعر او صوفی د یمن په حدیده کي وفات او ښخ سو، دی دشعر دیوان لری او خلور کتابونه ئی په تصوف کي کښلی دی . (دلا دت ئی ۱۱۵۶ ق)
 میر عزت الله له اټکه خپل سفر د یار کند، پر خوا ، بلخ ، بامیان، کابل، پېښور او بخارا له لاری شروکی ع (۲۷ رجب) ده په ۱۲۲۷ ق د ولیم مور کرافت په حکم خپله سفر نامه هم وکښه ، چی یوه برخه ئی په ۱۸۲۵ م له کلکتی څخه چاپ سوه .
 شیخ رحم علی هندی د ایسټ انډیا کمپنی په امر راغی ، او (بیان حالات منازل کابل ازبلده شاه جهان آباد) بی وکښی .
۱۷۹۸ م ۱۲۱۳ ق
 شاه زمان د خپل ورور د مقابلی لپاره قند هار ته ولاړ (۶ جولایي) د شاه زمان د ووژلو دسیسه چی د میان غلام محمد هندی په لمسون

دده په کوهه کي په کندهار کي جوړ سو کشف سو او ۱۳ تنه سرداران چی په دسیسه کي ئی لاس درلود، دشه زمان په مخ کي ووژل سو ، چی سردار پابنده خان بار کزی هم و ، مگر دد زوی فتح خان ایران ته وتښتید ، ا هلته شهزاده محمود نه ورغی . غلام محمد درویش هم هند ته وتښتیدی خو پرلاری ونیول سو او ووژل سو (۱۳ رمضان) .
 علامه حبیب الله قند هاری محقق دمولوی فیض الله موسی خیل زوی په قندهار کي وزیږید .
 د افغانستان صادرات ایران د کاله خاور ملیونه روپي وی ، او ایرانه واردات تر ۳۰ ملیونو روپي رسیدل .
 شاه زمان د هند د بیانیولو لپاره دیولک عسکر سره پېښور ته ورسید (۲۵) اکتوبر .
 انگریزانو د هند د دفاع لپاره د ایران په دربار کي دافغانستان پر خلاف فعالیت شروع کي ع چی قا جاری حکومت پر هرات حمله وکي ، او د شاه زمان توجه د هند له خوا راوگرزوی .
 امام الدین حسینی چشتی په هند کي تاریخ حسین شاهي دسدو زو پراحوال اوشاه زمان باندي وکښی .
 و کښی
 معتمد الدوله رحمت الله خان سدوزی دشاه زمان په فرمان وزیر اعظم سو ، او توره باس خان پوپلزی تهران ته واستول سو ، چی د ایران صدر اعظم حاجی ابراهیم د شهزاده محمود له لمسولو لاس واخلي .
 د شاه زمان د سلطنت رجال :

رحمت الله خان سدوزی صدراعظم معتمد الدوله .
 مختار الدوله حافظ شیر محمدخان وزیر او د درانو سردار .
 امین الملک نور محمد خان باپر مهتمم دیوان مالیات .
 میرزا علی رضا خان قزلباش مستوفی دیوان اعلی .
 میرزا میر ابراهیم موسوی مشرف .
 میر محمد علی خان موسوی کفایت خان منشی .
 میر احمد خان موسوی منشی میرزا شریف خان قزلباش منشی باشی .
 میر هوتک خان پوپلزی دا روغه دفتر او هر کاره باشی .
 التفات خان اویرسف خان خواجه سرا .
 د شاه زمان کار داران :
 ۱- عبدالله خان مخلص الدوله پوپلزی د کشمیر حکمران په ۴۰ لکه روپي اجازه چی فقط ۷ لکه ئی خزانی ته رسیدی نقدی یا تحفه .
 ۲- مظفرخان صفدرجنګ سدوزی د ملتان حکمران دری لکه روپي .
 ۳- عبد الرحیم خان هوتک د ډیرو اجازه دار په نه لکه روپي .
 ۴- میر فتح علی خان تالپور د سند میر شیر زره لښکر .
 ۵- دقلا ت بلو خان خانان نصیرخان او محمودخان شیرزره سپا ره .
 ۶- زر داد خان پوپلزی د پېښور حکمران په اوه لکه روپي اجازه .
 ۷- عبد الله جان نثار خان د کابل حکمران .
 ۸- امین الدوله محمد خان سدوزی د لښه حکمران .
 ۹- شهزاده قیصر د هرات حکمران .

۱۰- شهزاده حیدر دقندهار حکمران .
 ۱۱- په شمالی ولایاتو کي محای میران .
 ۱۲- حمدخان با رکزی شا هنچی باشی دجیلیم حکمران .
 ۱۳- نواب جمال خان دقصور حکمران .
 ۱۴- ملک محمد عظیم خان دکا لا باغ حکمران .
 ۱۵- امیر گونه خان زعفران لږد خبوشان حکمران
 ۱۶- ابراهیم خان شادلو افشار داسفراین حکمران .
 ۱۷- ابراهیم خان کرد داسفزار حکمران .
 ۱۸- عباسقلی خان بیات او جعفر خان بیات دنشاپور حکمران .
 ۱۹- جلال خان پوپلزی د کابل مستوفی .
 په دی ډول دشاه زمان مملکت له لاهوره او کشمیر ه او سنده تر نشاپوره و، چی جنوبی خواته ئی بحیره عرب و .
 دشاه زمان عسکر :
 ۱۲ زره غلامان مغول او قزلباش .
 ۱۲ زره سپاره همرا که به چی امین الملک ئی مشرو .
 ۳۰ زره قندهاری سپاره .
 ۳۰ زره پیاده .
 ۱۵ زره سپاره په سند او ملتان کي .
 په جنگی سفرو کي گرده سل زره سپاره .
۱۷۹۹ م ۱۲۱۴ ق
 د شهزاده محمود او وزیر فتح خان خطر له ایرانه ډیر سو ، شاه زمان خپل ورور شجاع الملک په پېښور کي پرېښو ، کابل او قندهار ته راغی

مير هوتک خان پوپلزی د شاهي دفتر مهتمم اودا روغه .
ميرزا علي عسکر منشي .
ابوالحسن خان خزانه دار .
شېخ الاسلام محمد يوسف دقندهار لوی قاضي .

حاجي رسول خان هوتک شاه عام خپل غلجی (دميرويس خان له کورنۍ څخه) په کابل کې اوسيدی .

۱۸۰۴ م ۱۲۱۹ ق

شاه شجاع د ۳۰ زرو لښکروسره کشمير او پنجاب ته ولاړ اوسندي بيا ونيو، دکامران او قيصير مخالفت له شاه شجاع سره جاري ؤ .

۱۸۰۵ م ۱۲۲۰ ق حدود

قاضي محمد اکبر خان ملادقاضي محمدغوث زوی په پيښور کې دمحمد زاهد بن محمد اسلام پر تعلیقاتو يوه شرحه وکېښله، دغه تعلیقات دعلامه جلال دوانی پر شرح تهذيب باندي دی .

قاجار يانو بيا د انگریزانو په لمسون پهرات حمله وکړه خو دکام ولاړل .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۰ ق

نواب محبت خان دحافظ رحمت خان بړیخ زوی ریاض المحبت د پښتنو تاریخ په هند کې وکښ .

ميان محمدی صاحبزاده د میان عمر څوکنی زوی دپښتو ديوان خاوند . شاعر وفات اود پيښور په څوکنو کې ښخ سو .

آثاری ریاحین الصلوه ۱۱۹۰ ق مقاصد الفقه ۱۲۰۲ ق د پښتو شعر ديوان .

غلجی قبایل شاه محمود ته ونيوریدل او وزیر فتح خان دلسوزو لښکرو په مرسته له دوی سره ډیر جنگونه وکړه، او شپږزره تنه ټپي مړه کړه .

غلجیان چې شاه محمود ته یاغي سوی و په سجاوند کې مات سول، د دوی مشر عبدالرحیم خان او دوه زامن یې په تور کې والوزول سوه، په کابل کې دمختار الدوله شیر محمد خان ښورښت .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۹ ق

په کابل کې دشيعه اوسنی جنگ ونښت اوخلکوبلوا وکړه، شاه محمود ونيول سو، اوشاه شجاع پادشاه سو بالا حصارته راغي (۱۳ جولای) او وزیر فتح خان قندهار ته ولاړ. پانده شاه زمان نه پرینو چې دشاه محمود سترگی ړندی سي، دی یسی په بالا حصار کې بندي کړ، او د شاه شجاع د سلطنت لومړۍ دوره تر ۱۲۲۵ ق پوری وه .

شاه شجاع تر جلوس وروسته دغه لوی مامورین مقرر کړل . مختار الدوله شیر محمد خان بامیزی وزیر .

شهبزاده حیدر شاه زمان زوی دقندهار نائب الحکومه .

گلستان خان اڅکزی مستو فی الممالک .

محمد اکرم خان پوپلزی امین الممالک گل محمد خان پوپلزی نظام الملک جلال خان پوپلزی د کابل مستوفی فتح الله خان شاهي مهر بردار . شیردل خان درانی دکابل حاکم .

په دی چم هیسته کی .

شاه زمان له بالا حصاره دننگرهار پرخوا رهی سو او شاه محمود په بالا حصار کې پاچا اوسردار فتح خان شاه دوست یی وزیر سو (دربيع الاول اوائل) .

شاه زمان ونيول سو او پواند کړ سو، وزیر اعظم سردار رحمت الله خان بامیزی او ورور یی سردار خان او محمد زمان بامیزی په بالا حصار کې ووژل سوه .

د وزیر فتح خان په فرمان ملامحمد علی قزلباش دکابل دمرادخانی - خیابان - وزیر آباد دامیانو په قضا مقرر سو . (شعبان)

د شاه محمود سدوزی په فرمان نائب امین الله لوگری دلوگر او بستخاک خان سو، چې لقب یی (امین الدوله او نائب السلطنه) و .

شجاع الملك دشاه زمان سکه ورور دپيښور له خوا حمله وکړه، داشپان په جنگ کې مات سو او بیرته خیبر ته ولاړ .

د وزیر فتح خان فرمان دفتح الله خان امین الملك په نامه صادر سو، چې دامین الله خان بره کې لوگری لپاره دوه سوه تومانه مواجب مقرر دی (۱۹ صفر ۱۲۱۶ ق) .

۱۸۰۲ م ۱۲۱۷ ق

شهبزاده کامران دخپل پلار شاه محمود له خوا دقندهار نائب الحکومه سو .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۸ ق حدود

میر هوتک خان (افغان) دزمان خان پوپلزی زوی خپل دفارسی شعر ديوان ترتیب کړ .

(۳۰ جنوری) .

هارون خان دحاجي جمال خان بارکزی زوی ددری تکړه شاعر د گرشک حکمران ؤ .

۱۸۰۰ م ۱۲۱۵ ق

د توره باس خان ابدالی افغانی سفیر ترمنځ کراتو وروسته فتح علی شاه قاجار دشاه زمان په نامه یو خط وکښ او خراسان یی خپله پدري موروثه وبلله، مگر شاه زمان پخپل جوابی فرمان (۱۸ جمادی الاخری ۱۲۱۵ ق) کې ورته وکښل، چې که پرافغانی حدودو تجاوز وسي، جواب به یی په توره درکړه سي .

حضرت شاه دمردان اوسیدونکی پښتو شاعر خپل دیوان ترتیب کړ . مدرس فیض الله اخوند زاده داشنغر او سیدو نسکی دپښتو ذخیره القراء کتاب وکښ . (رمضان)

۱۸۰۱ م ۱۲۱۶ ق

جان ملکم دانگریز سفیر په تهران کې له فتح علی شاه سره معاهده وکړه، چې که د افغانستان پاچا پرهند حمله وکړی، نوبه دقاجاریانو لښکر پر افغانستان باندي راځی .

شهبزاده محمود او وزیر فتح خان له ایرانه راغلل او قندهار یی ونيو، شاه زمان له کابله ورغی او سردار احمد خان نورزی دشاه زمان د ۳۰ زرو لښکرو سره وزیر فتح خان ته اورواو ستل اوشاه زمان مات سو، له تازی رباطه . کابل ته راغي (صفر) .

شاه محمود سدوزی ته په قندهار کې دایران دقاجاری پاچا د تبریک مکتوب ورسیدی او انگریز انو د هندو ستان دنيولو رقیب شاه زمان

قاضي عبدالکريم د قاضي دادالله زوی د قاضي محمد غوث لمسی په پيښور کې نصاب التوحيد وکيښ .

مسعود گل د قاضي عبدالرحمن پيښوري محاسب زوی د سردار محمد عظيم خان په نامه خپل فارسي کتاب ((عجائب الاخبار)) وکيښ ۴۶۷ مخه (د پيښور موزيم خطي نسخه) .

نواب الله يار خان پريخ د حافظ رحمت خان زوی پښتو عجائب اللغات په هند کې تاليف کړ .

۱۸۱۳ م ۱۳۲۹ ق

حاجي رحمت الله خان د حاجي دريا خان پوپلزي زوی د کوهدامن او سيدونکي وزير او سردار وفات او هوري ښخ سو. (۱۷ شعبان) .

۱۸۱۴ م ۱۳۳۰ ق

وزير فتح خان بيا سند او کشمير ونيول ، سکمان ئي په اټک کې مات کړل او کشمير ئي سردار محمد عظيم خان ته وسپاره. ميا نعيم متي زی د قند هار په ناکودک کې خپل پښتو ديوان بشپړ کړ (۱۶ ربيع الثاني) قاسم علي ابريدی په هند کې دخپلو پښتو اشعارو کلیات ترتيب کړ . (د پيښور اسلاميه کالج خطي نسخه)

شهزاده فيروز الدين د تيمور شاه زوی په هرات کې مشر و .

۱۸۱۵ م ۱۳۳۱ ق

آغا اسماعيل شاه د سند د ميرانو له خوا د سفیر په توگه پيښور ته د شاه محمود سدوزی در بار ته راغی .

۱۸۱۶ م ۱۳۳۲ ق

قاجاريانو بيا هرات محاصره کړه خو هراتيانو له هغه ځايه وشړل او وزير فتح خان هرات ته راغی . عايشه دراني د يعقوب علي خان بار کزی لور خپل فارسي ديوان په کابل کې ترتيب کړ (۱۶ رجب ۳۲ ق) .

مير عبدالکريم نديم بن اسماعيل بخاري افغاني (احوال خوانين افغان و کابل و بخارا و خو قند) په فارسي وکيښ چي تراحم شاهي جاوس وروسته د افغانستان تاريخ لری .

۱۸۱۷ م ۱۳۳۳ ق

وزير فتح خان تر کهسانه مخکي په هرات پوري بيا ونيول (ذی حجه) . ملا احمد بن اسماعيل الکوزي قند هاری لوی قاضي او محقق په قند هار کې وفات سو (۶ ربيع الثاني) .

دده تاليفونه :

- (۱) بيان الوافيه لطوايف الصوفيه.
- (۲) رساله کا شفه د تو حيد وجودی او شهودی تحقيق .
- (۳) رساله فارقه.

ملا پير محمد د اسماعيل الکوزي يعقوب زوی د ملا احمد قاضي ورور، خپل کتاب عقیده المشايخ

چي سردار دوست محمد خان کابل ونيوی، نوي پرشهزاده سلطان علي بن تيمور شاه دپاچا نوم کښيښو . ملا عبد الحليم کاکړ قند هاری په عربي ژبه خپل کتاب (ردحليمه علي مطاعن احمد يه) دملا احمد قاضي د بيان الوافيه په ردکي وکيښ .

عبد الکريم کاکړ قندهاری دعین العلم عربي پښتو منظومه ترجمه د زين العلم په نامه وکړه .

۱۸۱۹ م ۱۳۳۵ ق

قول افغانستان د پارکزو وروڼو (د سردار پايښده خان د زامنو) په لاس کې ولويد. فقط هرات شاه محمود ته پاته سو . رنجيت سنگه کشمير ونيوی .

۱۸۲۰ م ۱۳۳۶ ق

علامه حبيب الله قند هاری دامام غزالي منهاج العايدین په پښتو په قند هار کې منظوم کړ . ملا زبردست کاکړ په قند هار کې روضة النعيم په پښتو نظم کړ .

۱۸۲۳ م ۱۳۳۸ ق

سردار محمد عظيم خان ۳۸ کلن په لته بند کې وفات او په عاشقان و عارفان کې ښخ سو (ذی حجه) کابل دده د ناپوه زوی سردار حبيب الله په لاس کې ولويد . (ولادت ئي ۱۲۰۰ ق) .

محمد فضل الله ولد غلام نبي مجددي په قند هار کې ۵۴ کلن

والعلماء په قند هار کې وکيښ ، دده بله رساله وافي نوميری . عميدالله احمدی ميگل د څوکنو د ميا عمر صاحب زوی د هفت پيکر ليکوال او د پښتو عبرت نامی او شمایل نبوی او د ديوان شعرناظم (غريب تخلص) وفات سو .

۱۸۱۷ م ۱۳۳۴ ق

آغا اسماعيل شاه د حيدر آباد سند د ميرانو او حاجي شير محمد خان د خير پور د ميرانو له خوا په افغاني دربار کې سفيران وو اود وزير فتح خان سره هرات ته ولاړل .

شاهزاده کامران عبد المنصور خان بارکزی مشهد ته د سفیر په توگه فتح علي شاه قاجار ته واستاوه او هغه د قاجاري پاچا مکتوب کامران ته راوړی چي بايد وزير فتح خان پوند کسی .

شاهزاده کامران له قندهاره هرات ته راغی او وزير فتح خان ئي ونيوی او پوند ئي کړ چي په قول افغانستان کې کورنی جنگ ونښت .

۱۸۱۸ م ۱۳۳۴ ق

ديارکزو سردار رانو او کامران او محمود جنگونه اود وزير فتح خان وژنه دوردگو په سيد آباد کې . شاه زمان پوند پاچا له مديني منوري څخه دسلطان محمود ثاني به نامه يوخط وکيښ (محرم) .

دوزير فتح خان وروڼو دده دمرگ په انتقام دسدوزوسره جنگونه وکړه

وفات سو ، دی دمسده المقامات مؤلف دی . (ولادت ۱۱۸۴ ق قند هار) .

شمس‌الدین کاکړې د قند هار د کلچا باد او سید ونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کړی .

لعل محمد عاجز د پیر محمدزوی چی د عبد الشافی په لقب د تیمور شاه د دربار طبیب او د دیوان خاوند شاعر و په کابل کی وفات سو .

۱۸۲۴ م ۱۲۳۹ ق

په کابل کی د سردار حبیب‌الله او شیردل خان او دوست محمد خان مقابله او د بارکزو ورونو په منځ کی د لوی افغانستان د خاورو سره ویشنه .

جنیدالله حاذق هروی د یوسف زلیخا قصه په فارسی نظم کړه (طبع لکهنو ۱۳۳۳) دده وفات ۱۲۵۹ ق .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق

نور محمد بن میرزا محمد خراسانی خپل کتاب سراج‌التواریخ دهنده‌په‌کرنا ټک کی بشپړ کړی (۱۹ جمادی الا ولی) .

عبد المنصور خان بارکزی ابازی
افغانی آخرنی حاکم له بنکار پوره نواب ولی محمد خان لغاری را ویوست .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق حدود
علی اکبر اور کزی د قاسم خان زوی د تیراه اوسیدونکی خپل

پښتو او فارسی دیوان گلشن افغان ترتیب کړی . (دایروان شوروی خطی نسخه ۵۳۸) .

امیر د مردان د سوابی پښتو شاعر دنیم انصاری قصه نظم کړه . دوستم د سوابی دزیدی شاعر خپل پښتو کتاب مدح الا برادر نظم کړی .

۱۸۲۵ م ۱۲۴۱ ق

هندي مهاجرین سید احمد بریلوی او مولوی اسماعیل قندهار او کابل ته راغلل .

ویلیم مور کرافت د لندن جراح آراس پیژوندونکی د ایست انډیا کمپنی له خوا دا سانو د پلټنې لپاره له کشمیره کابل او بلخ او میمنی ته راغی ، او په اندخوی کی مړ سو ، دده سفر نامه په ۱۸۴۱ م له لندن نه ویلسن چاپ کړه .

شیخ فرح الدین د قند هار نقشبندی صوفی او مؤلف ۸۲ کلن وفات او په هرات بازار کی ښخ سو (۱۱ ذیقعدہ) .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۱ ق

شاه شجاع الملک سدوزی خپله روزنامه له ۱۲۱۶ تر ۱۲۴۱ ق پوری ولیکله چی په کابل کی په ۱۳۳۳ ش چاپ سوه .

انگریزی ترجمه ئی په ۱۸۲۷ م په کلکنه کی ختم او په ۱۸۳۹ م خپره سوه . یوه نسخه ئی د برتانییا په موزیم کی سته چی له ۱۸۱۶ تر ۱۸۴۵ م احوال لری .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۲ ق

سردار دوست محمد خان دغزنی حکمران کابل ونیو .

دسردار پاینده خان زامنو د لوی افغانستان د تقسیم میثاق سره لاس لیک کړی ، ۱۰ ربیع الثانی (د کابل موزیم) .

سردار شیردل خان د سردار پاینده خان زوی ۴۱ کلن په قندهار کی وفات او ښخ سو . (جمعه ۲۵ محرم) .

محمد علم خان وکیل الدوله د عبد الله خان زوی ۸۵ کلن په میدان کی وفات او په غزنی کی ښخ سو (۲۷ جمادی الثانیه) .

گل احمد د کریم شاه بټی زی زوی د پښتو جواهر الانبیا او شهزاده رت وپیدمن او د توتی او میناد قصوناطم وزیریدی ده . هدایة المؤمنین په ۵۵ ذی‌حجه ۱۲۹۵ ق پښتو نظم کړی .

۱۸۲۶-۲۸ م ۱۲۴۲-۴۴ ق

چار لس میسون په افغانستان کی و ، او خپل یاد داشتونه ئی په دری ټوکه کی په لندن کی چاپ کړل ۱۸۴۲ م .

۱۸۲۸ م ۱۲۴۴ ق

د پینور د یو سفزو په سیمه کی سردار یار محمد خان محمدزی د سید احمد او هندي مهاجرانو په جنگ کی ۳۹ کلن و واژه سو (محرم) .

میان عبد الغفور د سوات آخوند پیر شهرت وموند ، او د هندي

مهاجرینو سید احمد او مولوی اسماعیل سره په جهاد کی ملگری سو .

۱۸۰۰-۱۸۲۹ م ۱۲۱۵-۱۲۴۵ ق

شاه محمود د تیمور شاه زوی د افغانستان پاچا و (په وقفو) .

۱۸۲۹ م ۱۲۴۵ ق

په هرات کی شاه محمود د کامران په امر ووژل سو .

سردار غلام محمد طرزی د سردار رحمدل خان محمدزی زوی په قند هار کی وزیریدی .

ملا حسن ساکزی د قند هار د تلکان اوسیدو نکی شاعر او عارف چی پښتو او فارسی دیوان لری ۶۸ کلن په تلکان کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی ۱۱۷۷ ق) .

سردار پردل خان محمد زی په قند هار کی وفات او ښخ سو (شنبه ۳۰ ذی قعدہ) .

سردار دوست محمد خان په کابل کی د عبدالصمد خان تبریزی په مشری په نوی ډول زر تنه فوج نظام ترتیب کړی .

نوره دین د پښتو عامی شاعر د پینور په سیمو کی اوسیدی .

مستوره غوری شاعره د سید محمد عظیم لوردپرچمن اوسیدونکی چی دشعر دیوان لری ژوندی وه .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۶ ق

سید احمد بریلوی مجاهد او مولوی اسماعیل د هلوی د ۱۳۵

رساله په عربي وکښله .
 نياز محمد هوش دحافظ رحمت
 خان بربخ کړوسې دهند در وهيل
 کمپنو دپښتنو تاريخ په هند کې
 وکښ .
 ملا عبدالحق دملابندالغفورخروقي
 زوی په قندهار کې په پښتو ياقرت
 السير منظوم کې او شرح اربعيني
 وکښ .

۱۸۳۵ م ۱۲۵۱ ق

سر دار دوست محمد خان د کابل
 او قندهار مستقل حکمران سو .
 کلب علي خان شرر قنده هاري
 شاعر او منشي ژوندی وچي دشعر
 ديوان هم لري .
 خواجه ملا دکابل عارف او عالم
 داحمد زنده پيل له پښته ۷۹ کلن په
 خواجه ملاکي وفات سو (۵ رجب)
 کله چي سردار دوست محمد خان د
 سکهانو مقابلي ته دجهاد له پاره له
 کابله پېښور ته ولاړ، نو دشيخان په
 کلي کې دسوات اخوند ميان
 عبدا لغفور دزرو مريدانو سره دامير
 په جهادکي ملگري سو (ترا ۱۱مې ۳۵م)
 ۱۸۳۶ م ۱۲۵۲ ق

علامه حبيب الله قند هاري خپل
 کتاب ابجد التوا ريخ داسلام په تاريخ
 کې په عربي په قند هار کې وکښ
 ۱۸۳۷ م ۱۲۵۳ ق
 پوښتجر پرنگي داسانو دسوداگر
 په لباس کې کابل ته راغي، او بيا
 دملايانو په کاليو کې هرات ته ولاړ،
 او هلته ئي دهرات دمحاصري په وخت
 کې ملايي او خپل پټ سياسي کار
 کاوه .

اود سلوةالتحرير او نفحة المسلك
 او تسليه العقول مؤلف دي .
 عزيز خان رنا خيل په پښتو
 جنگنامه هرات منظومه کړه .
 دشا ه شجاع او رنجيت سنگه
 معا هده ۱۲ مارچ ۱۸۳۴ اود
 شاه شجاع حمله پر قندهار (۱ محرم
 ۱۲۵۰ق) او محاصره .

دوست محمدخان له کابله قندهار
 ته راغي، او شاه شجاع يې مات کې
 اودي بيرته هند ته وتښتيد .
 سردار امير محمد خان ددوست
 محمد خان ورور ۴۱ کلن وفات اوپه
 کابل کې ښخ سو .
 رنجيت سنگه پېښور ونيوي او
 سردار سلطان محمدخان باجوړ ته
 ولاړ، دپېښور حکمران هري سنگه
 سپه سالارو .

نايب عبدالصمد خان د سردار
 دوست محمد خان سره دقندهار په
 جنگ کې خيانت وکړ او وشړل
 سو .

۱۸۱۰-۱۸۳۴ م ۱۲۲۵-۱۲۵۰ ق
 دپېښور د سيمو ماليات بارکزو
 سردارانو ته (۶۹۲ر۵۰۹) روپي
 وې .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق حدود
 محمد حسين قندهاري د مداح
 الکوزي زوی په قندهار کې د
 ميرزاهد هروي پر تصور اوتصديق
 (شرح انكشافيه) په عربي وکښله
 (دقندهاري سليمي خطي نسخه) .
 ملا عبدالاحد هوتک قندهاري د
 قاضي غلام محمد زوی دايفاظ النيام

کامران او وزير يار محمد خان ته
 پاته سو .
 مير يزدان بخش د بهسود هزاره
 مشر د حاجي خان حکمران هزاره
 جات په لمسون ووژل سو .
 انخوند زاده محمد اکرم دميان احمد
 زوی د بنون او سيد ونکي (عمده
 الاملا) وکښ .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۹ ق

د سند ميران نور محمد خان او
 محمد نصير خان او د خير پور مير
 شاه شجاع ته ياغي سول . خو په
 آخر کې روغه وسوه او هغو ۴ لکه
 روپي شاه شجاع ته ورکړي ، خوچي
 شاه ددغه کال د ميانې د مياشتي په
 سر کې له ښکار پوره قندهار ته
 رهي سو .
 سعادت يار خان بربخ د حافظ
 رحمت خان بربخ لمسي (گل رحمت)
 د هند د پښتنو تاريخ وکښ .
 د ملا عبدالغفور هروي خطاط د
 ژوند وخت .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق

رئيس العلماء خا نملا قاضي
 عبدالرحمن خان دخانملا قاضي محمد
 سعيد خان ابدالي بارکزي قندهاري
 زوی نصيحة المؤمنين وفضيحة الشياطين
 وکښ ، چي دروا فزورددي (دقندهار
 دسليمي کتابخانه) .

قاضي طلامحمد بن قاضي محمد
 حسن په پېښور کې لوی عالم او
 مؤلف او شاعر او خطاط ؤ. دی د
 فارسي او عربي شعر ديوان لري

مجاهدينو سره په بالا کيوت کې
 سکهانو شپيدان کړل (۲۴ ذی
 قعدة ۱۰ مې) .
 حاجي فيروز الدين د تيمورشاه
 زوی په سلطان آباد کې د کامران په
 ټونگ وواژه سو (رمضان) .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۷ ق

قاضي محمد حسن د قاضي
 اکبر شاه پښو ري زوی (خان علما)
 د شاه شجاع مشاور او پيش نماز
 د رنجيت سنگه او مير مراد علي
 خان تالپور دربار وټه د سفير په
 توگه واستول سو او همده په
 ۱۲۵۴ق دلاهور مثلثه معا هده دشاه
 شجاع له خوا امضا کړه .
 شاه شجاع دسند دوالي مير مراد
 علي خان تالپور په مرسته له لود
 هياني څخه ښکار پور ته راغي او خو
 مراد علي خان مې سو ، او سنديان
 د سيد کاظم شاه په مشري د شاه
 شجاع جنگ ته راغله ، مگر شاه
 شجاع غالب سو ، سيد کاظم ووژل
 سو، او شاه شجاع ښکار پور
 ونيوي .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۸ ق

الکسندر برنس د بخارا يي
 سوداگر په بڼه په شمالي افغانستان
 او بخارا کې وگرزیدي .
 عباس ميرزا د قاجاري کورني
 نائب السلطنه د هرات د نيولولپاره
 شهزاده محمد ميرزا را واستاوه ،
 او شهزاده کامران سدوزي ئي په
 هرات کې محاصره کړه . خوبيرته
 ئي صلح وکړه او ايراني لښکر
 مشهد ته ولاړل ، هرات شهزاده

عبدالعظیم سواتی شاعر دپښتو دیوان خاوند وفات سو (ولادت ۱۱۶۷ق) .

سردار دوست محمد خان دهری سنگه د مقابلې لپاره پېښور ته لښکر وا ستول.

سر الکساندر برنس دهند د انگریزی حکومت له خوا د مذاکری لپاره کابل ته راغی. او په اپریل ۱۸۳۸ و لاپ.

دروس ایلچی ویتکوویچ هم کابل ته راغی (دسمبر ۳۷ تر جون ۳۸ پوری)

سردار سلطان محمد خان له باجوړه کابل ته راغی چی د سردار دوست محمد خان څخه د پېښور د نیو لو کومک واخلي.

د دوهم بهادرشاه (ظفر) جلوس په دهلی کی.

۱۸۳۸ م ۱۴۵۴ ق

محمد شاه قاجار دهرات د نیولو لپاره په ۷ شعبان غوریان ته راوړ سیدی اود هرات په ښار کی شهزاده کامران او وزیر یار محمد خان کلابند کره، خو هرا تیا نو د جهاد اعلان وکی اود ایرانیانو سره یی مقابلی کولی.

دامیر دوست محمد خان لو مری جلوس د کابل په امارت سکه وهل او خان امیر المؤمنین بال.

دامیر دوست محمد خان او د روسیه دنما ینده ویتکوویچ ترمنځ سیاسی مذا کری په کابل کی.

د شاه شجاع او انگریزی وپسرا اورنجیت سنگه تر منځ د لاهور دفاعی معاهده په ۲۶ جون ۱۸۳۸ م

امضا سوچی شاه شجاع دافغانستان پاد شاه کی.

مولوی عبدالحق توڅی دهرات لوی عالم دهرات په محاصره کی وفات سو.

لارم اکلینده دهند وپسرا د اکتوبر په اوله دافغا نستان سره لومړی جنګ اعلان کی چی د ۱۸۴۳م تر نومبر پوری جاری و.

سید جمال الدین افغانی د شرقی آسیا سی وپېښور نکی دکتر په اسعد آباد کی وزیږیدی.

عصمت الدین دمحمد اسما عیل زوی دمیر محمد لمسی د امیر دوست محمد خان دژوند حال خلاصه الاخبار په نامه وکیبیس (دبنګال د آسیائی ټولنی خطی نسخه)

۱۸۳۹ م ۱۴۵۴ ق

انلس ارمی او شاه شجاع دسرجان کین په مشری دسند او بولان له لاری پر قندهار راغلل (فروری ۳۹) او په ۲۰ اپریل ۱۸۳۹م ۱۴۵۵ ق ئی قند هار ونیو او شاه شجاع بیا پر تخت کښینو ست (دوشنبه ۱۳ صفر ۱۴۵۵ق)

برنس د انگریز استا څی او میسن احوال لیکونکی له کابله د بتخاک پر خوا هند ته رهی سول (۲۶- اپریل) مکناتن انگلیسی نماینده د شاه شجاع سره په قند هار کی نوی معاهده وکړه چی شاه شجاع تش په نامه پادشاه وی، نور ټول اختیار به دپرنګی په لاس کی وی (۷می ۲۹ م ۲۲ صفر ۱۴۵۵ق).

۱۸۳۹ م ۲۳ جولای ۱۴۵۵ ق

د انگریز لښکر او شاه شجاع فزنی ونیو او سردار غلام حیدر هم ونیول سو.

دهرات کلابندی لس میاشتی وه او هرا تیانو د محمد شاه قاجار سره چنگونه کول، خو چی محمد شاه قاجار سو او په ۱۶ د خاورمی خور ۵۵ ق ئی هرات پرېښو او بیرته ناکام تهران ته ولاړ.

سردار کندل خان او دده زامن په ایران کی پناهمنده سول .

شاه شجاع دانگریز دنما ینده مکناتن له خوا د کابل پر تخت بیا کښینول سو او امیر دوست محمد خان بخارا ته ولاړ (۱۷ اگست ۳۹ م غره جمادی الاخری ۱۴۵۵ق) شاه شجاع ملا عبد الشکور د کابل نائب الحکومه او شهزاده تیمور ئی نایب السلطنه وټاکه.

دامیر دوست محمد خان دپاچی مالی عایدات ټوله ۲۳۹ ر ۵۰۹ د کابلی روپی وی چه له ۲۲۲۶۹۴۳ کمپنی د روپو سره برابرې وی .

رنجیت سنگه د سردار مهن سنگه زوی د پنجاب مها راجه په لاهور کی مړ او ښخ سو (۲۷ جون).

کله چی دپرنګی لښکر دکرنل وید په مشری دشا شجاع د زوی تیمور سره کابل ته تلل ، اپریدی په خیبر کی له دوی سره ونښتل . سپینه دنور محمد الکوزی لور دپښتو شاعره په هرات کی ژوندی

وه اود هرات دکلابندی حال ئی په یوه حماسه کی منظوم کی.

اخوند مصطفی هروی په کابل کی د شاه شجاع په غوښت د شیخ سعدا لدین انصاری شرح حال (نشاة القدس) وکیبیس .

ملا عبدل احد دسلاجوقی دلامحمد میرزا زوی دهرات مشهور مدرس او صوفی وفات سو (۲۵ محرم)

۱۸۴۰ م ۱۴۵۶ ق

یوسفزی او خیبر یان پیرانگریزانو باندی را ولاړ سول.

د کابل په شمال کی دمیر مسجدی خان په مشری خلک ولاړ سول، او امیر دوست محمد خان له بخارا څخه بیرته راغی.

په ایبک کی امیر دوست محمد خان دانگریزانو څخه مات سو، او خان ئی په کابل کی انگر یزانو ته تسلیم کی (۲۸ ستمبر ۴۰ م).

انگر یزانو امیر دوست محمدخان دخپل ټبره سره کلکتی ته واستا وه (نومبر ۴۰ م)

شا هزاده کامران دشاه محمود سدوزی زوی دهرات حکمران هڼه ووژل سو او هرات وزیر یار محمد خان الکوزی ته پاته سو، په هرات کی د ده اقتدار له ۱۸۱۸ م ۱۲۳۴ ق څخه شرو سوی و.

حاجی خان کاکړ ته دشاه شجاع له خوا دنصیر الدوله لقب ور کی سو، خو وروسته دی بندی هندوستان ته ولیرل سو او هوری مړ سو.

ویگنی T.VIGNE دافغا نستان

د سفر احوال مصور له لندنه په ۴۷۹ مخه کې ۱۲ فصله خپور کړي. معین الدین پېښوری دواړو او عذار قصه په پښتو نظم کړه. میر واعظ میر معصوم دمیر واعظ سید احمد زوی، دخپل عصر متنفذ روحانی او شاعر او سیاسی سړی په استتاف کې ژوند کاوه. میرزا محمد ابراهیم گو هری هراتی شاعر او مؤلف او خطاط مذهب چې په ۱۳۰۰ ق کابل ته راغلی و په هرات کې وزیر یدی، دی تر ۱۳۲۱ ق پورې لا ژوندی و. میر محترم حافظ چې د کابل د میر واعظ د کورنۍ ددری شعر خاوند ژوندی و.

شاه شجاع خپل زوی صفدر جنگ دقندهار په حکمرانی مقرر کړی.

۱۸۴۱ م ۱۲۵۷ ق

په ټول افغانستان کې پراڼگریزانو باندې خلک راوړلایسول، او په ۲ نومبر ۴۱ م ۱۷ رمضان نې په کوهستان کې دانگر یزانو یوغنده لښکر و وژل. سردار اکبر خان اوعبدالله خان اڅکزی اونور مجاهدین په کابل کې پراڼگر یزانو راوړلایسول او برنسی پرتگی نې په ۲ نومبر ۴۱ م کې، بیایې نودانگریزانو لوی سیاسی مشر مکنا ټن په ۲۳ دسمبر په کابل کې و واژه.

لوی مجاهد عبد الله خان اڅکزی په کابل کې دانگر یزانو په لمسون وواژه سو (۲۷ رمضان) علامه حبیب الله قندهاری محقق خپل ابتکاری کتاب مغنم الحصول فی

علم الاصول په قندهار کې په عربي وکینس.

میر مسجدی خان د کوهستان مجاهد چې په غزا کې زخمی سو و (یاد انگریزانو په لمسون زهرو کړه سوی و) شهید سو. (۱۱ شوال ۲۶ نومبر)

محمد بدرالرحمن د (واقعات درانی کتاب له احمدشاهه تر شاه شجاع پوری وکینس (دکانپورچاپ) دا کتاب له اردو څخه سید حسین شیراز په فارسی ترجمه کړی (د برتان موزیم اود تهران پوهنتون خپل نسخی)

سر الکسندر برنسی Burnes خپل کتاب (کابل) وکینس چې د سکونت له ۱۸۳۶ تر ۳۸ پوری کابل بیانوی او دده تر قتل وروسته په ۱۸۴۲ له لندنه خپور سو.

پورتیجر انگلیس په پټ ډول د کابل په شمالی سیمو کې فعالیت کاوه او ۱۹ لکه روپۍ یې خرڅی کړی. میر عصمت الله کشوری د بلخ ددهادی شاعر وفات سو، دشعب دیوان لری.

۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

په اوله دجنوری ۴۲ م ملی مجاهدین او انگریزانو تر منځ معاهده وسو چې له افغانستانه و وزی.

له ۶ تر ۱۳ جنوری د انگریزانو قتل عام شرو سو.

په ۶ مارچ غزنی هم ملی مجاهدین و نیو، او انگریزان نې هلته تبا کړل.

دده زوی فتح جنگ په بالا حصار د کابل خلکو شاه شجاع هم وواژه (۲ صفر ۵۸ ق ۳ اپریل ۴۲ م) کې پاچا سو.

وزیر اکبر خان دفتح جنگ شاه سره داطاعت عهد نامه وکړه او هغه دی پخپل وزارت وټاکه، مگر فتح جنگ وروسته دلپاس په تغییر جلال آباد ته و تښتیدی اود جنرال پالک سره نې پر کابل حمله رکړه او په بالا حصار کې پرتخت کښیناست (۱۸ شعبان ۶ ستمبر) خو وزیر اکبر خان بامیان او تاشقرغان ته ولاړ.

جنرال پالک اوناته دخیبر له خوا جلال آباد ته راغلل او په لار کې اړیدو پردوی په خیبر کې اور بل کی (۱۸ اپریل تر ۱۱ ستمبر ۴۲ م) انگر یزان چې په جنگ کې وځپل سو، نوله افغانستانه تر ۱۲ اکتوبر ۴۲ م پوری ووتل.

اود شاه شجاع ټبر هم دپرتگیانو سره هند ته ولاړل (لومړی جنگ ختم سو)

جیمس ټکینسون د انیس د لښکر جراح خپل کتاب (لښکر کښې په افغانستان کې) ۸۲۴ مخه له لندنه خپور کړی، چې د ۱۸۳۹ تر ۴۰ پوری دافغانستان دولمړی جنگ احوال دی.

۱۸۰۳-۱۸۴۲ م ۱۲۱۸-۱۲۵۸ ق

شاه شجاع د تیمور شاه زوی په وقفو دافغانستان پاچا و.

۱۸۳۸-۱۸۴۲ م ۱۲۵۴-۱۲۵۸ ق

جنرال ایبټ دافغان او انگلیس د لومړی جنگ روز نامه په لندن کې چاپ کړه ۱۸۷۸ م. ۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

چارلس میسون د افغانستان او بلوچستان دسفر احوال په ۳ ټوکه کې له لندنه چاپ کړی چې له ۱۸۲۶ تر ۱۸۲۸ م پوری دده مشاهدات دی. سر الکسندر برنسی چې خپل کتاب (کابل) په ۱۸۴۱ م لیکلی و، په ۱۸۴۲ م له لندنه خپور سو. جنگی عملیات په افغانستان کې دونسنت ایبر تالیف له لندنه په دری ټوکو کې خپور سو.

احمد گل مومند شاعر او مدرس عالم دپښتو دیوان احمدی خاوند د ننگرهار په گلایې کې وزیر یدی.

۱۸۴۳ م ۱۲۵۹ ق

دافغانستان دشبخون روز نامه دلیدی سیل په قلم په لندن کې خپره سو (۴۵۱ مخه) دا وقایع د ۱۸۴۱ م دی.

په خیبر کې داپریدو غزاوی د پرتگی له هغو لښکرو سره چې له افغانستان ته په ناکامی راوتل.

امیر دوست محمد خان له هنده راوستل سو او بیاد کابل پرتخت کښینوست او نائب امین الله خان لوگری یې بالا حصار کې بندی کړی Allen دافغانستان

دسفر یادداشتونه (۱۱) فصله په لندن کې خپاره کړه، دی دجنرال سرولیم ناتمه سره افغانستان ته راغلی و.

ملا غلام محمد اخند زاده دملا

محمد جی اخوند زاده گدون د تیمورزوی متخلص په غلامی کوهستانی (متوفی ۲۰ رجب ۱۳۰۶ ق) دافغان او انگر یز دلومړی جگړی (جنگنامه) په دری نظم کړه .

ملاجمه بارکزی قندهاری د پښتو د پوران خاوند شاعر په قندهار کی وفات سو .

جنید الله حاذق بن صوفی اسلام هروی شاعر د دیوان خاوند او د یوسف زلیخا د مثنوی ناظم په قند هار کی وفات سو .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق

شاه زمان د تیمور شاه زوی د افغانستان پوند او مخلوع پاچا په سر هند کی وفات او ښخ سو .

حمید کشمیری مولوی حمید الله (متوفی ۱۲۶۴) فارسی مثنوی اکبر نامه د فغان او انگریز دلومړی جنگ پراحوال باندی منظومه کړه .

میرزا محمود سالک بالاحصاری د فارسی دیوان خاوند ژوندی و .

امیر عبدالرحمن خان په کابل کی وزیریدی .

د افغانستان د جنگونو پرحال (ظفر نامه کابل) منظومه سوه . د شاعر نوم ندی معلوم (د برتیش موزیم خطی نسخه) .

قاسم علی خان دمچار به کابل کتاب په نامه نه زره بیته فارسی مثنوی په هند کی منظوم کی (د آگری چاپ ۱۲۷۲ ق) .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق حدود

محمدجی آخوندزاده گدون د پښتو شاعر اوفقیه د شرح الوقایه شارح

ژوندی و .

۱۸۴۶ م ۱۲۶۲ ق

علامه حبیب الله قند هاری د قیدالحيثية په انتقادی شرح کی مرآةالحق په قندهار کی تالیف کی (خطی) موهن لال کشمیری دامیر دوست محمدخان د ژوند کتاب ۲ ټوکه په انگریزی له لندنه خپور کی . چی د فغانستان مهم معلومات لری .

مازوخان او صاحبزاده جانان په نگاب کی یاغی سول، خو سردار شیرعلی خان دلبنکرو سره پر ورغی او جانان یی وواژه او دوی یی ایل کړه .

۱۸۴۶ م ۱۲۶۳ ق

نواب محمد زمان خان په کابل کی مې او په عاشقان وعارفان کی ښخ سو .

وزیر اکبرخان په جلال آباد کی ۳۱ کلن وفات او په مزار شریف کی ښخ سو . پرځای یی سردار غلام حیدر خان ولیعهد سو (ولادت یی ۱۲۳۲ ق) .

منشی عبدالکریم دمچار به کابل و قندهار کتاب وکپښ (دلکهنو چاپ ۱۲۶۴ ق) .

له پرنکی سره د پنجتار دمخدری د پښتنو غزا .

په کابل کی سخنه وبا راغله .

ماما خیلو بغاوت وکی او وزیر اکبرخان د دوی سرکوټلو ته ولاړ .

سردار شیر علی خان د غلام حیدر خان پرځای د غزنی حکمران سو .

دلغمان غلجی دمحمد شاه خان بایر خیل په مشرۍ یاغی سول، خو

امیر دوست محمد خان پخپله ورغی او دوی یی د نورستان غرو ته ترشا کړه .

محقق قندهاری علامه حبیب الله بن مولوی فیض الله موسی خیل په قندهار کی وفات او پښخ سو، عمر یی ۵۲ کلن و، دی عربی - فارسی - پښتو لوی مؤلف او د معقولو او منقولو علومو استاد و. دمغتنم الحصول فی علم الاصول او ریاض المهند سین او پښتو منهاج العابدین مؤلف (رمضان) .

د وزیر ستان پر گمبته انگریزی کیمپ باندی احمد زو حمله وکړه او ملک سوهان خان د پرنکی ملگری کوله .

نایب محمد حسن د بلوڅو د قلات سیاسی او ادبی سپری چی فارسی او بلوڅی دیوان اشعار هم لری، خپل فارسی اول دیوان یی بشپړ کی . (متوفی ۱۲۷۰ ق) .

۱۸۴۷ م ۱۲۶۴ ق

محبوبه د سکندر خان هروی لور د فارس سی شاعره په هرات کی ژوندی وه .

قاضی غلام محمد هوتک قندهاری عالم ارشاد الحق په قندهار کی په عربی وکپښ (۱۴ جمادی الثانیه پنجنشنبه) .

قاضی غلام محمد قندهاری د خپل کتاب تنزیه الخلفاء عن مطاعن الاعداء په عربی په قندهار کی تالیف کی (یکشنبه ۷ ربیع الثانی) .

منشی عبدالکریم علوی خپل کتاب (تاریخ احمد یا واقعات درانی) د امام الدین حسینی د تاریخ حسینی څخه اقتباس کی (دهند چاپ ۱۲۶۶ ق) .

محمد سلیمان خان د موسی بریخ زوی (متخلص به اسد) د پ تاریخ (نقش سلیمانی) په هند وکپښ .

قاضی عبدالرحمن خان علوم بار د قاضی محمد سعید قندهاری قاضی القضاة و .

۱۸۴۵ م ۱۲۶۱-۱۲۶۲ ق

علامه حبیب الله قندهاری د خپل لوی کتاب ریاض المهند تالیف کی (خطی) چی د ریاضی ټول لوی علومو مجموعه ده او د روضی لری :

۱- د صوری اقلیدس د هند ترجمه اود ثاوذو سیوس د اکر مانا لاوس داکر شرح ۲۹ ذی

(۲) علم حساب له صحاح بیاتر جبرو مقابلی پوری .

(۳) علم هندسه : مساحه تکسیردواتر استخراج مقادیر جبر واطلال اود مثلثاتو مسایل او

(۴) علم الا بصار او مناظر او مر او علم الانعکاس او احکام ابصر

(۵) عام هیئت: افلاک، مرا او برصدی آلات اود ابعاد او اجز معرفت .

(۶) د هوا مرات زیچ و تقویم

میر اشرف علی په بمبئی کی او د تاریخ افغان نستان چاپ کی چی

افغان او انگلیس دلو مړی جنگ وقایع لری (۲۳۱ مخه)

دلیل خان محمد زی دنو پښ

دکندی او سیدو نکي د پښتو خلی شاعر وزیر یدی (وفات یی ۱۹۴۰)

برن هارډ پورن ډېټر سبرگ د اکاډیمي غړي د پښتو منتخبات (کرسټو ماتېي) په هغه ښار کې چاپ کړه .

۱۸۴۸ م ۱۲۶۵ ق

سردار محمد اکرم خان بیاد هندو کش شمالي ولايات په مرکز پوري وښلول .

دا ملا عبدالقيوم دمحمد نبي زوی دخلم صوفی شاعر دمجمع الاشعار قیامت نامه او فارسی او ترکی دیوان خاوند شاعر وزیږیدی .

محمد کلان خان امین الوجوهات عضد الدوله دمحمد عالم خان پوپلزی زوی وفات او په غزني کې دخپل نیکه وکیل الدوله عبدالله خان دقبر سره ښخ سو .

۱۸۴۹ م ۱۲۶۵ ق

امیر دوست محمد خان د پرنګیانو په مقابل کې اټک ته ولاړ، خو چتر سنگه او شیر سنگه ماته وکړه، او امیر دوست محمد خان له سلطان محمد خان او پیر محمد خان اوسید محمد خان خیلو وروڼو سره کابل ته راغی او انگریزانو تر پېښوره ونيول .

۱۸۴۹ م ۱۲۶۶ ق

په شمالي ولاياتو کې د میرانو بغاوت اود سردار محمد اکرم خان مرگ ۳۳ کلن په مزار شریف کې، او برخای ئی د سردار محمد افضل خان مقرری (ولادت یی ۱۲۳۳ ق) . قاضی غلام قادر د قاضی حسن پېښوری زوی په پېښور کې د سردار سلطان محمد خان سره و .

میر محمد امین دقلیچ علی بیگ زوی دتاشقرغان والی دفارسی شعری دیوان خاوند دامو سره وفات سو .

۱۸۵۰ م ۱۲۶۷ ق

ظهير الدوله وزیر یار محمدخان دهرات حکمران دلش په رباط میر کې وفات او په هرات کې ښخ سو. (دشعبان سلخ) زوی ئی سعید محمد خان پرخای کښینوست .

مشهور عالم اود سراج الاخبار افغانستان مؤسس مولوی عبدالروف په قندهار کې وزیږید (صفر ۶۷ق). دسوات اخوند عبدالغفور صاحب دپښتنو لویه جرگه جوړه کړه اود ستمهانی سید اکبر شاه یی په شرعی امارت وټاکه، پخپله دی شیخ الاسلام سو .

دکوهات داپریدو او بنگښوغزاوی له پرنګیانو سره .

مولانا زین العابدین پېښوری چی په حساب، ریاضی، نجوم کې استاد اود استخراجات جبر یه مؤلف و زوندی و .

دبهادر خیلو خټکو غزاله پرنګی سره .

منشی عبدالکریم د محاربه کابل وقتندهار کتاب دکانپور په مصطفای مطبع کې چاپ کړه .

۱۸۵۱ م ۱۲۶۸ ق

له لنډ نهد (خوان مصر) په نامه یو کتاب خپور سو، چی یو فصل یی دافغانستان او سمنه پر احوال دی او دلومړی جنګ انگلیسی سیاست غندی .

۱۸۵۳ م ۱۲۷۰ ق

دغلجو شورش په کلات کې . د بلخ د ولایت د دار الامان خلیفه میرزا امان معروف صوفی ۸۴ کلن وفات سو .

دپرنګی او مومند و معاهده نمبر ۱۵،۷۸ نومبر ۵۳ م .

محمد رسول شمید مار ملی بلخي شاعر ددیوان خاوند ژوندی و .

سردار فتح محمد خان دوزیر اکبر خان زوی د کلات حکمران او جنرال فرامرز خان یی دلنمبر مشر مقرر سول .

د کوهات د غاښی غزا وی له پرنګیانو سره . دپوری غزا له ۱۵ نومبر ۵۳ څخه تر ۱۴ جنوری ۵۴ م پوری .

نواب جبار خان د سردار پاینده خان زوی ۷۳ کلن وفات او دکابل په عاشقان وعارفان کې ښخ سو .

(ولادت ۱۱۹۷ ق)

دسلیمان پښ خواجه ابراهیم قبلان حسینی نقشبندی قندوزی دینابیع الموده د مؤلف وفات په استانبول کې . (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق)

استاد عبد العلی هروی د میرزا باقر کابلی زوی د هرات مصوّر ژوندی و .

۱۸۵۴ م ۱۲۷۰ ق

د مهدی بن اسماعیل موسوی هروی امامی فقیه او اصولی وفات او په مشهد کې ښخیدل .

۱۸۵۴ م ۱۲۷۱ ق

میر عبدالرحمن د افغانستان مشهور خطاط په هرات کې وفات او د سید عبدالله په گنبد کې ښخ سو .

له پرنګیانو سره د مومندوغزا او دمیحنی لومړی جنګ .

سردار شیر علی خان دکلات غلجی ابل کړه .

۱۸۵۲ م ۱۲۶۹ ق

سردار محمد افضل خان دتخته پل ښار دبلخ په ولایت کې جوړ کړه . د مومندو سره د پرنګی دوهمه د میحنی جگړه او هم د پړانگ غار غزا .

د امیر دوست محمد خان او سردار کهندل خان یوله بله مخالفت دکلات پر کلا او د نواب جبار خان په بو گانښ د دوی روغه .

په مله کنډ کې د پرنګی سره درازی زو غزا .

د بهادر خیلو خټکو د و همه غزا له پرنګی سره او د سپری جنګ میر محمد نبي اختر بدخشی د شعر ددیوان خاوند او دحدایق الحقایق اوهدمت بهشت مؤلف په رستاق کې وفات سو .

فیض الله قریشی د تر بیلی او سیدونکی د پښتو لیکوال او شاعر خپل گنج سعادت نظم کړه چی ددغه عصر ښه تاریخی معامات لری .

میر احمد اظهر مجددی د هفت مجلس او مناقب الطاهر پښ مولف او ددیوان خاوند شاعر وفات سو (ولادت یی ۱۲۰۶ ق) .

سرار کهندل خان د قند هار حکمران ۶۳ کلن پسله ۲۶ کالو حکومته په سه شنبه ۷ ذی حجه په قندهار کی مړ سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

پرنګیانو پر مومندو حمله وکړه (اگست) او د پند یالی د مومندو سره تر ۱۸۶۰ م پوری وچنگیدل . میر محب بیګ هزاره دیکه او لنگ او سیدونکی یاغی سو ، خو سردار محمد اسلم خان دی بیرته کښیناوه . سردار مهردل خان مشرقی ۵۹ کلن په قند هار کی وفات او ښخ سو جمعه ۲۷ جمادی الاخری (ولادت یی محرم ۱۲۱۲ ق) حاجی دوست محمد قند هاری د ملا علی اخوند یوسفزی زوی د بنون د دامان مشهور نیشبندی عارف ژوندی و ، او دده د مناقبو کتاب معزالدین د عبدالکریم زوی تالیف کی (خطی) .

میرزا حنان بارکزی شاعر په قند هار کی خپل پښتو دیوان ترکیب کی .

۱۸۵۵ م ۱۲۷۲ ق
سردار غلام حیدر خان دامیر دوست محمد خان له خوا په پېښور کې د مودت معاهده له سر جان لارنس د پنجاب له کمشنر سره په ۳۰ دمارچ ۱۸۵۵ م امضا کړه او له انگریزی هنده سره رولابط قائم سول .

په قندهار کی خانه جنگی وه خو امیر دوست محمد خان قندهار ونیوی او خپل زوی سردار غلام

حیدر خان ته یی وسپاره . شهزاده محمد یوسف د ملک قاسم زوی د فیروز الدین لمسی د عیسی خان پر درانی په مرسته هرات ونیوی او سعید محمد خان الکوژی یی مړ کی ، خو په آخرکی محمد یوسف هم ووژل سو او هرات پر دو ته پاته سو .

مولوی محمد حسن او محمد عثمان د هرات قاضیان او شیخ مرتضی د شهزاده محمد یوسف وکیل و .

امیر دوست محمدخان په قند هار کی قاضی محمد سعید خان علوم بار کزی قاضی القضاة وټاکه . د کوهاټ د اکا خیلو سره د پرنګیانو جنگونه تر ۱۱ جنوری ۵۶ م پوری جاری و .

۱۸۵۶ م ۱۲۷۳ ق
د ناصر الدین شاه قاجار لښکرو هرات ونیو ، خو سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران سو ، نو د ایران لښکر ولاړل . راورقی انگریز مستشرق او لښکر مشر د پښتو گرامر په انگریزی ژبه په کلکته کی چاپ کی .

د امیر دوست محمد خان عسکر ۱۶ غنډه پیاده ۳ غنډه سپاره ۷۰۰ ر ۱۳ منظم عسکر او ۸۱ توپه وو .

امیر دوست محمد خان قند هار سردار غلام حیدر خان ولیعهد ته وسپاره او پخپله کابل ته ولاړ .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۳ ق
علی قلی میرزا د فتح علی شاه

قاجار لمسی (اعتضادالدوله متوفی ۱۲۶۸ ق) خپل کتاب (تاریخ وقایع و سوانح افغانستان) په تهران کی چاپ کی . چی د احمد شاه بابا له وخته احوال لری .

په جرود کی دامیر دوست محمد خان او سر جان لارنس ترمنځ د دوستی او امداد معاهده ۲۶ جنوری ۵۷ م ۲۹ جمادی الاولی ۷۳ ق .

قاجاری لښکرو هرات تخلیه کی ۲۷ جولای ۵۷ م .

میجر لمستون د انگریزانو له خوا په قند هار کی سیاسی مبصر مقرر سو .

د پاریس په معاهده کی انگریزانو ته وویل سوه چی د ایران او افغانستان په شخړ وکی منځکړی سی .

مرلری غلام جیلانی د پېښور محقق عالم کابل ته راغی .

د ستمهانی سیداکبر شاه دسوات د پښتنو امیر وفات سو (۱۱ می ۵۷ م) په سوات کی نفاق ولویدی . سید مبارکشاه په نارنجی کی په ۱۸ جولای ۵۷ م له انگریزانوسره غزا وکړه .

کله چی امیر دوست محمد خان د هند دوايسرای تر ملاقات وروسته جرود ته راغی ، کوکی خیلود پرنګیانو پر لښکرو په خیبر کی حمله وکړه او د هغو مشر افسرئی مړ کی .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۴ ق
د لمستون سیاسی ډله په افغانستان کی وه ، ددی ډلی

رویداد دوکتور بیلوی په قلم په ۱۸۶۲ م له لندنه چاپ سو .

۱۸۵۸ م ۱۲۷۴ ق
سردار سلطان احمد خان په هرات کی حکمران سو . سردار غلام حیدر خان ولیعهد په کابل کی په جمعه ۲۱ ذیقعه ۷۴ ق نه دیرش کن مړ سو (ولادت ۱۲۳۵ ق) .

روسی استاخی خانیکوف هرات ته راغی .

له پرنکی سره د پنجتار په جنگی کی د پښتنو غزا (اپریل ۵۸ م)

نائب امین الله خان لوگری دامیر دوست محمد خان په محبس کی په کابل کی مړ سو .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۵ ق
مراد خان اتالیق د قطغن میر ، وښوریدی ، خو سردار محمد افضل خان دی مات کی او کولاب ته وتښتیدی .

جرنیل شیر محمد خان (کپول انگلیس چی په ۱۲۴۹ ق کال د قندهار په جنگ کی زخمی اومسلمان سوی) په تخته پل کی عسکری قوماندان وهله مړ سو .

سردار رحمدل خان ۶۴ کلن وفات اود نجف په وادی السلام کی ښخ سو (رجب) دده ولادت ۱۲۱۱ ق .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۶ ق
دکورم دخلکو غزا له پرنکی سره (۲۰ دسمبر) .

سردار عبدالرحمن خان شمالی ولایات سره سم کړل . او کله چی

امير مظفر خان د بخارا پاچا تر آمو راتير او چارجو ته راغي، نوسردار محمد افضل خان او افغاني مشرانو دى بېرته دامو خواته وشاړه . له پرنګى سره په ميداني غره كې دمسيدو او خټكو غزا . پر وزيرستان باندي دسر نيول چمبر لين د لښكرو حملې تر ۱۸۶۰ م پورې .

۱۸۶۰ م ۱۲۷۷ ق

د تيرا د تورغره پښتوله ۱۸۵۸م څخه بيا تردى كاله پورې د پرنګى له لښكرو سره جنگونه كړل . سردار محمد شريف خان د فراه او پشت رود حكمران غور ته ولاړ، اود تايمنو سردار عبدالغفور خان يې ايل كى .

۱۸۶۱ م ۱۲۷۸ ق

سردار محمد اعظم خان د قطغن حكمران دهغه ځاى اداره سردار عبدالغياث خان دنواب جبار خان زوى ته وسپارله او پخپله له خانآباده كابل ته راغى .

د سردار سلطان احمد خان زامن له هراته راغلل او سردار مير افضل خان يې په فراه كې حكمران كى . مگر امير دوست محمد خان دميانې په مياشت ورغى او هغه بنباريې ونيوى . سردار عبدالرحمن خان د قطغن حكمران سو .

په كابل و باگپه سوه او سردار پير محمد خان ۶۴ كلن ۲۲ دربيع الاول وفات سو . دغسى هم سردار سلطان محمد خان ۶۸ كلن په

پنجشنبه ۱۸ ربيع الثاني په كابل كې وفات سو . د دوو پښتنو غزا لـه پرنګى سره .

د پيښور مشهور عالم صاحبزاده غلام جيلاني وفات سو (چهار شنبه ۹ شوال) .

۱۸۶۲ م ۱۲۷۹ ق

د فراه تر نيولو وروسته امير دوست محمد خان د هرات نيولو ته لښكر بوت، او سردار سلطان احمد خان اود هغه زامن يې په هرات كې محاصره كړل. (۱۰ صفر) .

د سردار سلطان احمد خان ماینه چې دامير دوست محمد خان لور وه د هرات په كلابندى كې مړه سوه . ميرزا رضا هروى مصور اونقاش دامير دوست محمد خان او سلطان احمد خان د جنگ تصوير په هرات كې وكړ (دهرات موزيم) .

ملاصه الله خټك د مسرى باندي اوسيدونكى په پښتنو مخزن الاسرار اوبدمزير اوبه فارسى نظم الدررفى سدك السير و كښل .

سيف الدين حسيني دانشمأ كتاب په كابل كې تاليف كى .

د كتر بليو دهغه ډلې د سفر ورځ ليك له لښته په ۱۱ فصلود ۸ تصويرو سره خپور كى ، چې په ۱۸۵۶ م د لومسپون په مشرى افغانستان او قندهار ته راغلل او تر

۱۸۵۸ م هلته و اود افغانستان ښه معلومات لرى د كتاب نوم: (پسه افغانستان كې د يوه سياسى وفد ورځ ليك) .

چيوييس د پنجاب د حكومت سكرنر دافغانستان پر تجارت باندي يومفصل راپورټ چاپ كى (جولای) چى د لکهنود نړ لكشور په مطبعه كې په اردو هم چاپ سو ۱۸۷۱ م .

چيوييس انگرېز دافغانستان اوهند د تجارت په راپور كې (۱ جولايي ۶۲) دافغانستان ټول واردات له هنده ۳۱۸،۳۸۳ پونډه او صادرات يې ۳۰۳،۵۳۵ پونډه او گرده تجارت يې ۶۲۱،۹۱۸ پونډه ښوولى دى .

۱۸۶۳ م ۱۲۷۹ ق

سردار سلطان احمد خان د هرات حكمران په رمضان ۱۲۷۹ ق ۶ د اپريل ۶۳م د هرات په محاصره كې مړ سو او زوى يې شهنواز خان پر ځاى ودرېدى .

امير دوست محمد خان په ۸ ذيحجه ۱۲۷۹ ق ۲۷مى ۶۳م هرات ونيو، او هلته په ۲۱ ذيحجى ۱۲۷۹ ق ۹ جون ۶۳م مې او ښځ سو او امير شيرعلی خان يې پر ځاى امير سو .

سلطان محمد خان د سعادت خان مود زوى د انگرېزانو سره و جنگيدى خود امير شيرعلی خان لښكرو دى باجوړ ته وشاړه .

سيد جمال الدين افغانى به افغانى دربار كې د اصلاح او تجد د حركت شروع كى ، استاد ابراهيم په هرات كى د امير شهنواز خان لپاره يو لوى ټوپ جوړ كى .

د سوابي په ټوپ كې دمك عيسى خان حدون او مولوى عبدالله په مشرى له انگرېزانو سره د پښتنو غزا، د قتل گړ لوى جنگونه تر سوات او

باجوړ پورې . له پرنګى سره د سوراوى (وامبىي د پښتنو غزاوى (د اکتوبر ۶۳م) ۱۸۶۳ م ۱۲۸۰ ق

د سوات د اخوند عبدالغفور او مولوى عبدالله مجاهد په مشرى د امبىي به كو تل كى د انگرېزانو (۷) زرو لښكرو سره جهاد ، چې ۹۰۸ تنه پرنګيان مړه اودرى زره تنه پښتانه شهيدان سول .

د نومبر په ۱۸ ورځ د قتل گړ جهادد ۱۵ زرو تنو غازیانو لخوا د پرنګى سره شروسو او تر ۱۵ دسمبر پورې جارى و .

شروسو

امير شيرعلی خان خپل خورلس كلن زوى يعقوب خان د هرات حكمران او جنرال فرا مرخان يې لښكر مشر مقرر كى . قاضى عبدالسلام خان يې د هرات قاضى او ملا شاه محمد يې مفتى او ميرزا غلام صديق يې سر دفترى مقرر كى او د قندهار له لارى كابل ته راغى .

حاجى عبدالرازق دمولانا عبدالخالق اندر زوى د غزنى دپاى لوچ په كلى كې وزېږېدى (۱۶ صفر) .

ميرزا احمد خان كابلې مستوفى اود شعر د ديوان خاوند وفات سو . په خانآباد كې د سردار محمد اعظم خان د فوجونو ياغى ټوپ پر سردار عبدالرحمن خان باندي اود دوى ارامول .

مير اتاليق په قطغن كې ولاړ سو، خو سردار عبدالرحمن بير ته پر ځاى كښيناوه او ماليات يې ځنې واخيستل . د سوات د اخوند ميان عبدالغفور او انگرېزانو روغه اود اخوند تگ سيدو شريف ته (۲۷ دسمبر) .

دامیر شمیر علی خان سره د ده وروڼو کورنی جنګونه .
دباجګاه په جنګ کې محمد افضل خان مات او گرفتار سو او سردار عبدالرحمن بخارانه ونښتید .
جلالی دیوسف مسکین زوی دقاس د ده گزګ او سیدونکی دسمیه موی او جلایی دقصی هیرو وزبڼ یدی .
پر مومندو دپرنګی حمه اودمیچنی څلورمه غزا .

امیر شمیرعلی خان په کابل کې دوه زره تنه لو یسی جرگی ته راوغوښته چی ده نه دده دورونو د اختلاف په باب کې مشوره ورکړی تردی لویې جرگی وروسته امیر د خپلو وروڼو جنګ ته متوجه سو .
دامیر شمیر علی خان او سردار محمدامین خان دکجهاز جنګ ، اود محمد امین او محمد علی یوله بله سره وژل ۱۰ محرم ۸۲ ق .

امیر شمیر علی خان دخپل ورور او زوی په مرګ غم جن سو او قندهارته ولاړ، اودنبارنی ونیوی .
میرزا محمد محسن دبیر دمیر زا علی خان زوی ددربار منشی اوشاعر په کابل کې وفات سو (ولادت ۱۲۲۷ ق)
مراد علی کاموی د عبدالرحمن زوی پښتو تفسیر یسیر وکیښ .

امیر شمیر علی خان شمالی ولایات ونیول اوله تاشقرغانه تخته پل ته ولاړ، بیانو کابل ته راغی .
سردار عبدالرحمن خان چی بخارا

ته تللی و، بیرته راغی اود بلخ ولایت یی ونیو او بیا پر کابل راغی، امیر شمیر علی خان له قندهاره راووت او دوردکو په سید آباد کی د امیر شمیر علی خان اوسردار عبدالرحمن جنګ وسو، خو امیر شمیر علی خان مات سو او قندهار ته ولاړ .

امیر محمد افضل خان دکابل امیر سو او امیر شمیرعلی خان قندهارته ولاړ .

مستوره غوری حورالنساء دمیر سید اعظم لور (بی بی سپیده پوش) دفارسی د یوان تحفة العاشقین خاونده دغور دپرچمن او سیدونکی شاعره وفات سو (ولادت یی ۱۲۴۸ ق) .

میرزا عبدالراسع طیب دعل محمد عاجز زوی دشعر ددیوان خاوندوفات سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

امیر شمیر علی خان له قندهاره راووت چی کابل ونیسی، مګر سردار عبدالرحمن خان دی په کلات کی مات کی .

سردار فیض محمد خان دامیر دوست محمد خان زوی په بلخ کی ونیوریدی او امیر شمیر علی خان دهرات او میمنی له لاری بلخ ته ولاړ اوسره ملگری سو .

د سردار احمد خان د امیر دوست محمد خان دزوی په امر دده دانشعارو دیوان په باخ کسی ترتیب او وکیښ سو (۲۷ شعبان) دکابل خطی کتابخانه .

د امیر محمد اعظم خان سره دامیر شمیرعلی خان جنګونه او په شش گاو او زنه خان کی دامیر محمد اعظم خان ماته او دده او عبدالرحمن خان تښته ایران او روس ته .

د شوال په میاشت کی امیر شمیرعلی خان بیا کابل ونیو اوبادشاه سو اودهندویسراد ۲ نومبر ۱۸۶۸ م په مکتوب دده سلطنت ومانه .

ډګټر ډبلیو ډیو انگریزی افغان پوهاند دپښتو گرامر په انگریزی په لاهورکی چاپ کی .

متصور غزنوی دمحمودخان مومند شمالیجی زوی دفارسی لیکوال او شاعر په غزنی که وفات سو (ولادت یی ۱۲۲۰ ق) .

بهاول خان دبنیادی خان زوی د بنون دسمیه او سیدونکی جنګنامه زیتون په پښتو منظومه کړه .

انگریزانو دوو لس لکه روپی او دوولس زره توپک امیرشمیرعلی خان ته ورکړه .

امیر شمیر علی خان دهند دویسراپه بلنه دنبالی سفر هندته وکی او په رسمیت ومنل سو، مګر دده ولیعهد عبدالله جان یی ونه مانه .

د روس او انگریز مذاکره دافغان سمستان دشمالی سر حداتو د ټکنی لپاره شرو سو .

پر انمانخیلو او مومندو پښتندو پرنګی حامی او دمیچنی شپږمه غزا .

امیر محمد اعظم خان دفرار په

حالی پنځوس کلن وفات اود

شاعر پښتو کتابونه وکتيل: بایزید بسطامی په مزار کې ښخ سو (ولادت ئی ۱۲۳۶ق)
۱۸۶۹م ۱۲۸۶ق
 له پرنکی سره دکابل خیلو وزیرو غزا.

سردار فتح محمد خان د هرات حکمران سو او سردار محمد اسماعیل خان د سردار محمد امین خان زوی په چند اول کې راغی سو، خو دی ونیول سو او هند ته فرار سو. دامیر شیر علی خان له خوا سردار شیر علی خان قند هاری د قند هار حکمران سو.

امیر شیر علی خان دنوی کابل شیر پور په جورولو دناظر حسین علی خان تر کتنی لاندی پیل وکی. **۱۸۷۰م ۱۲۸۷ق**

سردار محمد یعقوب خان په قندهار کې راغی سو او هرات یی ونیو، دهرات حاکم سردار فتح محمد خان او سردار محمد عزیز خان په جنگ کې مړه سول.

امیر شیرعلی خان په افغانستان کې دنوی مدنیت په خپرولو پیل وکی.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې دجمعی په شپه ۲۷ ربیع الاول وواژه سو.

دافغانستان لومړی کابینه د سید نور محمد شاه قندهاری صدراعظم په مشرۍ جوړه سو چې دغه وزیران یی درلودل:

(() سید نورمحمد شاه قندهاری دپښین دسید سلیمان شاه زوی لوی

حاجی پمغوس کلن وژان او د نول مختار (صدراعظم).
 (۲) میرزا حبیب الله خان وردگ لوی ملک (مستوفی الممالک = وزیر مالیه).
 (۳) ازسلا خان جبار خیل لوی مینی دباندي (وزیر خارجه).
 (۴) عصمت الله خان د عزیز خان غلجی زوی لوی مینی دغرو (حشمت الملك وزیر کوهستانات).
 (۵) میرزا محمد حسن خان لوی کنبیل (دبیر الملك = سر منشی حضور).
 (۶) حسین علی خان پنجشیر ی ټولمشر (سپه سالار).
 (۷) احمد علی خان چغتائی لوی ټولول (معیر الملك = وزیر خزانه).
 شیخ محمد اکرم افغانی چی د خلیبر له اپردو څخه و، او په شام او مصر کې عدهی شهرت در لود او مشهور مدرس و، په قاهره کې وفات سو (ربیع الثانی).
 شاه عبد الباقي مجد دی د شاه صفی الله مجد دی زوی د کابل د مجدد یانو نیکه په کابل کې ۹۴ کلن وفات او ښخ سو (سه شنبه ۲۱ ربیع الاول) دشعر دیوان ئی درلود او متخلص په باقی و.
 میرزا محمد اسماعیل د پېښور دحکومت سر محرر تسمیل القواعد افغانی - نصاب افغانی - قواعد افغانی ولیکل.
 دولوی احمد دنواز خان اخوند زاده زوی دپېښور دتنگی عیسی خیل

۱۹۸ شاعر پښتو کتابونه وکتيل:

آدم درخانی - توتی نامه - قصه جمجمه او نور.

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

د افغانستان لومړی اخبار شمس النهار په کابل کې دمرزا عبدالعلی په اهتمام خپور سو.

سید، نواز محمد شاه صدراعظم دپالک انگریز سره د سیستان د سرحداتو او اوبو دویشلو لپاره هلته ولاړ، او بیایي دمناکراتو لپاره تهران ته هم سفر وکی او د بمبئی له لاری کابل ته راغی.

امیر شیر علی خان یومنظم لښکر جوړ وکی چی شمیرئئ ۵۲ زرو ته رسیدی.

شیخ الاسلام ملاخدا بخش دملا محمد قاسم زوی (عط) شاعر اود شرح کلمه طیبه لیکونکی په هرات کې وفات سو.

صوفی محمد رسول ساکزی د قندهار مشهور عالم او نقشبندی مقتدا ۵۵ کلن وفات سو (دوشنبه ۱۳ ذی حجه).

سید خان شبرغانی دقاضی سید نعمان زوی نستعلیق لیکونکی خطاط او شاعر اذنب تخلص ژوندی و.

ولې طواف دمحمد علی کابلی زوی ناخوانه شاعر په کابل کې ژوندی و.

سردار محمد یعقوب خان له هراته دامیر شیرعلی خان حضور ته راغی او معافی یی وغوښته او بیرته هرات ته مقرر سو.

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

محمد زردار خان ناغر افغان په

هندکی صولت افغانی دپښتون تاریخ په اردو وکیس. (دنو لکشور طبع ۱۲۸۹ ق).

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق
 سردار محمد یعقوب خان کابل ته راغی او بندی سو او سردار محمد ایوب خان په هرات کې دپلار مخالف سو.

سردار حبیب الله خان د سردار عبدالرحمن خان زوی په سمرقند کې په دوشنبه ۲۵ د ربیع الثانی وزیرید.

داگریز دولت او روسانو ترمنځ دگر ښویل او گورچا کوف معاهده وسره چی افغانستان د روسانو د نفوذ دسیمې څخه وتلی دی.

دکابل په بالاحصار کسی دپلو لښکرو ددهشقی دقواعدو کتاب ۲۸۲ مخه مصور دقاضی عبدالقادر له خوا چاپ سو چی بولی یی پښتو دی.

دامیر شیرعلی خان منظم عسکر ۵۱۹۹۰ تنه او غیر منظم ۲۴۰۰۰۰ تنه وو چی ۴۰ زره ټوپک او ۳۶۹ ټوپونه یی درلوده.

برهان الدین لاغر دمیر یو سف عالی بدخشی زوی دجام جم او دیوان اشعار ناظم ژوندی و.

نعمت الله محوی دمینی شاعر او احمد قلی بن سکندر هروی دآتش فشان دتذکری مولف ژوندی وو. پر شمالي وزیرستان دپرتگی حمله اود کجوری لوی جنگ اود بادی

فقیر شهادت.

قاضی عبدالرحمن خانملا دقاضی محمد سعید بازکزی قندهاری زوی (در فیصل التفرقه بین الضال والناجیه) رساله و کتب له (د کابل خطی کتابخانه)

۱۸۷۳ م ۱۲۹۰ ق

نائب محمد علم خان د ترکستان نائب الحکومه دامیر شیرعلی خان په امر میمنه و نیوله .

روسانو خپوا فتح کړه . سید نور محمد شاه صدراعظم دشملي په کنفرانس کې شامل سو . دامیر شیرعلی خان په فرمان (رمضان ۱۲۹۰ ق) عصمت الله خان جبارخیل حشمت الملك او (لوی میمنی دغرو) وزیر داخله سو . امیر عبدالرحمن خان دی په ۱۸۸۰ م په دار و خړاوه .

قاضی عبدالقادر پېښوری د امیر شیرعلی خان د دربار ښوونکی او مصاحب یا عسکری سکر ترو، چی دتتاری امیری یا تشریح الجرایم اود عسکری تعلیمات نامو او وعظ نامو مرلف دی. دی دقاضی فضل قادر زوی او د خان علم قاضی حسن لمسی دی. خود انگریز جاسوس قاضی عبدالسلام دقاضی محمد سعید بازکزی قندهاری زوی قاضی القضاة و .

دوست محمد خټک په قندهار کې په پښتو بد زمنیر اوبحرالعلوم اواخلاق احمدی منظوم کړه .

امیر محمد بن عبد القادر بن محمد اعظم سلیمان خیل کتوازی د امیر شیرعلی خان په نامه الدافعه

لشکوک الطایفة الوهابیه په عربی تالیف کړه .

دمحمد عظیم ابکم نقاش ژوندپه کابل کې .

عبدالرسول قندهاری شاعر دسفر نامی او ازاد نامی مولف دخپل شعر دیوان جوړ کړی .

امیر شیرعلی خان دبلاحصاریه خاصه سراچه کې دولیعهدی جلسه وکړه او سردار عبدالله جان ولیعهد سو . (۱ شوال ۱۲۹۰ ق)

دشوال په دوهمه شپه دسردار عبدالله جان دولیعهدی جشن وسو او په هرات کې سردار محمد یعقوب خان مخالفت وکړی .

په دغه کال دشمالی ولایاتو (مزار شریف) مالیات پنځه لکه روپی وی او نائب محمد علم په مزار کې تړپونه جوړول .

دقندهار پلټنی دوه کاله کابل ته راغلی، چی دلته عسکری قواعد زده کړی .

سردار ولی محمد خان دکورم لوی ناب دهغه خای دیاغی قبائلو توبه نامه امیرته راواستوله اوصدراعظم نورمحمد شاه ددوی مشرانوته خلعتونه ورکړه .

امیر شیرعلی خان خپل ولی عهد دسوات آخوندته معرفی کړی او آخوند هم هغه ومانه اوتبریک ئی ورته ووايه (دوشنبه ۱۴ شوال ۹۰ ق)

صاحبزاده غلام جان دپنجشیر او نجر او کم ناب اوعلی محمد خان دکتر حاکم اوخدای نظر خان دغزنی حاکم و. میر عنایت الله بدخشی داصول

لمب شمت دظم اود ښیوان خاوندوفات سو .

۱۸۷۴ م ۱۲۹۱ ق

داسب محمد علم خان مرگ. د شاعسی شیردل خان لوی نائب مقرری دشمالی ولایاتوپه حکمرانی. امیر شیرعلی خان دکوچنی اخترپه ورځ دنولمشر حسین علی خان په سلازی اود قاضی عبدالقا در په ملگری دکابل دلنیکرونمایش دمرنجان دغزندی سره ولید. ۳۷ پلي کندهاره خلمور زجمنته سپاره لس تړپخانی .

د کابل په سیمو کې سخت زلزله وسوه چی له پنجشمیره تر کوهدامنه ۷۰۵۲ تنه مړه او ۳۹۰۰ تنه زخمي سو . په پروان کې ۱۳۰۰ تنه اوپه کابل کې ۱۴ تنه مړه سو (شمس المنهار ۶-۷ رمضان ۹۱ ق) .

میر عبدالرحمن دواخان حاکم مړ سو (۱۵ صفر ۹۱ ق)

نظام الملك د چترال د میر زوی دامیر شیرعلی خان دربارته راغی . شاعسی شیب دل خان ته دلوی ناب او دده زوی خوشدل خان ته د کمکی ناب او میرزا محمد حسن خان د بیر ته د که ناب لقبونه ورکړه سوه او میرزا محمد نسی خان واصل وفات سو .

سردار شیرعلی خان هزاره وفات سو .

سردار نصرالله خان د امیر عبدالرحمن خان زوی په سمر قنده کې وزینیدی (چهار شنبه ۳۰ صفر ۹۱ ق) .

د افغانستان د لومړی جنک

تاریخ د جان ولیم کې تالیف دری ټوکه دریمه طبعه په لندن کې خپور سو .

هنری والتیر بلیوچسی په ۱۸۷۲ م افغانستان ته راغلی و، په خپل کتاب (له انطوس تر تا یگریس پوری) کې دافغانستان احوال نه لندنه خپور کړی (۱۳ فصله) .

ملا شاه پسمند پوپلزی د قندهار د نیش اوسیدونکی عارف او شاعر د قادری طریقی خلیفه په نیش کې ۷۵ کلن وفات سو (ولادت ئی ۱۲۱۶ ق) ده زاد الرحلین په پښتو نظام کړی (دلاهور طبع ۱۲۴۷) .

۱۸۷۵ م ۱۲۹۲ ق

میرزا نیازی دملابرات زوی دسمنگان شاعر اوخطاط چی دوه دیوانه یی لرل وفات سو .

د امیر شیرعلی خان نصیحت نامه ((تحفة العلماء)) د قاضی عبدالقادر پېښوری په اهتمام او د میرزا بیضا خان په خط ۸۰ مخه په کابل کې چاپ سو .

د باجوړ د فیض طلب خان او د ناوه ئی د غلام حیدر خان اختلاف د امیر شیرعلی خان په توصیه فیصاه سو (۲ شوال ۹۲ ق) .

ملا سکندر اخند په کابل کې قاضی عسکر و .

۱۸۷۶ م ۱۲۹۳ ق

نواب عطا محمد خان د انگریز سفیر له امیر شیرعلی خانه وغوښتل چی دروسانو دیش قدمی، دنیولو لپاره د انگریزانو مامورین افغانستان ته پرین دی خو امیر شیرعلی خان

د پست ټکټ (محصول چاپخانه د زارالسلطنه کابل ۱۲۹۴) خپور سو چی د زمري سر نسی په منځ کی کښل سوی دی .

اخوند عبدالغفور بن عبدالواحد (اخوند سوات) لوی نقشبندي او قادري مرشد او مجاهد د سوات په سیدو شریف کی په ۱۲ جنوري وفات او ښخ سو . (ولادت ئی د لوی سوات په شامیرزی صافیو کی د ۱۷۹۰ م حدود) دی د سوات د ریاست او شرعی حکومت مؤسس دی .

د سلیمان بن ابراهیم قندوزی بلخی حسینی صوفی مؤلف وفات .

داجمع الفراید ، مشرق الاکوان ، پنا بیع الموده مؤلف (ولادت ۱۲۲۰ ق)

۱۸۷۸ م ۱۲۹۵ ق

په ۲۲ جون سټیلا ټوف د روس نماینده کابل ته راغی . او په ۱۱ اگست دامیر شیر علی خان دربارته ورسیدی او د یوی معاهدی مذاکره ئی ور سره وکړه .

امیر شیر علی خان د انگریز رالیاری نماینده سر نیول چمبرلین نه را پرینو چی افغانستان ته راسی کتل کرو دیکوف له سمر قنده هرات ته راغی (نومبر) په ۳۱ د اکتوبر لاری لیتن د هند وپسرا افغانستان ته ولتیماتورم ورکی . په ۲۲ دنومبر د انگریز او افغان دوهم جنگ ونښت او انگریزی لښکر پر افغانستان راغلل

سردار عبدالله جان ولیعهد ۱۷ کلن وفات او په حرم باغ کی ښخ سو

(د نقیب باغ) د ۱۷ شعبان شپه ۱۲۹۵ ق .

پر راهی زو پښتنو د انگریزانو لښکر کشی دمله کنه پرخوا .

میر محمود شاه بدخشی د میر احمد شاه زوی د دیوان اشعار خاوند وفات سو .

سردار محمد یعقوب خان چی بندی وله قیده ایله سو او د کابل حکمران مقرر سو او سردار محمد ایوب خان هم له مشهده هرات ته راغی .

ددغه کال تقویم د ملا عبدالرحیم او عبدالرحمن استخراج د کابل د شمس النهار به چاپخانه کی چاپ سو .

دغه د وه وروڼه د عزیز الله اخند زاده قند هاری زامن وو .

د کابل د شمس النهار په مطبعه کی مجمع البحرین یعنی مقابله حکمت قدیم و جدید د حکیم او ډاکترچتین شاه تالیف چاپ سو . او دالهلمپریو مطبوعاتو څخه دی .

قاضی طلا محمد د قاضی حسن خان زوی د پښتو - فارسی - عربی لیکوال او شاعر او تکړه مؤلف په پښور کی اوسیدی . د عربی او دیوان خاوند او د جواهر النغز - سلوة التقرير - نفحة المسک - تسلیمة العقول سلوة الکثیر مؤلف .

د افغان وار په نامه د جنرال ایبټ ورځ لیک ۳۴۶ مخه له لنډ نه د افغانستان پر احوال له ۱۸۳۸ تر ۴۲ م پوری خپور سو .

نور محمد نوری قند هاری د افغانستان تاریخ وکیښ چی د

پیر امان الله د مولانا رحمت الله قندهاری زوی دخپل عصر مشهور صوفی او زهد په غرر کی وفات سو .

۱۸۷۷ م ۱۲۹۴ ق

د پښور په کنفرانس کی دسید نور محمد شاه صدر اعظم او سر لیویس بیلی مذا کرات ناکام سول (۳۰ جنوری) او سید نور محمد شاه په پښور کی مړ سو ، او میرزا حبیب الله خان مستوفی د ملا شاه محمد و تاج محمد پرپلزی او میرزا محمد ظاهر سره پښور ته دمذاکری لپاره ولاړل ، مگر له جمروده بیر ته نگریزانو راواستول .

ارسلان خان وزیر خارجه مړ سو او پر ځای ئی ملا شاه محمد قطبخیل وزیر خارجه مقرر سو .

سردار محمد علم خان دپشت رود حاکم معزول سو او پر ځای ئی سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی مقرر سو .

د سلطان عبدالحمید له خوا حاجی محمد حسن خان بگرامی وال د کابل در بار ته د خاص استاخی په ډول راغی ، او دعثمانی دولت سفیر فوزی افندی و ، چی مستشارئی هدایت الله او با شکاتب ئی حسین او د وه تنه غری بی منیر او خیری بیک وو .

د انگریز سفیر په کابل کی تراب محمد حسن خان اونائبی عطاءمحمد خان اومنشی بی بختیار خان و .

د قاضی عبدالقادر (ښوونکی صاحب بهادر) وعظ نامه د بالاحصر په چاپخانه کی چاپ سو .

نه و منله .

انگریزانو کوټه و نیوله .

سید نور محمد شاه صدر اعظم او میرا خور احمد خان او میرزا محمد باقر افغانی سیاسی ډله د مذاکراتو لپاره پښور ته ولاړه .

اخوند زاده حضرت ملا یحیی دملا عبدالله زوی د هرات عالم او مدرس دهرات په دښت یلان کی وفات سو .

محمد عمر خان د محمد کلان پوپلزی زوی د خپل وخت پښتو او فارسی شاعر او خطاط او مؤلف په مزار شریف کی وفات سو .

محمد علم خان وکیل الدوله پوپلزی د عبدالله خان زوی په کابل کی وفات سو .

عبدالعلی مستغنی د فارسی او پښتو مشهور شاعر د ملا رمضان هوتک زوی د ملا قضا لمسی د ملا رسول داد کړوسمی د کابل په بالا حصار کی وزیریدی (۱۷ ذی حجه) مستوفی حبیب الله خان له هراته کابل ته راوغوښتل سو ، او پر ځای یی سردار محمد عمر خان د سردار محمد عظیم خان زوی د هرات په حکومت مقرر سو .

د امیر شیر علی خان له در باره احمد خان ساکزی د جلال آباد حاکم سوات ته د اخوند عبدالغفور د لیدو لپاره استاخی ولاړ .

د لوگر د موسی فیض محمد اخوند زاده پښتو روضه المجاهدین د امیر شیر علی خان په نامه نظم کی (د کابل خطی کتابخانه) .

سدوزو او محمد زو احوال لری .
 (د لندن د انډيا آفيس خطي نسخه)
 ده د امير شير علي خان په نامه يو
 ښو و گرامر هم کښلی دی .
 دی د گلشن اهارت هم مؤلف دی
 د امير شير علي خان سوانح تر
 ۱۲۸۷ ق پوري (د کابل چاپ
 ۱۳۲۵ م) پر کور می د پرنگيانو
 حمله او له دوی سره د خلکو غزا .

ارباب عبدالرحمن خليل د عبدالکريم
 زوی د پښتو او فارسي او عربي
 ليکوال او شاعر د مردان اوسيدونکی
 ژوندی و .

۱۸۷۹ م ۱۲۹۶ ق

پر افغنستان دانگریزی لښکرو
 حمله اود انگریز او افغان ددوهم
 جنگ پیل .

امير شير علي خان له کابله بلخ
 ته ولاړ او ۵۸ کلن په پنجشنبه ۲۹ صفر
 ۱۲۹۶ په مزار شريف کې مړ اوښخ
 سو (ولادت ۱۲۲۸) .

په کابل کې امير محمد يعقوب
 خان پادشاه سو . (ربیع الثاني
 ۱۲۹۶) .

جنرال رابرتس کابل په ۱۲ د
 اکتوبر ۷۹ م ونيوی .

د گندمک معاهده په ۲۶ می امضاء
 سو (۴ جمادی الثانيه ۱۲۹۶) .

په ۲۴ جولای ۷۹ دانگریز سفیر
 کيوتاری کابل ته راغی خو په ۱۶ د

رمضان ۹۶ ق ۳ دسمبر ۷۹ په
 بالاحصار کې و وژل سو او خلکو
 پر انگریزانو حمله شروع کړی .
 انگریزانو بالاحصار وران کړی اود

ذیحجی په میاشت یی امیر یعقوب
 خان دیره دون نه واستاوه .
 محمد جان خان وردگ، ملامشک
 عالم انډی، محمد عثمان صافی په
 تابل کې جهاد شروع کړی اود تپه
 مرنجان از کوه اسمایی جنگونه
 وسوه . محمد عثمان خان شهید
 سو .

امیر شير علي خان له مزاره خپل
 آخری مکتوب جنرال کو فرمان ته
 تشکند ته دیوه سیاسی هیئت سره
 واستاوه: سردار شير علي خان
 فندهاری - شاه محمد خان وزیر
 خارجه - قاضی عبدالقادر پښتوری
 ملا دین محمد مشک عالم مشهور
 عالم او جهاد او ملا عبدالغفور لنگری
 او محمد جان خان وردگ په جهاد
 کابل ته راغلل .

پرنگیانو د گندمک د معاهدی سره
 سم کورمه خپله وبلله، خو پښتنو
 له دوی سره دریمه غزا شروع کړه،
 او غازی محمد سرور خان چکی د غزا
 مشرو .

دنیراه لام اوله پرنگیانو سره
 غزای، چی د پرنګی ۵۳ زره لښکر
 پر پښتنو باندي ورغلل .

د ټاک پر بازار د پښتنو مجاهدینو
 حمله اود ۶۵۳ نفرانگریزی سپاهیانو
 وژل . (شنبه ۱۰ جنوری - ۲۶
 محرم) .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۷-۹۸ ق

دمیونه جنگ اود انگریزانو ماته
 ۱۷ شعبان ۹۷ ق ۲۷ جولای ۸۰ م.
 جنرال رابرتس له کابله قندهار
 ته ور سیدی او سردار محمد ابوب

خان یی مات کړی ۳۱ اگست ۸۰ م
 سردار عبدالرحمن خان له
 سمر قنده تر آمو را واوښت قندوز
 ته راغی (۴ جمادی الثانيه ۹۷ ق) .
 د سردار عبدالرحمن او گریفن
 مذاکره او موافقه په زمه کی .

امیر عبدالرحمن خان په ۵ درمضان
 ۹۶ ق (جولای ۸۰ م) په کابل کې
 پادشاه سو او انگریزانو هم ومانه
 نو کابل یی وروسپاره .

۱۸۸۰-۱۹۰۱ م ۱۲۹۷-۱۳۱۹ ق

د امیر عبدالرحمن خان د امارت
 دوره .
 جنرال رابرتس د قندهار د پیر
 پایمال په جنگ کې په ۲۴ رمضان
 سردار محمد ایوب خان مات کړی .
 او ایران ته ولاړ . امیر عبدالرحمن
 دشوال په میاشت کې قندهار ته
 ورسیدی .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۸ ق

امیر عبدالرحمن خان د قندهار له
 علماو څخه ملا عبدالرحیم اخوندزاده
 اکاډر او ملا عبدالاحد پوپلزی د قندهار
 په خرغه شریفه کې و وژل (سوال)
 سردار عبدالرسول خان د قندهار
 حاکم او سپه سالار غلام حیدر خان
 توخی عسکری مشر او ملا یوسف
 رستاقی کوتوال او ملا سعد الدین
 خان قاضی مقرر سول .

مولوی احمد جان تاجر الکوزی په
 قندهار کې دامیر عبدالرحمن خان د
 فتح مدحیه دالیه قصیده وویله .
 سلطان محمد خالص قندهاری د
 موسی خان بارکزی زوی خپل (تاریخ
 سلطانی) دامیر محمد ابوب خان په

نامه په پمپلی کی چاپ کړی د کتاب په
 ۱۲۸۱ ق شر وسوی و اوتر ۱۲۹۷ ق
 پوری وقایع لری .

په وزیرستان کې پرمکین باندي
 د پرنګی حمله اود خلکو جهادونه تر
 ۱۸۸۱ م پوری جاری و او مولانا
 گلاب دین شهید سو .

د پرنګی سره دمومندو جهاد اود
 میچنی او مه غزا .
 په ذیحجه کې سردار عبدالقدوس
 خان هرات ونيو .

د سردار شير علم هزاره زوی
 تسلیم سو، سید محمود کنړی او
 محمد اکبر خان دلال پوری بغاوت
 وکړی ، سید محمود راولپنډی ته
 وتښتیدی او اکبر خان په کابل کې
 نظر بند سو .

امیر عبدالرحمن خان د پنځه لکو
 روپو اخیستلو لپاره ملا ابوبکر او
 محمد اکبر تاجران د پښتور کمشنر
 وټر فیله ته معرفی کړل، دغه خط
 د پښتور په موزیم کې دی (۲۷ صفر
 ۱۲۹۸) .

امیر عبدالرحمن دهند دويسرا په
 خواهش جنرال میر احمد خان د
 افغانستان په وکالت په ډهلی کې
 مقرر کړی اود ويسرا په نامه یی په
 ۲۵ صفر اود پښتور دکمشنر په
 نامه یی په ۲۷ صفر مکتوبونه ولیکل
 (د پښتور موزیم) .

میر محبتی الفت دمیر مرتضی زوی
 په کابل کې ۷۴ کلن وفات سو .
 (ولادت ۱۲۲۴) د فسار سی ښه
 شاعر و .

دا ملا عبد الله بن مراد محمد بدخشی
 شاعر دخپل شعر دیوان ترتیب کړی .

سردار غلام محمد طرزی د خپلي کورنۍ سره دهند کراچي ته فرار سو.

د پرگو يرناټ په افغا نستان کې د ۱۸۳۸ تر ۴۲م پوري احوال په ۱۱۳ مخه کې په بمبئي کې چاپ سو قاضي عبد الرحمن دامازو گرهې (مردان) افسانه دليدير په پښتو نظم کړه.

۱۸۸۱ م ۱۲۹۹ ق

انگريزانو په اپريل ۴۱ کې قندهار امير عبد الرحمن ته وسپاره او دى بيرته په ۲۲ محرم ۹۹ ق کابل ته را وړ سيد.

جنرال فرا مرز خان هرات ته مقرر سو.

دشوال په ميا شمت کې ناظر محمد سرور خان د سردار عبدالهدوس خان پر ځاى د هرات حکمران مقرر سو او دغه سردار بندي سو.

سردار محمد صديق خان د نظر محمد خان زوى دسر دار امير محمد خان لمسى په پيښور کې دميوټد جنگنا مه په فارسي مشنوى نظم کړه (۱۷ شعبان ۹۹ ق)

دامير عبد الرحمن خان لښکرو لغمان ونيوى.

۱۸۰۲ - ۱۸۸۲ م ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ ق دمحمد تقى بن حسين هروى عالم، دنهايت الامال او توضيح الحساب او عيون الا حکام دمؤلف دژوند وخت. سردار عبد الرسول خان دقندهار نائب الحكومه معزول سو او دخلکو اتيا زره روپى اود حکومت لس زره

ځاى يې سردار نورمحمدخان د سردار سلطان محمد خان زوى دقند هار نائب سو.

دهراوت دخلکو ښوو رښت آرام سو او صاحب خان على زى د هغه ځاى حاکم دښور ښتيا نو مشر نائب اکرم ونيوى او کابل ته يې راوستاوه.

سردار محمد يوسف خان د امير دوست محمد خان زوى دفراه حاکم، سردار ابراهيم بلوخ په چخانسرور کې تاراج کړ او سردار تاج محمدخان بلوخ هم افغا نستان ته راغى.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې دهغه ښار کلاودچاپر باغعمار تونه نرميم کړه اودغوريانو کلاسى هم جوړه کړه.

مخدوم فاني خان له مرو څخه امير عبدالرحمن خان ته عرض وکړه چې مرو په افغا نستان پورې ونښلوي (لکه پخوا) پر نلجو تره کو باندى دامير دلښکرو برى اوکڼې نيول اود ميمنى دوالى رايټول له شنوارو سره دامير دلښکرو جنگ.

۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ ق

دانگر يزانو يو مسلمان نماينده عطاء الله خان په کابل کې مقرر سو، تر دى وخته گريفن او قاضي عبد القادر پيښورى په پټه په کابل کې وو.

امير عبد الرحمن خان، محمدجان خان وردگت اود عصمت الله خان جبارخيل کورنۍ او نور درى زره تنه بنديان کړل.

د ربيع الاول په پنځلسمه امير

په قند هار کې دممنز لباغ او د جلال آباد دشاهى باغ ودانونه. دهرات دمصلا ورا نونه.

شمهزاده لوبا نوب او لارو گرينويل دروسس او انگر يز له خرا ۱۸۷۳م دگور چا کوف پر موافقه نامه باندى دافغانستان په باب کې خبرى وکړى. دوايو عبد الرؤف قند هارى د سراج الاخبار مؤسسس په کابل کې

ترجمان مقرر سو (وروستنى ملای حضور).

په دغه کال دامير عبد الرحمن گرده لښکر ۷۴۰ ۵۸۰ تنه وو.

سردار محمد حسن خان سپاه او سعديو په منگلو کې وښوريدل، خو جنرال غلام حيدر خان اور کزى دوى دتيراه خواته وشړل او زرمه ئى ونيوله.

مو لوى احمد جان دپښتو تکړه نشر ليکونکى دگنج پښتو او تاريخ افغا نستان ليکوال په پيښور کې ژوندى و.

مرلانا محمد عثمان بن محمد على ياد خاى لوگرى دعجائب الاخبار او گلشن اسرار اونورو تاليفاتو خاوند عالم ژوندى و.

رحمت بدخشى دميرزا اسماعيل زوى دپنځو درى ديوانو خاوندشاعر ژوندى و.

دپنجشير دخلکو ولايدل او ددوى بيرته ازا مول.

دقند هار داڅکزو ښورښت اوپيرته امر منل.

۱۸۸۳ م ۱۳۰۱ ق

روسانو دتجن رود مجارى دهرات شمال غربى سيمى ونيولى. انگر يزانو دکورنى ټوله سيمه و نيوله.

امير عبد الرحمن خان شغنان او روشن ونيول.

امير عبد الرحمن خان ته دوولس لکه روپى دکاله انگر يزانو کومک منظور کړى.

دانگر يز او روس گم کميسيون دافغا نستان دشمالى او غربى سر حداتو دټاکاو لپاره مقرر سو.

او امير عبدالرحمن خان په پنجشنبه ۱۳۰۱ ق ددى کميسيون د منلو فرمان صادر کړ او خلکو ته ئى هدايت نامه صا دره کړه.

سردار محمد نادر خان دهند په ديره دون کې وزيريدسه (۲۱ حمل ۱۲۶۲ ش ۱۳۰۱ ق).

سردار محمد ايوب خان په تهران کې و، دميمنى دوالى دلاورخان په غوښتنه له تهرانه پټ د دغو مشرانو سره مشهد ته راغى (۱۰ ربيع الاول) سپه سالار حسين على خان

جنرال پرويز شاه خان - خورشيد خان لوى ناب - سردار محمد هاشم خان - قاضى عبدالسلام

خان - عبد الله خان ناصر - احمدعلى خان - مگر دغه ډله د ايران حکومت د

انگر يزانو په غوښتنه ونيول او په قوچاق کې نظر بند کړه.

په دغه واقعه کې دلاور خان هم په ميمنه کې ياغى سو، خو امير

عبد الرحمن خان امير محمد حسين خان هلته والى وټاکه او ميمنه آرامه سو.

دجلال آباد شاهي پاغ دعبدالسبحان خان په مهندسي جوړ سو .
امير عبدالرحمن خان خپله پند نامه دنيا ودين په کابل کې دروژي په مياشت کې وکښله (د کابل دخطي نسخو کتا بخا نه او هم د کابل چاپ) دامير لښکروټول لغمان راييت کې .

رضوان الله رضوان اما خيل دهوتی مردان اوسيدو نکي فقيه او طبيب او دپښتو شاعر او ليکوال «طب اکسير» په پښتو وکښس .

۱۸۸۶ م ۱۳۰۴ ق

دانگريزانو قبضه پر ټول پښين اوسيو ، دروسانو د جلوگيري په بها نه انگر يزا نو دبولان دريل لارجوړه کړه .

دسر حدانو دويشلو ډله په اکتوبر له کابله هند ته ولاړه اوسر حدی قرار داد په جو لايی ۱۸۸۷ م په پتر ز برگ کې امضا سو .

اندي و او غلجو اقوامو دغلام مشک عالم دزوي ملا عبدالکریم په مشري سر واخيست .

قاضی سعد الدين خان دهرات حکمران مقرر سو .
سردار نورمحمد خان دو لي محمد خان زوی په خوست کې

اوتيمور شاه خان نايب سالار په هرات کې ياغي سول ، او د سردار محمد ايوب خان راتگ هرات ته ناکام سو او خان يی په مشهد کې انگر يزا نو ته وسپاره چی

قرارداد عملی سو او دهنه ذوالفقار او مروچاق افغا نستان ته پريښوول سو .
سردار محمد هاشم خان (وروستنی صدر اعظم) په ديړه دون کې وزيږيدی .

۱۸۸۵ م ۱۳۰۳ ق

روسانو دذوالفقار خواته آق رباط ونيو او پنجده ته پرمخ راتله .
دمارچ په ۱۸ روسانو په تاش کبير يون کې افغان مات کړه او پنجده يی ونيو .

دانگريز او روس دسرحد ويشلو ډلې په نو مبر کې بيا سره وليدل او د افغان - روس دسرحد لومړی خط يی رسماو درا و .

کرنل ستيوارت انگريز ي منصب دار دهرات استحکامات وکتل او څلور لکه کلداري يی داستحکام لپاره ورکړی .

ملا مشک عالم دين محمد اندې ددوهم جنگ لوی مجاهد په پنجشنبه ۱۰ - ربيع الاول ۱۳۰۳ ق وفات سو .
مستو فی حبيب الله خان وردگ (لوی ملک) د امير شير علی خان مشر وزير په راولپنډی کې دفرار په حال کې وفات سو دده ولا دت وردگ په جغتو کې ۱۲۴۸ ق و .

قاضی عبد الواحد صرير د سمنگان شاعر او عالم او خطاط ۸۰ کلن په بخارا کې وفات سو (۲۲ شوال) سردار غلام محمد طرزی له بغداده شام او استانبول ته ولاړ او دعثماني سلطان ميلمه و .

درجب په مياشت لمساين هند ته ولاړ او دسرحد ويشلو کاريي کرنل رجوی ته وسپاره .

نظام الدين انصاری دکمال الدين مزاری بلخي زوی دخپل عصر خطاط او شاعر او مولف د (اعتقاد لمتحققين) په نامه بر اسلامي فرقو باندی يوه رساله په کابل کې وکښله (یکشنبه ۲۲ ربيع الثاني ۲ ق)

سردار غلام محمد خان طرزی دسردار رحمدل خان فند هاری زوی ددری شاعر او ليکوال او خطاط هنر مند چی دامير عبد الرحمن خان په امر هند ته فرار سو و له ۴۵ تنو خپلوانو سره له کرا چی څخه بغداد ته ولاړ .

په راولپنډی کې دامير عبدالرحمن خان و دهند دوايسرای دمناکراتو راپور (سوال و جواب دو لتي) په پښتو او دري له کابله چاپ اوخپور سو دپښتو مترجم يی ملا غلام جان لغمانی دی .

امير عبدالرحمن خان دهرات د سادنی لپاره په شل لکه روپي دپرش زره لښکرتيارکړل ، انگر يزانو ۲۸ لوی توپونه او گولي ورکړی او ۴۰۰ تنه تو پچيان هم تيار سول .

دسوات او بنير دخلکو نما يندگان امير عبد الرحمن ته راغلل او امير د دوی اطاعت ومانه او د افغانستان دساتلو اطمنان يی ورکړ (۲۲ ذی حجه) .

دروس او انگليس د شمالي افغان نستان د سرحد و يشنی

دکنار او کنبير دکا فرانو حمله پر غني شنگ اود لغمان دحاکم سردار گل محمد خان په مشري د دوی شپنه .

محمد علی غريب دسيد علی زوی دپښتو دسيمی اوسيدو نکي عالم دپښتو او فارسی شاعر دپيرو عربی کتابو حاشيه ليکونکی ژوندی و .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۱ ق

(۱۵ جمادی الاولی - ۱۳ مارچ) سيد جمال الدين افغانی په پاریس کې دعروة الوثقی جریده په عربی خپره کړه .

دوهمه طبع ئی په قاهره کې ۱۳۲۸ ق دتوفيق مطبع ۲۳۲ مخه .
دامير عبدالرحمن خان پخپل خط او انشا دهرات حکمران محمد سرور خان ته يوه مفصله هدايت نامه صادره سو .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۲ ق

سر پتر لمساين انگريز د سرحد و بشماو دلی مشر هرات ته ورسيد او دافغانستان له خوا قاضی سعدالدين خان ورغی .

انگريزانو دکو ټی دريل لارجوړه کړه او روسانو پل خاتول ونيوی .
امير عبدالرحمن په پنجشنبه ۲۴ جمادی الاولی ۱۳۰۲ ق له کابله

راو لپنډی ته ره سو او په پنجشنبه ۱۳ جمادی الثانيه ای دهند ويسرا لارډفون سره وليدل او په ۶ درجب جلال آباد ته را ورسيد .

انگريزانو دروسانو دپيشرفت د مخ نیوی لپاره خپل ۵۰ زره مجهز لښکر کو ټی ته راوستل .

هندوستان ته ولاړی سی .
دهوتکو اوتره کو ولاړید ل او
ددوی رایتول . داخوند ملا نجم الدین
ظهور دنگرهار په قبایلو کی .

۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ق

روسا نو کر کی ونیو .
دروسانو او انگریزانو حکو متو
د افغانستان او روس د سرحداتو
پرویشنه بانندی آخرنی موافقه وکړه
ملاولی الله تیراهی دقبایلو مشر مې
سو .

شاه ابو الفیض او شاه محمود
خان دروازی مشران او ورو نه
سردار عبد الله خان دقطن حکمران
ته تسلیم سول او کابل ته راغلل
امیر عبد الرحمن جلال آباد ته
ولاړ .

مفتی عیسی مخوم دنیاز محمد
بلخی زوی ، عالم او شاعر په بخارا
کی مې سو (دده ولادت ۱۲۴۲ ق)
دعایشه درانی فارسی دیوان په
کابل کی دامیر عبدالرحمن په امر
چاپ سو .

سید فخر الدین مجنون شاه د
سید هاشم کابلی زوی دبوستان
خیال شاعر (طبع لاهور ۱۳۲۸ ق)
دکابل په ده افغانان کی مې سو
سه شنبه ۸ ربیع الاول (ولادت یی
۱۲۴۲ ق) .

دبرنگی حمله پر بونیږ بانندی .
پرنکیانو پر کور می بیایرغلوته
وکړل اوخلکو خلمه غزا ور سره
وښلو له .

میر محسن قند هاری دسیدنعیم
خان زوی دیورپ جفرا فیا له عربی
کوټکی کی .

بخخه تر جمه کړه (دکابل خطی
نسخه)
احمد پبسنوری په پښتو انیس
الواعظین او قصص الانبیاء نظم
کړل .

میا حسیب گل کا کا خیل دپښتو
دافع الغم اوزاد الفرح او گلدسته
حکایات مولف ژوندی و .

سید محسن دمیر حسن زوی
متخلص په (شامل) بالا حصاری
کابلی شاعر وفات سو دوه د شعر
دیوانه لری (ولادت یی ۱۲۲۸ ق)

۱۸۸۸ م ۱۳۰۶ ق

سر دار محمد اسحق خان په
مزار شریف کی یاغی سو ، په پنجشنبه
۲۰ محرم یی دقاپب سالارغلام
حیدر خان سره په غزنی گک کی جنگ
وکړه ، او مغلوب سو بخارا ته
وتښتید .

امیر عبدالرحمن په ۱۹ دصفر
له کابل د بلخ ولایت ته رهی سواو
په مزار شریف کی دتو پک وار پر
وسو خوخطا ولاړ او امیر زخمی
نسو .

په ۲۸ دجمادی الاولی امیرفرمان
صا در کی ء چی چمن انگریزی
حکومت ته وسپاری چی هلته دریل
درید خای جوړ کی .

په باجوړ کی دجنیول دعمارخان
او ددیر دخان جنگ .
سردار غلام محمد طرزی په شام
کی اخلاق حمید ه کتاب دسلطان
عبد الحمید په نامه وکینیس .

له پرنکی سره دپښتنو جنگ په
کوټکی کی .

سعد الله دغلام حضرت قند -
هاری زوی خپل تفسیر کشف
المحجوب بین عن خدی تفسیر الجلالین
تالیف کړه .

دغلجو ښور ښت آرام سو او په
کونړ کی صافی وښوریدل .

۱۸۸۹ م ۱۳۰۷ ق

قاضی میر جمال الدین پشده ی
په مزار شریف کی په ۹ محرم
مې سو .

د انگریز حکومت پر رږوب بانندی
جاری سو .

جنرال میر احمدخان دافغانستان
سفیر په کلکته کی مې سو او پر خای
یی دده زوی کرنیل ولی احمد خان
هلته سفیر مقرر سو .

په ۲۲ دذیقعه ی امیر عبدالرحمن
خان له مزار شریف بخخه کابل ته
را ستون او شاغاسی محمد سرور
خان دهغه خای حکمران وټاکل سو
(۲۱ سوال)

دهزاره قبا یلو یاغی توپ او د
هغو د رایتو لو لپاره د سر دار
عبد القدوس خان مقررول .

میرزا یعقوب علی داحمد علی خانی
زوی دکابل دچنده اول اوسیدونکی
چی دسر دار محمد اسحاق سره
سمرقنده فرار سوی دافغانستان
دمتأخر و پاچها نو تاریخ لیکل
یی په سمر قند کی شروع کړه .

(رمضان) دده ولادت په کابل کی
۱۲۶۷ ق و .

دارمستتر مشهور فرا نسوی
دمشرق خپل پښتو کتاب
د پښتو نخوا هار و بهار د

پښتو پر ملی سندرو بانندی په
پاریس کی چاپ کړه .
خان علوم سعد الدین خان
قاضی القضاة دازالة الشین فی حق
الو الدین رساله دحضرت محمد (ص)
دوالدینو دایمان په باب کی وکښله
(دکابل خطی کتابخانه) .

د مالیاتو او رسمی دفترو اصلاح
او فرد په کتاب تبدیلول .

دانگریز د سفیر کرنیل عطاالله
خان پر خای محمد افضل خان گنده
پور په کابل کی سفیر سو (شعبان)
دهزاره سیمی دتسخیر لپاره د
امیر عبدالرحمن فرمانو نه صادر
سول .

په باجوړ کی چی ددیر خان او
عمارخان جگړه ښتې وه ددیر خان
مات سو او عمارخان دیر ونیوی
(جون) .

د بد خشان دمیر سور امیر
عبدالرحمن خان نکاح کړه او کابل
ته راغله (جون) .

سردار محمد یوسف خان دامیر
دوست محمد خان زوی په شمالي
افغانستان (بلخ) کی حکمران سو .
(جولائی) جنرال غلام حیدر خان
اورکزی عسکری مشرو .

روسانو دپنجده مرکز تخت بازار
دافغانستان سره دتجارت مرکز کی ء
(جولای) .

دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر
فیروز کوهیانو بانندی بری و موند
(جولای) .

امير عبدالرحمن خان خيل مشر
 زوی سردار حبيب الله دملکی کارو
 مشر او سردار نصرالله يي د کابل
 عسکری مشر وټاکه (جولایي) .
 سردار محمد ايوب خان په مری
 او رولپنډی کې عمر تیراوه .
 امير عبد الرحمن خان انگلیسی
 انجنیران منع کړل چې دکابل پررود
 دافغانستان خوانه را تیر نسی .
 دهندوستان انگریزی اخبار و خپل
 حکومت ته انتباه ورکړه چې داحرکت
 دوستانه ندی (سپتمبر = محرم) .
 دپېښور دباړی ور جو او دبر غاله
 نښاکو تخمو نه افغا نستان ته
 راوغوښتل سوه (سپتمبر) .
 میر محمد علی دافغانستان دیوستی مشر
 په پېښور کې مقرر سو (سپتمبر)
 د تعمیر انجنیر مستر پائڼ انگریز
 کابل ته راغی .
 دری تنه خارجیان یو روسی بل
 رومی بل سمرقندی له افغانستانه
 دخپیر پرلار وایستل سوه (دسمبر)
 منگل و ښوریدل اوله خوسته
 ددوی مقا بلی ته لښکر راغلل
 (دسمبر) .
 ښاغلی محمد سرور خان دبلخ
 نائب الحکومه سزی هوا ناجور کی
 او په کابل کې دډاکتر غلام قادر خان تر
 علاج لاندی سو (دسمبر) .
 جان محمد خان خزانلار دخیانت
 په الزام موقوف سو . (سپتمبر) .
 انگریزانو زوب او قدرزی او
 شمیراتی او وانه و نیول اولاری یی
 جوړی کړی (نومبر - ربیع الاول) .
 حاجی ملا عبد الخالق اندی عالم د
 کابل دشاهی مدرسې مدرس ۹۵
 کلن وفات سو (۱۶ ربیع الثانی) .

مریم کنیزك دسید عبدالله لور
 د هرات د کروخ فارسی ښا عره
 ددیوان خاونده وفات سوه (ولادت یی
 ۱۲۵۷ ق
 دافغا نستان سره دروسی تجارت
 انکشاف او په پنجه کی دبریکوف
 او لوگو ئینوف سودا گرانو فعالیت
 (جولایي)
 سر ادر محمد شریف خان دامیر
 دوست محمد خان زوی ۶۵ کلن مری
 او په بغداد کی ښخ سو (ولا دت
 ۱۲۴۳ق)
 سرور سلطان دلوینب شیردل خان
 بارکزی لور چی په ۱۲۹۴ق زیږیدلی
 وه پنخلس کلنی دسردار حبيب الله
 سره واده سوه (۲۷ رمضان) داد
 اعلیحضرت امان الله خان مور وه .
 ملا رمضان هوتك دسردار نصرالله خان
 لپاره عقاید نسفی په فارسی ترجمه
 کی (دکابل خطی کتابخا نه)
 ۱۸۹۰ م ۱۳۰۷ ق
 داسمار نیول او ددغه ځای دخان
 راينول .
 ۱۸۹۱ م ۱۳۰۸ ق
 دکوزك سوری کول ختم سوه او
 دمارچ په میاشت کی دهند سپه سالار
 فتاح کی .
 دسر رابرت سنډ یمن له خوا د
 زوب دپښتنو او کاکړانو دایلولر
 لپاره انگریزی لښکر و استول سوه .
 ۱۸۹۱ م ۱۳۰۹ ق
 دافغا نستان او انگلیند دوالشر
 لوت کمپانی ترمنځ لومړی تجا رتی
 فرار دادوسو (محرم) چی دبدخشان
 لاجورد او هم وړی، یاقوت، دارچی
 لرگی به له افغا نستان نه وړی .

علی محمد خان دلاجوردو اوسرپو
 دتان امر مقرر شو .
 په قند هار کی وړیا ولویده او د
 هزاره جات شورش جاری و .
 انگر یزانو دکورمی سیمی و نیولی
 او توریان ئی ایل کړل .
 دربیح الاول په (۱۶) امیر فرمان
 صادر کی چی کافرستان دی و نیول
 سی او سپه سالار غلام حیدر خان
 خرخی په لښکر کشی پیل وکی .
 سردار محمد علی خان دقند هار
 حکمران مرسو (۱۶ ربیع الثانی)
 دناوگی مشر صفدر علی خان په
 اسمار کی خرخی سپه سالار ته
 تسلیم سو .
 سردار عبد الله خان تیموری د
 قند هار حکمران سو .
 جنرال مکلین انگریز په هشتادان
 کی دافغا نستان او ایران سرحدونه
 وټاکل .
 محمد شریف خان د دیر رئیس
 ایل سو .
 سردار محمد عزیز خان دبلخ والی
 مقرر سو .
 خرخی سپه سالار اسمار و نیو .
 دمولوی احمد جان قند هاری په
 قلم دحکومتی قاعدو کتابچه ۶۳ فقری
 خپره اود تعمیل فرمان ئی صادر
 سو، او دا لومړی حکو متی اداری
 هدایت نامه اود ستورالعمل و چی د
 حکما مو وظایف ئی ټاکل .
 غلام رسول خان دکرنیل ولی
 احمد پرځای په کلکته کی دافغانستان
 سفیر مقرر سو (۲۸ رمضان) .
 سردار گل محمد خان دشرقی او

جنوبی سرحداتو په سرحدو
 مقرر سو .
 دتاشقران دباغ جهان نمادو دانئ
 کار داستاد محمدشاه په مهندسی
 پای ته ورسید .
 میر سلطان مشهور ظالم کاردار د
 امیر په امر په بغمان کی په و نه
 وځړول سو .
 اعلیحضرت امان الله خان دپغمان
 ددره زرگر د حاجی اسمد خان په
 کورکی وزیرید . (۵ ذیقعد ۱۳۰۹ق
 دپنجشنبی شپه) .
 دکابل په ماشین خانه کی میلتن
 او استورپ نومی انگلیسی انجنیران
 مقرر سول او په کارتوسو جوړولو
 پیل وسو . دکابل په دارالضرب کی
 په دقیقه کی ۵۰ رو پی جوړیدی
 (جنوری = جمادی الاخری) .
 دکوهاپ خان چی انگریزا نو ته
 پورته سوی و دده د ایلولو لپاره
 دمیران زی سالار جنرال لوکهارپ
 هنگوته ولییرل سو (۱۷ جنوری) .
 ښاغلی محمد سرور خان د شمالی
 افغا نستان (بلخ) حکمران سو
 (جنوری) .
 شیخ علی هزاره و ښو ریدل
 (جنوری) .
 دزوب کاکړو د انگریزانو سره
 جهاد شروع کی ، اوسر رابرت سنډ
 یمن ددوی مقابلی ته وگومارل سو
 (جنوری) .
 امیر عبدالرحمن خان دوه زره نور
 اړیدی په لښکر کی واخیستل
 (جنوری) .
 میرزا احمد نبی واصل دمحمدهاشم

زوی دامیر شیرعلی خان او امیر عبدالرحمن خان دبیرالملک اوددوری تکړه شاعر په کابل کې وفات سو . (پنجشنبه ۱۴ شوال) دشعر دیوان لری .

سردار غلام محمد خان طرزی خپل کتاب وقوعات سته (تحفه شامی) په دمشق کې تالیف کړه (دکابل خطی کتابخانه) .

۱۸۹۲ م ۱۳۱۰ ق

دقندهار حکمران اود مزارشریف سپه سالار غلام حیدر خان او دبیر لښکر په هزاره جات کسی د سردار عبدالقدوس خان کومک ته ورسیدل اود هغه ځای دهزاره گانو شورش په زور ختم کړ سو .

دوزیرو او مسیدو اطاعت نامه امیر ته ورسیدله .

قاضی بابا مرادخان اندخویی عالم دکابل قاضی مقرر سو، چی د امیر حبیب الله په وخت کې قاضی عسکر همو .

میر ابوالقاسم د دربار لوی دبیر مقرر سو .

په کابل کې دمهمان خانی باغ او ودانی داستان ولی محمد قندهاری په معماری جوړه سو .

تاجو خان ساکزی دپشت رود د کوچیانو مشر مې سو .

لومړی پلار ددو لت لخوا د تجارت دانکشاف لپاره تاجرانو ته تقاوی ور کول سو .

سید عطا محمد شاه قند هاری خطاط دجما دی الثانیه په اومه

ددربار خوش نویس مقرر سو .

ددولت کتابانو ته امر وسو چی متشابه کلمات دی په حرکت (زور- زیر- بینس) لیکي .

دچترال شیر افضل خان دکابل در بار ته پناه را وړه .

دمیمنی کلا اود تل عاشقان برج ترمیم سول .

ملا فیض محمد هزاره دسراج التواریخ مولف دملا محمد سرور ساکزی په سپارښت په تاریخ لیکلو وگمارل سو .

دامریکائی پښه تخم په جلال آباد اولغمان کې وکرل سو .

په کابل کې دمستر نارتن په مشری دخرمنی کارخانه جوړه سو .

سردار کاکو جان دفتیر محمدخان زوی چی دسردار ایوب خان سره ایران او بغداد او هند ته فرارسوی و بیرته وطن ته راغی .

کرنیل ییسټ انگریز دکشک او چهل دختران د افغانی روسی سرحداتو دټاکلو لپاره دهرات شمال ته ولاړ .

انگر یزانو وانه- گومل- دوړ ونيول .

محمد اکبر خان دلانه پوری مومند خان تسلیم او په کابل کې میشته کړ سو .

ټولو محمد زوته دسن په لحاظ نروته له ۲۰۰ تر ۴۰۰ روپواوښخوته ۳۰۰ روپو نسی کالنی تنخواه مقرره سو په دی شرط چی دحاجی جمال نیکه له نسله وی .

سردار غلام محمد طرزی خپل

کلیات په کراچی کې د خپل زوی محمدزمان په خط چاپ کړه .

د امیر عبدالرحمان گرده مسلح عسکر ۴۰۰ ر ۱۴۸ ته رسیدلی چی ایله جاری هم ورسره شامل دی .

مهتر امان الملک دچترال حکمران چی دامیر شیر علی خان سره یی ښه روابط لرل وفات سو .

دجنرال سر لاکهارټ پرنګی لښکری دتوچی پر سیمه ورغلی، پښتنو د محی الدین ملاپونده په مشری په غزا لاس پوری کړه او غازی گلستان خان دوړ شهید سو .

په همدغه کال دشکتوی غزا وسوه چی پښتنو ۱۳۳ پرنګی سپاهیان او ۹ تنه لوی افسران ووژل اوغازی شیرعلی خان له ۲۵۷ تنو پښتنو سره شهید سو .

غلام محمد پوپل زی دچار سندی او سیدونکی دمولانا حالی مدو جزر اسلام په پښتو منظوم او محمدی قاعده یی ولیکله .

ملا احمد جان پښتو ری په پښتو ورقه گلشاه- قصه ممتاز- شهزاده بهرام گل انعام او نوری قصی نظم کړی .

ملا نعمت الله نو ښاری زبردست قصصی پښتو شاعر دلیلی مجنون فتح خان - موسی، گل مکی او نورو کتابو ناظم ژوندی و .

۱۸۹۳ ۱۳۱۱ ق

دمالستان دورشو گانو ټاکنه د کوچیانو او هزاره گانو تر منځ .

دپورنډه دهند خارجی سکرتر دهند او افغانستان دسرحداتو دټاکلو لپاره

مقرر او په ۲۱ ربیع الاول کابل ته راغی، چی له پامیره او بدخشانه پیا ترکاږو او چغی پوری دپورنډه لین وټاکل سو، اودکابل په دربار کې په دوشنبه ۳ جمادی الاولی اعلان سو .

اومعاهده یی په ۱۲ دنومبر امضا سو د دامیرتنخواه ۱۸ کلداری مقرره سو اود وسلو درانیولو اجازه یی ومو ندله . دا ویش ملت ندی منلیه ملا احمد جان توخی په مدرسه شاهي کی مدرس مقرر سو .

انگریزانو په نوی چمن کی دریل دریدځی جوکړه .

پادری هیوز خپل پښتو منتخبات کلید افغانی په لاهور کی چاپ کړه .

دمریانو د خرخلاو ممانعت .

دپورندلین دټاکلو اوخلوایښوولو له پاره د افغانستان له خوا لومړی سپه سالار غلام حیدر خان اوسردار گل محمد خان اوسردار شیریندل خان وټاکل سو او په پښتو دولتی اعلاناتو د ویش ښو و لو خپاره سو .

شاطر باشی بابا برق دغلو په نیولو او په دار ولو او په امنیت جوړولو وگمارل سو .

له انگریز څخه دری ملیونه او شپږ سو زره کارتوس را نیول .

دهزاره جات ورشوگانی حکومتی سوی .

دکابل دعیدگاه مسجد د ودانولو کار په دو شنبه ۱۶ شوال ۱۱ ق داستاد محمد اکبر بن استاد محمد عمر په معماری شروع سو، چی په ۹

جمادی الاولی ۱۳۱۵ ق ختم سو . مساجت ۴۳.۶۸۰ فت ۷۷ گنبد ۸ مناری په ۳۴ فټ لوړتیا. رواق ۴۴ فټ .

نوی ونی او نوی زرا عتی تخمونه اود مرغانو نسلونه په افغانستان کی خپاره سو .

دامیر عبد الرحمن فارسی رساله مرآت العقول په کابل کی چاپ سو (۵ ذی حجه ۱۱) .

دمولوی احمد جان الکوزی اساس القضاة کرده ۱۳۶ قاعدی دوهمه پلا په کابل کی ۱۲۳ مخه چاپ سو .

پیر احمد علی شاه قندهاری چشتی صوفی شاعر د دیوان خاوند په امرتسر کی وفات سو (۲ رجب ۱۱ق) .

۱۸۹۴ م ۱۳۱۲ ق
دقند هار تاجر دوست محمد خان دعبید الله توخی زوی په کراچی کی تجارتی نمایندہ مقرر سو او ۱۸ قمری هدایت نامه ور کړه سو .

میرزا عبد الله قند هاری کاکړی د میرزا محمد یوسف پر خای په مشهد کی وقایع نگار مقرر سو .

جنرال تاج محمد خان بدخشان ته ولاړ، چی هلته دشغنان پر سرحدو دروسیانو سره دتصادم دفاع وکی .

لارځ کرزن دواخان او بدخشان سرحدونه له روس سره وکتل اود جنرال له لاری هند ته ولاړ (ربیع الآخر) او بیاپه ۲۰ دجمادی الاولی

دپېښور له لاری کابل ته راغی او په ۳ دجمادی الثانیه دقندهار له لاری هند ته ولاړ .

ملك امیر محمد خان لوگری د

قندهار حکمران مقرر سو . د غزنی بند چی ډک سوی و بیا تعمیر او ترمیم سو .

سید دلاور علی شاه لاهوری د دمیرزا محمد تقی پر خای د انگریز گماشته په قندهار کی مقرر سو .

دمسیدو په تنگی کی د ملاپونده او انگریزانو جنگ .

شمیر افضل خان چترالی له کابله دباجوړ عمرخان ته وتښتید، او د امیر الملك او انگریزانو سره ئی جنگ وکی .

دهند ویسرا امیر عبدالرحمن وډاله چی لنهن ته ولاړ سی، مگر امیر خپل دوهم زوی سردار نصرالله خان په ۱۱ د شوال دهند له لاری لنهن ته واستاوه او هغه ته ئی یو

مفضل پرو گرام ورکی چی له وکتوریا څخه دا وغواړی چی د افغانستان سفیر په لنهن کی ومنی

انگر یزانو پر باجوړ حمله وکړه او عمرا خان افغانستان ته پناه راوړه او کابل ته راغی .

شمیر محمد خان گنده پوری پښتون دخور شید جهان په نامه د پښتنو تاریخ اود قبیلو خانگی په لاهور کی چاپ کړی .

دوزیر ستان دواڼه په غزا کی ۴۷۰ تنه وزیر اومسید شهیدان سو او د پرتگی له لښکره (۱۷۶۳) تنه و وژل سو .

دمولانا همز الله په مشری دمکین دریمه غزا (۲۱ دسمبر)

ملا قطب الدین توخی قند هاری (دمحمودنامی) شرح په فارسی وکښله

قاضی نقیب الله دقاضی میرجمال کنزی زوی دخانملا قاضی عبدالرحمن خان دنصیحة المؤمنین رساله شرح کړه (قند هار ۱۳ رمضان)

۱۸۹۵ م ۱۳۱۳ ق
سپه سالار غلام حیدر خان تنه فرمان صادر سو، چی ټول کافرستان بیخی ونیسی، هغه دکال تر پایه ټول کافر ستان په نور ستان بدل کی او ټول خلک ئی منلما نان سول .

دپنا میر دسرحد اتو ټاکنه د انگر یزانو او روسانو په وسیله ۲۰ ربیع الاول .

میر مرتضی خان دهرات دگازرگاه میر په ۴ ربیع الاول په هرات کی مړ سو او زوی ئی میر محمد عثمان پر خای کښینوست .

شهنزاده حفیظ الله دامیر عبدالرحمن زوی مړ سو (دربیع الثانی لومړی ورځی)

سیردار نصر الله خان دلنهن لښه سفره دکراچی، قند هار له خوا په یکشنبہ ۲۹ جمادی الاولی کابل ته رلیغی .

سیردار نصر الله خان دلنهن لښه سفره دکراچی، قند هار له خوا په یکشنبہ ۲۹ جمادی الاولی کابل ته رلیغی .

عمرا خان بلجوری دقند هار او هند له لاری حج ته ولاړ .

امیر محمد خان دقندهار حکمران مړ سو، او محمد علم خان قابو چی باشی په یکشنبہ ۲۸ شوال دقندهار حاکم مقرر سو .

په قند هار کی هراتی او نورزی سپاهیانو جنگ سره وکی او پسر پر گډ محمد صادق خان یی پلوا کړه چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

را وغوښتل سو . چترال او دیر انگر یزانو ونیول اوغازی مهتر امیر الملك ئی په مدراس کی بندی کی .

دمله کنده په گندهوکی دانگریزانو او پښتنو جنگ اود رانی زو سره معاهده (۱۲ ستمبر ۹۵م)

امیر عبد الرحمن خان دخپل کتاب پندنامه دنیاودین لومړی برخه پخپل خط ولیکه (کابل دروژی میا شست اصل نسخه دکابل دخپلی نسخوپه کتابخانه کی سته) .

دسو رابرت سنډ یمن ژوند او کارونو کتاب دهنری تهارن ټون په قلم له لند نه ۲۹ فصله ۷ ضمیمی خپور سو، چی دافغان او انگلیس د دوهم جنگ ښه تفصیلات لری .

سیردار ویلی محمد خان مشهور په لاتی داهیر دوست محمد خان زوی ۷۲ کلن په امر غمیر کی مړ سو .

(ولادت ۱۲۴۱ق)
۱۸۹۳ م ۱۳۱۴ ق

دمحرم په میاشت امیر عبدالرحمن دضیاء الملة والبدین لقب غوره کړی او سکه یی هم پدغه نامه ووهله .

ملاپونده په وزیرستان کی د انگریزانو سره ونښت او بیا کابل ته راغی او افغانستان ته یی د مهاجرت درخواست وکړی .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

درواز چی روسانو نیولی و، افغانستان ته وسپارل سو .
امیر عبد الرحمن خان په ټول افغانستان کی ۱۴۸۴۰۰ تنه مجهز لښکر درلود چی پیاده او سپاره او توپخانه او خاصه شاهي او پلیس او ایله جاری وو .

۱۸۹۷ م ۱۳۱۵ ق
د آزادو سرحدو تو پښتنو له انگریزانو سره جنگونه وکړه . ملا رجب بلخي خطاط وفات سو . د سوات په لنیا کی کی د پښتنو او انگریز جنک د غازی ملا مستان بونیری سر تور فقیر په مشری (۲۶ جولای ۱۸۹۷ م)

د پرنګی حمله پر بونیر باندي . د پورنډ دویش پر خلاف دموندو غزاله پرنګی سره، اود میچنی اتمه غزا اود پرانګ غار دریمه غزا . سید جمال الدین افغانی د سید صفتیر کنړی زوی د شرق لوی فکری پیشوا په استانبول کی وفات او بنخ سو (ولادت یی د کنړ په اسد آباد کی ۱۲۵۴ ق = ۱۸۳۸ م) دده هلوکی په ۱۰ جدی ۱۳۲۳ ش کابل ته راوړل سره اود پوهنتون په منځ کی بنخ سوه .

د کوهانپ له خوا د پرنګیانو حمله پر اورکزو باندي اود خلکو دفاعی جهادونه . د حکمنو غزاوی له پر نگیانو سره . د سوات د پیر زامنو عبد الحنان او عبد الخالق په مله کنده کی د پرنګی سره غزا وکړه .

له پرنګی سره دمه خیلو وزیرو غزای ۵۳ تنه شهیدان سوه او ۹۵۷ تنه پرنګیان یی ووژل . عباس خان د سردار سلطان محمد خان محمدزی زوی جواهر خمسه یا عناصر اربعه په بحر متقارب مشوی منظوم کړه (دکابل خطی کتابخانه) دی د گل عباسی او یوه تفسیر مؤلف هم دی .

سر دار احمد خان د امیر دوست محمد خان زوی د فارسی شعر دیوان لرونکی ۷۰ کلن وفات او په پینښور کی بنخ سو (ولادتی ۱۲۴۷ ق) .

۱۸۹۸ م ۱۳۱۶ ق

صاحبزاده حبیب الله فاروقی عشرت قند هاری په کابل کی فارسی شرازه عشق نظم کیء (غره رجب) پر بونیر د پرنګیانو بله حمله . دمیر بشیر خان ملک دین خیل په مشری په تیزراه کی یو حکومت غونډی جوړ سو او د خرمنی نو ټونه یی جاری کړه، خو تر شپږ و کالو وروسته بشیر خان افغانستان ته راغی .

۱۸۹۹ م ۱۳۱۷ ق

د شهر آرا برج او باغ په کابل کی د امیر عبد الرحمن په امر جوړ سو .

حمید الله د امیر الله زوی د سوابی د کالو خان او سیدونکی د پښتو احوال النساء ناظم ۹۲ کلن وفات سو (ولادت یی ۱۲۲۵ ق) .

۱۹۰۰ م ۱۳۱۸ ق

روسانو د ۲ فروری په یاد داشت کی انگریز ته وویل ، چی له شمالي سرحداتو څخه د افغانستانه سره مستقیم روابط قایمول غواړی .

سردار غلام محمد طرزی افغان شاعر او مؤلف او هنر من دشام په دمشق کی وفات او بنخ سو (د جمعی شپه ۱۵ شعبان ۱۸ ق) د افغانستان گوده تجارت ۴۰۵ ر ۱۵۶ او ۱ رو پیی وی میرزا محمد عبدالقادر خان کابلی (د او یماق مغل) کتاب په هند کی وکیښ چی د افغانستان او هزاره او مغولو احوال او قبایل پکښی لیکل سوی دی . (د امر تسر چاپ ۱۹۰۲ م) .

د سید جمال الدین افغانی تمة البیان فی التاريخ الافغان کتاب په عربی په مصر کی چاپ سو (قاهره ، العلم العثماني) ۱۹۲ مخه . میر محمد عثمان بن قاضی میر حسین خان کابلی شاعر خپل دیوان انیس المخزونین ترتیب کیء ده جمع النصایح په ۱۳۱۶ ق لیکلی و . د منشی سلطان محمد هندوستانی په قلم دوه ټوکه (لائف آف امیر عبد الرحمن) له لنډه نه چاپ او خپور سو چی فارسی ترجمه ئی دی (تاج التواریخ) په نامه دوه ټوکه د غلام مرتضی خان او حسین علی شیرازی په قلم له مشهده چاپ سو (۱۹۰۱ م) او بیا په بمبئی کی په (۱۳۲۲ ق) دوهمه طبع لری .

۱۹۰۱ م ۱۳۱۹ ق

امیر عبد الرحمن خان دکابل په باغ بالا کی د نقرس په ناروغی پسله ۲۱ کالو امار ته مړ سو ۱۹ جمادی الثانیه ۱۳۱۹ ق = ۱ - اکتوبر ۱۹۰۱

په ۳ داکتو پر دده مشر زوی حبیب الله خان په کابل کی پر تخت کښیښو ست دده امارت ۱۸ کاله و . له ۱۹۰۱ څخه تر ۱۹۱۹ م = ۱۳۱۹ تر ۱۳۲۷ ق پوری .

په ۹ د نومبر دهند شمالي غربي صوبه د هندوستان په قانون کی داخله سوه .

د سر دار محمد نادر خان کو رنی له دیره دونه کابل ته راغلل . ملا رمضان د ملا قضا هوتک

زوی د عیلي او نقلی علومو استاد ۷۰ کلن په کابل کی وفات سو (ذی حجه) مشهور مجاهد عالم او مرشد ملا نجم الدین کاکړ (دهلی صاحب) په هده کی وفات او بنخ سو (۲۱ رمضان) الرضی الی الله امیر حبیب الله قول مفورین چی خارج ته تللی وو ، معاف کړه او د راتنگ فرمان ئی صادر کیء (جمادی الثانیه) .

ملا عبد الباقی افغان خپل کتاب تبیین الواجبات لتخريب العادات په قند هار کی په پښتو نظم کیء . ۱۹۰۲ م ۱۳۲۰ ق .

په افغانستان کی کاختی او وپا و . . . انگریزی استازی سر هنری ډابس دافغان - روس د سر حداتو

خلی به ۱۹۰۲ - ۱۹۰۳ م کوه بیدله ۱۱۶۰ تر ۱۲۱۳ ق پیوری د نوید کرل...

له شلمه کابل ته د محمود طووزی بیرته راتگ .

مولانا خال محمد خسته د فارسی شاعر او لیکوال او مولف دملارستم تاجیک زوی په مزار شریف کی وزیریدی .

سید ضیاء الدین د عربی اقوم المسالک فی تدبیر الممالک په فارسی ترجمه کی .

سردار عبدالله خان توخسی د عبدالرحیم زوی ملکنه نائیب سالار او د مزار شریف نائیب الحکومه وه ۱۹۰۳ م ۱۳۳۱ ق .

مکما هون دانگر یزی ډلی مشر په سیستان کی دافغانی سرحداتو ځای ودرول .

دارالعلوم حبیبیه (اوسنی حبیبیه لیسه) لومړی عالی مکتب په کابل کی پراخت سو .

انگریزانو د کونړ او نور شمکی په ریلوی جوړولو پیل وکی .

سردار محمد نادر خان په عسکری منصب زر مشری (کنده کمشوری) مقرر سو ۱۳۲۱ ق = ۱۲۸۲ ش سردار محمد عزیز خان د سردار شمس الدین خان زوی دبلخ نائیب الحکومه او د فارسی شمزی دیوان خاوند و فوات او په مزار شریف کی بنج سو .

حمیدالله اخوند زاده (حمید) د پښتو شاعر او عالم د حمید و شریف او سیدونکی و فوات سو .

مولوی رحیم بخش خپل کتاب دولت دولایه (اردو) وکیبنی چی

بافغانه نستان والا قعن لری (قوسی رفیق اخبار کی هم له اکتوبر سو نومبر ۱۹۰۳ م پوری خپور سوی دی ۱۹۰۴ م ۱۳۲۲ ق .

سردار عنایت الله خان د امیر مشر زوی د هند وپسرا لارډ کرزن په بلنه هند ته ولاړ (۱۲ د سمبر) محمد یوسف اشغری پښتو پش لیکونکی د توبه لنصوح قصه له اردو څخه ترجمه او چاپ کړه .

حاجی محمد محسن قند هاری متخلص په شهاب چی په ۱۳۰۰ ق له قنده هاره فرار سوی و خپل د پشتر دیوان ئی تکمیل کیء (دهند پتیاله طبع ۱۳۲۸ ق) .

شیخ عبدالوهاب د ماښکی پیر د سولت د اخوند خایفه د نوښار په ماښکی کی وفات او بنج سو .

میرزا یعقوب علی خانی کابلی مورخ (پادشا هان متاخر افغانستان) کتاب وکیبنی .

دوه ټوکه د کابل طبع ۱۳۳۴ ر ۱۳۳۶ ش .

امیر حبیب الله خان د ټولو هزاره گانو فراریانو د معافی او وطن ته د بیرته راتگ فرمان صادر کی .

(یکشنب ۱۲ رمضان ۲۲ ق) دعسی هم د لوی اختر په میاشت کی یو چاپی فرمان د اشتهار په ډول خپور سو ، او د دولت کارو د تنظیم لپاره داسی مقرری و سوی .

۱ - سردار نصر الله خان د نائیب السلطنه په لقب چی د پاچا

نائب و .

۱۲ - شهزاده عنایت الله خان د معین السلطنه په لقب د سردار نصر الله خان نائب .

۳ - شهزاده امان الله خان د عین الدوله په لقب .

۴ - سردار عبدالقدوس خان ایشک آقا سی د اعتماد الدوله په لقب .

۵ - میرزا محمد حسین خان پسر گایر کړتوال د افغانستان مستوفی الممالک . ملکی او نظامی جرنیل .

۶ - خوشدل خان لوی ناب دکابل نائب الحکومه .

۷ - سردار عبدالوهاب خان امین المکاتب سو ، چی قولی د نائب الحکومگانو تر اختیار لور لیکونه به ده ته راخصی او نائیب السلطنه یا پاچاه به ئی و پرا ندی کوی .

۸ - سردار محمد یونس خان امین الوجوهات یعنی د تجار باشیانو او بندو یانو او واخله باشیانو مشر .

۹ - فتح محمد خان د کوتوالانو مشر .

۱۰ - ناظر محمد صفر خان امین الاطلاعات چی د میزبانو او اخبار چیانو مشر و .

۱۱ - سردار عبدالله خان قوم تیموری دامین الزکات په لقب دکاتبانو مشر .

۱۲ - دشرعی او حقوقی مراجعانو او دعوتو وو لپاره د (۲۲) تنو علماوو یوه ټولنه د (میزان الشرع) په نامه جوړه سوه چی مشر ئی میو علی جان خطیب او نائب ئی ملا عبدالرزاق خان دی او دوی بنه د دستور العمل میزان الشرع ، سره سم کار کوی (د امیر حبیب الله مهر) .

۱۹۰۵ م ۱۳۲۳ ر ۲۴ ق .

لویس ولیم ډین د هند خارجه سکرتر کابل ته راغی او د امیر حبیب الله خان سره ئی په ۲۱ مارچ = ۱۴ محرم داسی معاهده لاش لیک کړه چی د مخه امیر عبدالرحمن خان په ۱۸۸۰ - ۱۸۹۳ م له انگریزانو سره منلی وه .

د سراج الاخبار د انجمن تانیس او په کابل کی د مولوی عبدالروف خان قند هاری په مدیری د سراج الاخبار افغانستان لومړی شماره خپریدل ، پنجشنبه ۱۵ ذیقده ۲۳ ق ۱۱ جنوری ۱۹۰۶ م (فقط یوه شماره نشر سویده) .

سردار محمد نادر خان غنهمشر سو .

محمد شهاب الدین خان نائب خپل تاریخ (افغانه) دوه ټوکه په اردو په لاهور کی چاپ کی .

۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق .

دایران پادشاه دمکما هون حکمیت دهلمند داوبویه ویشنه کی ر دکی .

محمد يوسف رياضي هروی د محمد حسن سدوزی زوی (د حیات سلطان ابدالی له پښتنه) چی مورخ اولیکوال په سیاست لگیا سړی و، خپل کتاب بحر الفوائد (کلیات ریاضی) یی په مشهد کی ۵۷۲ مخه چاپ کړی چی دافغانستان او ضاع ښه ښکاره کوی. (ولادت په هرات کی ۱۲۸۸ ق).

افغانستان د اوگسټ هملتون تالیف په لندن کی چاپ اوڅلورسو د کتاب دافغانستان مفصل جغرافی او اجتماعی معلومات الری .

۳۱ می ۱۸۲۵ - ۲۰ اکتوبر ۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق

دهتری جارج را ورتی مشهور پښتو پوهاند او مورخ اوپر پښتو د پښتو تالیفاتو خاوند دژوند دوره .

یوڅو تالیفات یی: (۱) پښتو گرامر په انگلیسی دریمه کامله طبعه ۱۸۶۷ م (۲) پښتولغت دوهمه طبعه ۱۸۶۷ م (۳) گلشن روه ۱۸۶۰ م (۴) دافغانی شاعرانو منتخبات د ۱۸۶۴ م طبعه (۵) دطبقات ناصری انگریزی ترجمه ۱۸۸۱ م .

۱۹۰۷ م ۱۳۲۴ ر ۲۵ ق

امیر حبیب الله خان دهند د ویسرا لارډ منتو په بلنه هند ته ولاړ (۲ جنوری) .

ده په ۱۶ جنوری غره ذوالحجه ۱۳۲۴ دعلی گي اسلامي کالج وکوت او الطاف حسین خالی دهند شاعر په فارسی دده استقبایه قصیده

وویل، امیر دی کالج ته ۲۶ زره کلداری اعانه ورکړه او د لاهور کالج ته یی ۲۰ زره روپي اعانه ورکړه او بنیادیی پخپل لاس کښینمو په ۷ مارچ لههنده وطن ته راغی .

د عبدالباقي افغانی کابلی عالم دژوند وخت، دی دمشق ته تللی و یوه رساله لری : رسا له غی الاخذ بخبر البرق لاثبات رمضان و غیره لومړی طبی مکتب په کابل کی جوړ سو .

انگریز او روس په ۳۱ داگست په افغانستان او ایران او تبت کی دخپل نفوذ دسیمو د ټاکلو لپاره معاهده سره وکړه .

دجبل السراج داوبو د برښنا کارخانه جوړه سوه .

امیر حبیب الله خان دگورد افغانستان په دوره ولاړ (۱۳۲۵ ق = ۱۲۸۶ ش) .

دقند هار نهر سراج دهلمندله رود څخه افتتاح سو .

دزخه خیلو اړیدو غزاوی له پرتگی سره په وادی بازار کی .

شیخ محمد رضا هروی د امیر حبیب الله په نامه (خزاین السکوک فی مسکوکات الملوك) دافغانستان پر مسکوکاتو باندی وکین .

محمد عبد الحکیم خان لودی د پښتنو تاریخ (حیات لودی یا شوکت افغانی) دري ټوکه په آگره کی په اردو خپور کړی .

هتورام (تاریخ بلوچستان) په لکنهو کی چاپ کړی چی دبلوڅو او پښتنو تاریخ دی .

۱۹۰۸ ۱۳۲۶ ق

سردار محمد نادر خان دجنرالی (لواشتری) منصب ته ورسیدی .

پښتنو پر برنگی حمای شروکړی او اتمان خیلو د پراښک غار څلرمه غزا وکړه او د میچنی نهمه غزا ونښته .

په لندن کی دافغان انگلیس دوهم جنگ تاریخ چاپ سو .

داملا عزت الله عزت انصاری بلخی عالم اوشاعر په صالح آبادکی وفات سو .

خیر الله خیری نعمت خیل دپر سوات اوسیدونکی پښتو شاعر وفات سو .

شاپسند محمدزی پښتو شاعر دکندی نوښار او سیدونکی ۸۰ کلن وفات سو (ولادت یی ۱۸۲۸ م) .

ملتان زخه خیل اړیدی دخیبر د جنگونو پهلوان او پر پېښور ښار حمله کونکی دپر نگي دښمن ژوندی و .

دعبد الحکیم افغانی قند هاری حنفی فقیه او زاهد او مؤلف وفات په دمشق کی، دکشف الحقائق او شرح شاطبیه او حاشیه شرح بخاری او شرح هدایه او حاشیه تفسیر نسفی او شرح المنار مؤلف .

(ولادت ئی ۱۲۵۱ ق)

شیخ محمد رضا هروی د غزنی دشمنڅو او تاریخی ډبر لیکنو په

بیان کی په خورا ښه خط (ریاض الا لواح) دامیر حبیب الله لپاره تالیف کړی (عکسی چاپ کابل ۱۳۴۶ ش) .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۶ ق

دانلی کونل غزاله پرتگی سره . جی- بی ټیټ TATE دافغانستان او بلوچستان او ایران دسرحدونو دسفر کتاب ۹ باببه مصور دنقشو سره له لنډنه خپور کړی .

دسرحدونو دټاکنی ددلی یوغری و .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۷ ق

دمارج په میاشت کی د اخوان افغان دسیاسی او مشرو طیت غوښتنو نکی ډلی غړی و نیول سوه او مولوی محمد سرور واصف قندهاری او دده ورور سعد الله قند هاری دمولوی احمدجان الکوزی زا من او لعل محمد کابلی او جوهر شاه غور بندی او محمد ایوب پوپلزی قند هاری او وژل سوه او ۳۵ تنه بند یان سول .

۱۹۱۰ م ۱۳۲۸ ق

دکابل او جلال آباد ترمنځ دتینلفون لو مړی لین جوړ سو .

لو مړی مکتب حربیه په کابل کی جوړ سو .

دافغانستان گز یتیر په هند کی مرتب او چاپ سو .

د سراج الا حکام فی معاملات الا سلام فارسی فتاوی لو مړی ټوک

۶۷۴ مخمخه. میر علمی جان خلیب
 دادر السلطنه او مولوی عبد الرزاق
 مدرس تالیف اود میزان التحقیقات
 الشرعیة علما وو تصحیح کره چی ده
 امیر حبیب الله خان په نامه دکابل
 په شاهي مطبعه کی چاپ سوه (یوه
 مقمعه ۲۱ بابونه)
 عمر دین عمر د زین المعابدین اتمان
 خیل زوی د مردان او سیدونکی خیل
 پښتو دیوان ترتیب کی ۷ (۷م۷)
 ۱۹۱۱ م ۱۳۲۹ ق
 سراج الاخبار افغانستانیه دمحمود طرزی
 په مدیری خپور سو (۱۵ شوال
 ۱۳۲۹ ق ۱۶ میزان ۱۲۹۰ ش)
 سرفار عبد الله خان توخی دبلخ
 دولايت حکمران مړ سو او سر دار
 عبد الیو هاب خان دهخني امین
 المکاتیب دهغه پر خای حکمران
 سو.
 عبد الرحیم خان دهرات دعسکرو
 په جر نیای مقرر سو (رمضان)
 دنیلاب پل په گل بهار کی د
 مستر هالیدی په انجیری په
 ۱۷ شوال ۱۱ اکتوبر ۱۸ میزان
 ۱۲۹۰ ش افتتاح سو.
 په کابل کی لومړی یتیم خانه جوړه
 سوه ذیحجه ۲۹ ق
 په کابل کی دامیر حبیب الله خان
 په فرمان دطرابلس غرب دشپه
 او یتیمانو لپاره بسپنه ټولنه سوه
 (ذیحجه)
 لهانگر یزانوسره دباپیری دملا صاحب
 (میر سید جان) دشبقدر غزا (دی)

په ۱۳۴۲ ق په چار منک کی مردی
 ۱۹۱۱ م ۱۳۳۰ ق
 جلال آباد او غفمان پر لاره، د
 کابل پر سین دستر هالیدی په
 انجیری په درو ننه کی یوه
 اوژد معلق د اوسپنی پل جوړ سو
 (صفر - جدی)
 دجلال آباد نهراج سراج جوړ سو
 (صفر - دلو)
 دوست محمد خان ناظم بار کزی
 په ۱۲ محرم د دار العدالت سر کرده
 مقرر سو.
 دلغمان دقلعه السراج و دانی جوړه
 سوه.
 سردار عنایت الله خان په کابل
 کی مطبعه عنایت جوړه کره.
 سردار محمد عزیز خان د سردار
 محمد یوسف خان زوی ایشیک
 اقباسی خارجه مقرر سو.
 سید شاه خان نایب ستالار د
 جلال آباد عسکری مشر مقرر سو.
 دمنگاو ښورښت او ددوی دارامولو
 لپاره دحضور دجرنیل سر دار
 محمد نادر خان لیرل (۲۳ جمادی
 الاولی) دغه ښورښت د روزی په
 میاشت کی تمام سو او سر دار
 محمد نادر خان دحضور نایب ستالار
 مقرر سو.
 په پغمان کی خنی نوی ودانی لکه
 سپیل - ستاره - بیت الصیف.
 سراج الاخبار په دوهم کال کی
 په جر فی چاپ او حضور خپور سو

(روا سوال = ۲۹ ستمبر = ۴ میزان
 ۹۱ ش)
 دهند دسرحدی صوبی په پښور
 او مردان کی معارف او مکتبونه جوړ
 سول چې داوی بیداری اثر ونه ئی
 پر پښتنو وکره.
 مولوی شاه عباس مجد وپ د
 شاه عبد الرحیم دهلوی زوی د
 شاه عبدالعزیز وراړه چی په ۱۲۴۲ ق
 ئی له دهلوی څخه کابل ته هجرت
 کړی و ۱۱۵ کلن په کابل کی وفات
 سو (جمعه ۱۵ رمضان)
 حاجی ملا عبد الله هروی خطاط
 دملا دلدان زوی په هرات کی ژوندی
 و.
 ۱۹۱۲ م ۱۳۳۱ ق
 سراج الاخبار دپښتو پر قدامت
 او اصالت خاصه مقاله نشر کره
 (۱۵ صفر ۲۳ جنوری ۳ دلو).
 برکه عبد الوکیل خان دقندهار
 عسکری قوماندان مقرر سو
 (جوزا ۹۲ ش)
 سردار عنایت الله خان دمعارفو
 په نظارت وگمارل سو.
 په وزیرستان کی همسیدو او
 تهریدو قبیلوی جنگ (۳ اگست)
 ددرانداری دتذکرې نظر منامه په
 (۱۱۵) سوادو کی دامیر حبیب الله خان
 په امضا خبره سوه (۲۵ سنبله)
 سیا چاه او شکنجه کول منسح
 سول (شعبان)

دسرمدار عنایت الله خان
 په نظارت جوړ سو او نظر منامه
 ئی نشر سوه (۹ عقرب)
 قومی باغ ته کابل کی جوړ سو
 (وزو ستنی وزارت حربینه)
 په قند هار کی په یگشنبه ۱۹ ذشوال
 خلکو پر سردار محمد عثمان خان
 نائب الحکومه بانندی بلوا وکره او
 قاضی اهرالله دقاضی میر جمال پشندی
 زوی اود هغه زوی حمید الله ئی مړه
 کړل. سردار محمد عثمان خان
 موقوف او پر خای ئی سر دار
 محمد یونس خان امین الو جوهات
 مقرر سو. اود قند هار دسپاهیا نو
 پر معاش دمیاشتی ۲ رو پی زیاتی
 شوی (۲۴ ذیقعه)
 مهديخان دانگر یزی هند سفیر
 له کابله ولاړ او پر خای ئی
 سیف الله خان کابل ته راغی.
 دسراج التواریخ اول او دوهم
 ټوک دفیض محمد هزاره په قلم په
 کابل کی چاپ او خپور سو.
 انوانه ملا محمد عمر سلجوقی
 دملا محمد ایوب زوی دهرات مشهور
 مدرس او مؤلف دالملم فی الاصول
 او شرح کافیه - رساله امکان خاص
 و عام - حاشیه ایسا غوجی او نورو
 کتابو مؤلف په هرات کی وفات سو.
 محمد عمر خان بردرانی هیروی
 خطاط او هنرمند من ملامک په هرات کی
 مړ سو په هغه وخت کی دهرات بل

خطاط محمد رحيم خان الكوزي هله ژوندى و.
۱۹۱۳ م ۱۳۳۲ ق

دشركت موتر كار افغانيه په نامه لومړى دحمل و نقل شركت په كابل كې جوړ سو. (قوس)

دوزيرو روحاني او مجاهدين مشر ملا پونده په وزيرستان كې وفات سو (جدى)

دحكومت مالى مشهور سرگند عبد الاحمد خان دسنت مغربى لوى خان په كابل كې ووژمه سو (ديكشنې شپه ۷ صفر)

لومړى دار المعلمين په كابل كې افتتاح سو (ربيع الاول) مد ير ئى مو لوى عبد الرب خان و.

لومړى دهند وانو ابتدايى مكتب په كابل كې جوړ سو (محرم)

حاجى شاه بيك خان په دهلي كې دافغانستان سفير سو.

دورينو كالو ماشين خانه په كابل كې افتتاح سو (يكشنبه اجمادى الثانيه)

دمعا ريفو دامورينو نظامنامه (۸۵) مادى دسردار عنايت الله خان له خوا نشر سو (۱۵ محرم)

محمد نعيم خان نائيب سالار د هرات عسكرى قوماندان سو (۲۷ جمادى الثانيه)

سردار محمد ايوب خان دميوند مجاهد په سه شنبه ۱۷ د اپرېل ۱۹۱۴ م ۱۱ جمادى الاولى ۲۲ ق =

۱۷ حمل ۹۲ ش په لاهور كې وفات سو.

او په پيښور كې شيخ صو. عمر ئى ۵۷ كاله و.

سردار محمد قادر خان نائيب سالار دسپه سالار امير محمد خان پرخاى دافغانستان سپه سالار سو. (سه شنبه ۲۱ رجب ۱۳۳۲ ق)

عمومي لومړى جنگك وبنست (رمضان = اگست = ۱۹۱۴ اسد) او امير حبيب الله خان دشوال په لوله ورځ په يوه لوى دربار كې د افغانستان بيطرفى اعلان كړه، او بيا ئى په شنبه ۱۲ ذيقعد ۱۳۳۲ ل كابل ۱۴ په بل لوى دربار كې تاسيد كړه.

شهبازده امان الله خان دمحمودطروزي دلور نسر يا سره واده وكړه (چهار شنبه ۲۲ ذيقعد ۱۹ محرم ۱۱ نومبر)

په شرقى سرحداتو كې دانگريزا نو ير خلاف دقبائلو نهضتونه.

محمد عبد السلام خان عمر خيل پښتون په هند كې دنسب نامه افغانان كتاب چاپ كړه (رامپور ۱۹۱۴)

نديم بلخي دسردار نصر الله خان لپاره (نديم المحافظ فى تشرېحه نزهت المجالس) په فارسي وگڼيس (خطى) محمد رحيم اندر په قندهار كې هزار مسایل په پښتو نظم كړه ميا فضل حق مجددى د ميا محمد عمر شهيد زوى په هرات كې وفات او بنسج سو.

تعمان الدين احمد كساكا خيل د

پښتو ظفرالنسا تاليف كړه او دده ماينى زينت النساءو كينيس.

شيخ عبد الوهاب دمانكى ملاصاحب مشهور مرشد اود پښتو عقايد دالمؤننين مؤلف په مانكى شريف كې وفات او بنسج سو.

قادى رحمت الله واضح بخارى (تحفة للاصحاب فى تذكرة الاصحاب) وگڼيس چې دافغانستان د شمالى خوا دشاهرانو حال هم لري. (دنا شكند چاپ)

۱۹۱۴ م ۱۳۳۲ ق - ۳۴ ق

دجبل السراج دبر پښنا كا رخانه افتتاح سو (مهر جدى جنورى) غلام محى الدين خان دقطيفن او بدخشان نائيب الحكومه په ۱۱ محرم مرسوه او پرخاى پرامين الاطلاعات ناظر محمدصفر خان مقرر سو په كابل كې پنځه ابتدايى مكتبونه

دمو لوى عبد الرب خان په مديري افتتاح سو (سه شنبه ۱۲ جمادى الثانيه) د اكتوبر په مياشت دندر ماير او هنتنگ په مشرى دالمان او تركيې

لو استريا يوه را ليرلى ډله داپران او هرات له خوا كابل ته راغله، چې دافغانستان حكومت پر انگريزانو را وپاړوى ۱۹۱۶ ترمنځ پورې په كابل كې وو، له دې ډلې سره راجه مهند پر تال او مولوى بركت الله هندی آزا ديخوا هان هم وو.

مولوى عبد الرؤف قند هاروى مشهور عالم اود امير حبيب الله خان ملاى حضور په شنبه ۱۶ شوال په كابل كې وفات سو.

په كابل اوتورونو پښارو كښ دكولرا ناروغى خپريدل (رمضان ن - شوال)

مولوى عبد الرب خان د دار المعلمين مدير اود ابتدايى مكتبو سر بنسټه دار دخپل پلار مولوى عبد الرؤف پرخاى ملاى حضور هم سو.

دسندا كې ملا احمد جان داباسين دكو هستان او سيد ونكى مجاهد سيد عبد الجبار شاه له ستانى څخه را وغوښت او هغه ئى امير وټاكه، پخپله قاضى القضاات سو، او له انگريزانو سره يې دجهاد اعلان وكړه او دچكدرې او ملا كنده غزاوې ئى شرو كړې.

ملا محمد حسين سلجوقى د ملا عبد الاحد هروى زوى چې خطاط او عالم او صوفى سړى و ۹۸ كلن په هرات كې وفات او بنسج سو.

شاه محمد سدوزى د شهبازده ايوب لمسى دسند په ټپلې ښار كې دخپل خاندان تاريخچه وليكله داغا بدردراني كتابخانه په گړى ياسين كې عبد الله پوپلزي شاعر د پښتو عبرت نامى او ديوان خاوند په قند هار كې وفات سو.

سيد مير مشوايى هروى زبردست شاعر او نقاش او خطاط اود ديوان خاوند په هرات كې وفات سو. (ولا دت ئى ۱۲۸۰ ق)

۱۹۱۵ م ۱۳۳۴ ق - ۳۵ ق

پښتو ژبه د حبيبيه مدرسى په نصاب كې داخله سو. د وزيرستان دخلكو جنگونه له انگريزانو سره.

(ولادت - ۱۳۹۰ ق)

ناصر الملک د جتړال مصالحي مېشر د افغانستان د ابتدايي او عالي دتحفه - الابراز او مشرق الانوار او صحيفه التکوين مؤلف د جتړالي ژبي دليک او لوست بنياد کښيښو او د دی ژبي مخصوص حروف يی دواج کړه. (متوفا، ۱۹۴۲ م.)
ندیم بلخي د رحمت الله زوی د ديوان خواند شاعر و. وفات سو (ولادت يی ۱۲۵۴ ق)

۱۹۱۷-۱۳۳۶ - ۲۷ ق

ميان گل عبدالودود د عبدالخالق زوی د سوات داخوند لمسی په سوات کې د امارت اعلان و کړ. په نورستان کې (۶) ابتدايي مکتبونه جوړ سو. (جمادی الاخری ۳۶ ق)

۱۹۱۸-۱۹۱۹-۱۹۲۰ م ۱۳۳۷-۳۸ ق

د پښتنو غزاوی له پرتگی سره د مغول کوټ غزا - د ټانک غزا - د اپوزی غزا - د ټوچی غزا - د کسي غزا - د کاوې غزا - د مايجی گری غزا - د زوی غزا - د دراین غزا - د ترکی غزا دقلعه دوه غزا -

۱۹۱۸ م ۱۳۳۷ ق

لومړی موزيم په کابل کې جوړ سو. په ۲۴ دلو ۹۶ ش ۱۳ فروری ۱۸ م سراج الاخبار دافغانستان د استقلال څخه باب کې یوه مفصله مقاله خپره کړه چې دافغانستان د استقلال غوښتنو فکري تقويه کړه (سراج الاخبار ۷ کال

محمود طرزی دسراج الاخبار په سرمقاله کې د (حی علی الفلاح) تر عنوان لاندی دافغانستان د استقلال تحریک علنی کړ. او دغه سر مقاله شمس سو. (غره ربیع الاول ۳۴ ق ۱۶ حی ۹۴ ش)

په جمادی الثانيه - حمل ۱۳۹۵ کې دافغانستان مشهور مشایخ کابل ته دعوت سو چې دامیر سره وگوري لکه داسلام پور پانجا د موسی اخوند زاده - دنگاب ملا - د هدی آخرند زاده - دبرومیا صاحب - میانصاحب حصارک شمس العقی - استاد هیه - دشور بازار حضرات - شینخان صاحبان - حافظ جی صاحب صرفی صاحب - ملامحمد مرید - ملا عبدالغفار آخرند زاده

د دغو مشایخو اود خلکو دوکیلانو په شمول یوه لویه جرگه دامیر په حضور کې جوړه سو. اود ملت داتفاق اود دولت دسیاست (بیطرفی) تا پید یی وکړه (جمادی الثانيه ۱۰ ربیع - حمل)

د هندوستان دآزا دیخوا هانو مهاجرین افغانستان ته دراجه مېنډر برتاپ سفره راغلل چې دباپر په باغ کې و اوښیدل

سردار عنایت الله خان ناظم حربیه سو

فضل واحد دترنگزو حاجی صاحب دمومند وپه ملگری پر شیدر حمله وکړه

عبد الغفور ندیم دکابل شاعر و غلام حیدر زوی ۲۸ کلن په کابل کې وفات سو. (سه شنبه ۱۳ رجب دده دیوان په ۱۳۰۹ ش په تیران کې چاپ سو. (ولادت یی ۱۲۹۶ ق)

سرمست اړیدی په تیرا کې له پرتگی سره دغزا اعلان وکړ

محمد عثمان فرحت کابلی شاعر خپل کلیات تر تیب کړه نیک محمد جاریکاري عمده الفریض په فارسی وکښ چې دکابل په سنگی چاپ په دغه کال دمعین السلطنه عنایت الله په امر خپور سو

۱۹۱۶ م ۱۳۳۵ ق

په وزیرو قبیلو کې شورښتونه سید عظیم شاه مشهور په شلمآقا دقلعه قاضی، په جمعه ۲۴ ربیعان ۳۵ ق وفات سو

د افغانستان د استقلال غوښتنی دبلبل گرفتار په رهزی شعرو کې د ښاغلی عبدالهادی پریشان لخوا په فارسی اود مولوی صالح محمد قندهاری له خوا په پښتو په سراج الاخبار کې نشر سو (ربیع الثاني ۲۵ ق ۵ دلو)

محمد حسن راقم انکزی شاعر او محاسب او مؤلف چې په ۱۳۲۷ ق دمشرو طیت په حرکت کې ښدی سو و په محبس کې وفات سو

د مذاکری له پاره واستول سو .
 ۱۹۱۹م ۱۳۳۷ل ۱۳۸۱ق ۱۲۹۷-۹۸ش
 امیر حبیب الله خان تر ۱۸ کاله
 سلطنت وروسته دلغمان په کله گوش
 دره کسی په تفنگچه و وژل سو
 (د پنجشنبې شپه درې بجې
 ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۷ ق ۱۹ دلو
 ۹۷ش ۲۰ فروری ۱۹ م) لویه
 جلال آباد کی د سردار نصو الله خان
 سره په امارت بیعت و سو .
 مولوی عبدالرب دامیر حبیب الله
 خان د حضور ملا اود ابتدایی مکاتبو
 او دارالمعلمین مدیر په جلال آباد کی
 دحوت ۹۷ش په اولورخو کسی
 وفات اوهوری ینخ سو، دغسی هم
 دچارباغ ضیا معصوم نقشبندی لوی
 روحانی پیر هلته وفات سو. امان
 افغان دامیر حبیب الله مرگ د
 سلطنت دمقام اود مولوی عبدالرب
 مرگ یی دشریعت دریاست اودضیا
 معصوم مرگ یی دطریقت دریاست
 خالیتوب وگانه، چی په یوه واردری
 سره مقامه خالی سول (امان افغان
 لومړی گنه ۲۲ حمل ۱۲۹۸ش)
 د فروری له ۲۱ تر ۲۸ پوری
 امان الله خان په کابل کسی دخپل
 امارت لپاره اقدامات کول .
 او په جمعه ۲۱ فروری ۱۹ م حوت
 ۹۷ش ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۷ ق
 اعلیحضرت امان الله خان په کابل
 کی یز تخت کینیتوست .
 په ۲۸ فروری دافغانستان کامل

استقلال دکابل په لوی دربار کی
 اعلیحضرت امان الله خان اعلان کیء
 او سردار نصرالله خان له جلال آباد
 په پنجشنبې ۲۵ جمادی الا ولسی
 ۱۳۳۷ق خپله بیعت نامه ورته
 راوا ستوله دغسی هم سردار
 عنایت الله او حیات الله په جمعه ۲۶
 جمادی الاولی دبیعت مکتوب ورته
 راوولیرلی. (امان افغان ۲ گنه ۷ تور
 ۹۸ش .)
 په ۳ مارچ ۱۹ م = ۱۲۹۷ش
 امان الله خان دهند ویسرا ته دافغان
 او انگریز د نوی معاهدی پیشنهاد
 دافغانستان دکامل استقلال اومتساوی
 حقو قو بر اساس باندی وکیء
 محمود طرزی د سراج الاخبار
 مدیر ناظر خارجیه مترسو (حمل
 ۱۲۹۸ش) .
 دشورا خاص مجلس په کابل
 کی افتتاح سو (تور ۹۸) .
 په افغانستان کی دوهمه پلا
 کابینه جوړه او وزیران (ناظران)
 ئی په سر کی مقرر سول (تور
 ۹۸ - می ۱۹) .
 (۱) دائره نظارت عدلیه - ناظر
 عدلیه محمد ابراهیم خان .
 خای: عین العمارت .
 عین العمارت .
 (۲) دائره نظارت حریه - ناظر
 حریه صالح محمدخان سپهسالار
 خای قومی باغ .

(۳) دائره نظارت خارجیه - ناظر
 خارجیه محمود بیگ طرزی . خای
 بیت الشوری .
 (۴) دائره نظارت معارف - ناظر
 معارف عبد الحیب خان
 خای: قصر شهر آرا .
 (۵) دائره نظارت مالیه - ناظر
 مالیه میرزا محمود خان . خای
 باغ مہمانخانه .
 (۶) دایره نظارت تجارت: ناظر
 تجارت غلام محمد خان . خای:
 باغ مہمانخانه .
 (۷) دایره نظارت نقلیات: ناظر
 نقلیات میرزا عبدالقا در خان
 خای: اصطبل عامره .
 (۸) دایره نظارت زراعت - ناظر
 علی جان خان . خای: محکمه
 مراد خانسی .
 (۹) دایره صدارت عظمی اعتماد
 الدوله عبدالقدوس خان . خای:
 قصر باغ مہمانخانه .
 په ۲۷ مارچ ۱۹ م ۷ حمل
 ۱۲۹۸ش د شوروی روسی
 ترکستان د خار جی امورو کمیسار
 بوکو یا ولینسکی د افغانستان
 حکومت ته ولیکل چی دشوروی
 حکومت ټول زاپه قرار دانوونه لغو
 کړل ، او دټو لو اسلامی دولتو او
 افغانستانه سره د دوستی روا بط
 غواړی او استقلال ئی منی ، او له
 مسکوه ښاغلی براوین تا کلی سوی
 دی چی د افغانستانه سره سیاسی

دوستانه روابط او تجارتی مناسبات
 ونښلوی .
 په ۷ داپریل ۱۹ م ۱۸ حمل .
 ۱۲۹۸ش رجب ۱۳۳۷ ق :
 اعلیحضرت امان الله خان لینن
 ته یولیک واستاوه چی د افغانستان
 استقلال او دوستی خواهشو نه
 ومنی .
 په همدغه تاریخ د افغانستان
 خارجه وزیر محمود طرزی دشوروی
 دولت خارجه کمیسار چیچر ین ته
 یولیک واستاوه ، چی د افغانستان
 دوستانه خواهشو نه او استقلال
 ومنی او د اعلیحضرت امان الله خان
 مکتوب لینن ته وپانندی کسی ددی
 لیک جواب د لینن له خواه په ۲۲
 می ۱۹ م تور ۹۸دمبارکی او خوښی
 سره راورسید .
 په ۲۱ داپریل ۱۹ م ۳۱ حمل
 ۱۲۹۸ش .
 امان الله خان لینن ته ددوستی
 لیک او د افغانستان د استقلال د
 اعلان د کامیابیدو لیک واستاوه او
 جنرال محمد ولی خان ئی د فوق
 العاده سفیر په ټول د مذاکری لپاره
 ورته معرفی کی ء، دی دمی په ۲۸
 تاشکند ته ورسید . او په ۱۴
 اکتوبر ۱۹ م ئی دلینن سره په
 مسکو کی ملاقات وکیء
 د امان افغان لومړی شماره د
 سراج الاخبار پر خای د ښاغلی

راولپنډی ته ولاړل (دلو ۱۲۹۸ ش)
 دروغی لیکنی امضا کړه (۸ اګست ۱۹ م (۱۱ ذیقعدہ ۱۳۳۷ ق) .
 د افغانستان د استقلال د جنگ پروخت د ترنگزو حاجی صاحب او مولانا سیف الرحمن الکوزی دموندو په ملګری د شهبندر دوهمه غزا له پرنگی سره وکړه .
 قاضی القضاة خان علوم سعدالدین خان بارکزی په کابل کې وفات سو (۴ میزان ۱۲۹۸ ش) .
 او دده پر ځای یی زوی قاضی عبدالشکور خان قاضی القضاة سو .
 محمد ابراهیم حیرت کابلی شاعر د تحفه شهنشاهی او دیوان اشعار خاوند و فات سو په جشنی ۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۷ (ولادت ۱۲۵۰ ق) .
 د اعلیحضرت امان الله خان په امضاء (کتابچه قانون گذاری حکام افغانستان) په کابل کې چاپ او خپره سو ۱۲۹۸ ش .
 سردار محمد سلیمان خان وزیر معارف سو (۹۸ ش) .
 د ۱۲۹۸ ش کمال مالی واردات څلویښت ملیونه کابلی او مصارف ۳۱ ملیونه او ذخیره ۹ ملیونه وه .
 ۱۹۲۰ لم ۱۳۳۸ ر ۳۹۹ ق ۱۲۹۹ ش د افغانستان لو مړی د ما لیبی نظامنامه خپره سو (احمل ۹۹ ش ۲۱ مارچ ۲۰ م) .
 په کابل کې لو مړی ملی کتابخانه جوړه سو (حمل ۹۹) .

عبدالشکور خان د افغانستان سفير د بخارا دامير دربار ته ورسيد (سرطان ۹۸ - جولای ۱۹) .
 حسین د اسحاق زوی د شوروی دولت لوی سفير کابل ته راغی (سرطان ۹۸-۱۹ جولای) .
 دافغان اوانګلیس روغ لیکک چی په راولپنډی کې په (۸ اګست ۲۸) په ۵ مادو کې امضا سوی و په (۲۸) اسد ۹۸ ش ۲۰ ذی قعدہ ۳۷ ق (۱۸) اګست ۱۹ م د افغانستان پاچا اعلیحضرت امان الله خان تصدیق کړه او استقلال اعلان او لوبی جشن و سو .
 دمعرف معارف مجله دوزارت معارف له خوا په کابل کې چاپ سو (اسنبله ۹۸) .
 د سردار محمد نادر خان غازی سپه سالار قوا فاتحانه کابل ته راغلل .
 (۲۸ میزان ۹۸ ش ۲۱ اکتوبر ۱۹ م) او ده ته داعلی لمر نښان ورکړ سو او د استقلال ځلی دده په نامه په کابل کې جوړ سو او دی (وزیرحریبه) سو او هم په دغه کال ۱۲۹۸ ش د سمت مشرقی رئیس تنظیمه مقرر سو (ربیع الاول - قوس - دسمبر) .
 د حوت په اولولسو ورځو کې د مشرقی داقوامو جرګه په جلال آباد کې وسوه او د اتحاد مشرقی جریده هم خپره سو ۱۲۹۸ ش (ربیع الاول - حوت - دسمبر) .
 د افغانستان د روغی د مذاکرې یوهیئت دعلی احمد خان په مشرۍ

د انګریزانو طیارو پر ډګه جلال آباد - کابل - سپین بولدک بمباری وکړه (نور ۹۸ ش) .
 په ۶ جوزا - ۲۷ شعبان ۲۸ م د ډل ښار افغانیو مجاهدینو د سردار محمد نادر خان سپه سالار په مشرتوب ونيو، د جنگ استقلال متارکه ۳ رمضان ۶۲ جوزا - ۲ جون (۱۳۹۸ ش) .
 په هندوستان کې د خلکو ښورښت زیات او د هجرت تحریک تود سو (جوړا - سرطان) .
 د هندوستان د آزادبخوا ښارونو موقتی ملی حکومت (په کابل کې جوړه سو او د وزیر داخله مولوی عبیدالله سند هی او عزیز هندی په امضا یو اعلان خپور سو، چی دهند خلک پر انګریزانو راولاړه سو (جوزا ۹۸ ش) ددی موقتی حکومت مشر راجه مهندر پر تات هندی آزادیخواه و .
 د اتحاد شوروی له خوا پاکوف و څار و یچ سو ریټس په منځنی دمنیا او افغانستان کې د فوق القاده مختار نماینده په ډول معین سو ، چی د افغانستان او د بلو چستان د آزاد و قبایلو او ځیوا او بخارا او د هندوستان او کشمیر او تبت له آزادی خواها نو سره رابطه و نیولوی او انتلابی د آزادی غو ښتنی تحریکات و روزی (۲۳ جون ۱۹ م جوزا ۹۸ ش) دغه سفير په ستمبر کې کابل ته راغی .

عبدالتهادي ته میدیری خپره سو (۲۲ حمل ۹۸ ش ۱۱ رجب ۳۷ ق ۱۲ داپریل ۱۹ م) په دی شماره کې د امیر حبیب الله خان د وژلو او د امیر امان الله خان د جلوس احوال چاپ سو .
 سردار عبدالقدوس خان صدر اعظم د قند هار د مجاهدینو مشر مقرر سو او هلته ولاړ (حمل ۹۸ ش) .
 افغانستان درولیت بل پر خلاف خپل پرو ښت د هند حکومت ته واستاوه (می ۱۹ م نور ۹۸) .
 سپه سالار محمد نادر خان د عسکرو سره په ۲۱ رجب ۳۷ ق ۳ نور ۹۸ ش ۲۳ اپریل ۱۹ م له کابله ولاړ او گردیز ته ورسید ، او ملی قواهی د استقلال جنگ ته تنظیم کړل . په جمعه ۱۵ شعبان ئی د گردیز په جامع کې د جهاد خطبه وویله سو او د قبایلو په منځ کې د جهاد اعلان و سو ، او منسیدو د انګریز پر فوج حملی شروع کړی .
 دافغان او انګریز دزیم جنگ ونښت (۳ مئی ۱۹ م) .
 د سپین وام تانه مجاهدینو په ۲۵ شعبان و نیول - او دوانا او سرویکی جو یی مسید و نیولی (۲۰ شعبان ۳۷ ق ۳۱ نور ۹۸ ش) .
 (۱۲ می ۱۹ م) .

دمحمود طرزی په مشرۍ دسيا سني مذاكری لپاره يوه افغاني ډله دهند مسوري ته ولاړل اود هنري ډايس انگریزي نماينده سره يی خبری وکړی (۱۶ اپریل تر ۱۸ جولایي ۲۰ م) داډله په ۱۰ ار اسد ۱۲۹۹م کابل ته راورسیده .

په نظارت معارف کې لومړی علمي انجمن افتتاح سو (۲۰ رمضان ۱۳۸ جوزا ۹۹ ش) .

د افغا نستان لومړی سفیر سردار عبد العزيز خان تهران ته ورسید (۷ شعبان ۱۳۸ ق) په جمعه ۲۸ جوزا ۹۹ ش یی د افغانستان بیرغ پورته کړی .

په کابل کې دافغان روزنامه د محمد جعفر په مدیریت خپره سوه (دوشنبه ۱۴ سرطان ۹۹) .

په کابل کې لومړی پلا داصول دفتری مکتب افتتاح سو (۱۲ ذیقعد ۱۳۸ ق سرطان ۹۹ ش) سپه سالار محمد نادر خان له سمت مشرقی څخه کابل ته راغی (ذیقعد ۱۳۸ ق اسد ۹۹ ش اگست ۲۰ م) .

په جلال آباد کې ابتدايي مکتبونه جوړ سول (اسد ۹۹) .

سردار محمد هاشم خان دسمت مشرقی ملکی او نظامی نایب سالار مقرر سو (اسد ۹۹ ش) .

په ۱۴ اگست ۲۰ اسد ۹۹ یود بیسیم تلگرافي د ستگاه د شوروی دمیکانيکانو سره کابل ته راورسید او لومړی دتشکر تلگرام دامان الله خان له خوا لینن ته ولیږل سو ۱۸

سپتمبر ۲۰م سنبله ۹۹ ش .

د بخارا د شوروی جمهوریت د رئیس فیض الله څو اجه له خوا د افغانستان پاجا ته تلگرام راورسیدی چی دهغه جمهوریت سره روابط قایم سی (۱۵ سپتمبر ۲۰م) دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی په جواب کې دبخارا دملکت استقلال وغوښت اودنباغلی عبدالهادی خان مقری یی دبخارا په سفارت ورته ولیکله .

په هرات کې داتفاق اسلام هفتگی جریده د عبدالله قانع هروی په مدیریتی نشر سوه (۱ سنبله ۹۹) .

په مرکزی آسیا کې د شوروی روس فوق العاده سفیر سورتس په یوه لیک کې دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی ته و کښل چی عبدالشکور خان افغاني نماینده په بخارا کې پرو پاگند او عسکری فعالیتونه کوی چی باید جلوگیری یی وسی (۲۱ سپتمبر ۲۰ م) .

دهندی مهاجرانو ډلی افغانستان ته راغلی، دمهاجرینو انجمن په کابل کې تاسیس سو (سنبله ۹۹ ش سپتمبر ۲۰ م) یوه ډله مهاجرین د شوروی له لاری اناطول ته ولاړل .

غلام نبی خان خرخی د مزارشريف عسکری قوماندان مقرر سو (میزان ۹۹ ش) .

د افغانستان سفیر عبدالهادی خان بخارا ته واستول سو (جمعه ۸ میزان ۹۹ ش) .

په پختیا (جنوبی خوا) ولایت کې ابتدايي مکتبونه جوړ سول (عقرب ۹۹)

جمال پاشا دترکیې دحرب وزیر کابل ته له تاشکنده راغی (۶ عقرب ۹۹ نومبر ۲۰ م)

اعلیحضرت امان الله خان او محمود طرزی دلینن او چیچرین په نامه مکتو پونه وا ستول چی دافغان او شوروی لو مړی معا هده ترتیب سوی او در ولیږل سوه چی تصدیق سی (اول دسپمبر ۲۰م قوس ۹۹ ش)

دستاره افغان هفتگی جریده د میر غلام محمد په مدیریتی له جبل السراج څخه خپره سوه (۹ قوس ۱۲۹۹ ش)

سپه سالار محمد نادر خان دقطغن او بد خشان رئیس تنظیمه مقرر سو (جمادی الاولی ۳۹ جدی ۹۹)

د افغا نستان خارجه وزیر محمود طرزی د شوروی اتحاد خارجه وزیر چیچرین ته د دواړو دولتو دمعاهدی دتشکر مکتوب دپدی بیگ په لاسی واستاوه او دشرق دآزادی دتحریک مننه ئی وکړه او د جمال پا شا پر راتگ یی خوښی وکړه (دسپمبر ۲۰م)

۱۹۲۱م ۱۳۳۹ق ۱۲۹۹ او ۱۳۰۰ ش

سر هنری ډايس دانگر یزانو نماینده دمعاهدی لپاره دافغانستان سرحد ډکی ته را غی دده سره یوه ډله نور مامو رین هم ملگری وو (۱۵ جدی ۹۹ ش ۵ جنوری ۲۱ م)

دوی دجدی په ۲۰ = ۱۰ جنوری د دلکشا په ماڼی کې د اعلیحضرت امان الله خان حضور ته په یوه لوی در بار کې ور غلل.

دسمت مشرقی داقوامو جرگه کابل

ته را غله (۲۱ جدی ۹۹ ش)

موسیو برا وین دشوروی دولت سفیر چی په ۱۲۹۸ ش ئی د افغا نستان تابعیت قبول کړی و، او غوښته ئی چی دقند هار له لاری هند ته ولاړ سی، دچهار شنبی دما بنام پر ۷ بجو ۲۹ جدی ۱۲۹۹ ش په غزنی کې و واژه سو.

پاینده محمد فرحت دامان افغان دجریدی مدیر سو (۲ دلو ۹۹ جنوری ۲۱ دانا طو لى د ملیو نو هیئت د عبد الرحمن بیگ پښوروی په مشرۍ بخا را ته را ورسیدی (۲۴ جنوری ۱۹۲۱م)

دافغا نستان سفیر عبد الهادی خان د بخارا دربار ته ور سیدی (۲۱ دلو ۹۹ ش)

په کابل کې دنجونو لومړی مکتب مستورات افتتاح سو (دلو ۹۹ جنوری ۲۱)

عبد العزيز خان دحضور یاور په نظارت داخله مقرر او محمود خان د ده پر خای د حضور یاور سو متوفا ۱۹ جدی ۱۳۵۰) .

محمد یعقوب خان دحضور شاغاسی سر (دلو ۹۹ ش)

دافغا نستان او شوروی تر منخ لو مړی معا هده په مسکو کې د افغا نستان له خوا محمد ولی خان او مرزا محمد خان او غلام صدیق خان اود شوروی دولت له خوا چیچرین

له خوا هدايت وركړ سوچي دروسيه شوروي اوانگليس دمعاهدي مراعات په افغانستان كي وكړي ،او په دي مملكت كي دكمو نستي لمسو نه خان وزغوري ،دافغانستان په پيشرفت كي همكار وي ،او د اړتجا عي محافلو «داسلامى دولنو اتحاديه » چي دانگريزانو له خوا تلقين كيږي با يد جلو كيږي وشي ،خكه چي زمونږ دمنځني آسيا حالت ته خطر نا كه ده(۳) جون ۲۱ م جوزا ۱۳۰۰ ش) دوه سوه تنه افغاني محصلان هند او اروپاته واستول سو ه (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م) په وزير ستان كي دحاجي عبد -الرازق په مشري دانگر يزا نو سره دجهاد دوام (جوزا ۱۳۰۰ ش) سپه سالار سردار محمدنادرخان وزير حرب ته د اعلى لمر نينا نور كړ سو (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م) دافغان نستان او ايران لو مړي د مؤدت معاهده (۲۲ جون ۲۱ م سرطان ۱۳۰۰ ش) سپه سالار غازي محمد نا در خان على آباد په كلا كي امانيه طبي مكتب تاسيس كي ء (سرطان ۱۳۰۰) د طلوع افغان هفتگي جريده د مولوي صالح محمد په مديري په

(۱۹۲۱ د ۲۲ م ۱۳۴۰ و ۴۱ ق) دافغان نستان دبنځو لو مړي جريده ارشاد النسوان له كابله د محمود بيگ طرزي د مائيني (اسما) په مديري او د روح افزاءدمحمدزمان خازن الكتب دلوړ په سر محر ري خپره سوه (پنجشنبه ۱ حمل ۱۳۰۰ ش) دبخارا لومړي سفير يوسفزاده عبدالرحيم كابل ته راغي (۶ حمل ۱۳۰۰ ش) دي دبخارا د رئيس فيض الله خواجه د (۶ جنوري ۲۱ ۲۵ ربيع الثاني ۱۳۹ هـ) په مکتوب د افغانستان خارجه وزير ته معرفي سوي و . دمصطفى كمال له خوا داناطولی لومړی فوق العاده سفیر عبدالرحمن بیگ پیننوری دبخارا او هرات له لاری کابل ته راوړسید (۱۵ حمل ۱۳۰۰ ش) . په قند هار کی لو مړی ابتدایی مکتب تجار افتتاح سو (۲۰ حمل ۱۳۰۰ ش) . سید عالم خان دبخارا امیر کابل ته دپناهنده په توگه را ورسید (پنجشنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۰ ش) . له ایتالیا سره دافغان نستان لو مړي معاهده امضا سوه (۳ جون ۲۱ م ۱۷ جوزا ۱۳۰۰ ش) . دشوروی دو لت نوی سفیر رسکول نیکوف ته دچیچرین وزیر خار جه

خوا ولاړ (۲۱ حوت ۱۲۹۹ ش) . د ۱۲۹۹ ش دولتي واردات ۴۵ ملیونه او مصارف ۳۶ ملیونه او ذخیره نه ملیونه وه . ددولت دتنبانو لو مړي نظامنا مه خپره سوه (۹۹ ش) . داعلیحضرت امان الله خان دوزلو یوه دسیسه کشف سوه، چي په هغه کی میرزا محمد علی تائب دمیرزا سیف الدین تره کی زوی شاعر او خطاط او منشی (متولد ۱۲۹۵ ق) او اختر جان د ناظر صفر زوی او دلوخان پنجشیری او محمد امین - عبدالله - غلام حیدر ووژل سوه - له پرتگی سره دچوری د پښتنو غزا (۳۹ ق) . قاضی عبد اللطیف سواتي پښتو تفسیر تیسیر تالیف کی ء (۳۹ ق) . محمد ابراهیم خان عدلیه وزیر د وزارت شریف رئیس تنظیمیه او پیا محمد سرور خان دهغه خای نائب الحکومه سو (۹۹ ش) .

او قره خان په ۱۲ مادوکی امضا کړه ۲۸ فیروزی -۲۱ م- ۱۰ حوت ۹۹ اودافغانستان فوق العاده هیئتد محمد ولی خان په مشری د مارچ په او له ورځ له مسکوه غربی ارو پاته رهی سو . دا معا هده داسد په ۲۲ ورځ ۱۳۰۰ ش په پغمان کی داعلیحضرت امان الله خان امضا کړه . دافغانستان او تر کیی لو مړي معا هده په مسکو کی امضاء سوه (۱۱ حوت ۹۹ ش ۲ مارچ ۲۱ م) دافغانستان له خوا یی امضا کوونکی محمد ولی خان فوق العاده سفیر اود ترکیی له خوا یوسف کمال بیگ د اقتصاد ناظر او پاکتر رضا نوربیگ دمعارفو ناظرو و . دامعاهده دجمعی په ورځ ۲۷ میزان ۱۳۰۱ ش ۱۹ اکتوبر ۲۱ م د داعلیحضرت امان الله خان له خوا دکابل په عید گاه کی خلکو ته اعلان سوه . سلطان احمد خان دافغانستان د وفدمشر دانا طولی دولت ته دباکو له

قند هار کی تاسیس سوہ .
 (۱۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ شوال ۳۹ ق ۶ جولائی ۲۱ م)
 مکتب حکام پہ کابل کی افتتاح سو (۷ سرطان ۱۳۰۰ ش) نظارت بی پہ وزیر داخلہ اڑہ درلوده .
 دشواری روسی دولت نوی لوی سفیر رسکول نیکوف دهرات او قند هار له لاری کابل ته راغی (شنبه ۲۵ سرطان ۱۳۰۰ شس ۱۵ جولائی ۲۱ م)
 د افغانستان داساسی تشکیلاتو اود ملکی تقسیماتو نظامنامی خپری سوی (سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ می ۲۱ م)
 مولوی غلام محی الدین افغان د دارالمعلمین مدیر اود آخوان افغان رکن په چهار شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۰ وفات سو، دی قند هاری جبرانی و .
 دبخارا د دولت بیروق دکابل د بخارا په سفارت کی وریول سو ، دلته دشواری سفیران سورتس - او رسکول نیکوف اود انا طولی د حکومت سفیر هم حاضر و (پنجشنبه ۲۶ اسد ۱۳۰۰ ش)
 د شوروی نوی سفیر رسکول نیکوف دافغانستان وزیر خارجه ته اطمینان ورکی چی دافغانستان په داخلی چارو کی به مداخله نه کوی اوپه افغانستان کی دکوم انقلاب راوستوا راده نلری (۳۰ جولایی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰)
 دارگ په شمالی برج کی دشورای

دولت افتتاح وسوه (چهار شنبه ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش)
 مولانا نوردل خان د شیردل خان قمبر خیل ابریدی زوی مشهور مجاهد وقات اوپه تیراه کی بنخ سو (۲۰ اسد ۱۳۰۰)
 په ۲۱ اسد ۱۳۰۰ ش اعلان وسو چی دبست محصول به وروسته نیم اخیستل کیری .
 دشواری دولت افغان نستان ته دنظامی او فنی بی عوضو کومکونو وعده ورکړه .
 (۲۴ جولائی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰ ش) دبرتانییا دنماینده سر هنری داپس بنخه د افغانستان د خارجه وزیر رسمی خواهش چی دترك او یونان په جنگ کی دیونان سره کومک ونکړی (۲۰ سنبله ۱۳۰۰ ش)
 عبدالباقی خان دافغان نستان لومړی جنرال قونسل په مشهد کی مقرر سو (میزان ۱۳۰۰)
 دمکتب قضات افتتاح په کابل کی (عقرب ۱۳۰۰)
 مجموعه عسکریه مجله له حریبه وزارت ته خخه خپره سو (اعقرب ۳۰۰)
 دافغان نستان او برتانییا لومړی معاهده ۱۴ مادی ۲ ضمیمی په کابل کی دمحمود طرزی وزیر خارجه او سرهنری داپس له خوا لاس لیک سو (۳۰ عقرب ۱۳۰۰ ش ۲۲ نو میر ۲۱ م)
 ۱۹۲۲ م ۱۳۴۱ ق ۱۳۰۰ ارار ش له کندهاره محمد علی خان د نائب الحکومه قایم مقام ولاړ اوپر

خای بی عبدالعزیزخان دتنظیم رئیس مقرر سو (سه شنبه ۱۹ جدی ۱۳۰۰ ش جنوری ۲۲ م)
 د جدی په ۲۰ ورخ ۱۳۰۰ ش ولایاتو ته دغه دتنظیم رئیسان مقرر سول :
 قطغن او بدخشان ته سپه سالار محمد نادر خان غازی وزیر حریبه په وزارت حریبه کی قایم مقام سردار محمد هاشم خان نائب سالار عبدالعزیز خان وزیر داخله قند هار نه . وزارت داخله قایم مقام محمد سرورخان .
 محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه مزار شریف ته . دوزارت عدلیه قایم مقام میر زمان الدین عدلی مستشار جمعه خان دوزیر عدلیه معاون میمنی ته .
 شجاع الدوله خان وزیر امنیه هرات ته . دوزارت امنیه قایم مقام محمود خان یاور .
 صدراعظم سردار عبد القدوس خان له قندهاره کابل ته راغی (پنجشنبه ۱۴ جدی ۱۳۰۰ ش)
 د ایران لومړی لوی سفیر اعتلا الملك کابل ته دپینبور له خوا راغی (شنبه ۹ جدی ۱۳۰۰ ش)
 شیر احمد خان دایتالیا په روم کی دافغانستان لومړی لوی سفیر مقرر سو او سفارت خانہ یی هلته افتتاح کړه (جدی ۱۳۰۰ ش)
 د افغان نستان لومړی جنرال قونسل محمد حیدرخان دپهلوی ته ولاړ (۱ دلو ۱۳۰۰)

د افغان نستان لومړی سفیر عبدالهادی خان په ۱۵ دلو ۱۳۰۰ ش دپینبور له لاری لندن ته رهسی سو .
 داصلاح هفتگی جریده په خان آباد کی دبشیر احمد په مدیری خپره سو (۲۹ دلو ۱۳۰۰ ش جمادی - الاولی ۱۳۴۰ ق ۱۸ فروری ۲۲ م)
 داتحاد اسلام جریده په مزار شریف کی د عبدالرزاق خان په مدیری نشر سره (دوشنبه ۱ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۹ فروری ۲۲ م) دوی هفتی وروسته د (بیدار) په نامه تبدیل سوہ .
 دافغانستان وزیر مختار غلام نبی خان مسکو ته ورسیدی (جمعه ۴ حوت ۱۳۰۰ ش ۲۲ فروری ۲۲ م)
 دبرتانییا دوزارت مختاری لومړی ډله دتورخم له لاری کابل ته راغله (۱۵ حوت ۱۳۰۰ ش مارچ ۲۲ م)
 غلام جیلانی خان دهرات لوا مشر سو (دوشنبه ۱۵ حوت ۱۳۰۰)
 فرا نیس همفریز دبرتانییا وزیر مختار او فوق العاده سفیر خپله اعتماد زامه اعلیحضرت امان الله خان ته وړاندی کړه (۲۲ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۳ مارچ ۲۲ م)
 په ۱۳۰۰ ش کال دغه دولتی نظامنامی خپری سوی :
 ۱ - د نکاح ، واده ، ختنه سوری نظامنامه .
 ۲ - دگمرک دمحمول اخیستلو نظامنامه .

د چين سياسي و فله د جنک - لن - يو نك په مشري كابل ته راغي (۱۵ سرطان ۱۳۰۱) .
د افغانستان لومړی جنرل قونسل محمد شريف خان چيني تركستان ته ولاړ (۸ سنبله ۳۰۱ ش ۳۰ اگست ۲۲ م) دده سره د چين نمايندگان جنك - لن - يونك (او) توک - تانك هم ولاړل .
غلام صديق خان د افغانستان وزير مختار برلن (جرمني) ته ولاړ (۱۱ سنبله ۳۰۱ ش ستمبر) .
وزير خارجه محمود طرزی ته د اعلى لمر نښان ورکړ سو ، او په پاریس کې د افغانستان سفير مقرر سو .
دده پر ځای محمد وليخان خارجه وزير سو (پنجشنبه ۲۵ جوزا ۱۳۰۱)
محمود طرزی پاریس ته ولاړ (۱۷ سنبله ۱۳۰۱ ش ۸ ستمبر ۲۲ م) .

د افغانستان او فرانس لو مړی د سياسي او اقتصادي روابطو معاهده لاس ليك سوه . (۲۸ اپريل ۲۲ م ۷ ثور ۳۰۱) .
موسيوي فوشه لرغون پوهاند له فرانسې څخه د هرات له لاری كابل ته راغی (چهار شنبه ۲۰ ثور ۱۳۰۱) .
محمد ولي خان دافغانستان فوق العاده نماينده داروپا او امريكا له سفره كابل ته راغی . دده د سفر مطلب د آزاد افغانستان پيژندگلوې په ټوله دنيا كې وه (پنجشنبه ۱۱ جوزا ۱۳۰۱ ش ۳۱ می ۲۲ م)
د ایتالیا لومړی وزير مختار او سفير مار كويس پيترو نو كابل ته راغی (پنجشنبه ۱۱ جوزا ۱۳۰۱ سلطان احمد خان په انقره كې د افغانستان سفير مقرر سو (سرطان ۱۳۰۱ جولای ۲۲) .
فخری پاشا دترکیي سفير كابل ته راوړسید (۵ سرطان ۱۳۰۱ ش ۲۵ جون م) .
د شوروی دولت لومړی قونسل تايژ نيك هرات ته راغی (۱۳ سرطان ۱۳۰۱ ش ۳ جولای ۲۲)

۳- د مالیاتو د کار کښاری او سیدی خو چی ۹۵ کلن په ۱۳۴۰ نظامنامه .
۴- د عباراتو او القا بو د لنډ ونی نظامنامه .
۵- د داکخانو نظامنامه (۹ سنبله) .
۶- د عسکری جزا نظامنامه .
۷- د عسکری کالیو نظامنامه .
۸- د افغانستان د ملکي تقسیماتو نظامنامه .
غازی ترین خان توری خیل وزیر د ټوچی د محمد خیلو په غزا کې شهید سو .
مولوی عبدالمجید افغانی اتمان خیل په پېښور کې (جمال افغانی) تالیف کړی .
قاضی خیر الله پېښوری پښتو قاموس خیر اللغات وکښل .
عمر دین مر دانی پښتو تکره شاعر ژوندی و .
۱۳۰۰ ش کال مالی وار دات ۵۱ ملیونه کابلسی ، مصارف ۴۰ ملیونه ذخیره (۱۱) ملیونه وه .
عجب خان اپریدی د غلام حیدر خان ادم خیل زوی د پرنگی سره غزا وکړه اودیوه پر نگی لورنئ څنی بوتله افغانستان ته راغی اوتر آخره په مزار شریف کسی په احترام او (۲۲ م) .

۱۳۰۱

۱۹۲۲ م ۱۳۰۱ ش

د پاسپورټ قانون په کابل کې دوزارت داخله له خوا خپور سو (حمل ۱۳۰۱ ش اپریل ۲۲ م)
د مکتب اصول دفتری افتتاح په کابل کې (چهار شنبه ۶ ثور د افغانستان بیرق د لندن پر افغانی سفارت باندي پورته سو (جمعه ۸ حمل ۱۳۰۱ ش ۷ اپریل)

دافغانستان لو مړۍ بو دجه
 ترتيب سوہ (دوشنبه ۱۹ سنبله
 ۱۳۰۱) .
 سردار حيات الله خان وزير
 معارف او مير هاشم خان وزير ماليه
 او محمد سليمان خان د قطغن او
 بدخشان نائب الحكومه او محمد
 سرور خان د قندهار نائب الحكومه
 او امراالدين خان د سمت جنوبي
 اعلا حاكم مقرر سو (۱۹ سنبله
 ۳۰۱) .
انور پاشا دكو لاپ په بلخوان كې
 شهيد سو (سنبله ۱۳۰۲ ش اگست
 ۲۲ م)
 دالمجاهد پنخلس ورغني اخبار
 له چمر كنده (مهمنده) د فضل الهی
 هندو ستاني په مديري د جمعيت
 عاليه مجا هدين هندي له خوا نشر
 سو (محرم ۴۱ ق سنبله ۱۳۰۱ ش)
 قند هار ته دبر طانيا لو مړي
 قونسل نواب محمودخان سد وزي
 راغي (يكشنبه اميزان ۱۳۰۱ ش
 ۲۲ ستمبر ۲۲ م)
 عبدالجبار خان دامان افغان ناشر
 او سرمحرر سو (۱۵ ميزان ۱۳۰۱ ش
 ۱۷ اكتوبر ۲۲ م)
 سيد عطا محمد شاه د سيد
 تاج محمد قند هاري زوي مشهور
 خطاط او عالم په كابل كې وفات سو
 پنجشنبه ۱۹ ميزان ۱۳۰۱ ش
 ۲۰ صفر ۴۱ ق (ولادت ئې په قندهار
 كې ۱۲۶۹ ق)

دافغانستان سفیر سر دار جمعه خان
 له مزارشريف څخه بخارا ته ورسیدی
 (جمعه ۲۰ میزان ۱۳۰۱)
 د افغانستان او فرانسې تر منځ
 د لر غونو آلاړو دلتون معاهده وسوه
 (میزان ۳۰۱ ش ۹ ستمبر ۲۲)
 دافغانستان او سينور دات ايتا لوی
 شرکت تر منځ دموتړ د حمل و نقل
 قرار داد (۸ عقرب ۱۳۰۱ ش)
 نوی گمرکی اصول ترتيب او
 معمول سول (عقرب ۱۳۰۱ ش)
 د کابل دارنگ په برج شمالي کي
 دمولوی عبد الواسع قند هاري په
 رياست دپښتو مرکه جوړه سوه، او
 خپل لوهري پښتو اعلان ئې خپور
 کي (عقرب ۱۳۰۱ ش اكتوبر ۱۹۲۲ م)
 سپه سالار محمد نادر خان په
 پنجشنبه اقوس ۱۳۰۱ کابل ته
 راغي، او پرځای ئې قطغن او بدخشان
 ته سردار محمد سليمان خان نائب
 الحكومه مقرر سو.
 په هرات كې ابتدائى مکتبونه
 تاسيس سوہ (قوس ۱۳۰۱)
 د افغانستان پاچا اعليحضرت
 الامان الله خان دانگلستان پاچا ته
 تلگرام وا ستاوه چي دترکيې مسئله
 دپولو مسلمانانو شريکه ده، خپلو
 نما ينده گانو ته دلوزان په کنفرانس
 كې هدايت وكړي چي منصفانه فيصله
 سي (۳ قوس ۱۳۰۱ ش) د دی
 تلگرام جواب دپنځم جارج له خوا
 دده له اطمینانه سره کابل ته

زاورسیدی (۲۸ قو س ۱۳۰۱ ش)
 هاشم شایق دبخارا سفیر اوید
 فوق العاده پلی رئیس په کابل کي
 له خپله سفارته استعفا وکړه.
 (۶ جدی ۱۳۰۱ ش) اود افغانستان
 تابعیت یی ومانه.
 دافغانستان دمصنوعاتو داستعمال
 فرمان اعليحضرت امان الله خان صادر
 کي (جدی ۱۳۰۱ دسمبر ۲۲)
 سيد قاسم خان دامان افغان مد ير
 سو (۸ جدی ۱۳۰۱ ش ۲۹ دسمبر ۲۲)
 په وزيرستان كې نا آرامي او د
 انگریزانو سره جنگونه اود افغانی
 اخبارو سخت احتجاج (جدی
 ۱۳۰۱ ش دسمبر ۲۲)
 په ۱۳۰۱ ش کال دغه نظامنامي
 د دولت له خوا خپري سوي.
 ۱- دلمی کرنی نظامنامه (اقوس)
 ۲- د خار ویدو دمحصول نظامنامه
 (اقوس)
 ۳- د دولت دخزانو نظامنامه.
 ۴- دتجارتی تقاویو نظامنامه.
 ۵- دتجارتی شخړو دشرعی
 محکمی نظامنامه.
 ۶- د حاضری نظامنامه (حمل) .
 ۷- دنفوسو دتذکری نظامنامه .
 ۸- دتغزیه داری نظامنامه .
 ۹- د دولتی تعمیر اتو نظامنامه
 (سر طمان)
 ۱۰- د عمومی بودجی نظامنامه
 (اقوس) .

۱۱- د خورد ضابطانو د مکتبو
 نظماً منامه .
 له پرتگی سره دمومندو دریمه
 غزا.
 جمال باشا دتر کیی مشر او
 گرزنده وزیر په تفلس کي و وژل
 سو (۱۳۰۱) دی له کابله تللی و .
 عظیم الله خان په ایتالیا کي د
 افغانستان سفیر وټاکل سو
 (۱۳۰۱)
 د ۱۳۰۱ ش کال دولتی وار دات
 ۵۸ ملیونه کابلی او مصارف ۴۰
 ملیونه او سپما ۱۵ ملیونه وه.
۱۹۲۳ م ۱۳۰۱ ش
 المانیه مکتب (استقلال) په کابل
 کي افتتاح سو (جنوری ۲۳)
 خوشدل خان لوی ناب او علی احمد
 خان دمخنی ناظر داخله او اسلام خان
 میر شکار او عبدالاحد خان مصاحب
 چی په مجازات بندیان سوی ومعاف
 سول (دلو ۱۳۰۱ فبر وری ۲۳)
 دافغانستان او بلژیک دمودت معاهده
 امضاء سوہ (۲۴ فبر وری
 ۲۳ م حوت) . د ۱۳۰۱ ش
 لوی جرگه په یکشنبه
 ۷ دحوت په جلال آباد کي ۸۷۲ نماینده
 گانو په شمول د اعليحضرت امان الله
 خان په حضور کي جوړه سوه ، او
 لومړی اساسی قانون ئې ومانه چي
 په جوزا ۱۳۰۲ ش ۱۰ اپریل ۲۳ م
 چاپ اوخپور سو .
 له کابله دچکي ترشرقی سرحد
 پوری دتلگراف لین جوړ او دهنده سره
 ونښت (حوت ۱۳۰۱)

۱۹۲۳ م ۱۳۴۱ ر ۴۲ ق) دنفوسو دعسکری اجباری جلب
 نظما منا مه نشر سوه. (حمل ۲)
 دافغا نستان او انگلستان تجارتی
 معا هده امضا سوه (سرطان ۲ -
 جو لائی ۲۳)
 فیض محمد خان دوزارت معارف په
 وکالت مقرر سو (سرطان ۲ شس
 جون ۲۳ م)
 سید محسن قند هاری لیکوال او
 عالم په قند هار کې وفات سو
 (۱۳ سرطان ۲)
 دافغا نستان او برتانيا لو مری
 تجارتی قرار داد (۵ جون ۲۳)
 داستقلال په جشن کې لومړی پلا
 دتیاتر صحنه جوړه سوه (اسد ۲)
 سلطان محمد خان علی زی په
 زمیندارو کې یاغی سو، وزیر داخله
 عبدالعزیز خان ئی دسر کو بی لپاره
 راغی، هغه ونیول سو اود پیرو
 ملگرو سره اعدام سو.
 (سنبله ۲ ستمبر ۲۳)
 عبدالکریم خان بار کزی دمزار شریف
 نائب الحکومه سو (سنبله ۲ شس)
 دافغا نستان او ایران لو مری
 معا هده دجمعی په ورځ ۱۵ سنبله
 ۱۳۰۲ شس دکابل په عید گاه کې
 اعلیحضرت امان الله خان اود ایران
 وزیرمختار اعتلاء الملک خلکو ته
 اعلان کړه. دامعا هده په تهران کې
 د سرطان په اوله ورځ ۱۳۰۰ شس
 ۱۵ شوال ۱۳۲۹ شس ۲۲ جون ۲۱ م)

دایران خارجه وزیر محتشم السلطنه
 او افغانی سفیر عبد العزیز خان
 امضا کړی وه.
 فوشه دفرانسی وزیر مختار د
 هند له لاری کابل ته را ورسید او
 په چهار شنبی ۳ میزان آتش ئی
 خپله اعتمادنامه تقدیم کړه (۲۳ ستمبر)
 د دار الامان دبنار په جوړولو
 پیل وسو (چهار شنبه ۲۴ میزان آتش
 ۱۷ اکتوبر ۲۳ م)
 هاشم شایق دبخارا پخوانی
 سفیر چی افغانی تابعیت منلی وود
 دار التالیف معاون سو (عقرب ۲)
 امیر محمد یعقوب خان د امیر
 شیر علی خان زوی په هند کې مړ
 سو (۲۲ عقرب ۲)
 داعلیضرت امان الله خان او
 سپه سالار محمدنادر خان تر منځ
 فکری اختلاف پینیس سو اود ۱۳۰۲
 په قوس کې مریض او مستعفی سو
 (نادر افغان)
 المانی سفارت په کابل کې افتتاح
 سو (دسمبر ۲۳ جدی ۲)
 د ۱۳۰۲ شس کال مالی عایدات
 ۶۶ ملیونه مصارف ۵۱ ملیونه سپما
 ۱۵ ملیونه افغانی وه.
 دسوات والی میاگل عبد الودود
 بونیر او چکیسر هم په سوات ورگه
 کړل.
 په ۱۳۰۲ شس کال دغه دولت
 نظامی خپری سوی :
 ۱- د افغا نستان داساسی
 تشکیلاتو لو مری نظامنا مه
 (۱۵ جوزا)

۲- دمستو فیانو او اعلی سر شته
 دارانو وظایف (جدی)
 ۳- دسر کاری تحو یلخانود
 مالونو دخرخولو نظما منا مه
 (۱۵ عقرب)
 ۴- دتیسرو محاسبو د تصفی
 نظما منا مه (۲۰ حمل)
 ۵- دناقلمینو نظامنامه (۴ میزان)
 ۶- د مهاجرینو نظامنامه ۱۸ سرطان
 ۷- دسر کاری املاکو د فروش
 نظما منا مه (۱۷ ثور)
 ۸- دمعارفو دنیمانو نظامنا مه
 ۹- دقو نسلگریو نظما منا مه.
 ۱۰- دامورینو درختی نظامنامه
 (۱۲ حمل)
 ۱۱- دملکی ما مورینو د استعفا
 نظما منا مه (۱۵ دلو)
 ۱۲- دتو قیفخانو او محبوسخانو
 نظما منا مه.
 ۱۳- دتذ کره نفوس او پاسپورت
 او تابعیت نظما منا مه (۵ جوزا)
 ۱۴- د دار الامان دودانیو نظامنامه
 (۱۹ اسد)
 ۱۵- دخا نگی مکتبو نظما منا مه
 (۱۶ سنبله)
 ۱۶- دخا کمانو او ما مورینو
 وظا یفو دتفریق نظامنامه (میزان)
 ۱۷- دقطعاتو اود لوازمو د دایرو
 دکا تیانو دوظایفو تفریق (۳۱ میزان)
 ۱۸- دما مورینو دمدم پریتنو
 نظما منا مه (۱۰ عقرب)

۱۹- دخارجه وزارت دمحا سبی
 دمدم یریت نظما منا مه (۱۴ عقرب)
 ۲۰- دحربیه وزارت نظما منا مه
 (۲۵ عقرب)
 ۲۱- دمدمیریت اود دفتر اوراق او
 دمدمیریت مکتوب نظامنا مه (۱۰ عقرب)
 ۲۲- دزراعت دمما مورینو وظایف
 (۲۵ قوس)
 ۲۳- دوکیل التجاره نظما منا مه
 (۱۹ جدی)
 ۲۴- دللیه اداری اعلان نامه
 (۲۱ جدی)
 ۲۵- دبلدیو نظامنامه (۲۵ دلو)
 ۲۶- دمماورینو دجزایی محاکماتو
 اصول (۲۰ حوت)
 ۲۷- دصنایعو دتشویق نظما منا مه
 ۲۸- دپغمان دتعمیراتو نظما منا مه
 ۲۹- ددعمومی جزا نظما منا مه
 (عقرب ۲ اکتوبر ۲۳)
 ۳۰- دنکاح نظما منا مه (قوس ۲)
 ۳۱- دزراعت دمدم یرانو دوظایفو
 نظما منا مه (سه شنبه ۲۲ جوزا ۲)
 سردار عبدالحمید خان دوزارت
 عدلیه وکیل شو (۱۳۰۲)
 دتنگی غارو اوسا لنک دلاروپه
 جوړولو پیل وسو.
 میرزا محمد یعقوب کابلی تکړه
 خطاط وفات سو.
 مولوی عبد الواسع دپنتو مری
 رئیس د محاکماتو رئیس سو، او
 عبد الرحمن خان لودین د پښتو
 مری رئیس مقرر شو.

شیر احمد مخلص جلال آبا دی شاعر امان الغزات دجر نیل شاه محمود خان لپاره په فیض آباد کی منظوم کیء (۱۸ محرم ۴۲ ق) پرنگیانو دوزیر ستان زر مک و نیویء.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۲ ش

لوی لینن په ۲۱ جنوری ۲۴ = ۱ دلو ۱۳۰۲ په مسکو کی می شو، او په افغانستان کی دده پر فقدان د تأسف مجلس جوړ سو او د شوروی دولت دخلکو دهمدر دی تشکر وکیء (۳ دلو ۱۳۰۲) لومړی مستور اتو شفا خان په کابل کی جوړه سوه (دلو ۲ جنوری ۲۴) سر دار محمد ها شم خان نائب سالار دغلام نبی خان پر خای په مسکو کی دافغانستان وزیر مختار شو (دلو ۲) دهرات داتفاق اسلام جریندی نوم په فریاد تبدیل او صلاح الدین سلجوقی ئی مدیر سو (دلو ۲ فروری ۲۴)

اعلیحضرت امان الله خان دلینن پر مرگ دتاء سف او همدردی تلگرام کالینن ته و استاوه (۹ فروری ۲۴ دلو ۲) دسیا سی علوه مدرسسه په خارجه وزارت کی افتتاح سوه (حوت ۲) دبلژیک سره دافغانستان سیاسی

روابط ونیستل (حوت ۲) دمزار شریف داتحاد اسلام جریده په ۱۵ حوت ۲ وتړله سوه اوپر خای ئی دیدار جر یده نشر سوه (حوت ۲)

محمد ولی خان دسپه سالار محمد نادر خان پر خای وزیر حربیه سو (پنجشنبه ۲۴ حوت ۲)

په کابینه او لوړو رتبو کی داسی نوی مقرری وسوی (حوت ۱۳۰۲ ش) محمد ولی خان وزیر خارجه -

وزیر حربیه سو. سر دار محمود بینگ خان طرزی دپاریس افغانی سفیر- بیا وزیر خارجه سو.

غلام محمد خان وزیر تجارت - وزیر داخله سو.

سر دار حیات الله خان وزیر معارف - وزیر عدلیه سو.

سر دار فیض محمد خان دمعارفو وکیل- وزیر معارف سو.

عبد الهادی خان د لندن افغانی سفیر- وزیر تجارت سو.

سر دار شیر احمد خان د روما افغانی سفیر- رئیس شورا سو.

زمان الدین خان دکابل والی - دهرات نائب الحکومه سو.

محمد سرور خان د داخله وزارت وکیل- دفراهاعلی حاکم سو.

غنده مشر حبیب الله خان دوزارت حربیه معین سو.

غلام نبی خان افغانی د مسکو

سفیر- دخارجه وزارت معین سو. سردار عبد الحمید خان د عدلیه وکیل- د داخله وزارت معین سو.

میرزا محمد ایوب خان سرمنشی - د مالیی دوزارت معین سو.

علی محمد خان رئیس تدریسات دوزارت معارف معین سو.

میرزا محمد خان دخارجه مستشار- د تجارت دوزارت معین سو.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۳ ش

په سمت جنوبی کی دملاعبد الله او ملا عبد الرشید له خوا بغاوت شروسو (حوت ۲) او محمد ولی خان وزیر حربیه هلته د بغاوت د مقابلی لپاره ولاړ (حمل ۳).

په کابل کی لو مړی پلا بنار والی (بلدیه) جوړه سوه (۱۴ حمل ۱۳۰۳) المانی ډیر مستخدمین دهرات او قندهار له لاری کابل ته راغلل. (ثور ۱۳۰۳).

داعلیحضرت امان الله خان امر صادرکیء چی دقندهار طلوع افغان دی په پښتو هم خپریزی (جوړا ۳ جون ۲۴).

دآئینه عرفان مجله دمعارف پر خای د معارفو د وزارت له خوا د دارالتالیف خخه خپره سوه (جوړا ۳).

ستارک داتحاد شوروی نوی سفیر کابل ته راغی (۴ سرطان ۳).

دوهمه لویه جرگه په کابل کی دټول

افغانستان له نماینده گانو خخه په یغمان کی داعلیحضرت امان الله خان په وینا افتتاح سوه (شنبه ۲۸ سرطان ۱۳۰۳ ش) دا لویه جرگه داسه په اتمه ختم سوه او ۱۹ فقری تصویب سوی.

سردار محمد نادرخان سپه سالار اود مختی وزیر حربیه پاریس ته

په افغانی سفارت مقرر سو او په پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳ له کابل پاریس ته ولاړ.

دپغمان دطاق ظفر افتتاح (پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳).

عبدالعزیز خان داخله وزیردحرب دوزارت په و کالت مقرر سو (اسد ۳).

په کابل کی دوزارت حربیه له خوا دسمت جنوبی دخبرودخبرولولپاره (دحقیقت) روزنامه دبرهان الدین کشکی په

مدیری تا سیس سوه (چهار شنبه ۲۲ اسد ۱۳۰۳ ش ۱۹۲۴ م) دا روزنامه یو کال تر ۱۳۹ شماری پوری نشریده.

دسمت جنوبی دعلم او نوی بیعت نامه پادشاه ته راورسیده (۲۸ سنبله ۳ ش اگست ۲۴ م).

دعمومی جزا لو مړی نظا منامه بشپړه خپره سوه (۱ میزان ۳).

افغانستان لو مړی پلادوی طیاری رانیولی (اسد ۳) او بیای له شوروی

روس خخه ۵ طیاری رانیولی، چی په چهار شنبه ۹ میزان ۳ کابل ته

راغلی.

د سمت جنوبي ياغيانو ته د اعليحضرت امان الله خان وروستني داخطار فرمان له طيارو څخه خپور سو ۱۳ ميزان ۳ ستمبر ۲۴ م) . محمودطرزي وزيرخارجه له پاريسه كابل ته راغي (۱۳ ميزان ۳) . دبنډ غازي دجوړولو كار تمام سو چي لس زره جريبه مخكه اوپوي . مصرف يي (۷۲۰ر۲۴۰) كابلې دي . افتتاح يي په ۲۳ عقرب ۳ وسوه . دكابل موزيم افتتاح سو (دوشنبه ۲۵ عقرب ۳) .

افغاني قونسلخانه په مرو كي افتتاح سو (دوشنبه ۹ قوس ۳) .

د هرات نائب الحكومه مير زمان الدين خان په هرات كي په مفاجات مي سو (پنجشنبه ۱۹ قوس ۳ ش ۱۲ دسمبر ۲۴ م)

چيچرين د شوروي دولت خارجه وزير دافغانستان سفير سردارمحمد هاشم خان ته اطلاع وركړه چي دكشك - هرات - قندهار - كابل دتلگرام دليين په جوړولو كي فني او دسامان امداد كوي (۱۰ دسمبر ۲۴ م قوس ۳)

دسپه سالار غازي محمد نادر خان د ۱۳۰۱ ش يادداشتونه د رهنماي قطغن و بدخشان) په نامه په كابل كي دمولوي برهان الدين كشكي په اهتمام چاپ سول ۴۵۶ مخه د نقشواو جدولو سره .

(كابل دوزارت حربيه سنگي مطبع اول جلدی ۳) ۱۹۲۵ م ۱۳۰۳ ش

پرتگيانو په تمن او تره كي دوزيرو او ميسندو پر لښكر حمله وكړه چي ۳۴۰۰ تنه سپاهيان او (۲۳) افسران يي پكي مړه سول او څلور سوه غازيان شهيدان سول .

د ۱۳۰۳ ش كال مالي عايدات ۷۵ مليونه كابلې ، مصارف ۶۸ مليونه سيمپا ۷ مليونه وه .

۱۳۰۴ ش

۱۹۲۵ م ۱۳۰۴ ش ۱۳۴۴ ق

ميرزا فقير دهرات نقاش وفات سو مولوي عبدالرازق اندر عالم ا و سياسي مجا هد په كابل كي ۶۳ كلن وفات سو (جمعه ۱۶ رمضان ۴۳ ق ۲۲ حمل ۱۳۰۴)

ميرزا عبدالطيف منشي او مستوفي په كندهار كي وفات سو يكشنبه ۲۹ حمل ۴ ش ۲۵ اپريل ۲۵ م)

مكتب امانې (چي المانې ژبه پكښي زده كيږي) دډاكتر ايوان پرياست په كابل كي جوړ شو (۲۵ ثور ۱۳۰۳ ش)

علي احمد خان باركزي دكابل والي سو (جوزا ۴)

ملا عبدالله لنگ او ملا عبدالرشيد او ۵۴ نور اشراړ چي دسمت جنوبي په بغاوت كي گرفتار سوي وو په دوشنبه ۴ جوزا ۱۳۰۴ ش ۲۶ مي ۲۵ م دكابل په سپاهي سنگي كي ووژل سو .

په پرنو ايټالوي مستخدم چي

يو افغان ني پو ليس يي وژلي و په دار وځړ و لسو (دو شنبه ۶ جوزا ۴ ش ۲۸ مي ۲۵ م) دايتالياحكومت ددي واقعي په باب كي يوه نوټه افغانستان ته وركړه او منا سبات يي ځړ كړل .

دقند هار مشهور واعظ اومفسر - علي محمد اخند زاده تو ځي وفات شو (شنبه ۹ اسد ۴ ش ۱۷ اگست ۲۵ م)

ميرزا محمد يحيي ده محمد علي زوي كابلې شاعر ۷۶ كلن په كابل كي وفات شو (۲۳ اسد ۴ ش ۲۴ محرم ۴۳ ق) دي دفارسي شعر ديوان لري او ولادت يي ۱۲۶۷ ق وو .

دشوروي اتحاد له سر حده تر هراته دشوروي دولت په امداد د تلگراف لين جوړ شو (سنبه ۴ ستمبر ۲۵ م) اما ن الله خان قند هار ته په تفتيش ولاړ (دوشنبه ۱۹ ميزان ۴ تر دوشنبې ۲۴ عقربه پوري) لوي ناب خوشدل خان په كابل كي وفات سو (شنبه ۱۵ عقرب ۴) اعليحضرت امان الله خان وزارت معارف ته امر و كي . چي د پښتو ژبو هلكا نو لپاره په پښتو تعليم سي . (پنجشنبه ۴ قوس ۱۳۰۴ ش)

شوروي روسي عسكرو پر در قد

یونان توبی جوړی سى (۲۲ میزان ۱۹۲۶)
 سر دار محمد نادر خان دافغانستان
 له سفار نه په پاریس کی استعفا وکړه
 (۳۰ نوامبر ۱۹۲۶ م) او پر خای یی
 غلام نبی خان په سفارت مقرر سو.
 دبر تا نیا دسفارت سره په
کابل کی موافقه وسوه چی و یزه
 دی وپریا او بی قیمتته وی (۲۲عقرب
 اعلیحضرت امان الله خان قندهار ته
 په رسمی تفتیشی سفر ولاړ) ۲ شنبه
 ۱۶-۱۷ عقرب ۵ ش.

دزابه قندهار لوی دبرین لوبنی
 (دبودا کچکول) دپادشاه په امر د
کابل موزیم ته یو وړسو (قوس سې
 ۵ ش) ددی زابه شی فارسی
 نستعلیق نوشتی په ۹۱۹ ق لیکای
 سوی او وقف نامی دی.

۱۹۲۷ م ۱۳۰۵ ش ۱۳۶۶ ق
 اعلیحضرت امان الله خان د سمت
 مشرقی په رسمی سفر ولاړ.
 (چارشنبه ۲۸ جدی ۵).

دفرانس نوی وزیر مختار اوسفیر
کوستاف مار سلفت خپله اعتمادنامه
 وړاندی کړه (کابل ۱۶ جدی ۵).

په هرات کی ددی زلی بر ییننا
 کارخانه افتتاح شو (۲۷ دلوه ۵)
 علی محمد خان دافغانستان وزیر
 مختار رومانه ولاړ (جمعه ۱۵ دلوه)
 انگریزانو د میان گل په وسیله
 سوات اشغال کی چی پر پښتنو
 قبایلو او افغانستان یی بد اثر و کی
 ملا محمد صافی لغمانی دپښتنو
 شاعر او عرض بیگی (افغانی نویس)
 په کابل کی وفات شو.

قاضی میر احمد شاه رضوانی
 په پېښور کی دپښتو گرامر (وافیه)

۱۹۲۶ م ۱۳۴۵ ق
 اعلیحضرت امان الله خان سمت
 مشرقی ته په رسمی سفر دتفتیش
 لپاره ولاړ (۵ ثور).

او مری دلته افغانی
 ضابطان دعسکری زده کړی
 لپاره ترکیبی ته ولاړل (۱۸ ثور ۵)
 سر دار شاه محمود خان د سمت
 مشرقی اعلی حاکم شو (۱۸ جوزا ۵)
 د تعطیل ورځ له جمعی څخه
 پنجشنبی سوه (۴ سرطان ۵).

اعلیحضرت امان الله خان د امیر د
 لقب پر خای (شاه) وبلل شو (۷ جون
 ۲۶ سرطان).

ددر قد دجزیری مشترک
 (افغان - شوروی) کمیسیون
 خپلی مذاکری خلاصی کړی، او
 هغه جزیره بیرته افغانستان ته
 وسپارله سوه (سه شنبه ۲۵ اسد)
 په پغمان کی دعلم وجهل دجنگ
 دپغمانی شهیدانو ځلی جوړ سو،
 (شنبه ۳۰ اسد ۵).

دافغانستان او المان دمودت
 معاهده ۴ مادی یو پروتو کول چی
 په ۱۲ حوت ۱۳۰۴ - ۳ مارچ ۲۶ م په
 برلین کی امضا سوی وه په پغمان
 کی تصدیق سوه (۲۲ سنبله ۱۳۰۵
 ش).

دافغانستان او شوروی روس تر
 منځ دبیطرفی او عدم تجا وزمعاهده
 (۷ مادی په پغمان کی دوزیر خارجه
 محمود طرزی او لیو نید ستارک
 شوروی سفیر له خوا امضاء سوه
 (۳۱ اگست - ۲۶ م سنبله ۵)

په مجلس وزرا کی فیصله وشوه چی
 په حجاز کی دافغانی حاجیا نو لپاره

باندی تجا وزو کی (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش).
 سردار محمد یوسف خان په هند کی
 وفات او په جمعه اول حوت ۴ د
 لغمان دمہتر لمک په هدیره کی ښخ
 سو.

د عشری نظام دمیا ساتو
(تول، سکی، طول) سیستم جاری
 سو او قانونی یی نشر سو او
 پخپله پادشاه په شنبی ۲۹ حوت
 ۴ رسماً اعلان کی.

دافغانستان او آلمان د مودت
 معاهده (۳ مارچ ۲۶ م ۱۲ حوت ۴)

د ۱۳۰۴ ش کال گرده مالی
 عایدات ۸۴ میلونه کابلی، مصارف
 ۶۰ میلونه، سپما ۲۴ میلونه وه.

۱۱۲ مخه تالیف او چاپ کړه (اردو)
 له پرتگیانو سره دمو مندو څلرمه
 غزا د حاجی ترنگزی په مشرۍ .
 په افغانو نستان کې د کابل بلی روپی
 پرځای افغانی (۱۰۰ پوله) رواج
 سو .
 په ۱۳۰۵ ش کال دغه دولت
 نظام نامی خپری سوی :
 ۱- د عسکری رتبو نظامنامه . (۵ دلو)
 ۲- د عسکری داخلی خدماتو نظامنامه
 ۳- د تعلیقات دولت نظامنامه .
 ۴- د امرانو او ضابطانو د تعلیم
 ۵۰ ملیونه ، سپما ۲۲ ملیونه وه .

(۱۹۲۷ م ۱۳۴۶ ق)
 د کابل په خواجه ملاکی د پبله کارۍ
 د عمارت ته داب کښیښول سو ،
 (۲۸ حمل ۶) .
 د رادیو اداره د کابل په دلکشاکۍ
 د وزارت داخله له خوا جوړه سو .
 (حمل ۶) وروسته د جوزا په میاشت
 کې کوټی لندن ته نقل سو .
 اعلیحضرت امان الله خان د سلطان
 عبدالعزیز بن سعود په نامه یو مکتوب
 راوستاوه چی په حجاز کې افغانی
 حاجیانو ته د دینی مناسکو آزادی
 ورکۍ او اسلامی مقدس ځایونو ته
 محترم وساتی (حمل ۶) .
 د کابل را دیو خبر ورکۍ چی د
 دریمی لویې جرگې د انعقاد فرمان د
 رئیس شورای دولت په نامه صادر
 سو چی په ۱۳۰۶ یا ۱۳۰۷ ش کی
 او جرگه وسی (ثور ۶) .
 دانیس دهفتگی جریدی تاسیس
 د غلام محی الدین انیس له خوا په کابل
 کې (۱۵ ثور ۶ ش ۵ می ۲۷) .
 عبدالعلی مستغنی د کابل مشهور
 شاعر خپله منظومه بهار نامه گلزار
 مستغنی د عبدالحی قند هاری په
 غوښتنه وویله (۲۸ ثور ۶) .
 اعلیحضرت امان الله خان د
 مزار شریف د تفتیش لپاره په رسمی
 سفر ولاړ (سه شنبه ۶ ثور تر دوشنبې
 ۲۳ جوزا ۶ پوری) .
 عبدالرحمن لودین د قندهار ښاروال
 د کابل د گمرک مدیر سو (جوزا ۶) .
 د طیارې الوزولو د زده کړې لپاره

(۱۵) تنه محصلان فرانس ته واستول
 سو (۴ جوزا ۶) .
 مهمندو قبیلو د شبقدز پرانگریزی
 سرحد باندي حمل سو و کړه او
 انگریزی طیارو دوی بمباری کړه .
 (۱۲ جوزا ۶ ش ۴ دیحجه ۴۵ ق) .
 د جرایمو لپاره د شرعی محکمو
 نظامنامه خپره سو (۳۰ جوزا ۶) .
 اعلیحضرت امان الله خان سمت
 جنوبی (پختیا) ته ولاړ (اسد ۶) .
 د ترکستان نوم د مزار په ولایت
 تبدیل سو (۸ اسد ۶) .
 د کابل په بوستان سرای کې اعدادی
 مکتب د پادشاه په وینا افتتاح سو
 (۱۵ سنبله ۶) .
 د کابل او گردیز پر لار د تیره کوتل
 سپرک جوړ سو (سنبله ۶) .
 د اعلیحضرت امان الله خان د
 اروپا د سفر د عزمه سره دغه مقرری
 وسوی :
 محمد ولی خان وزیر حربیه د
 پادشاه و کیل اود خارجه وزارت
 وکیل .
 عبدالعزیز خان دا خله وزیر د
 شورای دولت وکیل .
 محمود خان یاور د کابل د والی
 وکیل .
 کالینن د شوروی دولت رئیس ،
 اعلیحضرت امان الله خان ته د
 شوروی د سفر دعوت ورکړ (تلگرام
 ۲۴ اکتوبر ۲۷ م عقرب ۱۳۰۶ ش) .
 د افغانستان او پولیند د مودت
 معاهده په انقره کې ترتیب سو
 (۳ نومبر ۲۷ م ۱۰ عقرب ۱۳۰۶ ش)

اوبښ	۴	رر	متفرقه	۱۹	رر
آس	۳	رر	مواشی او صکوک	۱۰	رر
غویي	۲	رر	گرده	۱۱۹	رر
پسه	۵۰	پوله	مصارف :		
د مواشی نظامنامه	۱۳۰۶		د حرب وزارت	۴۰	مليونه
اوبښ ۳۷۰ افغانی .			دربار	۲۰	رر
آس ۸۰ رر ۱			تعمیرات	۱۰	رر
غویي ۹۰ ر			داخله	۱۲	رر
خر ۹۰ ر			تجارت	۴	رر
پسه ۲۵ ر			معارف	۱۵	رر
(ریسنر - افغانستان)			عدلیه	۲	رر
د افغانستان عواید او مصارف :			مالیه	۳	رر
عواید :			گرده	۱۱۳	رر
مالیات ۵۰ ملیونه			پس انداز	۶	مليونه
گمرک ۴۰ رر			(افغانستان - ریسنر)		

اعلیحضرت امان الله خان په ۷ قوس ۱۳۰۶ د کابل له خلکو سره وداغ وکړه اود قندهار - بمبئی له لاری اروپا ته رهي سو، دی په ۱۸ قوس له قندهاره چمن ته ولاړ، په ۲۲ قوس په بمبئی - په ۱۰ جدی (۲۸ م) .

په قاهره - ۲۰ جدی په روما - ۲۹ دلو په برلین - تر ۲۲ حوت په پاریس کې، په ۲۳ حوت ۱۳۰۶ ش ۱۳ مارچ ۲۸ م لندن ته ورسید. دا سفر له دسمبر ۲۷ م تر جولای ۲۸ م پوری و .

د افغانستان او ایران د بیطرفی او تامينیه معاهده ۸ فصله په کابل کې امضا سوه (۶ قوس ۱۳۰۶ ش ۲۷ نومبر ۲۶) .

مجموعه صحیه د کابل د مدیریت مستقله طبیه لخوا نشر سوه . (۶ قوس) د افغانستان او شوروی د هوایی پست موافقه نامه (کابل - تاشکند) د غلام صدیق خان وزیر خارجه او لیونید ستارک شوروی سفیر ترمنځ په ۱۷ مادو کې امضا سوه (۲۸ نومبر ۲۷ م قوس ۱۳۰۶ ش) .

۱۹۲۸ م ۱۳۰۶ ش ۱۳۴۶ ق

د نسیم سحر هفتگی ادبی او انتقادی جریده د احمد راتب له خوا په کابل کې تاسیس سوه (۷ دلو ۶ ش ۲۷ جنوری ۲۸) .

د افغانستان او سویس د مودت معاهده درې مادی په برن کې غلام نبی خان د افغانستان سفیر او موتا د سیاسی دفتر مشر امضا کړه (۱۷ نروزی ۲۸ م ۲۶ دلو ۶) .

د کاکا سید احمد خان قندهاری لودین وفات په کابل کې (۱۴ حوت یکشنبته ۶) .

د افغانستان او شوروی جماهير تخنیکي هوایی موافقه په کابل کې امضا سوه (۱۷ حوت ۶ ش ۷ مارچ ۲۸ م) .

اعتماد الدوله سردار عبدالقدوس دمخنی صدراعظم په کابل کې وفات سو (چهار شنبه ۲۳ حوت ۶ ش) له پرنگی سره دموندو پنځمه غزا (۶ ش) .

مولوی تاج الدین دملا محمد طیب **زوی د چار یکار قاضي د تحفه الامیر فی بیان سلوک الملوك والتدبیر مؤلف دکوه دامن دقره باغ او سیدو نسکی ۹۸ کلن وفات سو (ولادت نسی ۱۲۰۸ ش) .**

تر ۱۳۰۶ ش پوری د دارالامان په ودانیو په څلورو کالو کې (۴۰) میاونه افغانی مصرف سوی .

د ۱۳۰۶ ش کال مالی وادرات ۸۲ ملیونه افغانی، مصارف ۶۴ ملیونه سیما ۱۸ ملیونه وه .

په دغو کلو کې د افغانستان مالیات :
په سراجیه دوره کې :

یوجریب آبی مخکه دکاله ۵ روپی
یو اوبښ رر ۳
یو آس رر ۲
یو غویي رر ۱
یوخر رر ۱۲ بیسی
یوپسه رر ۷

په امانی دوره کې :
آبی ادرجه مخکه ۱۶ تر ۲۰ افغانی
رر ۲ رر ۹ رر ۱۵
رر ۳ رر ۵ رر ۸

۱۹۲۸ م ۱۳۴۷ ق دکنو څخه د قندجورولو کارخانه په ۱۴۲۲۷ پونډه د ژانګر هوزن له تجارت خانې څخه د جلال آباد لپاره را نيول سوې چې دورځی ۵ ټن پوره جوړولای سی (۲۳ - اپریل ۲۸ م). د آلمان د لیندی مان د ماشين سازي له شرکت څخه سره د افغانستان لپاره د وړيو دانې کولو کارخانه په ۳۰۰۰ پونډه قيمت په برلين کې قرارداد سوې چې په قندهار کې ودرول سي او دورځی لس ټنه وړی انډی کوی (۲۴ اپریل ۲۸ م ټور ۷) . د وړينو کالو دکار خانو رانيولو او درولو قرار داد په برلين کې د اونیون ماتکس له شرکت سره په ۳۴۰۸۰ پونډه قيمت امضا سوې چې دورځی ۵۰۰ متره پشمی ټوکر او دلاسی (۲۵ اپریل ۲۸ م) . د آلمان د هوفمن له شرکت سره د کاغذ جوړولو دکارخانې قرار داد ، په ۳۶۶۵ پونډه قيمت امضاسو، دورځی يو لک تختی کساغذ جوړولای شی . (اپریل ۲۸ م) د نخي کالو دکار خانې قرار داد په برلين کې په ۲۳۷۲۰ پونډه قيمت امضا سو چې دورځی ۴۰۰ کيلو سپنسي باسی او زر متره ټوکر ويی (۲۵ اپریل ۲۸ م) د افغانستان او لهستان (پولنډ) د جمهوریت سره دمودت معاهده غلام جيلانی خان په ترکیه کې افغانی سفیر او هاتنه د لهستان د سفیر تر منځ ۵ مادی تصدیق سوې (ټور ۷ ش ۳۰ اپریل ۲۸ م) .

د افغانستان او جنوبي امريکا د ليبريا دمؤدت معاهده (۱۱) مادی په پاریس کې د غلام نبی خان افغانی سفیر اوبارون لیمن له خوا امضاسوې (ټور ۷ ش ۱۶ می) . اعليحضرت امان الله خان په ۱۳ ټور ۷ ش په ورسا (پولنډ) کې و . د افغانستان له خوا شير احمدخان دشورا رئيس د آلمانی شرکت سره د لاجوردو انحصاری قرارداد نه مادی په برلين کې امضا کې ؤ چې دکاله په ۶۰۰ کيلو اعلي لاجورد هرکيلو په ۲۰ پونډه او زرکيلو متو سطل لاجورد هرکيلو په ۱۲ پونډه او ۱۵۰۰ کيلو دريمه درجه لاجورد هرکيلو په ۵ پونډه اخلي (۱۸ می ۲۸ م ټور ۷) اعليحضرت امان الله خان په مسکو کې دکالينن له خوا استقبال سو (۳ می ۲۸ م ۱۴ ټور ۷ ش) په ۳ جوزا په ترکیه کې و، په ۹ جون ۱۹ جوزا ۷ ش ايران ته راغی، اود هرات له لاری په سه شنبی ۵ سرطان ۷ پسله شپرنيمو میاشتو مسافرته قندهار ته را ورسیدی (د سفر مصارف او خریداری کرده ۲۰ تر ۳۰ مليرنه افغانی) . محمد سرور خان د سمت مشرقی اعلي حاکم مقرر سو (جوزا ۷) . دافغان او ترکیی دمؤدت معاهده نه مادی دوه پروتو کوله په انقره کې غلام صدیق خان دوزارت خارجه وکيل او توفیق رشدي بيګ دتر گيی خارجه وزير لاسليک کړه (۵ جوزا ۷ ش ۲۵ می ۲۸ م) . دافغان او ترکیی عرفانی قرارداد

دافغانی محصلا نو په باب ۴ مادی امضاسو (۷ جوزا ۷ ش ۲۷ می ۲۸ م) . دافغان او مصر دمودت معاهده څلور مادی او پنځه الحاقیي د افغانستان له خوا اعلي احمدخان د کابل والی اودهصر له خوا واصف بطرس عالی خارجه وزير امضا کړه (۱۰ جوزا ۷ ش ۳۰ می ۲۸ م) دافغانستان - ايران ، دتامينيه تړون ۶ قوس ۶ ش منضم پروتو کول څلور مادی په تهران کې دغلام صدیق خان دخارجه وزارت دکفيل او فتح الله پاکروان د ايران دخارجه وزارت دکفيل له خوا امضا سو . (۲۵ جوزا ۷ ش ۲۵ جون ۲۸ م - دمجرمينو دبیرته ورکولو پروتو کول دافغانستان او ايران ترمنځ په تهران کې دسلوکالو لپاره امضاسو (۲۵ جوزا ۷ ش ۱۵ جون ۲۸ م) دافغانستان اوبلژيک عرفانی قرار داد دافغانی محصلا نو دمنلو لپاره څلور مادی امضا سو (جوزا ۷) دافغانستان د آلمانی شرکت ارنست هامبورگر سره دوپړيو پړولو دکار خانې دراوپړلو او چلولو تړون په ۱۷۹۰۰ پونډه قيمت امضا کړی (جوزا ۷ ش) دافغانستان او فرانس ترمنځ د آلمانیه مکتب دمحصلا نو دمنلو موافقه وسوه چې دفرانس په پوهنتونو کې به منل کيږی (جوزا ۷) په ۱۷ سرطان ۷ دوزارت دربار له خوا ددریمی لویې جرگې اعلان صادر سو او په ۲۴ سرطان دقندهار

نائب الحکومه ته په تيلفون کې وويل سوې چې ۶ تنی ښځی نمایندگانې هم کابل ته راوليږی چې دملکي سره جرگه سي . دافغانستان او فنلنډ دمؤدت معاهده (۱۷ ژويه ۲۸ م ۲۶ سرطان ۷) دتوروز هفتگی جریده په کابل کې نشر سوې (اسد ۷) د افغانستان د طياری جمعیت جوړ او مرانامه ئی خپره سوې (۸ سنبله ۷) . د فرانسوی دوو شرکتو سره د افغانستان د شمال تر جنوبه د ريل جوړولو قرار داد (سنبله ۷) د استقلال او تجدد د گوند مرانامه د پادشاه له خوا خپره سوې (۲۰ سنبله ۷) . شاعسی محمد سرور خان (بابا) په کابل کې وفات سو . په کابل کې تور - سور - زرغون - کلوب جوړ سو (۲۲ سنبله ۷) . دريمه لويه جرگه په بغمان کې په چارشنبه ۶ سنبله ۱۳۰۷ ش د پادشاه په وينا د زرو تنو وکيلانو په مخ کې افتتاح سوې . او دغه مهم تصاویب يی وکړه: (۱) شو رای دولت په شورای ملی تبدیل سوې . (۲) د مجازاتو عفو يوازی د پاد شاه حق دی . (۳) د تفتيش عمومي ديوان تأسيس سو (۴) هر وزارت به د تفتيش يوه دائره ولری (۵) د بی وزلانو او ليونیانو لپاره تاټوبی جوړول . (۶) د عسکری مکلفیت

مذاکره (۱۸) د چین سره د سیاسي ارتباط مذاکره (۱۹) د پرتانیا سره د سر حدی اتباعو د مالی او خانسی تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه کمسیون موافقه .

دامیر حبیبالله خان په وخت کې دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپې و په ۱۳۰۷ ش کې ۱۵۰ لکو ته ورسیدي .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲ مکتبونه نوی جوړ شوه او په دغو څلورو کاوکی ۴۸۲۳ تنه له ابتدایی مکتبو څخه فارغ شوه ، له عالی مکتبو څخه ۱۵۸ تنه راووتل ، ۱۵۱ تنه شاگردان خارج ته واستول شول ، ۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .

د ابتدایی مکتبو شاگردان تر ۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰ تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰ په ۱۳۰۷ نوی داخل شوه ۱۵۰۰۰ ټول په ۱۳۰۷ ش کال ۵۱۰۰۰ ابتدایی معلمان ۶۵۰ د عالی مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش کې ۳۰۰۰

په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته نوی داخل شوی شاگردان ۱۶۰۰ د عالی مکتبو د معلمانو شمیر په ۱۳۰۷ ش ۱۰۰ .

د وزارت معارف تالیف کړی کتابونه ۱۳۳ جلد د وزارت معارف چاپ کړی کتابونه له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش ۵۷۵ ر ۶۹۳ جلد .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری گمرکی واردات اضافه سوی دی (۶۵۱ ر ۳۲۰۲۷) افغانی .

تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی

شرکتونه جوړ سوی وو . شرکت المان - شرکت تنویرات شرکت موتر رانسی - شرکت دوا فروشی - شرکت رفقای افغان - شرکت تشویق افغان - شرکت اتحاد افغان په کابل کې . شرکت قمر په مزار شریف کې - شرکت ضیا په قندهار کې .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانې وی - (۱) د موټرو د ترمیم او پرزو کارخانه . (۲) دصابون او عطرو اوواسلین کارخانه . (۳) دسمنټو کارخانه . (۴) د اور لیکتو کارخانه په کابل کې . (۵) دینخی جوړولو کارخانه په قندهار کې . (۶) دکالسکو او غوړو او صابون کارخانه په مزار شریف کې . (۷) دسپینسو جوړولو فابریکه په هرات کې . (۸) داوړو ژرنده په اند خوی کې .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانې په پلان کې ټاکل سوی وی . (۱) دقند کارخانه . (۲) دکاغذ جوړولو کارخانه . (۳) دینخی ټوکرانو کارخانه . (۴) دپشمی ټوکرانو او کشمیری کارخانه . (۵) دغوټو کارخانه . (۶) دموی ساتنی کارخانه . (۷) د پیو او کوچو او پنیو کارخانه . (۸) داوبو کنبلو اوتیل خاک ماشین

دوره دزی کاله سوه . (۷) دعسکری مکلفیت نقد بدل ممنوع سو (۸) ټول نښانونه لغو سول . (۹) ملکي رتبي لغو سوی . (۱۰) ټول رسمي القاب لغو سول فقط د عزیز کلمه په له نومو سره لیکي . (۱۱) په نظامنامو کې دی دهر جرم جزا و ټاکله سی . (۱۲) نقدی جریمه دی هم د یوی نظماً منامی سره سمه اخیستله سی . (۱۳) تجارتی اونوری عصری محکمی دی جوړی سی . (۱۴) تدریس او وعظ په شهادت نامه پوری مربوط دی د دیو بند ملایان افغانستان ته نشی را تلای (۱۵) دافغانستان پنځلس کلنی سالم خلک دی هر کال پنځه افغانی او مامورین دی دیوی میاشتی تندخواه د عسکری وسلو د رانیولو لپاره ورکوی ، ددی بسپنی لایحه دی شورای ملی جوړه کړی . (۱۶) شورای ملی دی درشوت د بندولو لپاره لایحی جوړی کړی . (۱۷) که مجرم محکمی ته حاضر نشی دده په غیاب کې دی جزا ورته وټاکله سی ، او قانون دی شورای ملی جوړی کی . (۱۸) شهزاده رحمت الله خان ولیعهد سو . (۱۹) د افغانستان د بیرغ رنگ تور - سور - زرغون و ټاکل شو ، چسی پر غرو د لمر ختو منظر ولری او دورا دور ئی دغنمو وزی وی ، لوړ (الله - محمد) پرلیکلی وی . (۲۰) پسله هروینڅو کلو به لو

جرگه جوړیږی . د ۱۳۰۷ ش کال مالی مصارف ۶۹ ملیونه وه د اغتشاش په سبب مالی وار دات وټه ټاکل سوه . د ۱۳۰۷ د سنبلې په میاشت کې د افغانستان د هوا بازی محصلان په خارج کې دونی وو : ۲۵ تنه په روسیه شوروی کې ، ۱۵ تنه په فرانسه کې ، ۲۵ تنه په ایتالیا کې .

له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش د سنبلې تر میاشتی پوری افغانستان دخارجی دولتو سره دغه معاهدی کړی وی : (۱) د شوروی سره د بیطرفی او عدم تجاوز تړون (۲) د ایران سره د بی طرفی او د تامین تړون (۳) د ایران سره د سر حدی منازعاتو دمختلطو جرگو تړون (۴) د پینبور او کوټی د افغانی ویزی د دفترونه (۵) د جنوبی امریکا دلپیر یا سره معاهده (۶) د سویس سره معاهده (۷) د یولند سره معاهده (۸) د جاپان سره معاهده (۹) له ترکیه سره د مودت معاهده (۱۰) د مصر سره معاهده (۱۱) د ایران سره دتأمینیه معا هندی پرو تو کول (۱۲) د حقوقی مجرمینو د استرداد تړون له ایرانه سره . (۱۳) د فنلاند سره معاهده (۱۴) د ترکیه سره قونسلی موافقه (۱۵) په ترکیه - ایران - شوروی روسیه کې د افغانستان وزارت مختاری په لویو سفارتو وا وښتی . (۱۶) دیمن سره دسیاسی روابطو مذاکره (۱۷) دحجاز سره د سیاسی روابطو

اعلان کی ۱۸ فوری دخلکو خواهشونه ومئل (۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش ۸ رجب ۱۳۴۷)
والی احمد علی خان دقوس په میاشت ۱۳۰۷ سمت مشرقی ته رئیس تنظیمه سو، خود جدی په میاشت یی هلته پخپله د پادشاهی اعلان وکی.ء
دقوس ۱۳۰۷ ش په آخر کی دسمت مشرقی او سمت شما لی بغا وتونه وخیم سول، اوداعلیحضرت امان الله خان مور او ملکه او نوره کورنی دغلام صدیق خان وزیرخارجه او حسن جان سره په ۴ طیارو کی قند هار ته راغله (جمعه ۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش)
علی احمد خان دسمت مشرقی رئیس تنظیمه په اداره کی ناکام سو، په کابل کی دمجلس اعیان افتتاح اعلام سو (جدی ۱۳۰۷ ش)
دبچه سقاو حملی پر قلعه مرادبیگ اوباغ بالا جاری وی (۷ جدی ۱۳۰۷ ش)
پر پغمان هم بچه سقاو حمله وکړه (۸ جدی) طیارو اشرار بمباری کړل، دا جنگونه تر ۲۴ جدی پوری جاری وو او په همدغه ورځ امان الله خان کابل پرېښو او قند هار ته ولاړ.
غلام نبی خان دافغان نستان نوی لوی سفیر ماسکو ته ور سیدیء (۲ جدی ۱۳۰۷ ش ۲۳ دسمبر ۲۸)
سلطان احمد خان لوی سفیرخپله اعتماد نامه په تهران کی اعلیحضرت

محمود طرزی داستراحت لپاره له کاره سبکد وشو، او پر ځای یی غلام صدیق خان خارجه وزیر سو (عقرب ۷)
احمد علی خان دمخنی افغانی د بر لن سفیر دکابل رئیس بلدیه سو (عقرب ۷)
د شنوارو سنگو خیلو لومړی پلا بغاوت شروع کیء (سه شنبه ۲۱ عقرب ۷) محمد گل خان دسمت مشرقی عسکری قوما ندان دوی ته اخطار ورکیء چی له بغاوته لاس واخلی (نومبر ۲۸ م)
یاغی قبایلو جلال آباد محاصره کیء (جمعه ۷ قوس ۷)
سید محمد عمر پیله کش دمیر عبد الرحمن خطاط لمسی، چی یو خطاط او هنری سپری و، په هرات کی سل کلن وفات سو.
دستوری په مازنی کی اعلیحضرت امان الله خان خپل نوی پرو گرام اعلان کیء اود ښځو نقاب یی واخیست، (۱۵ میزان ۱۳۰۷ م) په دغه مجلس کی افغانی نجونی د تعلیم لپاره ترکیبی ته واستولی سوی، اوپه قبایلو کی خورا بد اثر خپور سو.
بچه سقاو او سید حسین او د دوی ملگرو په سمت شمالی کی ارتجاعي بغاوت وکیء او احمدعلی خان هلته رئیس تنظیمه سو (۱۵ قوس ۷ ش ۲۸ دسمبر ۲۸)
اعلیحضرت امان الله خان په یوه

طیاری (۵) زره پوشه (۶) مترالیور (۶) ټانکه را نیول.
په مزار شریف کی دبی سیم تلگراف مرکز جوړ سو. دخان آباد- میمنه - خوست لپاره دتلگراف دستگاوهونه را نیول سو او دکابل دتلگراف او بی سیم لوی دستگاوه را نیول سو. (۱۳۰۷)
د ۱۳۰۷ ش په سفر کی اعلیحضرت امان الله خان په پاریس او برلن کی دغه فابریکی را نیوی :
(۱) دوپرو ور یشلو فابریکه.
(۲) دکشمیری اودلو فابریکه.
(۳) دخرسان اودلو فابریکه.
(۴) دکوره جیم اودلو فابریکه.
(۵) دغوټو جوړولو فابریکه.
(۶) دمیوی ساتنی ماشین.
(۷) دکوچو ماشین.
(۸) دزراعت ماشین.
(۹) د فولادی کار ماشین.
(۱۰) دور بینو ماشین.
(۱۱) دطیارو ماشینونه.
(۱۲) دجراحی آلات.
دافغان نستان نوی لوی سفیر غلام جیلانی خان خپله اعتماد نامه دترکیبی دجمهور رئیس ته وړاندی کړه (۲ میزان ۷)
محمد سرور خان بارکزی دقند هار نایب الحکومه دکابل والی سو، او پر ځای یی عبد الکریم خان بارکزی دقندهار نایب الحکومه سو (۲ میزان ۷)
محمد ولی خان ته د علاج لپاره د اروپادتک رخصت وکړ سو (عقرب ۷)

په ۱۳۰۷ ش دالمان - پولنډ- شوروی سره تجارتي او ترانزیتی تړونونه سوی وو.
په ۱۳۰۷ ش دکابل دبر بینناتنویر ۱۸۰۰۰ خراغونه ورسیدی.
تر سنبلای ۱۳۰۷ ش پوری ۲۶۶ کیلو متره لاریخه سو.
دمملکت مالی عایدات که په ۱۳۰۳ کی پنځه وه په ۱۳۰۷ کی اته سوه دامیر حبیب الله تر وخت دوه چنده سوی دی.
له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش پوری ۴۹۱ کانونه کشف سول.
په سمت جنوبی کی دڅنگلو ریاست جوړ سو.
دطبابت قانون خپور سو چی بی اجازی ئی څوک نسبی کولای.
دافغانستان دملی شورا دانتخاباتو نوی قانون (۵۱) مادی خپور سو (۷ سنبله ۷).
دافغانستان دولایاتو دجرگو قانون ۴ مادی خپور سو (۱۱ سنبله ۷).
له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری دافغانستان په روغتو نو کی :
۶۳۳۷ جوړ شوی نارو غان.
۵۳۳۰۶۳ تنه کتل سوی نارو غان.
۱۱۲۷۰ کوچنیانوته دکوی رگ وهل. ۶۱۰ مړه.
دپښتون بزغ ۵۱ وړ ځنی مجله په کابل کی نشر سو ۱۳۰۷ ش.
افغانستان په ۱۳۰۷ کال ۵۰۰ ۳۵ توپکه (۱۰۶) توپه (۸)

رضا شاه پهلوی ته وړاندی کړه (جدي ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳۰۷ ش ۱۳۴۸ ق جنرال کاظم پاشا داتو نو رو

ترکو منصبدارانو سره دهنه له لاری قند هار او بيا کابل ته راغلل (شنبه ۱۵ جدي ۷) .

دوولسو انگریزی طیارو انگلیسی اتباع له کابله پيښور ته بو تلل ، (۳ جدي ۷) .

امان الله خان له سلطنته استعفا وکړه او په ۲۴ دجدي قندهار ته ولاړ پرځای یی مشر ورور عنایت الله خان

پادشاه سو، مگر بچه سقاو ارگ محاصره کړه او په جمعه ۲۸ جدي ۷ دوی انگریزی طیاری راغلی او

عنایت الله خان دخپلی کورنۍ سره په هغو کی پيښور ته ولاړ، پخپله حبیب الله بچه سقاو دخادم د ین

رسول الله په نامه امیر - سید حسین نایب السلطنه او وزیر جنگ - عطا الحق وزیر خارجه - عبدالغفور

تکابی وزیر داخله - شیر جان وزیر دربار - ملک محسن دکابل والی - میرزا مجتبی خان د وزارت مالیه

وکیل سو. (جمعه ۲۸ جدي ۷ ش ۱۸ جنوری ۲۹ م) . علی احمد خان خپله پادشاهی په جلال آباد کی اعلان کړه (۲۵ جدي ۷)

مگر په ۱۲ دلو خلکو دی چور کړی، نود لغمان او کنړ له لاری مهمندو او بيا پيښور ته ولاړ .

دامان افغان پرځای هفتگی جریده حبیب الاسلام دغلام محی الدین په سر دبیری له کابله خپره سوه (۹ حوت ۱۳۰۷ ش ۱۷ رمضان ۴۸) .

سپه سالار غازی محمد نادر خان او دده وروڼه دفرانسوی دنیس له ښاره دافغانستان دامنیت لپاره را پخپل (۵ دلو ۷ ش) او په ۲۱ ددلو بمبئی ته

راورسیدل. سپه سالار غازی دپيښور او کوهان له لاری دپختیا سر حدته داخل سو (۱۹ حوت ۷) .

په پنجشنبه ۴ دلو ۱۳۰۷ ش ۱۴ جنوری ۲۹ م امان الله خان په قندهار کی بيا په فعالیت شو وکړه او خلکو بیعت ورسره وکړه .

په قند هار کی د اعلی حضرت امان الله خان په تایید خلک راټول سول، او خرکه شریفه یی راوایستله (یکشنبه ۶ حوت ۱۳۰۷ ش) .

د قندهار علماوو د بچه سقاو امارت نه وه مانه، او دده سره یی دجنگ فتوا صادره کړه (جمعه ۲۶ شعبان ۱۳۴۷ ق) .

د برتانییا سفیر همفریز له کابله په طیاره کی پيښور ته ولاړ (۱۴ رمضان ۱۳۴۷ ق ۲۵ فروری) .

عبد الکریم خان د قند هار نایب الحکومه دهناره جات حاکم مقرر سو (۱۲ حوت ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳۴۹ ق

دسمت جنوبی (پختیا) دقو مونو لویه جرگه دسپه سالار غازی محمد نادر خان حضور ته په جاجیو کی راغله (احمل ۲۱ مارچ ۲۹ م)

په ۷ حمل ۸ ش سپه سالار گردیز ته راغی او په ۱۶ حمل ارگون ته ورسید .

په ۳۰ حمل ۸ ش دسمت مشرقی (ننگرهار) داقوا هو جرگه دمحمد گل خان موهند سره دسپه سالار حضور ته راغله .

د شوروی دولت رسماً دایران دولت ته اخطار ورکړه، چی دافغانستان په کورنیو کارو کی لاس ونه وهي، او

دهرات خواته تر خپلو سرحدو تیری ونه کی، که پر افغانستان مسلح تجاوز وسي، شوروی دولت دغه نسبی زغملای (۱۵ اپریل ۱۹۲۹ م

۲۶ حمل ۱۳۰۸ ش) . اعلی حضرت امان الله خان دقندهار دپنځو زرو تنو سره دبچه سقاو

د مقابلی لپاره کابل ته حرکت وکړه . (سه شنبه ۶ حمل ۱۳۰۸ ش) په سه شنبه ۲۰ حمل ۱۳۰۸ ش مقر

ته ورسیدی او په ۳۰ حمل یی غزنی محاصره کړه او په ۶ ثور ۱۳۰۸ ش امروسو، چی قندهاری لښکر دی

بیرته مخ پر قندهار رهی سي، په ۱۱ ثور مقرته ور سیدل او د ثور تر آخره پر شا تلل، او په ۴ جوزا ۱۳۰۸ ش جو لائی ۱۹۲۹ م

اعلی حضرت امان الله خان دمهمندو له رباطه دسپین بولدک تر سر حد ۲۶۳

وطن کی!

د حبیب الله بچه سقاو په حکم والی علی احمد خان او مولوی عبدالواسع قندهاری په کابل کی ووژل سول (دجوزا اواسط ۱۳۰۸)

اخوند صاحب آدینه محمد شاعر او عالم دفیض آباد دخرقی شریفی ادمدرسی مدرس ۷۰ کلن وفات سو .

غلام نبی خان مزار شریف دبچه سقاو له لښکرو څخه ونیو (۱۸ ثور ۱۳۰۸ ش) مگر دی دجوزا ترمیاشتی

پوری هلته و، په ۹ جوزا تلگرام ورته راوړسیدی چی امان الله خان له وطنه ووت . نو دی هم په

۱۰ جوزا تر دریای آمو دشوروی خاوری ته دپته کیسرله خواتیرسو . وزیرو او مسیدو دپیر نگی د

سپاره راغه پر کمپ حمله وکړه خو طیارو بمباری پر وکړه او اته سوه کورونه یی وروان کړل ۳۲ تنه شهیدان سول (۲۹ م)

د اصلاح داخبار لومړی شماره د ربیع الاول په اوله ۱۳۴۸ ق له جاجی څخه دسپه سالار غازی محمد نادر

خان په نامه دده دملگرو له خوا چاپ او خپره سوه، چی دافغانستان خلک یی دبچه سقاو دنا مشروع حکومت

مقابلی ته را بلل (شنبه ۸) مدیر یی نصر الله و. دسپه سالار ملی قوا په ۶ ثور

دبچه سقاو دلښکرو سره په خرڅ کی وجنگیدل، دغه جنگونه په مختلفو ځایو کی ۱۳۰۸ ش دمیزان تر میاشتی پوری جاری و، خو چی ملی قوا

۱۳۰۹ ش .

(۱۹۳۰م ۱۳۴۹ ق)

محمد گل خان مومند د شمالي سمیت رئیس تنظیمیه مقرر سو (حمل ۹) .

اپریدو او نورو پښتنو په ۱۳ اگست ۳۰ مډیپینور پر بنار حمله وکړه او دکجوری غزا وسوه

اعلیحضرت محمد نادر شاه د افغانستان او بریتانیا د ۱۹۲۱ - ۱۹۲۳ معاهدی تصدیق کړی (جوړا - می ۰)

د اعلیحضرت محمد نادر شاه په فرمان په کابل کی لو جرگه جوړه سوه (۱۳۰۹ ش) اونسوی قانون اساسی ئی ومانه ، اوهم دشور ای می د انتخاباتو لایحه جوړه سوه (۲۸ سنبله ۹) .

ملا فیض محمد هزاره د محمد خواجه زوی د محمد سعید لمسی دسراج التواریخ اوتحفته الحیبیاو تاریخ حکماء او فیضی ازیوضات لیکوال په کابل کی وفات سو (چهار شنبه ۱۶ رمضان ۴۹ ق ولادت ئی ۱۲۸۹ ق) .

سید احمد ادیب پشاوری د شهاب الدین زوی د فارسی مشهور شاعر او عالم په تهران کی وفات سو . (ولادت ئی په خیبر کی ۱۲۶۰ ق) .

د افغانستان سفارت په قاهره (مصر) کی د افغانی وزیر مختار

محمد صادق مجددی لهخوا افتتاح او افغانی بیسرخ پر و ر پیدی (پنجشنبه ۲۲ میزان ۹) .

د جاپان او افغانستان د مودت معاهده د سردار شاه ولیخان افغانی وزیر مختار او د جاپان د سفیر ترمینخ په لندن کی امضاء سوه (۲۷ عقرب ۹ ش ۱۹ نومبر ۳۰م) .

دافغانستان او اتحاد شوروی ترمینخ د بیطرفی او عدم تجاوز معاهده تجدید سوه ، د افغانستان له خوا فیض محمد خان خارجه وزیر او د شوروی له خوا لوی سفیر ستارک امضا کړه (۹ مادی ۲۴ جون ۳۰ م عقرب ۱۳۰۹ ش .

د کابل والی محمد یعقوب خان دشمالی ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو (عقرب ۱۳۰۹ ش) خو په دغه کال مې سو .

جمعیت العلماء په کابل کی افتتاح او اعضاء ئی د حکومت له خوا مقرر سول او د حی علی الفلاح مجله ئی نشر کړه .

دارالعلوم عربی په کابل کی جوړ سو ، چی رئیس یی سردار عبدالرسول خان و .

سید هاشم خان افغانی جنرال قونسل په تاشکند کی په یکشنبه ۲۴ عقرب ۱۳۰۹ ش دشوروی ترکمنستان دعشق آباد په حدودو کی وواژه سو .

ابراهیم بیگ په قطغن کی بغارت وکیع او سردار شاه محمود

کابینه داسی اعلان کړه ۲۳ عقرب: سردار شاه محمودخان دحرب وزیر سردار فیض محمدخان خارجه وزیر محمدگل خان داخاله وزیر - الله نوالز خان وزیردربار- حضرت نورالمشایخ وزیر عدلیه- وزیر معارف احمدعلی خان محمد اکبرخان وزیر تجارت- محمد ایوب خان وزیر مالیه - محمد نوروز خان سر منشی - سردار محمد اکبر خان صحیه مستقل مدیر -

۱۹۳۰م ۱۳۰۸ ش ۱۳۴۹ ق

سردار محمد عزیزخان دافغانستان لوی سفیر په مسکو کی د غلام نبی خان پر خای مقرر او خپله اعتماد نامه ئی کالینن ته وپانندی کړه (۲۴ فروری ۳۰ حوت ۸) .

سردار شاه ولی خان په لندن کی افغانی وزیر مختار و .

د افغانستان د کرنی وې مخکی (۱۳۰۸ ش) .

د هندوکش جنوبی خوا آبی مخکی ۱۳۳ زره هکتاره .

د هندوکش جنوبی خوا للمی مخکی ۷۶ زره هکتاره .

د هندوکش شمال آبی مخکی ۲۷۰ زره هکتاره .

د هندوکش شمال للمی مخکی ۴۶۰ زره هکتاره .

تولی آبی ۴۰۳ زره هکتاره - للمی ۵۲۷ زره هکتاره - گرده ۹۳۰ زره هکتاره (افغانستان ریسنر) .

میر هاشم دمخنی وزیر ما لیه ۶۳ کلن په کابل کی مې سو (جمادی الاولی) .

تر چهار آسیا او چهل ستون پوری راورسیدل ، اوپه ۱۶ میزان ۲۸ ش (۱۴ اکتوبر ۲۹ م) ئی کابل ونیوه ، او بچه سقاوله ارگه کوهدامن ته وتښتید ، او په ۲۳ میزان ۸ ش ۱۷ اکتوبر ۲۹م اعلیحضرت محمد نادرشاه په کابل کی دافغانستان په پادشاهی ومنل سو .

دشوروی دولت دخارجی امورو معین قره خان دخپل دولت لهخوا په افغانستان کی د اعلیحضرت محمد نادر شاه جلوس په خوښی ومانه (۱۹ اکتوبر ۲۹ م ۲۱ میزان ن . ش) .

د اتحاد جماهیر شوروی سفیر کبیر ستارگ دکالینن په امضا خپله اعتمادنامه اعلیحضرت محمد نادرشاه ته تقدیم کړه . ۱۹ دسمبر ۲۹ م قوس ۱۳۰۸ ش .

د ۱۳۰۸ ش کال مالی مصارف تر سنبلی پوری ۴ ملیونهوه ، داغتشاش په سبب نورخه ندی معلوم .

بچه سقاو او دده ملگری په کابل کی ووژل سوه (۳ نو مبر ۲۹ م ۱۱ عقرب ۱۳۰۸ ش) .

- ۱- پخپله حبیب الله بچه سقاو .
- ۲- حمید الله وروری .
- ۳- سید حسین وزیر جنگ .
- ۴- ملک محسن دکابل والی .
- ۵- شیرجان ددربار وزیر .
- ۶- محمد صدیق فرقه مشر .
- ۷- محمد محفوظ امنیه قوماندان .
- ۸- قلعه بیگی .

سردار محمد هاشم خان صدراعظم سو (۲۲ عقرب ۱۳۰۸ ش) ده خپله

د حضرت نادر شاه کورنی نوبته ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

په اتومی قدرتی ذراتی ۱۵ اکتوبر ۲۳ میزان ده په اولاد حضرت لوی دغه روی ورکی په پلورتن مشن سره معادله کی د حبیبی صاحب ورکی تلایق ندر کړی

*

د حضرت نادر شاه کورنی نوبته ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

* د ۱۳۱۱ ش کال په ختري کی اسلام پوری : ختري : ختري : ۱۵ اکتوبر ۱۹۳۲

خان وزیر حربیه دهغه مقام بلی
نه ولاړ .
مکتب حربیه په شهر آرا کی د
اعلیحضرت محمد نادر شاه په وینا
بیا افتتاح سو (یکشنبہ ۸ قوس
۱۳۰۹ ش) .
عبدالرحمن تره کی دمقر په اوښد
کی یاغی سو ، خو په ۲۰ قوس
۱۳۰۹ عسکرو دی دسرحد خوا ته
وشاړه .
د شنوارو (۸۰) تنه نمایندگان
په کابل کی د جرگی په ډول د
اعلیحضرت محمد نادر شاه حضور
ته راغلل (د قوس اواخر ۹) .
شیر محمدخان ناشر (خروقی)
د میمنی اعلی حاکم مقرر سو
(۲ جلدی ۹) .
د مامورینو لپاره درسمی القابو د
استعمال امر بیا صادر سو ،
(جلدی ۹) .
غلام فاروق خان دسمت مشرقی
حاکم اعلی مقرر سو (۵ جلدی ۹ ش)
د هرات انجمن ادبی جوړ سو

(جلدی ۹ ش) .
محمد گل خان داخله وزیر د
قندهار رئیس تنظیمه سو (سهشنبہ
۶ حوت ۹ ش) .
شیر احمد خان پخوا نی رئیس
شورا په تهران کی افغانی سفیر
کبیر سو (حوت ۹ ش) .
مجله اقتصاد دوزارت تجارت
له خوا نشر سو (۱۳۰۹) .
د ۱۳۰۹ ش کال مالی واردات
۶۴ ملیونه ، مصارف ۱۲۶ ملیونه
او کسر ۶۲ ملیونه سو .
محمد شریف خسته دل دمحمد
کریم زوی دکابل شاعر دبیدل پیرو
اود دیوان خواند ۴۲ کلن په کابل
کی مړ سو (۹ ش) .
اتمان خیلو پښتنو دپرانگ غار
پنځمه غزا له پرنگی سره وکړه اود
مله کنه پولتیکل ایجنټ قامس گلور
یی وواژه او پرنکیا نو اگر ه
بمباری کړه . د مو مندو غزاوی هم
له پرنگی سره جاری وی .
(۹ ش) .

۱۳۱۰ ش
۱۹۳۱ م ۱۳۵۰ ق
غلام صدیق خان په برلن کی افغانی
وزیر مختار مقرر سو (جوزا ۱۰) .
احمد علی خان افغانی مختار وزیر
له پاریسه لندن ته تبدیل سو
(جوزا ۱۰ ش) اوسردار شامولیکان
په پاریس کی سفیر سو .
کاروان زرد دهرات له لاری
افغانستان ته ورسیدی (دجوزا
اوانل ۱۰ ش) .
دعلی آباد روغتون د اعلیحضرت
محمد نادرشاه په شخصی مصرف
(جوزا ۱۰) شروسو، او په اسد
۱۳۱۲ ش ئی کارختم سو .
دکابل انجمن ادبی تاسیس سو
او دکابل ادبی مجله یی خپره کړه
(۱۵ جوزا ۱۰ ش ۵ جون ۳۱ م ۱۸
محرم ۵۰ ق) .
ددی انجمن مهم غړی داؤ :-
۱- احمد علی خان درانی مدیر .
۲- میر غلام محمد غبار .
۳- محمد کریم نزیهی .
۴- سرور گويا .
۵- سرور جويا .
۶- غلام جیلانی اعظمی .
۷- غلام جیلانی جلالی .
۸- قاری عبدالله .
۹- عبدالعلی مستغنی .
۱۰- امین الله زمیالی .
۱۱- محمدقدیر تره کی .
۱۲- احمد الله کریمی .

دافغانستان او شوروی اتحاد
ترمنځ دبیطرفی اوعدم تجاوز معاهده
په (۹) مادوکی دفیض محمد خان
خارجه وزیر او لوی سفیر ستارک
په امضا تجدید سو (۲۴ جون ۳۱ م
سرطان ۱۰ ش)
خواجه هدایت الله دهزاره جات
رئیس تنظیمه کابل ته را ستون
سو (سرطان ۱۰)
اعلیحضرت محمد نادر شاه شورای
ملی پخپله وینا افتتاح کړه (دوشنبه
۱۴ سرطان ۱۰ ش جولائی ۳۱ م)
دقطن نا آرامی خلاصه سو او وزیر
حربیه کابل ته راستون سو (دوشنبه
۴ اسد ۱۰ ش) ده ته داعلی لمر
نښان په مکافات کی ور کړ سو .
(جولائی ۳۱) په ستمبر کی ابراهیم
بیگ تر آمو واوښت .
دافغانستان نوی اصول اساسی
دشورای ملی له خوا داعلیحضرت
محمد نادر شاه په امضا خپور سو
(۳۱ اکتوبر ۳۱ م ۸ عقرب ۱۳۱۰ ش)
اعلیحضرت محمد نادر شاه مجلس
ایمان (دمشرانو جرگه) پخپله وینا
افتتاح کړه (دوشنبه ۲۴ عقرب
۱۳۱۰ ش)
عبد الجمیل خان دمزار شریف
نائب الحکومه سو (عقرب ۱۳۱۰)
عبد الرحیم خان دقطن او بدخشان
دناائب الحکومه وکیل مقرر سو
(عقرب ۱۰)

دنادر افغان کتاب دبرهان الدین کشمکی تالیف طبع سو (کابل عقرب ۱۰)
عبد الاحد خان دشورا رئیس دفراه او چخانصور رئیس تنظیمیه سو (۵ قوس ۱۰ ش)
بودار دفرانس نوی مختار وزیر خپله اعتماد نامه ددلکشا په ماڼۍ کې وړاندې کړه (۲۰ جدی ۱۰)
دافغان نستان حکومت چی دجنگ د تحریم معاهده امضا کړیده، دمچوریا دشخړی په نسبت ئی دجا پان او (۳۱ م)

چین حکومتو ته دجنگ خنده ولو نوټه ور کړه (دلو ۱۰)
کابل په گذرگاه کی دارالمجانین جوړ سو (دلو ۱۰)
د ۱۳۱۰ ش کال مالی وار دات گرده ۸۴ ملیونه افغانی مصارف ۱۱۸ ملیونه کسر ۳۳ ملیونه و.
په دته خیلو کی دپرنکی پرکیمپ دغاز یانو حمله، چی دپرنکی په بمباری کی ۳۰ تنه شهیدان سول (۳۱ م)

۱۳۱۱ ش
(۱۹۳۲ م ۱۳۵۱ ق)

په کابل کی عمومی مکتبونه او د طلب مکتب چی په اغتشاش کی بند سوی وو بیرته جوړ سول (حمل ۱۱)
دافغانستان او عربیه سعودیه لومړۍ معاهده وسوه (۵ می ۳۲ م ۱۷ ثور ۱۱ ش)

افغان نستان د دوکالم سر حدی سیمه له چترال څخه واخیسته ۱۱۱ جریبه مخکه (جوزا ۱۱)
دافغان نستان ددار الفنون (پوهنتون) لپاره داعلیحضرت محمد نادر شاه په حقور یومجلس وسو، اوددارالامان ماڼی ئی د دار الفنون لپاره وټاکله (جوزا ۱۱)

محمد تقی اسفند یاری دایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړاندی کړه (۱۳ سرطان ۱۱)

دعبدالوکیل خان نائب سالار منار په دهمزنگ کی جوړ سو. (جوزا ۱۱)
دسر حدی پېښو د فیصله کولو موافقه دشروی اتحاد له سفیر کبیر ستارک سره (۱۷ مادی په کابل کی امضا سوه (۲۲ سنبله ۱۱)
پنځه و لایته (کابل - قندهار هرات - مزار - قطفن اوبدخشان) او خلور اعلی حکومتونه (فراه - سمت جنوبی - سمت مشرقی - میمنه) اعلان سول (۲۴ اگست ۳۲).

سردار شاه محمود خان د حرب وزیر اروپا ته دعلاج لپاره ولاړ، او شهزاده محمد ظاهر خان دحرب د وزارت کفیل سو (عقرب ۱۱).

سردار شاه ولیخان سفیر له پاریسه کابل ته راغی او دده سره غلام نبی خان هم راغی (عقرب ۱۱).
غلام نبی خان خرخی په کابل کی ووژل سو. (۸ نو مبر ۳۲ م ۱۶ عقرب ۱۱).

په پختیا کی دری خیل ولاړسول او ژربیر ته ددوی اغتشاش کبښنول سو (۲۱ عقرب ۱۱ ش اکتوبر ۳۲).
په قندهار کی پښتو ادبی انجمن افتتاح سو (پنجشنبه ۹ قوس ۱۱)
دپښتو میاشتنۍ مجله یی هم نشر کړه (۲۰ دلو ۱۱).

سردار محمد عزیز خان په مسکو کی افغانی سفیر په برلن کی لوی سفیر سو. (قوس ۱۱).

عبدالحسین خان دروما سفیر په مسکو کی لوی سفیر سو. قوس ۱۱
سردار محمد نعیم خان بهروما کی افغانی وزیر مختار سو (قوس ۱۱).
د عراق اوافغانستان لومړۍ د مؤدت معاهده (۲۰ ستمبر ۳۲ م ۲۸ قوس ۱۱).

۱۹۳۳ م ۱۳۱۱ ش ۱۳۵۱ ق
د ښکاری دری لار جوړونه ختمه سوه (جدی ۱۱).
د دولتی خزانو اصولنامه خپره سوه (۱۷ میزان ۱۱).

محمد گل خان مومند دشمالی ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو او پرځای یی غلام فاروق خان دقندهار نایب الحکومه سو. (شنبه ۱۰ جدی ۱۱).

شوکت بيگ د ترکيې لوی سفیر
کابل ته راغی (جدي ۱۱) .
اعلیحضرت محمد نادر شاه وزارت
معارف ته فرمان صادر کړی چی د
۱۳۱۲ ش کال له ابتداء څخه په
معارفو کی د پښتو ښوونې اقدام
وکړی (۶ دلو ۱۱) .
په بالا حصار کی دمکتب حربیه
لپاره دودانې فرمان صادر سو .
(حوت ۱۱) تهداب یی په ۱۷ ثور ۱۲

کنښښو سو .
د افغانستان او برازیل دموذت
معاهده په انقره کی امضا سو .
(۲ حوت ۱۱ ۲۰ فروری ۳۳)
په ۱۳۱۱ کال د تلگراف خط په
گرده افغانستان کی ۸۸۹۵ کیلو
متره و .
د ۱۳۱۱ ش کال مالی عایدات
۱۳۳ ملیو نه افغانی مصارف ۱۴۰
میلیونه او کسر اوه ملیونه و .

۱۳۱۲ ش

۱۹۳۳ م ۱۳۰۲ ق

د شپږ اودره ښکاری لارافتتاح
سو (حمل ۱۲) .
د استوایي او لیتوانی د حکومتو
سره دافغان نستان دموذت معا هدی
په مسکو که امضاسو (جوزا-۱۲)
د خلع سلاح په کنفرانس کی
دافغان نستان نماینده سلطان احمد
خان دانقری افغانی سفیر وټاکل
سو (جوزا-۱۲) .
سر دار محمد عزیز خان په برلن
کی افغانی سفیر ، دسید کمال په
تفنگچه وویشتل سو (۱۶ جوزا
۱۲ ش ۶ جون ۳۳) په پنجمنښی
۸ سرطان په کابل کی ښخ سو .
علی محمد خان دمعارفو وزیر د
افغان نستان له خوا دلندن داقتصادیاتو
په کنفرانس کی شامل سو (۲۵ جوزا
۱۲)
په قند هار کی د حاجی میرویس خان
دمزار گنبد د استاد نعیم جان په
معماری جوړه سو (جوزا -۱۲)
د فوائد عامه په نامه نوی وزارت
تشکیل او الله نواز خان ئی وزیر
سو (سرطان ۱۲)
د تجاوز د تعریف قرارداد دافغان نستان
ایران - استوایي - ترکیه - رومانیه
شوروی اتحاد - لیتوانیا - ترمنځ
په لندن کی امضا سو (جولائی ۳۳ -
سرطان ۱۲)
د علی آباد دروغتون (رفقی سنا توریم)
د جوړولو کار چی په ۱۳۱۰ ش شروع

سوی و، په اسد (۱۲ ش) ختم سو .
حبيب الله خان طرزی په جاپان
کی دافغان نستان وزیر مختار سو
(اسد ۱۲)
د ښکاری دری لار افتتاح سو (۱۹)
(اسد ۱۲)
علی محمد خان په لندن کی افغانی
وزیر مختار سو، او پر ځای ئی
احمد علی خان وزیر معارف سو
(سنبله ۱۲)
محمد عظیم منشی زاده د کابل د
برتا نیا په سفارت کی دری تنه مړه
کړل (۱۵ سنبله ۱۲) دی په ۲۱ سنبله
اعدام سو .
رفقی سنا توریم د کابل په علی
آباد کی افتتاح سو (۱۴ سنبله ۱۲)
خواجه هدایت الله د هزاره جات د
مخنی رئیس تنظیمه په کابل کی
اعدام سو (۲۲ سنبله ۱۲)
غلام جیلانی خان - شیر محمد
محمد مهدی - فقیر احمد په کابل
کی اعدام سو .
(۲۴ سنبله ۱۲)
شرکت سپاهي افغان په کابل کی
جوړ سو، چی د طلا درانیو لو او
پلو رنی امتیا ز ئی در لو د
(۲۸ سنبلی ۱۲)
دانگریزانو او و مندو جنگونه
(میزان ۱۲)
د کابل دمکتب امانیه نوم استقلال
او دامانی مکتب نوم نجات کینبول
سو (میزان - ۱۲)
اعلیحضرت محمد نادر شاه د دلکشا
دمانی په چمن کی د عبد الخالق د

۱۹۳۴ م ۱۳۱۲ ش ۱۳۵۲ ق

سر دار محمد قاسم خان په رو ما

کي افغاني وزير مختار سو (حوت ۱۲)

د مامورينو د مدير يتونو اصو لنامه

خپره سوه (۱۱ قوس ۱۲)

د شرکت سهامی افغان اودشوروی

اتحاد دسو افغان تورك ترمنځ ۱۵

زروتنو بوري قرار داد لا سليك

سو (حوت ۱۲)

بناغلي محمد داؤد دسمت مشرقي

عسكري قوماندان او ملكي آمر مقرر

سو (حوت ۱۲)

دافغان- ايران سر حدی موافقه د

ترکيی د حکمیت مذاو لپاره امضا

سوه (چهار شنبه ۱۷ حوت ۱۲)

عبد العالی مستغنی د ملا رمضان هوتک

زوی دافغان نستان مشهور شعاعر

(۶۰ کلن په کابل کی وفات سو

۲۱ حوت ۱۲)

د پښتون شرکت په قند هار کی

افتتاح سو (۲۹ حوت ۱۲)

د ملی شورا د دو همی

وری د انتخاب با تو فرمان صادر

سو (حوت ۱۲ ش ۱۶ فروری ۳۴ م)

په ۱۳۱۲ ش کال په گرد افغانستان

کی (۳۷) مکتبونه وو چی ۴۵۹۱

شاگردن او ۱۶۵ تنه معلمان ئی در

لودل .

د ۱۳۱۲ ش کال مالی عایدات

۱۰۸ ملیونه افغانی مصارف ۱۲۰ ملیونه

کسر ۱۲ ملیونه و.

تفنگچی په گولی شهید سو ، او په همدغه ورځ المتو کل علی الله محمد ظاهر شاه دده زوی د افغانستان پاد شاه سو.

(۸ نومبر ۲۳ چهار شنبه ۱۶ عقرب ۱۲ د ما پښین دری بجی)

د ترکیی لوی سفیر ممدوح شوکت بیگ په ۱۰ قوس اود المان نوی وزیر متخار تسمیکي په ۱۲ قوس

۱۲ خپلی اعتماد نامی تقدیم کړی . عبدالخالق داعلی حضرت محمد نادر شاه قاتل په کابل کی اعدام سو (۲۶ قوس ۱۲)

سردار محمد هاشم خان ته د پاچا فرمان صادر سو، چی دی صدر اعظم دی، او ده خپله کابینه داسی معرفی کړه : سردار شاه محمود خان د حرب وزیر- فیض محمد خان خارجه وزیر-

محمد گل خان داخله وزیر- فضل احمد خان عدلیه وزیر- احمد علی خان د معارفو وزیر- میرزا محمد خان د تجارت وزیر- اود مالی د وزیر کفیل الله نواز خان د عامو گټو وزیر

محمد اکبر خان د طب مستقل مدیر- رحیم الله خان د پست او تلگراف او تیلیفون مستقل مدیر (قوس ۱۲)

د پترولو د انحصار شرکت په کابل کی تاسیس سو (قوس ۱۲)

محمود طرزی دافغان نستان د صحافت او سیاست پلار په استانبول کی وفات او بښ سو (۲۲ نومبر ۳۳ م قوس ۱۲)

۱۳۱۳ ش

(۱۹۳۴ م ۱۳۵۳ ق)

د قره قلی انحصار ملی بانک ته

وسپارل سو (مارچ ۳۴ حمل ۱۳ ش)

د بلخ دنوی ښار دودانی- کار شرو

سو (حمل ۱۳)

فریزر تنلر دانگلیس نوی وزیر

مختار خپله اعتماد نامه وپاندی کړه

(۲۰ حمل ۱۳ ش)

قاری عبدالله ته د ملک الشعراء لقب

ور کړ سو (حمل ۱۳)

د سویس د تقلیل سلاح په جرگه

کی جنرال محمد عمر خان د حربی

ارکانو رئیس دافغان نستان له خوا

شامل سو (جوزا ۱۳ ش جون ۳۴)

د خاوریو (مواشی) د محصول اصولنامه

خپره سوه (۱۵ ثور ۱۳۱۳)

د گمرک- نو د محصول اصولنامه

خپره سوه (ثور ۱۳)

د امریکا د اتازونی دولت ، افغانستان

په رسمیت ومانه (۱۱ اگست ۳۴ م

۲۹ اسد ۱۳)

دافغان نستان او مجاز ستان د

مودت معاهده (۲۵ اگست ۳۴ م سنبله

۱۳ ش)

شهرزاده احمد شاه وزیر یدی

(۲۲ ستمبر ۳۴ م ۳۱ سنبله ۱۳ ش)

په کابل کی داو لمپیک ټولنه جوړه

سوه (سنبله ۱۳ ش اگست ۳۴ م)

افغان نستان په مجمع ملل کی داخل

سو (۲۵ ستمبر ۳۴ م میزان ۱۳)

حضور ته ور غیء (۲۲ میزان ۱۳)

د کابل په پوهنتون کی د سائنس

پوهنځی افتتاح سو (۲۹ میزان ۱۳)

جنرال فخر الدین التای د ترکیه

د حکمیت مشر دافغان- ایران سر حدی

شخړو د حل لپاره په یکشنبه ۱۸ عقرب

۱۳ کابل ته را غیء او په اقوس ۱۳

هرات ته ولاړ .

دقند هار په سنگین کی دنهر

سراج د کیندلو کار بیا شروع سو

(قوس ۱۳)

ریوټر له تهرانه په ۲۳ قوس ۱۳ یو

خبر خپور کړی چی د زور آباد په

سرحد کی دافغان نستان خلکو پر

ایرانی خاوره حمله کړیده ، افغانی

اخبارو دا خبر تر تردید کی ۲۴ قوس

(۱۳)

مو لوی محمد بشیر هندی مهاجر

او په چمرکنده کی دالمجاهد خپروونکی

ووژل سو (قوس ۱۳ ش دسمبر ۳۴ م)

سید کمال د سردار محمد عزیز خان

قاتل په برلن کی اعدام سو (۲۲ جدی

۱۳)

جنرال فخر الدین التای خپل

سر حدی حکمیت تمام کړی او په

۲۸ جدی ۱۳ دشوروی له خوا انقزی

ته ولاړ .

دهندو ستان د عسکری نما یش

دلیدلو لپاره عبد الاحد خان فرقه

مشر او عبد الغفور خان فرقه مشر

ډهلی ته ولاړ (۲۸ جدی ۱۳)

د زور آباد پر شخړو دافغان نستان او

ایران موافقه امضا سوه (۴ دلو ۱۳)

دلندن افغاني وزير مختار علي محمد خان په سويس کې وزير مختار او په بين المللي مجمع کې نماينده سو (حوت ۱۳)
 الله نواز خان په المان کې وزير مختار مقرر سو (حوت ۱۳)
 محمد اکبر خان په روما کې افغاني وزير مختار سو (حوت ۱۳)
 غلام يحيى خان د خارجه وزارت لومړى معين د طب مستقل رئيس سو (حوت ۱۳)
 محمد صادق خان مجد دى په مصر کې افغاني وزير په حجاز کې هم وزير مختار سو (حوت ۱۳)
 افغانستان د جامعه ملل د بنجو د خر خوړلو دانسداد په مجامده کې شامل سو (حوت ۱۳)
 کابل او مزار شريف په تيلفون سره ونښلول سو (حوت ۱۳)
 د ۱۳۱۳ ش کال مالي وار دات ۱۲۰ مليو نه مصارف ۱۶۱ مليونه کسر ۴۱ مليونه افغانى و .

د افغانستان ملكي تشكيلات په ۱۳۱۳ ش کال داسى و

ولايات	حکومات کلان	محلي حکومته	علاقه دارى
۱- کابل	۳	۲۵	۳
۲- قندهار	۳	۱۷	۲۱
۳- هرات	۲	۸	۱۹
۴- مزار شريف	۱	۱۲	۱۳
۵- قلعن و بدخشان	۱	۱۷	۱۷
۶- سمت مشرقى	۱	۱۱	۱۰
۷- سمت جنوبى	.	۵	۲۵
۸- سيمه	.	۵	۶
۹- فراه	.	۲	۶

په ۱۳۱۳ ش کال په افغانستان کې گرده (۳۹) مکتبونه وو، چې ۶۱۵۷ تنه يې په اکبر پوره کې (۱۲۷۹ ق) تنه يې شاگردان او ۲۰۶ تنه معلمان وو .
 مير احمد شاه رضوانى دشکو ستان افغانى او بها رستان افغانى او نورو کتابونو مؤلف په پيښور (ولادت يې ۱۲۸۹ ق) کې وفات سو (۳۴ م - ۵۳ ق). ولادت يې په اکبر پوره کې (۱۲۷۹ ق) سردار عبدالرحمن خان د سردار عبدالوهاب خان زوى چه عالم ، فکور او شاعر سړى و، په فراه کې وفات سو ۳۴ م ۱۳ ش ۵۳ ق (ولادت يې ۱۲۸۹ ق) .

۱۳۱۴ ق

۱۹۳۵ م ۱۳۵۴ ق

د افغانستان او اتحاد جماهير شوروى تر منځ دمچخو دمبار زى موافقه نامه ۱۲ مادى فيض محمد خان خارجه وزير او ستارگ د شوروى سفير امضا كړه . (۱۶ مئى ۳۵ ثور ۱۴)
 د امريكا لو مړى سفير و هار نى پروگ كابل ته راغى (ثور ۱۴ مئى ۳۵)
 ملا محمد يعقوب فراهى د ملا محمد خان نورزى زوى عالم او مؤلف او شاعر په فراه كې وفات سو . (۱۳۱۴ ش ۵۴ ق) (ولادت يې ۱۲۸۴ ق) .
 آثاريي : تذکره آتش فشان - گنج شهيدان - دیده يعقوب - حواشى پر اقليد س .
 هورنى بروك د امريكا لومړى وزير مختار، خپله اعتماد نامه تقديم كړه . (۱۳ ثور ۱۴ - مئى ۳۵)
 د ايران نوى لومړى سفير على اكبر بهمن خپله اعتماد نامه تقديم كړه (۱۸ ثور ۱۴ - مئى ۳۵)
 کرنل لارنس چي د افغانستان په اغتشاش ۱۳۰۷ ش کې لاس درلود په لندن کې مړ سو (۲۸ ثور ۱۴ مئى ۳۵) .
 دکوتې لو په زلزله وسوه چې په جنوبى افغانستان کې هم اثر وکړ (جمعه ۹ جوزا ۱۴ جون ۳۵) .
 دملی شورا اجلاس وپرانست سو (۸ جون ۳۵ جوزا ۱۴) .

صحيحه اود پست او تلگراف او تيلفون وزارتونه تا سيس سول، غلام يحيى خان وزير صحيحه ، او رحيم الله خان د پست او تلگراف او تيلفون وزير مقرر سو (جوزا ۱۴ جون ۳۵) .
 دقندهار نهر سراج دهلمند له روده بيا جوړ او افتتاح سو (دوشنبه ۲۶ جوزا ۱۴ - جون ۳۵) .
 عبدالرحيم خان دهرات نائيب سالار وزير فوايد عامه سو، او پر خاى نى غلام فاروق خان دهرات نايب الحکومه مقرر سو (۲۷ جوزا ۱۴-۳۵)
 دقندهار په باباولى کې د پيښنا کارخانه افتتاح سو (سه شنبه ۱۷ سرطان ۱۴ - جولائى ۳۵) .
 دحاضرى اصولنامه نشر سو . (۱۰ سرطان ۱۴) .
 د تجار تى تقاوى او کوريرى اصولنامى خپرى سوي ۱۰ سرطان ۱۴ بڼاغلى محمد داؤد دقندهار ملكى او عسکرى مشر قندهار ته راغى (جمعه ۲۷ سرطان ۱۴ - جولايى ۳۵)
 مفتى جزايرى دمصر وزير مختار په کابل کې خپله اعتمادنامه وپاڼدى كړه (۱۴ ش) .
 اسلطان احمد خان د افغانستان وزير مختار په قاهره کې مقرر سو (اسد ۱۴ - اگست ۳۵) .
 محمد صادق خان مجد دى په جده کې وزير مختار سو (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)

صحيحه اود پست او تلگراف او تيلفون وزارتونه تا سيس سول، غلام يحيى خان وزير صحيحه ، او رحيم الله خان د پست او تلگراف او تيلفون وزير مقرر سو (جوزا ۱۴ جون ۳۵) .
 دقندهار نهر سراج دهلمند له روده بيا جوړ او افتتاح سو (دوشنبه ۲۶ جوزا ۱۴ - جون ۳۵) .
 عبدالرحيم خان دهرات نائيب سالار وزير فوايد عامه سو، او پر خاى نى غلام فاروق خان دهرات نايب الحکومه مقرر سو (۲۷ جوزا ۱۴-۳۵)
 دقندهار په باباولى کې د پيښنا کارخانه افتتاح سو (سه شنبه ۱۷ سرطان ۱۴ - جولائى ۳۵) .
 دحاضرى اصولنامه نشر سو . (۱۰ سرطان ۱۴) .
 د تجار تى تقاوى او کوريرى اصولنامى خپرى سوي ۱۰ سرطان ۱۴ بڼاغلى محمد داؤد دقندهار ملكى او عسکرى مشر قندهار ته راغى (جمعه ۲۷ سرطان ۱۴ - جولايى ۳۵)
 مفتى جزايرى دمصر وزير مختار په کابل کې خپله اعتمادنامه وپاڼدى كړه (۱۴ ش) .
 اسلطان احمد خان د افغانستان وزير مختار په قاهره کې مقرر سو (اسد ۱۴ - اگست ۳۵) .
 محمد صادق خان مجد دى په جده کې وزير مختار سو (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)

ایران گله کمسیون په چخانسونو کی
 ختم سو (۲۵ سنبله ۱۵ ستمبر
 ۳۶) .
 په غزنه کی د حکیم سنایی د مزار
 تعمیر (۱۵ میزان ۸ اکتوبر ۳۶) .
 سر دار شاه محمود خان د حرب
 وزیر په مسکو کی (۲ میزان ۱۵ -
 ستمبر ۳۶)
 سردار محمد هاشم خان صدراعظم
 د علاج لپاره اروپا ته ولاړ (۱۹ میزان
 ۱۵ - ۱۴ اکتوبر ۳۶) د صدراعظم
 وکیل سردار شاه ولیخان و .
 د پست اصولنامه خپره سوه .
 (۷ میزان ۱۵) .
 د پښتو در سمیت او ملی ژبی
 والی فرمان صادر سو، چی
 مامورین ئی تر درو کالو زده کی
 (عقرب ۱۵ نومبر ۳۶) .
 د تابعیت اصولنامه خپره سوه .
 (۱۶ عقرب ۱۵) .
 سید عبدالله د خارجه وزارت
 عمره سی سیاسی مدیر په دریای آمو
 کی غرق سو (جمعه ۱۹ قوس ۱۵
 د سمبر ۳۶) .
 د شورای ملی د دریمی دوری
 لپاره د وکیلانو د انتخاب په شاهي
 اعلان سره امر وسو (۱۵ جلدی
 ۱۵ د سمبر ۳۶) .
 په ۱۳۱۵ ش کال په افغانستان
 کی ۹۲ مکتبو نهو، چی ۹۲۷۵ تنه
 شاگردان او ۳۰۹ تنه معلمان ئی
 لرل .
 د ۱۳۱۵ ش کال مالی واردات
 ۱۶۱ ملیونه مصارف هم ۱۶۱
 ملیونه افغانی و .

۱۳۱۵ ش
 ۱۹۳۶ م ۱۳۵۵ ق
 د امریکا سره د مؤدت معاهده
 (۲۶ مارچ ۵ حمل ۱۵) .
 د شوروی اتحاد سره عدم تعرض
 و تجارتی تړون (مارچ - ۱۲ حمل ۱۵)
 د شوروی نوی سفیر کویر سسکی
 اگریمان صادر سو (۱۵ حمل ۱۵ ش
 اپریل ۳۶) .
 د افغانی ۱۶ ورزش کارانو شمول
 د برلن په اولمپیک تو لنه کی (۱۶ حمل
 ۱۵ - اپریل) .
 شرکت سهامی ملی په بانک ملی
 تبدیل سو (۲ حمل مارچ) .
 دملکی او عسکری مامورینو په
 معاش کی زیاتوب (دوشنبه ۱۷ حمل
 ۱۵ - مارچ) .
 د پل خمی د نساجی شرکت
 تاسیس سو (۱۶ ثور ۱۵ می)
 په کابل کی د بنخو سناتو ریم
 افتتاح سو (۲۵ جوزا - ۱۵ - جون
 ۳۶) .
 د دوو خانو اصلو لنامه خپره سوه
 (۱۵ ثور ۱۵) .
 په قندهار کی دوپړو او بدلو
 کارخانه افتتاح سوه (۲۸ جوزا،
 ۱۵ - جون ۳۶) .
 په افغانستان کی لومړی قرآن شریف
 چاپ سو . (۱۰ سنبله ۱۵ -
 ستمبر ۳۶) .
 د کابل پو هنتون د طب دپو هنخی
 ته داب په علی آباد کی کښیښول سو
 (۲۴ سنبله ۱۵ - ستمبر ۳۶)
 دهلند د اوبو په باب کی دافغان

(قوس ۱۴ - دسمبر ۳۵) .
 د لوگر د سرخاب دم جوړ سو،
 چی دری لکه جریبه مڅکه اوبوی
 (۱۹ قوس ۱۴ - دسمبر ۳۵) .
 ۱۹۳۶ م ۱۳۱۴ ش ۱۳۵۴ ق
 جاپان ته دلوړو تحصیلا تو لپاره
 یوه ډله محصلان وا ستول سوه
 (جدی ۱۴ جنوری ۳۶) .
 دجو هری رنگو نو د راوړلو
 اصولنامه خپره سوه . (۲۵ جدی ۱۴) .
 سردار علی شاه خان د قندهار
 عسکری او ملکی آمر مقرر سو
 (۲۶ جدی ۱۴ جنوری ۳۶) .
 عبد الصمد خان په روما کی د
 افغانستان وزیر مختار مقرر سو .
 (۲۴ دلو ۱۴) .
 په قندهار کی دوپړو د سوداگری
 لپاره دوطن شرکت تاسیس سو .
 (حوت ۱۴ - مارچ) .
 د خارجی اتباعو د استعمال
 اصولنامه خپره سوه (۱۱ حوت ۱۴) .
 سپه سالار شاه محمود خان د حرب
 وزیر، د علاج لپاره اروپا ته ولاړ، او
 سردار شاه ولیخان د حرب دوزارت
 کفیل سو (۸ حوت ۱۴ مارچ)
 د ۱۳۱۴ ش کال مالی واردات
 ۱۲۱ ملیونه مصارف ۱۳۴ ملیونه کسر
 ۱۳ ملیونه افغانی و .
 په ۱۳۱۴ ش کال ۵۰ مکتبونه په
 افغانستان کی و چی ۶۱۸۶ تنه
 شاگردان او ۲۰۹ تنه معلمان
 بی لرل .

محمد انورخان نایب سالار د حرب
 دوزارت معاون سو . (اسد ۱۴ -
 اگست ۳۵) .
 د قندهار ادبی انجمن کابیل ته
 نقل کی سو، (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)
 د قندهار دنوی بنار ودانی جوړی سوی
 (سنبله ۱۴ ستمبر ۳۵) .
 انگریزانو ته دمو مندو قبیلو
 ولاړیدل . (ستمبر ۳۵ میزان ۱۴) .
 له گمرک څخه د دیپلو ماسی
 مالونو او بگاژونو د معافی اصولنامه
 (۱۲ میزان ۱۴) .
 د انگلیسی لښکرو پر موندو باندي
 حملی وکړی، اود افغانستان اخبار
 و خپل تشویش وښو، که انگلیسی
 لښکر ځانونه د پیررنه برید ته را
 رسوی دابه د افغانستان لپاره **خطرو**
 ته به سرحدی قبیلو کی به عام **غاو**
 بوزته سی (میزان ۱۴ - ستمبر ۳۵)
 د ایران خارجه وزیر کاظمی دهنه
 او قندهار له خوا کابل ته د سیاسی
 مذاکراتو لپاره په دو ستانه سفر
 ردغلی (۱۶ عقرب ۱۴ ، نومبر ۳۵)
 دبی وزلو دروزنی اصولنامه، اود
 عمومی گټو لپاره د استملک اصولنامه
 خپره سوه (۱۸ عقرب ۱۴) .
 کاغذی نوښونه د مالیی د وزارت
 له خوا خپاره سوه او اصولنامه یی
 هم خپره سوه (قوس ۱۴ دسمبر ۳۵)
 د جاپان سفارت په کابل کی جوړ
 سو (نومبر ۲۵ قوس ۱۴) .
 پرو فیسور غلام محمد خان مشهور
 نقاش په کابل کی و فات سو

۱۶ ش ۱۴ ستمبر ۳۷ م) .
 اړاقتصا دی تړون تر لسو نورو کلو
 پوری په انقره کی تجدید سو
 (۱۰ جدی ۱۶) .
 ۱۹۳۸ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۷ ق
 د کابل پوهنتون د طب د
 پوهنځی لومړی ډله محصلان راووتل
 (۱۵ جدی ۱۶ ش ۵ جنوری ۳۸) .
 د معارفو وزارت د پښتو درسی
 کتابونو په تالیف شرو وکړه (۲۰
 جدی ۱۶ ش ۱۰ جنوری ۳۸ م) .
 د کابل په ارگ کی کتابخانه
 تاسیس سو (۲ دلو ۱۶ ش ۲۱
 جنوری ۳۸ م) .
 د چک وردگ د بریښنا کار
 خانه جوړه سو (۱۹ دلو ۱۶
 فروری ۳۸) .
 محمد گل خان مومند د پښتو
 قاموس په کابل کی چاپ کړ
 (۱۳۱۶ ش) .
 د ۱۳۱۶ ش کال دولتی عایدات
 ۲۲۰ ملیونه اومصارف هم دغونډی و .
 د لوفت هڅو طیارو هفتگی
 الوتنی د کابل او برلن تر منځ
 شرو سوی (۱۳۱۶) .
 په ۱۳۱۶ کال په افغانستان کی
 ۱۵۰ مکتبونه و ، چی شاگردان ئی
 ۱۷۵۲۶ تنه او معلمان یی ۵۸۴
 تنه وو .

د افغانستان او برازیل د مؤدت
 معاهده په پاریس کی امضا سو .
 (۱۸ عقرب ۱۶) .
 د هند د تجارتی وکالت اداره
 په کابل کی جوړه سو (۱۵ عقرب
 ۱۶ ش ۸ نو مبر ۳۷ م) .
 عبدالشکور خان پخوانی قاضی
 القضاة په قنده هار کی وفات سو
 (۲۰ عقرب ۱۶ ش ۱۳ نومبر
 ۳۷ م) .
 د ابن سینا د ۹۰۰ کال تلینه په
 کابل کی وسوه (۲۰ عقرب ۱۶ ش
 ۱۳ نومبر ۳۷ م) .
 د ترنگزو حاجی صاحب په آزاد
 سرحد کی وفات سو (قوس ۱۶ ش
 نومبر ۳۷ م) .
 د بی سیم تلگراف دستگاه په
 میمنه کی و درول سو (۱ قوس
 ۱۶ ش ۲۳ نومبر ۳۷) .
 په کابل کی شرکت اوراق افتتاح
 سو (جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
 په کابل کی د میوی شرکت
 افتتاح سو (جدی ۱۶ ش د سمبر
 ۳۷) .
 د کونستنتین الکزند رویچ د
 شوروی لوی سفیر اگریمان صادر
 سو (۵ جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
 د افغانستان او ترکیی د مؤدت

کی د افغانستان مختار وزیر سردار
 شاه ولیخان او عبدالصمد خان د
 روما وزیر مختار او سردار
 سید الله خان دشاهی فر قسی
 قومندان د افغانستان له خوا
 اشتراک وکی (۱۲ مئی ۳۷ م
 جوزا ۱۶) .
 د افغانستان - ایران - عراق
 ترکیی تر منځ د سعد آباد تړون
 امضا سو (۱۷ سرطان ۱۶ ش ۷
 جولائی ۳۷) .
 پښتو ټولنه په کابل کی
 افتتاح سو او انجمن ادبی ورسره
 گډ سو (سرطان ۱۶ جون ۳۷)
 په زرغون ښار او کټه وازکی
 ځنی قبایل ولاړ سول ، مگر زر
 مطیع سول (سنبله ۱۶ ش اگست
 ۳۷) .
 دالمان دنور ښار په جرگه
 کی عبدالمجید خان د مانی بانک
 رئیس او محمد احسان هوایی
 قومندان شرکت وکی (۸ میزان
 ۱۶ ش ۱ اکتوبر ۳۷ م) .
 پر پښتو ژبه باندي د وینا و
 ټولنه د فیض محمد خان وزیر
 خارجه په وینا د کابل په سینما کی
 افتتاح سو (۱۰ میزان ۱۳- اکتو بر)
 شمیر احمد خان د دولت وزیر
 مقرر سو (۱۷ میزان ۲۰ اکتوبر)
 د شرقی اتفاق شورا په جینوا
 کی د سعد آباد د تړون د مملکتوبه
 گډون وسوه (۲۱ ستمبر ۳۷)
 د چکوسلواکیا سره د مؤدت
 معاهده لاس لیک سو (۲۰ میزان

د کابل د ۱۳۱۵ ار تزا قی مواد:
 ټوړه ۲۴۶۲ خرواره - غو پی
 ۳۳۰ - نری وریجی ۱۴۵۲ - پښی
 وریجی ۵۹۵ - مالگه ۸۸۴ - ماش
 ۱۵۲ کورت ۱۰۹ خرواره - پسونه
 ۱۶۵۱۵۹ . وزی ۲۱۰۲۸ غویسی
 ۱۵۶۷ .
 میرزا سکندر نقاش د میرزارضا
 هروی نقاش شاگرد په هرات کی
 وفات سو . (۱۳۱۵ ش) .
 دمصر د وزیر مختار عبدالرحمن
 عزام اگریمان صادر سو (حسوت
 ۱۵ مارچ ۳۷) .
 ۱۳۱۶ ش .
 (۱۹۳۷ م ۱۳۵۶ ق) .
 یو ولس ترکیی منصبداران د
 عسکری چارو لپاره استخدام سول
 (۶ حمل ۱۶ ش ۲۷ مارچ ۳۷) .
 سردار احمد علی خان په تهران
 کی افغانی لوی سفیر او سردار
 محمد نعیم خان وزیر معارف سو
 (۱۷ حمل ۱۶ ش اپریل ۳۷) .
 د نفتو د استخراج لپاره د
 افغانستان او انلانہ اکسپلو ریشن
 شرکت تړون ۲۳ مادی (ثور ۱۶ ش
 اپریل ۳۷) .
 سردار محمد نعیم وزیر معارف
 د انجمن ادبی رئیس سو (۲۵
 جوزا ۱۶ ش مئی ۳۷) .
 د انگستان د پاد شاه د تاج
 اغو ستلو په جشن کی په پاریس

۱۳۱۷ ش .
 (۱۹۳۸ م ۱۳۵۷ ق) .
 د قره قلی انحصاری شرکت په
 کابل کی جوړ سو (۱۰ حمل ۱۷) .
 د بدخشان او پامير لار جوړول
 شرو سوه (۱۰ حمل ۱۷) .
 دودانیو شرکت (۱ باگ) د
 افغانستان او چکو سلواکیا په گډه
 په کابل کی جوړ سو (۱۱ حمل)
 ۱۷ ش ۲ اپریل ۳۸) .
 دشوروی دولت د مزار او میمنی
 او هرات قونسل خانۍ او د
 افغانستان د تا شکند او مسر و
 قو نسلگری لغوسوی (۱۲ حمل ۱۷
 ش ۱۳ اپریل ۳۸) .
 د جاپان سره د افغانستان
 تجارتی تړون وسو (۱۸ حمل ۱۷
 ش ۹ اپریل ۳۸) .
 د شوروی اخبار داتور چی د
 افغانی سفارت یو غړی د روس او
 جاپان اختلاف تودوی رد سو، او
 افغانستان پردی خبره دشوروی
 دولت ته پرو تست وکی (۲۸ حمل
 ۱۷ ش ۲۸ اپریل ۳۸) .
 د قند جوړ ولو او پتور ولو
 انحصاری شرکت په کابل کی جوړ
 سو ، (۳۱ حمل ۱۷ ش اپریل ۳۸) .
 علامه اقبال د لاهور مشهور شاعر
 او پوهاند وفات او په لاهور کی ښخ
 سو، دده یروفات په ټول افغانستان
 کی تاسف وسو . (۳ ثور ۱۷ ش
 ۲۲ - اپریل ۳۸) .

دلته بند لار دجلال آباد پر خوا
 جوړه سوه (۸ ثور ۱۷ ش اپریل ۳۸) .
 د خوشحال خان مکمل کلیات په
 قندهار کی عبدالحي حبیبي چاپ او
 خپور کی ۱۱۲۸ مخه (جوزا ۱۷ ش
 مئی ۳۸ م) .
 داکار دقندهار دملکی او عسکری
 مشر ښاغلی محمد داؤد په حمایت
 وسو .
 د افغانستان او شوروی تر منځ
 د دضرو خزندو د دفاع موافقت نامه
 په کابل کی امضا سوه (۲۶ مئی
 ۳۸ جوزا ۱۳۱۷ ش) .
 دافغانستان هوایی قوا په خریداری
 سوو طیارو له ایتالیا - برتانیایا څخه
 تقویه سول اود هوا بازی دزده کړی
 لپاره محصلان برتانیایا - شو روی
 اتحاد - ایتا لیا ته واستول سوه
 اوسلی هم رانیولی سوی دمی ۳۸ -
 جوزا ۱۷) .
 محمد علی خان قندهاری دافغانستان
 دشطرنج قهر مان سو (جوزا ۱۷ -
 جون ۳۸) .
 په شنوارو کی د محمد افضل
 عبدال خیل سرکوبی (۵ سرطان ۱۷
 جولای ۳۸) .
 سعدي شامی او محمد علی
 چی له هنده د اغتشاش لپاره
 سلیمانخیلو ته راغلی و هند ته
 وتښتیدل ۱۰ سرطان ۱۷ جولای ۳۸
 د پښتو مستعجل دارالمعلمین په
 کابل کی جوړ سو . (۱۲ سرطان
 ۱۷ جولای ۳۸) .

دکوچی یاغیانوسرکوبی (سرطان
 ۱۷ جولای ۳۸) .
 دافغانستان اوترکیبی دموڈت معاهده
 تجدید سوه (۲۴ جون سرطان ۱۷) .
 دتیلو داستخراج شرکت انلانده
 اکسپلوریشن دخپله قرار داده څخه
 دځینو سیاسی چارو له سببه انکار
 وکی او خپله عذر نامه یی وړاندی
 کړه (۱۴ اسد ۱۷ ش ۶ اگست ۳۸)
 د افغانستان او ایران د پست
 موافقه نامه په کابل کی امضا سوه
 ۱۰ - اسد ۱۷ ش ۲ - اگست ۳۸) .
 عبدالرحیم خان دوزیر په رتبه د
 صدارت معاون او عبدالحسین خان
 دفوایدعامه وزیر او عبدالمجید خان
 دتجارت وزیر او میرزا محمد خاند
 مالی وزیر سو (۲۳ سنبله ۱۷ ش
 ۱۴ ستمبر ۳۸) .
 باقر کاظمی د ایران لوی سفیر
 خپله اعتماد نامه وړاندی کړه،
 (۲۵ سنبله ۱۷ ش ۱۶ ستمبر ۳۸) .
 د سیاسی علو مو یوه اکاډمی په
 کابل کی دوزارت معارف له خوا
 جوړه سوه (۱۱ میزان ۱۷) .
 دافغانستان خارجه وزیر دانگلیس
 خارجه وزیر ته د فلسطین په باب
 دزیرمی تلگراف ولیږه (میزان ۱۷
 اکتوبر ۳۸) .
 دهند خارچی سکرتر سراو بری
 متکاف کابل ته راغی ، پراقتصادی
 او سرحدی اقوامو اود فلسطین پر
 شرحو ئی دافغانستان خارجه وزیر
 سره خبری و کړی (میزان ۱۷ ش
 اکتوبر ۳۸ ش) .

غازی مصطفی کمال اتاترک په
 پنجمشنبه ۱۸ عقرب ۱۷ ش ۱۰
 نومبر ۳۸ م په استانبول کی وفات
 سو او دده پاتا په افغانستان کی
 په ډیر افسوس واخیستله سوه او
 په جنازه کی ئی سردار شاه ولیخان
 اشتراک وکی .
 سر دارفیض محمد خان په ترکیه
 کی افغانی لوی سفیر مقرر سو
 (۲۴ عقرب ۱۷ ش ۱۴ نو مبر ۳۸)
 علی محمد خان وزیر خارجه سو
 (۵ قوس ۱۷ ش)
 سلطان احمدخان په مسکو کی افغانی
 لوی سفیر سو (۸ قوس ۱۷ ش)
 محمد قاسم خان دهرات نائب الحکومه
 سو . (۲۵ قوس ۱۷ ش)
 ۱۹۳۹ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۸ ق
 ښاغلی محمد داؤد دسمت مشرقی
 دتنظیم رئیس سو (۱۰ جدی ۱۷ ش
 ۱۷ جنوری ۳۹)
 په قندهار کی دعبد القادر خان څټک
 پښتو دیوان لومړی پلاد ښاغلی
 محمد داؤد په حمایت دعبد الحی
 حبیبي په تصحیح او اهتمام دمقدمی
 سره خپور سو .
 اته ملیونه افغانی دصنعتی پلان
 لپاره منظوری سوی، چی دپښی کرلو
 اود اودلو کارپرمخ بوزی (دلو ۱۷ ش
 ۱۱ فروری ۳۹)
 دهامند داووبو دویشنی تړون دایران
 له سفیره سره په خارجه وزارت
 کی ترتیب سو (دلو ۱۷ فروری ۳۹)

غلام فاروق خان د داخله وزارت وکیل سو (۱ میزان ۱۸ ش ۲۳ ستمبر ۳۹) محمد اسماعیل خان دکابل والی سو (۱ میزان ۱۸ ش) په ۱۳۱۸ کال دغه اصو لنامی خبری سوی :

(۱) ترډمونو او ولو لاندی کیدونکو مخکو دخرخولو اصو لنامه ۲۲ میزان (۲) دبناروالیو دمحصو لاتواصولنامه ۱۰ قوس (۳) دپاسپورت اصو لنامه. عسکری قوا بنه تجهیز سول (۳ اکتوبر ۱۹ میزان ۱۸) دپښتو لومړی مفصل گرامر په کابل کی دمحمد اعظم ایازی له قلمه پښتو ټولنی چاپ کی (عقرب ۱۸ ش نومبر ۳۹ م)

آقای سبیلی دایران لوی سفیر په کابل کی مقرر سو، (۴ عقرب ۱۸ ش ۱۸ اکتوبر ۳۹) .

په کابل کی د سید جمال الدین افغان دسلمی تلینی مراسم اجرا سول (قوس ۱۸ ش ۹ دسمبر ۳۹) .

په کابل کی وزارت معادن تاسیس او رحیم الله خان پی وزیر مقرر سو (۱۶ قوس ۱۸ ش دسمبر ۳۹) .

د مطبوعاتو مستقل ریاست په کابل کی جوړ او صلاح الدین سلجوقی پی په کابینه کی مستقل رئیس سو، (۴ جدی ۱۸ ش ۲۶ دسمبر ۳۹) .

دعسکری مکلفیت قانون نافذ سو (۱۲ جنوری ۴۰ جدی ۱۸) .

دکابل رادیو ۲۰ کیلوواته منجنی

خپه افتتاح سو (۱۲ جنوری ۴۰ جدی ۱۸) .

۱۹۴۰ م ۱۳۱۸ ش ۱۳۵۹ ق

د ملی شورا د خلورمی دوری دوکیانو د ټاکنی له پاره اعلان خپور سو (۱ دلو ۱۸) .

دپښتو لومړی جیبی قاموس په قندهار کی د لعل محمد کاکړ او عبدالحی حبیبی له خوا چاپ او خپور سو (دلو ۱۸ م) .

۱۳۱۸ ش کال دولتی وار دات ۱۶۷ ملیونه مصارف ۲۰۰ ملیونه کسر ۳۳ ملیونه افغانی و .

په ۱۳۱۸ ش کال په افغانستان کی ۳۱۲ مکتبونه او ۵۰ زره شاگردان او ۱۵۰۷ تنه معلمان وو .

په دغه کال د افغانستان دقره قل تجارت له امریکا سره شروسو، چی گرده صاد رات ۶۰۸، ۱۷۱۱ دالر وه .

محمد عبیدالله خان افغان دهند د پښتنو تاریخ (یادگار سلف) په ډهلی کی چاپ کی (۱۸ ش) .

میرزا محمدجان دمیرزا سعیداحمد زوی دکابل شاعر او محاسب او خطاط په عاشقان وعارفان کی ښخ سو (۱۸ ش) ده دامیر شیرعلی خان دولیعهده په تبریک کی هم یوه قصیده ویلی وه ۱۲۹۰ ق .

د تړون په مجلس کی د شمول لپاره تهران ته ولاړ (۱۳ حمل ۱۸) شیر محمد خان ناشر دقطغن او بد خشان نائب الحکومه په کابل کی وفات سو (۲۸ حمل ۱۸ ش ۱۱ اپریل ۳۹) .

دقندوز دنیلو کنبلو فابریکه افتتاح سو چی هره ورځ پنځلس زره کیلو کالکی کاروی (۱۰ ثور ۱۸ ش امی ۳۹) .

په کابل کی د عمران شرکت جوړ سو (۱۸ سرطان ۱۸ ش ۱۱ جولائی ۳۹ م)

دافغانو نستان او هالیند دمودت معاهده (۲۶ جولائی ۳۹ م ۲ اسد ۱۸) دافغانو نستان او المان دتجارتی میا دلاتو او تادیاتو تړون (۱۰ اسد ۱۸ ش ۳ اگست ۳۹) .

ملا پاینده محمدچی دهی د استاد په نامه مشهور اود ملا نجم الدین مرحوم خلیفه و په کابل کی وفات سو (۲۰ اسد ۱۸ ش اگست ۳۹) .

سر دار علی شاه خان دقنده هار ملکی او عسکری مشر مقرر سو (۹ سنبله ۱۸ ش ۲ ستمبر ۳۹) .

په شاهي فرمان په دوهم عمومی جنگ کی دافغانو نستان کامله بیطرفی اعلان سو (۱۳ سنبله ۱۸ ش ۶ ستمبر ۳۹) .

سر دار محمد نعیم خان وزیر معارف د صدارت عظمی معاون مقرر سو (۱۳ سنبله ۱۸) .

چی وروسته ملی شورا هغه رد کی دسیاسی علومو اکا ډیمی دحقوقو په فاکولته تبدیل سو (۸ حوت ۱۷ ش ۲۴ فروری ۳۹) .

د ۱۳۱۷ ش کال دولتی وار دات ۱۷۳ ملیونه مصارف ۱۶۳ ملیونه سپمالس ملیونه وه .

په ۱۳۱۷ ش کال په افغانو نستان کی ۲۲۸ مکتبونه و، چی ۱۸۸۷۷ شاگردان او ۸۳۳ معلمان پی لرل .

۱۳۱۸ ش (۱۹۳۹ م ۱۳۵۹ ق)

د افغانو نستان لوی سفیر سردار شاولیخان له پاریسه کابل ته راغی (۵ حمل ۱۸ ش ۲۶ مارچ ۳۹) .

په زمیندور کی محمد افضل خان علی زی یاغی او ونیول سو (۱ حمل ۱۸ ش ۲۱ مارچ ۳۹) .

محمد نوروز خان په ایران کی افغانی لوی سفیر او احمد علی خان په لندن کی وزیر مختار او ذوالفقار خان په جاپان کی وزیر مختار مقرر سول (۱۰ حمل ۱۸ ش ۱ اپریل ۳۹) .

د تجارت دوزارت نوم په ملی اقتصاد بدل سو (۱۵ حمل ۱۸ ش ۱۵ اپریل ۳۹) .

د عراق دپاچا امیر غازی دمړینی تعزیت په کابل کی (۲۰ حمل ۱۸ ش ۲۰ اپریل ۳۹) .

سر دار احمد شاه خان وزیر دربار نایران دولیعهده دواده په مراسمو کی گهون وکی (۲۰ حمل ۱۸) وزیر خارجه علی محمدخان دسعدآباد

۱۳۱۹ ش
۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

ملا محمد يوسف هراتي دقندهار سابقه دار معلم په گرشک کې وفات سو (حمل ۱۹ مارچ ۴۰) دافغان نستان بانک اساس نامه خپره سوه (۵ جوزا) دتجارت داطاقو اصو لنامه خپره سوه (۵ جوزا)

۱۳۱۹ ش کال دولتي واردات ۱۴۸ ميليونه مصارف ۱۷۲ مليو نه کسر ۲۴ ميليونه افغاني و. په ۱۳۱۹ ش کال په افغان نستان کې ۳۲۴ مکتبونه ۶۰ زره شاگردان نو ۱۹۹۰ تنه معلمان وو.

په دغه کال دقره قلي صادرات ۳۵۴، ۶۷۴، ۴ دالرو ته ور سيده. ميرزا خداداد ثاقب دمزار شريف فارسي شاعر وفات سو (يکشنبه ۱۳ ذی الحجه ۱۳۵۹ ق).

ميرزا محمد اسحاق زرین قلم دغوث الدين زوی دکابل خطا ط وفات سو (۱۹ ش)

داحمد شاه ابدالي پښتو ديوان د عبد الحی حبيبي په ترتيب او اهتمام پښتو ټولني چاپ کې (کابل)

۱۳۲۰ ش

(۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق)

دچک وردگ دبريښنا کار خانه چې په ۱۳۱۶ ش کال شرو سوی وه بريښنا يی ۴۴ زره ولته کابل ته جاري سوه (حمل ۲۰).

دبوري اووقند اونساجي شرکتونه جوړسول (مئی ۴۰- جوزا ۲۰ ش).

د افغانستان او شوروی اتحاد تجارتي قرار داد (۲۹ جولایسی ۴۰ اسد ۲۰).

دافغانستان تاريخ په دوه ټوکه کې زرمخه په فارسي ژبه داحمدعلي کهزاد تالیف چاپ اود تاريخ ټولني خپور کې، له قبل التاريخ څخه بيا د اسلام تر راتگه.

۱۹۴۱ م ۱۳۲۰ ش ۱۳۶۰ ق

اقتصادی پلان اعلان سو چې په ۵ کالو کې به افغانستان ۵۰ فيصده خپل دلباس اړتيا او ۸۰ فيصده به دبوري اړتيا پوره کوی (جنوری ۴۱ جدی- ۲۰).

ژو زف هاکن فرانسوی مستشرق چې له ۱۹۲۴ م څخه يی په افغانستان کې تاريخي تحقيقات کړي وو، داسپانيا دشمال غرب په درياب کې په کښتۍ کې ډوب سو (۲۴ فروری ۴۱ حوت ۲۰).

دپښتو جيبی قاموس (لس زره لغتونه) دمحمد اعظم ابازی تالیف، پښتو ټولني چاپ کې (کابل).

دعسکری مکلفيت نوی اصولنامه خپره سوه (۱۴ میزان ۲۰).

د ۱۳۲۰ ش کال دولتي واردات ۱۶۱ ميليونه مصارف ۱۶۶ مليو نه کسر (۵) ميليونه افغاني و. د ۱۳۲۰ ش کال افغانستان ۳۳۱ مکتبونه ۶۴ زره شاگردان ۲۱۹۰ تنه معلمان درلودل.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتي واردات ۱۰۳ ميليونه مصارف ۱۶۳ مليو نه کسر ۶۰ ميليونه افغاني و.

په ۱۳۲۱ ش کال افغانستان ۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شاگردان او ۲۵۴۸ تنه معلمان لرل.

۱۹۴۱ م ۱۳۶۱ ق

افغانستان خپله بيطرفی به دوهم جهاني جنگ کې بيا تاييد کړه (۲۸ جولای ۴۱ سرطان ۲۱)

افغانستان دبیر تانیا او شوروی اتحاد په غو بنسټه جر منیان او ایتالو یان له مملکته وایستل (۱۹ اکتو بر ۴۱ میزان ۲۱)

حاجی ولی محمد مخلص دسلطان محمد زوی دقند هار تکړه نقاد پښتو شاعر هلته ۶۲ کلن وفات سو (۳ دلو ۲۱) (ولادت ئی قند هار ۱۲۵۹ ش)

شیخ محمد رضا هروی خطاط نقاش، منجم، مورخ او شاعر په کابل کې وفات سو. (۱۵ صفر ۶۱ ق)

دپښتانه شعراء لو مری ټوک د عبد الحی حبيبي تالیف دپښتو ټولني له خوا په کابل کې چاپ سو. په ۱۳۲۰ کال دغه اصو لنامی خپری سوی :

- (۱) دتجارت اصو لنامه ۳۰ جوزا
- (۲) دتجارت دثبت اصو لنامه ۳۰ جوزا
- (۳) دتجارتی دفتر ونو اصو لنامه ۸ سرطان

- (۴) ددلالی اصو لنامه ۲۳ سرطان
- (۵) دافلاس او ډیوالی توب اصو لنامه ۱۵ قوس.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتي واردات ۱۰۳ ميليونه مصارف ۱۶۳ مليو نه کسر ۶۰ ميليونه افغاني و.

په ۱۳۲۱ ش کال افغانستان ۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شاگردان او ۲۵۴۸ تنه معلمان لرل.

۱۳۲۲ ش

(۱۹۴۳ م ۱۳۶۲ ق)

قاری عبد الله ملك الشعراء د حافظ قطب الدين زوی په کابل کې ۷۵ کلن مړ او بنخ سو (جمعه ۹ ثور ۲۲) ولادت ئی کابل ۱۲۸۸ ش و.

دافغانستان قو نسلگری په نیویارک کې افتتاح سوه (۱۵ مئی ۴۳ م) د افغانستان لومړی وزیر مختار عبد الحسين عزيز خپله اعتماد نامه دامریکا رئیس جمهور ته وپراندي کړه (۵ جون ۴۳ جوزا ۲۲).

د ۱۳۲۲ ش کال دولتي واردات ۱۱۷ ميليونه مصارف ۱۸۰ ميليونه کسر ۶۳ ميليونه افغاني و.

په ۱۳۲۲ کال ټول د قره قلی صادرات ۸۳۹، ۰۸۳، ۸ دالره قیمت وه.

سرا وړل ستین مشهور انگلیسی مستشرق او پوهاند په کابل کې مړ او بنخ سو (سه شنبه ۲ عقرب ۲۶ اکتوبر ۴۳)

دسعد آباد تړون تر پنځو کالو وروسته پخپله تجدید سو (۲۸ دسمبر ۴۳ قوس ۲۲)

په ۱۳۲۲ ش افغان نستان په ۳۵۳ مکتبو کې ۱۲۶، ۸۴ تنه شا گردان او ۲۴۵۴ معلمان لرل.

دلوی احمد شاه بابا شرح حال دمیر غلام محمد غبار تالیف په کابل کې په فارسی چاپ سو ۳۵۲ مخه.

۱۹۴۴ م ۱۳۲۲ ش

د افغانستان او چین دمودت معا هده لاسلیک سوه (۵ مارچ حوت ۲۲)

۱۳۲۳ ش

(۱۹۴۴ م ۱۳۶۴ ق)

دهرات لوی مسجد نوی تر میم
او تزئین سو.

د پښتو شاعر عبد العلی اخندزاده
خالوزی کاکړی دملا عبد الخالق زوی
دملا عبدالرحمن لمسی په ۱۹۳۰ م
دخان قلات قاضی القضاة، په
۱۶ شوال ۶۴ ق د پښین په خالوزو
کی وفات او بنخ سو (ولادت ئی
خالو زی ۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق)

میر سید عالم محمد دامیر سید
عبد الاحد زوی د بخارا پخوانی پاچا
په کابل کی ۶۴ کلن وفات او په
شهادی صا لحین کی بنخ سو
(شنبه ۵ جمادی الاولی ۶۳ ق ۹ ثور
۲۳) دده جلوس په بخارا کی
۱۳۲۹ ق.

میر محمد علی آزاد د قاضی میر
محمد حسن زوی د فارسی شاعر او
منشی او مولف په کابل کی وفات
سو (پنجشنبه ۲۰ ذیحجه ۶۳ ق
۱۵ قوس ۲۳) دده ولادت په بالاحصار

کی رمضان ۱۲۹۵ ق.

د سید جمال الدین افغانی تابوت
له استانبوله کابل ته را وړل سو
او په پوهنتون کی بنخ سو (یکشنبه
۱۰ جدی ۲۳)

پته خزانه د پښتو تذکره شعراء د
محمد هوتک تالیف (۱۱۴۲ ق) د
عبد الحی حبیبی په اهتمام کشف
او له کابل په چاپ او نشر سو
(۲۳ ش)

د عبد الرؤف پینوا تالیف پښتني
میر منی په کابل کی چاپ سو.
د ۱۳۲۳ ش کال دولتی واردات
۲۱۹ ملیونه مصارف ۱۶۷ ملیو نه
سپما ۵۲ ملیونه وه.

په ۱۳۲۳ ش کال د افغانستان
په ۳۴۸ مکتبو کی ۸۷،۵۳۹ تنه
شاگردان او ۲۵۲۲ تنه معلمان لرل.
د ۱۳۲۳ کال ټول دقره قلی صا درات
۱،۹۱۰،۰۱۹ پو سته په
دده ولادت په بالاحصار ۱۲،۷۱۱،۲۶۵ ډالره وه

۱۳۲۴ ش

(۱۹۴۵ م ۱۳۶۵ ق)

د پښتو ادبیاتو تاریخ لو مری
ټوک د عبدالحی حبیبی په قلم له
کابل په چاپ سو.

دوهم ټوک ئی په ۱۳۴۲ ش کال
په کابل کی چاپ سو دی ء .

حاجی اسماعیل سیاه د اخوند
ملا عبد الاحد نوروزی هروی زوی،
ظریف او ناقد شاعر (متخلص په
گوزک) د فارسی دیوان خاوند په
هرات کی وفات سو (۱۰ عقرب
۲۴ ش ۲۶ ذی قعدة ۶۴ ق)

د ده ولادت په کرخ کی ۱۲۷۲ ق و.
غلام جیلانی اعظمی د خوشدل خان
پو پلزی زوی شاعر او لیکوال په
کابل کی مې سو (سه شنبه ۲۶ قوس
۲۴ ش ۱۳ محرم ۶۵ ق) د ده
ولادت : ۱۳۱۶ ق.

د ادبیاتو فاکولته د معارفو د
وزارت له خوا جوړه سو او لومړی
رئیس یی عبد الحی حبیبی وټاکل
سو.

د ۱۳۲۴ ش کال دولتی واردات
۲۲۶ ملیونه مصارف ۲۲۹ ملیو نه
اودری ملیونه افغانی کسر دی .

په ۱۳۲۴ ش کال افغانستان په
۳۴۶ مکتبو کی ۹۳،۲۷۹ تنه شاگردان
او ۲۵۴۶ معلمان لرل.

په دغه کال ټول دقره قلی صادرات

۳،۴۰۶،۳۷۵ پو سته په

۲۷،۰۲۱،۱۳۴ ډالره وه.

په ټول افغانستان کی ۷۶۶۶
حقوقی او ۶۱۱۳ جزائی دعاوی په
محکمو کی فیصله سوی وی.

په ۱۳۲۴ کال دغه اصلو لنا می
نشر سوی :

(۱) دخارجی اتباعو دمسا فرات او
هستو گنی اصلو لنا مه ۱۷ دلو
(۲) دملکی مامورینو او متقاعدینو
اصلو لنا مه ۱۴ قوس

(۳) دابتدایی او مرفعی او تمیزد
دعوا گانو دمیعاد ټاکنه ۲۷ سنبله
(۴) دملی صنعتی مؤسسو دکار او
کارگرانو اصلو لنا مه ۲۴ جدی.

۱۳۲۵ ش

(۱۹۴۶ م ۱۳۶۷ ق)

دافغانستان او شوروی اتحاد

سر حدی موافقت نامه د سر دار
سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر

او مولوتف وزیر خارجه له خوا په
مسکو کی (۵ ماری او یو پروتوکول
امضاء سو (۱۳ جون ۴۶ جوزا
۲۵)

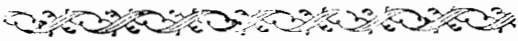
سر دار محمد هاشم خان صدراعظم
دنارغی په سبب استعفاء وکړه او
پرځای ئی سپه سالار شاه محمود خان

صدراعظم سو (۹مئی ۴۶ جوزا ۲۵۱۱)
 ایران سره هورایی موافقه وسوه
 (۲۶ میزان ۲۵)
 پهملل متحدکی دافغانستان لومړی
 نماینده عبدالحسین خان شامل سو
 (۱۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
 دملل متحد عامی غونډی دافغانستان
 گډون په هغه موسسه کی وما نه
 (۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
 عبد الرحیم خان دعامو گټو وزیر
 دحکومت دمخالفت په تور ونيول سو
 (۲۹ جنوری ۴۶ جدی ۲۵)
 دکابل پوهنتون دطب او حقوقو او
 ادبیاتو دفاکولتو په شمول جوړ سو
 (۲۵ ش)
 په ۱۳۲۵ کال دغه اصول لنامی
 خپری سوی .
 ۱- دعایداتو دمالیاتواصول لنامه
 ۲- د حکومت د اداری چارو د
 عمومی تفتیش اصولنامه ۱۰ نور .
 ۳- دملکی مامورینو دمحاکی اود
 محکمو دتشکیل اصول ۷ جوزا .
 په ۱۳۲۵ کال ټوله دافغانستان
 ساتلی طلاوی دنیویا رک په فدرال
 بانک کی (۹۳۷،۷۶۷) او نسه طلا
 په (۷۶۳، ۲۳۵، ۴۳۵) افغانی قیمت
 وه اوهم (۱۸۶۹۴۵) مسکو کی
 طلاوی په (۵۱۸۰۶۵۰) گرمه وزن
 او (۵۱۲۵۶۴۷۳۵) افغانی قیمت
 موجودی وی .
 په ۱۳۲۵ کال ټول د قره قلی
 صادرات ۱،۵۹۸،۲۸۹ یوسپته په
 ۴۲۲، ۱۹۸، ۲۱ چالرو وه .
 په ۱۳۲۵ کال افغانستان په
 ۳۲۹ مکتبوکی ۳۴۴، ۹۳ شاگردان
 او ۲۶۷۷ تنه معلمان درلودل .

د ۱۳۲۵ ش کال گرده دولتی
 عایدات ۳۲۸ ملیونه مصارف ۳۴۴
 ملیونه اوکسر ۶ ملیونه افغانی وی .
 په ۱۳۲۵ کال دافغانستان ځینی
 احصائی :
 پوسته خانی : ۲۳۶ پیاده رو ۴۲
 موټر رو .
 محکمی :
 ۱ تمیز + ۱۰ مرافعی + ۱۶۱
 ابتدائی = گرده ۱۷۲ .
 مالی د وایر : ۷ مستوفیه + ۳
 سر بنتمه داری + ۱۶۶ کنترول
 اداری = گرانه ۱۸۴ .
 پښتو ملکی کور سونه : گرده
 ۴۴۶، معلمان ئی ۲۰۹- زده کوونکی
 ۱۳۳۸۰ .
 نشر الصوت : یو پروډ کاسټنگ
 ناشر الصوت ۱۳- تر احصائی لاندی
 شخصی راډیو گانی ۳۶۲۰ .
 دنخی کار خانو محصول :
 ۷۲۴، ۶۹۳، ۱۰ متره ټوکر او ۲۸۰۲۱
 کلجی صابون .
 دکابل نقلیات: ۳۸۷۵ بایسکله
 ۸۶۲ تیز رفتار موټرونه، ۱۳۲۱ لاری
 ۷۵۱ گاډی، ټوله دکراچیو او موټر
 سایکل سره = ۶۸۲۵ .
 دکابل حیوانات: ۷۶۷، ۳،۸۸۰
 دزراعت دائری : ولایات ۹ + امتحانی
 قوریه ۲ + سیروم سازی ۱ + د
 خاویو روزنه ۱ + دکرنی ازمویښت
 ځایونه ۴ = ټول ۱۷ .
 دکابل ودانی : کورونه ۹۵۰۰
 سراپونه ۱۱۲- دکا نونه ۵۴۶۲ -
 حمامونه ۲۷- یخدان ۱۵
 داوبو نلونه ۱۵۲ کیلو متره -
 مسجدونه ۲۰۰ .

معادن : دتالقان مالگه ۸۶۴، ۱۳۲، ۱
 سیرمه - داندهڅوی مالگه ۶۷۲، ۲۰۹، ۱
 سیرمه - دهرات دغو ریان مالگه
 ۸۴۶، ۲۹۴ سیرمه - دتاشقرغان مالگه
 ۱۱۳، ۲۸۱ سیرمه - دقندهار مالگه
 ۱۲۰، ۰۰۰ سره - دغو ر بند مالگه
 ۴۴۰۰ سیرمه مساوی ټوله ۳، ۴۲۶، ۵۱۱
 سیرمه - ډیرین سکاره (۱۷۶۸۸)
 سیرمه .
 دحکو متواداری: نائب الحکو مگی
 ۷ اعلی حکام ۳ لوی حاکمان ۲۲
 لومړنی درجه حاکمان ۲۰ دوهمه
 درجه ۳۳-دریمه درجه ۳۸-خطر مه
 درجه ۴۱- علاقه داری ۱۴۲- ټوله
 ۳۰۶ .
 قضا: په ټول افغانستان کی ۲۴۷۵
 حقوقی او ۱۸۷۲ جزایی
 فیصلی سوی وی .

دکابل نفوس: چی دپوری کویون
 یی اخیستی دی (۱۰۶، ۱۹۱) تنه .
 دخارجی ټوکر واردات :
 ۹۱، ۹۴۸، ۰۲۸ متره .
 دامریکا اوږه: ۴۱۲، ۲۶۵ سیرمه
 دخارجی بوره: ۸۸۴، ۲۷۰ سیرمه
 روغتونوته: ۱۹۲، ۳۷۱ تنورجوع
 کپیده
 دکابل ښار دکانونه:
 دپوری هوتلو نه ۳۵- سماوار چی
 ۱۵۱- کلچه پزی ۴۴- وریجی والا
 ۵۰- کبابی ۳۵- سابه والا ۳۵
 بالوده والا ۵۹- میوه والا ۵۳-
 بقال ۴۰۸- ډوډی والا ۱۰۴- بنییه
 گر ۱۶۵- قناد ۱۵۱- عطار
 ۱۷۵- زرگر ۱۷۷- درملتو نونه- ۱۰

۱۳۲۶ ش .
(۱۹۴۷ م ۱۳۶۸ ق)

د افغانستان او شوروی دراديو تلگرافي معاهده ۱۶ مادي په کابل کي امضاء سوه (۱۳ اپريل ۴۷ حمل ۲۶) .

دافغانستان و فد تا شکند ته ورسیدی چی د شوروی مملکتته سره سرحدونه و ټاکي (۲۴ اپريل ۴۷م ثور ۲۶) .

څکه چی دهنډوستان ویش ومنل سو، نو افغانستان پرتانیا اود هند حکومت ته ولیکل، چی دافغانستان

ته سر حداتو تر ابا سینه پوری خلک پښتانه دی او ښایي چی دوی پخپله

دافیصله وکړي، چی آزاد پاتیري، که له افغانستان یا هندیاپا کستانه سره گډ پیری (۱۳ جون ۴۷ جوازا ۲۶) .

پرتانیا افغانستان ته جواب ورکي چی د ۱۹۲۱ کال په تړون کي سرحدونه منل سوی دی، نو څکه

هندو ستانیا نو ته دقدرت دانتقال په وخت کي باید افغانستان په شمال غربی سرحد کي هیڅ ډول

مداخله و نه کړي (۳ جولای ۴۷ سرطان ۲۶) .

دافغانستان دپښتو نستان د خلکو دحقوقو مطالبه بیا پرتانیا ته وکړه (۱۰ جولای ۴۷ سرطان ۲۶) .

سردار شاه محمود خان صدراعظم لندن ته ولاړ (۲۶ جولای ۴۷ م اسد ۲۶) .

سردار شاه محمود خان نیویارک ته ورسیدی (۳ - اگست ۴۷ م اسد ۲۶) .

ایران په سیستان کي دهلمند د اوبو دلړوالی شکوه وکړه (۱۸ ستمبر ۴۷ م سنبله ۲۶) .

افغانستان دپښتنو په طرفداری دپاکستان دشاه امپدویر خلاف دملل متحد غونډه کي رای ورکړه . (۳۰ ستمبر ۴۷ میزان ۲۶) .

د افغانستان او سویډن د مؤدت معاهده (۲۲ - اکتوبر ۴۷ م ۲۸ میزان ۲۶) .

نجیب الله خان دافغانستان نماینده دپښتونستان دخکلو دحقوقو منداکړه د پاکستان د مشرانو سره وکړه

(نومبر ۴۷ عقرب ۲۶) . دصافو او نورستانیانو د جنگ په بندو نه کي دعسکر و مداخله

(۲۹ نومبر قوس ۲۶) .
۱۹۴۸ م ۱۳۲۶ ش ۱۳۶۹ ق

عبد الحسین عزیز د افغانستان نماینده په کشمیر کانفرانس کي وغوښته چی دقبایلی سیمو پروضعیت

باندی د افغانستان سره مشوره رسی (۲۲ جنوری ۴۸ دلو ۲۶) .

په ۱۳۲۶ کال دغه اصولنا می خپری سوی .

- ۱- دترافیک اصول نامه ۱۷ سنبله .
- ۲- دښاروالیو اصول نامه ۱۰ سنبله .
- ۳- دعسکری جزا اصول نامه ۲ میزان .
- ۴- دعسکری محاکماتو اصول نامه

۱۳ میزان .

د ۱۳۲۶ ش کال دولتی واردات ۲۸۱ ملیونه او مصارف ۲۸۳ ملیونه کسر دوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۶ ش کال افغانستان په ۳۲۸ مکتبو کي ۹۸،۶۳۱ شاگردان او ۲۷۴۷ معلمان لرل .

په دغه کال ټول دقرقلی صادرات ۱۶،۴۱۶،۲۰۸ پوسته په ۲،۹۹۷،۲۵۰ ډالره وه .

دکابل صحی اداری: سناتوریم ۲ دکوچنو روغتون ۱- دښخو روغتون ۱

دبندیانو روغتون ۱ گرزنده روغتون ۲ عمومي روغتون نونه ۳- گرده ۲۱ شفاخانې: قندهار ۵- مزار ۶

عرات ۷ قطن ۸ مشرقی ۵ میمنه ۲ فراه ۲ بدخشان ۱ = گرده ۷ دکابل ښار ۲۱ مساوی گر ده ۶۷

۱۳۲۷ ش
۱۹۴۸ م ۱۳۶۹ ق

سردار محمد نعیم خان په اتانزونی کي دافغانستان لوی سفیر مقرر سو: (۱ اپريل ۴۸ حمل ۴۷ حمل ۲۷)

شاه عبدالله بدخشي د بدخشان د جرم د میسر محمد سید خان زوی چی لیکوال او

محقق سړی و په کابل کي په ۲۶ حمل ۱۳۲۷ ش وفات سو (ولادت نئ به جرم بدخشان کي ۱۳۳۰ ق)

محمد یحیی تادم میمنه وال د دیوان خاوند شاعر په میمنه کي

۷۹ کلن وفات سو (سه شنبه ۷ ثور ۲۷) .
سر گیلېس سکوانر په کابل کي

د بر تانیا سفیر سو (۲۳ اپريل ۴۸ ثور ۲۷) .

سردار فیض محمد خان په بر تانیا کي د افغانستان لوی سفیر سو (۶ می ۴۸ ثور ۲۷) .

دامریکا وزارت مختاری په کابل کي په لوی سفارت بدله سوه او لو مړی لوی سفیر ای-پالمیر

خیله اعتماد نامه وړاندی کړه (۵ جون ۴۸ جوزا ۲۷) .

افغانستان په راديو او مطبوعاتو کي د پښتونستان تحریک شروع کي او پاکستان خان عبدالغفار خان

بندی کي (۱۶ جون ۴۸ جوزا ۲۷) د افغان او شوروی اتحاد گډ

کمسیون د سرحداتو ټاکنه بشپړه کړه او موافقت نامه ئی امضا سوه (۲۹ ستمبر ۴۸ سنبله ۲۷) .

کسر شپږ ملیونه افغانی و . د ۱۳۲۷ ش کال دولتی واردت ۳۱۱ ملیونه مصارف ۳۱۷ ملیو نه

په ۱۳۲۷ ش کال په ۳۲۵ مکتبو کي ۶۶۰ ، ۹۸ شاگردان او ۲۷۵۸ معلمان وو .

په دغه کال گرده د قرقلی صادرات ۸۶۶ ، ۳۶۵ ، ۱ پوسته په ۲۲،۶۰۵،۷۲۱ ډالره وه .

په دغه کال د مالگي واردات مالیه وزارت ته (۳۵۷، ۴۲۲ ، ۱) اود ډبرینو سکرو (۱۹۵ ، ۵۶۱)

افغانی وی .

په دغه کال کې د کابل د سینما گانو عایدات (۲۶۹ ، ۴۸۷ ، ۱) افغانی وی .

په دغه کال افغانستان له خارجه ۱۴۱،۳۵۱ پوری پوره ۵۴۴-۱۹۸۰ سیرره په (۳۹۶ ، ۴۶۵ ، ۴۱) افغانی را نیولی وه . او داخلی د بغلان پوره له ... ، ۳۲ ټینو لبلبو څخه ۴۲،۶۸۳ پورې ۵۴۷،۲۴۵ سیره سوی وه .
درا دیواصو لنامه خپره سوه (۱۵اسد) داحمد تو کلی کتاب (روابط سیاسی ایران و افغانستان) له تهرانه چاپ سو (۲۷ش)

۱۳۲۸ ش

۱۹۴۹ م (۱۳۷۰ ق)

خارجه وزارت وویل چی دپاکستانی گورنر جنرال داخبره چی قبایلی سیمی دپاکستان نه جلا کیدونکی برخی دی دجنح ۱۹۴۸م له ویناسره مخا لفه ده (۲۴مارچ ۴۹م ۴ حمل ۲۸).

د افغانستان شارژ دافره کراچی کی د وزیرستان پر بمباری بانسی دپاکستان حکومت ته غاوو کی (۲ اپریل ۴۹ حمل ۲۸) .

لويس ډر يفيوس په کابل کی دامریکا لوی سفیر سو (۲۰ اپریل ۴۹ ثور ۲۸) .

افغانستان پر سرحداتو باندي د پاکستان خواته دگاديو تک رانگک عقيدتي (۴ جون).

افغانستانی طبارو پرمغلكی بمباری

وکړه او ۲۲ تنه افغانان يرمه کړل اود افغانستان حکومت پردی واقعه سخت احتجاج وکی (۱۲ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

افریه گاردنر په کابل کی د برتانییا لوی سفیر سو (۲۰ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

فیض محمد خان دافغانستان لوی سفیر په لندن کی وویل، چی افغانستان به دپاکستان سره دخپلی شخړی د فیصلی لپاره د برتانییا کو مک وغوازی، مگر پاکستان وویل: چی به سرحدی صوبه کی دمخه د خلکو رایه اخیستله سویده ، اود داکار دپاکستان په داخلی چاروکی مداخله ده (جوزا ۲۸) .

د شورای ملی اومه دوره چی آزاده شور او بلله سوم افتتاح سوه (۳۰ جون ۴۹ سر طان ۲۸) . دپاکستان خارجو وزیر وویل : چی پاکستان به دافغانستان سره د اقتصادی همکاری خبری وکی، خود قبایلی سیمو مسئله به رد کی. (۱۱ جو لایی ۴۹ سر طان ۲۸) .

د افغانستان ملی شورا دیورنه لین رد کی، اود پښتو نستان دخلکو جهادیی دآزادی لپاره تایید کی . (۲۶ جولایی ۴۹م اسد ۲۸) .

مولوی سیف الرحمن الکوزی د افغانستان قاضی عسکر ۱۱۰ کلن دپینبور دچار سدی په دوايه او مهتره کلی کی وفات او ښخ سو . (شنبه ۷ جمادی الاولی ۶۹ ق ۱۳۲۸ ش) .

د سوات والی میانگل عبدالودود

خپل زوی عبدالحق جهان زیب خپل جا نشین کی، اود ریاست حکمرانی ور وسپارله سوه (۱۲ دسمبر ۴۹ قوس ۲۸) .

۱۹۵۰ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۷۱ ق

د افغانستان او هند دروغی او مؤدت معاهده وسوه (۴ جنوری ۵۰م ۱۴ جدی ۲۸)

افغانستان دچین دخلکو حکومت په رسمیت وپیژانده (۱۳ جنوری ۵۰م ۱۴ جدی ۲۸)

سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر خپله اعتماد نامه په مسکو کی د شوروی اتحاد مشر ته وپاندي کړه (۲۶ جنوری ۵۰ دلو ۲۸)

دافغانستان پاد شاه په رسمی میلستیا مصر ته ولاړ (۸ مارچ ۵۰ حوت ۲۸)

۱۹۴۹ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۶۹ ق

دمنهاج سراج جوز جانی دطبقات ناصری کامله نسخه دعبد الحی حبیبی په تعلیق او تحشیه په لاهور او کوته کی سنگی چاپ سوه . دوهمه طبع ئی له کابله دوه ټوکه او مکمله ۱۹۶۳ ر ۱۹۶۴ م

د ۱۳۲۸ ش کال دولتی واردات ۳۲۹ ملیونه مصارف ۳۳۶ ملیونه او کسر اوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۸ ش کال په ۳۲۸ مکتبو کی ۹۵،۹۸۲ زده کوونکی او ۲۸۳۳ ښوونکی وو .

په دغه کال گرده دقره قلی صا درات ۱،۶۵۶،۶۱۶ پو سته په ۱۰،۴۳۷،۲۳۷ ډالره وه .

په دغه کال مالیه وزارت ته دمالکی عایدات (۲،۰۲۷،۹۲۰) اود ډبرینو

سکرو (۱،۱۶۰،۹۸۷) افغانی او د کابل د سینما گانو عایدات (۱،۶۵۵،۸۸۷) افغانی اود دولتی

علا کو عایدات (۱،۶۵۴،۳۸۹) افغانی اود گمرك محصول (۱۳۵،۹۲۲،۸۸۵) افغانی وی . او

افغانستان ته گرده (۲،۹۶۵،۹۰۷) گیلنه پتروول را وړل سوی وو .

دافغانستان بانک دارا ئی: طلا ۵۱۲،۵۸۴،۹۵۵

نقره ۶۴،۵۶۸،۲۸۵ خارجه اسعار ۱۴۱،۷۸۳،۷۲۱

در لتي نوټ ۱۷۵،۹۳۷،۱۳۵ مسکو ک ۱،۳۸۶،۹۷۳

بانکی نوټ ۸۵،۳۹۶،۷۲۵ گرده (۶۵۷،۶۹۴، ۹۸۱) افغانی . دافغانستان بودجه :

دمخکی او څاروو مالیه ۱۱۴ ملیونه د گمرك محصول ۱۵۰ رر پر عایداتو مالیات ۳۵ رر دبانکو گټی ۱۵ ملیونه دو لټی انحصا رات ۱۶ رر کا نونه او متفرقات ۶۰ رر گرده عایدات ۳۹۰ رر مصارف هم دغونی دی .

دافغانستان ډبرینسنا دپیدا اینست اندازه :

لورپتيا ۵۰ متره - اوږد والی
 ۵۳۰ متره - پسرور ۱۰ متره - ظرفیت
 یوملیون جریب مکعب - د دم نس
 ۳۰۰، ۲۵ جریب - ددم داوبو اوږد
 والی ۱۸ کیلو متره - پسروری اوسط
 ۲ کیلو متره - مخککه تر اوبو لاندی
 ۴۸۰،۰۰۰ جریبه - دبرپښنا قوه
 ۶۴۰۰ کیلواټه .

د یونسف سره دسلو زرو ډالرو
 د امداد قرارداد د کوچنیانو دمړینی
 د اوبولو لپاره (۱۱ جولای یی ۵۰
 سرطان ۲۹) .

د افغانستان او اتحاد شوروی د
 څلورو کالو تجارتي قرارداد (۱۸
 جولای ۵ سرطان ۲۹) .

د افغانستان اوشرق اردن دمودت
 معاهده (۲ ستمبر ۵۰ م ۱۰ سنبله
 ۲۹ ش) .

د افغانستان او لبنان د مودت
 معاهده (۶ ستمبر ۵۰ م ۱۴ سنبله
 ۲۹ ش) ..

د افغانستان او سوریه دمودت
 معاهده (۱۲ اکتوبر ۵۰ م ۱۹ میزان
 ۲۹ ش) .

د سردار شاه محمود خان نوی
 کابینه داسی اعلان سوه : (۱۴ اکتوبر
 ۵ میزان ۲۹) .

ښاغلی محمد داؤد دحرب وزیر
 علی محمد خار جه و زییر -
 عبدالاحد داخله وزیر - محمد نوروز
 مالیه وزیر - میر سید قاسم عدلیه
 وزیر - عبدالمجید معارفو وزیر -
 میر محمد حیدر دملی اقتصاد وزیر

نفوس ۱۲ ملیو نه تخمین سوی
 دی .

په ۱۳۲۸ کال دغه اصو لنا می
 خبری سوی :

۱- نکاح اوسنتی اوواده اصولنا مه
 ۸ حمل .

۲- دپاتا مراسم ۲۸ حمل .

۳- دصنایعو دتشویق اصولنامه
 ۳۰ حمل .

۱۳۲۹ ش
 (۱۹۵۰ م ۱۳۷۱ ق)
د افغانستان پادشاه په رسمی
 میلمستیایران ته ولاړ (۲۷ مارچ
 ۷ حمل ۲۹) .

د افغانستان حکو مت وغوښتل
 چی د پاکستان د لوی سفارت غړی دی
 ددی ځای قوانین نه مانوی (۲۶ مارچ
 ۶ م ۲۹ حمل ۲۹) .

د افغانستان او شوروی د اجناسو
 د مبادلی موافقت نامه ۱۴ مادی
 امضاء سوه (۱۷ جولای یی ۵۰
 سرطان ۲۹) .

د متحدو ملتو د تخنیکي امداد ډله
 کابل ته راغله چی په انکشافی پلانو
 کی مشوره ورکی (۲۲ جون ۵۰
 سرطان ۲۹) .

جون ۱۹۵۰ - اپریل ۱۹۵۲ م
 جوزا ۱۳۲۹ - ۱۳۳۱ ش دقندهار
 په شمال شرقی ۴۰ کیلو متری
 دهله کی دارغند او پر رود یو دم
 جوړ سو:

مربع میل څخه فقط پنځمه برخه آبی
 یاللمی کرل کیږی چه له هغه څخه
 ۱۹۱،۰۰۰ ټونه غنم ۱۲۸،۰۰۰
 ور بشی ۳۴۷،۰۰۰ جو اړ ۲۵،۰۰۰
 پنبه ۳۵،۰۰۰ قندی لبلبو ۲۵،۰۰۰
 ور یچی - ۱۸۹،۵۰۰ حبوبات -
 ۱۰۰،۰۰۰ ټونه میوی اخیسته کیږی .
 دافغا نستان واردات لکه کالی ،
 بوره، چای، دواوی، دخا نیات،
 ماشینونه ، موټرونه ، دبرپښناسامان
 د ودانی لوازم، لوښی، فلزات اونور
 تر ۳۰ زره ټونه .

څلور ملیونه کیلنه تیل .

ټول: ۵۰۰ تر ۶۰۰ ملیونه افغانی
 دکانی او مصنوعی مالگی پیدا یښت
 ۱۵ زره ټونه په لس ملیونه افغانی،
 کانی سکاره لس زره ټونه په لس
 ملیونه افغانی .

د افغانستان بانک سرمایه ۱،۱۸۲
 ملیونه .

د کاغذی نوټ خپرونه ۸۴۵
 د نیویارک په ریز رو بانک کی
 بشتونته (۷۶۷، ۹۳۷) اونس طلا .
 دکابل په خزانه کی (۶۵۰، ۵،۱۸۰
 گرامه)

بی سکی طلا او (۱۸۶۹۴۵)
 مسکوکه طلا .

او (۵۶۷،۰۰۰، ۶۴) مسکوک
 نقره .

دریز رو بانک د طلا قیمت :
 (۷۳۵ ، ۵۶۴ ، ۵۱۲) افغانی
 (د افغانستان بانک رسمی راپورټ
 ۱۳۲۸ ش) .

په ۱۳۲۸ ش کال د افغا نستان

د جبل سراج اوبه ۱۰۰۰ کیلواټه
 دچک وردگک اوبه ۳۳۰۰ زر
 دقند هار اوبه ۳۳۰ زر
 د هرات اوبه ۹۰ زر
 دیزلی ۱۵۰ کیلواټه
 د پغمان ۵۰ زر
 دپل خمزی ۴۸۰۰ زر
 د سروبی ۲۴،۰۰۰ زر

ټوله تخمیني دبر پښنا قوه (۳۴)
 زره کیلواټه .

دافغا نستان صادرات خارج ته:
 وچه مپوه ۴۰ زره ټونه
 قیمت ۱۲۵ ملیونه افغانی
 لنده میوه ۱۵ زره ټونه
 قیمت ۴۵ ملیو نه افغانی
 عقاقیر او لرگی ۱۵ زره ټونه
 قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی
 پنبه ۱۲ زره ټونه
 قیمت ۱۲ ملیو نه افغانی .

قره قلی اونور پوستونه ۲ ملیونه
 قیمت ۲۵۰ ملیو نه افغانی .
 وړی ۸ زره ټونه
 قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی .
 غالی ۶۰ زره متر مربع
 قیمت ۷ ملیو نه افغانی .

نور مواد ، کولمی ، کمبلی،
 پوسستین ، خرمن ۵ ملیونه افغانی .
 اودلی شیان شل ملیو نه افغانی .
 گرده صادرات: یولک ټونه او
 تخمیني قیمت ئی ۵۵۰ ملیونه افغانی
 دافغا نستان دمخکی له ۳۰۰،۰۰۰

غلام فاروق صبحيه وزير- محمد اکرم
 د فوايد عامه وزير- محمد نعيم دکانو
 وزير .
 له افغانستان نه يهود اسراييل
 نه لاپل (اکتوبر ۵ ميزان ۲۹).
 افغانستان د پاکستان د اتور ردکی
 چې په ۳۰ ستمبر ددی ځای قبایلي
 یا عسکری خلک تر سرحداتو تیر
 سویدی (۲۴ اکتوبر ۵ عقرب ۲۹).
 له اوومنارو څخه چې دهرات په
 مصلاکي پاته وی یوه ونړیده .
 (چهار شنبه ۱۸ دلو ۲۹) .
 ۱۹۵۱ م ۱۳۲۹ ش ۱۳۷۲ ق .
 د امریکا دمتحده ایالاتو سره
 دځنیکي مرستی قرارداد (۹ فروری
 ۵۱ حوت ۲۹) .
 جارج میریل د امریکا لوی سفیر
 کابل ته وټاکل سو (۱۹ مارچ ۵۱ م
 ۲۸ حوت ۲۹) .
 د ۱۳۲۹ ش کال دولتي واردات
 ۳۹۷ ملیونه مصارف هم دغوني و .
 په ۱۳۲۹ ش کال په ۳۳۴
 ښوونځي کی ۷۸۸، ۹۹ زده کوونکی
 او ۳۰۰۷ ښوونکی وو .
 په دغه کال کی گرده مالیات
 برعایدات ۲۴۹ ملیونه وه . دمخکو

شهر دار شاه محمود خان صدر اعظم
 امریکا ته په رسمي میلستیا ولاړ
 (۲۵ اپریل ۵۱ ثور ۳۰) .
 دملل متحده کومک دشمال دفتو
 دکشف لپاره (۲۸ مئی ۵۱ جزوا ۳۰)
 ۱۹۵۲ م ۱۳۳۰ - ۳۱ .
 صوفی عبدالحق بیتاب د عبد الاحد
 عطار زوی ته چې په ۱۳۰۶ ق دکابل
 په قصاب کوچه کی زیږیدلی و .
 د ملک الشعراء لقب ورکړ سو (۱۸ دلو
 ۳۰ ش) .
 سید صدیق گوهری دمزار شریف
 د سید عثمان زوی شاعر او خطاط او
 نقشبندی صوفی ۶۸ کلن په مدینه
 کی وفات او په جنت البقیع کی ښخ
 سو، (۳۰ ش) .
 د افغانستان د پښی تولیدات چې
 پخوا شپږ زره ټنه وو، اوس ۱۳ زره
 ټنر ته ورسیده .
 د ۱۳۳۰ ش کال واردات او مصارف
 ۲۸۸ ملیونه افغانی وی .
 په ۱۳۳۰ ش کال په ۳۹۷ نارینه
 مکتبو او ۱۱ د ښځو مکتبو کی
 ۹۳،۳۶۷ متعلمان او ۵۳۷۱ معاملات
 او ۲۸۷۸ معلمان او ۲۵۰ معاملات وو .
 د ۱۳۳۰ کال تر پایه دافغانستان
 دقره قلی صادرات ۶۶۳ ، ۹۲۱

د پښی صادرات ۰۰۵ ټنه شو روی
 اتحاد ته - ۱۵۰۰ ټنه هند ته - ۱۰۰۰
 ټنه جرمني ته .

افغانستان د اتحاد شوروی هغه
 نوټه رد کړه، چې گوندی دملل متحده
 دتخنیکي امداد متخصصان دشوروی
 سرحدوته نزدی کوم فعالیتونه کوی
 (۲۳ ستمبر ۵۲ میزان ۳۱) .

امریکا دغڼو رانیولو لپاره یونیم
 ملیون ډالره پور افغانستان ته ورکی
 (۸ جنوری ۵۳ جدی ۳۱) .
 د هند سره هوايي موا فقت نامه
 وسوه (۶ دلو ۳۱ ش) .

سلطان احمد خان خارجه وزیر
 مقرر سو، او علی محمد خان یوازی
 دصدارت معاون پاته سو (۱۸ مارچ
 ۵۳ حوت ۳۱) .

د ۱۳۳۱ ش کال دولتي واردات
 ۵۴۶ ملیونه مصارف ۵۳۵ ملیونه
 افغانی کسر ۹ ملیونه افغانی
 په ۱۳۳۲ ش کال د نارینه وو
 ښوونځی ۵۲۸ دښځو ښوونځی ۱۷
 وو، چې په دغو کی ۶۲۲، ۹۹ تنه
 هلکان او ۲۶۳، ۶ نجونکی وی، معلمان
 ۳۰۶۴ تنه وو ښځی ښوونکی یی ۲۸۷
 تنی وی .

۱۳۳۲ ش
(۱۹۵۳ م ۱۳۷۴ ق)

سر دار شاه محمود خان دناروغي به سبب له صدر ته استعفا وکړه او ښاغلي محمد داؤد ته دکابيني جوړولو فرمان صادر سو (۶ ستمبر ۵۳ سنبله ۳۲)

ښاغلي محمد داؤد خپله کابينه داسي اعلان کړه:

عالي محمد دصداارت عظمي معاون- محمد عارف ددفاع وزير- سر دار محمد نعيم خارجه وزير- عبد الملك دماليه وزير کفيل- عبد الحكيم د فوايد عامه وزير- عبدالمجيد د معارف وزير- غلام فاروق صحيه وزير- محمد يوسف دکانو وزير- شمس الدين مجروح دقبایلو مستقل رئيس- مير محمد يوسف دزراعت مستقل رئيس- صلاح الدين سلجوقی دمطبوعاتو مستقل رئيس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تر ۱۹۴۶ م پوري صدراعظم و، په کابل کی وفات سو (۲۶ اکتوبر ۵۳ - ۳ عقرب ۲۲) د امریکا دصا دراتو- وار داتو بانک اتلس نيم مليونه ډالره دهلمند د سيمی دانکشاف لپاره پور افغانستان ته ورکړی. (نومبر ۵۳ قوس ۳۲)

ښاغلي محمد داؤد ته دکابيني جوړولو فرمان صادر سو (۶ ستمبر ۵۳ سنبله ۳۲)

ښاغلي محمد داؤد خپله کابينه داسي اعلان کړه:

عالي محمد دصداارت عظمي معاون- محمد عارف ددفاع وزير- سر دار محمد نعيم خارجه وزير- عبد الملك دماليه وزير کفيل- عبد الحكيم د فوايد عامه وزير- عبدالمجيد د معارف وزير- غلام فاروق صحيه وزير- محمد يوسف دکانو وزير- شمس الدين مجروح دقبایلو مستقل رئيس- مير محمد يوسف دزراعت مستقل رئيس- صلاح الدين سلجوقی دمطبوعاتو مستقل رئيس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تر ۱۹۴۶ م پوري صدراعظم و، په کابل کی وفات سو (۲۶ اکتوبر ۵۳ - ۳ عقرب ۲۲) د امریکا دصا دراتو بانک اتلس نيم مليونه ډالره دهلمند د سيمی دانکشاف لپاره پور افغانستان ته ورکړی. (نومبر ۵۳ قوس ۳۲)

۱۳۳۳ ش

۱۹۵۴ م ۱۳۷۴ ق

افغانستان د آسيا لپاره د متحدو ملتو د اقتصادي کمسيون غړی سو. (۲۰ اپريل ۵۴ لور ۳۳)

هاشم شايق دمحمد يعقوب بخاری زوی دبخارا پخوانی سفیر په کابل کی وفات او ښځ سو (چهار شنبه ۱۵ ستمبر ۱۹۵۴ م سنبله ۳۳)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير کراچی ته ولاړ، چی د افغانستان او پاکستان پر روابطو خبری وکی (۱۷ ستمبر ۵۴ م سنبله ۳۳)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير به يوری هفتی رسمی میلستياسعودی عرب ته ورسیدی (۲۸ اکتوبر ۵۴)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير اعلان و کی چی د پښتو نستان مسئله دسيمی نیولو خبره نده، بلکه غواړو چی د هغه ځای پښتنو ته موقع ورکړسی، چی خپل خواهشونه ښکاره کړای سی (۷ نو مبر ۵۴ عقرب ۳۳)

د افغانستان او یوگوسلاویا د مودت معاهده (۳۰ دسمبر ۵۴ م ۸ جدی ۳۳ ش)

۱۹۵۵ م ۱۳۳۳ ش

دمخنی صدراعظم سردار شاه محمود غازی دپاکستان دصدراعظم سره ولیدل (۱۴ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

افغانستان اودچین دخلکو جمهوریت خپل سیاسی روابطو دلویو سفارتو په ټکانه ومنل (۱۹ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

دمشرانو په جرگه کی دافغانستان دعسکری تقریت تصویب ومنل سو (۲۵ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

دافغانستان ددایرة المعارف ټولنی یو ټوک دافغانستان په نامه خپور کی چی عومي معلومات لری.

له چکو سلواکیا څخه یوه د سمټسو کارخانه رانیوله سوه (۱۵ فبروری ۵۵ دلو ۳۳)

جاپان دقندوز دچینی جوړولو په کارخانه کی دسر مایي ورکو لو وفاقه وکړه (۲۵ بروری ۵۵ دلو ۳۳)

د ۱۳۳۳ ش کال دولتی وار دات ۱۴۴۱ ملیونه اومصارف ۱۱۴۱ ملیونه او سیما ۳۲۷ ملیونه افغانی وی.

د ۱۳۳۳ ش کال پوهنشمیر (۷۷۰) دنرو ښوونځی - ۲۱ دنجونو ښوونځی- نارینه زده کوونکی ۲۷۰ ۱۰۶- نجونی زده کوونکی ۸۰۶۷۸- نارینه ښوونکی ۳۴۷۵- ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۳۳۴ ش

۱۹۵۵ م ۱۳۷۵ ق

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم پاکستان ته اخطار ورکړی چې په غربي پاکستان کې د پښتو نستان دسیمو کېول ناوړی نتیجې لری .
(۲۹ مارچ ۵۵ م ۸ حمل ۳۴) .
په کابل کې مظاهره کوونکو د پاکستان د سفارت او د سفیر د ټاټوبي سره مظاهره وکړه .
(۳۰ مارچ ۵۵ م ۹ حمل ۳۴) .
په قندهار کې د پاکستان د قونسل خانې سره مظاهری و سوی (۳۱ مارچ ۵۵ م ۱۰ حمل ۳۴) .
په پېښور کې پر افغان قونسل خانه باندي حمله وسوه (۱ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .
په جلال آباد کې د پاکستان د قونسل خانې سره مظاهری و سوی (۱ اپریل ۱۹۵۵ حمل ۳۴) .
انگریز - ترکی - امریکا په کابل کې د پاکستان د سفارت سره پر مظاهرو تشویش ښکاره کړی (۴- اپریل ۵۵ حمل ۳۴)
پاکستان د افغانستان د حکومت جواب و نه مانه، او ددپلوما تانو کورنی ئی له کابله وایستی په جلال آباد کې خپله قونسلگری و تړله (۱۲ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .
وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم د بندونگ کنفرانس ته ولاړ (۱۸ اپریل ۵۵ حمل ۳۴)
د افغانستان اواند و نیزی د مودت تړون لاس لیک سو . (۲۴ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .
جمال عبدالناصر د مصر لوی

مشر په رسمی میلستیا کابل ته راغی . (۲۹ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .
افغانستان موافقه وکړه که په پېښور کې د افغانی بیرق دسپکاوی تلافی و سی . نو به په کابل کې د پاکستان دبیرق دسپکاوی تلافی و سی ، او د سفارت د تلفاتو عوض به ورکړه سی . (۲۹ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .
افغانستان پاکستان د هغواموالو دناوان مسوول و گانه، کوم چی د پېښور یا کوټی له لاری راخی .
(۱۴ می ۵۵ نور ۳۴) .
پاکستان خپلی قونسل خانې په افغانستان کې و تړلی او خواهش ئی وکړی ، چی افغانستان دی هم خپلی قونسل خانې په پاکستان کې بندی کې (اپریل ۵۵ نور ۳۴) .
په افغانستان کې د عسکرو د تیار سیء امر صادر سو (۱۴ می ۵۵ نور ۳۴) .
افغانستان او پاکستان دسعودی عرب بو گابش (منځگړی) و منله (۱۳ می ۵۵ نور ۳۴) .
د شوروی اتحاد سره د پنځو کالو موافقه وسوه ، چی دواړه مملکتونه دی خپل اموال دواړه یا ترانزیت په ډول د یوه بل په مملکت کې ژپي راوړی .
(۲۱ جون ۵۵ جوزا ۳۴) .
د افغانستان اوشوروی د ترانزیت موافقه نهمه ۸ مادی په ماسکو کې امضا سوه (۲۸ جون ۵۵ سرطان

د سعودی عرب منځگړی د خپل تجویز ناکامی اعلان کړه (۲۸ جون ۵۵ سرطان ۳۴) .
د چین د خلکو د حکومت لوی سفیر تین - کوو - یو خپله اعتماد نامه په کابل کې وړاندی کړه (۵ جولای ۵۵ سرطان ۳۴) .
افغانستان د بین المللی بانک غړی سو (۱۴ جولای ۵۵ سرطان) په افغانستان کې دتیا سیء او اضطرار حالت ختم سو (۲۸ جولای ۵۵ م اسد ۳۴) .
دافغانستان او شوروی د پستی اتحاد موافقه (۱۴ اگست ۵۵ م اسد ۳۴) .
هندوستان د کوټا طیاری افغانستان ته را واردوی (۱۷ اگست ۵۵ م اسد ۳۴) .
دافغانستان خارجه وزیر اود پاکستان لوی سفیر د مخالفانه انګروزو (پرو پاگند) د بندولو موافقه وکړه - (۹ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .
د پاکستان پر لوی سفارت دهغه دولت بیرق بیرته په کابل کې وریول سو (۱۳ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .
د جلال آباد د پاکستان پر قونسل کړی دهغه دولت بیرق بیرته جگ سو (۱۴ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .
د پېښور د افغان پر قونسلگری بیا د افغانستان بیرق و درول سو (۱۵ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .
افغانستان په پاکستان کې دیوه بونت دجوړو لوی سره مخالفت وکړی خو پاکستان ونه مانه .

(۱۱ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .
افغانستان خپل لوی سفیر له کراچی څخه راوغوښت او سیاسی روابط ئی ورسره پری کړه (۱۷ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .
پاکستان هم خپل لوی سفیر له کابله وغوښت (۱۸ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .
افغانستان پر پاکستان پروتست وکړی چې ولی د افغانستان ترانزیت مالو ته زیات اړیکې اچوی (۸ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .
په کابل کې لویه جرگه جوړه سوه چې پس له پنځو ورځو خبرو بی د پښتونستان د خلکو څخه رای اخیستنه وغوښته چې خپل مقر رات پخپله فیصله کې . جرگی وغوښتل چې حکومت باید د پاکستان سره د قوت تعادل چی د امریکا وسله ئی اخیستی ده و ساتی . او پښتونستان د پاکستان یو ټوک ونه پیژنی (۲۰ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .
فاطمه د ښځو د مکتب لومړی معلمه او شاعره په کابل کې وفات سوه جمعه ۱۱ عقرب ۳۴ ش (ولادت ئی په بالاحصار کې ۱۲۸۸ ق) .
د دفاع وزیر محمد عارف استعفا وکړه (۶ دستمبر ۵۵ قوس ۳۴) .
د شوروی دولت لمارشال ورشیلوف کابل ته راغی (۱۸ دسمبر ۵۵ قوس) داتحاد شوروی مشر و زیس بلګانین او دکمو نست پارټی سکرترو خرو شچیف په رسمی میلستیا کابل ته راغلل (۱۵-۱۸ دسمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱۳۳۵ ش

(۱۹۵۶ م ۱۳۷۵ ق)

د افغانستان او شوروي اتحاد د هوايي سرويس موافقه لس مادي په كابل كې امضا سوه (۲۴ مارچ ۵۶م ۴ حمل ۳۵) افغا نستان دسپينو دغه ادعا رسما رد كړه ، چي ديورنه لين د افغا نستان او پاكستان سرحد دي .

(۲۶ مارچ ۵۶ م ۶ حمل ۳۵)

داتا زوني (امريكا) دبين المللي همكاري اداري ۹۹۷ زره ډالره دكر لمبيا دپو هنتون دار المعلمين ته ور كړه چي دانگريزي ژبي پروگرامونه دافغا نستان په متو سطو مكتبو كې تقويه كي ، اود انگريزي معلمان په ورو زي . (۳۱ مارچ ۵۶م ۱۱ حمل ۳۵)

دشو روی اتحاد له خوا د كابل ښار والي ته ۱۵ بسو نه اودسل بستره شفا خاني اسباب اهداء سو (۳۱ مارچ ۵۶ م حمل ۳۵)

خليفه قزل ايلاق نقشبندي پير د شبرغان په قزل ايلاق كې ۹۶ كلن وفات سو .

(۲۱ حمل ۳۵ شس ۲۹ شعبان ۷۵ق . تولد ئي په كركي كي : (۱۲۷۹ ق)

راتك ئي له بخارا څخه افغا نستان ته : ۱۳۳۸ ق

د افغا نستان عسكري هيئت چكو سلواكيا ته ولاړ (۴-۱۸ اپريل

۵۶ حمل ۳۵

دافغا نستان او پاكستان هوايي موافقه امضا سوه ، چي دكراچي له لوزي اروپا ته سفر وسي (۷ مئي ۵۶ ثور ۳۵) .

د افغا نستان دملكي هوا بازي لپاره ۱۴ مليو نو پور موافقه له اتازوني سره وسوه (۲۷ جون ۵۶ جوزا ۳۵) .

د تركو صدراعظم عدنان مندرس په رسمي ميلستيا كابل ته راغي (۲۶-۳۰ جولايي ۵۶م اسد ۳۵) .

دننگرهار داوبو لگولو پروژه اتحاد جماهير شوروي پر خپله غاړه واخيسته (۲۶ جولايي ۵۶ م اسد ۳۵) .

د افغانستان او پولينډه تجارتي قرارداد (۴ اگست ۵۶ م اسد ۳۵) دپاكستان صدر اعظم اسكندر ميرزا كابل ته راغي (۷-۱۱ اگست ۵۶م اسد ۳۵) .

ښاغلي محمد داؤد صدرا عظم د عسكري وسلو رانيولو موافقه نامه له چيكو سلواكيا او شوروي اتحاد سره اعلان كړه (۲۵ اگست ۵۶ سنبله ۳۵) .

ديان امريكن سره موافقه وسوه چي له ۱۴ مليونو ډالرو پور څخه په دوه نيم مليونه پيلو تسان اود ملكي هوايي ميدانو كار كوونكي و روزي ، او په ۵ مليونه به د قندهار هوايي ډگر جوړوي . (۱۲ ستمبر ۶۵ سنبله ۳۵)

دايران سره هوايي تگ راتك شرو وسو (۴۲ ستمبر ۵۶ ميژان

اتحاد جما هير شوروي د پښتونستان په باب د افغانستان مو قف تايبد كي (۱۶ د سمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱۹۵۶ م ۱۳۳۴ شس ۱۳۷۶ ق

د پاكستان په غوښتنه د افغانستان قونسل له كوټي څخه كابل ته راستون سو او دغسي هم دپاكستان عسكري اتاشه له كابله وغوښت

سو (۸ جنوري ۵۶ جدی ۳۴)

په ۱۳۳۴ ش كال ټول دولتي وږدات ۱۳۰۱ مليونه افغانسي او مصارف همد غوني و .

د ۱۳۳۴ يو هنشمير : ۷۵۰ دنرو ښوونځي - ۲۳ دنجونو ښوونځي -

۱۱۱،۱۲۱ تنه هلکان - ۹۹۶۹۹ نجوني - ۳۵۸۴ نر ښوونكي - ۳۲۹ ښځي ښوونكي -

د افغانستان او اتحاد شوروي دري تړونونه امضا سوه (۱۸ د سمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱ - دسلو مليونو پور تړون .

۲ - د ۱۹۳۱ م د بيطرفي او عدم تعرض د تړون تجديد .

۳ - د خارجي سياست د اصولو توضيح ، چي د افغانستان بيطرفي قوي كوي .

د امريكا حكومت وغوښتل چي د افغانستان او پاكستان تر منځ د پښتونستان په شخړه كي دمنځگړي

روزي لپاره افغانستان ته ورکي
(۳۰ جون ۵۷ سرطان ۳۶) .
د پاکستان سره هوايي موافقت
نامه وسوه (۱ سرطان ۳۶) .
عبدالملك وزير ماليه معزول او
بندي سو (۷ جولايي ۵۷ م اسد
۳۶) .
يوه پټه ناکامه د اغتشاف
اچولو دسيسه کشف سوه او عاملين
يې ونيول سوه (۱۱ جولايي ۵۷ م
اسد ۳۶) .
د افغانستان پادشاه د شوروي
اتحاد مملکت ته رسمي سفر وکي
(۱۷ - ۳۱ جولايي ۵۷ سرطان ۳۶)
او په رسمي گډه اعلاميه کي وويل
سوه : چي اتحاد شوروي به د
افغانستانه سره د تيلو په تلابني کي
کومک وکي - او هم به د سرحدي
شخړو لپاره يو خاص کميسيون
وټاکي - او هم به د مشترکو اوبو
د استعمال لپاره يوه موافقه سره
وکي .
د افغانستان او چين د خلکو د
جموريت تجارتي قرار داد (۲۸
جولايي ۵۷ م اسد ۳۶) .
په پاریس کي د افغانستان لوي
سفير غلام محمدشيرزادد تجارت وزير
سو (۱۰ دگست ۵۷ م اسد ۳۶)
بناغلي محمد نعيم وزير خارجه
وويل ، چي د وسلې رانيولو د
موافقت نامې سره سم چي په
۱۹۵۶ کال د شوروي اتحاد سره
امضا سوي وه ، د ۲۵ مليونو ډالرو

د افغانستان تاريخي پيښتيا
۱۳۳۶ ش
(۱۹۵۷ م ۱۲۷۷ ق)
د امريکا د ميانه شرق خاص
لوي سفير جيمز ريچارډ کابل ته
راغي او يوه مشترکه اعلاميه خپره
سوه چي افغانستان د ايزنهاور
اقتصادي پروگرام د منځني شرق
لپاره په خوښي مني (۳۱ مارچ
اپريل ۵۷ حمل ۲۶) .
بناغلي محمد داود صدر اعظم
ترکيي او چکوسلواکيا او پولينډ
او استريا او مصر ته ولاړ (۱۴
اپريل تر ۱۹ مني ۵۷ حمل - ثور
۳۶) .
بناغلي محمد نعيم خارجه وزير
ترکيي او پاکستان ته ولاړ (۱۴ -
۲۹ اپريل ۵۷ حمل ۳۶) .
له چکوسلواکيا سره د امداد د
زياتوب موافقه وسوه (۲۷ اپريل
۵۷ حمل ۳۶) .
د پاکستان صدر اعظم سهروردی
کابل ته راغي ، دواړو مملکتو
د سياسي روابطو د بيانبنلولو
موافقه سره وکړه ، د ۱۹۵۵ په
اکتو پرکي سياسي روابط سره
شليدلي وو (۸ - ۱۱ جون ۷۵
جوزا ۳۶) .
افغانستان د اتوميک انرجي
د بين المللي اختيار اصول ومنل
(۱۵ جون ۵۷ جوزا ۳۶) .
اتازوني ... ، ۷۵۰ ، ۵ ډالره
پور د هلمند د سيمي لپاره او
۲۸۶۰ ، ۰۰۰ ډالرو او د پر سوئل

له شوروي اتحاد او چکوسلواکيا
شخه لومړي جوپه وسله راورسيده
(۲۷ ستمبر ۵۶ ميزان ۳۵) .
بناغلي محمد داود صدر اعظم شوروي
اتحاد ته ولاړ (۱۷ - ۳۰ ستمبر ۵۶
ميزان ۳۵) .
يولس جت طياري د شوروي
اتحاد له خوا د افغان هوايي قواو ته
ورسيدي (۲۸ اکتوبر ۶ عقرب ۳۴) .
د افغانستان حکومت دملل متحد
توجه را وگرزوله چي داسرا ټيبل
برتانيا - فرانس حمله پر کانال
سويز با ندي د ملل متحد
دمشور مخالفت دی (۵ نومبر ۵۶ م
۱۶ عقرب ۳۵) .
د افغانستان او برما د مودت تړون
(۸ نومبر ۵۶ م ۱۶ عقرب ۳۵ ش) .
جنرال محمد عمر په هند کي
د افغانستان لوي سفير سو (۱۰ نومبر
۱۹۵۶ عقرب ۳۵) .
افغانستان د سويز کانال لپاره
دملل متحده په پوليسي قواوو کي
خپله برخه وړاندي کول ومنله .
(۱۶ نومبر ۵۶ عقرب ۳۵) .
بناغلي محمد داود صدر اعظم په
کراچي کي د پاکستان له مشرانو
سره پر پښتو نستان باندي خبري
وکړي . (۲ دسمبر ۵۶ قوس ۳۵) .
۱۹۵۷ م ۱۳۳۵ ش ۱۳۷۷ ق
د اتحاد شوروي سره تجارتي

پروتوکول امضا سو (۸ جنوري ۵۷
جدي ۳۵) .
چاو - ان - لای دچين دخلکو د
جموريت صدر اعظم افغانستان ته
راغي (۱۹ - ۲۳ جنوري ۵۷ جدي ۳۵)
م - سي گيليت په کابل کي د
برتانيا لوي سفير سو (۲۷ جنوري
۵۷ دلو ۳۵) .
په کابل پوهنتون کي د اقتصاد
دپوهنځي دجوړولو سپارښت وسو
(۳۰ جنوري ۵۷ دلو ۳۵)
د افينوو دکنترول دموافقت نامي
تأيد په ملل متحده کي د افغانستان
د نماينده له خوا وسو (فر و ري
۵۷ دلو ۳۵) .
راډيو مسکو پښتو پروگرام شرو
کي (۱۰ فروري ۵۷ دلو ۳۵) .
د ۱۳۳۵ ش کال دولتي واردات
گرده ۱۸۲۲ مليو نه افغاني او
مصارف هم دغوني و .
د ۱۳۳۵ ش کال پوهنشمير :
۷۴۸ د نرو مکتبو نه - ۲۶ د نجو نو
مکتبو نه - ۹۶۷ ، ۱۱۴ هلکان -
۱۲۵ ، ۱۱ نجوني - ۳۵۹۰ معلمان -
۳۷۴ معلمات .
په ۱۳۳۵ ش کال د افغانستان
تجارتي صادرات ۲۰۷۹ مليو نه او
واردات ۲۳۰۷ مليونه وه .

وسلی راسیدلی دی (۳۱ اگست ۵۷
 ۷۵ سنبله ۳۶) .
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم په
 چین کی خپل سفر شروع کی (۲۲
 اکتوبر ۵۷ عقرب ۳۶).
 د افغانستان او اسپانیا د مؤدت
 معاهده (۲۸ اکتوبر ۵۷ م ۵ عقرب
 ۳۶ ش) .
 اندری گرو میکو د جماهير اتحاد
 شوروی خارجه وزیر د افغانستان له
 استاخو سره په مسکو کی د نوی
 سر حدی موافقت نامی په باب کی
 خبری وکړی (۲۱ د سمبر ۵۷
 قوس ۳۶) .
 د سید قاسم رښتیا تالیف
 (افغانستان در قرن ۱۹) په کابل
 کی چاپ سو .
 ۱۹۵۸ م ۱۳۳۶ ش ۱۳۷۸ ق
 شوروی اتحاد په افغانستان کی
 د تیلو سروی ومنله (۸ جنوری ۵۸
 ۱۸ جدی ۳۶) .
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 د اتحاد جماهير شوروی دپیشنهاد
 نایید وکی ، چی د اوپو مشرانو
 کنفرانس دی جوړ سی . (۱۱
 جنوری ۵۸ م ۲۱ جدی ۳۶) .
 د افغانستان او شوروی اتحاد
 د سر حداتو قرار داد (۵۱ مادی
 په مسکو کی امضا سو (۱۸ جنوری
 ۵۸ م ۲۸ جدی ۳۶) .
 د افغانستان پادشاه پاکستان
 ته په رسمی میلستیا ولاړ . (۱ -

۵ فبروری ۵۸ دلو ۳۶) .
 د ترکیی سره هوایی موافقت
 نامه وسوه (۲۵ دلو ۳۶) .
 دافغانستان پادشاه د (۲)
 هفتو په رسمی میلستیا هند ته
 ولاړ (۱۱ - ۲۶ فبروری ۵۸ حوت
 ۳۶) .
 د ۱۳۳۶ ش کال دولتی واردات
 ۲۱۱۳ ملیونه افغانی او مصارف
 همدونی و .
 د ۱۳۳۶ کال یو هنشمیر :
 ۸۵۰ د هلاکانو مکتبونه - ۶۴ د
 نجونو مکتبونه - ۹۵۸ ، ۱۲۸
 هلاکان - ۵۷۸ ، ۱۲ نجونی -
 ۳۷۶۵ معلمان - ۴۳۱ معلمات .
 په ۱۳۳۶ کال د افغانستان
 صادرات ۲۶۴۸ ملیونه او واردات
 یی ۲۴۱۵ ملیونه افغانی وی .
 ۱۳۳۷ ش .
 ۱۹۵۸ م ۱۳۷۸ ق) .
 د عربو د متحد جمهوریت (مصر)
 سره کلتوری موافقت نامه امضاء
 وسوه (۳۰ مارچ ۵۸ حمل ۳۷) .
 د افغانستان دملل متحده نماینده
 په افغانستان کی دافیونو دکړلو او
 وپلو منع کول اعلان کړل (۶ مئی
 ۵۸ ثور ۳۷) .
 د افغانستان او اتازونی کلتوری
 موافقت نامه (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷)
 د شوروی اتحاد سره دآمو له اوبو
 څخه دگټی اخیستو پروتو کول
 (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 د اتازونی په سفر ولاړ (۳۰ جون ۵۸
 جوزا ۳۷) .
 اتازونی موافقه وکړه چی دافغانستان
 سره له سپین بولدک ترکابله دلوی
 لاری جوړولو کومک وکی ، اوهم
 پاکستان ته ۷۰۸ ، ۷۰۰ ، ۷۰۰۰ دالر
 ورکی ، چی دحمل ونقل لاری د
 (افغانستان خواته سمسو کړی ۳۰ جون
 ۵۸ جوزا ۳۷) .
 دمخکنی لاری څخه دپاکستان سره
 دمال راوړلو موافقه (۱۷ جولای ۵۸
 سرطان ۳۷) .
 داطریش سره هوایی موافقت نامه
 (۲۰ سرطان ۳۷) .
 افغانستان د عراق نوی حکومت
 په رسمیت وپیزاند . (۲۶ جولای
 ۵۸ سرطان ۳۷) .
 دچکوسلواکیا صدراعظم کابل ته
 راغی (۲-۵ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷
 چکوسلواکیا ومنله چی په قندهار
 کی دتیلون د مبادلی مرکز جوړکی .
 (۱۱ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷) .
 د افغانستان دمتحده ملتو نماینده
 داخبره ردکړه ، چی گوندی افغانستان
 دایران- ترکیی او پاکستانه سره
 یوکنفیه راسیون جوړوی (۱- اکتوبر
 ۵۸ میزان ۳۷) .
 د هالینده سره هوایی موافقت نامه
 (۲۴ میزان ۳۷) .
 مارشال ورو شیلو ف د اتحاد

جماهير شوروی مشر افغانستان ته
 راغی (۱-۵ اکتوبر ۵۸ میزان ۳۷)
 دافغانستان تجا رتی اود حمل
 ونقل قرار دادونه دچکوسلواکیا او
 پولینده سره نوی سوه (۷ نومبر ۵۸
 عقرب ۳۷) .
 دخارجی سر مایه گذاری قانون
 نشر سو (۱۸ نومبر ۵۸ عقرب ۳۷)
 ۲ افغانیگی او پنځه افغانیگی سکی
 چالوسولی (۷ دسمبر ۵۸ قوس ۳۷)
 ۱۹۵۹ م ۱۳۳۷ ش ۱۳۷۹ ق
 ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
 د شوروی اتحاد په سفر ولاړ (۱-۶
 جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .
 اتازونی پنځوس زره ټنه غنم
 افغانستان ته راولیږل (۱۲ جنوری
 ۵۹ جدی ۳۷) .
 هنری بايرو په کابل کی د اتازونی
 لوی سفیر سو (۲۰ جنوری ۵۹
 جدی ۳۷) .
 د افغانستان او شوروی اتحاد
 د راویو تیلونی ارتباط موافقت نامه
 ۱۳ ماری وسوه (۴ فبروری ۵۹ م
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 هندوستان ته ولاړ (۵-۱۳ فبروری
 ۵۹ دلو ۳۷)
 ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د
 بغداد پکت، د بین المللی تشویش
 سبب وگانه (۹ مارچ ۵۹ حوت ۳۷)

۱۳۳۸ ش
۱۹۵۹ م ۱۳۷۹ ق

دمتحدو ملتو سکوتر جنرال ډاک
همرشولہ کابل ته راغی ء (۲۲-۲۴)
مارچ ۵۹ حمل ۳۸ .

داموالو دمبادلی پروتوکول داتحاد
شور وی سره (۲۳ اپریل ۵۹
نور ۳۸) .

بناغلی محمد داؤد صدراعظم اتحاد
جماهیر شوروی ته ولاړ (۱۸-۲۲)
مئی ۵۹ نور ۳۸) .

د شوروی اتحاد سره د قندهار
هرات- کشکد ۷۵۰ کیلومترولوی
لاری دجوړولو موافقت نامه وسوه
(۲۸ مئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د
اقتصادی همکاری دتوسعی موافقت
نامه اود هرات- قندهار دلاری پخول
۷۵۰ کیلو متره (۲۸ مئی ۵۹
جوزا ۳۸) .

د افغان نستان او شوروی اتحاد
موافقت نامه ددروپلو جوړولو لپاره
په بهسود - کامه اسمار کی
ټوله اوه مادی (۱۸ جولای ۵۹
سرطان ۳۸) .

دافغان نستان یوه عسکری ډله
ترکیبی اود عربو متحد جمهوریت
(مصر) ته ولاړه (۱۵ جولائی ۵۹
سرطان ۳۸)

دجلال آباد دکانال او بریښناو
اوبولو پروتوکول مادی له شوروی

اتحاد سره (۲۳) اگست ۳۱م۵۹
اسد ۳۸) په دی پروژه کی د درونتی
دبند ارتفاع ۲۲ متره او دا وپو
بپیدنگ ئی په یوه ثانیه کی ۱۳۰
مکعب متره اود بریښنا اندازه ئی
یوولس زره کیلوواته ده. دکانال
اوبدوالی ۷۰ کیلومتره دی، چی گړده
۱۲۹ زره جریبه مخکه او بوی، اوهر
جریب په لس زره افغانی (۲۰۰
ډالره) تما میری . پول مصارف ئی
۳۶۶ ملیونه مساوی ۱۸ ملیو نه
ډالره دی او عایدات ئی دکاله ۲۱۴
ملیونه افغانی تخمین سوی وو .

دنگرهار داوبو لود پروژي
لپاره اتحاد جماهیر شوروی نور
امداد ومانه «۲۳ اگست ۵۹ سنبله
۳۸» دبنخو دلخ مخی اعلان وسو
اود استقلال په جشن کی په لڅمخ
راو وتی. «۳۱ اگست ۵۹ سنبله
۳۸» جواهر لال نهرو د هندوستان
صدراعظم افغانستان ته راغی، او
دده په میلمستیا کی افغانی بنخو
په لڅمخ گپون وکی. «۱۴ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸» .

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
دچین په سفر ولاړ (۵ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸)

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
واشنگټون ته ولاړ، اود پاکستان
دایوب خان دنوی حکومت له نماینده
سره ئی لومړی لید نه وکړه (۱۱
اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
یوگو سلا ویاته ولاړ (۲۰-۲۸

اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .
دافغان اوسو بیت ددوستی ټولنه
تأسیس سوه (۲۸ اکتوبر ۵۹ عقرب
۳۸) .

دافغانستان او ترکیبی کلتوری
موافقت نامه «۷ نومبر ۵۹ عقرب
۳۸» .

دامو دریا گڼه سروی داتحاد
شوروی او افغانستان له خوا شروع
سوه چی دبریښنا او اوبو لو لپاره
۴م پر جوړ کی. (۱ دسمبر ۵۹ قوس
۳۸) .

داتا زونی دجمهوری ایزنپاور
شپږ ساعته په کابل کی تیر کړه او
افغان نستان ته ئی داقصادی مرستی
داوړ دولو ډاډ ورکی ء .
(۹ دسمبر ۵۹ قوس ۳۸)

په قندهار کی دیوه مرتجعا نه حرکت
کښینول دپو لیسو او عسکرو په
وسیله (۲۱ سمبر ۵۹ جدی ۳۸) .
الله بخش یو سفی دپښتنو

تاریخ (تاریخ آزاد پتهان) دوه توكه
په اردو وکینیس «کراچی چاپ ۵۹م»
د۱۳۳۷ شې کال عایدات اومصارف
۲۱۱۳ ملیو نه افغانی وی .

د۱۳۳۷ کال پوهنشمیر: ۸۶۳ د
هلکانو ښوونځی - ۴۰ دنجو نو
ښوونځی - ۱۴۰،۹۷۸ هلکان ۱۴۰۳۶
نجونی - ۳۸۹۷ نارینه ښوونکی -
۴۶۱ ښځی ښوونکی .

په ۱۳۳۷ کال دافغانستان صادرات
۲۰۸۸ ملیونه او وار دات ئی ۳۲۷۴
ملیونه افغانی وی .

دټول افغانستان دمیوی صادرات
خارج ته (۱۴۴،۵۰۲۵۴۰) افغانی
وی .

(انیس ۷ جون ۱۹۵۹)
۱۹۶۰ م ۱۳۳۸ ش ۱۳۸۰ ق
دافغان نستان اویو گو سلا ویاد
تجارتی او اقتصادی او تخنیکي
همکاری قرار داد «۶ جنوری ۶۰ جدی
۳۸» .

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
پاکستان ته ولاړ (۱۰ جنوری ۶۰
جدی ۳۸) .

افغان نستان دشوروی اتحاد سره
دکابل پرورد اوبو لو او بریښنا
دپروژي موافقت وکی ء «۱۹ جنوری
۶ جدی ۳۸» .

سپه سالار شاه محمودخان غازی
دمخنی صدراعظم اویاکلن وفات
سو. (د۳ جدی شپه ۳۸) .

دیوگوسلا ویاسره هوایی موافقت
نامه «۱۶ جدی ۳۸» .

دغربی آلمان سره هوایی موافقت
نامه وسوه (۲۰ جدی ۳۸) .
داتحاد شوروی صدراعظم

خرو شچیف کابل ته راغی، دسویټ
دکومک پروژي ئی وکتلی، دکلتوری
همکاری قرار دادئسی امضا کی، او
افغانستان ته ئی دپښتو نستان په
شخره کی دتایید وعده ورکړه (۲ -
۵ مارچ حوت ۳۸) .

دافغانستان او اتحاد شوروی
فرهنگی موافقت پانه په پښتو ۶ مادو

(۲۶ اگست ۶۰ م ۴ سنبله ۳۹ ش)
تجارتی اوډ اداينی موافقت نامه
هم تجديد سو (۲ ستمبر ۶۰ سنبله
۳۹)
د اتازونی دانكشافی پانگی خڅه
یو لك ډالره مرسته دآريانا هوآنی
شرکت ته ور كړه سو (۲ ستمبر
۶۰)
دپو ليند صد راعظم كابل ته راغی
او تخنيکی همكاری قرار داد
وسو (۱۹ ستمبر ۶۰ سنبله ۳۹)
كابل راډيو داخبره رد كړه چی
گوندي افغا نستان دپاكستان پر
سر حدانو باندي خپل عسکر زيات
كړی دی (۲۶ ستمبر ۶۰ میزان
۳۹)
دالمان دفيډرالی حكومت داقتصاد
وزیر لود ونگ ار هارډ كابل ته
راغی (۳ اکتوبر ۶۰ میزان ۳۹)
د افغا نستان پاچا دعبو متحد
جمهوريت (مصر) ته ولاړ (۲۲-
۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) او په
(۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) یوگو
سلاویا ته ور سیدی.
خارجہ وزارت پر پا کستان
پروٹسټ وکړی چی ولی پاکستانی
عسکرو پر تومن خیلو باندي حمله
کړیده (۳۰ نومبر ۶۰ قوس ۳۹)
دایران صد راعظم كابل ته راغی
او تجارتي او تړا نزيتی قرار داد
ور سره امضا سو (۳ دسمبر ۶۰
قوس ۳۹)

دجنګلك دموتړ دتريم کار خانه
افتتاح سو (۲ جولائی ۶۰ اسد
۳۹)
د شوروی اتحاد دتیلو دپلټنی ډلی
په شمالی افغا نستان کی دپتروولو
او طبیعی گاز دپانگو دپیدا کو لو
اعلان وکړی (۱۵ جولائی ۶۰ م
اسد ۳۹)
چکو سلوا کيا دیو ملیونو ډالرو
تخنيکی مرسته ومنله (۴ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
دافغا نستان او سویون سیا سی
روابط دلوی سفارت په ټکانه لوړ
کړل سو (۸ اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د شوروی اتحاد سره ددوو کالو
دحمل ونقل قرار داد (۱۰ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
دوو پاکستانيو طیارو دافغا نستان
پر فضا دقند هار پر سیمه تجاوز
وکړی (۱۳ اگست) پاکستان وویل
چی دا سروه ده ، نو طیاری او پیلوټان
ئی بیرته پاکستان ته ستا نه سول
(۱۷ ستمبر ۶۰ میزان ۳۹)
د درونتی کانال داتحاد شوروی
په مرسته جوړ او افتتاح سو (۱۸
اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
دچین دخلکو د جمهوریت خارجہ
وزیر چین- یی افغا نستان ته راغی
(۲۱-۲۶ آگست ۶۰ سنبله ۳۹) .
د افغا نستان او چین دمودت او
عدم تعر ض معاهده امضا سو

(۳ اپریل ۶ حمل ۳۹)
اعلیحضرت امان الله خان غازی
دسویت زړیند په زوریخ کی ۶۸ کلن
وفات سو (دوشنبه ۲۵ اپریل ۶۰ م
۵ ثور ۳۹)
په شنبی ۷ مئی ۶۰ م مازد یگر
۴ بجی په جلال آباد کی دخپل پلار
امیر حبیب الله دخنگه بنخ سو .
(ولادت ئی دپغمان ددره زرگر د
حاجی اسد خان په کور کی ۵
دی قعدہ پنجشنبه ۱۳۰۹ ق)
دیوگو سلواویا خارجہ وزیر کابل
ته راغی (۲۷ اپریل ۶ ثور ۳۹)
چکن ناته دهامی جی په کابل کی د
هندلزی سفیر سو (۶ مئی ۶۰ ثور
۳۹)
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم چی
مسکو ته دعلاج لپاره تللی و، داتحاد
شوروی دصدرا عظم خرو شچیف
سره ئی ولیدل (۱۳ می ۶ ثور ۳۹)
دافغا نستان خارجہ وزیر پاکستان
او اتازونی ته پرو ټسټ ور کړی چی
ولی داتا زونی (یو- ۲) طیاری
دافغا نستان پر خاورو تجاوز کړی
دی (۱۸ مئی ۶ ثور ۳۹)
دقزل کلا دبندر دفتی معا ونت
پروتو کول دافغا نستان او شوروی
اتحاد ترمنخ ۵ مادی امضا سو (۲۵
مئی ۶ جوزا ۳۹)
دافغا نستان او ایران تومنخ دحمل
ونقل موافقت نامه امضا سو (۲۶
جون ۶ جوزا ۳۹)

په کابل کی دور صدراعظم انولاس
لیک کړه . (۴ مارچ ۶۰ حوت ۳۸) .
پاکستان دپښتو نستان په شخړه
کی داتحادی شوروی تایید دپاکستان
په داخلی چارو کی مدا خله وبلله
(۶ مارچ ۶۰ حوت ۳۸) .
اتحاد شوروی پنځو سن زره ټنه
غله افغا نستان ته اهدا کړه «۶ مارچ
۶ حوت ۳۸»
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم
ووویل چی پاکستان په افغا نستان
کی داصلاحاتو پر خلاف پرو یاگندو
کوی، خود افغانستان دولت غواړی
چی خلکو ته دحکومت دطرز دټاکلو
اود سیاسی گوند ود جوړو لو حق
ورکی (۷ مارچ ۶ حوت ۳۸)
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم
ایران ته ولاړ (۱۷ مرچ ۶ حوت
۳۸) .
د ۱۳۲۸ ش کال دولتی واردات
و مصارف ۲۴۲۸ ملیونه افغانی وی
د ۱۳۲۸ ش کال پو هنشمیر :
۱۰۲۸ دنرو ښوونځی - ۶۵ دنجونو
ښوونځی - ۱۴۸،۲۹۵ هلکان
۱۷،۳۰۱ نجونی - ۴۱۵۶ ښوونکی
۵۴۱ ښځی ښوونکی .
په ۱۳۳۸ کال دافغانستان صادرات
۲۷۱۶ ملیونه او وار ذات ئی ۳۶۴۹
ملیونه افغانی وی .
۱۳۳۹ ش
(۱۹۶۰ م ۱۲۸۰ ق)
د قند هار او هرات او کشک
دلوی لاری په جوړولو پیل وسو

دباختر اژانس د تاس اژانس
 قرار داد سره وسو (۱۹ دسمبر
 ۶ قوس ۳۹)
 ۱۹۶۱ م ۱۳۳۹ ش ۱۳۸۱ ق
 د افغانستان او هند تجارت
 د زيا توالی موا فقت نامه امضا سوه
 (۱۵ فبروری ۶۱ دلو ۳۹)
 پر باجوړ باندي دپاکستان بمباری
 (۱ مارچ ۶۱ حوت ۳۹)
 دجاپان سره دتخنیکي امداد
 موا فقت نامه (۱۵ مارچ ۶۱ حوت
 ۳۹)
 ۱۳۳۹ ش کال دولتی واردات
 او مصارف ۴۵۰۰ ملیونه افغانی
 وی.
 د ۱۳۳۹ م کال پو هنشمیر :
 ۱۱۱۲ دهلکانو نیوو نخی - ۱۲۶
 دنجونو نیوو نخی - ۹۳۳، ۱۷۰
 هلکان ۶۴۱، ۲۲، نجونی - ۴۳۵۴
 نیوونکی ۷۰۰ بنخی نیوونکی .
 په ۱۳۳۹ کال دافغانستان صادرات
 ۲۲۴۴ ملیونه او واردات یی ۳۹۰۵
 ملیونه افغانی وی .
 ۱۳۴۰ ش
 ۱۹۶۱ م ۱۳۸۱ ق
 ښاغلی محمد داود صدرا عظم
 پسله طبی عملیاتو له روم څخه مسکو
 ته ولاړ، او هلته یی د خرو شچیف
 سره مرکه وکړه، دپرواودا روزنامی
 ولیکل چی دپښتنو له وضعیت سره
 شوروی اتحاد بی علاقوی ندی .
 (۵ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .
 د افغانستان او فیدرال جر منی
 کلتوری موافقت نامه امضا سوه
 (۱۸ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .

دراډیوکابل په قول دافغانستان
 دپادشاه اواد پاکستان د صدرا یوب
 خان دملاقات امکان سته. (۲۰ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 پاکستان اعلان وکړ چی افغانی
 پونده بیله پاسپورته او ویزی او
 بین المللی صحی اجازه پاکستان
 ته نسبی را تلای (۲۲ جون ۶۱
 سرطان ۴۰) .
 پاکستان وویل : چی باید د
 مشرانو تر سره لیدنی دمخه د
 افغانستان او پاکستان تر منځ یوه
 دوستانه فضا موجوده سی . (۲۳
 جون ۶۱ سرطان ۴۰) .
 د اتازونی سره د پنځو سوزرو
 ټنو غلی راوړلو قرار داد (۲۳ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 ښاغلی محمد داؤد صدراعظم په
 لندن کی د انگریز د خارجه وزیر
 هوم او د ملکه الیزابت سره ولیدل
 (۲۶ جون ۶۱) .
 د باجوړ او کورم پر کلو باندي
 د پاکستانی عسکرو حملی (جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 ښاغلی محمدنعیم وزیر خارجه وویل
 چی دپښتنو خو د مختاری غوښتنه
 هغه یوازینی خبره ده چی د
 افغانستان او پاکستان روابط یی
 سره خراب کړی دی ، او پر هغه
 باندي باید خبری وسی .
 دلته د پاکستان د تمامیت او
 سیمی خبره نسته ، بلکه د پښتنو
 په قبیلو کی د پاکستان جار حانه

اعمال نه زغملی کیری . (۲۸ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 افغانستان او مکسیکو خپل
 سیاسی روابط د لوی سفارت ټکانی
 ته لوړ کړل (۲۹ جون ۶۱ سرطان
 ۴۰) .
 افغانستان او نیپال هم خپل
 سیاسی روابط د لوی سفارت ټکانی
 ته لوړ کړل (۱ جولای ۶۱ سرطان
 ۴۰) .
 ښاغلی محمد داؤد فیه رال
 جرمنی جمهوریت ته ولاړ . (۳ -
 ۸ جولای ۶۱ سرطان ۴۰) .
 د اتحاد شوروی د اتومی انرجی
 هیئت له وزیر خارجه ښاغلی
 محمد نعیم سره وکتل . (۸ جولای
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 په اتازونی کی افغانی لوی سفیرد رئیس
 جمهور کنیدی د لیدنی پر وخت د
 خپل حکومت عمیق تشویش پردی
 خبره ښکاره کی ، چی پاکستان
 امریکایی وسلی پر پښتنو قبایلو
 باندي استعمالوی . (۲۳ جولای
 ۶۱ م اسد ۴۰) .
 د بلجیم سره هوائی موافقت
 نامه (۱۹ اسد ۴۰) .
 د افغانستان او چکوسلواکیا ملکی
 هوائی موافقت نامه (۳۱ جو لا یی
 ۶۱) .
 د افغانستان او متحده عربی
 جمهوریت ملکی هوائی موافقت نامه

(۱۲ آگست م ۱۰ اسد ۴۰).

پاکستان د افغانستان قونسلگری او تجارتی وکالتونه و تړل ، اوټولی د ترانزیت اسانی ئی هم پسر افغانستان بندی کړی (۲۳ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان د پاکستان د ۲۳ اگست د نوتی په جواب کی وویل چی د پاکستان دغه اقدام یو د دښمنی عمل بولی او سیاسی روابطو سره پر یکول به ئی نتیجه را وخیژی . (۳۰ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د نامنسلکو مملکتو د کنفرانس لپاره بلگرام ته ولاړ (۳۰ اگست ۶۱) .

پاکستان په یوه سپین کتاب کی پر افغانستان تورولگاوه چی د توسیع غوښتنی سیاست لری اورد پاکستان د قونسلگریو د کارو مانع دی (!) (۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) د افغانستان او پاکستان سر حدو نه و تړل سوه ، او دما لو ترانزیت هم بند سو . (۳ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
افغانستان خپل سیاسی روابطو د پاکستانه سره وشلول . (۶ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان هغه پیشنهاده ردکی چی پرتانیا د پاکستان منافع په افغانستان کی وساتی (۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
دیروشلیم اسلامی کانگریس

خواهش وکړی چی افغانستان او پاکستان خپل اختلافونه سره حل کی (۱۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر جماهیر اتحاد شوروی ته ولاړ . (۱۶-۲۰ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰)

افغانستان د پاکستان هغه ادعا تکذیب کړه ، چی د افغانستان اقتصادی محاصره پخپله د افغانستان له لاسه ده چی د پاکستان له لاری د خپلو تجارتی اموالو د تیرولو لپاره نور وسایل نه منی . مگر افغانستان وویل . پاکستان غواړی چی د قونسلگریو او تجارتی وکالتو په بندولو سره افغانستان په اقتصادی محاصره اخته کی . (۱۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

پاکستان . د ایران منځکړی یتوب د پښتونستان د شخړی د حل لپاره ومانه (۱۸ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰)
سعودی عربی حکومت به افغانستان کی د پاکستان د منافعو ساتنه ومنله (۱۹ ستمبر ۶۱) .
د عربو متحده جمهوریت ومنله چی د افغانستان منافع په پاکستان کی وساتی (۲۱ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

د افغانستان خارجه وزیر ښاغلی محمد نعیم وویل : چی افغانستان به تر هغه وخته خپل ترانزیتی مالونه د پاکستان له خوا رانورپی خوچی د افغانستان قونسلگری او تجارتی

دفترونه هلته بیا خلاص نسی . (۲۷ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د پاکستان صدر ایوب خان د افغانستان د سیاسی او تجارتی ادارو بیا خلاصول نه ومنل ، ځکه چی دده په قول هغه اداری د تخریبی چارو لپاره استعمال کیلی . (۲۹ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د اتازونی رئیس جمهور کنیدی د افغانستان پاچا او صدر ایوب خان ته پیغامونه راو لیرل چی هغه دولت به د افغانستان او پاکستان د سیاسی روابطو د بیا نښلونی لپاره خپل ښه مساعی ونه سپوی . (۴ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

راډیو کابل هغه خبر رد کی چی گوندی افغانی عسکرو د باجوړ پر د وو کلو حمله کړیده ، بلکه دایمی وویل . چی هلته پاکستان بمباری کوی . (۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد عسکری ډله د ۱۱ ورځو میلمستیا لپاره کابل د تراغله ۱۱ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .
د افغانستان سره د اتحاد شوروی د تخنیکسی او اقتصادی همکاری موافقت نامه ۱۶ اکتوبر ۶۱) .

افغانستان د امریکا د متحدو ایالاتو د رئیس کنیدی له خوا دده د شخصی نماینده په ډول دلیونگ ستون مرچنټ ټاکنه ومنله ، چی

دی به خپل ښه مساعی د افغانستان او پاکستان د شخړی د پسر یکړی لپاره په کار واچوی . (۱۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د سویس سره هوایی موافقت نامه (۲۵ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد د فواید عامه د وزیر معین کابل ته راغی چی هغه پروژی وگوری کومی چی د شوروی اتحاد په کومک جوړیږی . (۲۴ اکتوبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د رئیس جمهور کنیدی خاص نماینده لیونگ ستون مرچنټ افغانستان او پاکستان ته راغی خو د پښتونستان د شخړی حل یی نه وموند ، او دایمی ومنل چی خپل ښه مساعی به له دیپلو ماسی لاری جاری وساتی . (۲ - ۸ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د چکوسلواکیا سره تجارتی پروتوکول امضاسو ، چی د افغانستان د پوره میوه به رانیسی . (۵ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

افغانستان او پاکستان دواړو یو دبل پر سرحداتو د عسکرو ټولولو شکوه وکړه ، (۱۲ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم وویل چی افغانستان به د خپلی بیطرفی پالیسی ساتی ، مگر پاکستان ته یی دلمسون اخطار ورکی . (۱۴ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د افغانستان د اختلاف په پړیکه کې
منځگړی و کی ۱۲ جولای ۶۲ - سرطان
۴۱. دیولنیه سره د افغانستان هوایی
مواقت نامه (۶ سرطان ۴۱)
په کابل کې د اعلیحضرت تینو
محمد ظاهر شاه او محمد رضا پهلوی
او په راو لپنهی کې د اعلیحضرت
محمد رضا پهلوی او جنرال ایوب
خان ابتدا ئی خبری وسوی، چی
څنگه دافغان - پاکستان اختلاف سره
حل کاندی. (۲۷ - ۳۱ جولای ۶۲
سرطان ۴۱)
په کابل او تهران کې یوه مشترکه اعلامیه
خپره سره چی اعلیحضرت محمدرضا
پهلوی به خپل ښه مساعی جاری و
ساتی، چی دافغان نستان اوپا کستان
روابط سره ښه سی. (۱ اگست
۶۲ م اسد ۴۱)
جنرال ایوب خان دپا کستان رئیس
جمهور په کوټه کې وویل: چی که
دپا کستان - افغان نستان - ایران
ترمنځ یوکا نفیه ریشن جوړ سی،
سر به دوی دخارجی فشاره سره
مقابله وکړای سی. (۶ اگست ۶۲ م
اسد ۴۱)
دافغان نستان پاچا سو روی اتحاد
ته په سفر ولاړ (۶-۱۵ اگست ۶۲ م
اسد ۴۱)
دپاکستان دجمهور رئیس ایوب خان
بیاد درو مملکتو دکا نفیه ریشن
خبره تکرار کړه او دائی و ویل:
چی ددغو درو هیوادو مشران دی په
تهران کې ژر سره وگوری. (۱۵
اگست ۶۲ م اسد ۴۱)

۱۳۴۱ ش
(۱۹۶۲ م ۱۳۸۲ ق)
د افغان نستان او شو روی اتحاد
د کورجوړولو او دکابل ښار پراخولو
د همکاری مواقت نامه لس مادی
امضاسوه (۲۲ حمل ۴۱ ش ۱۱ اپریل
۶۲)
ښاغلی محمد داؤد صدراعظم دوهم
پنځه کلنی پلان اعلان کړ چی
۳۱۳۳ بلیونه افغانی مصرف لری. له
دغو څخه یوه دریمه برخه په کانسو
او صنایعو او یوه څلورمه په اوپو
لگولو او کرنی او یوه څلورمه په
مواصلاتو او لارو خرڅیږی (۱۴
اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
له ایران سره دپنځو کالو
ترا نزیته مواقت نامه امضا سوه.
(۲۰ اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
د پل خمزی دبر یښنا فا بر یکه
دشوروی په امداد افتتاح سوه (۶
مئی ۶۲ ثور ۴۱)
دافغان نستان او شو روی اتحاد
(۱۸) ملیونو روبلو او ۲۵ ر ۱۶
ملیونو ډالرو دپور مواقت نامه د
سالنک دلاری جوړولو او دجلال آباد
دکانال دنورو چارو لپاره وسوه
(۱۷ مئی ۶۲ م ۲۷ ثور ۴۱)
پاکستان دایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه چی دافغان نستان سره
دپاکستان داختلاف په پړیکه کې
منځگړی وکی. (۱ جولای ۶۲ سرطان
۴۱)
افغان نستان دایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه، چی دپاکستانه سره

دشوروی اتحاد سره د هوایمناسی
دانکشاف لپاره دخپورو کالو مواقت
نامه (۲۳ جنوری ۶۲ دلو ۴۰).
جان ایم سٹیویس په کابل کې
داتازونی لوی سفیرسو (۲۴ جنوری
۶۲ دلو ۴۰).
دافغانستان خپل سرحدونه اته
هفتی له پاکستانه سره خلاص کړل
چی داتازونی امدادی
مالونه راوړل سی. (۲۹ جنوری
۶۲ دلو ۴۰).
داتازونی دجمهور رئیس کنییوی
بل شخصی نماینده چستر بولیس
کابل ته راغی (۲۷ فروری ۶۲
حوت ۴۰).
د ۱۳۴۰ ش کال دولتی عایدات
او مصارف ۲۰۱۲ ملیون نه افغانی
وی.
د ۱۳۴۰ کال پوهنشمیر: ۱۲۴۸
دهلکانو مکتبونه - ۱۷۸ نجو نو
مکتبونه - ۲۰۳۶۱۲ هلکان -
۳۱،۶۸۹ نجونی - ۴۸۲۸ ښوونکی -
۸۷۰ ښځی ښوونکی.
په ۱۳۴۰ کال دافغانستان صادرات
۴۰۲۵ ملیونه او واردات یی ۴۴۵۹
ملیونه افغانی وی.

یوه ضمیمه ترانزیتی مواقت نامه
دشوروی اتحاد سره امضاء سوه
چی د افغانستان ترانزیتی مالوته
نوری اسانی هم په هغه مملکت کې
وکړه سی. (۱۹ نو مبر ۶۱
عقرب ۴۰).
۱۹۶۲ م ۱۳۴۰ ش ۱۳۸۲ ق
دافغانستان نماینده په ملل متحده
کې وویل:
چی افغانستان دپښتونستان لپاره
دحقیقت پالونکی ډلی رااتلو ته تیار
دی، خو افغان نستان به هغه وخت
داشخړه ملل متحده ته راوړی که د
مذاکری له لاری حل نسی. (۹ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
دافغانستان او شوروی اتحاد د
مصرف عامه د اجناسو ور کولو
مواقت نامه اته مادی امضا سوه
(۱۳ جنوری ۶۲ جدی ۴۰).
په پاکستان کې دایران لوی سفیر
دپاکستان - ایران - افغان نستان
فیډریشن پیشنهاد کړی. (۲۰ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
محمد انور بسمل دناظر صفرخان
زوی ددری شاعر او صوفی په کابل
کې وفات سو (۳ جدی ۴۰).

۳۰ نومبر ۶۲ قوس ۴۱)

بناغلی محمد نعیم وزیر خارجہ ،
پاکستان دشخرو پہ اوپر دولو وغانده
(۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

د خواجہ عبداللہ انصاری طبقات
الصوفیہ پہ ۷۳۸ منخہ کی د عبدالحی
حبیبی د تعلیقاتو سرہ پہ کابل کی
چاپ سو (میزان ۱۳۴۱)

۱۹۶۳ م ۱۳۴۱ ش ۱۳۸۲ ق

جان سٹیویس داتا زونی لوی
پنشنرہ بانندی درئیس جمہورکنیدی
تفسیر دافغا نستان او پا کستان پر
سرہ خبری وکری. (۱۸ جنوری ۶۳)
دنگرہار پوهنتون دطب انپو ہنخی
(جدی ۴۱)

سو (۵ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

پہ افتتاح سرہ پہ جلال آباد کی جوہ
اتا زونی قول دمرستی مالونہ
دایران لہ لاری افغا نستان تہ وا

ستول (۱۲ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

داتحاد جما ہیر شو روی دمرستی
موافقہ نامہ دافغا نستان سرہ (۲۵)
فروری ۶۳ دلو ۴۱)

نبیا غلی محمد داؤد صدرا عظم
استعفا وکریہ (۱۰ مارچ ۶۳ م ۱۹
حوت ۴۱)

پہ تہران کی دافغا نستان او

پا کستان دخارجہ وزیرانو مجوز
ملاقات دوخت نلرلو پہ سبب و
خندہ یدیء.

(۱۲ ستمبر ۶۲ سنبلہ ۴۱)

ایرن غاووکیء چی پزہلمند بانندی
ہم جوہ ولو لہ ایرانہ او بہ گرزولی
او کبنتونہ ئی سوخلی دی. (۱۹)
اکتوبر ۶۲ میزان ۴۱)

دافغا نستان دجرمنی ددفیہ رال

جمہوریتہ سرہ د (۲۰۰) ملیو نو
مارکو دپور قرار داد امضا کیءچی
دبرینسا دفا بریکی اودزیم دوچولو
اودچینگک داوہو اود صنعتی چارو
لپارہ گتہ خنی واخیستلہ سی.

(۲۴ اکتوبر ۶۲ سنبلہ ۴۱)

دپاکستان خارجه وزیر وویل :
چی دافغانستان اوپاکستان دنمایند
گانو مجوزہ لیدنہ داعلیحضرت

محمد رضا شاہ پہلوی سرہ معطلہ
سوہ ۱۲ اکتوبر ۶۲ سنبلہ ۴۱

دافغانستان یوی تجا رتی دلی
دایران لہ مامورینو سرہ دافغانستان
دمالونو دوہو راوہو او پہ خر مشہر
اومشہد کی دگداماواونورو مشکلاتو
دہیستہ کولو خبری وکری. (۱۰-)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**